

Kitapta basılı olan cevap anahtarını baz almamanız önerilir.

CEVAP ANAHTARI

DENEME 1

1.D	2.D	3.C	4.D	5.B	6.D	7.D	8.C	9.C	10.C	11.D	12.B	13.D	14.A	15.A	16.C	17.A	18.B	19.C	20.D
21.D	22.A	23.D	24.A	25.C	26.B	27.D	28.A	29.D	30.C	31.C	32.A	33.B	34.D	35.C	36.B	37.D	38.A	39.C	40.B
41.D	42.A	43.C	44.D	45.D	46.B	47.B	48.B	49.D	50.A	51.D	52.C	53.A	54.C	55.C	56.D	57.D	58.C	59.C	60.A
61.B	62.A	63.B	64.A	65.A	66.C	67.C	68.B	69.C	70.A	71.B	72.B	73.D	74.D	75.C	76.B	77.D	78.D	79.A	80.A
81.D	82.C	83.C	84.D	85.C	86.C	87.C	88.C	89.C	90.C	91.D	92.D	93.B	94.B	95.C	96.B	97.D	98.B	99.D	100.B

DENEME 2

1.C	2.D	3.B	4.A	5.D	6.B	7.D	8.C	9.C	10.A	11.B	12.C	13.B	14.B	15.C	16.D	17.C	18.B	19.A	20.C
21.C	22.C	23.D	24.A	25.D	26.D	27.D	28.C	29.B	30.D	31.C	32.A	33.C	34.D	35.B	36.C	37.D	38.A	39.B	40.C
41.C	42.A	43.A	44.C	45.D	46.A	47.D	48.B	49.B	50.D	51.D	52.A	53.E	54.A	55.B	56.D	57.D	58.D	59.A	60.A
61.D	62.A	63.A	64.B	65.C	66.B	67.B	68.D	69.B	70.A	71.B	72.D	73.A	74.C	75.A	76.D	77.A	78.A	79.D	80.A
81.D	82.C	83.A	84.A	85.C	86.D	87.B	88.D	89.B	90.D	91.D	92.C	93.D	94.B	95.B	96.B	97.D	98.D	99.C	100.C

DENEME 3

1.A	2.D	3.A	4.B	5.D	6.D	7.A	8.D	9.A	10.A	11.C	12.B	13.D	14.C	15.E	16.C	17.B	18.C	19.C	20.C
21.D	22.B	23.B	24.A	25.A	26.C	27.B	28.A	29.C	30.D	31.A	32.C	33.B	34.D	35.A	36.B	37.D	38.B	39.B	40.A
41.A	42.B	43.D	44.A	45.C	46.A	47.D	48.B	49.A	50.B	51.D	52.C	53.D	54.C	55.C	56.D	57.D	58.D	59.B	60.D
61.B	62.D	63.B	64.A	65.B	66.D	67.A	68.D	69.B	70.D	71.D	72.A	73.D	74.D	75.C	76.C	77.D	78.A	79.C	80.C
81.A	82.D	83.B	84.A	85.C	86.C	87.D	88.A	89.D	90.D	91.A	92.B	93.C	94.A	95.D	96.B	97.D	98.D	99.E	100.E

DENEME 4

1.A	2.D	3.D	4.B	5.D	6.A	7.C	8.D	9.C	10.D	11.B	12.D	13.D	14.C	15.B	16.C	17.D	18.D	19.B	20.D
21.D	22.C	23.A	24.C	25.B	26.D	27.B	28.A	29.B	30.A	31.D	32.D	33.B	34.C	35.B	36.C	37.B	38.C	39.D	40.C
41.A	42.A	43.D	44.A	45.C	46.B	47.C	48.A	49.C	50.B	51.B	52.C	53.D	54.B	55.E	56.C	57.C	58.B	59.C	60.D
61.D	62.E	63.C	64.A	65.B	66.D	67.A	68.B	69.B	70.C	71.A	72.D	73.D	74.B	75.D	76.C	77.A	78.D	79.B	80.C
81.C	82.B	83.D	84.B	85.D	86.C	87.C	88.B	89.D	90.B	91.D	92.A	93.C	94.D	95.C	96.D	97.B	98.A	99.D	100.C

DENEME 5

1.B	2.C	3.C	4.D	5.A	6.D	7.D	8.C	9.B	10.D	11.C	12.D	13.C	14.D	15.C	16.B	17.A	18.B	19.B	20.A
21.D	22.C	23.A	24.D	25.C	26.C	27.B	28.B	29.C	30.C	31.A	32.B	33.A	34.A	35.A	36.B	37.B	38.B	39.B	40.C
41.D	42.B	43.D	44.A	45.C	46.B	47.C	48.C	49.C	50.A	51.A	52.B	53.B	54.D	55.D	56.D	57.B	58.B	59.D	60.D
61.C	62.D	63.B	64.A	65.C	66.A	67.D	68.C	69.D	70.C	71.D	72.A	73.D	74.C	75.A	76.C	77.A	78.C	79.A	80.B
81.D	82.C	83.B	84.B	85.D	86.D	87.C	88.B	89.C	90.A	91.C	92.A	93.B	94.A	95.D	96.C	97.C	98.D	99.C	100.B

23.07.2022 GUY ÇIKMIŞ SINAV SORULARI

1.B	2.C	3.D	4.A	5.A	6.B	7.C	8.A	9.D	10.D	11.D	12.A	13.B	14.C	15.D	16.B	17.A	18.A	19.C	20.D
21.B	22.B	23.A	24.A	25.A	26.A	27.D	28.C	29.D	30.B	31.B	32.C	33.D	34.B	35.D	36.D	37.D	38.A	39.B	40.C
41.A	42.B	43.C	44.D	45.D	46.B	47.C	48.A	49.D	50.A	51.C	52.A	53.D	54.B	55.C	56.B	57.C	58.A	59.C	60.D
61.A	62.C	63.C	64.C	65.A	66.D	67.D	68.C	69.D	70.D	71.B	72.A	73.A	74.C	75.D	76.C	77.A	78.D	79.A	80.A
81.B	82.A	83.D	84.A	85.B	86.C	87.C	88.C	89.B	90.C	91.B	92.C	93.C	94.D	95.B	96.B	97.A	98.D	99.D	100.D

Çözümler için aşağı kaydırınız.

1. Milli Mücadele döneminin zor bir dönemini oluşturan bu yenilginin ardından mecliste Müdafaa – i Hukuk Grubu ve Mustafa Kemal Paşa üzerinde baskılar oluşmaya başlamış ve Mustafa Kemal Paşa mecliste oy çokluğu ile alınan karar sonrasında “Başkomutan” unvanıyla meclisin yetkilerini geçici bir süre kullanma hakkı elde etmiştir.

Bu kanunun çıkartılmasındaki en temel amaç olağanüstü şartlarda hızlıca kararlar almak ve bu kararları hızlı bir biçimde uygulayabilmektir.

Bu kanunun ve uygulama olağanüstü şartlarda alındığından ulusal irade gözetilmemiştir. Milletlin iradesi tek bir kişiye bırakılarak bu ilkeye aykırı hareket edilmiştir. Ulusal iradenin hakim kılınması yasama yetkisinin meclisin sorumluluğunda olmasını gerektirir.

Devletin üç erkenden biri olan yasama yetkisi halkın temsilcilerinden oluşan meclise ait olmalı ve onun salahiyetinde gerçekleşmelidir. Bu yetkinin bir kişiye bırakılması günün olağanüstü şartlarında anlaşılır olsa da yasamanın üstünlüğünü pekiştirdiği söylenemez.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

2. Lozan’ın ara döneminde toplanan Türkiye (İzmir) İktisat Kongresinde yeni kurulamaya çalışılan Türk devletinin izleyeceği ekonomi politikaları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kongrede kapitülasyonlara karşı çıkılarak cephede savaşla kazanılan siyasi bağımsızlığın, iktisadi bağımsızlıkla desteklenerek kalıcı olması amaçlanmıştır.

Teşvik – i Sanayi Kanunu 1927’de çıkartılarak 15 yıl yürürlükte kalmıştır. Kanun ile ülkede ihtiyaç duyulan sanayi alanındaki kalkınma için devletin teşvikte bulunması ve ülkedeki iktisadi refah ve bağımsızlığın teminine çalışılmıştır.

1929 Dünya Ekonomik Bunalımının da etkisi ile ülkede oluşan toplumsal huzursuzluk yeni Türk devletinin bir an önce ekonomik kalkınmasını sağlamanın zorunluluğunu net bir biçimde göstermiştir. Devletin her türlü teşvikine rağmen istenilen düzeye ulaştırılamayan milli sermayenin yetersizliğini telafi etmek için devlet iktisadi alanda faaliyette bulunarak planlı ekonomiye geçilmesini ve ülkenin ekonomik bağımsızlığını sürdürme yoluna gitmiştir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

3. Temmuz 1908’de İttihat ve Terakki Cemiyeti mensupları tarafından, II. Abdülhamit’in istibdadına karşı Selanik ve Makedonya’da başlatılan bir ayaklanma sonucu, II. Abdülhamit 1878’de tatil ettiği meclis için seçimlerin yenilenmesi ve askıya alınmış durumdaki Kanun – i Esasi’nin yeniden yürürlüğe konulmasını kabul ve ilan etmek zorunda kalmıştır.

İttihat ve Terakki Cemiyeti’nin girişimleri ile ilan edilen II. Meşruiyetle birlikte seçimler yapılmış ve seçimi çok büyük farkla İttihatçılar kazanmıştır. İttihat ve Terakki meclis üzerindeki gücü sayesinde kanunların hazırlanmasına müdahale etmekte ve bir takım yeni kanunları kendi isteği doğrultusunda çıkartmaktaydı. İttihat ve Terakki’nin politikalarından memnun olmayan ve İstanbul’da güçlü bir konuma sahip kesim ise İttihat ve Terakki muhalifi (bu dönemde İttihat ve Terakki meşruiyetle denk tutulmakta ve meclis de İttihatçılıkla özdeşleştirilmiş durumdaydı.) bir gazeteci olan Hasan Fehmi’nin öldürülmesi sonrasında ayaklanmıştı. 13 Nisan’da başlayan olay karşısında, İstanbul’da yeterli gücü olmadığı için müdahale edemeyen İttihat ve Terakki Selanik ve Edirne’de oluşturulan Hareket Ordusu ile yola çıkarak İstanbul’a ulaşmış, burada Meclisin çalışmasını engelleyen, meşruiyet karşıtı, monarşi yanlısı kesimlerin isyanını bastırmıştır.

Meşruiyet karşıtı, monarşi yanlısı bu kesimlerin ayaklanmasının bir nedeni de monarşi (istibdat) döneminde elde etmiş oldukları bir takım haksız kazançları kaybetmiş olmalarıdır. İttihat ve Terakki yönetiminde kaybettikleri bu haksız kazanımlarını geri almak amaçları arasında olmuştur.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

4. Malın fiyatı(P) 10₺ ve gelir(M) 40₺ olduğu için tüketim miktarı talep fonksiyonunda yerine yazılarak bulunur.

$$Q = 90 - P + 0,5M$$

$$Q = 90 - (10) + 0,5(40)$$

$$Q = 90 - 10 + 20$$

$$Q = 100 \text{ olur.}$$

Soruda yanlışır ifadesi için tüm seçenekleri değerlendirmemiz gerekmektedir.

Bu nedenle;

A Seçeneği: Verilen talep fonksiyonunda talebin fiyat esnekliği formülüne ulaşabilmek için

$e_d = -0,1$ olduğu için A seçeneği doğrudur.

B Seçeneği: Verilen talep fonksiyonunda talebin gelir esnekliği formülüne ulaşabilmek için

$e_m = 0,2$ olduğu için B seçeneği doğrudur.

C Seçeneği: Toplam harcama ile esneklik arasındaki ilişkiyi aşağıdaki tablo yardımı ile açıklarsak:

	Fiyat düşerse	Fiyat artarsa
ed = 0	Toplam harcama azalır	Toplam harcama artar
0 < ed < 1	Toplam harcama azalır	Toplam harcama artar
ed = 1	Toplam harcama sabittir.	Toplam harcama sabittir.
ed > 1	Toplam harcama artar	Toplam harcama azalır
ed = ∞	Toplam harcama sıfırdır.	Toplam harcama sıfırdır.

Talebin fiyat esnekliği A şıkkındaki çözümden anlaşıldığı gibi $ed = -0,1$ olduğundan esneklik sıfırla bir arasında değer alır. Bu aralıkta malın fiyatı düşerse toplam harcama da azalır. Bu nedenle C seçeneği yanlıştır.

D Seçeneği: Verilen talep fonksiyonu

$Q = 90 - P + 0,5M$ şeklinde olduğu için bağımsız değişkenin (fiyat ve gelir) önündeki işaretler bağımlı değişken ile olan ilişkisini açıklar. Fiyatın önündeki “-” işareti malın fiyatı ile miktarı arasındaki ters yönlü ilişkiyi açıklar. Yani malın fiyatı artarsa talep edilen miktar azalır (Tersi de doğrudur.)

Gelirin önündeki “+” işareti tüketici geliri ile miktarı arasındaki doğru yönlü ilişkiyi açıklar. Yani tüketici geliri artarsa talep edilen miktar artar (Tersi de doğrudur.)

Yani fiyat ile miktar arasındaki ters yönlü ilişki talep kanununa uygunluğu ifade ederken gelir ile miktar arasındaki doğru yönlü ilişki malın normal mal olduğunu ifade etmektedir.

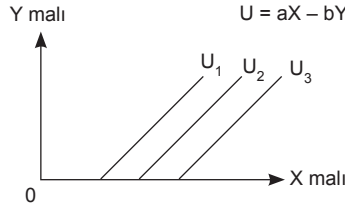
Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

5. Verilen fayda fonksiyonu kötü mala ait olan pozitif eğimli bir farksızlık eğrisini ifade etmektedir. $U = 10X - Y$ şeklindeki fayda fonksiyonunda;

X malının önündeki "+" işaret faydaya pozitif katkı sağladığını ifade etmektedir. Yani X malı tüketimi arttığında tüketici faydası artmaktadır (X malı iyi maldır.)

Y malının önündeki "-" işaret faydaya negatif katkı sağladığını ifade etmektedir. Yani Y malı tüketimi arttığında tüketici faydası azaltmaktadır (Y malı kötü maldır).

Grafiğe aktarmak için verilen fayda fonksiyonuna ait farksızlık paftası çizilebilir. Ancak şekli görmek adına y malının kötü mal olduğu bir farksızlık eğrisini çizilirse;

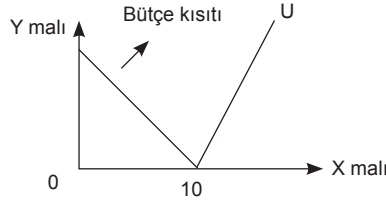

Bu durumda tüketici dengeye gelebilmek için bir bütçe kısıtı altında tüm parasını sadece iyi mala harcayarak faydasının maksimize etmek ister. Bu nedenle tüketilen toplam mal miktarı 10 birim ise tamamı X malından tüketilmiş demektir. Tüketici iyi mal ekseninde köşe dengesinde dengeye gelmiştir. İki mal tüketen tüketiciye ait bütçe kısıtı $M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$ şeklindedir. Kötü malın tüketim miktarı sıfır olduğuna göre;

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$$

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot 0$$

$$M = P_x \cdot X \text{ şeklindedir.}$$

Malın fiyatı 10₺, toplam tüketilen mal miktarı ise 10 birim olarak verilmiştir. Tüketim miktarının tamamı X malında kullanıldığından tüketici geliri;

$$M = P_x \cdot X$$

$$M = 10 \cdot 10$$

$$M = 100₺ \text{ dir.}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Bir monopol (tekeli) firması $MR = MC$ noktasındaki üretim düzeyinde karını maksimize eden üretimi belirler. Bu nedenle önce marjinal hasılat ve marjinal maliyet eğrilerinin denklemlerine ihtiyaç vardır.

$P = 70 - Q$ şeklinde fiyat fonksiyonu soruda verilmiştir. Toplam hasılat;

$$TR = P \times Q$$

$$TR = (70 - Q) \times Q$$

$$TR = 70Q - Q^2 \text{ olarak bulunur.}$$

Bu malın marjinal hasılatını bulmak için toplam hasılat fonksiyonunda türev alınarak eğimi bulunur (toplam hasılatın eğimi marjinal hasılattır.)

$$MR = \frac{\partial TR}{\partial Q}$$

$$MR = \frac{\partial (70Q - Q^2)}{\partial Q}$$

$$MR = 70 - 2Q \text{ olarak bulunur.}$$

Toplam maliyet denklemi soruda $TC = 20Q + 5$ olarak verilmektedir. Toplam maliyet fonksiyonunun türevi alınarak marjinal maliyet denklemi bulunur (toplam maliyetin eğimi marjinal maliyettir.)

$$MC = \frac{\partial TR}{\partial Q}$$

$$MC = \frac{\partial (20Q + 5)}{\partial Q}$$

$$MC = 20 \text{ olarak bulunur.}$$

Firma $MR = MC$ noktasında kar maksimizasyon üretimini belirler.

$$MR = 70 - 2Q \text{ ve } MC = 20 \text{ olduğuna göre}$$

$$MR = MC$$

$$70 - 2Q = 20$$

$$70 - 20 = 2Q$$

$$50 = 2Q$$

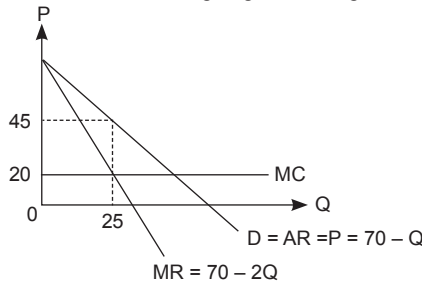
$$Q = 25 \text{ monopolün üretim düzeyidir.}$$

Bu üretim düzeyi, monopol firmasının fiyat denklemi olan $P = 70 - Q$ denkleminde yerine yazılırsa:

$$P = 70 - Q$$

$$P = 70 - (25)$$

$P = 45$ malın satış fiyatını ifade eder. Bu veriler grafiğe aktarıldığında;

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. Tam rekabetçi piyasada verilen arz ve talep denklemlerini grafiklere aktarmak için önce eksenleri kestiği noktalar bulunmalıdır.

Düz talep denklemleri $Q = 120 - P$ olarak verilmiştir.

$$P = 0 \text{ için } Q = 120$$

$Q = 0$ için $P = 120$ çıkmaktadır. Verilen talep denklemleri miktar eksenini 120 birimde fiyat eksenini ise 120₺ de kesen negatif eğimli bir doğrudur.

Düz arz denklemleri $Q = 60 + 2P$ olarak verilmiştir.

$$P = 0 \text{ için } Q = 60$$

$Q = 0$ için $P = -30$ çıkmaktadır. Verilen arz denklemleri miktar eksenini 60 birimde fiyat eksenini ise -30 da kesen pozitif eğimli bir doğrudur.

Bu noktalar grafiğe aktarıldığında;

Tam rekabetçi piyasada malın satış fiyatı ve miktarını bulmak için piyasa talebinin piyasa arzını kestiği A noktasında denge fiyat ve miktar bulunur.

Bu nedenle $Q = 120 - P$ ile $Q = 60 + 2P$ birbirine eşitlenirse;

$$Q_d = Q_s$$

$$120 - P = 60 + 2P$$

$$120 - 60 = 2P + P$$

$$60 = 3P$$

$P = 20$ olarak malın piyasadaki satış fiyatı bulunur. Bulunan bu fiyat talep veya arz denklemlerinde yerine yazılarak malın piyasa miktarı bulunur.

Talep denkleminde yerine yazılırsa;

$$Q_d = 120 - P$$

$$Q_d = 120 - (20)$$

$$Q_d = 120 - 20$$

$$Q_d = 100$$

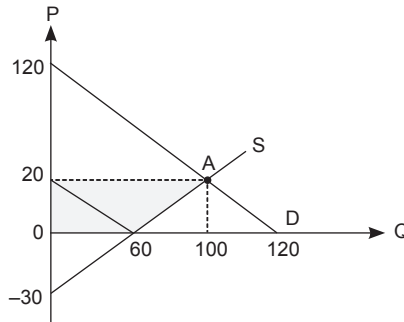
Arz denkleminde yerine yazılırsa;

$$Q_s = 60 + 2P$$

$$Q_s = 60 + 2 \cdot (20)$$

$$Q_s = 60 + 40$$

$$Q_s = 100$$

Fark edildiği üzere malın piyasa fiyatı 20₺ iken bu fiyattan 100 birim mal üretilmiş (Q_s) ve 100 birim mal tüketilmiştir. (Q_d)'dir. Bu noktalarla beraber artık üretici rantını bulabilmek için üretici rantının tanımına gidilir. Üretici rantı malın piyasa fiyatı ile arz eğrisi arasında kalan ortak alan olarak ifade edilmektedir. Grafikteki taralı olan yamuğun alanı üretici rantını temsil etmektedir. Bu nedenle;

Buradaki yamuğun alanı üretici rantına eşittir.

Yamuğun alan formülü = Orta taban x Yükseklik

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{\text{Alt Taban} + \text{Üst Taban}}{2} \times \text{Yükseklik}$$

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{(60+100)}{2} \times 20$$

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{160}{2} \times 20$$

$$\text{Yamuğun Alanı} = 80 \times 2 = 1600\text{t}$$

olarak üretici rantı elde edilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

8. Firmanın çıktı fonksiyonu (Y), hem emek (L) hem de sermaye (K) faktörlerine bağlı olarak verilmektedir. Sermayenin marjinal ürününü (MPK) bulmak için çıktı fonksiyonunda sermayeye göre türev aldığımızda;

$$\text{MPK} = \frac{\partial(Y)}{\partial(K)}$$

$$\text{MPK} = \frac{\partial(3K^{0.2} \cdot L)}{\partial(K)}$$

$$\text{MPK} = 3,0,2 \cdot K^{-0.8} \cdot L$$

$$\text{MPK} = 0,6 \frac{L}{K^{0.8}}$$

olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Sermayenin marjinal ürünü hem emek hem de sermaye miktarından etkilenmektedir.
- Emek miktarı (payın değeri) arttığında sermayenin marjinal ürünü artar.
- Sermaye miktarı (paydanın değeri) arttığında sermayenin marjinal ürünü azalır.
- Bu nedenle hem A hem de B seçenekleri doğrudur.

Emeğin marjinal ürününü (MPL) bulmak için çıktı fonksiyonunda emeğe göre türev aldığımızda;

$$\text{MPK} = \frac{\partial(Y)}{\partial(L)}$$

$$\text{MPK} = \frac{\partial(3K^{0.2} \cdot L)}{\partial(L)}$$

MPL = $3 \cdot K^{0.2}$ olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Emeğin marjinal ürünü sadece sermaye miktarından etkilenmektedir
- Emek miktarı (payın değeri) arttığında emeğin marjinal ürünü değişmez
- Sermaye miktarı (paydanın değeri) arttığında emeğin marjinal ürünü artar

Bu nedenle C seçeneği doğrudur. Ancak D seçeneğindeki "Emek miktarı arttıkça emeğin marjinal ürünü azalır" ifadesi hatalıdır. Çünkü emek miktarındaki değişim emeğin marjinal ürünü değiştirmez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Piyasada enflasyon oranının artması yönündeki beklentiler hem tahvil arzını hem de talebini etkilemektedir. Nominal faiz oranları sabitken beklenen enflasyon oranının artması reel faizlerin düşmesine neden olarak tahvilin beklenen getirisini azaltacaktır. Bu da tahvil piyasasında tahvil talep eğrisinin paralel olarak sola kayması anlamına gelmektedir. Nominal faiz oranları sabitken beklenen enflasyon oranının artması aynı zamanda reel borçlanma maliyetini düşüreceği için tahvil arzı artacak ve tahvil arz eğrisi de sağa kayacaktır. Soruda talep eğrisi üzerindeki etki sorulduğu için tahvilin beklenen getirisi azalır, tahvil talep eğrisi sola kayar doğru cevaptır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

10. Bir ekonomide tam istihdam harca düzeyi ile reel gelir düzeyi arasındaki negatif fark deflasyonist açık durumunu göstermektedir. Deflasyonist açık durumunda $AE < Y$ 'dir. Bu durumda ekonomide toplam harcamalar artırılarak denge durumu sağlanmaktadır.

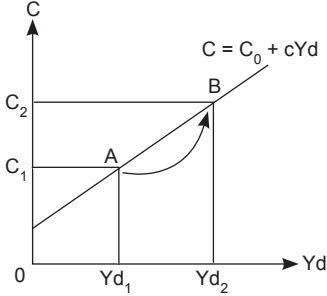
Deflasyonist açığın 40 milyar TL olduğu bir ekonomide milli gelirdeki açık 160 milyar TL ise çarpan katsayısı 4'tür.

$\Delta Y = \Delta G \cdot k$ ve kamu harcamalarının (ΔG) deflasyonist açık kadar artırılması (40 Milyar TL) durumunda $\Delta Y = 40 \cdot 4$

$\Delta Y = 160$ Milyar TL olur ve milli gelir açığının tamamı kapanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

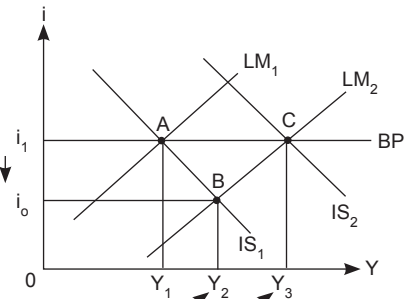
11.

Tüketim fonksiyonu C toplam tüketimi, C_0 otonom tüketimi, c marjinal tüketim eğilimini ve Y_d harcanabilir geliri göstermek üzere $C = C_0 + cY_d$ şeklindedir. Tüketim grafiği dikey eksen- de tüketim miktarı yatay eksen- de harcanabilir gelir olmak üzere dikey eksen- i kesen (otonom tüketimlerden dolayı) po- zitif eğimli bir eğri şeklindedir. Marjinal tüketim eğilimindeki değişim tüketim grafiğinin eğimini değiştirmekte, otonom tüketimdeki değişim de konumunu değiştirmektedir. Yatay eksen- de bulunan harcanabilir gelirin değişmesi ise tüketim grafiği üzerinde hareketlenmeye neden olacaktır. Basit key- nesyen modelde marjinal tasarruf ve marjinal tüketim eğilimlerinin toplamı bire eşittir. Soruda otonom tüketim ve marjinal tasarruf eğiliminin sabit olduğu bilinmekteyse başlangıçta A noktasında gerçek- leşen tüketim harcanabilir gelir düzeyi harcanabilir gelirin artması ile B noktasına kayacaktır. Bu da tüketim fonksiyonu üzerinde yukarı doğru bir hareketlenme anlamına gelmektedir. Harcanabilir ge- lirin azalması durumunda ise tüketim fonksiyonu üzerinde aşağı doğru bir hareketlenmeye neden olacaktır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

12.

Tam sermaye hareketliliğinin olduğu durumda BP eğrisi yatay eksene paralel çizilir. Uygulanan geniş- letici para politikası LM eğrisini paralel olarak sağa kaydırır. Başlangıçta A noktasında dengede olan eko- nomi genişletici para politikasıyla B noktasında den- geye gelir. B noktasında ekonomide dış ticaret açığı vardır ve döviz talebi yüksektir. Ekonomide esnek kur sistemi geçerli olduğu için döviz talebinin yükselme- siyle kurlar yükselir, TL değersizleşir, ihracat artar, ithalat azalır, net ihracat artar, net ihracatın artmasına bağlı olarak IS eğrisi de paralel olarak sağa kayar ve yeni denge C noktasında oluşur. Bu noktada faiz dü- zeyi değişmemiş (A noktasına göre) gelir düzeyi artmıştır. Bu durumda tam sermaye hareketliliğinin olduğu Mundell-Fleming modelinde esnek döviz kuru sistemi geçerli iken uygulanan genişletici para politikasının tam etkin olduğu söylenebilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

13. Temel psikolojik yasa, harcanabilir gelir arttığında tüketiminde arttığı ancak tüketimdeki artışın ge- lirdeki artıştan daha küçük olduğu durumdur. Bu nedenle harcanabilir gelirde meydana gelen 1000 birimlik artış tüketimi 1000 birimden daha az artırır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

14. Bir ülkenin dış ticarete müdahalede kullandığı tarifeler şu şekilde sıralanabilir;

İrade Beyanına Göre Tarifeler

- **Otonom tarife:** Ülke yasaları ile dış ülkelerin tamamına aynı şekilde uygulanan tarifiedir
- **Sözleşmeye dayalı tarife:** En az iki ülkenin ortak kararı ile belirlenen tarifiedir.

Amaca Göre Tarife

- **Hasılat tarifes:** Ülke içinde hiç üretilmeyen maldan alınan tarifiedir. İç piyasada koruyucu etki yaratmaz
- **Koruyu tarife:** Yerli üreticiyi kısmen koruyan tarifiedir
- **Engelleyici tarife:** Yerli üreticiyi tam koruyan tarifiedir.

Uygulama Tekniğine Göre Tarife

- **Advalorem tarife:** Dünya fiyatını, dünya fiyatının tarife oranı ile çarpımı kadar artırır
 $[Pw + (Pw \times \%T.O)] \rightarrow$ Oransal olarak alınır
- **Spesifik tarife:** Dünya fiyatını uygulanan tarife kadar artırır
 $[Pw + T] \rightarrow$ ₺ olarak alınır
- **Bileşik tarife:** Malın ham değerinden spesifik, mamul değerinden advalorem alınan tarifiedir

Bu durumda soruda bahsedilen tarife:

- Ülkenin kendi yasaları ile belirlenmesinden dolayı "**OTONOM TARİFE**"
- Ülke içinde hiç üretilmeyen maldan alındığı için "**HASILAT TARİFESİ**"
- Yerli üretici olmadığı için "**YERLİ ÜRETİCİYİ KORUMAZ**"
- Yüzdesel alındığı için "**ADVALOREM TARİFE**"
- Advalorem tarife dünya fiyatını, dünya fiyatının tarife oranı ile çarpımı kadar artırır

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

15. • Kuzey Amerika Ülkeleri Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA)

- Latin Amerika Serbest Ticaret Birliği (LAFTA)
- **Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC)**
- Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA)

Soruda bahsedilen Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği'nin amacı üye ülkeler arasında ticaretin ve yatırımın serbestleştirilmesidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

16. Teknolojik dışsallıkta, üretim ya da fayda fonksiyonunda kaymalara neden olarak reel etkiler meydana getirirler. Örnek A tüketicisinin otomobil kullanımı sonucu ortaya çıkan zehirli gazlar, B tüketicisinin faydasını azaltacaktır¹.

Öz bir ifadeyle, ortaya çıkan dışsallık para ile ifade edilebiliyorsa parasal; para ile ifade edilemiyorsa, üretim ya da fayda fonksiyonunda doğrudan etki meydana getiriyorsa teknolojik dışsallık söz konusu olmaktadır².

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

¹ Bir çiçek bahçesindeki çiçekleri koklayan tüketicinin elde ettiği tatmini, para ile ifade etmek mümkün olamayacaktır. Bu durumda teknolojik dışsallık söz konusu olmaktadır.

² Ayrıntılı bir analiz için, bazı çalışmalarda, tüm dışsallıklar parasal dışsallık olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmalara göre, teknolojik dışsallığın varlığı halinde tüketici ya da üreticiler maksimizasyon davranışlarında ayarlamalar yapacaklar bu da fiyatlarda değişiklik ortaya çıkaracaktır.

1. DENEME ÇÖZÜMLERİ

- 17.** Kamu harcamalarının özellikleri arasında, daha öncede ifade edildiği gibi, genel olarak artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Kamu kesiminin ekonomideki payı, kamu harcamalarının GSMH'ya oranıdır. Bu oran, en fazla 1 [milli gelirin tamamı kadar] olabilir. Bir ekonomide kamu harcamalarının üst sınırı milli gelirin tamamı iken; kamu harcamalarının alt sınırı, temel nitelikteki [adalet, asayiş ve milli savunma gibi] kamu hizmetlerini gerçekleştirmek için yapılan harcamaları ifade etmektedir.

Bu oranın ne olması gerektiği konusunda net bir yaklaşım bulunmamaktadır. Bir başka ifadeyle kamu harcamalarına evrensel sınırların çizilmesinin söz konusu olmağı görülmektedir. **Böyle bir geçerli/evrensel/objektif bir sınır çizilememesinde;** ülkelerin devlete bakış açılarının [devletten beklentilerinin] değişik olması, ülkeye egemen olan siyasal anlayışların birbirinden farklı olması, toplumların vergi konusundaki alışkanlıkları ve tepkilerinin farklı olması, ülkelerin karşılaştıkları savaş, deprem gibi olağanüstü koşullar, ülkelerin farklı gelişmişlik düzeyleri etkili olabilmektedir. Dolayısıyla her ülkenin kendi özgün koşulları nedeniyle evrensel sınırların çizilmesi söz konusu olamamaktadır.

Ancak, Colin Clark gibi iktisatçılar, kamu gelirlerindeki sınıra paralel olarak, kamu harcamalarının ekonomi içindeki payının **%25'i** aşması halinde iktisadi sistemde sakıncalar ortaya çıkacağını öne sürmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 18.** Piyasa başarısızlıkları, statik ve dinamik olmak üzere iki biçimde değerlendirilebilmektedir. Statik piyasa başarısızlıkları, piyasanın işleyiş mekanizmasından kaynaklanmakta iken, dinamik piyasa başarısızlıkları piyasalardan beklentilerin karşılanamaması halinde, arzulan sonuçların ortaya çıkmaması halinde söz konusu olmaktadır.

Öz bir ifadeyle statik piyasa başarısızlıklarını mikro temelli başarısızlıklar; dinamik piyasa başarısızlıklarını ise, makro temelli başarısızlıklar olarak nitelendirmek mümkündür. İktisat/maliye literatüründe, piyasa başarısızlıkları ile yaygın olarak statik piyasa başarısızlıkları kastedilmektedir.

Statik Piyasa Başarısızlıkları

- Sosyal malların varlığı [dışlama yok, tüketimde rekabet yok]³
- Piyasada tekelleri eğilimlerin varlığı [Tekellerin ortaya çıkış biçimleri⁴]
- Ortak mülkiyet konusu malların varlığı [Dışlama yok-Tüketimde rekabet var/ Ortakların trajedisi⁵ - tutuklu açmazı⁶]
- Dışsallıkların varlığı⁷
- Bazı mal piyasalarının bulunmaması⁸
- Bilgi eksikliği

³ Tam kamusal malların piyasa başarısızlığı olarak ortaya çıkmasının temel nedeni, bireylerin bu mal ve hizmetlere yönelik taleplerini gizlemeleri nedeniyle piyasa tarafından üretilmemesidir.

⁴ Tekeller dört biçimde ortaya çıkabilmektedir: Doğal tekeller [Üretimde sürekli azalan maliyetlerin varlığı halinde ortaya çıkan tekeller; elektrik, su, doğalgaz dağıtım, demiryolları gibi], zincirleme tekeller [Bir firma, bir ürün açısından hem tek alıcı hem de tek satıcı ise zincirleme tekeller söz konusu olmaktadır; geçmiş dönemlerde TEKEL, ÇAYKUR gibi], yasal tekeller ve patent/buluş yoluyla ortaya çıkan tekeller.

⁵ [Mera, göl, akarsu gibi] Ortak mülkiyet konusu mallardan yararlananların kendi çıkarlarını maksimize etme yönündeki davranışları nedeniyle ortak mülkiyet konusu malları aşırı kullanarak bu malların aşınması, yıpranması ya da yok olmasına ortakların trajedisi adı verilir.

⁶ Tarafların, karar alma sürecinde kendi çıkarlarını maksimize etme peşinde koşmaları nedeniyle başlangıç düzeyinden daha kötü duruma düşükleri işbirlikçi olmayan oyunlara **tutuklu açmazı** adı verilir.

⁷ Özel mallarda bedelini ödemeyen, ilgili maldan fayda sağlayamamaktadır. Oysa pozitif dışsallıklarda üretici ya da tüketiciler, bedelini ödemeseler dahi bazı mal ve hizmetlerden fayda sağlamaktadır. Çiçek üreticisinin arıcılık faaliyetiyle ilgilenen üreticiye fayda sağlamasına rağmen, arıcının çiçekçiye bir ödemede bulunmaması, örnek gösterilebilir.

⁸ İhtiyaç ile talep arasında en temel fark, talebin satın alma gücüyle desteklenmiş olmasıdır. Sigortacılık sektöründe [gelecek piyasaları olarak kabul edilir], sağlık, yangın, hayat sigortası bir ihtiyaç olmasına rağmen, bireylerin çeşitli nedenlerle bu ürünleri talep etmemeleri, bu ürünlerin üretilmemesine neden olmaktadır.

- g. Asimetrik bilgilenme [Ters seçim ve ahlaki risk]⁹
- h. Risk ve belirsizliklerin varlığı
- g. Ücretlerin ve fiyatların yapışkanlığı¹⁰
- h. Arz ve talep arasındaki gecikme
- i. Negatif eğimli arz ve pozitif eğimli talep eğrisi¹¹

Dinamik Piyasa Başarısızlıkları

- a. Makul ve istikrarlı bir büyüme oranına ulaşılamaması,
- b. İşsizlik, enflasyon, deflasyon, stagflasyon vb. makroekonomik istikrarsızlıkların ortaya çıkması,
- c. Ekonomide emek, sermaye, girişim ya da doğal kaynaklar gibi üretim faktörlerinin yetersizliği nedeniyle üretim sürecinde aksaklıkların ortaya çıkması,
- d. Zaman miyopsisi [Latin Amerika'nın laneti] ya da geleceği yüksek bir oranda iskonto etme eğiliminin varlığı,
- e. Gelişmemiş finansal piyasalar nedeniyle sanayinin finansmanı için yeterli kaynak temin edilememesi,
- f. Küresel ekonomiye önemli ölçüde entegre olunmasına karşın gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkeler düzeyine yakınsayamaması ve aradaki gelişme makasının her geçen gün artması [Irak-sama sorunu] sayılabilmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 19. Konversiyon işlemi; başa baştan [basit], başa başın altında, fark isteme suretiyle, kademeli ve tersine [anti] konversiyon olmak üzere beş biçimde yapılabilmektedir. Tüm konversiyon yöntemlerini karşılaştırabilmek açısından; başlangıç koşullarının aynı olduğunu varsayalım. Örnek olarak; 100 TL nominal bedelli tahvil başlangıçta %10 faizli olarak ihraç edilmiş; izleyen dönemde ise piyasa faizleri %5'e düşmüş olsun.**

- Başabaştan [basit usulde] yapılan konversiyon: 100 TL nominal bedelli ve %10 faizli tahvil, konversiyon işleminde; 100 TL nominal bedelli ve %6 faizli [konversiyona katılımı teşvik etmek için piyasa faizinin bir miktar üzerinde faiz oranından konversiyon yapılmalıdır] tahville değiştirilmektedir. Bu uygulamada anapara ödemesi değişmezken, faiz ödemelerinde azalış meydana gelmektedir. Böyle bir uygulamada, faiz düşüşü kadar [%10'dan %6'ya] reddedilmiş bulunmaktadır. Bu yöntem borcun reddi ile eş anlamlı olarak kullanılan konversiyon yöntemidir¹².

⁹ Asimetrik bilgilenme, bir alış-verişte alıcı ve satıcının bilgilenme düzeylerinin simetrik olmamasını ifade etmektedir. Stiglitz'e göre, boş CD alış-verişi, simetrik bilginin olduğu alış-verişe örnek olarak gösterilebilir. Asimetrik bilginin varlığı halinde iki olumsuz sonuç ortaya çıkmaktadır. Ters seçim, söz konusu işlemde taraflardan biri ters seçmiş olmaktadır. Örnek, sigortacılık sektöründe firmanın düşük riskliyi sigortalaması gerekirken yüksek riskliyi sigortalaması. Ahlaki risk de ise, taraflardan biri işlemden sonra davranışını değiştirmektedir. Örnek olarak, hırsızlık sigortası yaptırdıktan sonra, bireyin eskisi kadar özenli davranmamasıdır. Özellikle bankacılık sektöründe ahlaki risk kaynak önemli sorunlar ortaya çıkabilmektedir. 2020 yılı itibarıyla Türkiye'de yurt içi mevduatlarda 150 bin TL'ye kadar Hazine [TMSF] güvencesi bulunmaktadır. Mevduat güvencesi bulunmadığı bir ortamda, tasarruf sahipleri düşük getiri sağlamasına rağmen kamu bankalarını tercih ederken, mevduata güvence sağlandıktan sonra yüksek getiri sağlayan özel bankaları tercih etmektedir. Bankalar ise, mevduat güvencesinin bulunmadığı ortamda düşük riskli firmalara kredi vermeyi tercih ederken, mevduat güvencesi sağlandıktan sonra yüksek riskli firmalara kredi vermeyi tercih etmektedir. Bir başka ifadeyle, ahlaki riskte taraflardan biri işlemden [mevduata güvence sağlandıktan] sonra davranışını değiştirmekte ve daha fazla risk almaktadır.

¹⁰ Yeni Keynesyenlere göre, fiyat yapışkanlığı; menü maliyetleri ve histeri etkisinden kaynaklanmakta iken ücret yapışkanlığı; zımnı kontratlar modeli, etkin ücret hipotezi ve içeridekiler-dışarıdakiler modelinden kaynaklanmaktadır.

¹¹ Normalde arz eğrisi pozitif eğimlidir. Ancak, belirli bir ücret düzeyinden sonra ücret artmasına rağmen emek arzı azalmaktadır. Talep eğrisi normalde negatif eğimlidir. Ancak, başkalarından geri kalmama etkisi, Veblen [gösteriş tüketimi] etkisi ve snop [züppe] etkisi nedeniyle bazı durumlarda talep eğrisi pozitif eğimli olabilmektedir.

¹² Vergi ile borç arasındaki en temel fark, vergi karşılıksız iken borcunun karşılığının olmasıdır. Bu yöntemde faiz oranının düşürülmesi ile birlikte, faiz düşüşü kadar **borcun karşılığı** kaybolmaktadır.

1. DENEME ÇÖZÜMLERİ

- Başabaşın altında yapılan konversiyon: 100 TL nominal bedelli ve %10 faizli tahvil ihraç edilmiş olsun. Piyasa faiz oranları %5'e düşünce devlet 100 TL nominal bedelli ve %6 faizle tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirebilir. Fakat devlet faizlerin daha da düşmesini hedefliyorsa [anapara ödemeleri bütçede yer almazken, faiz ödemeleri bütçede yer almaktadır ve vergi gelirlerinden karşılanmaktadır. Nitekim, borç yönetiminin amaçları arasında borç anapara ve borç faiz ödemelerinin, kamu gelirleri üzerindeki baskısını azaltmak yer almaktadır]; 93 TL ve %3 faizli tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu durumda devlet, tahvil sahiplerine 100 TL'lik tahvil yerine daha fazla miktarda 93 TL'lik tahvil vermektedir [Tahvil sahiplerine sağlanan yan çıkarlar arasında, çıkarılabilecek daha yüksek getirili tahvillerin alımında eski tahvillerin kullanılabilmesi yer almaktadır]. Tahvil sahibi elindeki 100 TL ve %10 faizli tahvili devlete vererek, karşılığında [100/93] 1,075 adet tahvil almaktadır. Vade sonunda devlet 93 TL'den sattığı tahvilleri yatırımcıdan 100 TL'den geri almakta ve 100 TL üzerinden %3 faiz ödemesi yapmaktadır. Bu uygulamada devletin borç [stoku/anaparası] miktarı artarken, faiz yükünde azalış meydana gelmektedir.
- Fark isteme suretiyle yapılan [fark-üstelik ödemeyi gerektiren] konversiyon: Bu uygulamada devletin faiz yükünde herhangi bir değişiklik olmamaktadır. Ancak alacaklılara elde edecekleri faiz miktarını koruyabilmeleri için [piyasa faiz oranları düştüğü için] devlete ek bir sermaye ödemeleri [ek borç vermeleri] için zorlama yapılır. Talep edilen ilave sermaye miktarı, piyasa faiz oranı ile tahvil faiz oranı arasındaki farka karşılık gelmektedir. Yani bir anlamda, piyasa faizi ile tahvil faizi eşitlenmektedir. Bu yöntemle ilişkin bir başka tanımlama ise, piyasa faiz oranlarındaki düşüş dolayısıyla ortaya çıkan karın devletleştirildiği konversiyon yöntemidir. Faiz oranının değiştirilmediği tek yöntem de aynı zamanda bu yöntemdir. Piyasa faiz oranları %10'dan %5'e düşünce, yatırımcının elindeki tahvilin değeri de 100 TL'den 200 TL'ye çıkmaktadır. Devlet, başlangıçtaki [belirlenmiş sabit faiz oranından] 10 TL faizi ödeyebilmek için yatırımcıdan tahvil fiyatındaki 100 TL'lik artışı ödemesini talep etmektedir.
- Kademeli konversiyon: Bu uygulamada devlet faiz oranlarını kademeli olarak düşürmeyi tercih edebilir. Bunun nedeni, tahvil sahiplerinin uğrayacakları kaybı alacaklılara aniden hissettirmektir. Bu uygulamada ya tahvil sahiplerine belirli bir süre sonunda konversiyon yapılacağı ya da belirli bir zaman dilimi içinde faiz oranlarının hangi oranlarda indirileceği bildirilir. Bir başka seçenek de devlet piyasa faiz oranları düzeyine kadar birkaç konversiyon işlemi gerçekleştirir. Öncelikli olarak, 100 TL ve %10 faizli tahvil, 100 TL ve %9 faizli tahville; belirli bir süre sonra %9 faizli tahvil ile %8 faizli tahvil ile değiştirilir ve bu uygulama konversiyonun sonuna [piyasa faiz oranlarına yaklaşına] kadar devam eder.
- Tersine konversiyon: Bu yöntemde, devlet daha önceden ihraç etmiş olduğu tahvillerin faiz oranlarını artırmaktadır. Örnek olarak, 100 TL %10 faizli tahvil ihraç edildiğinde enflasyon beklentisi %7 olsun [Reel faiz, nominal faiz ile enflasyon beklentisi arasındaki fark olan %3'tür]. Ancak, izleyen dönemde gerçekleşen enflasyonun yükselmesi nedeniyle yatırımcıların reel getirileri düşebilir hatta [gerçekleşen enflasyonun %10'u aşması halinde] negatife dahi inebilir. Böyle bir durumda, devlet yatırımcıları korumak ve reel kayıplarını telafi etmek amacıyla daha önceden ihraç etmiş olduğu tahvillerin faizini yükseltebilir bir başka ifadeyle 100 TL %10 faizli tahvili 100 TL %11 [%12, %13, enflasyondaki artışa bağlı olarak daha yüksek oranlar] faizli tahvil ile değiştirmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

20. Endeksli tahviller, yatırımcı ve tasarruf sahiplerini enflasyona karşı korumakta ve piyasa faiz oranına göre daha ucuz fon temin edilmesini sağlayabilmektedir. Buna karşın bazı sakıncaları da vardır:

- Tahvillerin endeksli olması nedeniyle, enflasyonun borç yükünü hafifletmesi engellenmiş olur,
- Enflasyon dönemlerinde tüketim artışını teşvik etmektedir,
- Enflasyonu kontrol altına alma konusunda hükümet üzerindeki **baskıyı hafifletmektedir**,
- Enflasyonun varlığı, hükümetçe kabul edildiği anlamına gelmektedir [Ancak bu, hükümetin enflasyonu desteklediği anlamına gelmez],
- Ayrıca, endeksli tahvil ihracı, hükümetin enflasyonla mücadelesini zayıflatmaktadır.

Enflasyona endeksli tahvil ihracının olumlu yönleri:

- Enflasyonun yoksullar üzerinde yarattığı eşitsizlikleri azaltmaktadır¹³,
- Gelecekteki fiyat hareketleri önceden tahmin edilebildiği için doğabilecek risklerin azalmasını sağlar,
- Borçlanma maliyetini düşürür,
- Enflasyonun gelir dağılımı ve kaynakların kullanımı yönünden doğabilecek olumsuz etkilere karşı tam çalışma politikasını kolaylaştırır,

Diğer anti enflasyonist tedbirler alınmasına karşı ileri sürülebilecek eleştiri ve baskıları azaltır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

21. Enflasyonun artışı dolayısıyla bir yandan borç faiz ödemeleri artarken diğer taraftan milli para cinsinden borç anapara ödemelerinin reel değeri düşer. Bu durum pratikte pek farklılık ifade etmiyor gibi görünmesine karşın devlet açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü borç faiz ödemeleri bütçe yer almakta iken borç anapara girişleri ve geri ödemeleri bütçe yer almaz Hazine tarafından özel hesaplarda izlenmektedir¹⁴. Dolayısıyla enflasyonun yükselmesi, bütçedeki faiz yükünü artırırken, Hazine'nin anapara ödeme yükünü azaltmaktadır.

Operasyonel açık, bütçe açısından faiz ödemelerinin tamamı değil; sadece enflasyon nedeniyle artmış olan faiz miktarının çıkarılması ile bulunmaktadır.

- Operasyonel açık = Birincil Açık + Reel Faiz Ödemeleri

İşlemsel açık, enflasyon oranı ve faiz oranlarını da içeren daha ayrıntılı bir formülle ise,

$$O_A = [G - T + i \cdot B_s - p \cdot B_s]$$

$$O_A = BA + [i - p] \cdot B_s$$

$$O_A = BA + R \cdot B_s$$

O_A : Operasyonel açık

B_A : Birincil açık

G: Faiz dışı kamu harcamaları

T: Toplam kamu gelirleri

i: Ortalama nominal faiz oranı

p: Enflasyon oranı

B_s : Kamu kesimi toplam borç stoku

olarak ifade edilebilir.

¹³ Enflasyon dolayısıyla gelirlerinde artış meydana gelen mükelleflerin daha yüksek vergi dilimlerinden vergilendirilmesine **nominal vergi çengelli/gelir dilimi sürüklenmesi/ soğuk artan oranlılık** adı verilir. Enflasyon yükseldikçe, tahvil sahiplerine yapılan faiz ödemeleri de artar ve tahvil sahipleri artan oranlı vergi tarifesine göre daha fazla vergi öderler.

¹⁴ Borç anapara girişleri ve geri ödemelerinin [çıkışlarının] bütçe dışına çıkarılması 1985 yılında Borçlanma yetkisinin Maliye ve Gümrük Bakanlığı'ndan alınıp Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na devredilmesiyle gerçekleştirilmiştir. O nedenle, borç faiz ödemeleri bütçede yer alırken, anapara ödemeleri Hazine tarafından özel hesaplarda izlenmektedir. Hazine Müsteşarlığının kapatılarak, kamu mali yönetiminin Hazine ve Maliye Bakanlığı çatısı altında toplanması, bu olguyu değiştirmemektedir. Bütçede toplanan vergilerle ödenen kısım, borç faiz ödemeleridir. Enflasyon oranlarında meydana gelen artış [nominal faiz oranlarını yükselterek], bütçeden çıkacak faiz ödemelerini artırırken, Hazineden çıkacak anapara ödemelerinin [borç anapara ödemeleri endekslenmemiş ise] reel değerini düşürecektir.

1. DENEME ÇÖZÜMLERİ

BA = Geleneksel açık – Borç faiz ödemeleri
BA = Kamu harcamaları – Kamu gelirleri – Borç faiz ödemeleri
BA = 700 – 600 – 80
BA = 20 MTL
OA = BA + [i – p]*B_g
OA = 20 + (0,08 – 0,05)*500
OA = 35 MTL

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

22. Enflasyonla mücadelede, uzun dönemde, verilecek vergi teşvikleri ile toplam arzın artırılabilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu teşvikler;

- Hızlandırılmış amortisman usulünün uygulanması,
- Vergi kredisi uygulamasına yer verilmesi,
- Geçmiş yıl zararlarının nakli¹⁵,
- Vergi istisna ve muafiyetlerinin genişletilmesi,
- Vergi tatili uygulaması,
- İndirimli kurumlar vergisi
- Sosyal güvenlik prim destekleri,
- Yatırım indirimi,
- Otofinsman olanaklarının desteklenmesi

gibi uygulamalardır. Bu vergi teşvikleri ile toplam arzın artırılabilmesi için temel şart, vergi teşviklerine duyarlı geniş bir girişimci sınıfının bulunması ve ekonomide kapasite kullanım sınırlarına henüz ulaşılmamış olmasıdır.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

23. Tanım olarak, istikrar programı, birkaç yıldan fazla olmayan bir dönem için, enflasyon, bütçe açıkları, ödemeler dengesi problemleri gibi [talep fazlalığı kaynaklı] sorunları çözmeye yönelik kapsamlı önlemler dizisini ifade etmektedir. Programlar çoğu kez IMF desteği ile yürütülmektedir. Bu durumda program koşula bağlı olmaktadır. Bunun anlamı, üye ülkenin, IMF'nin finansal desteğini sağlayabilmesi için, kabul edilebilir bir istikrar programı izlemesini/izleyeceğini taahhüt etmesini gerektirmektedir.

İstikrar programlarını genel olarak Ortodoks ve heterodoks olarak ikiye ayırmak mümkündür. Ortodoks programlar, ayrıntılı düzenlemeler ve mikro yapısal reformlar içermeksizin daha çok makro büyüklükler üzerindeki politika seçeneklerini içermektedir.

Tipik bir [Ortodoks] IMF programı;

- Devalüasyon veya döviz kuru ayarlamaları,
- Dış ticarete liberalizasyon,
- Para arzı artışının sınırlandırılması,
- Yurtiçi fiyat ayarlamalarının yapılması [Kamu ürünlerine zam yapılması],
- Kamu harcamalarının azaltılması,
- Vergilerin artırılması,
- Dış borç ödemelerinin gerçekleştirilmesi ve
- Kısa ve orta dönemli borçların sınırlandırılması

gibi önlemleri kapsamaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

¹⁵ Musgrave ve Domar, uzun dönemde toplam arzı artırmak amacıyla enflasyonla mücadelede uygulanan vergi politikalarından “geçmiş yıl zararlarının geleceğe aktarılması” özel yatırımların riskini azalttığını ileri sürmüştür.

24. Mali yükümlülüklerin, muhatapları tarafından farkına varılmaksızın yerine getirilmesi durumu mükelleflerin ödedikleri verginin bir şekilde farkına varmamaları durumunda geçerli olacaktır. Dolayısıyla şayet mükellef vergiyi kendisi öderse bu durum söz konusu olmayacaktır. Ancak fiyat içerisine gizlenerek bir başka ekonomik birime yansıtılan vergilerde mali anestezi söz konusu olabilmektedir. Bu durumda seçeneklerde yer alan vergi yansımalarının diğerlerine göre daha kolay olduğu dolaylı bir vergi sorunun cevabı olacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

25. Aşağıda yazılı kurumların kazançları Kurumlar Vergisi'ne tabidir.

- Sermaye şirketleri [anonim, limited, eshamlı komandit şirketler ile bu şirketlerin niteliğinde olan yabancı kurumlar ve yatırım fonları];
- Kooperatifler;
- İktisadi Kamu Müesseseleri;
- Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler [sendikalar dernek olarak; cemaatler ise vakıf olarak değerlendirilmektedirler, tüzel kişiliklerinin olmaması mükellefiyetlerini engellemez].
- İş ortaklıkları, [aşağıda belirtilen hallerin varlığı söz konusu olması halinde iş ortaklığı kurumlar vergisi mükellefi olur, tüzel kişiliğinin olmaması mükellefiyeti etkilemez].

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

26. Vergi usul kanunu hükümlerine göre düzenlenmesi gereken belgeler; fiş, fatura, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, gider pusulası, serbest meslek makbuzu, yolcu listesi ve müstahsil makbuzu, banka dekontu, sigorta poliçesi ve komisyon gider belgesi, günlük müşteri listesi, adisyon ve ücret bordrosudur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

27. Tebligat;

- Posta yoluyla,
- Memur eliyle,
- İlan yoluyla,
- Şayet mükellef kabul ederse vergi dairesinde ve
- Elektronik ortamda yapılabilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

28. Şans Oyunları Vergisi harcamalar üzerinden alınan vergiler içinde yer almaktadır. Diğer vergiler servet ve server transferi üzerinden alınmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

29. Çoğunluk İkesi bir bütçe ilkesi değildir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

30. Gelir vergisi kanununun 94. Maddesine göre "Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, demekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar."

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. DENEME ÇÖZÜMLERİ

31. Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl Ekim ayının ilk günü kendiliğinden çağrısız toplanır. Meclis, bir yasama yılında en çok 3 ay tatil yapabilir. Ara verme ise 15 günü geçemez. Siyasi parti grupları Başkanlık için aday gösteremezler. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi 2 yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliklerinde boşalma olması halinde, yalnız boşalan üyelikler için boşalmanın gerçekleştiği yerlerde ara seçime gidilir. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının yüzde beşini bulduğu hallerde, son boşalmadan itibaren ara seçimlerin 3 ay içinde yapılması zorunludur. Bu durumda ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez hükmü geçerli değildir. Ancak buna rağmen yine de genel seçimlere 1 yıl kala, ara seçimi yapılamaz. Ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez ve genel seçimlere 1 yıl kala, ara seçim yapılamaz. Ayrıca bir ilin veya seçim çevresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde boşalmayı takip eden 90 günden sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır. Bu durumda ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez ve genel seçimlere 1 yıl kala, ara seçimi yapılamaz hükümleri geçerli değildir.

Yuk.2 hal dışındaki diğer her türlü boşalmalarda ise ara seçim yapılması için TBMM' nin ara seçimle ilgili karar alması mümkündür ama "Ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden 30 ay geçmedikçe ara seçime gidilemez ve genel seçimlere 1 yıl kala, ara seçim yapılamaz" hükümleri bu durumda dikkate alınır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

32. Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak,

- milli güvenlik,
- kamu düzeni,
- suç işlenmesinin önlenmesi,
- genel sağlığı ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir. Kamu yararı amacı bu hakkın sınırlanma sebepleri arasında sayılmamaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

33. Anayasa mahkemesi kanunların, meclis içtüzüğünün, plağan dönem **Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin** ve anayasa değişikliklerinin anayasaya uygun olup olmadığı konusunda denetim yapar. Anayasa değişikliklerine diğer normlara yapılabilen esas denetiminin yapılması mümkün değildir. Anayasa Mahkemesi anayasa değişikliklerini sadece şekil bakımından denetleyebilir. Şekil bakımından yaptığı bu denetim de sadece teklif ve oylama çoğunluklarına uyulup uyulmadığı bir de ivedi görüşme yasağına uyulup uyulmadığı konularını denetleyebilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

34. Merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller çerçevesinde idari vesayet yetkisine sahiptir. Aslında, kural olarak yerinden yönetim kuruluşları özerktirler. Dolayısıyla idari vesayeti istisnai bir durum olarak kabul etmek gerekir. Anayasada bahsi geçen hükmünden de anlaşılacağı üzere idari vesayetin kullanılabilmesi için idari vesayet ile ilgili yetkilerin kanunlarda açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Örneğin, YÖK ve Üniversiteler arası ilişkiler ile büyükşehir belediyeleri ve ilçe ya da ilk kademe belediyeleri arasındaki ilişki Barolar Birliği ile Ankara Barosu arasındaki ilişkide olduğu gibi.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

35. **Yanıt:** Merkezi idare içinde, aktif olarak faaliyet gösteren ve belli bir hizmeti doğrudan yanı sıra bu idari kuruluşlara görüş bildirme, öneri ve tavsiyelerde bulunma suretiyle yardımcı olan kurullara da rastlanılmaktadır. Bu kurullar, yaptıkları çalışmalarla faal idarenin işlemlerinin hazırlanmasını sağlamakta ve faal idarenin faaliyetlerine yön ve yol göstermektedir. Bu kuruluşlar 4 tanedir. Bunların ayrı kamu tüzel kişilikleri yoktur.

- MGK
- Danıştay
- Sayıştay
- Yüksek Askerî Şûra

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

36. Bir mal kamunun ortak kullanımına bırakılmış ya da kamu hizmetine özel olarak tahsis edilmişse o mal kamusal mal buna karşılık bu iki şarttan ikisi de yoksa o mal özel maldır.

Kamu mallarının özellikleri

1. Devredilemez: Kamusal malın tersine özel mallar devredilebilir. Kamusal mallar sadece kanunla devredilebilir.
2. Kamulaştırılamaz; kamulaştırma sadece özel mallar için mümkündür.
3. Zamanaşımı yoluyla kazanılamaz; belli bir süre kullanan malın kendisinin olduğuna dair iddiada bulunamaz.
4. Tapu siciline tescili zorunlu değildir. Bir yol ya da meydan tapuda devlet adına tescil edilmeyecektir.
5. Haczedilemez: Devlet tüzel kişiliğinin hem kamusal hem özel malları buna karşılık diğer kamu tüzel kişilerinin yalnızca kamusal malları haczedilemez, özel malları haczedilebilir. Kamu yararına çalışan dernekler ve vakıfların malları da hacze konu olabilir.
6. Üzerinde sınırlı ayni hak kurulamaz. Kamu malı üzerinde bir kişi ya da eşya lehine irtifak hakkı kurmak mümkün değildir.
7. Kamu mallarıyla ilgili uyuşmazlıklar idari yargıda çözümlenir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. DENEME ÇÖZÜMLERİ

37. Hukuki işlemler belirli bir hukuki sonuç doğurmaya yönelmiş irade açıklamalarıdır.

Hukuki işlemler açıklanması gereken irade sayısına göre 3'e ayrılır:

1. **Tek Taraflı hukuki işlemler:** Sadece tek bir kişinin yaptığı irade açıklamasına hukuki bir sonuç bağlanmışsa tek taraflı hukuki işlem söz konusu olur. Vakıf kurma, evlilik dışı dünyaya gelen çocuğun babası tarafından tanınması, vasiyetname, mirasın reddi, takas beyanı tek taraflı hukuki işlemlerdir.
2. **İki taraflı hukuki işlemler,** diğer bir deyişle sözleşmeler (mukavele, akit), istenilen hukuki sonucun meydana gelebilmesi için iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamalarında bulunmalarının gerekli olduğu hukuki işlemlerdir. Satış sözleşmesi, bağışlama sözleşmesi, kira sözleşmesi, vekalet sözleşmesi, kefalet sözleşmesi gibi

NOT: Bir hukuki işlemin tek taraflı olması ile bir sözleşmenin sadece bir tarafı borç altına sokması birbirini ile karıştırılmamalıdır. Sözleşmelerin çoğunda her iki tarafta karşılıklı borç altına girse de az sayıda sözleşme türlerinde sadece bir taraf borç altına girmekte, diğer taraf için herhangi bir borç doğmamaktadır. Örneğin bağışlama bir sözleşmedir ve iki taraf söz konusudur: Bağışlayan ve bağışlanan. Ancak sadece bağışlayan borç altına girmektedir.

3. **Kararlar:** Bir kişi topluluğunda hukuki bir sonucu gerçekleştirmek üzere yeterli sayıda kişinin iradelerini aynı yönde açıklamalarıyla oluşan hukuki işlemlerdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

38. Geçersizlik, hukuksal işlemin kanunun aradığı koşullara uyulmadan yapılması durumunda ortaya çıkar. Geçersizliğin iki çeşidi bulunmaktadır:

1. Yokluk

2. Butlan (Hükümsüzlük)

Yokluk, bir hukuksal işlemin hukukun öngördüğü **kurucu öğelerinden** en az birine uyulmaması dolayısıyla o işlemin hiç oluşmamış sayılmasıdır. Böyle bir işlem hiç doğmamış, hiç ortaya çıkmamıştır. Sözleşmelerde irade açıklamaları birbirine uygun değilse sözleşme doğmamıştır yani yok hükmündedir. Örneğin evlendirme memuru önünde yapılmayan bir evlenme yok hükmündedir. Çünkü yasa, evlenmenin evlenme memuru huzurunda yapılmasını kurucu koşul olarak aramıştır. Aynı şekilde yazılı olarak yapılmayan kefalet sözleşmesi de yoktur. Çünkü kefalet sözleşmesinde yazılı şekil, kurucu öğedir. Yine iradenin maddi baskı altında açıklanmış olması durumunda, örneğin bir senedin enseye dayanmış bir silahın korkusuyla imzalanması halinde söz konusu hukuksal işlem için yokluk yaptırımı söz konusudur. Bu etki altında imza atan kişinin iradesi bozulmuştur. Geçerli bir sözleşmenin söz konusu olabilmesi için iradenin özgürce açıklanması şarttır.

Yokluk yaptırımıyla sakat bir işlemin yokluğunun mahkeme kararıyla tespiti için dava açmaya gerek yoktur, ayrıca yokluk her zaman ileri sürülebilir.

Butlan, kamu yararı düşüncesiyle, hukuk düzenince konulmuş bir yaptırım türüdür. Bir işlemin, baştan itibaren hukuksal sonuçlarını yerine getirememesi ve sonradan da geçerli kılınamaması anlamına gelir. Butlan, mutlak ve nispi olmak üzere ikiye ayrılır.

Mutlak Butlan (Hükümsüzlük): Bir hukuksal işlemin yasanın öngördüğü kurucu öğeleri taşımakla birlikte, yasanın emredici kurallarına aykırı olmasıdır. Türk Borçlar Kanununa göre

- kanunun emredici hükümlerine, (C şıkkı)
- ahlâka, (D şıkkı)
- kamu düzenine,
- kişilik haklarına aykırı
- konusu imkânsız olan

sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Mutlak butlanla sakat bir işlemin sonradan düzeltilmesi olanaklı değildir. Mutlak butlanla sakat sözleşmeler yapıldıkları andan itibaren hiçbir hüküm ve sonuç doğurmaz.

Nispi butlan, bir menfaati korunan kişinin lehine getirilmiş olan bir koşul yerine getirilmeden yapılmış olan işlemin durumunu anlatır. Hükmün amacı, özel bir çıkarı korumak olduğundan, ona aykırı olarak yapılan hukuksal işlem, var olan eksikliğe karşın, kendiliğinden geçersiz/batıl olmaz. Ancak ilgili tarafın (menfaati olanın) bu eksikliği defi yoluyla ileri sürmesi durumunda, hukuksal işlemin sonuç doğurması engellenebilir. Örneğin sözleşmenin geçerli olabilmesi için kişinin iradesiyle, dışarıya yansıyan beyanının birbirine uygun olması gerekir. Sözleşmenin yanlarından birinin iradesi

- hata (yanılma) (B şıkkı),
- hile (aldatma)
- ikrah (zorlama, korkutma) ile sakatlanmışsa işlem, tümüyle batıl olmaz ancak ortaya hukuksal açıdan sağlıklı bir sonuç da çıkmaz. Bu durumlardan biriyle iradesi sakatlanan kişi, bir irade açıklamasıyla bu işlemi baştan itibaren tümüyle geçersiz hale getirebilir.

Nispi butlan nedenlerinin var olup olmadığını yargıç kendiliğinden dikkate almaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

39. ZİLYETLİK: Zilyetlik, bir eşya üzerinde elinde bulundurma iradesi ile kurulan fiili hakimiyettir. Dolayısıyla zilyetlik 2 unsurdan oluşur:

- Fiili hakimiyet
- Elinde bulundurma iradesi (isteği)

Zilyetlik çok farklı ölçütlere göre sınıflandırılmaktadır.

Malik Sıfatıyla ya da Başka Sıfatla Zilyetlik

Eşya üzerindeki zilyetliğin mülkiyet hakkına dayandığı durumlarda malik sıfatıyla zilyetlik vardır. Mülkiyet dışındaki bir aynî ya da kişisel hakka dayanan zilyetlikte ise başka sıfatla zilyetlikten söz edilir. Söz gelişi, eşya emanete, kiraya, kuru temizlemeye verilmişse, emanetçi, kiracı, kuru temizlemeci başka sıfatla zilyettirler.

Tek Başına ya da Birlikte (Toplu) Zilyetlik: Tek başına zilyetlik, bir kişinin bir eşya üzerinde yalnız olarak kullandığı zilyetliktir. Buna karşılık, birlikte (toplu) zilyetlik, bir eşyanın birden fazla kişinin zilyetliğinde bulunmasıdır.

Aslı Zilyetlik ya da Fer'î Zilyetlik: Aslı zilyetlik, eşya üzerinde malik sıfatıyla zilyet olarak hareket edilmesidir. Fer'î zilyetlik ise, eşyada mülkiyetten başka bir aynî (irtifak hakkı, taşınmaz yükü veya rehin) ya da kişisel (kira, ödünç, saklama gibi) hakka dayanan zilyetliktir.

Doğrudan Zilyetlik - Dolaylı Zilyetlik: Doğrudan zilyetlik, bir kimsenin, fiziksel egemenliği bizzat, herhangi bir aracı olmadan ve eşya üzerinde doğrudan kullanmasına denmektedir. Buna karşılık, egemenlik, bizzat değil, başkası aracılığıyla; yani, o kimsenin kendisi tarafından değil, araya giren başka bir kişi tarafından kullanılmaktaysa dolaylı zilyetlik ortaya çıkar.

Haklı Zilyet - Haksız Zilyet: Zilyetliğin belirli bir hakka dayanması halinde haklı zilyetlikle karşılaşılır. Örneğin, kira sözleşmesinin verdiği hakka dayanarak eşyada zilyet olan kiracının zilyetliği haklı zilyetliktir. Hukuken korunan bir hakka dayanmayan ve sadece fiilî bir elde tutma olarak ortaya çıkan zilyetliğe haksız zilyetlik denir. Haksız zilyetlik, zilyetliğin başlangıçta meşru bir menfaate dayanmamasından kaynaklanabilir.

Örneğin, hırsızın zilyetliği daha başlangıçtan haksız zilyetliktir. Başlangıçtaki meşru menfaatin sonradan dayanağını yitirmesi durumunda da haksız zilyetlik ortaya çıkabilir. Örneğin, bir kimsenin, daha önce üzerinde kira sözleşmesiyle fer'î ve doğrudan zilyet olduğu eşyada aslı, dolaylı zilyet olan malikin mülkiyetini reddetmesi ve kendi mülkiyetini iddia etmesinde durum budur.

İyiniyetli Zilyet - Kötüniyetli Zilyet: Zilyedin, zilyetliğinin haklı bir nedene dayanmadığını bilmediği veya bilmesi gerekmediği zilyetliğe iyiniyetli zilyetlik denir. Örneğin telefon mağazasından çalıntı bir cep telefonunu bilmeden satın alan kişinin iyiniyetli olduğu kabul edilir.

Zilyetliğin haklı bir nedene dayanmadığının bilinmesi veya bilinmesi gerekmesi durumunda kötüniyetli zilyetlikten söz edilir. Böylelikle, zilyetliğinin haklı bir sebebe dayanmadığını bilen veya bilmesi gereken kişi kötüniyetli zilyet olarak adlandırılır.

Başkasına ait bir malı sadece kullanma yetkisine sahip olan kimseler ise zilyet yardımcısıdır. Bu kimseler, eşyayı sadece başkasına hizmet etmek amacı ile elinde bulundurur. Buna hizmet zilyetliği de denir. Bir başkasının evini temizlemek amacı ile yine o kimseye ait süpürgeyi kullanan hizmetçinin süpürge üzerinde zilyetliği yoktur. Bunlar sadece zilyet yardımcısıdır.

Soruda Ahmet asli ve dolaylı, Mehmet ise feri ve doğrudan zilyettir. Çünkü Ahmetin zilyetliği mülkiyet hakkına dayanmakta ancak zilyetliğini Mehmet aracılığı ile kullanmaktadır. Mehmetin zilyetliği ise bir kişisel hakka dayanmakta ancak kitap onun elinde olduğu için zilyetliği doğrudan yani bir başkasına ihtiyaç duymadan kullanmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 40.** Tüzel kişiler, gerçek kişiler dışında kalan ve hukuk düzenince kendilerine haklara sahip olma ve borç edinme olanağı sağlanmış varlıklardır. Tüzel kişiler kişi topluluğu ya da mal topluluğu niteliğinde olabilir.

Medeni Kanuna göre başlı başına bir varlığı olmak üzere *örgütlenmiş* kişi toplulukları ve belli bir amaca örgürlenmiş olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar. Tüzel kişilerin hak ehliyeti ve fiil ehliyetini kazanması birbirinden farklı olup hak ehliyetini kazanma fiil ehliyetini de kazanma anlamına gelmez.

Hak Ehliyeti: Kişi ve mal toplulukları tüzel kişilik kazanmakla birlikte hak ehliyetine de sahip olur. O halde tüzel kişiler kanuna uygun bir şekilde kurularak tüzel kişilik kazandıkları andan itibaren hak ehliyetine de sahip olurlar. Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler.

Fiil Ehliyeti: Fiil ehliyetinin şartları açısından ise gerçek ve tüzel kişiler birbirinden ayrılır. Zira erginlik ve ayırt etme gücüne sahip olma koşulları doğal olarak tüzel kişilerde aranmaz.

Tüzel kişilerde bu noktada organlar önem kazanır. Çünkü tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla, fiil ehliyetini kazanır. Ayrıca fiil ehliyetlerini de organları aracılığı ile iradelerini açıklayarak kullanırlar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 41.** Ticaret sicili, tescile tabi hususun hukuken doğmuş sayılıp sayılmayacağı açısından kurucu veya açıklayıcı, üçüncü kişilerin iyiniyetli sayılıp sayılmayacağı açısından ise olumlu veya olumsuz etki gösterir.

Şayet tescil edilecek husus ancak sicile kayıtlı doğuyorsa tescil kurucudur. Zaten doğmuş, varlık ve geçerlilik kazanmış olan bir husus sonradan sicile bildiriliyorsa tescil açıklayıcıdır. Örneğin, ticari işletmenin tescili, tacir sıfatının kazanılması yönünden açıklayıcıdır. Yani, işletme sicile kayıtlı olmasa dahi, sahibi olan gerçek kişi, kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesiyle tacir sıfatını kazanır.

Ticaret sicilinin etkisi kural olarak açıklayıcı olup şu istisnai hallerde kurucu etkisi vardır:

1. Ticari işletme rehninin kurulması
2. İşletme adı ve ticaret unvanının özel olarak korunması
3. Ticaret şirketlerinin kuruluşu
4. Ticaret şirketlerinin birleşmesi, bölünmesi ve tür değiştirmesi
5. Anonim şirketlerde kuruluşun sonradan devralmaya ilişkin sözleşmelerin geçerli olması
6. Anonim şirketlerde anasözleşme değişiklikleri ve esas sermaye artırımlarının üçüncü kişilere karşı hüküm doğurması

Olumlu ve olumsuz etkiler ancak kanunen tescile bağlı kılınan hususlarda geçerlidir. Ayrıca bu etkiler, üçüncü kişilerin sicil kaydına bakarak yapacakları hukuki işlemler açısından kendisini gösterir; yoksa sicil kayıtlarının haksız fiiller açısından iradeler üzerinde bir etkisi söz konusu olamaz. Olumlu etkiye göre, Kanun bir hususun tescilini öngörmüş ve bu husus tescil edilmiş ise artık üçüncü kişiler o hususu bilmedikleri iddiasında bulunamazlar. Tescil edilen hususları herkesin bildiği varsayılır.

Olumsuz etkiye göre ise, tescili gerektiği hâlde tescil edilmemiş veya tescil ve ilân gerektiği hâlde tescil edilip ilân edilmemiş hususlarda üçüncü kişilerin iyiniyetli oldukları kabul edilir. Aksini iddia eden ispatla yükümlüdür. Aynı şekilde, tescile tabi olmadığı halde bir husus her nasılsa tescil edilmişse yine üçüncü kişilerin iyiniyetli oldukları var sayılır. Aksini iddia eden ispatla yükümlüdür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 42.** Ticari temsilci; işletme sahibinin, ticari işletmeyi yönetmek ve işletmeye ilişkin işlemlerde ticaret unvanı altında, ticari temsil yetkisi ile kendisini temsil etmek üzere, açıkça ya da örtülü olarak yetki verdiği kişidir. Ticari temsilci, basit bir temsilcinin çok ötesinde olup onu diğer temsilcilerden ayıran husus, güvene dayalı, geniş ve kural olarak sınırsız yetkiler ile donatılmış olmasıdır.

Ticari temsilcinin atanması şekle bağlı değildir. Temsilci yazılı veya sözlü, açık veya örtülü olarak atanabilir. Atama keyfiyetinin ticaret siciline tescili zorunlu olmakla birlikte, bu tescil bildirici niteliktedir.

Ticari temsilci, kural olarak işletme sahibi tarafından atanır. Velayet altındaki küçüğe ait işletmelerde, ticari temsilci veli tarafından atanabilir iken vasi kısıtlı adına ticari temsilci atayamaz. Tüzel kişilerde ise ticari temsilci yetkili organlar eliyle atanabilir. Buna göre; kolektif şirketlerde tüm ortakların oybirliğiyle; komandit şirketlerde komandite ortakların oy birliğiyle; anonim şirketlerde, yönetim kurulu kararıyla ve limited şirketlerde şirket sözleşmesinde başka bir şekilde düzenlenmedikçe genel kurul kararıyla ticari temsilci atanabilir. Ticari temsilci, bir başka ticari temsilci atayamaz. Temsil yetkisi şahsa bağlı bir yetki olduğu için bir başkasına devredilemez, ticari temsilci tarafından bizzat kullanılmalıdır.

İşletme sahibi ticari temsilci atamak zorunda değildir. Ancak, merkezleri Türkiye dışında bulunan işletmeler, Türkiye'deki şubeleri için yerleşim yeri Türkiye'de bulunan tam yetkili bir ticari temsilci atamak zorundadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 43.** Çek emre yazılı olmakla birlikte nama ya da hamiline de olabilir. Çek hamiline ise ya da belirli bir kişinin ismi ile birlikte hamiline kaydını içeriyorsa (bu çeklerde hamiline yazılı çek sayılır.) teslim yolu (zilyetliğin devri) ile devredilir. Hamiline yazılı bir çek ciro ile devredilmişse bu durum çekin hamiline olma niteliğini değiştirmez. Sadece ciranta müracaat borçlusu olarak sorumlu olur.

Nama yazılı bir çek alacağın temlik ve teslim yolu ile devredilir. Emre yazılı çek ise ciro ve teslim yolu ile devredilir. Çekte temlik ve tahsil cirosu yapılabilir. Bono ve poliçeden farklı olarak çeklerde rehin cirosu yapılamaz. Çek muhataba ciro edilemez. Çekin muhatap bankaya cirosu makbuz hükmündedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 44.** Ödeme emrindeki borçlunun, borçlu olmadığını ya da alacaklının takip yapma yetkisinin olmadığına icra dairesine bildirmesine ödeme emrine itiraz denir. Ödeme emrine itiraz icra dairesine, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde yapılır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 45.** Doğrudan iflas halleri olarak ifade edilen sebepler genel itibariyle, İcra ve İflas Kanunu 177 ve m. 178'de sayılmıştır.

İcra ve İflas Kanunu n177. maddesine göre doğrudan iflas halleri şunlardır:

- Borçlunun yerleşim yerinin belli olmaması
- Borçlu taahhütlerinden kurtulmak amacıyla kaçmışsa veya kaçması muhtemelse
- Borçlunun alacaklıların haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunması veya bunlara teşebbüs etmesi olasılığı varsa
- Borçlu haciz yolu ile yapılan takip sırasında mallarını saklarsa
- Borçlu ödemelerini tatil etmişse (ödeme araçlarında sürekli yoksunluk olmalıdır. Geçici yoksunluk/ödemelerde kesintiye uğratması olmaz)
- Konkordatonun tasdik edilmemesi
- Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık ise
- İlama bağlı alacağın icra emriyle talep edilmesine rağmen ödenmemiş olması

- Kolektif şirkete verilen depo kararının şirket ortaklarına da tebliğ edilmesi, depo kararının yerine getirilmemesi

İcra ve İflas Kanunun 178. maddesine göre doğrudan iflas halleri şunlardır:

İhtiyari iflas talebi; iflasa tabi olan borçlu aciz halinde olduğunu bildirerek iflasını isteyebilir. Borçlunun aciz hali muaccel borçlarını ödemek için gerekli olan ödeme araçlarından süreklilik arz eden yoksunluğu ifade eder.

Zorunlu iflas talebi; iki halde borçlu iflasını istemekle yükümlüdür; İlk durum, borçlunun malvarlığının yarısının haczedilip kalanının da borçlunun mevcut ve bir yıl içinde muaccel hale gelecek borçlarını ödemeye yetmemesidir. Bu iflas sebebi, gerçek kişiler ile şahıs şirketleri için uygulama alanı bulur. İkinci durum ise, sermaye şirketleri ile kooperatiflerin pasifinin aktifinden fazla hale gelmesidir. Borca batıklık gerçek kişiler için bir iflas nedeni değildir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 46. Dönemsellik Kavramı:** Bu kavram gereği işletmenin sınırsız kabul edilen ömrünün karşılaştırma ve analizlerin yapılabilmesi için belli dönemlere ayrılması ve her dönem faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanması gerekir. Bu kavram gelir ve karların aynı döneme ait gider ve zararlar karşılaştırılması gerektiğini ifade eder. Bu kavram gereği sonuç (gelir ve giderler) hesapları tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilir (tahsil esasına göre değil). Yani işletme cari döneme ilişkin bir geliri (gideri) tahsil etmese (ödemese) bile bu gelir (gider) cari dönem hesaplarında tahakkuk ettirilir. Diğer yandan işletme cari dönemde gelecek döneme ilişkin bir geliri (gideri) tahsil etse (ödesse) bile bu gelir (gider) gelecek dönem hesaplarında izlenir. Bu nedenle faaliyet sonuçlarında en önemli envanter işlemi dönem bakımından kontroldür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 47. İtibari (Nominal / Saymaca) Değer:** Her türlü senetle, hisse senedi ve tahvillerin üzerinde yazılı olan değerdir.

İtibari Değerle Değerlenecek Bazı Kalemler:

- Kasa Hs (Milli para)
- İhraç edilen (çıkarılan) tahviller, bonolar ve hisse senetleri
- Alınan Çekler
- Verilen Çek Ve Ödeme Emri

Borsa Rayıcı: Menkul kıymetler ve kambiyo borsasına ve ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden önceki son işlem gününde, borsadaki işlemlerinin ortalama değerlerini ifade eder.

Borsa Rayıcı ile Değerlenecek Kalemler:

- Hisse Senetleri ile Fon portföylerinin %51'i Türkiye'de kurulu bulunan şirketlerin hisse senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgeleri, alış bedeli ile değerlendirilir.
- Bu sayılanlar dışındaki **tüm satın alınan menkul kıymetler** borsa rayıcı ile değerlendirilir.
- Ancak, borsa rayıcı bulunmayan, getirisi ihraç edenin kâr ve zararına bağlı olarak doğan ve değerlendirme günü itibariyle hesaplanması mümkün olmayan menkul kıymetler **alış bedeli** ile değerlendirilmelidir.
- Yabancı paralar borsa rayıcı ile değerlendirilir, eğer borsada rayıcı yoksa değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığınca tespit olunur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

48. Bilanço kalemlerini yerlerine yerleştirirsek:

X İşletmesi			
Aktif	... Tarihli Bilançosu		Pasif
Alınan Çekler	40.000	Banka Kredileri	15.000
Alicılar	20.000	Satıcılar	35.000
İlk Madde		Alınan Depozito	
ve Malzeme	25.000	ve Teminat	5.000
Demirbaşlar	5.000	Özkaynaklar	?
Aktif Toplamı	90.000	Pasif Toplamı	90.000

Tablodan bilançonun aktif toplamının 90.000 TL olduğu görülmektedir. Bilanço eşitliği kuralından dolayı pasif toplamının da 90.000 TL olması gerekir. Ancak soruda Özkaynaklar toplamı sorulduğundan, cevap pasifte kalan farktır.

Pasif = Yabancı Kaynak + Özkaynak

90.000 = 55.000 + Özkaynaklar

Özkaynaklar = 35.000 TL

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

49. **380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hs:** Bilançada, Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar bölümünde yer alan pasif bir hesaptır.

158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs (-): Bilançada, Dönen Varlıklar bölümünde, Stoklar grubunda yer alan aktifi düzenleyici pasif karakterli bir hesaptır.

181 Gelir Tahakkukları Hs: Bilançada, Dönen Varlıklar bölümünde yer alan aktif bir hesaptır.

640 İştiraklerden Temettü Gelirleri Hs: Gelir Tablosunda, 64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar grubunda yer alan bir hesaptır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

50. **108 Diğer Hazır Değerler Hs:** Hazır değer sayılan ve işletmenin ihtiyacı için satın alınan posta, damga ve harç pulları ile vadesi gelmiş kuponlar, yoldaki paralar ve gelen posta havalelerinin izlendiği hesaptır. Bu değerler elde edildiğinde hesabın borcuna, elden çıkarıldığında da alacağına kaydedilir ve borç kalanı verir.

Yardımcı Hesapları:

108 00 Vadesi Gelmiş Hisse Senedi Temettü ve Tahvil Faiz Kuponları

108 01 Yoldaki Paralar

108 02 Posta Havaleleri

108 03 Banka Havaleleri

108 04 Pul Kasası (Pullar)

108 05 Kredi Kartı Slipleri (bloke süresi beklenmeyen)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. Kayıta görüldüğü gibi bir senet azalırken diğer bir alacak senedi artmıştır. Bu işleme senet yenilemesi denir. Eğer müşteri borcun vadesini uzatmak isterse vade farkı konarak senet vadesi uzatılabilir. Bu durumda alacaklı için faiz geliri doğarken, borçlu için finansman gideri doğar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 52. Amortisman kaydı (7/A):** Amortisman kaydında ayrılan tutar duran varlığın kullanıldığı departmana gider yazılır.

----- / -----	
760 Paz. Satış ve Dağ. Gid. Hs	XX
257 Birikmiş Amortisman Hs	XX
----- / -----	

Amortisman kaydı (7/B): Ayrılan amortisman tutarı şirket departmanlarına ayrılmadığından, giderler türüne göre gider yazılır.

----- / -----	
796 Amortis. ve Tüken. Pay. Hs	XX
257 Birikmiş Amortisman Hs	XX
----- / -----	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 53. a. Sayaç okuma:** Maliyetlerini aylık dönemler itibarıyla belirleyen ve fiili maliyet yöntemini uygulayan işletmelerde bütün giderlerin fiilen ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini beklemek büyük zararlara yol açabilir. Bu bakımdan fiili maliyet yönteminde, aylık dönemler itibarıyla gerçekleşmesi mümkün olmayan giderlerin önceden bütçelenmesi ve maliyetlerin buna göre hesaplanması gerekir. Tekdüzen Hesap Planında yer alan 373 Maliyet Giderleri Karşılığı hesabı bu fonksiyonu yerine getirmek amacıyla oluşturulmuş bir hesaptır.

----- / -----	
770 Genel Yönetim Gideri	5.000
373 Maliyet Gider Karşılığı	5.000
----- / -----	

- b. Fatura geldiğinde yapılacak kayıt:** Elektrik faturası geldiğinde daha önce tahmini olarak kayda alınan tutarla karşılaştırılır eğer arada olumlu veya olumsuz sapma söz konusuysa düzeltilir. Ancak bu sapma hesaplanırken KDV dikkate alınmaz. Tahmini yüklenen tutar (373 Maliyet Gider Karşılığı Hs) 5.000 TL ve gelen fatura 6.000 TL. Bu durumda ortaya 1.000 TL eksik yükleme çıkar. Daha önce 770 Genel Yönetim Gideri Hesabına 5.000 TL yüklendiği için burada üzerine 1.000 TL daha yüklenerek hesap borçlandırılacak, tahmini tutar da kesinleştiği için 373 Maliyet Gider Karşılığı Hs kapatılacak ve toplam 6.600 TL'lik tutar 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabına (alacaklı) aktarılacaktır. Elektrik su doğal gaz faturalarından doğan borçlar ticari borç olmadığı için 320 Satıcılar Hesabında izlenmez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 54. a) Sayaç okuma:** Maliyetlerini aylık dönemler itibarıyla belirleyen ve fiili maliyet yöntemini uygulayan işletmelerde bütün giderlerin fiilen ortaya çıkmasını, gerçekleşmesini beklemek büyük zararlara yol açabilir. Bu bakımdan fiili maliyet yönteminde, aylık dönemler itibarıyla gerçekleşmesi mümkün olmayan giderlerin önceden bütçelenmesi ve maliyetlerin buna göre hesaplanması gerekir. Tekdüzen Hesap Planında yer alan 373 Maliyet Giderleri Karşılığı hesabı bu fonksiyonu yerine getirmek amacıyla oluşturulmuş bir hesaptır.

----- / -----	
770 Genel Yönetim Gideri	5.000
373 Maliyet Gider Karşılığı	5.000
----- / -----	

b) Fatura geldiğinde yapılacak kayıt: Tahmini yüklenen tutar (373 Maliyet Gider Karşılığı Hs) 5.000 TL ve gelen fatura 3.000 TL. Bu durumda ortaya 2.000 TL fazla yükleme çıkar. Daha önce 770 Genel Yönetim Gideri Hesabına 5.000 TL yüklendiği için burada 2.000 TL azaltılmak amacıyla hesap alacaklandırılacak, tahmini tutar da kesinleştiği için 373 Maliyet Gider Karşılığı Hs kapatılacak ve toplam 3.300 TL'lik tutar 336 Diğer Çeşitli Borçlar Hesabına (alacaklı) aktarılacaktır. Sayaç okunarak kayıt yapıldığında 654 Karşılık Gideri Hesabı kullanılmadığı için burada fazla ayrılan karşılık kapatılırken 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs kullanılmaz. Çünkü bu işlem ihtiyatlılık kavramı gereği yapılmamıştır, dönemsellik kavramı gereği yapılmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

55. 540 Yasal Yedekler Hs: Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca anonim şirketlerin ayırmak zorunda oldukları yedekler bu hesapta gösterilir. I. Tertip yedek Akçe ve II. Tertip yedek Akçe olarak ikiye ayrılır.

541 Statü Yedekleri Hs: Şirket ana sözleşmesi hükümleri çerçevesinde ayrılan yedekler bu hesapta yer alır.

542 Olağanüstü Yedekler Hs: Yetkili organlar tarafından alınan kararlar uyarınca şirket genel kurulunda, yönetim kurulunun önerisi ile ayrılan yedekler bu hesapta izlenir.

549 Özel Fonlar Hs: İşletmede bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar ile diğer amaçlarla ayrılan fonların izlendiği hesaptır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

56. Üretilen Mamullerin Maliyeti	175.000
Dönem Başı Mamul Stok	+ 25.000
Satılabilir Mamullerin Maliyeti	200.000
Dönem Sonu Mamul Stok	- 50.000
Satılan Mamullerin Maliyeti	150.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

57. Direkt ve endirekt malzemenin üretime sevk:

----- / -----	
710 Dir. İlk Mad. ve Mal. Gid. Hs.	20.000
- Direkt Hammadde	
730 Genel Üretim Gideri Hs	5.000
- Endirekt Hammadde	
150 İlk Madde Ve Mal. Hs	25.000
----- / -----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

58. Finansman Oranı: İşletmenin özkaynakları ile yabancı kaynakları arasında uygun bir oran olup olmadığını analize imkân veren bir orandır. Özkaynakların toplam kaynaklar içindeki yüzdesini gösterir.

- Oranın 1 olması istenir. Oranın birden yüksek olması işletmeyi borç baskısından kurtarır.
- Oranın yüksek olması varlıkların büyük bir kısmının işletme sahiplerince finanse edildiğini gösterir.

$$\text{Finansman Oranı} = \frac{\text{Öz kaynaklar}}{\text{Yabancı Kaynaklar}}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

59. Asit Test Oranı $\frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{KVYK}} = \frac{10 - \text{Stoklar}}{5} = 1$

$$\text{Asit Test Oranı} \frac{200.000 - \text{Stoklar}}{150.000} = 1$$

$$\text{Stoklar} = 50.000$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

60. Hasılat = 100 TL

$$\text{Maliyet} = 100 - 20 = 80 \text{ TL}$$

$$80 \text{ } \swarrow \searrow \begin{array}{l} \% 20 \text{ kar} \\ \% X \text{ kar} \end{array}$$

$$100 \text{ } \swarrow \searrow \begin{array}{l} \% 20 \text{ kar} \\ \% X \text{ kar} \end{array}$$

$$80 X = 20$$

$$x = \frac{20}{80} = 0,25 (\%25)$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

1. Milli Mücadele döneminde çıkartılan İstiklal Mahkemesi Kanunu Milli Mücadele'nin son bulmasına rağmen yürürlükte kalmaya devam etmiş ve Cumhuriyet döneminde de ihtiyaç halinde uygulamaya konulmuştur. Cumhuriyet döneminde Şeyh Sait İsyanı sonrasında çıkartılan Takrir – i Sükun Kanunu'nun uygulanmasında da İstiklal Mahkemeleri görevlendirilmiştir. Bu mahkeme ayrıca Atatürk'e Suikast Girişimi davasında da kurulmuş ve daha sonra başka bir olayda görev almamıştır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. Türk inkılap hareketinin milli mücadele aşamasında yerel kongrelerle başlayıp Temsil Heyeti ve TBMM ile yürütülmesi ile devam etmiştir. Bu sürecin hemen her aşamasında halkın onayı gözetilmeye ve halkın bu mücadeleye katılmasına özen gösterilmiştir. Buradaki çabanın en önemli gayesi halkın milli mücadeleye katılımını sağlamanın yanı sıra halk adına yürütülen bu mücadelenin meşruiyetini temin etmek olmuştur.

Türk inkılap hareketinin milli mücadele sonrasındaki aşamasında yapılan inkılaplar sürecinde de toplumsal ya da siyasal bir adım atılacağı zaman halkın tepkisine göre hareket edilerek bir halk hareketi haline getirilmeye ve halkın oyları ile belirlenen meclis onayına sunularak demokratik ilkelere uygun hareket edilmeye çalışılmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti kendi sınırlarında savaştığı gibi sınırları dışındaki cephelerde de müttefiklerine yardım amacıyla savaşmıştır. Yardım cepheleri olarak gruplandırılan bu cepheler; Galiçya, Romanya ve Makedonya Cepheleridir.

Osmanlı Devleti kendi sınırları içerisinde ise bazı cephelerde taarruz etmiş bazı cephelerde de kendini müdafaa etmiştir. Taarruz cepheleri Mısır (Süveyş – Kanal) Cephesi ve Kafkas (Doğu) Cephesi iken müdafaa cepheleri Çanakkale Cephesi, Irak (Basra) Cephesi, Hicaz – Yemen Cephesi ve Suriye – Filistin Cephesidir. Toplamda 3 Yardım, 2 Taarruz ve 4 Müdafaa Cephesi olmak üzere, 9 cephede birden savaşmıştır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

4. Tam rekabetçi firmalar için kapatma kararına ya da üretim kararına yönelmelerindeki tek neden faaliyet karı kavramıdır. Bir firmanın üretim yapabilmesinin koşulu o malı üretmesi için gerekli olan ham madde ve üretimdeki işçilerin ücretleri gibi üretimle beraber değişen maliyetlerin karşılanma önceliğidir. Bu nedenle firmanın ilk amacı elde ettiği toplam hasılatla katlandığı toplam değişken maliyeti karşılamaktır.

Yani:

Faaliyet Karı = Toplam Hasılat - Toplam Değişken Maliyet

Bu firmanın faaliyet karı pozitif, negatif yada sıfır değerini alabilir.

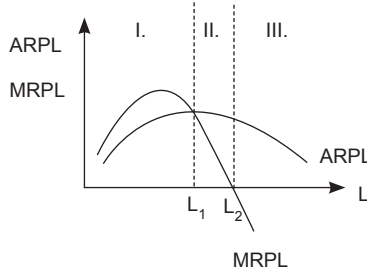
Yani;

- Faaliyet Karı > 0 firma üretime devam eder
- Faaliyet Karı < 0 firma kapanır
- Faaliyet Karı = 0 Kapanma noktasıdır. (Firma gelecek beklentisine bakarak üretime devam edebilir ya da kapatabilir.

Firmanın kapanma noktasında üretim yaptığı bilindiğine göre firmanın faaliyet karı sıfırdır ve üretime devam edip etmeme kararı tamamen piyasa beklentisi ile ilgilidir. Bu nedenle firma için kesinlikle üretime devam eder ya da kesinlikle üretimi durdurur yorumları yapılamaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5.

Faktör talebi firmaların kısa dönemli üretim kararı verdiği ikinci bölgeden türetilmektedir. Bu nedenle Ortalama ürün hasılatının maksimum olduğu noktanın altında kalan marjinal ürün hasılatının negatif eğimli ve pozitif değerli olan kısmı emek talebi ile özdeş kabul edilir. Yani emek talebi (L_d) = MRPL olarak kabul edilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. Bir mala ait talep fonksiyonu tanımlandığında birçok değişkenden etkilendiğini görebiliriz. Bir mala olan talebin belirlenmesinde ilgili malın fiyatı, diğer malların fiyatları (ikame ve tamamlayıcı), tüketici geliri, zevk ve tercihler, beklentiler (gelir ve fiyat beklentileri) ve nüfus etkilidir. Tüketici talebinin açıklanmasında "ceteris paribus" varsayımının kullanılması analize kolaylık kazandırmaktadır. İlgili malın fiyatı dışındaki tüm değişkenlerin sabit varsayıldığı durumda malın talep edilen miktarı sadece malın fiyatı tarafından etkilenmektedir. Böylelikle fiyat ile miktar arasında ki ters yönlü ilişkiye talep kanunu diyebilmekteyiz. Ancak talep edilen miktar ile talep değişimi arasındaki farkı da bu şekilde ayırabiliyoruz. Eğer malın fiyatı değişiyorsa talep doğrusu üzerinde aşağı yukarı hareket ederek talep edilen miktarın değişiminden bahsediyorken, ceteris paribus'un değişimi ile talep bütün halinde sağa ya da sola hareket etmektedir.

Bu denemle B,C ve D seçenekleri, ceteris paribus varsayımı nedeniyle talep doğrusunu paralel hareket ettirmektedir.

Ancak A seçeneği ile tüketilen mal eğer döviz kurlarından etkileniyorsa bu doğrudan malın satış fiyatı üzerinde etkilidir. Satış fiyatının değişimi de talep doğrusu üzerinde harekete neden olarak talep edilen miktarı değiştirir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. Toplam fayda kavramı kardinal iktisatçılara ait olduğu için bu kavramdan önce marjinal fayda denklemi türetilir. Bunun için yapılması gereken toplam fayda fonksiyonunda malın miktarına göre türev almaktır;

$$MU_x = \frac{\partial(TUX)}{\partial(X)}$$

$$MU_x = \frac{\partial(20X - X^2)}{\partial(X)}$$

$$MU_x = 20 - 2X$$

Kardinallere göre tüketici dengesi faydanın maksimize edilmesi sonucu $MU_x = P_x$ noktasında gerçekleşir. Kardinallere göre marjinal faydanın negatif eğimli ancak pozitif değerli kısmı bireysel taleple özdeşdir. Bireysel talep denklemi türetildiğinde;

$$MU_x = 20 - 2X$$

$$MU_x = P_x \text{ olduğuna göre}$$

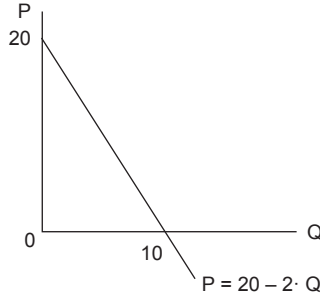
$$P_x = 20 - 2X$$

ya da

$P_x = 20 - 2Q_x$ olarak bireysel talep türetilir. Bu denklem grafiğe aktarıldığında;

$P_x = 0$ için $Q_x = 10$

$Q_x = 0$ için $P_x = 20$ olarak bulunur.

- Bireysel talep denkleminin fiyat eksenini kestiği nokta 20₺
- Bireysel talep denkleminin miktar eksenini kestiği nokta 10 birimdir
- Marjinal faydanın sıfır olduğu yerde 10 birim mal tüketilerek toplam fayda maksimize edilir
- Malın fiyatına bağlı olarak $MU_x = P_x$ noktalarının tamamında (bireysel talep doğrusu üzerindeki tüm noktalarda) fayda maksimize edilir. Ancak bu toplam faydanın maksimizasyonu demek değil sadece tüketici dengesini ifade etmektedir.

Bu nedenle :

A seçeneğindeki "X malının tüketim miktarı bir birey için daima 10birimdir." ifadesi yanlıştır çünkü malın talep denklemi üzerindeki her fiyat düzeyinde farklı tüketim miktarlarında tüketim yapabilme seçeneği tüketiciye sunulmuştur.

B seçeneğindeki "X malının satış fiyatı ne olursa olsun faydasını maksimize etmek isteyen birey bu maldan 20 adet tüketmelidir" ifadesi hatalıdır. Çünkü fayda maksimizasyonu için malın satış fiyatı bilinmelidir. Ayrıca bu tüketicinin bireysel talep eğrisi miktar eksenini 10 birimde kestiği için maksimum tüketim miktarı 10 birimle sınırlıdır.

C seçeneğindeki "Bu malın tüketim miktarını artırmak hem toplam faydayı hem de marjinal faydayı aynı anda artırır" ifadesi hatalıdır. Çünkü;

- Bir malın tüketim miktarı arttıkça elde edilen marjinal faydası azalır. (Azalan marjinal fayda kanunu – I. Gossen Kanunu)
- Bir malın tüketim miktarı arttıkça toplam fayda önce artan, maksimum olduktan sonra ise azalan bir parabolüdür.

D seçeneği doğrudur. Çünkü "X malı serbest mal ise malın tüketim miktarı 10 birimdir." ifadesindeki serbest mal bir bedel ödmeden satın alındığını ifade etmektedir. Malın talep denklemi $P_x = 20 - 2Q_x$ şeklinde verildiği için $P_x = 0$ (serbest mal) olduğunda $Q_x = 10$ birim olur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

8. Tekel firmasının elde edeceği üretim düzeyi $MR=MC$ noktasında gerçekleştirilir. Bu nedenle marjinal hasılat ve marjinal maliyet denklemlerinin türetilmesi gerekmektedir.

Marjinal hasılatı bulmak için önce toplam hasılat bulunur. Daha sonra ise türevi alınarak marjinal hasılat elde edilir.

Soruda $P = 20 - Q$ şeklinde fiyat fonksiyonu verilmiştir. Toplam hasılat;

$$TR = P \cdot Q$$

$$TR = (20 - Q) \cdot Q$$

$$TR = 20Q - Q^2 \text{ olarak bulunur.}$$

Bu malın marjinal hasılatını bulmak için toplam hasılat fonksiyonunda türev alınarak eğimi bulunur. (Toplam hasılatın eğimi marjinal hasılattır.)

$$MR = \frac{\partial(TR)}{\partial(Q)}$$

$$MR = \frac{\partial(20Q - Q^2)}{\partial(Q)}$$

$$MR = 20 - 2Q \text{ olarak bulunur.}$$

Soruda marjinal maliyet ise 10₺ olarak verilmektedir.

Firma $MR=MC$ noktasında kâr maksimizasyonundaki üretim düzeyini belirler.

$MR = 20 - 2Q$ ve $MC = 10$ olduğuna göre kar maksimizasyonundaki üretim düzeyini belirler.

$$MR = MC$$

$$20 - 2Q = 10$$

$$20 - 10 = 2Q$$

$$10 = 2Q$$

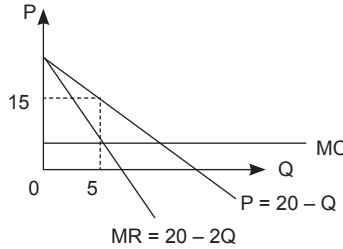
$$Q = 5 \text{ monopolün üretim düzeyidir.}$$

Bu üretim düzeyi monopol firmasının fiyat denklemi olan $P = 20 - Q$ denkleminde yerine yazılırsa:

$$P = 20 - Q$$

$$P = 20 - (5)$$

$P = 15$ monopolün satış fiyatını ifade eder. Bulunan bu noktalar grafiğe aktarıldığında;

Tam rekabet üretimini bulmak için $P = MC$ noktasına gidilir;

$$P = MC$$

$P = 20 - Q$ ve $MC = 10$ olduğu bilindiğine göre;

$$20 - Q = 10$$

$$20 - 10 = Q$$

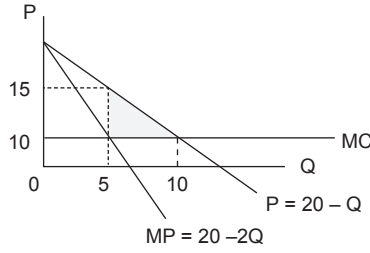
$$Q = 10 \text{ tam rekabetin üretim düzeyidir.}$$

Fiyat denkleminde yerine yazıldığında;

$$P = 20 - Q$$

$$P = 20 - (10)$$

P = 10 tam rekabetin satış fiyatıdır.

$$\text{Üçgenin Alanı} = \frac{\text{Taban} \times \text{Yükseklik}}{2}$$

$$\text{Üçgenin Alanı} = \frac{(10 - 5) \times (5 - 10)}{2}$$

$$\text{Üçgenin Alanı} = \frac{5 \times 5}{2}$$

$$\text{Üçgenin Alanı} = 12,5$$

Piyasa tam rekabetten monopole dönüştüğünde üretimdeki azalmadan dolayı kaybedilen bölge sosyal refah kaybıdır. Bu da taranmış olan o üçgenin alan formülüdür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

9. Marjinal tasarruf eğilimi 0,4 ise marjinal tüketim eğilimi 0,6'dır. ΔY milli gelirdeki değişimi, ΔG kamu harcamalarındaki değişimi ΔT vergi oranlarındaki değişimi göstermek üzere;

Harcama çarpanı $ko = \frac{1}{1-c}$

$$\Delta Y = \frac{1}{1-c} \cdot \Delta G$$

$$\Delta Y = \frac{1}{1-0,6} \cdot 10$$

$$\Delta Y = \frac{1}{0,4} \cdot 10$$

Vergi çarpanı $kt = \frac{-c}{1-c}$

$$\Delta Y = \frac{-c}{1-c} \cdot \Delta T$$

$$\Delta Y = \frac{-0,6}{1-0,6} \cdot 10$$

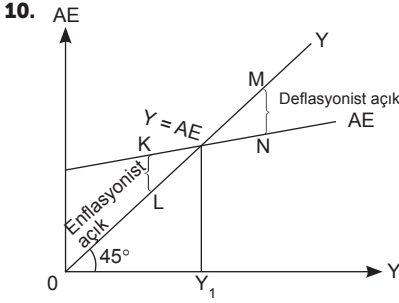
$$\Delta Y = \frac{-0,6}{0,4} \cdot 10$$

$$\Delta Y = -15$$

$$\Delta Y = 25 - 15 = 10 \text{ birim artar.}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. DENEME ÇÖZÜMLERİ

anlamına gelmektedir. Buna bağlı olarak ekonomide $AE > Y$ durumunda gerçekleşen yatırımlar planlanan yatırımlardan daha küçüktür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11. Okun yasasına göre ekonomideki 2,25'in üzerindeki her yüzde birlik artış işsizlik oranını 0,5 oranında azaltacaktır. Soru incelendiğinde işsizlik oranının %3 azaldığı görülmektedir. İşsizliğin %3 azalabilmesi için ekonominin 2,25'in üzerinde %6 büyümesi gerekmektedir. 2,25'in üzerindeki her %1'lik büyüme denildiği için $\%6 + \%2,25 = 8,25$ büyüme oranını verecektir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

12. Bütçe açıklarının borçlanma yerine para basma yöntemiyle finanse edilmesi enflasyonu çok fazla artırmayacaktır. Yani borçlanmak para basmaya oranla daha fazla enflasyonist bir ortam yaratacaktır. Bu görüş "Hoş Olmayan Monetarist Aritmetik" yaklaşımıdır ve yeni klasik iktisatçılar olan T.J. Sargent ile N. Wallace tarafından ortaya atılmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. Bir ekonomide klasik mübadele denklemi M para arzını, V paranın dolaşım hızını, P fiyatlar genel düzeyini ve Y reel milli gelir düzeyini göstermek üzere; $M \cdot V = P \cdot Y$ şeklinde yazılır. Bu denklemden reel para arzını elde ettiğimizde $\frac{M}{P} = \frac{Y}{V}$ eşitliğine ulaşılır. Bu da reel para arzının, reel milli gelir/paranın dolaşım hızı oranına eşit olduğunu gösterir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

14. Ülkelerin karlı dış ticaret yapabildiği üstünlüğü belirlerken mutlak üstünlük teorisini geliştirerek günümüzdeki dış ticaretin temellerini atan iktisadi analiz ile ilgili eksiklikler ve eleştiriler;

- Modelde ülkelere arasındaki iş gücü verimlilik farklılıklarının nedenleri açıklanmamıştır.
- Model yalnızca emek-değer teorisine dayanmaktadır.
- Model talep koşullarını göz önüne almamakta ve sadece arz yanlı bakış açısı bulunmaktadır.
- Modelde iş gücü yalnızca ülke içerisinde tam hareketli ve ülkeler arasında hareketsiz olması gerekir dışıdır.
- Model statik olarak incelenmektedir.
- Model statik maliyetlere ve tam uzmanlaşmaya dayanmaktadır.
- Üretim aşamaları ayrılmamaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

15. İlk olarak Fransada 1975 yılında kurulan G-8 grubunun ilk yedi üyesi:

- ABD
- Fransa
- İtalya
- İngiltere
- Japonya
- Kanada
- Almaya

Ancak bu gruba Rusya daha sonra eklenerek gelişmiş ülkeler grubu olan G-8 adını almıştır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

16. Bu mal ve hizmetlerde hem bireysel hem de sosyal fayda vardır [eğitim ve sağlık hizmetleri gibi] ve bu sosyal fayda tüm topluma yöneliktir. Bu mal ve hizmetler; faydası ölçülebilir ve bölünebilir, pazarlanabilir, fiyatlandırılabilir, özel sektörde üretilebilir. Fakat özel sektörün dışa taşan faydaları dikkate alınması nedeniyle, eksik üretim söz konusu olmaktadır. Bu nedenle de kamu sektörü tarafından da üretilmelidir. Öz bir ifadeyle yarı kamusal mal ve hizmetlerin devlet tarafından da üretilmesinin temel nedeni dışsallıklardır.

Bu mal ve hizmetlerden yararlananların sayısındaki artış, hem bu mal ve hizmetlerin marjinal maliyetini hem de bu hizmetler için yapılacak toplam harcama tutarını artıracaktır. Dolayısıyla, yarı kamusal mallar için kalabalıklaşma maliyeti söz konusu olmaktadır. Bu mal ve hizmetlerde özel faydanın yanında ortaya çıkan sosyal fayda tüm topluma yönelik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

17. Fonksiyonel sınıflandırmada kamu harcamaları yapılan hizmetler esas alınarak gruplandırılmaktadır. Farklı bir ifade ile kamu harcamaları, devlet faaliyetlerine, fonksiyonlarına göre sınıflandırılmaktadır.

Fonksiyonel [hizmet bazlı] [işlevsel] sınıflandırmada, kamu harcaması “ne için yapılmış?” sorusuna yanıt bulmak mümkündür. Bu sınıflandırmaya göre, harcamalar; bayındırlık harcamaları, savunma harcamaları, eğitim harcamaları, sağlık harcamaları, sosyal/kültürel harcamalar gibi alt ayrımlara tabi tutulabilmektedir.

Fonksiyonel sınıflandırmaya gidilmesinin çeşitli amaçları bulunmaktadır. Bunlar;

- İlgili yılda hangi harcamaların öncelikli olduğu görülmekte,
- Hangi hizmet için ne kadar harcama yapıldığı tespit edilerek hizmet maliyetleri görülebilmekte,
- Kamu harcamalarında hizmet tekrarını önleyerek tasarruf sağlanabilmekte,
- Ülke hakkında bilgi edinilebilmekte,
- Kamu harcamalarının denetimi kolaylaşabilmekte,
- Plan ve program arasında koordinasyon sağlanabilmekte,
- Kamu hizmetleri aksatılmadan kamu giderlerinin azalması sağlanabilmekte ve
- Fayda ve maliyet analizi

kolaylıkla yapılabilmektedir.

Türkiye’de geçerli bütçe sistemi açısından [5018 sayılı KMYKK’na göre] fonksiyonel sınıflandırma on ayrı kategoride karşımıza çıkmaktadır. Bunları; Genel kamu hizmetleri, Savunma hizmetleri, Kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri, Ekonomik işler ve hizmetler, Çevre koruma hizmetleri, İskân ve toplum refahı hizmetleri, Sağlık hizmetleri, Dinlenme, kültür ve din hizmetleri, Eğitim hizmetleri, Sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri olarak sıralamak mümkündür.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

18. Wagner, devlet sosyalizminin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, ekonomik büyüme arttıkça kamu sektörünün ekonomi içindeki payının arttığını ileri sürer. Buna göre kamu sektörü kaçınılmaz olarak ekonominin bütününden daha hızlı büyür. Wagner, 1883 yılında yaptığı çalışma ile bu tezini ortaya koymuştur. Ekonomi büyüdükçe, kişi başına gelir düzeyi arttıkça kişiler artan ölçüde kamusal mal ve hizmet talep edeceklerdir. Buna bağlı olarak devletin daha önceden sunmadığı mal ve hizmetleri sunmaya başlaması ve/veya sunduğu mal ve hizmetlerin kalitesini iyileştirmeye yönelik harcamalar, kamu harcamalarının artmasına neden olacaktır. Devlet, sanayileşme çabaları [ve buna bağlı ortaya çıkan kentleşme] ve vatandaşların sosyal gelişme taleplerini karşılamaya yönelik olarak kamu harcamalarını artırmaktadır. Wagner'e göre, kentleşme ile birlikte yerel yönetimlerin bir zorunluluk olarak ortaya çıkması ve faaliyet alanlarındaki genişleme, kamu harcamalarında artışa neden olmaktadır.

Wagner'e göre, eğitim ve sağlık harcamalarına olan talep, gelir artışından daha fazla artar. Wagner'e göre bu mal ve hizmetler lüks mal niteliği taşımaktadır. Aynı şekilde, devletin iktisadi kalkınma için uygun ortam hazırlamak amacıyla, güvenlik ve adalet gibi genel yönetim harcamalarını artırması gerekmektedir. Ayrıca, Wagner'e göre, büyüme ve kalkınma ile birlikte altyapı harcamalarına ve tekel niteliği olan hizmetlere ihtiyaç ortaya çıkmaktadır.

Wagner'e göre, dar anlamda kamusal hizmetlerine olan talebin gelir esnekliği 1'den büyüktür. Bu durum, kamu hizmetlerine talebin milli gelirden daha hızlı büyüdüğü anlamına gelir [$[\Delta G/G] / \Delta Y/Y > 1$]. O nedenle Wagner, kamunun ekonomideki göreceli payının sürekli artış gösterdiğini ileri sürmektedir. Kamu harcamaları ile milli gelir arasındaki nedensellik ilişkisi, milli gelirden kamu harcamalarına doğrudur. Oysa, Keynesyen yaklaşımda, nedensellik ilişkisinin yönü, kamu harcamalarından milli gelire doğrudur. Wagner kanunu, kamu harcamalarının sürekli artışı kanunu ya da devlet faaliyetlerinin sürekli genişlemesi kanunu şeklinde de adlandırılabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

19. Borç sürdürülebilirliği açısından faiz dışı fazla verilmesi gerekmektedir. Bu anlamda kamu gelirlerinin faiz dışı kamu harcamalarından büyük olması gerekir. Faiz dışı fazlayı ya da borç stokundaki değişimi, büyüme oranı ve reel faiz oranından hareketle hesaplamak mümkündür.

FDF: Faiz dışı fazla

B_s : Borç Stoku R : Reel faiz oranı g : Büyüme oranı

ΔB_s : Borç stokundaki değişim olmak üzere;

$$\Delta B_s = B_s (R - g) - FDF$$

FDF = Faiz dışı kamu harcamaları – Kamu gelirleri

$$FDF = (500 - 90) - 400$$

$$FDF = -10 \text{ MTL}$$

Burada, faiz dışı fazla değil; faiz dışı açık olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. Çünkü, faiz dışı fazla olabilmesi için, kamu gelirlerinin, faiz dışı kamu harcamalarından büyük olması gerekir. Oysa örnekte faiz dışı kamu harcamaları (410 MTL), kamu gelirlerinden (400 MTL) büyüktür. Dolayısıyla burada, faiz dışı fazla değil; faiz dışı açık vardır.

$$\Delta B_s = B_s (R - g) - FDF$$

$$\Delta B_s = 300 \cdot (0,10 - 0,05) - (-10)$$

$$\Delta B_s = 25 \text{ MTL}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

20. Borç swapı daha çok dış borçlanmaya yönelik bir yöntem olmakla birlikte 2001 yılında Türkiye'de iç borçlarda da kullanılmıştır. Tanımı, öz olarak, borç yükümlülüğünün **kur açısından bileşiminin değiştirilmesidir**. Örnek olarak, anapara ödeme yükümlülüğü dolar cinsi olan borcun EURO ya da TL cinsi ödeme yükümlülüğüne çevrilmesidir. Buna anapara swap'ı adı verilir. Aynı şekilde faiz ödeme yükümlülüğünün kur cinsinin değiştirilmesi ise faiz swap'ı olarak adlandırılır¹.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

21. Olağan dış borç yönetimi, vadesi gelmiş borç anapara ve faiz ödemelerinin zamanında yapılmasını ifade etmektedir. Borçlanma literatüründe, dış borçlar açısından olağanüstü borç yönetim işlemlerine pek yer verilmediği görülmektedir. Bunun temel nedeni, alacaklı ülkeler, çeşitli [iktisadi, siyasi, mali ve askeri] yaptırımlarla, alacaklarını tahsil edebilmektedir. Drago doktrini, borç ödemelerinin aksamasının ya da hiç yapılamamasının, toprak işgallerinin nedeni olamayacağını ifade etmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

22. Ekonominin dışa kapalı ve vergilerin otonom olduğu bir ekonomide, denk bütçe çarpanı, 1'e eşittir. Buna Havelmoo kuralı adı verilir.

Örnek: Dışa kapalı ve vergilerin otonom olduğu bir ekonomide kamu harcamaları aynı tutarda vergi artışı ile finanse ediliyorsa denge milli gelir düzeyindeki artış ne kadardır?

$$\Delta Y = [1 / [1 - c]] * \Delta G - [-c / [1 - c]] * \Delta T$$

$$\Delta Y = [1 / [1 - c]] * [-c / [1 - c]] * \Delta G [\Delta T]$$

Bu durumda, denge milli gelir düzeyi, yapılan kamu harcaması [alınan vergi tutarı] kadar artış gösterecektir. Dolayısıyla, denk bir bütçe dahi ekonomide genişletici etkiler meydana getirmektedir. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, denk bütçe çarpanının 1'e eşit olması, bir başka ifadeyle, denk bütçenin genişleyici etki gösterebilmesi için yapılan harcamanın transfer harcaması değil kamu [reel] harcaması olması; vergilerin otonom olması; ekonominin dışa kapalı olması; kamu harcamalarından yararlananlar ile vergi ödeyenlerin marjinal tüketim eğilimlerinin birbirine eşit olması ve kamu harcaması artışı nedeniyle [faiz oranlarında bir artışın] özel sektör yatırımlarında herhangi bir azalışın meydana gelmemesi gerekmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

23. Deflasyonla mücadelede yapılması gereken vergilerde indirimle gidilmesidir. Temel sorun ise hangi vergi türünün ekonomide daha fazla genişleyici etkiler meydana getireceğinin tespit edilmesidir. Bu nedenle;

- Gelir vergisi konjonktürel esnekliği en yüksek vergidir. Gelir vergisinde yapılacak indirimler toplam talebi artırıcı işlev görecekler.
- Bunun için marjinal tüketim eğilimi çok yüksek gelir [düşük gelir grupları] gruplarında yani vergi tarifesinin birinci diliminde indirimle gidilmelidir. Bunun nedeni, birinci gelir dilimindeki mükelleflerin yapılacak vergi indirimlerinin büyük bir kısmını hatta tamamını harcayacak olmalarıdır.
- Bu kapsamda, düşük gelirliye yönelik pozitif ayrımcı uygulamalarda olumlu katkı sağlayacaktır. En az geçim indirim uygulaması ya da indirim tutarının artırılması; ayırma ilkesi uygulaması hem toplam talebi artırmakta hem de gelir adaletsizliğini azaltıcı işlev görmektedir.
- Gider vergilerinde yapılacak [KDV gibi dolaylı vergilerde] indirimler, toplam talepte genişleyici etkiler meydana getirecektir.
- Gider vergilerinde yapılacak indirimler, gelir üzerinden alınan vergilerde yapılacak indirimlere göre daha etkindir. Bunun temel nedenleri şu şekilde ifade edilebilir:

¹ Elinde Türkiye dış borç tahvili bulunan yatırımcılara bu tahvilleri karşılığı kamu işletmelerinin hisse senetlerinin verilmesi halinde ise borç-sermaye swap'ı söz konusu olmaktadır.

- Gider vergisi indirimleri, kısa bir zaman içinde fiyat indirimi olarak tüketicilere yansımaktadır; oysa [beyana dayanan sistemlerde] gelir vergisi indirimleri izleyen yıl etki gösterecektir. Dolayısıyla gider vergisi indirimleri daha hızlı etki gösterecektir.
- Tüketicilerin vergi indirimlerinden yararlanmaları ancak indirim yapılan mal ve hizmetleri tüketmelerine bağlı olduğu için talebi artırıcı işlev gösterecektir. Oysa gelir vergisindeki indirimin bir kısmı tasarruflara giderek, tamamen toplam talepte artış olarak etki gösteremeyebilir².
- Tüketim yetersizliği yerine ülkede yatırım yetersizliğinin söz konusu olması halinde gelir üzerinden alınan vergilerdeki indirimler olumlu etki göstermektedir³.
- Servet vergilerinde yapılacak indirimin etkisi ise, diğer vergi türlerine göre çok daha sınırlı [düşük tüketim eğilimleri nedeniyle] olacaktır. Servet vergilerinde yapılacak indirim, servet sahiplerinin istikrarlı ve düşük tüketim eğilimleri nedeniyle toplam talebi desteklemekte yetersiz kalacaktır.
- Bu dönemde yapılacak vergi indirimlerinin dar tabanlı vergiler [Damga vergisi, şans oyunları vergisi gibi] yerine geniş tabanlı vergilerde [gelir vergisi, katma değer vergisi gibi] uygulanması gerekmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 24.** Mükelleflerin vergileme ile ilgili bilgilerin açıklanması, mahremiyet esaslarına uymak durumunda olan kişiler Vergi Usul Kanununun beşinci maddede belirlenmiştir. Buna göre; maddede belirtilen kimseler görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine ilişkin olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması gereken diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların menfaatine kullanamazlar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 25.** Devletin ekonomiye müdahale etmemesi ve kamu hizmetlerinin sınırlı düzeyde kalması gerektiğini öne süren bütçe teorisi klasik mali anlayış doğrultusunda oluşturulmuş olan klasik (geleneksel) bütçe teorisidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 26.** Terkin; silme anlamına gelmektedir. Vergi alacağının çeşitli nedenlerle idare tarafından tek taraflı bir tasarrufla silinmesidir. Aşağıdaki durumlarda terkin söz konusu olabilmektedir:

- Doğal afetler nedeniyle,
- Vergi hatalarının düzeltilmesi nedeniyle,
- Yargı kararları nedeniyle,
- Önemsiz tutardaki vergi alacaklarından vazgeçilmesi nedeniyle,
- Verginin tahsiline imkan bulunmaması nedeniyle.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

² **Mali ucurum [maliye politikası ucurumu]:** Kamu harcamalarının kısılması ve vergi harcamalarının azaltılması sonucu daralan kamu açığının ekonomik küçülmeye ve işsizlikte artışa neden olmasına mali ucurum adı verilir.

Mali tuzak: Bütçe açığını azaltmaya yönelik politikalar [vergilerin artırılması ve/veya kamu harcamalarının kısılması] nedeniyle büyümenin yavaşlamasına bağlı olarak vergi gelirlerinin azalması ve artan işsizliğe bağlı olarak artan transfer harcamaları [işsizlik maaşları ve sosyal yardımlar] nedeniyle artan bütçe açıklarının daha da fazla kemer sıkma [daraltıcı maliye politikaları] politikaları uygulama ihtiyacını ortaya çıkarmasıdır.

³ Enflasyonun kaynaklarına ilişkin bakış açısı, genel olarak deflasyonda da geçerlidir. Bu anlamda nasıl enflasyon nasıl ağırlıklı olarak tüketim fazlalığı olarak değerlendiriliyorsa, deflasyonda daha çok tüketim yetersizliği olarak değerlendirilmektedir. O nedenle deflasyonla mücadelede gider vergilerindeki indirim daha etkindir. Ancak, deflasyonun temel nedeni yatırım düzeyinin yetersizliği ise, gelir üzerinden alınan vergilerde [gelir vergisi ve kurumlar vergisi] yapılacak indirimler daha etkin olacaktır.

27. Bütçenin tevzin ilkesi bütenin denk bir şekilde hazırlanmasını öngörmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

28.

Yıllar	Kesinleşmiş Gelirler	
2014	80	% 25 artış
2015	100	% 20 artış
2016	120	% 15 artış
2017	138	3 dönem ortalama % 20 artış
2018	$138 + (138 \times 20 / 100) = 165,6$	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

29. Vergi incelemesine başlanılmadan veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce verginin ziyaa uğradığına yönelik deliller bulunduğu dair yetkili merciler tarafından yapılmış ön tespitler hakkında tespit tarihine kadar ihbarda bulunulmamış olması kaydıyla mükellefler izaha davet edilebilir. Kendisine izaha davet yazısı tebliğ edilen mükellefler, davet konusu tespitle sınırlı olarak, Vergi Usul Kanununun 371 inci maddesinde yer alan pişmanlık hükümlerinden yararlanamazlar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

30. Adi komandit şirketin komanditer ortağı şirketteki sermayesi üzerinden gelir elde eden ortaktır. Dolayısıyla elde edilen gelir kazanç değil irat olacaktır. Bu nedenle adi komandit şirketin komanditer ortağının ticari faaliyetten elde ettiği kazanç menkul sermaye iradidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

31. Anayasanın 140. Maddesine göre;

- Hâkimler ve savcılar adli ve idari yargı hâkim ve savcıları olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hâkim ve savcılar eliyle yürütülür.
- Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.
- Hâkim ve savcıların nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre **kanunla** düzenlenir.
- Hâkimler ve savcılar **65 yaşını** bitirinceye kadar hizmet görürler.
- Askeri hâkimlerin yaş haddi, yükselme ve emeklilikleri **kanunda** gösterilir.
- Hâkimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmi ve özel hiçbir görev alamazlar.
- Hâkimler ve savcılar **idari görevleri** yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdır.
- Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idari görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tabidirler. Bunlar, hâkimler ve savcılara ait esaslar dairesinde sınıflandırılır ve derecelendirilirler, hâkimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanırlar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 32.** Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler. Kamu Baş denetçisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından gizli oyla dört yıl için seçilir. İlk iki oylamada üye tamsayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. Üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılır; dördüncü oylamada en fazla oy alan aday seçilmiş olur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 33.** Anayasanın 69. Maddesine göre: Siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun denetimini Anayasa Mahkemesi tarafından yapılır. Bu denetim görevini yerine getirilirken Anayasa Mahkemesi Sayıştay'dan yardım sağlar. Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonunda vereceği kararlar kesindir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 34. Hiyerarşi:** aynı kamu tüzel kişiliği içindeki farklı makamlar arasındaki ilişkiyi ifade eder. Hiyerarşide ast – üst vardır ve üstün asta verdiği emir suç niteliğinde olmadığı sürece yerine getirilir.

Üstlerin astları üzerinde,

- Atama,
- Sicil verme,
- Yükseltme,
- Disiplin cezası uygulama,
- Görev yerlerini değiştirme,
- Üstler, astların işlemlerini yapılamadan önce denetleyebileceği gibi yapıldıktan sonrada denetleyebilir,
- Üstlerin yaptığı denetim hukuka uygunluk denetimi olabileceği gibi yerindelik denetimi de olabilir.
- Üst, astın işlemlerini; geri alabilir, düzeltebilir, uygulanmasını geciktirebilir, kaldırabilir, onayabilir veya onamayabilir. Ancak üst, astın yerine geçip işlem yapamaz. Aksi takdirde yapılan işlem yetki tecavüzü oluşturur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 35.** İdari yargılama Usulü Kanununun 28. maddesine göre; Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemelerinin yürütmeyi durdurma kararlarına idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak 30 gününü geçemez.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 36.** İdari yargı örgütünde ilk derece mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri ile bazı davalarda Danıştay'dır. Bölge idare mahkemeleri ilk defa 1982 yılında hukuk sistemimize dahil olmuştur. Bölge idare mahkemesinin yapısı ve görevleri 2014 yılında 6545 sayılı Kanun ile önemli değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikle idari yargıda itiraz yolu kaldırılmış, istinaf yolu kabul edilmiştir. Ayrıca özellikle dikkat edilmesi gereken bir husus ise, bölge idare mahkemelerinin ilk derece mahkemesi olmadığıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 37. EDİM:** Borçlunun borcunun konusuna “edim” adı verilir. Edim, borçlunun yerine getirmekle yükümlü olduğu davranıştır. Edim verme, yapma veya yapmama tarzında gerçekleşir.

Edimler pek çok ölçüte göre sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmalar arasında en önemlisi edimin belirlenme şekline göre yapılan ayırmadır. Borcun konusu türe göre belirlenmişse, yani tür belirtilmek suretiyle, miktar, sayı olarak tayin edilmişse çeşit borcu söz konusu olur. Borç bireysel özellikleri, nitelikleri ifade edilerek belirlenmişse, yani bireysel olarak, ferden tayin edilmişse parça borcu söz konusu olur.

Parça borçlarında ise mutlaka borçlanılan şeyin verilmesi gerekir.

Çeşit borçlarında borç kural olarak imkânsızlığa uğramaz. Borçlu 5 ton buğday teslim etmeyi borçlanmışsa ve buğday tesliminden önce yanmışsa borçlu aynı miktar buğdayı borçlu olmaya devam eder. Parça borçlarındaysa ifa imkânsızlığı söz konusu olabilmektedir. Parça borcunda edim yerine getirilmeden borcun konusu borçlunun kusuru olmadan ortadan kalkarsa imkânsızlık olur ve borçlu borçtan kurtulur.

Borcun ifa yeri, tarafların açık veya örtülü iradelerine göre belirlenir. Aksine bir anlaşma yoksa, aşağıdaki hükümler uygulanır;

1. Para borçları, alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde,
2. Parça borçları, sözleşmenin kurulduğu sırada borç konusunun bulunduğu yerde,
3. Bunların dışındaki bütün borçlar, doğumları sırasında borçlunun yerleşim yerinde, ifa edilir

Soruda edim bireysel olarak, şahsi özellikleri ile belirlenmiş bir parça borcunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla ifa yeri, sözleşmenin kurulduğu sırada borç konusunun bulunduğu yerdir.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

- 38. Borcun Nakli (Üstlenilmesi):** Borçlar kanunu, borcun 3.kişiye geçirilmesine ve böylece borçlunun değişmesine imkân tanımıştır. Bunun için özellikle borcun iç yüklenilmesinin yapılması gerekir. Bu mevcut borçlu ile 3.kişi arasında yapılan bir sözleşmedir. Bu sözleşmeyle 3.kişi borçluyu borcundan kurtarmayı vaat eder.

Borcun iç yüklenilmesiyle borç 3.kişiye geçmiş olmaz. Bunun için 3.kişinin ayrıca alacaklı ile anlaşarak borcun nakli sözleşmesini (Borcun dış yüklenilmesini) yapması gerekir.

Borcun iç yüklenilmesinde bulunan 3.kişi, mevcut borçluyu borcundan kurtarma borcu altına girmiştir. 3.kişi bu yükümlülüğünü

- ya alacaklıya borçlunun borcunu ifa ederek
- ya da alacaklı ile borcun nakli sözleşmesini yapmak ve bu surette borçluyu borcundan kurtarmak yoluyla yerine getirebilir.

3.kişi bu yükümünü yerine getirmezse, borçluya karşı sorumlu olur. Ancak borcun iç yüklenilmesi ivazlı olarak yapılmışsa, 3.kişi, borçlu borcunu ifa etmedikçe taahhüdünü yerine getirmekten kaçınabilir. Kanun henüz borçtan kurtulmamış olan borçluya, borcun iç yüklenilmesini yapan 3.kişiden teminat isteyebilme hakkını da tanımıştır.

Borcun Nakli Sözleşmesi (Borcun Dış Üstlenilmesi): Borcun nakli, 3.kişinin alacaklıyla yapacağı bir sözleşmeyle (B şıkkı) borcu üzerine almak suretiyle borçluyu borcundan kurtararak o borcun borçlusu durumuna girmesidir. Borcun nakli sözleşmesi çoğu kez borcun iç yüklenilmesini yapan 3.kişinin bu yükümünü yerine getirmesi için yapılsa da bu şart değildir. 3.kişi borcun iç yüklenilmesi olmadan da borcun nakli sözleşmesi ile borcu üzerine alabilir.

Kurulması: Borcun nakli sözleşmesinin kurulması için borcun borçludan 3.kişiye geçmesi hususunda alacaklı ile 3.kişinin karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanları şarttır. (İcap ve Kabul) İcap 3.kişi veya bu kişinin müsaadesiyle mevcut borçlu tarafından yapılabilir. Alacaklı bu öneriyi açık veya zımni olarak kabul edebilir. Burada istisnai olarak susma da “kabul” sayılmaktadır. Alacaklı öneriyi belli bir süre ile sınırlandırmamışsa her zaman kabul edebilir. 3.kişinin önerisinden sonra başka bir kişi de icapta bulunursa, ilk öneriyi yapan bununla bağlı olmaktan kurtulur.

Borcun Nakli Sözleşmesinin Hükümleri

- Borcun nakli sözleşmesinin yapılmasıyla bu sözleşmenin konusunu teşkil eden borç, borçludan, borcu devralan 3.kişiye intikal eder. Burada borç varlığını sürdürmeye devam ederken, borçlu kişi borçlu olmaktan çıkar ve yerine 3.kişi borçlu durumuna girer. (D şıkkı)
- Borcun nakli, borcun bünyesinde değişiklik yapmaz. Bu nedenle alacaklı alacağına bağlı olan hakları yeni borçluya karşı haiz olmaya devam eder.
- Borç için borçlu tarafından verilen teminatlar yeni borçlu içinde devam eder. Borca ait teminatlar 3.kişi tarafından verilmişse, (kefil gibi) bunlar teminat verenin borcun nakline razı olduğunu söylemesi ve teminatları aynı şekilde kurması halinde yeni borçlu içinde geçerli olur. Aksi halde, alacağa bağlı olan ferî haklar sona erer.
- Borcu devralan yeni borçlu, eski borçlunun şahsına ait olan savunmaların dışında, borca ait olan tüm savunmaları alacaklıya karşı ileri sürebilir. (C şıkkı)

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 39.** Tapu kütüğündeki tescile iyiniyetle dayanarak mülkiyet veya bir başka ayrı hak kazanan üçüncü kişinin bu kazanımı korunur. Olayımızda Ü'nün durumu budur ve Ü'nün kazanımı korunur.

Ü'nün mülkiyeti kazanması G adına yapılan tescili kendiliğinden düzelmez. Bir ayrı hak yolsuz olarak tescil edilmiş veya bir tescil yolsuz olarak terkin olunmuş ya da değiştirilmiş ise, bu yüzden ayrı hakkı zedelenen kimse tapu sicilinin düzeltilmesini dava edebilir. Dava açılması gerekir.

İ'nin taşınmaz mülkiyetini kazanması olağan zamanaşımı koşullarının gerçekleşmesi ile mümkündür. Buna göre tapu sicilinde yolsuz olarak taşınmaz maliki gözükken kişi, bu taşınmazı malik sıfatıyla 10 yıl çekişmesiz olarak iyiniyetle zilyetliğinde bulundurursa, o taşınmazın mülkiyet hakkını iktisap eder. Koşulları:

- 1. Taşınmaza ilişkin koşul:** Sadece "tapuya kayıtlı" ve özel mülkiyete konu olabilen taşınmazlar bu yolla iktisap edilebilir. Devletin hüküm ve tasarrufunda bulunan orman arazisi başkasının adına tapuya kayıt edilse dahi bu yolla kazanılamaz.
- 2. Şahsa ilişkin Koşul:** Mülkiyeti kazanacak kişinin adının geçerli bir hukuki sebep olmaksızın mülkiyet sütünunda malik olarak yazılması "yolsuz tescil" gerekir. Bu şahıslar kendileri 10 yılda, bunlardan "iyiniyetle satın alan iyi niyetli kişiler tescil anında mülkiyeti kazanırlar".
- 3. Zilyetliğe ilişkin Koşul:** Yolsuz kayıt sahibinin herşeyden önce taşınmaza "malik sıfatıyla zilyet" olması gerekir. Fer'i zilyetlik kazandırmaz.
- 4. Zilyetlik Süresi:** Yolsuz kayıt sahibinin taşınmaz üzerinde, "iyiniyete dayanan zilyetliği 10 yıl boyunca sürmelidir".
- 5. Zilyetliğin Çekişmesiz Olması:** Gerçek malikin yapacağı ihbar veya üçüncü bir şahsın kaydın yolsuzluğunu bildirmesi, yolsuz kayıt sahibini kötüniyetli duruma getirir.
- 6. Zilyetlik Sürelerinin Birleştirilmesi:** Kazandırıcı zamanaşımından istifade edebilme imkanına sahip "her zilyet, kendinden önceki aynı şartlara sahip zilyetlerin, zilyetlik süresini kendi zilyetlik süresine ekleyebilir". Çifte tapu kaydı halinde ikinci tapu kaydına dayanarak aynı hak iktisap edilemez. Çifte tapu halinde "doktrine göre iyiniyet halinde adi, iyiniyetli olmama halinde olağanüstü kazandırıcı zamanaşımı söz konusu olabilir"

Olağan kazandırıcı zamanaşımının sayılan koşulları gerçekleştiği anda eski malik mülkiyet hakkını kaybeder. Adına yolsuz kayıt olan, mülkiyet hakkını kayıt anından itibaren yani geçmişe etkili olarak kazanır.

Tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumludur. Devlet, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu eder.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 40.** Birlikte mülkiyetin bir türü olan paylı mülkiyette birden çok kimse, maddî olarak bölünmüş olmayan bir şeyin tamamına belli paylarla maliktir. Başka türlü belirlenmedikçe, paylar eşit sayılır. Paydaşlardan her biri kendi payı bakımından malik hak ve yükümlülüklerine sahip olur. Pay devredilebilir, rehnedilebilir ve alacaklılar tarafından haczettirilebilir.

Paylı mülkiyetin sona erme şekillerinden birisi de paydaşlardan birisinin paylaşma isteminde bulunmasıdır. Ancak;

- Hukukî bir işlem gereğince veya paylı malın sürekli bir amaca özgülenmiş olması sebebiyle paylı mülkiyeti devam ettirme yükümlülüğü varsa paydaşlar malın paylaşılmasını isteyemez. (A ve D şıkları)
- Paylaşmayı isteme hakkı, hukukî bir işlemle en çok on yıllık süre ile sınırlandırılabilir. Sınırlama yapılmışsa yine paylaşım istenemez.
- Taşınmazlarda paylı mülkiyetin devamına ilişkin sözleşmeler yapılabilir. Bu sözleşmeler resmî şekle bağlıdır ve tapu kütüğüne şerh verilebilir. Böyle bir sözleşme varsa yine paylaşım istenemez. (C şıkkı)
- Uygun olmayan zamanda paylaşma isteminde bulunulamaz.

Paylaşma, malın aynen bölüşülmesi veya pazarlık ya da artırımla satılarak bedelinin bölüşülmesi biçiminde gerçekleştirilir. Paylaşma biçiminde uyuşma sağlanamazsa, paydaşlardan birinin istemi üzerine hâkim, malın aynen bölünerek paylaşılmasına, bölünen parçaların değerlerinin birbirine denk düşmemesi hâlinde eksik değerdeki parçaya para eklenerek denkleştirme sağlanmasına karar verir. Bölme istemi durum ve koşullara uygun görülmezse ve özellikle paylı malın önemli bir değer kaybına uğramadan bölünmesine olanak yoksa, açık artırımla satışa hükmolunur. Satışın paydaşlar arasında artırımla yapılmasına karar verilmesi, bütün paydaşların rızasına bağlıdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 41.** Ticaret unvanı, tacirin ticari iş ve eylemlerinde kullandığı adıdır. Her tacir ticari işletmesiyle ilgili işlemlerinde bu adı kullanır. Unvan taciri tanıtmaya ve diğer tacirlerden ayırd etmeye yarar. Ticaret unvanı, çekirdek kısım + ihtiyari veya zorunlu eklerden meydana gelir.

Çekirdek Kısım

Kollektif Şirket: Ticaret unvanında tüm ortakların veya hiç olmazsa birisinin kısaltılmaksızın ad ve soyadı ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Örneğin, Ali Taş ve Veli Kaya Kollektif Şirketi ya da Ali Taş Kollektif Şirketi gibi.

Anonim ve Limited Şirket ile Kooperatif: Bunların unvanlarında mutlaka işletme konusu ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Örneğin, "İnşaat ve Ticaret Anonim Şirketi" (veya AŞ), "Turizm ve Seyahat Limited Şirketi", "Yapı Kooperatifi" gibi. Fakat unvana bir gerçek kişinin ad ve soyadı eklenirse, şirket ve türünü gösteren ibareler kısaltılamaz.

Ek ise kural olarak kullanılması zorunlu değildir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 42.** Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Pay sahibi, paylarından doğan haklarını kullanmak için, genel kurula kendisi katılabileceği gibi, pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilcisi olarak genel kurula yollayabilir. Temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmü geçersizdir.

Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Diğer yönetim kurulu üyeleri genel kurul toplantısına katılabilirler. Denetçi genel kurulda hazır bulunur. Üyeler ve denetçiler görüş bildirebilirler.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

43. Çekte aynı poliçe gibi 3 lü bir ilişki vardır ancak çekte muhatap mutlaka bir bankadır. Keza çekte muhatap bankanın çeki kabulü mümkün değildir. Çek bono ve poliçenin aksine kredi değil bir ödeme aracıdır. Ön şartlar:

- Muhatabın banka olması
- Banka ile düzenleyen arasında çek anlaşmasının bulunması
- Çekin ödenmesi için ibraz edildiği anda muhatap banka nezdinde karşılığının bulunması

Urusları:

1. Çek kelimesi
2. Belirli bir bedelin ödenmesi için kayıtsız şartsız havale
3. **Muhatab:** Mutlaka banka olmalıdır
4. **Ödeme yeri:** Ayrıca ve açıkça gösterilmemişse muhatabın unvanı yanında yazılı olan yer ödeme yeri sayılır.
5. **Düzenleme tarihi ve yeri:** Çekin düzenlendiği tarih mutlaka yer almalıdır. Çekte vade olmaz. Düzenleme yeri ayrıca belirtilmemişse düzenleyen isminin yanında yazılı yer düzenleme yeri sayılır.
6. **Düzenleyen imzası:** Mutlaka el yazısı ile atılmış olmalıdır.

Mutlaka yer alması gereken unsurlardaki eksiklik çeki geçersiz kılar.

Çekte lehtarın gösterilmesi zorunlu değildir zira çek hamiline yazılı olarak düzenlenebilir.

Çekte vadede yoktur ve ibraz edildikleri zaman ödenir. Çekin ibraz süresi 3 şekilde düzenlenmiştir. İbraz süresi çekin düzenlendiği günün ertesi günü başlar. Çekte yazılı olan düzenleme tarihi esas alınır. Taraflar ibraz süresini uzatıp kısaltamazlar.

- a. Çek düzenleneceği yerde ödenecekse 10 gün
- b. Düzenlendikten başka yerde ödenecekse 1 ay
- c. Başka bir ülkede ödenecekse o ülke aynı kıtada ise 1 ay; başka kıtada ise 3 ay ibraz süresi öngörülmüştür. Bir Avrupa ülkesinde düzenlenip de Akdeniz'e sahili olan bir ülkede ödenecek veya aksine çekler, aynı kıtada düzenlenmiş ve ödenmesi şart kılınmış sayılır.

Çek emre, nama ya da hamiline olmak üzere hangi türde düzenlenmişse o türün kuralları gereği devredilir. Ciro yolu ile devir durumunda ciro ibraz süresi içinde yapılmalıdır. İbraz süresinden sonra yapılan ciro alacağın temlik hükmündedir. Ayrıca çekte rehin cirosu yapılamaz. Çekte muhatabın cirosu batıldır. Muhataba yapılacak ciro ise makbuz hükmündedir.

Çek ibraz süresi içinde ödenmek üzere yetkili hamil tarafından bankaya ibraz edilmelidir. İbraz süresi geçtikten sonra bankanın ödeme yükümlülüğü yoktur. Ancak çekten cayılmamış ise Banka ödeme yapabilir. İbraz süresi dolduktan sonra ibraz edilmiş çekin karşılığı bulunmasa bile karşılıksız çeki bağlanan sonuçlar doğmaz. Banka ibraz eden kişinin yetkili hamil olup olmadığını ciro zincirine bakarak araştırmalıdır. Soruda çekin keşide yeri ile ödeme yeri farklı yerlerdir ve aynı kıtada olduğu için 1 aydır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

44. Borçtan kurtulma davası, genel haciz yoluyla takipte **imzaya itiraz halinde** açılabilir. Borçtan kurtulma davasında borçlu senet altındaki imzanın kendine ait olmaması nedeniyle borçlu olmadığını ispat etmeye çalıştığında bu dava aslında özel bir çeşit **menfi tespit** davasıdır.

Borçtan kurtulma davası, itirazın geçici kaldırılması kararının borçluya tefhim ve tebliğinden itibaren 7 gün içinde, borçlu tarafından genel mahkemelerde açılır. Bu süre hak düşürücü süredir. Borçlu, 7 gün içinde borçtan kurtulma davası açmazsa itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırmaya dönüşür. Ayrıca borçlunun mallarına geçici haciz konulmuşsa geçici haciz de kesin hacze dönüşür.

Borçtan kurtulma davasının dinlenebilmesi için genel dava şartları yanında, ayrıca özel bir dava koşulu vardır. Borçlu dava konusu alacağının %15'i oranında teminat göstermek zorundadır. Yoksa dava reddedilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

45. İflasın kaldırılmasıyla borçlunun müflislik sıfatı sona erer.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

46.

TTK'ya Göre Açılış Onayı Zorunlu Defterler	• Yevmiye Defteri • Defteri Kebir • Envanter Defteri • Pay Defteri • Yönetim Kurulu Karar Defteri • Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri
VUK'a Göre Açılış Onayı Zorunlu Defterler	• Yevmiye Defterleri • Envanter Defterleri • İşletme Defteri • Çiftçi İşletme Defteri • İmalat ve İstihsal Vergisi Defterleri (Basit İstihsal Vergisi Defteri Dahil) • Nakliyat Vergisi Defteri • Yabancı Nakliyat Kurumlarının Hâsılat Defteri • Serbest Meslek Kazanç Defteri
TTK'ya Göre Kapanış Onayı Zorunlu Defterler	• Yevmiye defteri • Anonim şirketler için yönetim kurulu karar defteri • Limited şirketler için müdürler kurulu karar defteri

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

47. **Uyarı:** Yevmiye maddesinde yapılan hatalı kayıt düzeltilirken yapılan kayıt ters kayıtlarla iptal edilerek yerine doğrusu kaydedilmez. Burada dikkat edilmesi gereken husus hatalı kayıta doğru olan kısma dokunmadan sadece yanlış olan kısım düzeltilmelidir.

İşletmenin burada borç alacak eşitliğini bozarak tutarda hata yapmıştır. Bu durumda, eksik tutarı tamamlayacak şekilde kayıt yapılır. Böyle bir kayıt sadece elle kayıt yapılması durumunda ortaya çıkabilir. Ancak günümüzde muhasebe programları kullanıldığından ve programların borç alacak eşitliğini bozan kayıtlara izin vermeyeceğinden böyle bir durumla karşılaşılması pek de mümkün değildir.

Baştan yapılması gereken doğru kayıt: Düzeltme kaydı bu kayda benzetilmeye çalışılmalıdır.

----- / -----
320 Satıcılar Hs 20.000
100 Kasa Hs 20.000
----- / -----

Düzeltilme kaydı: Görüldüğü gibi Kasa Hesabında sorun yoktur, sadece Satıcılar Hesabının kalanı tamamlanmalıdır.

----- / -----
320 Satıcılar Hs 18.000
----- / -----

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

48. Soruda belirtilen “vergiye esas kar” Gelir Tablosunda, dönem karını ifade eden 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabı kastedilmektedir.

Gelir Tablosu
A. Brüt Satışlar (+)
B. Satış İndirimleri (-)
C. Net Satışlar
D. Satışların Maliyeti (-)
Brüt Satış Karı Veya Zararı
E. Faaliyet Giderleri (-)
Faaliyet Karı Veya Zararı
F. Diğer Faaliyet Olağan Gelir Ve Kar (+)
G. Diğer Faaliyet Olağan Gider Ve Zarar (-)
H. Finansman Giderleri (-)
Olağan Kar Veya Zarar
İ. Olağandışı Gelir Ve Karlar (+)
J. Olağandışı Gider Ve Zararlar (-)
Dönem Karı Veya Zararı
K. Dönem Karı Vergi Ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları (-)
Dönem Net Karı Veya Zararı

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

49. **129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs (-):** Tahsili şüpheli hale gelen senetli ve senetsiz alacaklar için ihtiyatlılık kavramı gereği ayrılan karşılıkların izlendiği aktif düzenleyici pasif karakterli bir hesaptır. İşletme alacağını vadesinde tahsil edemez ve yazılı olarak istenmesine rağmen borçlu borcunu ödemezse VUK’a göre şüpheli hale gelir ve şüpheli alacak kaydı yapılır. Daha sonra da önceki eğilimler değerlendirilerek bu alacağa kısmen veya tamamen karşılık ayrılır.

Alacağın şüpheli hale gelmesi:

----- / -----	
128 Şüpheli Ticari Alacak	15.000
121 Alacak Senedi	15.000
----- / -----	

Şüpheli hale gelen alacağa %50 karşılık ayrılması:

----- / -----	
654 Karşılık Gideri	7.500
129 Şüpheli Ticari	
Alacak Karşılığı Hs	7.500
----- / -----	

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

50. Şüpheli hale gelen alacak	15.000
Ayrılan karşılık tutarı	- 7.500
Tahsil edilmesi beklenen alacak	7.500
Tahsil edilen alacak	- 5.000
Zarar	2.500
----- / -----	
100 Kasa Hs	5.000
129 Şüpheli Ticari	
Alacak Karşılığı Hs	7.500
681 Önceki Dönem	
Gider ve Zararı Hs (*)	2.500
128 Şüpheli Ticari Alacak Hs	15.000
----- / -----	

(*) Alacak sonraki dönemde tahsil edilebildiği içi ortaya çıkan kar veya zarar önceki döneme aittir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. Bakım - Onarım hizmeti satan firmanın kaydı: (sorulan)

KDV Tutarı	=	1.440.000 x 20/120	=	240.000 TL
KDV'siz Tahsilat	=	1.440.000/1,20	=	1.200.000 TL
Aylık Gelir	=	1.200.000/12	=	100.000 TL
2020 Geliri	=	5 ay x 100.000	=	500.000 TL
2021 Geliri	=	7 ay x 100.000	=	700.000 TL

-----01.10.2004-----	
100 Kasa Hs	1.440.000
600 Yurtiçi Satışlar Hs (*)	500.000
480 Gelecek Yıllara Ait Gelir Hs	700.000
391 Hesaplanan KDV Hs	240.000
----- / -----	

(*) Firmanın bakım- onarım hizmetinden sağladığı gelir esas faaliyet geliri olduğu için bu hesap kullanılır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

52. Makinelerin bakım - onarım hizmetinin giderinin kaydı:

01.08.2020 - 31.09.2020	01.10.2020 - 31.12.2020	01.01.2021 - 31.03.2021	01.04.2021 - 31.06.2021	01.07.2021 - 31.07.2021
Cari dönem: 2 ay x 100.000 = 200.000 TL	Yakın gelecek: 3 ay x 100.000 = 300.000 TL	Uzak gelecek: 3 ay x 100.000 = 300.000 TL	Uzak gelecek: 3 ay x 100.000 = 300.000 TL	Uzak gelecek: 1 ay x 100.000 = 100.000 TL
730 Genel Üretim Giderleri Hs	180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hs	280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hs	280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hs	280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hs

Aylık kira bedeli = 54.000 / 12 = 4.500 TL

2016 Cari dönem gideri = 4.500 x 1 ay = 4.500 TL

2016 Gelecek dönem gideri = 4.500 x 7 ay = 31.500 TL

2017 Gelecek dönem gideri = 4.500 x 4 ay = 18.000 TL

Gelir vergisi stopajı = 54.000 x %20 = 10.800 TL

İşyeri sahibine ödenen tutar = 54.000 – 10.800 = 43.200 TL

-----01.05.2016-----

730 Genel Üretim Giderleri 200.000

180 Gelecek Aylara Ait Gider 300.000

280 Gelecek Yıllara Ait Gider 700.000

191 İndirilecek KDV Hs 240.000

100 Kasa 1440.000

----- / -----

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

53. Duran varlıklara aktive alındıkları yıl amortisman ayrılır ancak yeniden değerlendirme uygulanmaz. Yapımı devam eden duran varlıklar henüz kullanıma hazır olmadıkları için amortisman uygulanmaz. Binek otomobillere, aktive alındığı yıl kullanıldığı ay sayısı kadar amortisman ayrılır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

54. Nominal değer in altında (başabaş in altında) ihraç edilen tahvil senetlerin nominal değeri ile piyasa değeri arasındaki olumsuz farklar pasifi düzenleyici aktif karakterli bir hesap olan 308 Menkul Kıymet İhraç Farkı Hesabının borç tarafına kaydedilir.

----- 01.11.2020 -----

102 Bankalar Hs 88.000

308 Men Kıy. İhraç Farkı Hs 12.000

305 Çık. Bonolar ve Senet Hs 100.000

----- / -----

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

55. b) Dönem sonu kaydı (31.12.2020):

$$\begin{aligned}\text{Aylık İhraç Farkı} &= 12.000 / 6 \text{ ay} = 2.000 \text{ TL/ay} \\ \text{2020 İhraç Farkı} &= 2.000 \times 2 \text{ ay} = 4.000 \text{ TL} \\ \text{2021 İhraç Farkı} &= 2.000 \times 4 \text{ ay} = 8.000 \text{ TL}\end{aligned}$$

Dönem sonunda, 308 Menkul Kıymet İhraç Farkı Hesabına kaydedilen 12.000 TL'lik farkın 2 aylık kısmı dönemsellik kavramına göre 780 Finansman Giderleri Hesabına aktarılır.

-----31.12.2020-----	
780 Finansman Gideri Hs	4.000
308 Men Kıymet İhraç Farkı Hs	4.000
----- / -----	

01.11.2020 – 31.12.2020 arası (2 aylık) işleyen faiz tahakkuk ettirilir.

$$\text{Faiz Tahakkuku} = \frac{100.000 \times 15 \times 2}{1.200} = 2.500 \text{ TL}$$

----- / -----	
780 Finansman Giderleri Hs	2.500
381 Gider Tahakkuku Hs	2.500
----- / -----	

Toplam finansman gideri = 4.000 + 2.500 = 6.500 TL

Doğru yanıt "D" seçeneğidir

56. Optimal Sipariş Miktarı (Q): Tanım: Stok bulundurma maliyeti ile sipariş maliyetinin en az olduğu noktadır. Optimal sipariş miktarını alış iskontosu da etkiler.

$$Q = \sqrt{\frac{2 \times \text{Sipariş Maliyet} \times \text{Yıllık Gerek sin im}}{\text{Alış Fiyatı} \times \text{Stok Bulundurma Maliyeti} (\%)}}$$

$$Q = \sqrt{\frac{2 \times 30 \times 12.000}{7,5 \times 0,15}} = \sqrt{\frac{720.000}{1,125}} = 800$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir

57. Fazla Çalışma (Mesai) Ödemelerinin Muhasebeleştirilmesi: Normal çalışma saatleri dışında çalışılan zaman için işçilere yapılan fazla çalışma ödemesidir.

- Normal çalışma ücreti ve fazla çalışma normal ücretleri direkt işçiliktir ve 720 Direkt İşçilik Gideri Hs'nda izlenir.
- Fazla çalışma zammı (primi) işletme tam kapasite çalışırken yapılmışsa ve siparişin yetiştirilmesi için yapılmışsa 720 Direkt İşçilik Gideri Hs'nda izlenir.
- Fazla çalışma zammı kapasite yetersizliğinden kaynaklanıyorsa ve hangi siparişe ait olduğu bilinmiyorsa 730 Genel Üretim Gideri Hs'nda izlenir.

Normal Çalışma Ücreti = 8 saat × 20 TL = 160 TL

Fazla Çalışma Ücreti = 2 saat × 20 TL = 40 TL

Fazla Çalışma Zammı = 2 saat × 10 TL = 20 TL

Toplam İşçilik Maliyeti = 55 TL

----- / -----	
720 Direkt İşçilik Gideri Hs	200
- Normal Çalışma Ücreti	
- Fazla Çalışma Ücreti	
730 Genel Üretim Giderleri Hs	20
- Fazla Çalışma Zamları	
335 Personele Borçlar Hs	} 220
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs	
361 Öden. Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs	
----- / -----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir

58.

Fon Kaynakları:	
1. Pasif Kaynaklarındaki Artış • Kısa vadeli Borçlarda artış • Uzun Vadeli Borçlarda artış • Öz Kaynaklarda artış	Pasifteki Artışlar
2. Aktif Kalemlerdeki Azalış • Dönen Varlıklarda azalış • Duran Varlıklarda Azalış	Aktifteki Azalışlar
Fon Kullanımları:	
1. Pasif Kaynaklarındaki Azalış • Kısa vadeli Borçlarda azalış • Uzun Vadeli Borçlarda azalış • Öz Kaynaklarda azalış	Pasifteki Azalışlar
2. Aktif Kalemlerdeki Artış • Dönen Varlıklarda artış • Duran Varlıklarda artış	Aktifteki Artışlar

Doğru yanıt "D" seçeneğidir

59. NÇS KAYNAKLARI

Faaliyetlerden Sağlanan Kaynak

Olağan Kar

Amortismanlar

Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler

Fon Girişi Sağlamayan Gelirler

Olağandışı Faaliyetlerden Sağlanan Kaynakları

Olağandışı Kar

Fon Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler

Fon Girişi Sağlamayan Gelirler

Duran Varlık Tutarındaki Azalış

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklardaki Artışlar

Sermaye Artırımı

Hisse Senetleri İhraç Primleri

Doğru yanıt "C" seçeneğidir

60.

$$F = \frac{A \times n \times t}{36.000}$$

$$385 = \frac{12.000 \times n \times 54}{36.000}$$

$$n = 32,5$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir

1. Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen; Aşar Vergisinin kaldırılması ile Osmanlı Devleti'nde köylülerin ürettikleri tarım ürünlerinden %10 oranında alınan vergiden vazgeçilerek özellikle nüfusun büyük bölümünü oluşturan kırsal kesimde tarımla uğraşan halkın ekonomik açıdan ferah düzeyini artırmak amaçlanmıştır.

Yeni Türk harflerinin kabulü ve Türk Medeni Kanunun Türk toplumun çağdaşlaşması amacıyla atılmış adımlardır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 7. Maddesine dayanarak ülkede işgallere başlayan İtilaf Devletlerine direnecek ordu yine Mondros Ateşkesi hükümleri gereği dağıtılmış vaziyetteydi. Ayrıca ülkenin idaresinden sorumlu hükümet işgal kuvvetlerine direnmenin faydasız olduğunu savunmuş (II) ve halkın temsilcilerinden oluşan Mebusan Meclisi de dağıtılarak seçimlerin yenilenmesi engellenmiştir. Ülkedeki bu ağır şartlar altında direniş gösterilmesini savunanlar özellikle işgal bölgelerinde yerel direniş cemiyetleri kurarak bölgesel kurtuluşu hedeflemişlerdir. (III) Yerel düzeydeki bu cemiyetleri genellikle Müdafaa – i Hukuk ve Redd – i İlhak adıyla kurulurken bu cemiyetleri Sivas Kongresi'nde ARMHC çatısı altında toplanarak (I) yerel düzeydeki hareketi merkezileştirmeye ve topyekun kurtuluşu hedeflemeye başlamıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

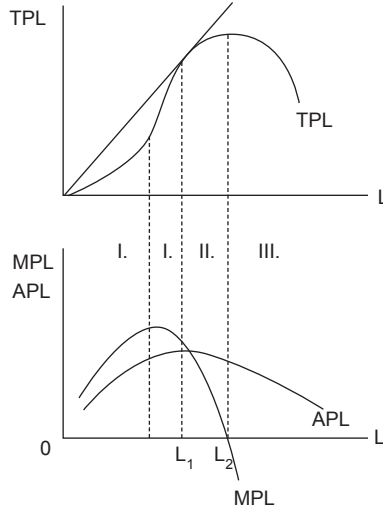
3. Mondros Ateşkes Anlaşması'nın yapılmasıyla Osmanlı ordusu terhis edilmiş, sadece iç güvenliğin sağlanmasına yetecek kadar askeri birliğin varlığına izin verilmiştir. Yine Mondros Ateşkesi'nin 7 ve 24. maddeleriyle de işgallere hukuki bir zemin yaratılarak, ülke savunmasız ve işgallere açık hale getirilmiştir. Ayrıca işgallerin başlamasının akabinde ülke genelindeki valiliklere hükümetin gönderdiği telgraflarla "işgallerin geçici olduğu ve direnç gösterilmemesi" yönünde buyruklar verilerek Anadolu ve Rumeli halkı savunmasız olarak kaderine terk edilmiştir.

Mondros Ateşkesi sonrasında oluşan durumdan faydalanmak isteyen azınlık grupları (Rum ve Ermeni) öteden beri Anadolu ve Rumeli'nin muhtelif bölgelerinde kurmaya çalıştıkları, kendi devletleri için harekete geçmiş ve destek gördüğü işgal kuvvetleri aracılığı ile kurdukları cemiyetlerle bu tarihi emellerine ulaşmaya çalışmışlardır.

Mondros Ateşkesi sonrasında Türklerin; azınlıkların işgal güçleriyle beraber hareket ederek Anadolu ve Rumeli'de Türkleri yok sayan hareketleri (I), ülkeyi savunmakla görevli İstanbul Hükümeti'nin yaşananlara sessiz kalması (II) ve işgal güçlerinin Mondros Ateşkesindeki 7nci maddeye göre işgallere başlaması (III) üzerine Anadolu ve Rumeli halkı örgütlenerek yerel direniş cemiyetleri kurmuşlardır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. Bu soru kısa dönemdeki verimlilik analizi ya da diğer adıyla bölge analizi grafikleri kullanılarak çözümlenebilir.

Bir firmanın ikinci bölgesinde üretim L_1 ile L_2 işçi arasındaki noktalarda gerçekleşmektedir. Firma bu aralıkta işçi çalıştırma kararı verir. Bu nedenle toplam ürün, marjinal ürün ve ortalama ürün kavramlarının görüntüleri, eğimi ya da değeri incelendiğinde;

- Toplam ürünü azalarak artandır.
- Marjinal ürünü azalandır.
- Ortalama ürünü azalandır.
- Toplam ürün pozitif eğimlidir.
- Marjinal ürün negatif eğimlidir.
- Ortalama ürün negatif eğimlidir.
- Toplam ürün pozitif değerlidir ama bölge sonunda maksimum değerini alır.
- Marjinal ürün pozitif değerlidir ama bölge sonunda sıfır değerine ulaşır.
- Ortalama ürün pozitif değerlidir.

Bu nedenle öncüllerin tümü doğrudur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Tam rekabet firmasının karını maksimize eden üretim düzeyi $MR = MC$ dengesinde sağlanmaktadır. Firmanın marjinal hasılatı altında tam rekabet koşulu gereği ($D = AR = P = MR$) fiyata eşittir. Bu nedenle $MR = 10\text{₺}$ olarak kabul edilir.

Aynı zamanda firmanın toplam maliyet fonksiyonunda türev olarak marjinal maliyete de ulaşılabilir.

$$TC = MC$$

$$MC = 0,2Q \text{ bulunur.}$$

Tam rekabetçi firma için $MR = MC$ noktasına gidilir ise karını maksimize eden üretim düzeyi bulunur;

$$MR = MC$$

$$10 = 0,2Q$$

$$Q = 50$$

Bulunan kar maksimizasyon üretimi(50 birim) ve malın satış fiyatı (10₺) iktisadi karı bulmak için formülde yerine yazılır:

İkisadi kar = Toplam hasılat – Toplam maliyet

İkisadi kar = $P \cdot Q - (20 + 0,1Q^2)$

İkisadi kar = $10 \cdot 50 - (20 + 0,1 \cdot 50^2)$

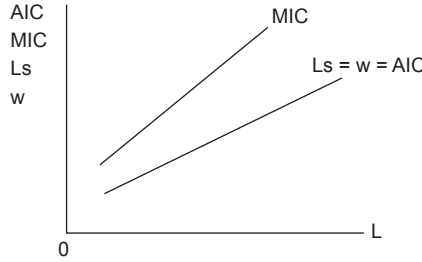
İkisadi kar = $500 - (20 + 250)$

İkisadi kar = $500 - (270)$

İkisadi kar = 230₺ olarak bulunur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

6. Faktör piyasasında işgücü Monopsoncu piyasada çalışıyor ise; firmanın ek bir birim eleman çalıştırmasının maliyeti olan marjinal girdi maliyeti ücretten ayrılarak dikleşir. Çünkü firma hem işçi sayısını artırmak için ücreti artıracak hem de halihazırda çalışan iş gücüne ücret eşitlemesi yapmak durumunda kalacaktır. Bu nedenle firmanın marjinal girdi maliyeti dikleşerek artar. Bu durumda firmanın emek arzı(Ls) ücret(w) ve ortalama girdi maliyeti(AIC) ile özdeşken marjinal girdi maliyeti(MIC) daha yukarda ve dik olarak ortaya çıkar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. Vergi soruları üç adımla çözülmelidir;
- Vergi uygulamadan önceki piyasa fiyat ve miktarı bulunmalı
 - Vergi sonrası değişen arz denklemi bulunmalı
 - Vergili yeni denge fiyat ve miktarı bulunmalıdır

1. Adım

Devletin vergi ile müdahale etmeden önceki piyasa fiyatı ve üretim miktarını bulmak için arz ve talep birbirine eşitlenir:

$$D = S$$

$$P_d = P_s$$

$$10 - 2Q = 2 + 2Q$$

$$10 - 2 = 2Q + 2Q$$

$$8 = 4Q$$

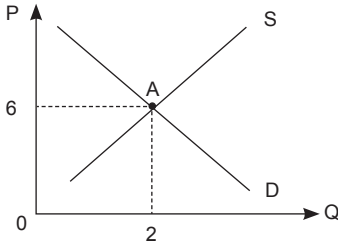
$Q = 2$ birim mal bu piyasada üretilmektedir.

Bu malın fiyatı ister talep ister arz denkleminde yazılarak malın satış fiyatı bulunur:

Talep denkleminde
$P_d = 10 - 2Q$
$P_d = 10 - 2 \cdot (2)$
$P_d = 10 - 4$
$P_d = 6$

Arz denkleminde
$P_s = 2 + 2Q$
$P_s = 2 + 2 \cdot (2)$
$P_s = 2 + 4$
$P_s = 6$

Bu piyasaya devlet müdahale etmeden önce malın satış fiyatı 6₺ ve üretim miktarı ise 2 birimdir. Grafiğe aktarıldığında;

2. Adım

Devletin vergi uygulaması sonucu üretici üzerine konulan vergi ile arz eğrisi bütünüyle sola kayar ve S_1 arz eğrisine kavuşur. Bu arz eğrisinin denklemini bulmak için:

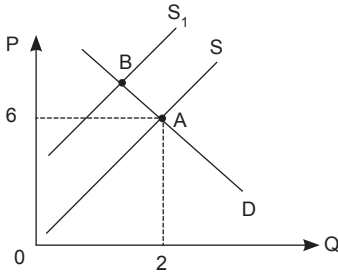
$$S_1 = P_s + (t)$$

$$P_{s1} = 2 + 2Q + (t)$$

$$P_{s1} = 2 + 2Q + (4)$$

$$P_{s1} = 6 + 2Q$$

şeklinde yeni arz denklemine ulaşılır.

3. Adım

Piyasaya devlet müdahalesi sonucu yeni arz doğrusu (S_1) piyasa talebi ile kesiştiği noktada vergi sonrası malın satış fiyatı ve miktarı bulunur:

$$D = S_1$$

$$P_d = P_{s1}$$

$$10 - 2Q = 6 + 2Q$$

$$10 - 6 = 2Q + 2Q$$

$$4 = 4Q$$

$Q = 1$ vergi alınabilir üretim miktarını ifade etmektedir.

Bu üretim ister talepte isterse yeni arz denkleminde yerine yazılarak vergi sonrası malın satış fiyatı bulunur.

Talep denklemi (D)

$$P_d = 10 - 2Q$$

$$P_d = 10 - 2.(2)$$

$$P_d = 10 - 4$$

$$P_d = 6$$

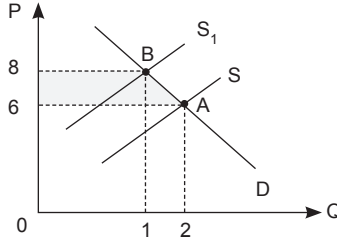
Yeni arz denklemi (S_1)

$$P_s = 2 + 2Q$$

$$P_s = 2 + 2.(2)$$

$$P_s = 2 + 4$$

$$P_s = 6$$

Malın vergi sonrası üretim düzeyi 1 birim, satış fiyatı ise 8'tir.

Soruda bize tüketici rantındaki değişim sorulduğu için taralı olan yamuğun alanı ranttaki azalışı temsil etmektedir.

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{(\text{Alt Taban} + \text{Üst Taban})}{2} \times \text{Yükseklik}$$

$$\text{Yamuğun Alanı} = \frac{(1 + 2)}{2} \times (8 - 6)$$

Yamuğun alanı = 3'te olarak tüketici rantındaki değişim (azalış) elde edilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. Soruda verilen değerler düzenlenirse:

$$P_1 = 3$$

$$P_2 = 12$$

$$Q_1 = 20$$

$$Q_2 = 5$$

Talebin fiyat esnekliği için iki ayrı fiyat düzeyinde iki farklı miktarın verildiği esneklik formülüne gidilir. Bu nedenle talebin fiyat esnekliği:

$$\text{ed} = \frac{\frac{Q_2 - Q_1}{Q_1}}{\frac{P_2 - P_1}{P_1}} = \frac{\frac{5 - 20}{20}}{\frac{12 - 3}{3}} = \frac{\frac{-15}{20}}{\frac{9}{3}} = \frac{\frac{-15}{20}}{\frac{9}{3}} \cdot \frac{3}{9} = -0,25$$

ed = -0,25 olarak talebin fiyat esnekliği bulunur. Bu nedenle :

- Esneklik değeri -0,25'dir.
- Esneklik talep kanunu nedeniyle negatif değerlidir.
- Esneklik değeri mutlak değer içinde birden büyüktür.
- ed > 1
- %ΔQ > %ΔP
- Malın fiyatı %1 artarsa talep edilen miktar %0,25 azalır
- Malın fiyatı %1 azalırsa talep edilen miktar % 0,25 artar
- Malın fiyatı %1 arttığında talep edilen miktar %1'den daha az azalır
- Malın fiyatı %1 azaldığında talep edilen miktar %1'den daha az artar
- Malın fiyatı %10 arttığında talep edilen miktar %2,5 azalır
- Malın fiyatı %10 azaldığında talep edilen miktar %2,5 artar
- Malın fiyatı %10 arttığında talep edilen miktar %10'dan daha az azalır
- **Malın fiyatı % 10 azaldığında talep edilen miktar %10'dan daha az artar**

Bu yorumların hepsi esneklik için yapılabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Bütçe Fazlası = Vergiler – (Kamu Harcamaları + Transfer Harcamaları)
 $60 = \text{Vergiler} - (4000 + 40)$
 $60 + 4040 = \text{Vergiler}$
 $\text{Vergiler} = 4100$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. Bir ekonomide diğer şartlar sabitken iş gücü verimliliğinin artması iş gücü talep eğrisini paralel olarak sağa kaydırır ve reel ücretler artar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

11. Toplam harcama (Massetme) yaklaşımı Alexandre'a aittir. Yaklaşımına göre gelir düzeyi ile toplam harcama arasındaki fark ($Y-AE$), ihracat ile ithalat arasındaki farka bağlıdır. Yaklaşımına göre ekonomideki eksik istihdam durumunda yapılan devalüasyon gelir düzeyini artırarak dış ticaret açığını azaltır ve başarılı olur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

12. $GSYH_{2022} = P_x \cdot Q_x + P_y \cdot Q_y$

$$GSYH_{2022} = 4 \cdot 40 + 8 \cdot 60$$

$$GSYH_{2022} = 640$$

$$GSYH_{2023} = P_x \cdot Q_x + P_y \cdot Q_y$$

$$GSYH_{2023} = 8 \cdot 120 + 12 \cdot 80$$

$$GSYH_{2023} = 1920$$

$$\text{Büyüme Hızı} = \frac{Y_t - Y_{t-1}}{Y_{t-1}} \cdot 100$$

$$\text{Büyüme Hızı} = \frac{Y_{2023} - Y_{2022}}{Y_{2022}} \cdot 100$$

$$\text{Büyüme Hızı} = \frac{1920 - 640}{640} \cdot 100$$

$$\text{Büyüme Hızı} = 200$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

13. NAIRU (Non-Accelerating Inflation Rate of Unemployment) enflasyonu hızlandırmayan işsizlik anlamına gelmekte ve doğal işsizlik oranı olarak anılmaktadır. NAIRU friksiyonel (geçici) işsizlik ile yapısal işsizliğin toplanması ile elde edilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

14. Hecksher – Ohlin'e ait olan faktör donatımı teorisinden türetilen teoremler:

- Faktör Fiyatları Eşitliği Teoremi
- Stolper Samuelson Gelir Dağılımı Teoremi
- Rybczynski Teoremi

Ancak Hecksher – Ohlin teorisine olan güvenin azalması sonucu ortaya çıkan yeni teoremler ise:

- Nitelikli İşgücü Teoremi-Keesing ve Kenen
- Teknoloji Açığı Teoremi- Posner
- Ürün Dönemleri Teoremi- Vernon
- Tercihlerde Benzerlik Teoremi – Linder
- Ölçek Ekonomileri Teoremi – Krugman- Helpman
- Monopolcü Rekabet Teoremi – Chamberlin

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

15. Gelişmekte olan ülkeleri temsil eden ve İstanbul da 22 Ekim 1996'da kurulan D-8 ülkeleri;

- Bangladeş
- Nijerya
- Mısır
- Türkiye
- Pakistan
- Endonezya
- İran
- Malezya

Hindistan D-8 ülkeleri arasında yer almaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

16. Artan küreselleşme olgusuyla birlikte çağımızda devletin biçimi de değişime uğramıştır. Bir yandan, ulusal firmaları, küresel pazarlarda rekabetçi bir yapıya kavuşturma [emek maliyetlerinin düşürülmesi, tarımsal girdi fiyatlarının düşürülmesi, doğrudan ya da dolaylı teşvikler vb.] arayışı söz konusu iken, diğer yandan artan küreselleşmenin yarattığı mağdurların kısmen korunabilmesi için artan kamusal harcamalar [yapılmış ampirik çalışmalar paradoksal olarak dışa açıklık artıyınca, gelişmiş ülkelerde sosyal harcamaların payında artışa işaret etmektedir] karşımıza çıkmaktadır.

Bu anlamda, ülkelerin küresel ekonomiye entegrasyonda benimsemiş oldukları stratejiye [düşük vergi geliri, daha az kamu harcaması, yabancı sermayeye teşvikler [vergi rekabeti¹] ya da yüksek vergi geliri, yüksek ve işlevsel kamu harcamaları, nitelikli işgücü [harcama rekabeti²] bağlı olarak devletin yüklenmiş olduğu işlevler de çeşitlenmektedir.

Daha öz bir ifadeyle, proaktif-yeni kalkınmacı devlet modelinde, "karar alıcılar, ekonomilerini küresel ekonomiye entegre etmek, ülkeye yabancı sermaye yatırım çekmek ile içerideki bölüşüm sorunlarını hafifletmek arasında bir optimum bir denge arayışı içindedir".

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

¹ Vergi rekabeti, ülkelerin, mobil üretim faktörlerini kendi ülkelerine çekebilmek amacıyla, diğer ülkelerden daha düşük efektif vergi uygulamaları olarak tanımlanmaktadır.

² Harcama rekabeti, vergi rekabetinin yarattığı olumsuzlukları azaltabilmek amacıyla, ülkelerin doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını kendi ülkelerine çekebilmek için daha iyi kamu hizmetleri, daha güçlü altyapı hizmetleri ve nitelikli işgücü sağlamaya yönelik olarak kamu harcamalarını artırmalarını ifade etmektedir.

- 17.** Transfer harcamaları, ilke olarak karşılıksız harcamalardır ve toplam talebi etkilememekte ve milli gelire dolaylı olarak katılmaktadır. Öğrenim kredileri, emekli maaşları, borç faiz ödemeleri, arazi alımı, arsa alımı, eski bina alımı, kamulaştırma ve devletleştirmeler için ödenen bedeller karşılıklı transfer harcaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenim kredileri ya da emekli maaşlarında, daha sonra geri ödeme ya da önceden prim ödeme söz konusu olsa da öğrenim kredisi ya da emekli maaşı alırken devlete bir mal teslimi ya da hizmet ifası söz konusu olmamaktadır. O nedenle karşılığı olmasına rağmen transfer harcaması olarak değerlendirilmektedir. Devletin eski bina, arsa, arazi satın alması ya da kamulaştırma ve devletleştirme yapması sonucunda ödediği bedeller sermaye teşkili için yapılan transfer harcamalarıdır. Bu harcamaların karşılığı olmasına rağmen, transfer harcaması olarak değerlendirilmesinin temel nedeni yeni gelir akımı yaratmamalarıdır³.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 18.** Kamu harcamalarının görünüşte artış nedenlerinin temel ortak noktası; kamu hizmet miktar ve/veya kalitesinde bir artış söz konusu olmamakla birlikte, kamu harcamaları sadece parasal olarak artmaktadır. Kamu giderlerinin görünüşte artış nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Ekonominin parasallaşması: Geçmişte para karşılığı gör[dür]ülmeyen kamu hizmetlerin artık günümüzde para karşılığı yapılmaya başlanmasıdır.
- Bütçe usullerinin değişmesi [Safi usulden gayri safi usule geçiş]: Safi bütçe usulünde, kamu gelir ve giderleri netleştirilerek bütçeye kaydedilmektedir. Bu yöntemde, giderin yapılması sürecinde tahsil olunan gelirler, bu giderin yapılmasında kullanılabilmektedir. Oysa, gayrisafi bütçe usulünde kamu gelir ve giderleri gayri safi olarak bütçeye kayıtlıdır ve hiçbir gelir hiçbir gidere tahsis edilemez. Bu durumda, sunulan hizmet miktar ve kalitesinde değişim meydana gelmeksizin kamu giderleri görünüşte artış gösterir⁴.
- Paranın satın alma gücünün düşmesi: Enflasyon ya da devalüasyon nedeniyle paranın satın alma gücünün düşmesine bağlı olarak, geçtiğimiz dönemde sunulan kamu hizmet miktar ve kalitesi değişmemekle birlikte aynı hizmet sunumu daha maliyetli olarak gerçekleştirilmektedir.
- Nüfus artışı ve ülke sınırlarının büyümesi [Ülke nüfusu ve ülke topraklarının kamu harcama artışından daha fazla artması]: Bu neden, en fazla karıştırılmaya müsait bir görünüşte artış nedenidir. Burada, kamu harcamaları geçtiğimiz döneme göre artış göstermektedir. Fakat ülke nüfusunun kamu harcamalarının artışından daha fazla artışı nedeniyle, kişi başına düşen harcama tutarı ve kamu hizmetlerinin kalitesinde düşüş meydana gelmiş olabilir. Bu nedenle kamu harcamalarındaki bu artış görünüşte artıştır. Aynı şekilde, ülke sınırlarının genişlemesi nedeniyle kamu harcamaları artış göstermiş olmakla birlikte; ülke sınırlarındaki genişlemenin kamu harcamalarındaki artıştan daha fazla olması nedeniyle, birim ülke toprağı başına kamu harcama tutarı azalmış olabilir. Kamu harcamalarının nüfus artışından daha hızlı artması halinde kişi başına düşen hizmet miktar ve/veya kalitesi artacağı için kamu harcamaları gerçekte artış gösterecektir. Nüfus artışı, kamu harcamalarını hem görünüşte hem de gerçekte artırmaktadır. Nüfus artışının kamu harcamalarını görünüşte ya da gerçekte artırması, kamu harcamaları ve nüfusun artış hızlarına bağlı olmaktadır. Kamu harcamaları, ülke yüzölçümü genişlemesi oranında artıyorsa görüştü; kamu harcamaları ülke yüzölçümünün genişlemesinden daha yüksek oranda artıyorsa gerçek artış söz konusu olmaktadır. O nedenle, ülke sınırlarının genişlemesi de nüfus artışı gibi, kamu harcamalarının hem görünüşte hem de gerçek artış nedenidir. Artışın görünüşte ya da gerçek artış olduğuna karar verilebilir için kamu harcamaları ve ülke sınırlarının genişleme oranlarına bakmak gerekmektedir.

³ Eski bina alımı, [sermaye teşkili-oluşumu için yapılan] transfer harcaması iken, bu [eski] binanın bakımı için yapılan harcamalar reel harcama olacaktır. Çünkü, yeni bir gelir akımı yaratmakta; personel istihdamı, mal ve hizmet kullanımı söz konusu olmaktadır. Aynı şekilde arazi alımı, sermaye teşkili için yapılan transfer harcaması iken, bu arazinin etrafının dikenli telle çevrilmesi için yapılan harcamalar reel harcama olarak nitelendirilecektir.

⁴ Aynı şekilde ülkelerin gelir ve gider paylaşım yapılarında meydana gelen değişiklikler de kamu harcamalarının görünüşte artmasına neden olabilmektedir. **Daha önceden yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetlerin, merkezi yönetim tarafından sunulmaya başlanması merkezi yönetim harcamalarını görünüşte artıracak ya da yerel yönetim harcamalarını görünüşte azaltacaktır.**

- **Devletleştirme:** Özel sektör mülkiyetinde bulunan bir işletmenin mülkiyetinin kamu sektörüne geçmesine rağmen ürün/hizmet kalitesinde bir değişim olmaması halinde söz konusu olmaktadır. Ancak, bir işletmenin devletleştirilmesi sonucunda sunulan hizmetin miktar ve/veya kalitesini artırmaya yönelik harcamalar, kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır.

Kamu harcamalarının görünüşte artışı olabildiği gibi, görünüşte azalışı da söz konusu olabilmektedir. Örnek olarak, geçmişte para karşılığı sunulan hizmetlerin ayın karşılığı sunulması; gayrisafi bütçe usulünden safi bütçe usulüne geçilmesi, ulusal paranın değerinin yükselmesi, revalüasyon yapılması, ulusal paradan sıfır atılması gibi durumlarda **kamu harcamaları görünüşte azalış** gösterecektir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. Borcun sürdürülebilirliği için borç stokunun sabit kalması gerekmektedir. Bu açıdan borç stokunun sabit kalması için borç stokundaki değişimin sıfır olması gerekmektedir.

$$\Delta B_s = B_s (R - g) - FDF$$

Borç sürdürülebilirliğinin bir başka göstergesi de borç stokunun GSMH'ya oranının sabit kalmasıdır. Bir başka ifadeyle, borç yükünün sabit kalması gerekmektedir. Bu bağlamda borç sürdürülebilirliğini etkileyen unsurları; kamu harcamaları, kamu gelirleri, faiz harcamaları, nominal faiz oranları, enflasyon oranı, reel faiz oranı, borç stoku, ekonominin büyüme oranı ve GSYH/GSMH olarak sıralamak mümkündür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

20. Gerek Sosyal Güvenlik Kurumu ve gerekse İşsizlik Sigortası Fonunda biriken fonların önemli ölçüde DİBS'lerde değerlendirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. İşte kısmen gönüllülük [yüksek ve risksiz getiri nedeniyle] nispeten de zorunluluk esasına göre Sosyal Güvenlik Kurumları, iç borçlanmanın kaynakları arasında yer almaktadır [İşsizlik Sigortası Fonu, TL ve döviz mevduatı ile hazine kâğıtları dışında bir araca yatırım yapamamaktadır].

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

21. Devlet, tahvilleri satarken üzerinde yazılı [nominal] değerden daha düşük bir değere satış yapmayı ve vade sonunda nominal değerden geri almayı kabul-taahhüt etmektedir.

Bu yöntemin avantajları: Böyle bir uygulama tahvillerin cazibesini artırarak tahvillere yönelik talebi artırmaktadır.

Bu yöntemin sakıncaları:

- Borç stokunu ağırlaştırır,
- [Eğer bu DİBS'leri daha çok yüksek gelirlieler satın alıyorsa] Gelir dağılımını olumsuz etkiler,
- Açıklık ilkesini zedeler, kırtasiyeciliği-bürokrasiyi artırır ve tahvil koşullarının anlaşılabilirliği zorlaştırır,
- Gelecekte konversiyona başvurma olanağını azaltır.
- Borç yükü gelecek nesle kayar,

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

22. Otomatik stabilizatörlük nedeniyle, nominal gelir düzeyinde ortaya çıkması önlenen değişiklik oranı olarak tanımlanmaktadır. Örnek olarak, otomatik stabilizatörlük ölçüsü [OSÖ], %60 ise, gelir artışının %60'ı vergi sistemi tarafından emilmekte ve gelir ve talepteki artış daha sınırlı gerçekleşmektedir. OSÖ, sıfıra eşitse, vergi sistemi otomatik istikrar gücünden yoksundur. OSÖ, bire eşit ise otomatik stabilizatörlük tamdır. Bir başka ifadeyle vergi sistemi nominal gelirdeki artışın tümünü emmekte ve gelir değişmemektedir.

$$OSÖ = 1 - \Delta Y_t / \Delta Y$$

ΔY_t : Vergilerin bulunduğu bir ekonomide [vergi gelire bağlı], kamu harcamaları ya da yatırımlarındaki değişiklik nedeniyle denge milli gelir düzeyinde meydana gelen değişiklik miktarı

ΔY : Vergilerin bulunmadığı bir ekonomide [vergi otonom], kamu harcamaları ya da yatırımlarındaki değişiklik nedeniyle denge milli gelir düzeyinde meydana gelecek değişiklik miktarı

Marjinal tüketim eğiliminin [c] 0,75 ve vergi oranının [t] 0,20 olduğu bir ekonomide otomatik stabilizatörlük ölçüsü [OSÖ] kaçtır?

$$OSÖ = 1 - \Delta Y_t / \Delta Y$$

$$OSÖ = ct / [1-c[1-t]]$$

$$OSÖ = 0,375 \text{ olacaktır.}$$

Bir başka ifadeyle, denge milli gelir düzeyindeki artışın %37,5'i vergi sistemi tarafından emilerek azaltılmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

23. Rostow, "İktisadi Gelişmenin Merhaleleri - Komünist Olmayan Bir Manifesto" isimli çalışması ile kalkınma ve büyümenin beş aşamasını incelemektedir. Bunlar; geleneksel toplum aşaması, kalkış için ön koşulların olduğu aşama, kalkış [take off] aşaması, olgun ekonomi aşaması ve yüksek kitle tüketimi aşaması. Bu bağlamda, kalkınmanın başlangıç aşamalarında sermaye birikimini oluşturmaya yönelik alt-yapı yatırımları yüksektir. İzleyen aşamalarda ise alt yapı yatırımlarının payı azalırken [özellikle kalkış aşaması ve izleyen aşamalarda] kamu tüketim ve sosyal harcamaların payında artış görülmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

24. Türkiye'de genel bütçe gelir teklifi Cumhurbaşkanlığı tarafından, diğer bütçelerin gelir teklifleri ilgili idarelerce hazırlanır

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

25. Bütçeler takip eden iki yılın bütçesi ile birlikte hazırlandığı için 2018 yılı bütçesinin hazırlanması aşamasında yani 2017 yılında 2018-2019 ve 2020 yıllarının bütçeleri bilinmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

3. DENEME ÇÖZÜMLERİ

26. İşe başlamayı bildirmekle yükümlü olan mükellefler:

- Vergiye tabi ticaret ve sanat erbabı,
- Serbest meslek erbabı,
- Kurumlar vergisi mükellefleri,
- Kollektif ve adi şirket ortaklarıyla komandit şirketlerin komandite ortakları. Vergi mükellefiyeti oluşmasını gerektirecek bir işe başlanması durumunda, gerçek kişilerde işe başlama bildirimleri, işe başlama tarihinden itibaren 10 gün içinde şahsen [1136 sayılı Avukatlık Kanununa göre ruhsat almış avukatlar veya 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensuplarınca da gerçekleştirilebilir.] vergi dairesine başvurmak suretiyle gerçekleştirilir. Şirketlerin kuruluş aşamasında ise işe başlama bildirimleri, işe başlama tarihinden itibaren 10 gün içinde ticaret sicili memurluğunca ilgili vergi dairesine yapılır.
- Şirketlerin işe başlama bildirimleri dışında yapılacak bildirimler ile işi bırakma ve değişiklik bildirimleri:

Bildirilecek olayın gerçekleştiği tarihten itibaren 1 ay içerisinde mükellef tarafından vergi dairesine yapılır.

- Bina ve arazi değişikliklerinde bildirim: Defter tutmaya mecbur olmayan mükelleflerden okuma ve yazması olmayanlar bildirimleri sözlü yapabilirler. Sözlü yapılan bildirimler tutanakla tespit olunur. Tüccarlarda, bir işyeri açarak bilfiil ticari veya sınai faaliyete geçmek, işyeri açmamış olsa dahi ticaret siciline veya mesleki teşekküle kayıt olmak ve kazançları basit usulde tespit edilenlerin işe bilfiil başlaması işe başlama hükmündedir. Serbest meslek erbabında; muayenehane, yazıhane, atölye gibi özel bir işyeri açmak, çalışılan yere tabela, levha gibi mesleki faaliyetin bulunduğu dair alametler asmak, her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette olduğuna dair ilanlar yapmak ve mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki teşekküle kaydolmak işe başlamadır. Yeni inşaatta inşaatın bittiği ve kısmen kullanılmaya başlanılmışsa her kısmın kullanılmaya başlandığı ve diğer değişikliklerde tadili gerektiren durumun gerçekleştiği tarihten itibaren başlayarak 2 aydır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

27. Gayrimenkul sermaye unsurları üzerine konulan vergi dolayısıyla, vergilendirilen malın değerinde piyasa cari faiz oranına karşılık gelen tutarda meydana gelen azalma Verginin amortismanıdır. Vergilendirilen bir gayrimenkul unsurunun üzerindeki verginin kaldırılması halinde, gayrimenkulün değerinde piyasa cari faiz oranına karşılık gelen tutarda artış meydana gelmesi işlemine ise verginin kapitalizasyonu adı verilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

28. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ancak Maliye Bakanlığı ile anlaşması bulunan kişilerin basabileceği belgeleri, Bakanlık ile anlaşması olmadığı halde basanlar veya bilerek kullananlara iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

29. Vergi ilkeleri ya da vergilerin taşınması gereken özellikler ilk defa A. Smith tarafından 1776 yılında yazılan "Ulusların Zenginliği" isimli eserde incelenmiştir.

A. Smith'in vergi ilkeleri;

- 1. Adalet [Eşitlik] ilkesi:** Bir devletin uyuşunda bulunan kişiler, mümkün olduğunca kendi güçleriyle orantılı olarak, kamu harcamalarına katılmalıdır. Verginin herkesin elde ettiği gelirle orantılı bir şekilde ödenmesini öngörmektedir.
- 2. Belirlilik [Açıklık- Kesinlik] ilkesi:** Herkesin ödeyeceği vergi miktarı keyfi olmayıp kesin olmalıdır. Ödeme şekli, ödeme zamanı ve miktarı herkes için açık ve kesin olmalıdır.
- 3. İktisadilik ilkesi:** Bu ilke maliyeciler tarafından iki farklı biçimde yorumlanmaktadır:
Ucuzluk ilkesi: Vergi için yapılan masrafların mümkün olduğu kadar düşük olmasını öngörmektedir.
Tarafsızlık ilkesi: Vergilerin, iktisadi faaliyetleri, kaynak tahsis kararlarını etkilememesi ya da en az etkilemesini öngörmektedir.
- 4. Uygunluk ilkesi:** Verginin mükellef için en uygun zaman ve biçimde, mükellefe en az rahatsızlık verecek şekilde tahsil edilmesini öngörmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

30. Vergi tarifesindeki en yüksek vergi oranından en düşük vergi oranının düşülmesi şeklinde hesaplanan yükseklik farkı verilen vergi tarifesi için %35'dir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

31. Somut norm denetiminin şartları

- Görülmekte olan bir davanın varlığı,
- Bu davaya bakmakta olan merciin bir mahkeme hüviyetini taşıması
- Somut norm denetimine konu olacak kanun veya kanun hükmünde kararnamenin o davada uygulanacak bir norm olması
- Dava mahkemesinin, söz konusu hükmün anayasaya aykırılığına re'sen kanaat getirmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü anayasaya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması.

Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır.

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere 5 ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmi Gazetede yayımlanmasından sonra 10 yıl geçmedikçe aynı normun Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

32. Yalnızca şekil bozukluğuna dayanan iptal davasının ise, iptali istenen kanunun veya Anayasa değişikliğinin yayınlandığı tarihten itibaren 10 gün içinde açılması gerekir. Bu davayı Cumhurbaşkanı veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeler açabilir. Yalnızca esas açısından iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, kanun hükmünde kararname veya İçtüzüğün Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altmış gün sonra düşer. Bu davayı Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeler ile iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis grupları açabilir.

Şekil ve esas açısından iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun hükmünde kararname veya içtüzüğün Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altmış gün sonra düşer. Bu davayı Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki üyeler ile iktidar ve ana muhalefet partisi Meclis grupları açabilir.

İktidarda birden fazla siyasi partinin bulunması halinde, iktidar partilerinin dava açma hakkını en fazla üyeye sahip olan parti kullanır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

33. Kamu hizmetlerinin görülme usulleri şu şekildedir:

A seçeneğinde yer alan **iltizam usulü**: Mültezim adı verilen bir özel kişiye götürü veya orantılı bir kazanç ya da ücret karşılığında bir kamu hizmetinin gördürülmesidir.

B seçeneğinde yer alan **emanet usulü**: Kamu hizmetlerinin kamu kesiminde yer alan tüzel kişilere gördürülmesidir. Bu yöntemde kamu hizmeti, Devlet veya öteki kamu tüzel kişileri tarafından doğru-
dan doğruya, örgüt ve hizmete tahsis edilen aynı ve şahsi vasıtalarla görülmesi usulüdür. Emanet
usulü için belirleyici özellik, bir kamu hizmetinin doğrudan doğruya Devlet veya kamu tüzel kişilerin-
ce görülmesidir. **Yanıt B seçeneğidir.**

C seçeneğinde yer alan **ruhsat usulü**: Kamu hizmeti olarak kabul edilen bir faaliyet, eğer idare lehine
tekel konusu yapılmamış ise, bu faaliyet idarenin vereceği bir izin ile özel kişilere gördürülmesidir.
Ruhsat usulünde gördürülen kamu hizmetinin asli sahibi ve sorumlusu idare olduğundan, idarenin
hizmeti gören özel kişi üzerinde geniş bir denetim yetkisi vardır.

D seçeneğinde yer alan **imtiyaz usulü**: İdarenin bir özel kişi ile yaptığı sözleşme uyarınca belli bir
kamu hizmetinin masrafı, kar ve zararı özel kişiye ait olmak üzere, özel bir kişiye kurulması veya
işletilmesi usulüdür.

Müşterek Emanet Usulü: Kamu hizmetinin masrafları, hasar ve zararı idareye ait olmak üzere, gelir
üzerinden belli bir pay veya götürü bir ücret karşılığı özel bir kişiye gördürülme usulüdür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 34.** Kamulaştırmanın konusunu özel kişilerin mülkiyetinde bulunan taşınmazlar oluşturur. Kamu tüzel-
kişilerinin ve kurumlarının sahip oldukları taşınmaz mal, kaynak veya irtifak hakları diğer bir kamu
tüzelkişisi veya kurumu tarafından kamulaştırılmaz. Kamu mallarının ya da kamu tüzel kişilerinin özel
mülkiyetinde bulunan taşınmazların kamulaştırılması mümkün değildir. Kamulaştırma Kanunu'nun 30.
maddesine göre, bir kamu tüzelkişisi veya kuruluşunun elindeki taşınmaz bir mala bir başka kamu
tüzelkişisi veya kuruluşu gereksinim duyar ise, ödeyeceği bedeli de belirtmek suretiyle, taşınmaz
malın maliki olan kamu tüzelkişisi veya kuruluşuna yazı ile başvurur. Taşınmaz malın maliki kamu
tüzelkişisi veya kuruluşu taşınmazın devrine muvafakat etmez veya altmış gün içinde cevap vermez
ise, anlaşmazlık taşınmazı isteyen kamu tüzelkişisi veya kuruluşunun başvurusu üzerine **Danıştay'ın**
ilgili idari dairesince (Birinci Daire) iki ay içinde kesin karara bağlanır. **Y**

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 35.** Anayasanın 126. Maddesine göre, "Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna,
ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere
ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır" hükmüne yer verilmiştir. Görüldüğü üzere yetki
genişliği ilkesi il idaresine tanınmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 36.** İdari yargı örgütünde ilk derece mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri ile bazı davalarda
Danıştay'dır. İlk derece mahkemeleri, bölgelerin coğrafi durumu göz önünde tutularak Adalet Bakanlı-
ğınca kurulur ve yargı çevreleri tespit olunur. İlk derece mahkemelerinin, kuruluş ve yargı çevrelerinin
tespitinde, İçişleri, Maliye ile Gümrük ve Ticaret Bakanlıklarının görüşleri alınır. Bu mahkemelerin
kaldırılmasına veya yargı çevrelerinin değiştirilmesine, İçişleri, Maliye Bakanlıklarının görüşleri alı-
narak, Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca karar verilir. Aynı yargı
çevresinde birden fazla idare veya vergi mahkemesi kurulduğunda mahkemeler arasındaki iş bö-
lümü HSYK tarafından belirlenir. Bu mahkemelerin kurulmaları, kaldırılmaları ve yargı çevrelerinin
değiştirilmeleri hakkındaki kararlar Resmi Gazete'de yayımlanır.

İlk derece mahkemelerinde bir başkan ve yeterli kadar üye bulunur. Mahkeme kurulları bir başkan
ve iki üyeden oluşur. Kurul halinde toplanırlar ve oy çokluğu ile karar alırlar. Dolayısıyla ilk derece
mahkemeleri daire halinde değil, kurul olarak çalışır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 37.** Borcun doğru zamanda ifası, her borcun muaccel olduğu zamanda ifası demektir. Muacceliyet, kaba olarak bakıldığında, bir yandan, borçlunun borcu zaman bakımından gereği gibi ifa etmiş sayılması için en son tarihi ifade eder. Taraflar, borcun ifa edileceği zamanı diledikleri gibi kararlaştırabilirler. İfa zamanı taraflarca kararlaştırılmadıkça veya hukuki ilişkinin özelliğinden anlaşılmadıkça her borç, doğumu anında muaccel olur. Borçlu, muacceliyet tarihinden önce de ifa teklifinde bulunabilir. Bu, borçluya yasayla tanınmış bir yetkidir. Gerçekten, Sözleşmenin hükümlerinden veya özelliğinden ya da durumun gereğinden tarafların aksini kastettikleri anlaşılmadıkça borçlu, edimini sürenin sona ermesinden önce ifa edebilir. Fakat alacaklı, yararına belirlenmiş bir vade varsa alacaklı, erken ifa teklifini kabul etmek zorunda değildir. Bu gibi durumlarda alacaklı erken ifa teklifini reddederse temerrüde düşmüş olmaz.

Sözleşme, işin niteliği, kanun ya da örf ve âdet ile önce ifa yükümlüsü belirlenmiş değilse aynı anda ifa kuralıdır. Taraflar arasındaki anlaşmayla kimin borcunu önce ifa edeceği belirlenmiş olabilir.

İşin niteliği de taraflardan birinin borcunu diğerinden önce ifa etmesini gerektirebilir. Örneğin işin niteliği gereği telefon, elektrik, su ya da doğal gaz sunucusu ile tüketici arasındaki abonelik sözleşmelerinde önce sunucu sözleşme konusunu kullanıma sunmakta (ifa) sonra da tüketici kullanım karşılığı bedeli ödemektedir.

Kanun da ifada sıralamayı düzenlemiş olabilmektedir. Böylece, örneğin kira sözleşmesinde, kiraya verenin, hizmet sözleşmesinde, işçinin, taksitle satışta, satıcının, ön ödemeli taksitle satışta ise alıcının borcunu önce ifa yükümlülüğü kanunen öngörülmüş bulunmaktadır.

Örf âdet de ifada önce yükümlü olanı belirleyebilmektedir. Örneğin lokantada önce yemek, sonra ücret verilmesi; kira sözleşmelerinde, önce kira parasının verilmesi, örf ve âdetendir.

Borcun doğumundan sonra ifası için bir zaman dilimi belirlenmişse buna süre, bir zaman noktası belirlenmişse buna vade denilmektedir.

Borcun ifası için gün olarak bir ayın başlangıcı, sonu ya da ortası belirlenmişse, sırasıyla ayın birinci, sonuncu ve on beşinci günü; gün yerine sadece ay belirlenmişse, bundan o ayın son günü anlaşılır. Vade tarihi hafta olarak kararlaştırılmışsa son haftanın sözleşmenin kurulduğu güne ismen uyan günü vade tarihidir.

İfa için, bir süre sonundaki vade tarihi ay olarak kararlaştırılmışsa son ayın sözleşmenin kurulduğu gününe denk düşen gündür. Son ayın sözleşmenin kurulduğu gününe denk düşen gün yoksa ay sonu vade tarihidir. Sözleşmenin ifa zamanı sözleşmede belirlenmemişse ana kural gereği doğduğu anda ifası gerekeceği için bu durum sözleşme için esaslı bir unsur değildir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 38.** Muvazaa bir sözleşmede tarafların iradeleri ile beyanları arasında bilerek ve isteyerek yaratılan uyumsuzluk halidir. Muvazaada her iki taraf da bu uyumsuzluğu bilmekte ve istemektedir. Muvazaanın iki türü vardır:

a. Mutlak muvazaa: Taraflar aslında istemedikleri halde 3. kişileri yanıltmak için bir sözleşme yapmaktadırlar. Daha doğrusu bu göstermelik bir sözleşmedir. Bu durumda yapılan bu sözleşme irade ile beyan arasında bilerek yaratılan uyumsuzluk olduğu için mutlak butlan türünde geçersizdir.

Örn: Bir vergi mükellefinin ödemesi gereken vergi borçlarını zamanında ödememesinden dolayı vergi dairesinin cebri icra takibinden mallarını korumak için bu malları sanki önceden satmış gibi bir başkasıyla anlaşarak işlem yapması durumunda. Aynı şekilde bir kişinin sanki alacaklılarından mal kaçırmak için gayrimenkulünü yakın bir arkadaşına bağışlamış göstermesi durumunda mutlak muvazaa söz konusudur. Bu olaylarda görünürdeki işlem olan satım ve bağış sözleşmeleri muvazaalıdır.

b. Nisbi muvazaa: Burada ise taraflar arasında aslında yapmak istedikleri bir hukuki işlem vardır. Ancak taraflar bunu 3. kişilerden gizlemek için bir hukuki işlem daha yapmaktadırlar. Burada biri gizli biri görünürde 2 hukuki işlem vardır. Görünürdeki hukuki işlem, tarafların iradelerine uygun olmadığı için geçersiz, gizli hukuki işlem ise kanunun istediği şekil şartlarını taşıması koşulu ile tarafların asıl istedikleri hukuki işlem olduğu için geçerli olabilecektir.

Örn: Kişinin, oğluna bağışlamak istediği evi, diğer çocukları hak talebinde bulunmasınlar diye satmış gibi sözleşme yapması

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 39. 1. Kişisel hakların şerhi:** Aynî hak olmamakla birlikte, tapu siciline tescilli kabul olunan ve böylelikle üçüncü kişilerin bilgilerine sunulabilir olan kişisel haklar vardır. Bu bakımdan, şerh edilebilir kişisel haklarda yasallık veya sınırlı sayı ilkesi geçerlidir. Bu anlamda, her kişisel hak değil, ancak yasada öngörülmüş sınırlı sayıdaki kişisel hak tapu siciline şerh olunabilir. Ayrıca kişisel hakların şerhi, süreye bağlıdır. Örneğin önalım, alım ve geri alım haklarının en çok on yıllık süreyle şerh edilebileceği düzenlenmiştir. Buna karşılık taşınmaz satış vaadinin şerhinin etkisi beş yıllık süreyle sınırlandırılmış bulunmaktadır. Ayrıca TMK 871. madde uyarınca aynı taşınmaz üzerinde farklı sıralarda kurulmuş bulunan rehin haklarından birinin terkin edilmiş olması, sonraki sırada yer alan rehinli alacaklıya boşalan dereceye geçme hakkı vermez. Terkin edilen rehin hakkı yerine yeni bir rehin hakkı kurulabilir. Sonraki sırada yer alan rehinli alacaklılara boşalan dereceye geçme hakkı veren sözleşmelerin geçerliliği, resmî şekilde yapılmalarına; aynı etki sağlamaları, tapu kütüğüne şerh verilmelerine bağlıdır.

Şerh için; (1) şerh anlaşması, (2) şerh talebi ve (3) şerh işlemi gerekmektedir.

Taraflar arasında şerh anlaşması yapılması ve malikin ya da yetkili temsilcisinin tapu görevlisinden şerh yapılmasını talep etmesi gerekmektedir. Yalnız taşınmaz satış vaadi ve arsa payı karşılığı inşaat sözleşmelerinde şerh anlaşması ve şerh talebinin malikten gelmesi gerekmez. Çünkü, Tapu Kanunu ile, bu sözleşmelerde taraflardan herhangi birinin şerh isteminde bulunabileceği öngörülmektedir. Bu şerh, eşyaya bağlı borç etkisi doğurur. Eşyaya bağlı borç, hak kullanıldığı sırada her kim malik ise, onun borçlu olması demektir. Kişisel hakların şerhinin bir de ek (munzam) etkisi vardır. Ek etki, şerh edilen hakkın sahibine, o taşınmaz üzerinde şerh tarihinden sonra kazanılmış olup, hakkın içerdiği yetkilerle çatışan yetkiler veren tüm hak sahiplerine karşı hakkını ileri sürme olanağı sağlar. Şerh şahsi hakkın güçlenmesini sağlar ancak aynı hak haline gelmesine yol açmaz.

2. Tasarruf yetkisini kısıtlayıcı şerhler: Bunlar, çekişmeli hakların korunmasına ilişkin mahkeme kararları; haciz, iflâs kararı veya konkordato ile verilen süre; aile konutu; aile yurdu kurulması, artırmış atanması gibi kanunen şerh verilmesi öngörülen malikin tasarruf yetkisinin kısıtlamalarına ilişkin şerhlerdir. Örneğin, satıcı malik tarafından üstlenilen taşınmazın mülkiyetinin devri borcu yerine getirilmediğinde açılan tescile zorlama davasında mahkemece çekişmeli hakkın korunmasına yönelik tedbir olarak böyle bir şerhe karar verilmesi mümkündür. Bu tür şerhlere konu hak ya da hukuksal durumların kendilerine özgü hükümleri olmakla birlikte, bunlar, genelde üçüncü kişilerin iyiniyetini ortadan kaldırma işlevi görürler. Böylece, o taşınmazda sonradan hak kazananlara karşı ileri sürülebilirler.

3. Geçici tescilin şerhi: Bir hakkın tescili için gereken koşulları henüz taşımadığı, fakat herhangi bir işlem görmemesi, böylelikle de tapu siciline gösterilmemesi halinde hak kaybına yol açma tehlikesinin bulunması hallerine özgü olarak, bu tehlikeleri önleyici nitelikte öngörülmüş bir işlemdir. Bu çerçevede, iddia edilen bir aynî hakkın güvence altına alınması veya tasarruf yetkisini belirleyen belgelerin sonradan tamamlanması söz konusu olduğunda geçici tescilin şerhi istenebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

40. Evlenmenin Hükümsüzlüğü:

i. **Evlenmenin Yokluğu:** Yokluk sonucunu doğuran haller şunlardır:

- Evlenmenin ayrı cinsten iki kişi arasında yapılmamış olması,
- Evlenmenin resmi memur önünde yapılmamış olması,
- Taraflardan birinin iradesini açıklamamış olması.

Bu hallerin varlığı durumunda mevcut bir evlilikten söz edilemez, evlilik baştan itibaren yoktur dolayısıyla iptal davası açmak suretiyle olmayan bir evliliği de sona erdirmek mümkün değildir. Olmayan bir evlenmenin geçerli duruma getirilebilmesi de hiçbir şekilde mümkün değildir.

ii. **Evlenmenin Butlanı:** Butlanla sakat olan Evlenme sözleşmesinde evliliğin esaslı unsurları mevcuttur fakat

taraflarda yahut iradelerinde kanunun aradığı niteliklerden bazıları gerçekleşmemiştir. Bu nedenle, batıl olan evlenmeler hâkimin hükmüyle iptal edinceye kadar geçerli bir evlenmenin bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur. Batıl bir evlilik ancak hâkimin kararıyla sona erer. Mutlak butlan hâlinde bile evlenme, hâkimin kararına kadar geçerli bir evliliğin bütün sonuçlarını doğurur.

Evlenmenin butlanı Medeni Kanun'da mutlak ve nisbi butlan olmak üzere ayrı ayrı düzenlenmiştir. Fakat her iki butlanın sonucunda da evlilik sona ermektedir. Bu iki butlan türü arasında var olan farkları sıralayacak olursak:

Sebepleri Bakımından: Mutlak butlanda kamu yararı ve kamu düzeni düşüncesi hakim olduğu halde, nisbi butlanda ilgililerin özel menfaatleri söz konusudur.

Davacıları Bakımından: Mutlak butlan kamu düzeni ile ilgili bulunduğundan butlan davasını sadece eşler değil, cumhuriyet savcısı ve ilgililer de açabilmektedir. Nisbi butlan davasını açma hakkı ise, sadece karı - kocaya ve izinsiz evlenmelerde de yasal temsilcilere tanınmıştır.

Süresi Bakımından: Mutlak butlan iddiasının ileri sürülmesi bazı istisnalar dışında bir süreyle sınırlandırılmış değildir. Oysa nisbi butlan davası 6 aylık ve 5 yıllık hak düşürücü sürelerle bağlanmıştır.

Ortadan Kaldırılması Bakımından: Mutlak butlan sebebiyle sakatlanmış olan evlilik eşlerin, savcı ve ilgililerin dava açmamalarıyla geçerlilik kazanamaz. Oysa nisbi butlanda eşler ve yasal temsilciler dava açmamak suretiyle nisbi butlan sebebini etkisiz hale getirebilirler ve böylece de sakat olan mevcut evlilik geçerli hale gelmiş olur.

1. Mutlak Butlan Sebepleri: Aşağıdaki hâllerde evlenme mutlak butlanla batıldır:

- Eşlerden birinin evlenme sırasında evli bulunması,
- Eşlerden birinin evlenme sırasında sürekli bir sebeple ayırt etme gücünden yoksun bulunması,
- Eşlerden birinde evlenmeye engel olacak derecede akıl hastalığı bulunması,
- Eşler arasında evlenmeye engel olacak derecede hısımlığın bulunması.

2) Nisbi Butlan Sebepleri:

Ayırt etme gücünden geçici yoksunluk (MK.m.148): Evlenme sırasında geçici bir sebeple ayırt etme gücünden yoksun olan eş, evlenmenin iptalini dava edebilir.

Yanılma (MK.m.149): Aşağıdaki durumlarda eşlerden biri evlenmenin iptalini dava edebilir:

- Evlenmeyi hiç istemediği veya evlendiği kişiyle evlenmeyi düşünmediği hâlde yanılarak bu evlenmeye razı olmuşsa,
- Eşinde bulunmaması onunla birlikte yaşamayı kendisi için çekilmez bir duruma sokacak derecede önemli bir nitelikte yanılarak evlenmişse,
- Aldatma (MK.m.150): Aşağıdaki durumlarda eşlerden biri evlenmenin iptalini dava edebilir:

Eşinin namus ve onuru hakkında doğrudan doğruya onun tarafından veya onun bilgisi altında bir başkası tarafından aldatılarak evlenmeye razı olmuşsa,

Davacının veya altsoyunun sağlığı için ağır tehlike oluşturan bir hastalık kendisinden gizlenmişse.

- Korkutma (MK.m.151): Kendisinin veya yakınlarından birinin hayatı, sağlığı veya namus ve onuruna yönelik pek yakın ve ağır bir tehlike ile korkutularak evlenmeye razı edilmiş eş, evlenmenin iptalini dava edebilir.
- Yasal temsilcinin dava hakkı: Küçük veya kısıtlı, yasal temsilcisinin izni olmadan evlenirse, izni alınmayan yasal temsilci evlenmenin iptalini dava edebilir. Bu suretle evlenen kimse sonradan on sekiz yaşını doldurmak suretiyle ergin olur, kısıtlı olmaktan çıkar veya karı gebe kalırsa evlenmenin iptaline karar verilemez.

Mutlak Butlan Davası: Mutlak butlan davası, Cumhuriyet savcısı tarafından re'sen açılır. Bu dava, ilgisi olan herkes tarafından da açılabilir.

Ayırt etme gücünün sonradan kazanılması veya akıl hastalığının iyileşmiş olması durumlarında mutlak butlan davasını yalnız ayırt etme gücünü sonradan kazanan veya akıl hastalığı iyileşen eş açabilir. Evliyen yeniden evlenen bir kimsenin önceki evliliği mutlak butlan kararı verilmeden önce sona ermiş ve ikinci evlenmede diğer eş iyiniyetli ise, bu evlenmenin butlanına karar verilemez.

Nisbi Butlan Davası: İptal davası açma hakkı, iptal sebebinin öğrenildiği veya korkunun etkisinin ortadan kalktığı tarihten başlayarak altı ay ve her hâlde evlenmenin üzerinden beş yıl geçmekle düşer. 6 aylık süre geçici olarak kaybedilen ayırt etme gücünün yeniden kazanılmasından, iptal sebebinin öğrenilmesinden veya korkunun etkisinin ortadan kalkmasından itibaren 5 yıllık süre evlenmenin yapıldığı günden itibaren işlemeye başlar. Küçük veya kısıtlı, yasal temsilcisinin izni olmadan evlenirse, izni alınmayan yasal temsilci evlenmenin iptalini dava edebilir. Bu suretle evlenen kimse sonradan on sekiz yaşını doldurmak suretiyle ergin olur, kısıtlı olmaktan çıkar veya eşi gebe kalırsa evlenmenin iptaline karar verilemez.

Butlan Kararının Hukuki Sonuçları:

Çocuklar yönünden: Mahkemece butlanına karar verilen bir evlilikten doğan çocuklar, ana ve baba iyiniyetli olmasalar bile evlilik içinde doğmuş sayılırlar. Çocuklar ile ana ve baba arasındaki ilişkilere boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır.

Eşler yönünden: Evlenmenin butlanına karar verilirse, evlenirken iyiniyetli bulunan eş bu evlenme ile kazanmış olduğu kişisel durumunu korur. Eşler arasındaki mal rejiminin tasfiyesi, tazminat, nafaka ve soyadı hakkında boşanmaya ilişkin hükümler uygulanır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

41. Türk Hukuku'nda esasen mirasbırakana terekesi üzerinde tasarruf serbestisi tanınmıştır ve fakat bu, mirasbırakanın tereke üzerinde sınırsız şekilde tasarruf edebileceği anlamına gelmez. Nitekim mirasbırakan, kanunen belirlenmiş bazı mirasçılara hiç mal mülk bırakmazlık edemez. İşte mirasbırakan tarafından müdahale edilemeyen bu miras paylarına, saklı pay (mahfuz hisse); saklı payı olan mirasçılara ise saklı pay sahibi (mahfuz hisseli) mirasçılar denir. Şu hâlde saklı pay, mirasın, mirasbırakanın (sağlar arası kazandırmaları veya ölüme bağlı tasarrufları ile) başkasına devretmesine izin verilmeyen bölümüdür.

Saklı pay sahibi mirasçılar ve saklı pay oranları sınırlayıcı şekilde TMK m. 506'da sayılmıştır. Mirasbırakanın saklı pay sahibi mirasçıları; altsoyu, eşi ve ana babasıdır. Bunların haricinde kalan yasal mirasçıların saklı payları yoktur. Dolayısıyla mirasbırakanın saklı pay sahibi mirasçısı yoksa mirasını dilediği şekilde tasarruf edebilecektir. Saklı pay sahibi mirasçıların saklı pay oranları şöyledir:

- Altsoy için yasal miras payının yarısı
- Ana ve babadan her biri için yasal miras payının dörtte biri
- Sağ kalan eş için, altsoy veya ana ve baba zümresiyle birlikte mirasçı olması hâlinde yasal miras payının tamamı, diğer hâllerde yasal miras payının dörtte üçü.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 42.** Poliçede 3lü bir ilişki vardır. Düzenleyen, muhataba, poliçede gösterilen kişiye yani lehtara senette yazılı bedeli ödeme emri verir. Poliçe bu 3 lü yapısı ile havale ilişkisinin özel bir türüdür.

UNSURLARI:

1. Poliçe kelimesi-Zorunlu unsur
 2. Belirli bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız şartsız havale-Zorunlu unsur
 3. Ödeyecek kişinin(muhatabın) adı veya ticaret unvanı-Zorunlu unsur
 4. **Vade:** Olması zorunlu değildir. Poliçede 4 tür vade olabilir:
 - **Belirli bir günde:**Örn: 11.07.2013 gibi
 - **Düzenlendikten belli bir süre sonra**
 - **Görüldüğünde:** Vade yazılmamış poliçeler görüldüğünde ödenecektir. Bunların düzenlendikleri tarihten itibaren 1 yıl içinde ödenmek üzere muhataba ibraz edilmeleri gerekir. Bu tür vadelerde kabul için ibraz söz konusu değildir. Ödeme için muhataba ibraz edilir ve muhatap ödeme yapmaz ise ödememe protestosu çekilerek diğer sorumlulara başvuru hakkı kullanılabilir.
 - **Görüldükten belirli süre sonra:** Bunlarında düzenlendikten itibaren 1 yıl içinde muhataba kabul için ibrazı gerekir. Kabul için muhatabın yazacağı tarihe göre vade saptanır.
 5. **Ödeme Yeri:** Zorunlu unsur değildir. Açıkça yazılmamış ise muhatabın isminin yanında yazılı olan yer ödeme yeri sayılır.
 6. **Lehtar:** Ödemenin yapılacağı şahıs isim ya da unvan olarak gösterilmelidir. Zorunlu unsur
 7. **Düzenleme (Keşide) Tarihi ve yeri:** Tarih muhakkak olmalıdır. Düzenleme yeri zorunlu unsur değildir. Açıkça yazılmamış ise düzenleyenin isminin yanında yazılı olan yere bakılır.
 8. Düzenleyenin el yazısı ile atılmış imzası-Zorunlu unsur
- Zorunlu unsurların poliçede var olmaması poliçeyi geçersiz kılar.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 43.** Kanun gereği ayrılması gereken yedek akçe kanuni yedek akçe olarak adlandırılır. TTK 519. Madde gereği A.Ş'lerde yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşınca kadar genel kanuni yedek akçeye ayrılır.

TTK 521. Madde gereği Yedek akçeye yıllık kârın yüzde beşinden fazla bir tutarın ayrılacağı ve yedek akçenin ödenmiş sermayenin yüzde yirmisini aşabileceği hakkında esas sözleşmeye hüküm konabilir. Esas sözleşme ile başka yedek akçe ayrılması da öngörülebilir ve bunların özgülenme amacıyla harcanma yolları ve şartları belirlenebilir. Buna ihtiyari yedek akçe denir.

TTK 522. Maddesi gereği Esas sözleşmede şirketin yöneticileri, çalışanları ve işçileri için yardım kuruluşları kurulması veya bunların sürdürülebilmesi amacıyla veya bu amacı taşıyan kamu tüzel kişilerine verilmek üzere yedek akçe ayrılabilir. Buna yardım akçesi denir.

Gizli yedek akçe, bilançoda açıkça yer almayan, ancak gerçekte mevcut olan ve muhasebe kayıtlarına intikal etmediği için bilançoda gizli olan yedeklerdir. Bilançoda gösterilmemiş olduklarından yalnızca idare meclisi ve murakıplar tarafından bilinir. Yeni TTK'ga gizli yedek akçe yer almamaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

44. CARİ HESAP SÖZLEŞMESİ: Cari hesap sözleşmesi, iki kişinin herhangi bir hukuki sebep veya ilişkiden doğan alacaklarını teker teker ve ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem alacak ve borç şekline çevirerek hesabın kesilmesinden sonra çıkacak artan tutarı (bakiyeyi) isteyebileceklerine ilişkin bir sözleşmedir. Cari hesaba geçirilen alacaklar bu şekilde münferiden talep ve dava edilemez.

Cari hesap sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması zorunludur. Bu husus, geçerlilik şartıdır.

Anlaşma Süresi ve Hesap Devresi: Cari hesap sözleşmesinde, birbirinden farklı iki süre bulunmaktadır. Bunlar: anlaşma süresi ile hesap devresidir.

Anlaşma süresi, cari hesap sözleşmesinin geçerli olacağı süredir. Bu sürenin uzunluğu taraflarca kararlaştırılabilir. Cari hesaba geçirilen alacak ve borç kalemleri ayrılmaz bir bütün oluşturduğu için, cari hesabın kesilmesinden önce taraflardan hiçbiri, alacaklı veya borçlu sayılamaz.

Hesap devresi, hesapların zaman zaman gözden geçirilmesine yarayan bir süredir. Bu sürenin uzunluğu sözleşme veya ticari teamül ile belirlenmiş olabilir. Sözleşme veya ticari teamül bulunmaması halinde her takvim yılı bir hesap devresi olarak kabul edilir. Tespit edilen bakiyeyi gösteren cetveli alan taraf, aldığı tarihten itibaren 1 ay içerisinde noter aracılığıyla veya taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza içeren bir yazıyla itirazda bulunmamışsa bakiyeyi kabul etmiş sayılır.

Cari hesap sözleşmesinin yapılmasından önce doğmuş bulunan bir alacak, tarafların onayıyla cari hesaba kaydedilirse, aksi kararlaştırılmamışsa bu alacak yenilenmiş olmaz.

Bir alacağın cari hesaba kaydedilmesi bu alacak için faiz işletilmesini gerektirir. **Cari hesaba geçirilen alacaklar hesap devresi sonunda takas edilir.** Cari hesaba geçirilen alacakların üçüncü kişilere devredilmesi ve rehnedilmesi mümkün değildir.

Bakiyenin Haczi: Cari hesap sözleşmesinin taraflarından birisinin alacaklısı borçlusuna ait bakiyeyi haciz ettirdiği gün hesap kapatılarak bakiye tespit edilir ve hesap devresi sonunda kendisine ödeme yapılır. Borcundan dolayı kendisine haciz tebliğ edilen taraf, 15 gün içerisinde haczi kaldırmazsa, diğer taraf sözleşmeyi feshedebilir.

Cari Hesabın Sona Ermesi

Belirli Süreli Cari Hesap Sözleşmelerinde:

- Sürenin sona ermesi
- Taraflardan birinin iflası
- Taraflardan birinin alacaklısı bakiyeyi haczettirir ve borcundan dolayı haciz tebliğ edilen taraf 15 gün içerisinde haczi kaldırmazsa diğer taraf sözleşmeyi feshedebilir.
- Taraflardan birinin ölümü veya kısıtlanması halinde, her iki taraf, 10 gün önceden haber vermek şartıyla sözleşmeyi feshedebilir.

Belirsiz Süreli Cari Hesap Sözleşmelerinde

- Taraflardan birinin sözleşmenin feshini ihbar etmesi
- Taraflardan birinin iflası

Cari hesaba ilişkin davalarda 5 yıllık zamanaşımı süresi vardır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

45. İcranın iadesini yapmak icra dairresinin görevleri arasında yer almaktadır. İcra mahkemesinin görevleri ise şunlardır:

- İcra ve iflas dairelerinin işlemlerine karşı şikâyetleri incelemek
- İtirazın kesin / geçici kaldırılması taleplerini karara bağlamak.
- Hacizde ve İflasta istihkak davalarını incelemek (iflasta istihkak davalarında mal 3. Kişinin elinde ise kamu alacaklarından dolayı kesin veya ihtiyaten uygulanan hacizler nedeniyle açılacak istihkak davalarında genel mahkemeler görevlidir).
- İstihkak davasına karşı açılan iptal davaları
- Şikâyet yolu ile gelen ihalenin feshi istemlerini incelemek
- Takibin iptal ve talikine karar vermek.
- İcra ve iflas suçlarını incelemek ve ceza vermek
- Kıymet takdirine ilişkin şikâyetleri inceleme.
- Alacağı ipotēge bağlanmış bir alacaklının borcu almaktan ve ipotēgi çözmekten kaçınması halinde, ipotek kaydının terkinini istemek
- 6183 sayılı kanun uyarınca, vergi dairelerince yapılan taşınmaz ihalesinin feshine yönelik şikâyetleri incelemek
- İlamlı icrada icranın geri bırakılmasına bakmak
- Gecikmiş itirazları incelemek
- Hacizde ve iflasta sıra cetveline karşı şikâyetleri incelemek

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

46. Özün Önceliği Kavramı: İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder. Burada mali nitelikteki işlemin konusu ile özü arasında bir farklılık varsa özünü dikkate alarak kaydetme yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Mali nitelikteki işlemin konusu hukuki açıdan durumunu, özü ise gerçek hayattaki oluşma biçimini ifade eder. Örneğin çekte vade olmaz. Eğer dönem sonunda vadeli çek tespit edilirse bu kavram gereği alınan çekler Alacak Senetleri Hesabı veya verilen çekler Borç Senetleri Hesabında izlenmelidir.

İhtiyatlılık Kavramı: Muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin göz önüne alınması gerektiğini ifade eder. Bu kavramın sonucu olarak; işletmeler muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar, muhtemel gelir ve karları için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapmazlar. 654 Karşılık Giderleri Hesabı bu kavram gereği vardır.

Tutarlılık Kavramı: Muhasebe uygulamaları için seçilen muhasebe politikalarının, birbirini izleyen dönemlerde değiştirilmeden uygulanması gereğini ifade eder. İşletmelerin mali durumunun, faaliyet sonuçlarının ve bunlara ilişkin yorumların karşılaştırılabilir olması bu kavramın amacını oluşturur. Gerektiğinde uygulanan muhasebe politikaları değiştirilebilir. Ancak bu değişikliklerin ve bunların parasal etkilerinin bilanço ve gelir tablosu dipnotlarında tam açıklama kavramı gereği belirtilmesi gerekir. Buna aykırı davranılırsa hem tutarlılık hem tam açıklama kavramına aykırı davranılmış olur.

Tarafsızlık ve Belgelendirme: Muhasebe kayıtlarının gerçek durumunu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılması ve muhasebe kayıtlarına esas alınacak yöntemlerin seçilmesinde tarafsız ve ön yargısız davranılması gerektiğini ifade eder.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

47. Dönem Sonu Envanter İşlemleri Sırasında Yapılması Gereken Temel İşlemler:

- Mevcut mallar fiilen sayılarak değerlemesi yapılır.
- Stok sayımında fiili durumla kayıtlı durum karşılaştırılarak noksanlık veya fazlalık varsa nedeni araştırılmalı ve KDV de dikkate alınarak gerekli düzeltme işlemleri yapılmalıdır.
- Stok sayım ve değerlemesinden sonra satılan malın maliyeti tespit edilerek kayıtlara alınmalıdır.
- Stoklarda değer düşüklüğü varsa takdir komisyonuna başvurup gerekli karar alınmalıdır.
- Aktifleştirilen iktisadi kıymetlerin cari yıl amortismanları Maliye Bakanlığıınca ilan edilen oranlara göre hesaplanmalıdır ve binek otomobilleri için Kıst Amortisman uygulanır. **(A seçeneği)**
- Kuruluş ve örgütlenme giderleri ile özel maliyetler gibi aktifleştirilen giderlerin yıllık itfa payları hesaplanıp gider yazılmalıdır.
- Peşin ödenen giderler ve peşin tahsil edilen gelirler için dönem ayarlaması yapılmalıdır.
- Alıcılar, satıcılar ve bankalarla ilgili cari hesap mutabakatları yapılmalıdır ve mutabakat sonucuna göre gerekirse ilgili kayıtlar yapılmalıdır.
- Kasa sayımı yapılarak kayıtlı durumla fiili durum karşılaştırılmalı farklılık varsa düzeltilmelidir.
- Döviz kasası ve Bankadaki döviz hesapları Maliye Bakanlığıınca belirlenen kurlar esas alınarak değerlendirilmeli ve gerekli kayıtlar yapılmalıdır.
- Alınan çekler ve verilen çeklerin reeskonta tabi tutulması halinde oluşan gelir veya gider tutarları vergilemede dikkate alınmamalıdır.
- Alacak senetleri reeskonta tabi tutulursa borç senetleri de mutlaka reeskonta tabi tutulmalıdır. **(B seçeneği)**
- Yabancı para birimi üzerinden düzenlenen alacak ve borç senetleri de reeskonta tabi tutulabilir. Senetlerde faiz oranı belli edilmemiş ise, Londra bankalar arası faiz oranı (LİBOR) esas alınmalıdır.
- Bankalardaki vadeli mevduat ile yapılan repolarda dönemsonu hesaplanan faizler gelir kaydedilmeli.
- Kullanılan banka kredileri ile ilgili dönem sonuna kadar oluşan faiz tutarı gider kaydedilmelidir.
- Çalışanlar için kıdem tazminatı hesaplanarak karşılık ayrılmalıdır. **(C seçeneği)**
- Dönem giderlerinin yansıtma kayıtları yapılarak, gelir ve gider hesaplarının tamamı dönem kâr veya zarar hesabına aktarılmalıdır.
- Yapılan bağış ve yardımların tamamı önce K.K.E.G. olarak beyanname üzerinde kazanca eklenmeli. Daha sonra bağış ve yardımların tutarı kazancın %5'ine kadar olan kısmı beyannamede gösterilerek kazançtan indirilmelidir.
- Serbest bölgelerden elde edilen gelirlerin istisna olarak dikkate alınması sağlanmalıdır.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında elde edilen kazançlar KV'sinden istisnadır.
- Türk Gemi Siciline kayıtlı gemilerin işletilmesinden sağlanan kazançların varlığı halinde bu kazançların kurumlar vergisi istisna edildiği unutulmamalıdır.
- KVK kapsamında kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlar kurum kazancından indirilmelidir.
- 2007'de yenilemek amacıyla satılan duran varlıkla ilgili yenileme fonu tutarı, ilgili iktisadi kıymet yenilenmemişse 2010 kazancına eklenmelidir.

Mal alma, borç alma – ödeme senet/çek tahsili/ödenmesi vb işlemleri ne zaman yapılırsa yapısın dönem içi işlemidir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

48.

Gelir Tablosu Hesaplamaları
Net Satışlar = Brüt Satışlar – Satış İndirimleri
Brüt Satış Karı veya Zararı = Net Satış – Satışların Maliyeti
Faaliyet Karı veya Zararı = Brüt Satış Karı/Zararı – Faaliyet Giderleri
Olağan Kar veya Zarar = Faaliyet Karı/Zararı + Diğer Faaliyet Olağan Gelir Ve Karlar - Diğer Faaliyet Olağan Gider ve Zararlar - Finansman Giderleri
Dönem Karı veya Zararı = Olağan Kar/Zarar + Olağandışı Gelir ve Karlar - Olağandışı Gider ve Zararlar
Dönem Net Karı veya Zararı = Dönem Karı/Zararı - Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

49. Aralıkli Envanter yöntemin esası, işletmedeki mal mevcudunun ancak, belirli aralarla yapılacak sayım ve değerlendirme ile bulunmasına dayanır. Bu yüzden dönem sonunda envanter çıkarılır ve Ticari Mallar Hesabı gerçek mal mevcudunu gösterir hale getirilir. Bunu yaparken satılan malın maliyeti dönem sonunda fiili sayım sonuçlarına dayanılarak belirlenir ve kayda alınır. Bu yüzden STMM Hesabı dönem sonunda bir kez kullanılır.

I. Aralıkli (Süreksiz) Envanter Yöntemi		
B	153 TİCARİ MALLAR HS	A
Artış (+)		Azalış (-)
D. Başlı Mal Mevcudu		Alıştan İadeler
D. İçli Mal Alımı		Alış İskontoları
Mal Alış Giderleri		
Kalan (toplam satılabilir mal)		Kapanışı (dönem sonu)

Dönem Başlı Mal + 760.000

Dönem İçli Alınan Mal + ?

Ticari Mal Hs borç kalanı + 3.500.000

D. İçli Alınan Mal = 3.500.000 – 760.000 = 2.740.000

D. İçli Alınan Malın KDV'si = 2.740.000 x %25 = 685.000

KDV dahil Dönem İçli Alınan Mali = 3.425.000

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

50. Ticari Mal Hs borç kalanı + 3.500.000

D. Sonu Mal Mevcudu -540.000

STMM 2.960.000

STMM Hs 2.960.000

Ticari Mallar Hs 2.960.000

Aralıklı envanter yönteminde %5'lik satıştan iade sayım sonucuna (dönem sonu mal mevcudu) yansıyacağı için hesaplamada tekrar dikkate alınmaz.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

51. Yurtiçi Satışlar	4.000.000
Satıştan İadeler (4.000.000 x %5)	- 200.000
Net Satışlar	3.800.000
STMM	- 2.960.000
Brüt Satış Karı veya Zararı	840.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

52. Kambiyo Karı (Zararı) = Bozdurulan Döviz x (son kur – ilk kur)

Döviz bozdurularak 2.613 TL elde edilmiş ve bunun 469 TL'si kur farkından kaynaklanan kardır. Eğer döviz bozdurulduğunda kur farkı olmasaydı bu durumda kar söz konusu olmazdı.

$2.613 - 469 = 2.144$ TL değerinde kayıtlı Euro satılmıştır. Kayıtlı döviz kuru ise 1 Euro = 1,60 TL'dir

Bu durumda bozdurulan döviz = $2.144 / 1,60 = 1.340$ Euro

Yani 1.340 Euro satılarak 2.613 TL elde edilmiştir.

Kambiyo Karı (Zararı) = Bozdurulan Döviz x (son kur – ilk kur)

$469 = 1.340 \times (\text{son kur} - 1,60)$

Bozdurma kuru = $(2.144 + 469) / 1.340 = 1,95$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

53.

Amortisman Kayıt Yöntemleri

1. Direkt kayıt yöntemi (Tarihi Maliyet Kavramına aykırıdır)
2. Endirekt kayıt yöntemi (MSUGT bu yöntemi benimsemiştir)

VUK-321: Hesaplanan amortismanların, hesaplarda ayrıca gösterilmek şartıyla ilgili bulundukları değerlerden doğrudan doğruya indirilmesi (direkt yöntem) veya aktifte ayrı bir karşılık hesabında toplanması (endirekt yöntem) caizdir (uygundur).

1. Direkt kayıt yöntemi: Direkt kayıt yöntemine göre yapılacak kayıta ayrılan yıpranma payı doğrudan duran varlığın maliyetinden düşülür. Hesaplanan amortismanın doğrudan duran varlığın maliyetinden indirilmesi nedeniyle hem duran varlığın maliyet bedelini hem de biriken amortisman miktarını görme olanağı vermez sadece her dönem sonunda duran varlığın net aktif değerini verir.

-----/-----
770 Genel Yönetim Gideri Hs XX
255 Demirbaşlar Hs XX
-----/-----

2. Endirekt kayıt yöntemi: Hesaplanan amortismanın ayrı bir hesapta tutulması yoluyla hem duran varlığın maliyet bedelini sürekli olarak gösteren hem de biriken amortisman miktarını görme olanağını veren yöntemle denir. Endirekt kayıt yöntemine göre yapılacak kayıta ayrılan yıpranma payı doğrudan duran varlığın maliyetinden düşülmez, duran varlığın ekonomik ömrü sona erinceye kadar 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabında (düzenleyici hesap) izlenir.

-----/-----
770 Genel Yönetim Gideri Hs XX
257 Birikmiş Amortisman Hs XX
-----/-----

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

54. 520 Hisse Senedi İhraç Primleri Hs	3.500
521 Hisse Senedi İptal Karları Hs	5.000
522 MDV Yeniden Değerleme Artışları Hs	3.000
523 İştirakler Yeniden Değerleme Artışı Hs	1.500
524 Maliyet Bedeli Artış Fonu Hs	2.000
Toplam Sermaye Yedekleri	15.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

55. Özel Fonlar	4.000
Yasal Yedekler	2.000
Statü Yedekleri	1.000
<u>Olağanüstü Yedekler</u>	<u>500</u>
Toplam Kar Yedekleri	7.500

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

56. Boşa giden işçiliğin nedeni işletme tarafından önlenabilir nitelikteyse: (Yani işletmeden kaynaklanıyorsa - Makinelerin bozulması)

720 Direkt İşçilik Gideri Hs	XX
Esas İşçilik	
730 Genel Üretim Giderleri Hs	XX
Boşa Geçen İşçilik	
335 Personele Borçlar Hs	} XX
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs	
61 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs	

Boşa giden işçiliğin nedeni işletme yönetiminin elinde olmayan nedenlerdence: (Yani işletmeden kaynaklanmıyorsa - Enerji kısıntısı)

720 Direkt İşçilik Gideri Hs	XX
Esas İşçilik	
680 Çalışmayan Kısım	
Gider ve Zararları Hs	XX
Boşa Geçen İşçilik	
335 Personele Borçlar Hs	} XX
360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs	
61 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hs	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

57. Endirekt İlk Madde ve Malzeme Maliyetleri: Üretimde kullanılıp, direkt malzemelerin dışında kalanlara endirekt malzeme denir ve ikiye ayrılır:

A) Yardımcı malzemeler: direkt ilk madde ve malzemeler gibi üretim sırasında kullanılıp, ürünün bünyesine girer ancak miktar ve değer olarak mamulün temel unsurunu oluşturmazlar. (Ayakkabı üretiminde kullanılan tutkal vb.)

B) İşletme malzemeleri: ise üretim sırasında kullanılır ancak mamulün bünyesine girmeden üretimin kesintisiz sürmesine yardımcı olurlar. (Akaryakıt, kırtasiye malzemeleri, makine yağları)

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

$$58. \text{Hisse Başına Kar} = \frac{\text{Dönen Net Karı}}{\text{Hisse Senet Sayısı}} = 8$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

$$59. \text{Fiyat Kazanç Oranı} = \frac{\text{Hisse Piyasa Değeri}}{\text{Hisse Başına Kar}} = \frac{10}{8} = 1,25$$

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

$$60. \text{Fiyat Oranı} = \frac{\text{Hissenin Piyasa Değeri}}{(\text{Özsermaye} / \text{Hisse Senedi Sayısı})}$$

$$\text{P/D Oranı} = \frac{10}{(1.000.000 / 100.000)} = 1$$

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

1. Sivas Kongresi'ne özellikle işgal altındaki bölgelerden gelen delegelerin savunduğu Amerikan Mandası altına girme fikri kongrede tartışılmış ancak kongredeki tartışmalara rağmen reddedilmiştir. Kongrede manda ve himaye fikrini reddeden bu karar kongrenin "ulusal bağımsızlık" fikrini benimzedikleri anlamını taşımaktadır. Manda fikrinin reddi ile "ulusal egemenlik" fikri bağdaştırılamaz. Ulusal egemenlik ülke idaresinde milletin temsilcileri aracılığıyla söz sahibi olması, kendini yönetecek kişileri kendisini belirlemesi gereklidir. Ulusal egemenlik kavramının var olabilmesi için ulusal bağımsızlık bir öncüdür. Ancak her "ulusal bağımsızlık" mutlaka "ulusal egemenlik" ile tamamlanmaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

2. Ocak – Nisan 1920 tarihleri arasında varlığını sürdüren Son Osmanlı Meclis – i Mebusanında alınan ve Milli Mücadelenin parolası halini alarak Lozan Barış Görüşmelerinde gerçekleştirilmeye çalışılan Misak – ı Milli Kararları arasında;

Yeni Türk Devleti'nin sınırları

Azınlıklara verilecek haklar

Osmanlı borçları

Kapitülasyonlar

Boğazların durumu konuları yer almıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. Milli Mücadele sürecinde yayımlanan önemli belgelerden biri olan ve aynı zamanda bir ihtilal bildirgesi niteliği taşıyan Amasya Genelgesi'nde IX. Ordu

Müfettişi Mustafa Kemal Paşa (ve diğer imzacılar; Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Refet Bele, Ali Fuat Cebesoy, Mersinli Cemal Paşa) İstanbul Hükümeti'nin faaliyetlerine açıkça karşı çıkan ve meydan okuyan bu ifadeyi kullanmışlardır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

4. DENEME ÇÖZÜMLERİ

4. Tüketicinin malların birbiri ile ilişkisine bağlı olarak gösterdiği tüketici davranışı da farklıdır. Eğer mallar arasındaki ilişki önceden öngörülebiliyorsa buna bağlı tüketici dengesi de belirlenir.

Tüketilen mallar birbirinin sınırlı, tam ya da artan ikamesi olabileceği gibi tam tamamlayıcı, ilişkisiz (bağımsız, nötr) ya da kötü olan malı tüketen tüketiciye ait farklı denge durumları öngörülebilir.

Ancak soruda verilen $U = 3X + Y$ farksızlık eğrisi negatif eğimli ve doğrusal olduğu için mallar arası tam ikame mal gruplarından bahseder.

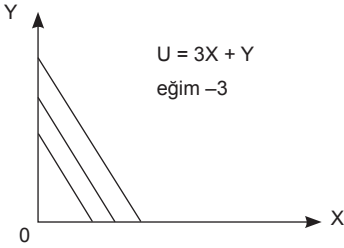
($U = X + Y$ tam ikame malları ifade etmektedir)

Bu fonksiyondan ilk bakışta yapılacak yorum:

X malının katsayısı faydaya yapılan katkıyı ifade eder. Yani X malı 1 birim artırıldığında faydası 3 kat artmaktadır.

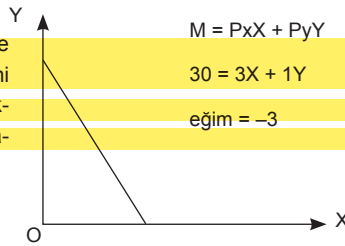
Y malının katsayısı faydaya yapılan katkıyı ifade eder. Yani Y malı 1 birim artırıldığında faydası 1 kat artmaktadır.

Kısaca 3 adet Y malı 1 adet X malı ile aynı faydaya sahip olduğundan tam ikame mal gruplarını ifade eder. Aynı şekilde farklı $U = 3X + Y$ fayda fonksiyonuna ait farksızlık paftası türetildiğinde:

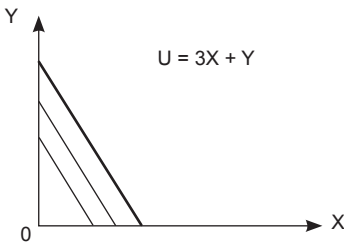

Tüketicie bir bütçe kısıtı ve malların fiyatları verildiği için bir de bütçe kısıtı elde edilebilir:

gelebilmesi için bir elde edilen bu bütçe sınırı üzerinde en yüksek fayda düzeyini eriştiğinde tüketicinin faydasının maksimumları yani denge noktası bulunacağının oluşacağı noktalar:

Tüketicinin dengeye kısıtı farksızlık paftası temsil eden noktaya simize eden tüketim bilir. Soruya göre den-

Şekilde görüldüğü üzere farksızlık eğrisinin eğimi ve bütçe kısıtının eğimi birbirine eşittir. Bu nedenle Tüketici için denge sonsuz ayrı noktada oluşabilir. Tüketici tüm geliri ile;

- Sadece X malı tüketerek dengeye gelebilir.
- Sadece Y malı tüketerek dengeye gelebilir.
- Hem X malı, hem de Y malı tüketerek dengeye gelebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Tam rekabetçi firmalar için kapatma kararına ya da üretim kararına yönelmelerindeki tek neden faaliyet karı kavramıdır. Bir firmanın üretim yapabilmesinin koşulu o malı üretmesi için gerekli olan ham madde ve üretimdeki işçilerin ücretleri gibi üretimle beraber değişen maliyetlerin karşılanma önceliğidir. Bu nedenle firmanın ilk amacı elde ettiği toplam hasılatla katlandığı toplam değişken maliyeti karşılamaktır. Yani:

Faaliyet Karı = Toplam Hasılat - Toplam Değişken Maliyet

Bu eşitliği bir özdeşlikle iktisadi kâr üzerinden de yorumlayabiliriz. Ancak bunun için bazı kavramları hatırlamalıyız;

İktisadi Kâr = Toplam Hasılat – Toplam Maliyet

Toplam Maliyet = Toplam Sabit Maliyet + Toplam Değişken Maliyet

Toplam Değişken Maliyet = Toplam Maliyet - Toplam Sabit Maliyet

Bu iktisadi kâr ve toplam değişken maliyet fonksiyonlarını kullanarak firmanın faaliyet karını yeniden tanımlayabilir;

Faaliyet Kârı = Toplam Hasılat - Toplam Değişken Maliyet

Faaliyet Kârı = Toplam Hasılat - (Toplam Maliyet - Toplam Sabit Maliyet)

Faaliyet Kârı = Toplam Hasılat - (Toplam Maliyet - Toplam Sabit Maliyet)

Faaliyet Kârı = Toplam Hasılat - Toplam Maliyet + Toplam Sabit Maliyet

Faaliyet Kârı = (Toplam Hasılat - Toplam Maliyet) + Toplam Sabit Maliyet

İktisadi Kâr = (Toplam Hasılat - Toplam Maliyet)

Faaliyet Kârı = İktisadi Kâr + Toplam Sabit Maliyet

Bu durumda elde edilen iki faaliyet kârı kavramı ile tüm şıklar değerlendirilebilir.

A seçeneğinde ifade edilen "Toplam sabit maliyetini karşılayamayan firmalar kapatır" ifadesi yanlıştır çünkü faaliyet kârı kavramı pozitif değerliyse üretime devam edilir

Faaliyet Kârı > 0

Toplam Hasılat - Toplam Değişken Maliyet > 0

Toplam Hasılat > Toplam Değişken Maliyet

olması anlamına gelmektedir. Bu nedenle firmalar sadece değişken maliyetini karşıladığı sürece üretime devam eder. Ya da firmalar toplam değişken maliyetini karşılayamadığı zaman kapatma kararı alır. Bu nedenle sorunun doğru cevabı A seçeneğidir.

B seçeneğinde ifade edilen "Firmanın zarar elde ettiği durumda firmalar faaliyet kârı, faaliyet zararı ya da sıfır faaliyet kârı elde edebilir" seçeneği doğrudur. Çünkü

Faaliyet Kârı = İktisadi Kâr + Toplam Sabit Maliyet

Bir örnek ile açıklayacak olursak bir firmanın sabit maliyetinin 200₺ olduğu durumda hep zarar elde ettiği durum incelenmiştir.

İKTİSADİ KÂR	TOPLAM SABİT MALİYET	FAALİYET KÂRI
-70	200	+130
-200	200	0
-230	200	-30

Bu firmanın faaliyet kârı zarar durumunda pozitif negatif ya da sıfır değerini almıştır. Yani;

- Faaliyet Kârı > 0 Üretime devam edilir.
- Faaliyet Kârı < 0 Firma kapanma kararı alır.
- Faaliyet Kârı = 0 Kapanma noktası (Firma gelecek beklentisine bakarak üretime devam edebilir ya da kapatabilir).

Bu nedenle iktisadi anlamda zarar eden bir firma üç çeşit faaliyet karı elde edebilir.

C seçeneğinde firma "Firmanın normal kar durumunda elde ettiği faaliyet karı toplam sabit maliyetine eşittir" ifadesi doğrudur. Çünkü;

Faaliyet Karı = İktisadi Kâr + Toplam Sabit Maliyet

İktisadi kâr = 0 olduğu için

Faaliyet Kârı = 0 + Toplam Sabit Maliyet

Faaliyet Kârı = Toplam Sabit Maliyet olarak karşımıza çıkar.

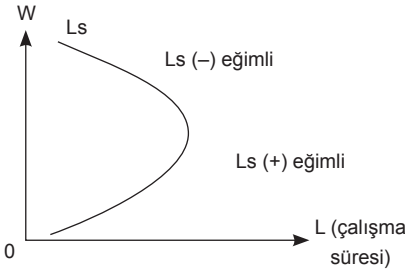
D seçeneğinde ifade edilen "Firmanın iktisadi kârı ile toplam sabit maliyetinin toplamı faaliyet kârını gösterir" ifadesi doğrudur çünkü faaliyet kârı kavramının iki tanımından birisi de budur.

Faaliyet Kârı = İktisadi Kâr + Toplam Sabit Maliyet

İKTİSADİ KÂR	TOPLAM SABİT MALİYET	FAALİYET KÂRI
225₺	200₺	425₺

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. Bireye ait olan tersine doğru bükülen emek arz eğrisi farklı ücret düzeylerinde çalışmaya razı olunan sürelerin geometrik yerini gösterir. Çok düşük ücret düzeylerinde bireyler temel harcamalarını yapabilmek için çalışmak zorunda olduğu için ücret artışlarıyla çalışma süreleri uzar ve emek arzı pozitif eğimli bir görüntü elde eder. Daha sonra doyuma ulaşan birey belli bir ücret düzeyinden sonra ücret artışları ile daha az çalışmayı öngöreceği için emek arz eğrisi bükülerek negatif eğimli bir görüntüye sahip olur;

Bireysel arz eğrisi üzerindeki noktalar değerlendirildiğinde;

Emek arzı "+" eğimli iken; ücret artışları ile çalışma süresi artan bireylerin gelirleri de artar. Artan gelire rağmen daha fazla çalışmayı tercih ederek boş zaman taleplerini azaltırlar. Bu nedenle gelir artışları ile talebi azaldığı için boş zaman düşük maldir.

Emek arzı "-" eğimli iken; ücret artışları ile çalışma süresi artan bireylerin geliri de artar. Artan gelir ile

daha az çalışmayı tercih ederek boş zaman talebini artırırlar. Bu nedenle gelir artışları ile talebi arttığı için boş zaman normal maldir.

Boş zaman fiyatı ücret olarak değerlendirilir. Çalışılan ücret aslında boş zaman olarak geçecek sürenin satılmasıdır. Emek arzının negatif eğimli olduğu noktalarda ücret artışı ile boş zamanın fiyatı da artmaktadır. Aynı zamanda birey boş zaman talebini de artırdığı için; boş zaman fiyatı artar ve boş zamanın talep edilen miktarı da artar. Emek arzının negatif eğimli olduğu noktalarda boş zaman gelir artışından dolayı normal, fiyat artışından dolayı giffen mal olur.

İkame etkisi: Bireylerin ücret artışları sonucu boş zaman yerine çalışmayı ikame etmesi sonucu ortaya çıkar. Boş zaman ile ücret arasındaki ters yönlü ilişki **ikame etkisinin negatif** olmasının sebebidir.

Ücret artar, Çalışma süresi artar, Boş zaman talebi azalır

Gelir etkisi: Bireylerin ücret artışları sonucu çalışma yerine boş zamanı tercih etmesi ile ortaya çıkar. Boş zaman ile ücret arasındaki doğru yönlü ilişki **gelir etkisinin pozitif** olmasının sebebidir.

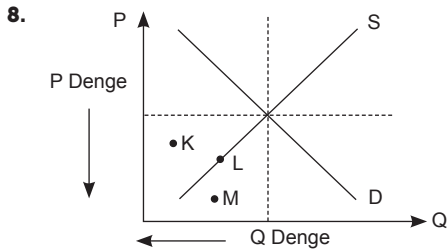
Ücret artar, Çalışma süresi azalır, Boş zaman talebi artar

Bir gün içinde iki etki aynı anda işler eğer birey ücret artışı ile daha fazla çalışmayı seçiyorsa aynı zamanda boş zaman talebi de azalıyor demektir. Bu nedenle ikame etkisi daima negatif, gelir etkisi ise daima pozitifdir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Firmanın $Q = 3KL$ şeklindeki üretim fonksiyonları Cobb-Douglas tipi ($Q = A \cdot K^a L^b$) üretim fonksiyonudur. Bu fonksiyonların özellikleri;
- 3 katsayısı teknolojiyi (A) ifade eder
 - $(a + b = 2)$ ölçeğe göre getiri 1 den büyük değer aldığı için artandır
 - Emek ve sermaye faktörleri arasında sınırlı ikame ilişkisi vardır.
 - İkame esnekliği 1'dir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

Bu soruda her şıkta özel çözüm yapılabilir. Tek tek denenerek soru için doğru çözüm bulunabilir. Ancak bu soru iktisadi olarak çözüldüğünde:

Malın piyasa fiyatı ve miktarında bir azalma görülmesinin sebebi sorulmaktadır. Bu durumu sağlayan üç ayrı nokta oluşabilir:

- K noktası; arz azalır, talep azalır
- L noktası; arz sabit, talep azalır
- M noktası; arz artar, talep azalır

Bu noktaların bize açıklamaya çalıştığı durum malın fiyatı ve miktarını azaltan durumun oluşabilmesinin sebebi arzın azalıp, artabilir ya da sabit kalabilirken talebin azalması gerektiğidir. Bu nedenle seçenekleri incelediğimizde;

A seçeneğindeki "A malının satış fiyatı artar, üretici maliyetleri düşerse" ifadesi bunun sebebi olamaz. Çünkü A malı fiyatındaki artış, A malının talep edilen miktarını azaltırken X malına olan talebi artırır; üretici maliyetleri düşerse arz artar. Talebin artıyor olması bu duruma sebep olamaz.

B seçeneğindeki "A malının satış fiyatı artar, üretici maliyetleri artarsa" ifadesi bunun sebebi olamaz. Çünkü A malı fiyatındaki artış A malının talep edilen miktarını azaltırken X malına olan talebi artırır; üretici maliyetleri artarsa arz azalır. Talebin artıyor olması bu duruma sebep olamaz.

C seçeneğindeki "Tüketici geliri artar, devlet piyasaya vergi ile müdahale ederse" ifadesi bunun sebebi olamaz. Çünkü tüketici geliri artarsa mala olan talebi artırır; devletin piyasaya vergi ile müdahalesi sonucu arz azalır. Talebin artıyor olması bu duruma sebep olamaz.

D seçeneğindeki "Nüfus azalır, girdi fiyatları artarsa" ifadesi bunun sebebi olabilir. Çünkü nüfus azalırsa B malının talebi azalır; girdi fiyatları artarsa firmanın maliyetlerinde ki artış nedeni ile arzı azalır. Talebin azalıyor olması bu duruma sebep olabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. A seçeneği yanlıştır çünkü Keynes'e göre tüketim ve tasarrufun belirleyicisi sürekli gelir değil harcanabilir gelirdir. B ve C seçeneği basit keynesyen modelle ilgili değildir. Yanıt C seçeneğidir. Keynes'e göre ekonomi eksik istihdam denge düzeyindedir ve eksik istihdamı kapatmak için toplam talep artırılmalıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. DENEME ÇÖZÜMLERİ

- 10.** AD eğrisinin eğimi IS ve LM eğrisinin eğimini belirleyen unsurlara bağlıdır. IS eğrisinin eğimini belirleyen yatırımın faize duyarlılığının artması hem IS eğrisini hem de AD eğrisini yatıklaştıracaktır (eğimi azaltacak) tersi durumda dikleştirecektir (eğimi artıracaktır). Marjinal tüketim eğilimin artması (azalması) ya da vergi eğiliminin azalması (artması) harcama çarpanının değerini artıracaktır (azaltacaktır) ve toplam talep eğrisi de yatıklaşacaktır (dikleşecektir).

Para talebinin faize olan duyarlılığı azaldıkça (artıkça) LM eğrisi dikleşecek (yatıklaşacak) AD eğrisi yatıklaşacaktır (dikleşecektir). Para talebinin gelire olan duyarlılığı azaldıkça (artıkça) LM yatıklaşacak (dikleşecek), AD dikleşecektir (yatıklaşacaktır).

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 11.** i faiz oranını, n vade (yıl) göstermek üzere,

$$\text{Tahvilin Piyasa Değeri} = \frac{\text{Tahvilin Nominal Değer}}{(1 + i)^n}$$

$$150 = \frac{600}{(1 + i)^n}$$

1 yıl vadeli denildiği için n = 1'dir.

$$150 + 150i = 600$$

$$450i = 150$$

$$i = 0,33$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 12.** Keynesyen ekonomide likidite tercihi teorisine göre bireyler işlem amacı, ihtiyat (tedbir) amacı ve spekülâtif olarak para talep ederler. Likidite tercihi teorisine göre işlem amaçlı para talebi hem gelirin hem de fiyatlar genel düzeyinin doğru yönlü fonksiyonu iken ihtiyat amaçlı para talebi yalnızca gelirin doğru yönlü fonksiyonudur. Spekülasyon amacı ile para talebi ise faizin ters yönlü fonksiyonudur.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 13.** Monetaristler duruma göre politika yerine kurala göre politika konulmasını savunurlar. Monetaristlere göre para arzı sabit bir oranda reel büyüme oranında artırılmalıdır. Monetaristlere göre para arzının reel büyüme oranından daha fazla oranda artırılması enflasyonist, daha az artırılması ise deflasyonist bir süreç yaratır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 14.** Bir akü firmasının maliyeti 850₺ iken malını yurtdışında 300₺'ye satması damping olarak adlandırılır. Yani maliyetinin altında bir fiyattan mal satmasıdır. Bu durumun tek sebebi girdiği dış piyasadaki rakipleri batırarak tekel gücüne ulaşmaktır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 15.** GATT 23 ülkenin katılımı ile Cenevre'de 1947 yılında imzalanmıştır. 1995 yılında yerini Dünya Ticaret Örgütü'ne bırakmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 16.** Klasik iktisat ekolünün maliye alanındaki uzantısı, daha doğru bir ifadeyle klasik iktisadın temel varsayım ve çözümlemelerin maliye alanına aktarılması ile ortaya çıkan yaklaşıma klasik maliye anlayışı, mali gelenekçilik, geleneksel maliye ya da Ortodoks maliye yaklaşımı adı verilmektedir. Ortodoks maliye yaklaşımının temel ilkelerinin, temel yaklaşımlarının altında yatan bazı varsayımlar bulunmaktadır. Bu varsayımları üç ana kategoride toplamak mümkündür.

Tüketici Devlet Varsayımı

Klasiklere göre devletin faaliyetleri sınırlı olmalıdır. Devlet sadece, iç-dış güvenlik, diplomasi ve adalet hizmetleri ile ilgilenmelidir. Klasiklere göre devletin temel niteliği, beceriksiz ve tüketici oluşudur. Say'a göre devlet kötü bir girişimci, kötü bir aile reisi, kötü bir aşçıdır. Bu nedenle iktisadi kaynakların devlet elinde kullanılması bu kaynakların tüketimiyle sonuçlanır. Devlet üretmez, tüketir; devlet vergi mükelleflerinden iktisadi değerleri alır ve bunları onlara iade etmez.

Kamu Girişimlerinin Özel Girişimlerden Her Zaman Daha Az Verimli Olduğu Varsayımı

Klasik maliyecilere göre, özel girişimler kamu girişimlerinden her zaman daha verimlidir. Bu nedenle devlet vergi mükelleflerinden iktisadi kaynakları alıp tüketmek yerine, kamu girişimlerinden her zaman daha verimli olan özel girişimlerde bıraksa özel sektör daha çok üretim yapacaktır. O nedenle devletin iktisadi ve sosyal hayatta girişimci olarak yer alması arzu edilmemektedir.

Tarafsız Vergi ve Tarafsız Kamu Harcamaları Varsayımı

Ekonomik ve sosyal hayatta doğal düzenin var olduğu kabul edilince ve bu düzenin iyi işlediğine genel olarak inanılıyorsa vergi ve kamu harcamaları ile bu düzeni bozmamak gerekiyordu. Ortodoks maliye yaklaşımında iyi vergi, tarafsız, adil ve verimli olan vergi idi. Kamu harcamalarının tarafsız olması için, karşılıklı olması, küçük olması ve ekonomik-sosyal faaliyetlere yönelmemesi gerekmektedir. Örnek, olarak, milli savunma, iç güvenlik hizmetlerinin gelir dağılımı üzerindeki etkisinin nötr olduğu varsayılmaktadır.

Ortodoks maliye yaklaşımının temel ilkeleri

- Devlet harcamaları hacimce küçük olmalıdır,
- Devlet bütçesi denk olmalıdır,
- Bu iki temel önermeye bağlı olarak, kamu gelirleri de kamu harcamaları nispetinde doğal olarak sınırlı düzeyde tutulmalıdır,
- Borçlanma, ancak savaş gibi dönemlerde başvurulabilecek olağanüstü bir kamu geliridir,
- Kamu giderleri dolaylı vergilerle finanse edilmelidir. Çünkü, bu yaklaşıma göre, dolaylı vergiler iktisadi faaliyetler karşısında tarafsızdır ve nispi fiyat yapısı üzerinde etkili olmamaktadır. O nedenle devlet, piyasa aktörleri tarafından oluşturulmuş olan "optimum" kaynak dağılımına müdahale ederek onu optimumdan uzaklaştırmamalıdır,
- Bütçe açıkları kısa vadeli borçlanmalarla kapatılmamalıdır,
- Borçlanmanın kısa vadeli fonların toplandığı para piyasası yerine uzun vadeli fonların toplandığı sermaye piyasasından yapılması salık verilmektedir. Aksi halde bankacılık sektörü daha çok özel sektörün kısa vadeli fon ihtiyacının karşılandığı piyasalar olduğu için kamu kesiminin özel kesimin fon kullanım olanaklarını daraltmaması istenmektedir.¹

Bu dönemde devletten beklenen işlevler nitelik itibarıyla tam kamusal mallardan oluşmaktadır. Bu tam kamusal mal/hizmetler; milli savunma, iç güvenlik, adalet ve diplomasi hizmetleridir. Bu yaklaşımın en önemli temsilcileri, Smith, Ricardo, Malthus, Say, J.S.Mill ve Bentham'dır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

¹ Dışlama [crowding-out] etkisi; kamu kesiminin fon kullanımının özel kesim fon kullanım olanaklarını daraltması olarak tanımlanmaktadır. Bir başka ifadeyle, devlet borçlanmasındaki artışın, faiz oranlarını yükselterek özel sektör yatırımlarını azaltmasıdır.

4. DENEME ÇÖZÜMLERİ

17. Kalkınma cari harcamaları, nitelik itibarıyla, cari harcama iken, ülkenin üretken kapasitesini artırması, faydalarının izleyen yıllara taşınması ve maddi sermaye malı üretimine yönelik olmaması nedeniyle, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik harcamaları **[burada emekli maaşları ya da eğitim-sağlık çalışanlarının maaşları, kırtasiye harcamaları vb. değil, mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi, beceri kazandırma kursları gibi istihdam programları, önleyici sağlık hizmetleri için yapılan [cari] harcamalar kastedilmektedir]** gibi harcamalar kalkınma carileri ya da yatırım carileri olarak nitelendirilir².

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

18. Kamu sektöründe; politik, yarı-politik ve piyasa fiyatı olmak üzere üç fiyat türü bulunmaktadır. Politik fiyat, kamu hizmetlerinin finansmanı için **vergilerin** kullanılmasını ifade etmektedir. Politik fiyat, piyasa karşıılığı bulunmayan kamusal mal ve hizmetlerin finansmanında kullanılan fiyattır. Yarı-politik fiyat ise, **harç** uygulamasında söz konusu olmaktadır ve devlet, hizmet maliyetinin altında/üzerinde bir bedeli harç tutarı olarak tespit edebilmektedir. Piyasa fiyatı ise, devletin üretmiş olduğu ve **piyasa konusu olan mal ve hizmetlerin fiyatlamasında** kullanılmaktadır.

Marjinal maliyet fiyatlaması: Marjinal maliyetin, marjinal hasılatla eşit olduğu noktada kamusal fiyatın tespit edilmesidir. Bu yöntem, birinci en iyi fiyatlama yöntemi olarak kabul edilmektedir.

Ortalama Maliyet fiyatlaması: Ortalama maliyet eğrisi ile ortalama hasılat eğrisinin kesiştiği noktada tespit edilen fiyatı ifade etmektedir. İkinci en iyi fiyatlama yöntemi olarak kabul edilmektedir. Kamu hizmeti niteliği ağır basan kamu tekellerinin [Kamu İktisadi Kuruluşlarının³], zarar etmemek ve sadece normal bir kâr elde etmek için izlemesi gereken fiyat politikası, ortalama maliyet fiyatlamasıdır. Bu yöntemde devlet, birbirine ikame olan iki maldan birinin [kömür] fiyatını marjinal maliyetin üzerinde belirlediği takdirde, ikame malın [doğalgaz] fiyatını da marjinal maliyetin üzerinde belirlemektedir.

Tek bir ürün üreten doğal tekellerde ölçek ekonomisi ortaya çıkmaktadır. Ancak, doğal tekellerin aynı girdileri kullanarak, birden fazla mal üretmesinin maliyetleri düşürmesine kapsam ekonomileri adı verilmektedir. Bu tip doğal tekeler, dikey entegrasyonu sağlayabilmek amacıyla, karlı sektördeki firmalarından elde edilen gelirle, zarar eden sektördeki firmalarını finanse etmektedir. Buna çapraz sübvansiyon adı verilmektedir. Buna örnek olarak, dağıtım firmalarının yakın mesafe posta hizmetlerinin daha düşük bedelle sunulurken, uzak mesafe hizmetlerinin yüksek bedelle sunulması gösterilebilir.

İki parçalı fiyatlama: Hizmetten yararlananlar açısından, sabit maliyetlerin herkesçe eşit paylaşımı amacıyla, öncelikle bir **abonelik tesis bedeli** alınır ve ardından tüm aboneler **kullanım düzeylerine** göre ödemede bulunurlar. Elektrik, su ve telefon hizmetleri gibi.

Fiyat ayrımcılığı: Farklı tüketici gruplarına farklı fiyat uygulaması söz konusu olmaktadır. Ulaşımda öğrencilere indirimli bilet uygulaması ya da konut elektriği ile sanayi elektriğinin farklı tarifelerden fiyatlanması gibi.

Yoğun dönem fiyatlaması: Bu uygulamada, hizmetten yararlanmada belirli periyotlarda sapmalar meydana gelmektedir. Köprü geçişlerinde yoğun olarak kullanıldığı günlerde; elektrik kullanımı ya da telefon görüşmelerinin yoğun olarak yapıldığı saatler arasında daha yüksek fiyat uygulaması söz konusu olabilmektedir.

Monopolcü fiyatlama: Devletin, toplum için tüketimi zararlı [içki, sigara vb.] ürünlerin tüketimini kısımak ve üretimini düzenlemek amacıyla fiyatını yüksek tutmak biçiminde uyguladığı fiyatlama monopolcü fiyatlama modelidir. Devlet, bu yüksek fiyat politikası ile sağladığı kaynakları topluma faydalı ürünlerin finansmanında kullanıyorsa bu fiyatlamaya da çapraz finansman adı verilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

² Tarım sektöründe tarım ıslahı, sulama yöntemleri, hayvancılıkta ırk ıslahı, çiftçilerin ilaçlama ve gübreleme konusunda eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi de kalkınma cari harcamaları kapsamında değerlendirilmektedir.

³ Sermayesinin tamamı Devlete ait olup, tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla, ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsüne Kamu İktisadi Kuruluşu adı verilmektedir.

19. Operasyonel açık, bütçe açığından faiz ödemelerinin tamamı değil; sadece enflasyon nedeniyle artmış olan faiz miktarının çıkarılması ile bulunmaktadır.

Operasyonel açık = Geleneksel açık – Faiz ödemelerinin enflasyona uğrayan kısmı

Operasyonel açık = Kamu harcamaları – Kamu gelirleri – (Enf.oranı*Faiz harcamaları)

Operasyonel açık = 500 – 400 – (0,20*70)

Operasyonel açık = 86 MTL

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

20. Merkez Bankasının karşılıksız para basarak Hazineye borç vermesine nominal borçlanma adı verilir. Hazine'nin geçici harcama-gelir dengesizliklerini giderebilmek amacıyla, yıl içinde Merkez Bankası tarafından Hazine'ye kısa vadeli avans kullanılmaktadır. Kullandırılan bu kısa vadeli avansın ilgili yılsonuna kadar Merkez bankasına geri ödenmesi gerekmekte iken, uygulamada bunların gelecek yıllara sarkması söz konusu olmuştur. Ayrıca, Merkez Bankası, ihraç edilen Hazine kâğıtlarına birincil piyasadan alıcı olabilmekte idi. Bir başka ifadeyle Hazine Merkez Bankasına tahvil-bono satabilmekteydi. İşte bu nedenlerle Merkez Bankası, iç borçlanmanın kaynakları arasında yer almaktadır. 5 Mayıs 2001 tarihinde yürürlüğe giren yasa ile Hazine'nin kısa vadeli avans kullanabilme ile TCMB'nin birincil piyasadan DİBS satın alabilme olanakları ortadan kaldırılmıştır. **Sonuç olarak, Merkez Bankası, normalde iç borçların kaynakları arasında yer almaktadır. Ancak, Türkiye’de [geçerli mevzuata göre] TCMB, iç borcun kaynakları arasında yer almaz.**

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

21. Konversiyon, yüksek faizli tahviller ile düşük faizli tahvillerin değiştirilmesi olarak tanımlanabilmektedir. Bir başka ifadeyle daha önceden çıkarılmış bulunan yüksek faizli tahvillerin faizlerinin düşürülmesidir.

Konversiyonun başarılı biçimde gerçekleştirilebilmesi için aşağıdaki **koşulların** bulunması gerekir:

- Piyasa faiz oranlarının düşmesi gerekir,
- Devlet mali açıdan sıkışık olmamalıdır. Nedeni, konversiyon işlemini kabul etmeyen alacaklılar için devletin ödeme yapma gereği söz konusu olacaktır,
- Konversiyon işlemi mümkün olduğu kadar anlaşılır ve basit biçimde yapılmalı ve halka bu işlemin gerekliliği, kazanım ve potansiyel kayıplar [varsa fedakârlık nedenleri] açıkça anlatılmalıdır,
- Konversiyona [gönüllü] katılımı teşvik etmek amacıyla, yeni tahvillerin faizi piyasa faiz oranının bir miktar üzerinde olmalıdır,
- Tahvil fiyatları ikincil piyasada başa başın üzerinde bir değere yükselmiş olmalıdır⁴.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

22. Kamu harcamalarının iç borçlanmayla finanse edildiği maliye politikasına pür maliye politikası adı verilmektedir. Keynesyen yaklaşıma göre, kamu harcamalarının genişletici etkisi, vergi indirimlerine göre daha yüksektir. Aynı zamanda likidite tuzağında genişletici maliye politikası faiz oranlarında bir yükselişe neden olmaz ve dışlama etkisi ortaya çıkmaz. Maliye politikası tam etkindir.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

⁴ Özellikle fark ödemeyi gerektiren konversiyon yapabilmek için piyasa faiz oranlarının düşmesiyle birlikte, tahvil fiyatlarının yükselmesi gerekir.

- 23. Mali Kaldıraç:** Musgrave tarafından, tam istihdam bütçe açığına [yapısal açık] alternatif bir ölçü olarak geliştirilmiştir. Mali araçların dönemsel hareketler üzerindeki etkisini ölçümlemekte kullanılmaktadır. Mali kaldıraç, tam istihdam dengesinin altındaki bir ekonomiye, tam istihdam dengesine ulaştırmak için, verilmesi gereken bütçe açığı desteğini göstermektedir. Bir başka tanımlamaya göre mali kaldıraç, bütçenin dönem sonu bütün genişletici etkilerini ifade etmektedir.

$$MK = [\Delta G - \Delta T] * k$$

$[\Delta G - \Delta T]$ bütçe değişimlerinin toplam talep üzerindeki başlangıç genişletici etkisini göstermektedir. Çarpan ile çarpımı ise toplam talep üzerindeki dönem sonu toplam etkiyi göstermektedir. Bir başka ifadeyle, gerçekleşen bütçeye ilişkin bir etkidir.

$$MK = [\Delta G - \Delta T] * k$$

$$MK = [100 - 80] * 3$$

$$MK = 60 \text{ MTL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

24. Verginin Gelir Etkisi

Vergi ödeyen mükelleflerin, gelirlerindeki azalmayı telafi etmek, eski yaşam düzeylerini koruyabilmek için, boş zaman tercihini azaltarak daha fazla çalışmasını ifade etmektedir.

Vergi sonrası gelir düzeyini koruyabilmek için mükellef, dinlenme zamanını azaltıp, çalışma zamanını artırmaktadır. Bu gelir etkisini aynı zamanda ödeme etkisi adı da verilmektedir.

Verginin İkame Etkisi

Uygulamaya konulan vergi dolayısıyla mükellef, daha çok çalışmak yerine dinlenmeyi tercih etmektedir.

Mükellefin, [marjinal vergi oranının yüksek olması nedeniyle], vergi sonrası boş zaman tercihini artırmasına ikame etkisi adı verilmektedir. Bu ikame etkisine aynı zamanda nispi fiyat etkisi adı da verilmektedir.

Verginin Karar Etkisi

Vergi uygulaması dolayısıyla, mükellefin tüketim, yatırım ya da tasarruf kararlarını değiştirmesini ifade etmektedir. Vergi oranlarındaki değişiklik dolayısıyla, mükellef yatırım yaptığı sektörü, plasman tercihlerini ya da tüketim yapısını değiştiriyorsa, buna karar etkisi ya da nispi karlılık etkisi adı verilmektedir.

Verginin Amortismanı

Gayrimenkul sermaye unsurları üzerine konulan vergi dolayısıyla, vergilendirilen malın değerinde piyasa cari faiz oranına karşılık gelen tutarda meydana gelen azalmadır. Bir gayrimenkulün değeri bilinmiyorsa, kira gelirinden hareketle emsal değeri hesaplanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 25. Mali Anestezi [Mali His İptali]:** Mali yükümlülüklerin, muhatapları tarafından farkına varılmaksızın yerine getirilmesini ifade etmektedir. Vergi sisteminin karmaşık yapısı, vergilerin fiyatların içine gizlenerek tüketiciye aktarılması ve kaynakta tevkif suretiyle vergilendirmenin yaygınlığı mali anestezi etkisini artırmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 26.** Vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesi işlemine verginin tebliği adı verilmektedir. Buna göre Verginin Tebliği: Mükellefi, vergi ile ilgili işlemlerden haberdar etmek ve varsa itirazlarını karşılamak amacıyla yapılan işlemlerin bildirilmesidir. Vergi Usul Kanunu'na göre tebliğ ise, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellef ya da ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir.

Kimlere tebligat yapılabilir:

- Mükellefe,
- Mükellefin kanuni temsilcisine,
- Mükellefin umumi vekiline,
- Vergi cezası kesilenlere.
- Mükellefin işyerinde devamlı statüde çalışanlara
- Mükellefin ikametgahında 18 yaşından büyük görünümlü akli baki olduğu varsayılan kimselere yapılabilmektedir.

Tebliğat;

- Posta yoluyla,
- Memur eliyle,
- İlan yoluyla ,
- Şayet mükellef kabul ederse vergi dairesinde ve
- Elektronik ortamda yapılabilmektedir.

Beyana dayanan vergiler ile tahakkuku tahsile bağlı vergilerde, tarh ve tebliğ bir arada gerçekleşmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 27.** Vergi matrahının kısmen veya tamamen defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine olanak bulunmayan hallerde takdir komisyonlarınca ya da vergi inceleme yetkisini haiz denetim elemanlarınca düzenlenen vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah ya da matrah farkı üzerinden vergi tarh edilmesi durumu Re'sen tarhtır.

Aşağıdaki hallerden birinin bulunması halinde, vergi matrahının tamamen veya kısmen defter ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitinin mümkün olmadığı kabul edilmektedir.

- a. Vergi beyannamesinin kanuni süresi geçtiği halde verilmemesi,
- b. Vergi beyannamesi kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber beyannamede vergi matrahına ilişkin bilgilerin gösterilmemiş olması,
- c. Vergi Usul Kanununa göre tutulması zorunlu olan defterlerin hepsinin veya bir kısmının tutulmamış olması, tasdik ettirilmemiş olması veya vergi inceleme yapmaya yetkili olanlara herhangi bir sebeple ibraz edilmemiş olması,
- d. Defter kayıtları ve bunlarla ilgili belgelerin, vergi matrahının doğru ve kesin olarak tespitine imkan vermeyecek derecede noksan, usulsüz ve karışık olması,
- e. Tutulması zorunlu olan defterlerin veya verilen beyannamelerin gerçek durumu yansıtmadığına dair delil bulunması,
- f. Serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirlerce imzalanma mecburiyeti getirilen beyanname ve eklerinin imzalatılmaması veya tasdik kapsamına alınan konularda yeminli mali müşavir tasdik raporunun zamanında ibraz edilmemesi, gibi şartların mevcut olması durumunda vergi, vergi idaresince re'sen tarh edilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. DENEME ÇÖZÜMLERİ

28. Vergi yansımaları türleri aşağıda açıklanmıştır:

1. İleriye-Geriye Yansımaları

Verginin yüksek fiyat içinde tüketicilere aktarılmasına ileriye [ileri] yansımaları; verginin üreticilere ya da üretim faktörlerine yansıtılmasına geriye [geri] yansımaları adı verilir.

2. Sınırlı-Sınırsız Yansımaları

Sınırlı yansımada vergi, belirli bir yönde yansımakta ve belirli üretim faktörleri üzerinde yoğunlaşmakta ya da kalmaktadır. Oysa sınırsız yansımada, vergi kişiden kişiye aktarılmakta ve tüm topluma yayılarak hissedilmez hale gelmektedir.

3. Kanuni Yansımaları-Fiili Yansımaları

Vergisel düzenleme yapılırken, kanun koyucunun öngördüğü üretim faktörlerine verginin yansıtılması halinde kanuni yansımaları; kanun koyucunun öngörüsü dışında verginin başka aşamaya ya da üretim faktörlerine yansıtılması halinde fiili yansımaları söz konusu olmaktadır.

4. Biçimsel Yansımaları-Efektif Yansımaları

Biçimsel yansımada, verginin kim tarafından ödendiği önem taşımakta iken, efektif yansımada, mükellefin uygulamaya konulan bu vergiye tepkileri ve bu tepkilerin sonuçları önem taşımaktadır.

5. Tam Yansımaları-Kısmi Yansımaları

Fiyatlardaki artış ya da ücretlerdeki azalış, vergi artışı kadar gerçekleşiyorsa tam yansımaları; fiyatlardaki artış ya da ücretlerdeki düşüş, vergi artışından daha düşük düzeyde ise kısmi yansımaları söz konusudur.

6. Mutlak Yansımaları-Diferansiyel Yansımaları

Belirli bir vergideki artışın gelir dağılımı üzerindeki etkisini göstermektedir. Diferansiyel yansımaları ise, uygulamada olan bir verginin bir başka vergi ile değiştirilmesi halinde [kamu harcamaları sabit olmak üzere] gelir dağılımında meydana gelen değişimi göstermektedir.

7. Çapraz Yansımaları

Esnekliği yüksek olan bir mal üzerine konulan bir verginin, esnekliği düşük olan başka bir malın fiyatını artırmasıdır.

8. Çift Yansımaları

Nagaro tarafından ileri sürülen bu yansımada, uygulamaya konulan KDV gibi bir dolaylı verginin satıcının karını azaltmak yerine artırması söz konusu olmaktadır. Burada, üretici vergiyi fiyata yansıtılırken vergi artışının içerisinde karını da ekleyerek, fiyatları vergi artışından daha fazla arttırmaktadır.

9. Tek Dereceli-Çok Dereceli Yansımaları

Ödenmiş olan vergi yalnızca tek bir aşamaya [ileri ya da geri] yansıtılıyorsa tek dereceli yansımaları; ödenmiş olan verginin [ileri ya da geri] birden fazla aşamaya [örneğin iki aşamaya] yansıtılması halinde çok [örneğe uygun biçimde iki dereceli] dereceli yansımaları söz konusu olmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

29. GELİR BÜTÇESİNİN HAZIRLANMA YÖNTEMLERİ**1. Otomatik Tahmin Yöntemi****a. Bir Önceki Yıl Usulü**

Bir önceki tamamlanmış yılın gelir gerçekleşmesinin ilgili yıl bütçesi için gelir tahmini olarak kullanılması şeklindeki yöntemdir.

b. Ortalama Tahmin Usulü

Tamamlanmış son birkaç yılın (Genellikle üç yıl) gelir rakamlarının ortalaması alınarak ilgili yıl bütçesi için gelir tahmini olarak kullanılması şeklindeki yöntemdir.

c. Ortalama Artış Usulü

Tamamlanmış son birkaç yılın (genellikle üç dönemlik) gelir rakamlarının artış oranlarının ortalaması alınarak tamamlanmış son yılın geliri bu oranda artırılarak tahmini rakama ulaşılması şeklinde uygulanan tahmin yöntemidir.

2. Serbest Tahmin Yöntemi

Ülkemizde kullanılan yöntemdir. Ülkenin makro ekonomik koşulları göz önünde bulundurularak her yıla ilişkin tahmini rakamların idare tarafından belirlenmesi şeklinde uygulanan yöntemdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 30.** Bütçe öngörülerinin gerçek durumu yansıtmasını, giderlerin gerçekte olduğundan daha az veya gelirlerin olduğundan daha fazla gösterilmemesini konusunda kötü niyetli davranılmamasını öngören bütçe ilkesi samimilik ilkesidir. Doğruluk İlkesi (Objektif Doğruluk İlkesi): Bütçe ileriye yönelik bir tahmin olduğu için, devlet faaliyetlerinin aksamaması bütçenin gerçekçiliğine bağlıdır. Doğruluk ilkesi bütçe hazırlanırken gerçeğe yakın tahminler yapılmasını gerektirmektedir. Bu ilke geçmiş yıl verilerinin de dikkate alınarak doğru tahminlerin yapılmasını ifade etmektedir. Açıklık ve Alenilik İlkesi: Bütçe ile ilgili tüm belgelerin bütçe süreci boyunca kamuoyuna açıklanması ve yayımlanmasını gerektirmektedir. Açıklık ilkesi, devlet bütçesinin sadece uzmanların değil ilgi duyan vatandaşların da anlayabileceği şekilde hazırlanmasını gerektirmektedir. Bütçe ile ilgili bilgi ve belgelerde herhangi bir gizlilik olmamalıdır. Alenilik ilkesi, bütçeyle ilgili tüm işlem ve uygulamaların kamuoyundan gizlenmeksizin gerçekleştirilmesi anlamında kullanılmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 31.** Hukuk devleti, yönetilenlere hukuk güvenliğinin sağlandığı devlet düzenidir. Hukuk devletinde herkesin kanun önünde eşit olması, temel hakların güvence altına alınmış olması gerekir. Hukuk devletinin gerekleri aşağıda belirtildiği gibidir:

- Kuvvetler Ayrılığı
- Temel hakların güvence altına alınmış olması
- Yasama işlemlerinin yargısal denetimi
- Yürütme işlemlerinin yargısal denetimi
- Yargı bağımsızlığı
- İdari işlemlerin yargısal denetimi ve idarenin mali sorumluluğu
- Kanuni hâkim güvencesi
- Hukukun genel ilkelerine ve Ceza Hukukunun evrensel ilkelerine bağlılık

Görüldüğü üzere tekli devlet (üniter) yapısı Hukuk Devletinin gerekleri arasında yer almamaktadır. Çünkü çoklu devlet yapısı içinde de hukuk devletinin özellikleri uygulanmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

32. Anayasanın 76. maddesinde milletvekili seçilme yeterliliği ile ilgili şu hükümlere yer verilmiştir: En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, **askerlikle ilişkili olanlar**, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam 1 yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, Resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler.

21.01.2017 tarihli ve 6771 sayılı Kanunun 3. maddesiyle, yapılan değişikliğe göre: 25 yaş olan milletvekili seçilme yaşı 18 olarak değiştirilmiştir. Ayrıca "yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış olanlar," ibaresi "askerlikle ilişkili olanlar," şeklinde değiştirilmiştir. Dolayısıyla yükümlü olduğu askerlik hizmetini tamamlamayan biri tecilli olması halinde milletvekili seçilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

33. İdari yargıda açılması gereken bir dava diğer yargı kollarında açılırsa; mahkeme görevsizlik kararı ile birlikte davayı reddeder. İdari Yargılama Usulü Kanunun 9. Maddesine göre; Çözümlemesi, idari yargının görev alanına girdiği halde, adli yargıda dava açılmışsa veya görevsizlik sebebi ile reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesini izleyen günden başlayarak **30 gün** içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı mercisine başvurma tarihi, Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir. Dolayısıyla dava asliye hukuk mahkemesine açıldığı tarihte hüküm ve sonuç doğurmuş olacaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

34. İvedi yargılama 2014 yılı 6545 sayılı kanun ile hukukumuzda dâhil edilmiştir. İvedi yargılama usulünün benimsenmesindeki amaç yargılamayı hızlandırmaktır. **İvedi yargılamanın konusuna giren uyuşmazlıklar şöyledir:**

- İhaleden yasaklanma hariç ihale işlemleri
- Acele kamulaştırma işlemleri
- Özelleştirme yüksek kurulu kararları
- Turizm teşvik kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri
- Çevre kanunu uyarınca idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar
- Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında uyarınca alınan Bakanlar Kurulu kararları

Dikkat edilirse tüm ihale işlemleri ivedi yargılamanın konusuna girmemektir. Kanun bu konuda ayırım yapmıştır. Ancak ihaleden yasaklanma dışındaki ihale işlemleri ivedi yargılamanın konusuna girmektedir. Bu ayrıntıya özellikle dikkat etmek gerekir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

35. Anayasanın 123 – 137 maddelerinde idare ile ilgili düzenlemeler yer almaktadır. Anayasada idareyi etkileyen ilkeler şunlardır:

- Hukuk devleti
- Kanuni idare ilkesi
- Sosyal devlet ilkesi
- Eşitlik ilkesi
- Laiklik ilkesi
- Merkezden ve yerinden yönetim ilkesi
- Kamu tüzel kişiliği
- İdarenin bütünlüğü ilkesi (idarenin bütünlüğü içerisinde “idari vesayet” ve “yetki genişliği” ilkeleri yer almaktadır)

Yukarıda anayasada belirtilen ilkelerin dışında teamüller gereğince kabul edilen ilkelere bulunmaktadır. Bu ilkeler ise şunlardan oluşmaktadır; İdarenin düzenliliği, Yetki ve usulde paralellik, İdarenin tarafsızlığı, değişkenlik, süreklilik ilkelerinden oluşmaktadır. Görüldüğü üzere süreklilik ilkesi anayasal değil teamüller gereğince kabul edilen ilkedir.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

36. İdari işlem ancak, kamu gücü kullanma yetkisine sahip, makam veya görevliler tarafından yapılır. İdare kamu gücüne dayanarak ilgililerin iradesini dikkate almadan işlem yapabilir. İdari işlemler hukuka uygunluk karinesinden yararlandıkları için yapıldıkları anda hukuka uygun kabul edilir. İdari işlemin hukuka aykırılıklarının ileri sürülmesi halinde dava edilen işlemin yürütülmesi durmaz. İlgililer hukuka aykırılığını ileri sürdükleri bir işlemin yürütülmesinin durdurulmasını talep etmelidirler. Bu talep mahkemece kabul edilmesi halinde idari kararın yürütülmesi durdurulmuş olur. İspat yükü idareye değil özel kişiye aittir. İdari işlemlerin İcrailiği sebebi ile idarenin iradesini açıklayarak gerçekleştirdiği işlem, hukuk dünyasında derhal etki ve sonuç doğurur. Dolayısıyla idari işlemler kararın uygulanmasından sonra değil, idarenin iradesini açıklamasından itibaren derhal sonuç doğurmaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

37. Cayma Parası: Sözleşme kurulurken bir tarafça diğerine peşin olarak verilmiş olan bir miktar para, sözleşmeden serbestçe cayabilme yetkisini göstermek için verilmişse buna cayma parası (cayma akçesi) denmektedir. Cayma parasında, veren taraf, istediği zaman bunu alan tarafa terk ederek sözleşmeden cayabilir. Ancak cayma parasını alan taraf da aldığı için iki katını karşı tarafa vererek sözleşmeden cayabilir. Başkaca bir tazminat ödemesi gerekmez. Cayma parası, sözleşmenin geçerli olarak doğması koşulu ile talep edilebilir. Geçerli olarak doğmamış bir sözleşmeden caymak mümkün olmadığı için cayma parasının istenmesi de mümkün değildir.

Yasada cayma parasının tutarına bir sınır öngörülmüş değildir. Bu bakımdan, cayma parası tutarını belirlemede serbesti olduğu ifade edilebilir.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

4. DENEME ÇÖZÜMLERİ

- 38. Alacağın Devri (Alacağın Temliki):** Bir borç ilişkisinden doğan münferit bir alacak hakkının borçlunun rızası aranmaksızın üçüncü bir kişiye kazandırılmasına alacağın devri denilmektedir. Diğer anlatımla, alacağın devri, bir borç ilişkisinde borçlu ve alacak değişmeksizin, sadece alacaklının değişmesidir. Sözleşmesel (iradi), yasal ve yargısal olmak üzere üç tür alacağın devri vardır.

Yasal devir örnekleri olarak mirasın mirasçılara kendiliğinden geçişi, Yargısal devir için de aile hukukunda evlilik birliğinin korunması amacıyla eşin borçlularına ifayı davacı eşe yapmalarının yargıç tarafından emredilmiş olması gibi örneklerden söz edilebilmektedir.

Alacağın sözleşmesel devriyle yasal ya da yargısal devri farklılıklar arz eder. Alacağın sözleşmesel devrinde, borçlunun rızası aranmazken yasal ya da yargısal devirde alacaklının da rızası aranmaz. Keza, alacağın sözleşmesel devrinin geçerliliği şekle bağlanmış iken yasal ya da yargısal devirde herhangi bir şekil gerekmez.

Alacağın Sözleşmesel Devrinin Koşulları: Alacağın bu yolla devri için devredilebilir bir alacak, devir sözleşmesi, alacakta tasarruf yetkisi bulunması şarttır. Alacağın devri için herşeyden önce devredilebilir bir alacağa ihtiyaç vardır. Kural olarak her türlü alacak -yasaklanmış olmadıkça- devredilebilir. Mevcut ya da müstakbel bir alacak olması arasında fark yoktur.

Alacağın devrinin hüküm doğurabilmesi için devre engel bir durumun bulunmaması gerekmektedir. Devre engel durumlara devir yasakları da denilmektedir. Devir yasakları, yasadın, sözleşmeden ya da alacağın niteliğinden kaynaklanabilir. Yasayla bir alacağın devrinin hükümsüz olduğu kabul edilebilir. Bu gibi durumlarda yasal devir (temlik) yasağından söz edilir. Örneğin manevi tazminat istemi, zarar gören tarafından ileri sürülmüş olmadıkça üçüncü kişilere devredilemez.

Sözleşmesel istisnalar (sözleşmesel devir yasağı) da bulunabilir. Alacaklı ve borçlu, olağan hâlde devredilebilir nitelikteki bir alacağın devrini yasaklayan bir anlaşma yapabilirler.

Bir alacağın niteliği de o alacağın devre elverişliliğini ortadan kaldırmış olabilir. Söz gelişi bizzat alacaklıya ifası gereken alacaklar temlik edilemez. Örneğin, nafaka alacakları böyledir.

Alacağın devri için devir sözleşmesi yapılmış olmalıdır. Sözleşmenin tarafları, mevcut borç ilişkisindeki alacaklı (devreden) ile devralan (üçüncü kişi yeni alacaklı) dır. Borçlunun devir anlaşmasında taraf sıfatı ya da diğer herhangi bir rolü yoktur. Bu nedenle, devreden ve devralanın karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının varlığı yeterlidir. Bir de borçlunun devre rıza göstermesi aranmaz. Belirtelim ki alacak yasal ya da yargısal olarak devredilmiş ise devreden alacaklının da rızası aranmaz. Sözleşmenin geçerliliği şekle bağlıdır. Alacağın devri sözleşmesi, adi yazılı şekilde yapılmadıkça geçerli olmaz. Yasal veya yargısal devir için geçerlilik şekli aranmayacağı yasanın hükmüdür.

Alacağın devrinde devreden tasarruf yetkisinin varlığı zorunludur. Kural olarak her alacaklı alacağı üzerinde tasarruf yetkisine sahiptir. Fakat bu kuralın da istisnası yok değildir. Gerçekten kimi durumlarda alacaklı alacağı üzerinde tasarruf yetkisinden yoksundur. Örneğin iflasta iflas masasına dahil olan malların üzerinde iflas etmiş olan alacaklının tasarruf yetkisi bulunmaz.

Alacağın Devrinin Hükümleri: Devredenle borçlu arasındaki ilişkiye bakılacak olursa; yineleyelim ki alacağın devri, borçlunun rızasını, herhangi bir diğer tarzda katılımını ya da hatta bilgilendirilmesini gerektirmez. Yalnız kendisine devir hakkında bildirimde bulunulmamış, böylelikle devirden haberdar olmayan borçlu iyi niyetli kabul edilir. Kendisine devir bildirilmiş olmasına rağmen borcu eski alacaklısına ifa etmiş olan borçlu, bu ifayla borcundan kurtulmaz. Diğer bir deyişle bu ifa, gereği gibi ifa sayılmaz. O, bir kez de alacağı devralan yeni alacaklıya ifada bulunmak zorunda kalır. Alacağı devreden ile devralan arasında devir sözleşmesinin tamamlanmasıyla alacak devreden malvarlığından devralanın malvarlığına geçer. Alacağa bağlı fer'i haklar da bununla birlikte devralana geçer. Devir için bir karşılık (ivaz) belirlenmişse devreden, devralana karşı alacağın varlığını ve borçlunun ödeme gücünü garanti etmiş sayılır. Fakat, devir karşılıksız yapılmış ise devreden ne borcun varlığından ne de borçlunun ödeme gücünden dolayı sorumluluk altına girer.

Borçlu ile alacağı devralan arasındaki ilişkide ise borçlu, alacakla ilgili itiraz ve def'ileri ileri sürebilir.

Borcun Üstlenilmesi (Borcun Nakli): Borcun borçlu tarafının yerine üçüncü bir kişinin geçmesine borcun üstlenilmesi denmektedir. Alacağın devri ile tamamen ters yapılardır. Orada alacak devredilirken burada borç üstlenilir. Alacak kısmen devredilebilirse de borç kısmen üstlenilemez (nakledilemez).

Borcun İç Üstlenilmesi: Borcun iç üstlenilmesi sadece borçlu ile üstlenen arasında borcunun borcunu üstlenmeye dair yapılan bir borçlandırıcı sözleşmedir. Bu alacaklıya aksettirilmedikçe iç ilişki olarak kalır. Bu noktayı çağrıştıracı olarak buna borcun iç üstlenilmesi denmektedir. Bu sözleşmenin tarafları borçlu ile üstlenendir. Alacaklının bu sözleşmede rolü yoktur.

Yasada geçerliliği için herhangi bir şekil öngörülmemiştir. İç üstlenme sözleşmesi ivazlı olabileceği gibi ivazsız da olabilir. Daha açık deyişle, üstlenen borçlu tarafından kendisine bir ivaz taahhüt edilmesinin karşılığında borcu üstlenmeyi taahhüt etmişse ivazlı; aksi hâlde ivazsız borç üstlenme söz konusu olur. Borçlu, üstlenene taahhüt ettiği ivazı ifa etmedikçe üstlenen de taahhüdünü yerine getirmekten kaçınabilir. Yani, üstlenen bu durumda üstlendiği borcu yerine getirmeme hakkına sahiptir.

Borcun iç üstlenilmesi sözleşmesi adi yazılı şekle tabi tutulmaktadır.

Borcun Dış Üstlenilmesi: Borcun iç üstlenilmesi, borcun üstlenilmesinin birinci adımındır. Bunun ikinci bir adımla tamamlanmasıyla borcun üstlenilmesi sonucuna erişilmiş olur. İkinci adımda ise üstlenen, alacaklıyla bu konuda bir sözleşme yapar. Borcun dış üstlenilmesinde alacaklının o zamana kadar tanıdığı borçlusunun yerine bundan sonra tanımadığı üçüncü bir kişi borçlu olacağı için alacaklının oluru (muvafakati) sağlanmalıdır. İşte, üstlenenin alacaklıyla akdettiği ve alacaklıya karşı da borcu üstlenmeye söz verdiği sözleşmeye borcun dış üstlenilmesi sözleşmesi denilmektedir.

Borcun iç üstlenilmesi sözleşmesi dış üstlenme sözleşmesinin önerisi (icabı) sayılmaktadır. Yalnız bunun için, "iç üstlenme sözleşmesinin, üstlenen veya onun izni ile borçlu tarafından alacaklıya bildirilmesi" gerekmektedir. Alacaklı, genelde de olduğu gibi öneriyi kabul edip etmemekte serbesttir. Ancak, üstlenen veya önceki borçlu, kabul için bir süre koyabilir. Alacaklı bu sürenin bitimine kadar susarsa öneri reddedilmiş sayılır. Fakat öneriye süre konulmamış ve alacaklı üstlenme önerisine sessiz kalmış ise bu onun dış üstlenme sözleşmesini kabulü olarak yorumlanacaktır.

Üstlenmenin usulünce tamamlanmasıyla eski borçlu borçtan kurtulmuş olur artık o borç için alacaklıya karşı yalnız üstlenen sorumlu tutulur. Diğer bir deyişle, alacaklı ifa için artık yeni borçluya başvuracaktır. Alacaklı, asıl borçla birlikte üstlenenin borçları hâline gelmiş olan faiz, ceza koşulu gibi fer'i hakları da yeni borçluya karşı ileri sürebilir.

Borcun güvencesi olan kefalet veya rehin, güvence verenler borcun üstlenilmesine yazılı olarak rıza vermişse yeni borçlunun dönemi için de güvence niteliklerini korurlar. Kefil ya da rehin veren, borcun üçüncü kişi tarafından üstlenilmesine yazılı rıza açıklamazsa kefalet veya rehin, kendiliğinden hükümden düşmektedir.

Üstlenen, eski borçlunun da sahip olduğu üstlenilen borçla ilgili olan def'i ve itirazları ileri sürebilir. Fakat dış üstlenme sözleşmesinden aksi anlaşılmadıkça üstlenen önceki borçlunun kişisel def'ilerini savunmasında kullanamaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 39.** Temsil, bir hukuki işlemin bir kişi ad ve hesabına olmak üzere bu kişinin yetkilendirdiği ya da yasa gereği yetkilendirilmiş bir diğer kişi tarafından yapılması olarak açıklanabilir. Olağan olarak temsilde yapılan hukuki işlem temsil edilenin hukuki alanında hukuki sonuç doğurur. Temsil ilişkisinde 3 kişi bulunmaktadır: Temsil edilen, temsilci ve kendisi ile sözleşme yapılan 3. kişi.

Temsil açısından çeşitli ayrımlar yapılır. Bunlardan en önemlileri

- temsilin hukuki temeline göre yapılan yasal ve iradi temsil ayrımı
- temsilcinin nasıl hareket ettiğine ve böylece hukuki işlemin temsil edileni bağlamasının şekline göre yapılan doğrudan ve dolaylı temsil ayrımı
- temsilcinin temsil yetkisine sahip olarak hareket edip etmemesine göre yapılan yetkili ve yetkisiz temsil ayrımıdır.

Doğrudan temsil yetkili bir temsilci tarafından bir başkası adına ve hesabına yapılan hukuki işlemin sonuçlarının, doğrudan doğruya temsil olunanı bağlamasıdır. Doğrudan temsilden bahsetmek için, yetkilendirilmiş temsilcinin bir başkası adına (ve hesabına) hareket etmesi gerekir. Bu şekilde hareket edince hukuki işlem doğrudan temsil edilen ile üçüncü kişi arasında hüküm doğurur. Buna karşılık temsilci kimin adına hareket ettiğini açıklamaksızın kendi adına, ama temsil edilen hesabına hareket

etmişse, artık bu durumda hukuki işlem doğrudan temsil edilen ile üçüncü kişi arasında meydana gelmez. Keza temsilci kendi ad ve hesabına hareket etmişse ortada temsil hukukunu ilgilendiren bir durum yoktur.

Temsilci, hukuki işlemi yaparken bu sıfatını bildirmezse, hukuki işlemin sonuçları kendisine ait olur. Bir diğer ifade ile temsilci, bilerek bu sıfatını ifade etmemiş ve temsil edilen hesabına hareket etmişse, hukuki işlem kendisi ile üçüncü kişi arasında doğar. Bu durum dolaylı temsil olarak ifade edilmektedir. Dolaylı temsilde temsil edilen ile üçüncü kişi arasında bir hukuki işlem yapılmış olmaz.

Doğrudan temsilden bahsetmek için temsilcinin temsilci olduğunu karşı tarafa bildirmesine her zaman gerek yoktur. Eğer karşı taraf bir temsil ilişkisinin varlığını durumdan çıkarıyor veya çıkarması gerekiyor ya da üçüncü kişi açısından hukuki işlemi temsilci veya temsil olunandan biri ile yapması farksız ise, hukuki işlemin sonuçları doğrudan doğruya temsil olunana ait olur.

Temsil olunan, temsil yetkisini sınırlandırma ya da geri alma hakkından önceden feragat edemez.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

40. Yetkisiz zilyet, taşınır eşyanın maliki veya malikin yetkili temsilcisi durumunda olmayan zilyetleri ifade eder. Kural olarak yetkisiz zilyetten hak iktisabı korunmamıştır. Ancak bazı hallerde iyi niyet korunmaktadır.

İYİNİYETİN KORUNDUĞU HALLER

- 1. Emin sıfatıyla zilyet:** Malikin malı, kendi zilyetliğini devam ettireceği umuduyla kendi rızası ile bıraktığı kişilere emin sıfatıyla zilyet denir. Yetkisiz olan bu zilyetten iyiniyetle hak iktisabı korunur. Bunun için iki koşul gerekir.
- a. Emin Sıfatıyla zilyet olmalı:** Emin sıfatıyla zilyedin vasıtasız veya vasıtalı olması fark etmez. Zilyet yardımcıları da emin sıfatıyla zilyet değildir.
- b. İktisab edilen hak, aynı bir hak olmalıdır.** Eğer iktisap edilen hak şahsi bir hak ise malike karşı ileri sürülemez. Örn. A bir eşyasını B'ye ariyet olarak vermiş ve B de bu eşyayı Ü ye kiralayarak ona teslim etmiştir. Olayda Ü nün kazandığı şahsi bir hak olduğundan kira sözleşmesini A ya karşı ileri süremez. Fakat B, bu malı rehnetsaydı, taşınır rehni aynı bir hak sağladığından, bunu malik A ya karşı ileri sürebilirdi.
- 2. İktisab edilen şey para veya hamiline yazılı senet ise, hatta sahibinin elinden rızası dışında çıkmış olsa bile iyi niyetle kazanılır.**
- 3. Malikin elinden rıza dışı çıkmış olsa bile çekişmesiz ve kesintisiz 5 yıl geçmiş ve kişi iyi niyetli zilyet ise mülkiyeti kazanır.**

İYİNİYETİN KISMEN KORUNDUĞU HALLER

Mal sahibinin elinden rızası dışında çıkmış ve iyiniyetli şahıs taşınırı, pazardan veya benzeri eşyaların satıldığı yerden iyiniyetle satın alsa bile yine onun maliki olamaz. Yalnız ödemiş olduğu bedel kendisine verilmedikçe taşınırı geri vermez.

İYİNİYETİN KORUNMADIĞI HAL

Mal sahibinin elinden rızası dışında çıkmışsa şahıs iyi niyetli olsa da iktisabı korunmaz. Ancak 5 yıl kazandırıcı zaman aşımının geçmesiyle mülkiyeti kazanabilir.

Soruda kitap Y'nin elinden rızası dışında çıkmıştır. Mal pazardan ya da benzer eşya satılan yerlerden satın alınmamıştır. Bu sebeple M bu kitabı ancak kesintisiz ve çekişmesiz 5 yıl iyiniyetle elinde bulundurursa mülkiyetini kazanabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

41. KİŞİLİĞİN KORUNMASI: Kişilerin gerek maddi varlıkları gerekse manevi değerleri üzerinde sahip oldukları haklar vardır ki bunlara kişilik hakları denir. Kişiler maddi, manevi ve ekonomik değerleri ile bir bütündür. Örn: vücut bütünlüğümüz, onurumuz, resmimiz, ismimiz, özel hayatımız üzerinde sahip olduğumuz haklar. Kişilik hakları:

Mutlak niteliktedir. Yani herkese karşı ileri sürülebilir, herkes bu haklarımıza uymak zorundadır.

- Kişilik haklarından vazgeçilmesi ya da başkalarına devri mümkün değildir. Kişilik haklarını ihlal eden sözleşmeler, mutlak butlan yaptırımına tabidir. Örn: organını satmak isteyen kişinin yaptığı satış sözleşmesi
- Bu haklar, kişinin ölümü ile birlikte sona erer, mirasçılara geçmez. Ayrıca kişilik hakları zamanaşımına da uğramaz.

Kişilik haklarının korunması için birtakım yollar öngörülmüştür:

- 1. Sona Erdirme Davası (Men):** Kişilik haklarına yönelik ve halen devam etmekte olan bir saldırının sonlandırılması için açılan davadır. Örn: gazetede ünlü bir şarkıcının eşini aldattığına yönelik olarak halen devam eden yazı dizisi için açılan dava
- 2. Tespit Davası:** Sona eren bir saldırının etkisinin devam etmesi haline, hukuka aykırılığının tespiti için açılan davadır. Örn: yazı dizisi bittikten sonra aldatma haberleri sebebi ile konserleri iptal edilen şarkıcının açtığı dava
- 3. Önleme Davası:** Henüz başlamamış ama birtakım emarelerden yakın bir gelecekte başlaması beklenen haksız bir saldırının henüz başlamadan önlenmesi amacı ile açılan davadır. Örn: Gazetede yazı dizisi başlamadan önce, 3 gün sonra yazı dizisinin başlayacağına yönelik haberleri gören şarkıcının açtığı dava
- 4. Tazminat Davası:** Kişilik haklarına yönelik saldırı sonucu maddi ve manevi zarara uğrayan kişinin, uğradığı zararın tazmini için açtığı davadır. Tazminat davasında, haksız saldırıda bulunan kişinin kusurlu olması gerekir.

Olayda Ahmet, saldırı halen devam ettiği için men davası, saldırı sona erdiğinde etkilerinin sürüyor olma ihtimaline karşı hukuka aykırılığının belirlenmesi için tespit davası, zarar görmüşse de tazminat davası açabilir. Önleme davasını ise açamaz zira saldırı başlamıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

42. Anonim şirketlerde Genel kurullar, TTK'Da veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşılmadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz. Kararlar ise toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir.

Aşağıdaki genel kurul kararları, temsil edilen oyların en az üçte ikisinin ve oy hakkı bulunan esas sermayenin tamamının salt çoğunluğunun bir arada bulunması hâlinde alınabilir:

- a. Şirket işletme konusunun değiştirilmesi.
- b. Oyda imtiyazlı esas sermaye paylarının öngörülmesi.
- c. Esas sermaye paylarının devrinin sınırlandırılması, yasaklanması ya da kolaylaştırılması.
- d. Esas sermayenin artırılması.
- e. Rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması.
- f. Şirket merkezinin değiştirilmesi.
- g. Müdürlerin ve ortakların, bağlılık yükümlüne veya rekabet yasağına aykırı faaliyette bulunmalarına genel kurul tarafından onay verilmesi.
- h. Bir ortağın haklı sebepler dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvurulması ve bir ortağın şirket sözleşmesinde öngörülen sebepten dolayı şirketten çıkarılması.
- i. Şirketin feshi

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

43. Komandit Şirketler: Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket komandit şirkettir. Komandit şirketin beş unsura bağlı olarak kurulduğu kabul edilebilir.

1 Ortaklar: Komandit şirket, tıpkı kolektif şirketler gibi, en az iki kişi tarafından kurulabilir. Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin kuruluşunda ise en az beş kişi gerekir. Ancak, hangi tür olursa olsun, ortaklardan en az birinin sınırsız sorumluluk taşıması gerekir. Sınırsız sorumluluk taşıyan ortağa "komandite ortak, sınırlı sorumluluk alanlara ise "komanditer ortak" adı verilir. Komanditer ortağın sorumluluğu, taahhüt ettiği sermaye miktarını aşamaz. Komandite ortaklar ile komanditerler arasındaki farkları şu şekilde özetlemek mümkündür: • Komandite ortakların gerçek kişi olması zorunludur. Tüzel kişiler ancak komanditer ortak olabilirler. • Komandite ortaklar, emek sermayesi getirebilirken, komanditer ortaklar sadece nakit veya aynı sermaye taahhüt edebilirler. • Komandite ortaklara şirketin yönetim ve temsilinde yetki tanındığı hâlde, komanditer ortaklar şirket işlerine müdahale edemezler. • Komandite ortaklar rekabet yasağına tâbi olmasına rağmen, komanditerler bu yasağın dışında kalırlar.

2-Ticari İşletme: Komandit şirketlerin faaliyet konusu, iktisadi nitelik taşıyan ve kanunda yasaklanmamış olan her türlü işten oluşabilir. Kanunda, hangi işle iştigal ederse etsin, komandit şirketin kurduğu işletme, bir ticari işletme olarak kabul edilmiştir.

3-Ticaret Unvanı: Komandit şirketin ticaret unvanında, kolektif şirketlerdeki gibi, ortaklardan birinin adı ve soyadı ile komandit şirket ibaresi bulunmalıdır. Ancak, unvanda adı ve soyadı yer alacak ortağın, komandite ortaklardan biri olması şarttır. Komanditer ortağın ad ve soyadının unvana yazılması, şirket unvanının geçersiz olmasını sağlamaz, sadece bu ortağın komandite ortak gibi sorumlu sayılmasına neden olur.

4 Sorumluluk: Komandit şirketin ortakları, tek tip sorumluluk taşımaz. Ortaklardan bir veya bir kaç, kolektif şirketin ortakları gibi sınırsız sorumluluk taşıırken, diğer ortaklar anonim şirket ortaklarına benzer şekilde sınırlı sorumluluk sahibidir. Böylece, komandit şirketler, sorumluluk açısından adeta kolektif şirket ortakları ile anonim şirket ortaklarının bir araya gelmesinden oluşmuştur. Komandit şirket, en az birer adet olması koşuluyla hem sınırlı sorumlu ortak hem de sınırsız sorumlu ortakları bünyesinde bulundurulur.

5 Tüzel Kişilik: Komandit şirkette ortaklar, bir tüzel kişilik çatısı altında iktisadi faaliyette bulunmak üzere bir araya gelmiş olmalıdır. Bunun için, kanunda öngörülen şartların yerine getirilmesi ve şirketin tüzel kişilik kazanmasının sağlanması gerekir. Komandit şirket, ticaret siciline tescil edildiği andan itibaren tüzel kişilik kazanır.

Kuruluşu: Komandit şirketlerin kuruluşu, kolektif şirketler ile büyük benzerlikler gösterir.

1 Şirket Sözleşmesinin Düzenlenmesi: Komandit şirket sözleşmesi yazılı şekilde yapılmak zorundadır. Şirketin komandit olup olmadığı sözleşme hükümlerine göre belirlenir. Komandit şirket sözleşmesi, esas itibarıyla kolektif şirket sözleşmesinde yer alması gereken hususları kapsar. Bir komandit şirket sözleşmesine kolektif şirket sözleşmesinde bulunması gereken hususlardan başka her komanditer ortağın sermayesinin miktarı, cinsi ve ortak sıfatından kaynaklanan ve bir yönetim hakkı niteliğinde olmaması gereken, komanditer ortaklara verilen yönetim görevleri açıkça belirtilir. Ancak, komanditer ortak, kişisel emeğini ve ticari itibarını sermaye olarak koyamaz, komanditer ortaklar sadece nakit veya aynı sermaye getirebilirler. Şirket sözleşmesi incelendiğinde, sözleşmedeki hükümlerden şirketin komandit olduğu anlaşılmıyorsa, o şirket kolektif olarak kabul edilir. Bu yüzden, şirket sözleşmesinin, ortakların komandit şirket kurma iradesini ortaya koyacak açıklıkta olması gerekir. Aksi hâlde, ortakların iradesinden tamamen farklı bir şirket (kolektif) kurulmuş olur.

2 Noter Onay: Kanunda öngörülen unsurları taşıyan ve şirketin komandit olduğunun anlaşılmasına imkân veren hususları içeren komandit şirket sözleşmesinin, kurucu ortakların tamamı (komandite ve komanditer ortaklar) tarafından imzalanması ve bu imzaların noter tarafından onaylanması gerekir.

3 Ticaret Siciline Tescil ve İlan: Komandit şirket sözleşmesi, noter onayından sonra ticaret sicili müdürlüğüne tevdi edilerek tescil ve ilan ettirilir. Komandit şirket, tescil işlemiyle birlikte tüzel kişilik kazanır ve iktisadi faaliyete başlar.

Komandit Şirket Türleri: Komandit şirketin iki türü vardır: Adi komandit ve sermayesi paylara bölünmüş komandit.

Adi komandit şirketler, şahıs şirketi niteliği taşırlar. Bu bakımdan, komandit şirkete özgü hususlar dışında kolektif şirket hükümlerine tâbi olurlar. Dolayısıyla, adi komandit şirketin hisse senedi çıkarılması veya halka açılması söz konusu olamaz. Adi komandit şirket, az ortaklı ve karşılıklı güvene dayanan bir şahıs şirkettir. Şirketi yönetim ve temsil yetkisi, ortaklarına (komandite ortaklara) aittir. Sözleşmede aksine hüküm yoksa bir ortağın şirketten çıkması mümkün değildir.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kolektif şirket, diğerleri bir anonim şirket ortağı gibi sorumlu olan şirkettir. Bu şirketler, komandit şirketlerin bir türü olmalarına rağmen, sermaye şirketleri arasında yer alırlar. Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, anonim şirketlerden farklı olarak en az beş kişi tarafından kurulurlar. Hisse senedi çıkarma ve halka açılma imkânları da vardır. Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde anonim şirket hükümlerine tâbi olurlar.

Şirketin İşleyişi: Komandit şirketin işleyişinde, adi komandit şirketler için kolektif şirket kuralları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket için ise anonim şirket kuralları geçerlidir.

Şirketin Yönetimi: Komandit şirketin yönetimi, bütün ortaklara verilmemiştir. Şirketi yönetme yetkisi, sadece komandite ortaklara aittir. Komandite ortakların yönetim hak ve görevi, şirket sözleşmesi veya ortakların kararıyla belirlenir. Sözleşmede bir düzenleme yoksa ve ortaklarca da bir karar alınmamışsa, komandite ortakların her biri şirketi idareye yetkili sayılır. Komanditer ortaklar, şirket işlerini görmeye yetkili ve görevli olmadıkları gibi, yönetim hakkını haiz olanların yetkileri içinde yaptıkları işlere de engel olamazlar. Ancak, olağanüstü iş ve işlemlerde, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, tür değiştirme, birleşme ve bölünme gibi yapısal değişikliklerde; şirkete ortak alınması, çıkarılması ve payın devri türünden temel işlemlerde komanditerler de oy hakkını haizdirler.

Şirketin Temsili: Komandit şirketi temsil yetkisi, komandite ortaklara aittir. Komandite ortakların tek başına mı yoksa birlikte mi temsil yetkisini kullanacakları, şirket sözleşmesiyle belirlenir. Komanditer ortaklar ise, şirketi temsil yetkisini haiz değildirler.

Ortakların Sorumluluğu: Komandit şirket ortaklarının sorumluluğu, komandite ortaklar ile komanditerler açısından farklı kurallara tâbidir.

1. Komandite Ortakların Sorumluluğu: Komandite ortaklar, şirket borçlarından dolayı sınırsız, müteselsil ve ikinci dereceden sorumluluk taşırlar. Komandite ortaklar, sorumluluk bakımından kolektif şirket ortakları ile aynı şekilde sorumludurlar.

2. Komanditer Ortakların Sorumluluğu: Bir komanditer ortağın sorumluluğu, taahhüt ettiği sermaye miktarını aşamaz. Bu ortaklar, anonim şirket ortakları gibi sınırlı sorumluluk taşırlar. Dolayısıyla, şirket alacaklılarının komanditer ortakları takip etmesi, ödenmemiş sermaye borcuyla sınırlıdır, komanditer, sermaye taahhüdünü yerine getirmişse şirket alacaklılarına karşı sorumlu değildir. Komanditer ortakların sorumluluğu bazı hâllerde genişler:

a Şirket Unvanında Ad ve Soyadının Yer Alması: Komandit şirketin ticaret unvanında komandite ortaklardan birinin adı ve soyadı bulunur. Komanditer ortakların adı ve soyadı unvana yazılmaz. Adı şirket unvanına dâhil olan komanditer, üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu sayılır.

b Şirketi Temsilen İşlem Yapması: Şirketi idare ve temsil yetkisi, komandite ortaklara verilmiştir. Şirketle işlem yapan üçüncü kişiler, kendileriyle muhatap olan ortakların, sınırsız sorumluluk taşıyan kişiler olduğunu düşünür. Ticari mümessil, ticari vekil olarak hareket ettiğini açıkça bildirmeksizin şirket adına işlemlere girişen komanditer ortak, bu işlemlerden dolayı iyi niyet sahibi üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu olur.

c Şirketin Tescilinden Önce İşlem Yapılması: Komandit şirket, ticaret siciline tescil edilmeden

önce işlemler yapılmışsa, komanditer ortak, bu tür şirket borçları için, üçüncü kişilere karşı, sorumluluğunun sınırlı olduğunu onlar tarafından bilindiğini ispat etmediği takdirde, komandite ortak gibi sorumlu tutulur.

d. Sermayeye Biçilen Değerin Gerçeğe Aykırı Olması: Alacaklı, komanditerin koyduğu sermayeye biçilen değer, bu sermayenin konulduğu andaki değerinin altında olduğunu ispat edecek olursa, komanditer, aradaki fark tutarınca alacaklıya karşı sorumludur.

e. Komanditerin Taahhüt Altına Girmesi: Komanditer ortağın sorumluluğu, şirket sözleşmesinde gösterilen ve taahhüt etmiş olduğu sermaye miktarıyla sınırlıdır. Komanditer ortak, şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri sermayeyi aşan bir miktar ile sorumluluğu üzerine aldığı yazılı şekilde beyan veya ilan etmişse, üçüncü kişilere veya beyanın muhatabına karşı bu meblağ miktarı kadar sorumlu olur.

Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiye: Kolektif şirketlerin sona ermesine, tasfiyesine ve ortakların şirketten çıkma ve çıkarılmasına ilişkin kanun hükümleri komandit şirketlerde de uygulanır. Ancak, şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça komanditerin ölümü veya kısıtlanması şirketin sona ermesi sonucunu doğurmaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

44. Şirket sözleşmesinde, ortakların şirkete sermaye (payı) koymaları gerekir. Kural olarak ekonomik değer taşıyan her şey (para, taşınır-taşınmaz mal, hak, alacak, kişisel emek, ticari itibar gibi değerler birlikte veya ayrı) sermaye olarak getirilebilir. Ortaklarca getirilecek sermayenin mutlaka eşit değerlerde ve aynı nitelikte olması gerekmez. Ticaret şirketlerine, ekonomik değer taşıyan her şeyin sermaye olarak konulabileceği kuralının istisnaları da vardır. Gerçekten bazı şirket türlerine konulabilecek sermaye konusunda özel düzenlemeler vardır. Örneğin, halka açık anonim ortaklıklarda, halktan toplanan sermayenin nakit olması zorunludur; bankaların nakit sermaye ile kurulması gerekmektedir. Yine hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar, anonim şirketlere ve limited şirketlere sermaye konulamaz; bir komanditer ortak da kişisel emeğini ve ticari itibarını komandit şirkete sermaye koyamaz.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

45. İflâsın açılmasıyla duran hukuk davaları, ikinci alacaklılar toplantısından 10 gün sonra devam edilebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

46. Özün Önceliği Kavramı: İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gerektiğini ifade eder. Burada mali nitelikteki işlemin konusu ile özü arasında bir farklılık varsa özünü dikkate alarak kaydetme yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Mali nitelikteki işlemin konusu hukuki açıdan durumunu, özü ise gerçek hayattaki oluşma biçimini ifade eder.

Tam Açıklama Kavramı: Mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder. Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanmasının yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara yer verilmesi bu kavram gereğidir.

Önemlilik Kavramı: Bir hesap kalemi veya mali bir olayın nispi ağırlık ve değerinin, mali tablolara dayanılarak yapılacak değerlemeleri veya alınacak kararları etkileyebilecek düzeyde olmasını ifade eder. Mali tablolar hazırlanırken üretilen bilgiler özetlenerek, bilgi kullanıcılarına sunulurken, tutarlar küçük olsa bile onu doğuran olay önemli ise bu kalem diğer kalemlerle birleştirilmemeli ve ayrıca gösterilmelidir.

Sosyal Sorumluluk Kavramı: Muhasebenin işlevini yerine getirme hususundaki sorumluluğunu belirtmekte ve muhasebenin kapsamını, anlamını, yerini ve amacını göstermektedir. Bu kavramı muhasebenin organizasyonunda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında; belirli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısıyla bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılması gerektiğini ifade eder.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

47. Bilanço kalemlerini yerlerine yerleştirirsek:

X İşletmesi			
Aktif	... Tarihli Bilançosu		Pasif
Kasa	11.000	Banka Kredileri	12.500
Banka	500	Özkaynak	?
Alacaklar	1.500		
Ticari Mallar	12.000		
Taşıtlar	15.000		
Aktif Toplamı	40.000	Pasif Toplamı	40.000

Tablodan bilançonun aktif toplamının 40.000 TL olduğu görülmektedir. Bilanço eşitliği kuralından dolayı pasif toplamının da 40.000 TL olması gerekir. Ancak soruda Sermaye toplamı sorulduğundan, cevap pasifte kalan farktır.

Pasif = Yabancı Kaynak + Özkaynak

40.000 = 12.500 + Özkaynak

Özkaynak = 27.500 TL

Özkaynak = Sermaye – Geçmiş Yıllar Zararı = 27.500 TL

27.500 = Sermaye – 2.500

Sermaye = 30.000 TL

500 Sermaye Hs 5 özkaynaklarda bulunan pasif bir hesap olduğundan açılış kaydında 30.000 TL alacaklandırılır.

580 Geçmiş Yıllar Zararı Hs (-) 5 özkaynaklarda bulunan pasifi düzenleyici bir hesap olduğundan açılış kaydında 2.500 TL borçlandırılır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

48. **Bilanço:** Bir işletmenin belli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren tablodur. Bilançonun sol tarafına Aktif denir ve işletmenin varlıklarını, sağ tarafına ise Pasif denir ve işletmenin kaynaklarını gösterir.

Temel Bilanço Eşitliği: Bilançoda bulunan her varlığın kaynağı olmak zorundadır. Bu kaynak kendi kaynağımız (sermaye) olabileceği gibi yabancı kaynak (borç) da olabilir. Yani işletme ne kadar kaynağa sahipse o kadar varlık temin edebilir yani varlıkları her zaman kaynaklarına eşit olmak zorundadır. İşte bu denklige bilanço eşitliği denir.

Temel Bilanço Eşitliği (Denkliği)
Aktif (Varlıklar) = Pasif (Kaynaklar)
Varlıklar = Yabancı Kaynaklar + Özkaynaklar
Varlıklar = Borçlar + Sermaye - Zarar
Varlıklar – Yabancı Kaynak = Sermaye + Kar
Varlıklar – Kaynaklar = 0
Dönen Varlık + Duran Varlık = KVK + UVK + Özkaynak

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

49. Mizan: Yevmiye defterine tarih sırasına göre kaydedilen hesapların, defteri kebire ve yardımcı defterlere, matematiksel olarak, doğru aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmeye yarayan çizelgelerdir. İşletmenin dönem sonu envanter işlemlerinden önce yaptığı mizana genel geçici mizan, dönem sonu envanter işlemlerinden sonra yaptığı mizana ise kesin mizan denir.

Hesap: Mali nitelikli olayların bilanço unsurlarının her birinde ve faaliyet sonucunda her bir kalemdede meydana gelen değişimlerin izlenmesinde kullanılan çizelgelere hesap denir.

Bilanço: Bir işletmenin belli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren tablodur.

Gelir Tablosu: Gelir tablosu, işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönem net kârı veya zararını gösteren bir tablodur.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

50. Hisse Senedi satın alınması:

Alış Bedeli = 1.000 x 21 = 21.000 TL

----- / -----	
110 Hisse Senetleri Hs	21.000
102 Bankalar Hs	21.000
----- / -----	

Nominal değer bilgisi nazım hesaplarda izlenmesi:

----- / -----	
994 Menkul Kıymet Nominal	
Değeri Borçlu Nazım Hs	20.000
995 Menkul Kıymetler Nominal	
Değeri Alacaklı Nazım Hs	20.000
----- / -----	

Bilanço günü değerlendirme kaydı:

Değer azalışı = 1.000 x (19 - 21) = - 2.000 TL

----- / -----	
654 Karşılık Giderleri Hs	2.000
119 Menkul Kıymet Değer	
Düşüklüğü Karşılığı Hs	2.000
----- / -----	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 51. Değeri Kısmen Düşen Malın Kaydı (değer kaybı muhtemel):**

----- / -----	
157 Diğer Stoklar Hs	8.000
153 Ticari Mallar Hs	8.000
----- / -----	
Değer düşüklüğü = 5.000 – 8.000 = 3.000 TL	
----- / -----	
654 Karşılık Giderleri Hs	3.000
158 Stok Değer	
Düşüklüğü Karşılığı Hs	3.000
----- / -----	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 52. 120 Alıcılar Hs:** İşletmenin vadeli (kredili) olarak mal ve hizmet satışlarından doğan senetsiz alacakların izlendiği hesaptır. Kredili mal (hizmet) satıldığında ortaya çıkan alacak, bu hesabın borcuna kaydedilir. Alacak nakden veya mahsuben alındığında ise bu hesabın alacağına kaydedilir. 12 Ticari Alacaklar grubunda bulunan bu hesapta sadece ticari mal (hizmet) satışı sonucu olan alacaklar izlenir. Ancak işletmenin esas faaliyeti dışında işlemlerinden doğan alacakları 13 Diğer Alacaklar grubunda izlenir. Bu nedenle B seçeneğinde yer alan bütün işlemlerinden doğan alacakların izlendiği hesap ifadesi yanlıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 53. Her yıl ayrılan amortisman = 40.000 / 10 = 4.000 TL**

8. yılında kaza yapıldığına göre 7 yıl boyunca amortisman ayrılmıştır = 4.000 x 7 = 28.000 TL

Maliyet bedeli (254 Taahhüt Hs alacaklı) =	40.000 TL
257 Birikmiş Amortisman Hs borçlu =	- 28.000 TL
Kaza öncesi Net aktif Değer	12.000 TL
Sigortadan alacak (*)	15.000 TL
Kar (679 Olağandışı G/K Hs alacaklı) =	3.000 TL

(*) Bu işlem ticari bir işlem olmadığı için 136 Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabında (borçlu) izlenecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 54. 540 Yasal Yedekler Hs:** Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca anonim şirketlerin ayırmak zorunda oldukları yedekler bu hesapta gösterilir. I. Tertip yedek Akçe ve II. Tertip yedek Akçe olarak ikiye ayrılır.

541 Statü Yedekleri Hs: Şirket ana sözleşmesi hükümleri çerçevesinde ayrılan yedekler bu hesapta yer alır.

542 Olağanüstü Yedekler Hs: Yetkili organlar tarafından alınan kararlar uyarınca şirket genel kurulunda, yönetim kurulunun önerisi ile ayrılan yedekler bu hesapta izlenir.

549 Özel Fonlar Hs: İşletmede bırakılması ve tasarrufu zorunlu yasal fonlar ile diğer amaçlarla ayrılan fonların izlendiği hesaptır.

Kar dağıtım kaydı: Kar dağıtım kaydında, geçmiş yıllar zararı ve yedekler ayrıldıktan sonra kalan tutardan ortaklar adına sorumlu sıfatıyla işletme %15 Gelir Vergisi stopajı kesmelidir.

4. DENEME ÇÖZÜMLERİ

Yasal Yedek = 5.000 TL (TTK gereği yedek)

Statü Yedeği = 2.000 (ana sözleşme gereği yedek)

Olağanüstü yedek = 3.000 TL (Y. Kurulunun önerisiyle)

Toplam Temettü = 40.000 – (5.000 + 2.000 + 3.000)

Toplam Temettü = 30.000 TL

Gelir Vergisi Stopajı = 30.000 x %15 = 4.500

Net Temettü = 30.000 – 4.500 = 25.500 TL

----- / -----

570 Geçmiş Yıllar Karları Hs (*) 40.000

540 Yasal Yedekler 5.000

541 Statü Yedeği 2.000

542 Olağanüstü Yedek Hs 3.000

331 Ortaklara Borçlar 25.500

360 Ödenecek Vergi ve Fon 4.500

----- / -----

(*) Her yılın karı bir sonraki dönemde dağıtıldığı için bu hesap kullanılmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

55. Yedeklerin sermayeye ilave edilmesi: Sermayeye eklenen her unsur sonucunda sermaye artacaktır. Dolayısıyla sermaye artışları sermaye taahhüdü ve taahhüdün yerine getirilmesi olarak iki aşamada gerçekleşir.

Yasal Yedek = 5.000 TL (TTK gereği yedek)

Statü Yedeği = 2.000 (ana sözleşme gereği yedek)

Olağanüstü yedek = 3.000 TL (Y. Kurulunun önerisiyle)

Toplam yedek = 10.000 TL

----- / -----

501 Ödenmemiş Sermaye 10.000

500 Sermaye Hs 10.000

----- / -----

540 Yasal Yedekler 5.000

541 Statü Yedeği 2.000

542 Olağanüstü Yedek 3.000

501 Ödenmemiş Sermaye 10.000

----- / -----

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

56. Y: Toplam maliyet

a: Toplam sabit maliyet

bX: Karma maliyet

b: Birim değişken maliyet

X: Faaliyet hacmi

$$Y = a + b X = 1.000 + 20X = 1.000 + 20 \times 200 = 5.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

57. **En Yüksek-En Düşük Noktalar Tekniği:** Bu teknikte belli bir dönemde gerçekleşen en yüksek ve en düşük faaliyet hacimlerinden hareketle maliyet fonksiyonu oluşturulur. Bu tekniğin eksikliği teknik maliyet denklemi bulmada sadece iki uç noktanın kullanılmasıdır.

	DİS	BAKIM MALİYETİ
En Yüksek	1.500	190.000
En Düşük	500	100.000
Kalan	1.000	90.000

$$\text{Değişken Maliyet Oranı} = 90.000 / 1.000 = 90 \text{ TL/DİS}$$

$$\text{Karma Maliyetler} = \text{Sabit Maliyet} + \text{Değişken Maliyet}$$

$$\text{Sabit Maliyetler} = \text{Karma Maliyet} - \text{Değişken Maliyet}$$

$$\text{Sabit Maliyetler} = 190.000 - (90 \times 1.500) = 55.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

58. **Cari Oran:** Dönen Varlıklar ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösteren bir orandır.

- Cari oran, işletmenin genel likidite durumunu ortaya koyarak işletmenin net çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığını ortaya koyar. Bu nedenle orana çalışma sermayesi oranı da denilmektedir.
- Dönen varlıkların toplamının Kısa vadeli yabancı kaynaklardan yüksek olması istenir. Cari oranın 1'den büyük olması işletmenin ödeme gücünün emniyet marjı olarak görülmektedir. Genel olarak oranın 2 olması yeterli kabul edilir.
- Oranın küçük olması durumunda stok devir hızı ve alacak devir hızı yüksekse kısa vadeli yabancı kaynakların ödenmesinde zorluk çekilmeyebilir.

$$\text{Cari Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{KVYK}}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

59. Ödenen Faiz = 672.000 – 240.000 = 432.000 TL

$$F = \frac{A \times n \times t}{100} = \frac{240.000 \times n \times 2}{100}$$

$$n = 90$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

60. Malların 4 adedi % 25 kârla, kalan 5 adedi % K kârla satılsın.

$$4 \times 25 + 5 \times K = 9 \times 20 \text{ (Toplam Kâr)}$$

$$K = 16$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. İlk kez 29 Nisan 1920'de 2 numaralı Hıyanet – i Vataniye Kanunu çıkartılmış ve 12 Nisan 1991'e kadar yürürlükte kalmıştır.

Bu kanun ile TBMM meşruiyetine isyan eden sözle, fiille veya yazı ile muhalefette bulunanlar vatan haini sayılmış ve vatan hainlerinin asılarak idamına edilir kararı alınmıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. I. TBMM'nin ekonomik sıkıntıları aşabilmek için elinde pek az imkan bulunmaktaydı. Bu konuda ilk attığı adımlardan biri aşar vergisini dört katına çıkarmak olurken bir başka adım Zonguldak'ta bulunan maden ocaklarından çıkartılan her bir ton yıkanmış kömür için ton başına belli bir miktar para kesilmesi olmuştur. Ancak işgal altındaki ülkede kıt imkanlarla içinde bulunulan durumun vahametinden dolayı Eskişehir – Kütahya Savaşı sonrasında meclis başkanı Mustafa Kemal Paşa'ya meclisin yetkileri Başkomutanlık Kanunu ile geçici olarak verilmesi üzerine Başkomutan Mustafa Kemal Paşa "Tekalif – i Milliye Emirleri" adıyla bir belge yayımlamış ve 10 maddeden oluşan bu emirlerin uygulanmasında İstiklal Mahkemeleri görevlendirilmiştir. Emir bir çeşit olağanüstü vergi niteliği taşımaktadır ve amacı ordunun ihtiyaçlarının halk tarafından karşılanmasıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

3. Temsil Heyeti'nin kurulmasına dair fikir ilk kez Amasya Genelgesi'nde ortaya atılmıştır. (Bilgi: Amasya Genelgesi'nde, İstanbul Hükümeti'nin üzerine düşen sorumluluğu yerine getiremediği, bu durumun milleti yok olmuş gibi gösterdiği ile ilgili maddesinin de bulunduğunu unutmayın.) Erzurum'da bölgesel olarak toplanan (sadece Anadolu'nun doğusundaki bazı vilayetlerden temsilci katıldığı için) Erzurum Kongresi'nde Mustafa Kemal Paşa başkanlığında doğu illeri adına oluşturulan Temsil Heyeti, Sivas Kongresi'nde yine Mustafa Kemal Paşa başkanlığında üye sayısını da artırarak ulusal hale gelmiştir. Bu heyet ilk toplantısını yaptığı Sivas Kongresi sonrası aldığı karar ile atama faaliyetini gerçekleştirmiştir.

Ülkede yürütme erkinin yetki alanı içinde yer alan, atama faaliyetini gerçekleştiren Temsil Heyeti, artık İstanbul'daki Hükümet'in yetkisiz olduğu ve bu erkin kendi kudreti altında bulunduğunu göstermiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. Tüketici elindeki bütçe ile sabit fiyatlardan satın alabileceği maksimum mal sepetlerini gösteren noktaların birleştirilmesi ile elde edilen geometrik şekle bütçe kısıtı denir. Şekli negatif eğimli ve doğrusaldır. Denklemi ise;

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$$

Ancak soruda verilen bütçe denklemi

"Y = 40 – 4bX" şeklindedir. Bu denklem orijinal haline çevrildiğinde;

$$Y = 40 - 4bX$$

$$Y + 4bX = 40$$

Ancak verilen bütçe 1000₺ iken denklemde sadeleştirilmiş hali 40₺ olarak çıkmaktadır. Bu nedenle verilen denklem 25 ile genişletildiğinde;

$$Y + 4bX = 40 / 25$$

$$25 \cdot Y + 25 \cdot 4bX = 25 \cdot 40$$

$$25 \cdot Y + 100bX = 1000$$

$$P_y \cdot Y + P_x \cdot X = M$$

Yani;

$$P_y = 25$$

$$P_x = 100.b$$

M = 1000 olarak karşımıza çıkar. Soruda X malı fiyatı 5₺ olarak verildiği için;

$$P_x = 100b = 5$$

$$b = 5/100$$

$$b = 0,05' \text{ dir.}$$

Sorunun seçenekleri değerlendirilirse;

A seçeneğinde verilen "b parametresinin değeri 0,05'dir." ifadesi doğrudur.

B seçeneğinde verilen "Y malı fiyatı 2,5₺'dir" ifadesi yanlıştır. Çünkü Y malı fiyatı çözümden 25 olarak bulunmuştur.

C seçeneğinde verilen "Bütçe kısıtının eğimi -0,2'dir." ifadesi doğrudur. Çünkü;

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -\frac{P_x}{P_y}$$

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -\frac{100}{25}$$

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -0,2' \text{ dir.}$$

D seçeneğinde verilen "Tüketici bütçesi ile 100 birim X malı, 20 birim Y malı tüketebilir" ifadesi doğrudur. Çünkü;

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$$

$$1000 = 5 \cdot X + 25 \cdot Y$$

$$1000 = 5 \cdot (100) + 25 \cdot (20)$$

$$1000 = 500 + 500$$

1000 = 1000 şeklinden gerçekleşmektedir. Yani tüketici tüm gelirinin tamamını D seçeneğindeki tüketimi gerçekleştirerek kullanabilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Düşük mala ait olan toplam etkinin ayrıştırılması ayrıştırılması için aşağıdaki tablodan yararlanılır.

	İkame Etkisi	Gelir Etkisi	Toplam (Fiyat) Etkisi
Düşük Mal	-	+	-
	P düşer, Q artar	P düşer, Q düşer	P düşer, Q artar

Soruda verilenleri de yorumladığımızda;

$$\text{İkame Etkisi} = \text{Gelir Etkisi} \times 3$$

Bu nedenle malın fiyatı "a" azalırsa;

- İkame etkisi nedeni ile malın tüketim miktarı "3a" artar.
- Gelir etkisi nedeni ile malın tüketim miktarı "a" azalır.
- Toplam etki nedeni ile malın tüketim miktarı 2a artar. (3a - a = 2a)

Talebin fiyat esnekliğine gidilerek talep edilen miktar bulunabilir;

$$ed = \frac{\% \Delta Q}{\% \Delta P}$$

$$-2 = \frac{\% \Delta Q}{\% 10}$$

$$\% \Delta Q = +\% 20$$

Fiyat "a" azalırsa	İKAME ETKİSİ	GELİR ETKİSİ	TOPLAM ETKİ
DÜŞÜK MAL	+ 3a	a	+ 2a
Fiyat %10 azalır	Talep edilen miktar %30 artar	Talep edilen miktar %10 azalır	Talep edilen miktar %20 artar

Yani malın fiyatı %10 azalır;

- İkame etkisi nedeni ile (+ %30) artar
- Gelir etkisi nedeni ile (%10) azalır
- Toplam (fiyat) etki nedeni ile (+ %20) artar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Tam rekabet firmalarının üretimi durdurma ya da firma kapatma kararları sadece kapanma noktasında gerçekleşir. Bu durum faaliyet karının sıfır olduğu yani firmanın sadece toplam değişken maliyetlerini karşıladığı durumu ifade etmektedir.

Faaliyet karı = Toplam Hasılat – Toplam Değişken maliyet

Faaliyet karı = 0 ise;

Toplam Hasılat = Toplam Değişken Maliyet

$$TR = TVC$$

$$TR / Q = TVC / Q$$

$$P = AVC_{\min}$$

Bu durumda firmanın önce toplam değişken maliyeti bulunarak miktara bölünüp ortalama değişken maliyet bulunur;

Toplam Maliyet = Toplam Değişken Maliyet + Toplam Sabit Maliyet

$$TC = TVC + TFC$$

$$TC = Q^3 - 6Q^2 + 100Q + 50$$

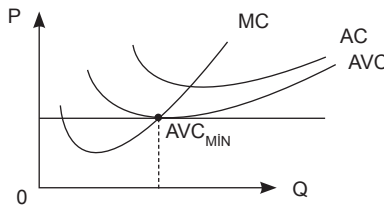
Olduğu için firmanın;

Toplam Değişken Maliyeti $TVC = Q^3 - 6Q^2 + 100Q$ olarak bulunur. Daha sonra ortalama değişken maliyeti bulmak için miktara bölünür ve ortalama değişken maliyet;

$$TVC / Q = AVC$$

$$AVC = \frac{Q^3 - 6Q^2 + 100Q}{Q}$$

$AVC = Q^2 - 6Q + 100$ olarak elde edilir. Firmanın kapanın kapanma noktası ise,

Tam rekabet firması $P = MC = AVC_{\min}$ olduğu noktada ortalama değişken maliyet minimum değer aldığı anda aynı zamanda eğimi de sıfırdır. Bu nedenle bu parabolün türevi alınıp sıfıra eşitlendiğinde eğimin sıfır olduğu noktadaki üretim düzeyi elde edilir;

$$AVC' = \frac{\partial(Q^2 - 6Q + 100)}{\partial(Q)}$$

$$AVC' = 2Q - 6$$

$$AVC' = 0$$

$$2Q - 6 = 0$$

$$2Q = 6$$

$$Q = 3$$

birim firmanın kapanma noktasındaki üretim düzeyini ifade eder. Bu üretim fiyatı bulmak için $P = MC = AVC_{\min}$ eşitliği nedeni ile ortalama değişken maliyet fonksiyonunda yerine yazılır.

$$AVC = Q^2 - 6Q + 100$$

$$AVC = (3)^2 - 6 \cdot (3) + 100$$

$$AVC = 9 - 18 + 100$$

$AVC = 91\text{₺}$ aynı zamanda kapanma noktasındaki malın satış fiyatını göstermektedir.

Yani tam rekabetçi firma kapatma kararı aldığı noktada malın satış fiyatı 91₺ iken 3 birim mal üretmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

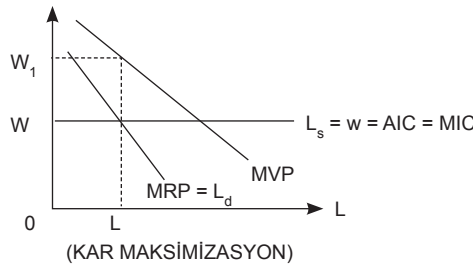
7. Ürettiği malı monopol piyasada satan firmanın satış fiyatı, malın son biriminden elde edilen hasılatın fazla olduğu için; $P > MR$ 'dir. Bu nedenle firma;

- Marjinal ürün değeri ($MPL \times P = MVP$)
- Marjinal ürün hasılatı ($MPL \times MR = MRP$)
- Marjinal ürün değeri > Marjinal ürün hasılatı olur.

İş gücünü ise tam rekabetçi piyasadaki talepten talep ettiği için çalışan emek sahipleri ücreti veri olarak kabul etmektedir;

- Ücret (w)
- Marjinal girdi maliyeti (MIC)
- Ortalama girdi maliyeti (AIC)
- $MIC = AIC = w$ olur.

Buna göre piyasa dengesi çizildiğinde;

Firma karını maksimize eden işçi sayısını ve ödenen piyasa ücretini $MIC = MRP$ noktasında belirler. Bu işçi sayısı marjinal ürün değeri (MVP)' de yerine yazılırsa işgücünün hak ettiği ücret (w_1) düzeyi bulunur.

Bu denge durumuna bakarak seçenekler yorumlanacak olursa;

A seçeneğindeki "Firmanın marjinal ürün değeri marjinal ürün hasılatının daha üstünde yer alır" ifadesi doğrudur.

Çünkü $MVP > MRP = L_d$ (emek talebi) olur.

B seçeneğindeki "Tekel firması işgücünü hakkettiği ücretin altında çalıştırmaktadır." ifadesi doğrudur.

Çünkü hak edilen (w_1) ücret $>$ piyasa ücreti (w)'dir.

C seçeneğindeki "Firma marjinal girdi maliyetinin marjinal ürün değerine eşit olduğu noktada karını maksimize yapan işçi düzeyini belirler" ifadesi yanlıştır. Çünkü firma marjinal ürün hasılatının (MRP) marjinal girdi maliyetine (MIC) eşit olduğu noktada belirler.

D seçeneğindeki "Bu durumda firma monopol sömürü elde eder" ifadesi doğrudur. Hak ettiği ücretin (w_1) altında piyasa ücretinden (w) işgücü çalıştırdığı için her işçi başına tekel olmasından dolayı sömürü elde eder.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

8. Tekel firmasının elde edeceği üretim düzeyi $MR=MC$ noktasında gerçekleştirilir. Bu nedenle marjinal hasılat ve marjinal maliyet denklemlerinin türetilmesi gerekmektedir.

Marjinal hasılatı bulmak için önce toplam hasılat bulunur. Daha sonra ise türevi alınarak marjinal hasılat elde edilir.

Soruda $P = 100 - Q$ şeklinde fiyat fonksiyonu soruda verilmiştir. Toplam hasılat;

$$TR = P \cdot Q$$

$$TR = (100 - Q) \cdot Q$$

$$TR = 100Q - Q^2 \text{ olarak bulunur.}$$

Bu malın marjinal hasılatını bulmak için toplam hasılat fonksiyonunda türev alınarak eğimi bulunur (toplam hasılatın eğimi marjinal hasılattır.)

$$MR = \frac{\partial(TR)}{\partial(Q)}$$

$$MR = \frac{\partial(100Q - Q^2)}{\partial(Q)}$$

$$MR = 100 - 2Q \text{ olarak bulunur.}$$

Soruda marjinal maliyet ise toplam maliyet fonksiyonunun türevi alınarak elde edilir.

$$TC = 20 + Q^2$$

$$MC = \frac{\partial(TC)}{\partial(Q)}$$

$$MC = \frac{\partial(20 + Q^2)}{\partial(Q)}$$

$$MC = 2Q \text{ olarak bulunur.}$$

Firma $MR = MC$ noktasında kâr maksimizasyon üretimini belirler.

$$MR = 100 - 2Q \text{ ve } MC = 2Q \text{ olduğuna göre}$$

$$MR = MC$$

$$100 - 2Q = 2Q$$

$$100 = 4Q$$

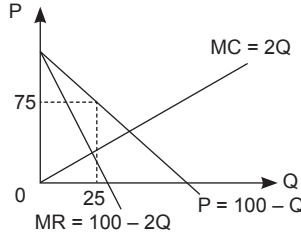
$$Q = 25 \text{ monopolün üretim düzeyidir.}$$

Bu üretim düzeyi monopol firmasının fiyat denklemi olan $P = 100 - Q$ denklemine yerine yazılırsa:

$$P = 100 - Q$$

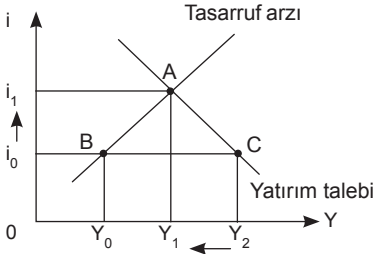
$$P = 100 - (25)$$

$P = 75$ monopolün satış fiyatını ifade eder. Bulunan bu noktalar grafiğe aktarıldığında;

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9.

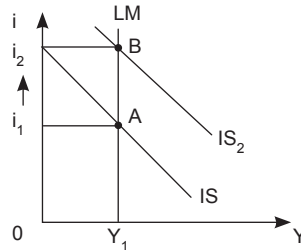
IS eğrisi üzerindeki her noktada tasarruf arzı yatırım talebine eşittir. Tasarruf arz eğrisi pozitif eğimli bir eğri iken yatırım talebi eğrisi negatif eğimli bir eğridir. Başlangıçta denge noktası A noktasıdır. Soruda tasarruf arzının yatırım talebinden küçük olduğu belirtilmiştir. Bu da B - C aralığını ifade etmektedir. Mal piyasasında yeniden denge sağlanabilmesi için A noktasına dönülmelidir. Bu nedenle faiz oranı yükseltilmeli gelir düzeyi düşürülmelidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

10. Otomatik stabilizatörler; ekonomik dengenin korunması ve sağlanması amacıyla ekonomide oluşan bir istikrarsızlığı herhangi bir müdahaleye gerek duymadan ortadan kaldırmak üzere mali sistemin yapısında bulunan artan oranlı vergiler, işsizlik sigortası ödemeleri, bütçe açık ve fazlaları, birey-aile ve kurum tasarrufları ile toprak mahsullerine ödenen mali yardımlar (sübvansiyon vs.) gibi araçlardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11.

Tam dışlama durumunda LM eğrisi gelir düzeyini gösteren yatay eksene diktir. IS eğrisi negatif eğimlidir. Denge noktası IS ve LM eğrilerinin kesiştiği A noktasıdır. Genişletici maliye politikası IS eğrisini sağa kaydırır faiz oranları artar gelir düzeyi değişmez.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

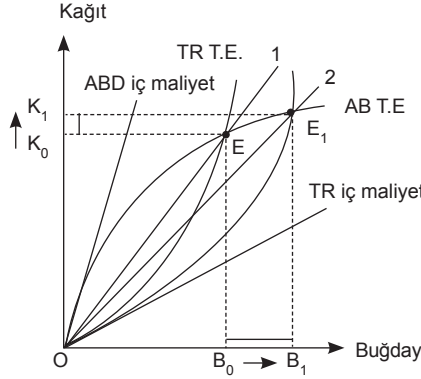
12. Tüketim fonksiyonu $C = 240 + 0,8Y$ şeklinde verilmiştir. 0,8 marjinal tüketim eğilimini (c) göstermektedir. Harcama çarpanı formülü $k = \frac{1}{1-c}$ dir. Vergi çarpanı formülü ise $kt = \frac{-c}{1-c}$ şeklindedir. Verilenler yerine yazıldığında $k = \frac{1}{1-0,8} = \frac{1}{0,2} = 5$ ve ise $kt = \frac{-0,8}{1-0,8} = \frac{-0,8}{0,2} = -4$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

13. Monetaristler duruma göre politika yerine kurala göre politika konulmasını savunurlar. Monetaristlere göre para arzı sabit bir oranda reel büyüme oranında artırılmalıdır. Klasiklere göre para yansız ve reel sektörü etkilemezken monetaristlere göre para arzında meydana gelecek artışlar fiyatlar genel düzeyini para arzı artışından daha fazla artıracaktır. Bu durum uzun dönemde enflasyonist bir süreç yaratacaktır. Soruda verilenlere göre nominal para arzındaki 3 kat artış fiyatlar genel düzeyini 3 kattan daha fazla artıracaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

14. Türkiye'de halkın zevk ve tercihleri ithal malı lehine artarsa;

- Türkiye'nin teklif eğrisi sağa kayar
- İthal malının fiyatı yükselir
- İhraç malının fiyatı düşer
- Dış ticaret haddi doğrusunun eğimi azalır
- Türkiye'nin dış ticaret haddi kötüleşir çünkü ithal malı fiyatı artarken, ihraç malı azalır
- Türkiye'nin dış ticaret hacmi iyileşir çünkü dış ticarete konu olan mal miktarı artar

C seçeneğindeki "Türkiye'nin dış ticaret hacmi kötüleşir." ifadesi hatalıdır. Teklif eğrisinin sağa kayması sonucu yeni dengede dış ticarete konu olan mal miktarı artar. Bu da olumlu bir sonuç doğuracaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Türkiye EFTA'ya (Avrupa Serbest Müdahale Birliği) üye değildir. Avrupa Konseyi, Birleşmiş Milletler ve G-20'nin kurucu üyelerindendir.

Avrupa Konseyi'ne 1949, G-20'ye 1976, Birleşmiş Milletlere 1945 yılında kurucu üye olarak dahil olmuştur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

16. Bu çerçevede konuyla doğrudan ilintili olmamakla birlikte, devletin ekonomide yarattığı başarısızlıkları da saymak gerekmektedir. Devletin ekonomide başarısızlıklara neden olduğu görüşü daha çok neo-klasik iktisatçılarca dile getirilmektedir.

Bu başarısızlıklar;

- Bütçe açıklarının finansman biçimi ve dışlama etkisi,
- Politik miyopluk,
- Rant kollama faaliyetleri,
- Bürokrat davranışları ve kamu kaynaklarının israfı,
- İdari işlemlerin maliyetleri,
- Oy ticareti,
- Merkeziyetçilik,
- Kayıt dışı ekonomi,
- Rekabetin ortadan kaldırılması,
- Mali yanılma [yanılsama¹],

olarak sayılabilmektedir.

Dışsallıkların varlığı, devlet başarısızlıkları değil; piyasa başarısızlıkları arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

17. Klasik maliye anlayışının etkinlik kaybı ile birlikte modern maliye anlayışı ortaya çıkmıştır. Modern maliye anlayışının ortaya çıkışında [klasik maliyenin etkinlik kaybında] etkili olan olay ve olgular; I. Dünya Savaşı, 1929 Ekonomik Bunalımı, Bilimsel çalışmalar, II. Dünya Savaşı ve Refah devleti görüşleridir. Bu beş temel olay/olgu arasında en önemli kuşkusuz 1929 Ekonomik bunalımıdır. Bu görüşün temsilcileri; Robinson, Stackelberg, Srafa ve Keynes'dir.

Müdahaleci devlet [modern maliye] anlayışı ile klasik maliyenin varsayımları da değişime uğramıştır. İlk değişim, tüketici devlet anlayışından süzgeç [yeniden dağıtıcı] devlet anlayışına geçiş biçiminde olmuştur. Buna göre, ekonomiden vergi ve diğer adlar altında alınan kaynaklar bütçede toplamakta ve bu kaynakların tamamı tekrar ekonomiye katılmakta-yeniden dağıtılmaktadır. Bu dağıtım üç biçimde gerçekleşir: **Piyasa gibi dağıtım** [iktisadi esaslara göre kurulmuş bulunan kamu işletmeleri tipki piyasa aktörleri gibi özel hukuk hükümlerine tabi özel işletmeler olarak çalışmaktadır], **piyasadan farklı dağıtım** [devlet tarımsal destekleme politikaları gibi politikalarla, üreticiyi korumak için yüksek fiyattan satın aldığı tarım ürünlerini tüketicileri korumak amacıyla düşük fiyatla piyasaya sürebilmektedir] ve **gerçek [hakiki] yeniden dağıtım** [Devlet piyasadan mal ya da hizmet almadan karşılıksız olarak transfer harcamaları ile geliri, gelir grupları arasında yeniden dağıtmaktadır].

İkinci değişim ise, kamu girişimlerinin her zaman özel işletmelerden daha verimsiz olmadığına ilişkindir. Kamu işletmelerinin günümüzde her zaman daha az verimli olduğunu ileri sürebilecek ampirik gözlemler bulunmamaktadır.

Üçüncü değişim ise, günümüzde tarafsız harcama ve tarafsız vergiden söz edilemeyeceğine ilişkindir. Miktar-Aksiyon Teorisi bazı olayların yeterli şiddetle ortaya çıkmadıkça açıkça anlaşılmasını ifade etmektedir. Bu bağlamda, modern maliye ile birlikte devletten beklentilerin farklılaşması, devletin harcamalarında önemli artışlara neden olmuştur. Çünkü kamu harcamaları ve vergilerin günümüzde ulaştığı boyut nedeniyle kaçınılmaz olarak müdahaleci etkiler meydana getirmektedir. 1870'ler ortamında gelişmiş ülkelerde kamu harcamalarının milli gelir içindeki payı² %9-12 düzeyinden günümüzde %40-50 düzeyine ulaşmıştır³. O nedenle de bu kadar devasa boyutlara ulaşan kamu harcamalarının müdahaleci etkileri açıkça görülebilmektedir. Bu yaklaşımda mali araçların **hem mali [fiskal] hem de mali olmayan [ekstra fiskal]** amaçlarla kullanılması gerektiği savunulmaktadır. Modern maliye anlayışına göre, devlet, iktisadi ve sosyal hayata müdahale etmelidir. Zaten modern maliye anlayışında, devletin yüklediği mali olmayan amaçları gerçekleştirebilmesi için vergi ve harcamaların tarafsız olmaması gerekmektedir.

Gerçek [hakiki] yeniden dağıtım ile transfer harcamalarının kastedildiği bu noktada önem taşımaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

¹ Vatandaşların kamu hizmet maliyetini algılayamamaları nedeniyle, kamu hizmet talebinin ve kamu harcamalarının artışı ifade etmektedir. Bu durum **Santa Claus Sendromu** olarak da ifade edilir.

² Bir ekonomide kamu kesiminin nispi büyüklüğü, kamu harcamalarının GSMH'ya oranı ile ölçülmektedir.

³ Danimarka'da 1996 yılı itibarıyla kamu harcamalarının GSMH'ya oranı %68 gibi bir düzeye dahi ulaşmıştı.

18. Bu ayırırda, karşılanacak ihtiyaçların ve yapılacak harcamaların **ortaya çıkış sıklığı** ya da yapılması söz konusu olacak giderlerin **önceden öngörülebilirliği** dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla her yıl tekrarlanır nitelikteki harcamalar adi; bir yıldan daha uzun zaman aralıklarıyla ortaya çıkan harcamalar olağanüstü harcama ya da önceden öngörülebilir ve tahmin edilebilir harcamalar adi, diğerleri olağanüstü harcama olarak kabul edilmektedir. Faydası ilgili yıllara sınırlı olan harcamalar adi; faydası izleyen yıllara da taşan harcamalar olağanüstü harcamalardır. Olağan kamu gelirleri [vergi vb.] ile finanse edilen harcamalar adi, özelleştirme gibi olağanüstü kamu gelirleri ile finanse edilen kamu harcamaları olağanüstü harcama olarak nitelendirilmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

19. Tahakkuk etmiş vergi gelirlerinden, tahsil edilen vergi gelirlerinin çıkarılmasıyla vergi açığı elde edilmektedir. Tahsil edilen vergi gelirlerinin tahakkuk edilen vergi gelirlerine oranı ise, fiili vergi gayreti olarak tanımlanmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

20. Vadesi gelmiş borçların uzun vadeli ya da sürekli [süresiz] borç haline getirilmesine konsolidasyon [tahkim] adı verilmektedir.

Konsolidasyona başvurma gerekçeleri şunlardır:

- Vadesi gelen borçların ödenmesinde mali güçlükler olabilir,
- Borcun vadesinde ödenmesi piyasa koşullarında önemli dalgalanmalara [piyasada paranın bollaşması nedeniyle enflasyona] yol açabilir.

Bu gerekçelerden de görüleceği gibi, konsolidasyonda, Devletin ödeme gücü içinde olmasından ya da borcun itfası [ödenmesi] halinde ortaya çıkacak parasal genişlemenin yaratacağı enflasyonist baskılardan endişe edilmektedir.

Özellikle enflasyon dönemlerinde, uygulanması önerilen olağanüstü borç yönetim işlemi, konsolidasyon olarak karşımıza çıkmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

21. İç borçlanmada kullanılan araçlar; Hazine [plasman] bonosu, Devlet tahvili, Hazine'ye kısa vadeli avans, Hazine kefaletini haiz bonolar, Müteahhitlik [yüklenici] bonoları, Gelir ortaklığı senetleri, Gelire endeksli senetler, kira sertifikası ve emanet paralarındır. Bu araçlardan Devlet tahvili, gelir ortaklığı senetleri, gelire endeksli senetler ve kira sertifikası uzun vadeli borçlanma aracı iken, diğerleri kısa vadeli borçlanma aracıdır.

İlk olarak 1983 yılında çıkarılan Gelir Ortaklığı Senetleri; köprü, baraj, elektrik santrali, karayolu, denizyolu, telekomünikasyon sistemleri gibi kamu kurumlarına ait alanların gelirlerine gerçek ve tüzel kişilerin ortak olması için çıkarılan senetlerdir [Keban Barajı Gelir Ortaklığı Senetleri, Boğaziçi Köprüsü Gelir Ortaklığı Senetleri gibi].

Buradaki önemli nokta ortaklık ilişkisinin yalnızca bu alanlarının gelirlerine yönelik olmasıdır. Aksi halde, bu kamusal alanlara ortaklık söz konusu değildir.

Bu senetlerin ihraç edilme amacı, istikrarlı ve güvenilir gelir sağlayarak tasarrufları genişletmek, [inanç temelli olarak] sabit getirili menkul kıymetlere yatırım yapmak istemeyen tasarruflar bağlamında borçlanma alanlarını genişletmek ve bu kaynaklarla kamu yatırımlarını artırmaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

22. Maliye politikası araçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Vergiler,
- Kamu harcamaları,
- Borçlanma,
- Borç yönetimi,
- Gelirler Politikası⁴,
- Bütçe politikası.

Maliye politikası araçları ile ilgili tespit edilmesi gereken önemli nokta, bir politika ya da düzenlemenin maliye politikası aracı olup olmadığıdır, kamu kesiminin inisiyatifinde yer almasına bağlı olmasıdır. Bu bağlamda, kurumlar vergisi oranı, gelir vergisi oranı, KDV oranı maliye politikası aracı niteliğinde iken, kurumlar vergisi hasılatı, gelir vergisi hasılatı ve KDV hasılatı ekonomik faaliyet hacmine bağlı olarak ortaya çıkacaktır. Devlet hasılatı belirleyemez.

O nedenle, kurumlar vergisi oranı maliye politikası aracı iken, gelir vergisi hasılatı gerçek anlamda maliye politikası aracı değil; bir sonuçtur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

23. Bu politikada amaç, piyasadaki likiditeyi bollaştırmak ve ekonomideki satın alma gücünü artırmaktır. Bu nedenle;

- Devlet, Merkez bankasından borçlanmalıdır. Merkez Bankasının karşılıksız para basması nedeniyle herhangi bir biçimde dışlama etkisi söz konusu olmayacak ve tüketim ve yatırımları caydırıcı etki göstermeyecektir.
- Merkez bankasının yanında kaydi para yarattığı için mevduat bankalarından borçlanmalıdır.
- Bu dönemde birey ve şirketlerden borçlanma tavsiye edilmemektedir. Çünkü bu dönemde zaten tüketim ve yatırım yetersizliği söz konusudur. Ancak, birey ve şirketlerin harcamalarını kısmaksızın, atıl fonlarının aktive edilmesini [ekonomiye katılmasını] sağlayabilmesi koşuluyla birey ve şirketlerden borçlanmalıdır.
- Birey ve şirketlerin tüketim ve yatırımlarının azalmaması için borçlanma faizlerinin düşük düzeyde tutulmasına ihtiyaç vardır.
- Devletin borçlanma yoluyla ekonomiden çektiği kaynakları tekrar kamu harcaması olarak ekonomiye kanallama etmesi gerekmektedir.
- Bu dönemde yapılacak borçlanmaların kısa vadeli olması gerekmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

24. Gelir vergisi Dünyada; üniter gelir vergisi sistemi, sedüler gelir vergisi sistemi ve birleşik [karma] gelir vergisi sistemi olmak üzere üç farklı biçimde uygulanmaktadır. Buna göre;

a. Üniter Gelir Vergisi

Üniter gelir vergisi sistemi, subjektif karakterli bir vergidir. Sistemde elde edilen gelirlerin tamamı toplanır ve bu toplamdan; en az geçim indirimi, özel indirim, bağış ve yardımlar, yapılan giderler düşülür. Ardından bulunan toplam tutara artan oranlı vergi tarifi uygulanır. Üniter vergilendirmede, mükelleflerin ödeme gücüne göre vergilendirme ve vergi adaletinin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Türkiye’de 1950 yılından beri Üniter Gelir Vergisi Sistemi uygulanmaktadır. Ancak vergi sistemimiz içinde yer alan stopaj uygulamaları nedeniyle sedüler birtakım uygulamaların olduğu da göze çarpmaktadır.

⁴ Gelirler politikası, devletin ücret ve fiyatların oluşum sürecine doğrudan müdahale etmesi olarak tanımlanmaktadır. Taban/tavan fiyat uygulamaları, asgari ücret uygulaması, Borçlar Kanununda kira artış sınırlarının belirlenmesi bu kapsamda değerlendirilebilir.

b. Sedüler Gelir Vergisi

Sedüler gelir vergisi, gelirin unsurlarına sedül adı vermekte ve her bir sedülün kendi içinde ayrı ayrı vergilendirilmesini öngörmektedir. Sedüler gelir vergisi sistemi çeşitli kaynaklardan elde edilen gelirlerin, ayrı kategoriler olarak ele alınıp her kategori için öngörülmüş tarife göre vergilendirilmesi şeklinde uygulanmaktadır.

c. Birleşik [Karma] Gelir Vergisi

Üniter gelir vergisi sistemi vergi ödeme gücünü dikkate alması bakımından avantajlıdır. Sedüler gelir vergisi sisteminde ise her bir sedül kendi içinde ayrı ayrı vergilendirildiği için indirimin hangi sedülden yapılacağı belirlenemez. Bu nedenle vergi ödeme gücünün korunması çok zordur. Ancak sedüler gelir vergisi sistemi ayırma kuramına uygun bir yöntemdir. O halde her iki sisteminde kendine has avantajları bulunmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

25. [Haldun] Laffer eğrisi, vergi oranları ile vergi hasılatı arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Bu eğriye göre, vergi oranları artırılırken vergi hasılatı artar, vergi oranı optimuma ulaştığında vergi hasılatı da maksimuma ulaşır. Vergi oranları artırılmaya devam edilirse, vergi hasılatı azalış göstermektedir. Laffer'e göre, "vergilemede çoğu kez iki kere iki dört değil bir eder". Mevcut bir verginin oranının artırılmasına rağmen vergi gelirlerinde artık bir artışın olmadığı nokta verginin mali sınırıdır. Bu eğriye aynı zamanda Dupuit eğrisi adı da verilmektedir. Arz yanlı iktisatçıların önermelerine paralel olarak, ABD, İngiltere ve Türkiye'de 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında yapılan vergi indirimleri vergi hasılatını artırmak yerine azaltmıştır. Bu da doğal olarak kamu açıklarını artırmıştır

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

26. Gelir kavramını dar anlamda ve geniş anlamda olmak üzere ikili bir şekilde açıklamak mümkündür.

a. Dar Anlamda Gelir Kavramı [Kaynak Teorisi]

Kaynak teorisine göre; kişilerin sahip oldukları üretim faktörlerini çeşitli üretim faaliyetlerinde kullanılmaları sonucu elde ettikleri değerlere gelir denilmektedir.

Buna göre;

Emek faktöründen elde edilen gelire ücret denilmektedir.

Sermaye faktöründen elde edilen gelire faiz denilmektedir.

Doğal kaynak faktöründen elde edilen gelire rant denilmektedir.

Girişim yeteneği faktöründen elde edilen gelire ise kar denilmektedir.

Birden fazla üretim faktörünün birlikte faaliyete konulması dar anlamda gelir kavramını genişletmeyecektir.

Kaynak teorisi, kaynağı belli olan üretim faktörlerinden elde edilen değerlerin vergilendirilmesini öngörmektedir. Bu durum ortaya bazı sorunlar çıkarmaktadır. Bu sorunlardan en önemlisi üretim faktörlerinin dışında elde edilen menfaatlerin vergilendirilememesidir. Örneğin; piyango, miras vs. unsurlar kaynak teorisine göre gelir sayılmamaktadır.

b. Geniş Anlamda Gelir Kavramı [Safi Artış Teorisi]

Safi artış teorisine göre gelir, bir kimsenin belirli bir dönemdeki tüketimi ile aynı dönemdeki servetinde meydana gelen net artıştır. Başka bir anlatımla belirli bir dönemde; dönem sonu mal varlığından dönem başı mal varlığının çıkarılması sonucu kalan kısım gelirdir.

Gelir = Tüketim + servet değişimi.

Bu teoriye göre, belirli bir dönemdeki tüketime ve servet artışına kaynak teşkil eden her şey gelirdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

27. Vergi yansımaları etkileyen faktörler olarak; vergilendirilen malın arz ve talep esnekliklerini, uygulanan verginin değer ya da miktar esaslı olmasını, vergilendirilen mal ya da üretim faktörü olmasını, vergilendirmenin mal ya da emek piyasasına yönelik olmasını, verginin uygulandığı piyasadaki rekabet koşullarını, uygulanan verginin sınırlı mal grubunu kapsamı ya da genel bir vergi olmasını, ekonominin dışı açık ya da kapalı olmasını saymak mümkündür.
- Vergilendirilen malın arz ve talep esnekliği eşit ise, vergi üretici ve tüketici arasında eşit olarak paylaşılır,
 - Vergilendirilen malın talep esnekliği arz esnekliğinden büyük ise, verginin üreticiye yansıyan kısmı tüketiciye yansıyan kısmından daha büyüktür,
 - Vergilendirilen malın arz esnekliği talep esnekliğinden büyük ise, verginin tüketiciye yansıyan kısmı üreticiye yansıyan kısmından daha büyüktür,
 - Vergilendirilen malın arz esnekliği sıfır ise, vergi tamamen üretici üzerinde kalmaktadır,
 - Vergilendirilen malın talep esnekliği sıfır ise, vergi tamamen tüketici üzerinde kalmaktadır,
 - Tam rekabet piyasasında uygulanan verginin değer ya da miktar esaslı olması yansıma açısından farklılık arz etmemektedir,
 - Tekelci piyasada advalorem vergi uygulamasında, spesifik vergiye oranla üretim azalışı daha az gerçekleşmektedir,
 - Tekelci piyasada vergi, firmanın ürettiği mal üzerine konuluyorsa fiyatlar aracılığıyla kısmen tüketiciye yansıtılabilirken, firma karı üzerine konulan vergi tamamen firmanın üzerinde kalmaktadır,
 - Emek piyasasında da yansımaların yönü ve derecesini, emek arz ve talep eğrilerinin esneklikleri belirlemektedir. Doğal kaynaklar üzerine konulan vergi, arazi ya da doğal kaynak sahibi üzerinde kalmaktadır,
 - Özellikle tasarruf yetersizliği çekilen ülkelerde, sermayeye yönelik uygulanan vergi, finansman maliyetlerini artırarak ileriye doğru yansıyacaktır,
 - Ekonomide uygulanan verginin kapsamına göre, vergi yansımalarının şiddeti farklı olacaktır. Motorlu taşıtlar vergisindeki vergi artışı ile KDV gibi bir genel satış vergisindeki vergi artışlarının yansıması tüm ekonomiye yayılacaktır,
 - Vergi yansıması, kısa ve uzun dönemde farklılık arz eder ve uzun dönemde fiyatlama davranışları vergiden bağımsız faktörler tarafından şekillendirilebilir,
 - Ekonominin dışı açık ya da kapalı olması vergi yansıması üzerinde etkilidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

28. Bütçenin mali yıla girmeden önce kanunlaşmış olması gerektiğini ifade eden bütçe ilkesi önceden izin ilkesidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

29. **Devri (Kontrollü) Bütçe Teorisi (Alvin HANSEN):** Devri Bütçe Teorisi de Bütçede mali denkliliği öngörmektedir. Ancak Bütçe denkliliğinin yıllık olarak düşülmesi yerine, daha uzun süreli devreler halinde dikkate alınması esasına dayanmaktadır. Dolayısıyla devri bütçe teorisinde ekstrasfiskal amaçlara yönelik uygulamalar söz konusu olmayacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 30.** Üretim sürecinin yalnız bir aşmasında vergilendirme yapılması şeklindeki harcama vergileridir. Toplu muamele vergisinin üretim - tüketim zinciri içinde alındığı aşamanın adına göre üç çeşidi vardır. Bunlardan birincisi malın ilk üretim aşamasında vergilendirilmesidir ki. Buna istihsal vergisi adı verilir. İkincisi malın toptancıdan perakendeciye aktarılması sırasında vergilendirilmesidir ki bu aşamada alınan vergiye toptan satış vergisi adı verilir. Üçüncüsü ise malın tüketiciye intikali sırasında yani perakendeciler tarafından tüketicilere yapılan mal teslimleri dolayısıyla vergi alınmasıdır, buna da perakende satış vergisi [İstihlak vergisi] adı verilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 31.** Anayasanın 77. Maddesine göre; Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri 5 yılda bir aynı günde yapılır. Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir. Anayasanın 116. Maddesine göre; seçimler, TBMM ve Cumhurbaşkanı kararı ile yenilenebilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının beşte üç çoğunluğuyla seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır. Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde de Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır. Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir. Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni Meclisin ve Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam eder. Bu şekilde seçilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının görev süreleri 5 yıldır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 32.** Anayasanın 159. Maddesine göre;
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.
 - Kurul, görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi Kurul'a emir veremez.
 - Hâkimler ve Savcılar Kurulu **13 üyeden** oluşur; **2 daire** halinde çalışır.
 - **4 üye** Cumhurbaşkanı tarafından; **7 üye ise** TBMM tarafından seçilir.
 - Kurulun Başkanı Adalet Bakanındır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 33.** Maddi açıdan idari işlemler şar işlem ve sübjektif işlem olmak üzere ikiye ayrılır.

Şart (nesnel) işlem: Bir kişi veya nesneyi daha önceden belirlenen genel, objektif ve kişilik dışı bir statüye dâhil edilmesidir. Bir kişinin memur olarak atanması veya emekliye ayrılması, öğrenci olma ya da mezun olma, kamulaştırma gibi işlemler statü değişikliği oluşturan işlemlerdir.

Sübjektif işlem: Bu işlemlerde kişi nesnel bir statüye sokulmaz bulunduğu statüsünün sonucuna göre işlem yapılır. Örneğin, Memura disiplin cezasının verilmesi, vergi tarh ve tahakkuk işlemleri, öğrenciye not verilmesi gibi işlemlerdir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 34.** Yürütmeyi durdurma kararlarına karşı, kararın tebliğini izleyen günden itibaren 7 gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz edilen merciler, dosyanın kendisine gelişinden itibaren 7 gün içinde karar vermek zorundadır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. 2012 yılında 6352 sayılı kanun ile yapılan düzenlemeye göre, yürütmenin durdurulmasına ilişkin verilen kararlar 15 gün içinde yazılır ve imzalanır.

Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar; Danıştay dava dairelerince verilmişse konusuna göre Danıştay İdari veya Vergi Dava Daireleri Kurullarına, Bölge idare mahkemesi kararlarına karşı, en yakın bölge idare mahkemesine, İdare ve vergi mahkemeleri ile tek hâkim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine itiraz edilir.

Ancak **Danıştay İdari veya vergi dava daireleri kurullarının** Danıştay'ın temyiz mercii sıfatıyla baktığı davalar, Bölge idare mahkemesinin itiraz mercii sıfatı ile baktığı davalar, 2014 yılı 6546 sayılı kanun gereğince ilk derece mahkemelerinin ivedi yargılama yöntemi ile görülen davalar hakkında yürütmenin durdurulması kararlarına karşı itiraz edilemez. Sonuç olarak Danıştay'ın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalar hakkında yürütmenin durdurulması kararına itiraz edilebilirken Danıştay idari veya dava daireleri kurulunun verdiği kararlara karşı yürütmenin durdurulması kararına itiraz edilemez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 35.** İdari yargının görev alanına girmeyen uyuşmazlıklar şunlardır:

- Abonman Sözleşmeleri
- İdari Para Cezaları
- İdaren Özel Kişilere Açtığı Davalar
- İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerinden Doğan Davaları KİT'lerin 3. Kişilerle yaptığı sözleşmeler
- Kamu Görevlilerine Karşı Açılan Davalar
- Tapu Sicili Düzeltme Davaları
- Kamulaştırma Kanunun Uygulanmasından Doğan Davalar Nüfus Kayıt Düzeltme Davaları
- İdareye Ait Araçların Verdiği Zararlardan Dolayı Açılan Davalar
- Hizmet Sözleşmesinden Doğan Uyumazlıklar
- İcra ve İflas Dairesi Görevlilerinin Kusurlarından Doğan Tazminat Davaları

İdarenin özel hukuk sözleşmesinden doğan davalar adli yargıda görülürken sözleşmenin yapılmasından önce çıkan uyuşmazlıklar idari yargının görev alanına girer.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 36.** Dava, dava dilekçesinde öngörülen koşullara uymayan bir dilekçe ile açılmışsa dilekçe reddedilir. Eksiklikler davacı tarafından 30 gün içinde giderilerek yeniden yargı yoluna başvurulabilir. Dava açılırken, posta ve harç ücretleri yatırılmamışsa ya da eksik yatırılırsa davacıya 30 günlük süre verilir buna rağmen yatırılmazsa, tekrar bir 30 günlük süre verilir, bu sürede de yatırılmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Davanın görüldüğü sırada, zamanında tam verilen ücretlerin yetmeyeceği anlaşılırsa davacıya yukarıda olduğu gibi 30+30 günlük süre verilir buna rağmen yatırılmazsa dosyanın işlemde kaldırılmasına karar verilir bu karardan itibaren 3 ay içinde dosya işleme konmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Dava dilekçesinde bulunan eksiklikler için öngörülen süre 30 günken harçlar ile ilgili eksikliklerde bu süre 30+30 ve 3 ay olarak değişmektedir. Dolayısıyla bu ayrıntıya dikkat etmek gerekir. Bu sebepten dolayı D seçeneği yanlıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

37. Tam iki taraflı sözleşmelerde taraflar edimlerini aynı anda ifa edilmesi gerekir. Karşılıklı borç yükleyen bir sözleşmenin ifası isteminde bulunan tarafın, sözleşmenin koşullarına ve özelliklerine göre daha sonra ifa etme hakkı olmadıkça, kendi borcunu ifa etmiş ya da ifasını önermiş olması gerekir. Buna *ödemezlik* def'i denilmektedir. Tam iki taraflı sözleşmelerde ifayı talep eden kişinin kendi edimini de teklif etmiş olması gerekir. Aksi hâlde karşı taraf ifa etmekten kaçınabilir. Ödemezlik def'i taraflara karşı edim ifa edilinceye veya hiç değilse ifası teklif edilinceye kadar, borcunu ifa etmekten kaçınma imkânı sağlamaktadır.

Bir borcun birden fazla borçlusu olup ta müteselsil borçluluk söz konusu değilse yani adi (paylı) borçluluk hali söz konusu ise borçlular alacaklıya karşı borcun tamamından değil, paylarına düşen miktardan sorumludur. Alacaklı borçlulardan bu miktardan daha fazla bir talepte bulunursa, borçluların payına düşen miktarı ödeyip kalanlarından kaçınma hakkına taksim defi denir.

Zamanaşımı defi, borcun kanunen talep edilebileceği sürenin dolması halinde borçlunun borcu ödemekten kaçınma imkanını ifade etmektedir.

Adi kefalette alacaklı, borçluya başvurmadıkça, kefilî takip edemez. Alacaklının asıl borçluya başvurmadan doğrudan kefile başvurarak edimi yerine getirmesini talep etmesi halinde kefil tartışma defini ileri sürerek önce asıl borçluya başvurulmasını isteyebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

38. Geçerlilik şekli, bir hukuki işlemin geçerli olabilmesi için uyması gereken şekli ifade eder. Geçerlilik şekli açısından geçerli olan temel kural *şekil* serbestisidir. Sözleşmelerin geçerliliği, kanunda aksi *öngörülmedikçe*, hiçbir şekle bağlı değildir. Kısacası bir sözleşmenin geçerliliği, belirli bir şekilde yapılmasına bağlı değildir. Bu nedenle taraflar bir hukuki işlemi sadece sözlü olarak yapabilecekleri gibi isterlerse yazılı şekilde ya da notere giderek düzenletme şeklinde yapabilirler. Salt sözlü sözleşme hiçbir sorun olmadan olağan kurala göre geçerlidir.

Geçerlilik Şeklinin Türleri:

A. Sözlü şekil: Bazı hallerde bazı işlemlerin sözlü şekilde yapılması zorunluluğu karşımıza çıkar. Örneğin TMK uyarınca "Evlendirme memuru, evleneceklerden her birine birbiriyle evlenmek isteyip istemediklerini sorar. Evlenme, tarafların olumlu sözlü cevaplarını verdikleri anda oluşur. Memur, evlenmenin tarafların karşılıklı rızası ile kanuna uygun olarak yapılmış olduğunu açıklar." Görüldüğü üzere evlenme açısından sözlü *şekil şartı* bulunmaktadır. İki kişi yazılı olarak iradelerini evlendirme memuruna bildirseler bile evlenme geçerli bir şekilde kurulmaz.

B Yazılı şekil: Yazılı şekilde taraflar sözleşmeyi basit bir şekilde (el yazılı, daktilo, bilgisayar vs.) yazıp imzalamaları söz konusu olur. Hukukumuzda yazılı şekilde yapılması gereken sözleşmelere örnek olarak alacağın devri (temlik), kefalet sözleşmesi, fikir ve sanat eserleri üzerindeki mali hakların devri, Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunda düzenlenen taksitle satış ve tüketici kredi sözleşmeleri verilebilir.

C. Resmî yazılı şekil: Resmî şekilde işin içine resmî makam veya memurun girmesi gerekir. Hukukumuzda resmî şekli gerçekleştirme görevi kural olarak noterlerdedir. Noterleri bu şekilde düzenledikleri belgelere resmî senet denir. Kanunda ayrıca belirtilmemişse, resmî şekli noterler gerçekleştirir. Ancak kanunda istisnai olarak başka makam ya da memurların resmî şekli gerçekleştirmeleri gereği düzenlenmiş olabilir. Örneğin tapuda yapılacak işlemler (satış, sınırlı ayni hakların kurulması vs.) açısından tapu memurluğu görevlidir. Bu açıdan noterde yapılan işlemler istenilen hukuki sonucu doğurmaz. Ancak taşınmaz satış vaadi açısından noterlerin de yetkisi bulunmaktadır.

Paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde, diğer paydaşlar önalım hakkını kullanabilirler. Önalım hakkından feragatin resmî şekilde yapılması ve tapu kütüğüne şerh verilmesi gerekir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 39.** Kişi topluluğu niteliğinde tüzel kişiler olan dernekler, en az yedi gerçek kişi veya tüzel kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Derneklerin kar paylaşımına yönelik bir ortak amacı yoktur. Hukuka ve ahlaka aykırı amaçlarla dernek kurulamaz. TMK md.57'ye göre, Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Dernek kurucularının fiil ehliyetine sahip olması gerekir.

TMK md 58 ve 59'a göre, her derneğin bir tüzüğü bulunur. Dernek tüzüğünde derneğin adı, amacı, yerleşim yeri, kurucuları, gelir kaynakları, üyelik koşulları, organları ve örgütü ile geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur. Dernek tüzüğü, kanunun emredici hükümlerine aykırı olamaz. Dernekler, kuruluş bildirimi, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülki amirine verdikleri anda tüzel kişilik kazanır.

Onbeş yaşını bitiren ayırt etme gücüne sahip küçükler; toplumsal, ruhsal, ahlaki, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla yasal temsilcilerinin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilir veya kurulmuş çocuk derneklerine üye olabilirler. Oniki yaşını bitiren küçükler yasal temsilcilerinin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler ancak yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. Çocuk derneklerine onsekiz yaşından büyükler kurucu veya üye olamazlar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 40.** Yerleşim yeri, bir kimsenin oturmakta olduğu, iş ve aile ilişkilerinin merkezi olan yer olarak tanımlanmaktadır. Yerleşim yeri kavramı üçlü bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Bunlar, "iradi yerleşim yeri", "itibari yerleşim yeri" ve "yasal yerleşim yeridir.

- İradi yerleşim yeri, bir kimsenin kendi isteği ile seçtiği ve kural olarak oturmakta olduğu yerleşim yeridir. Gerçekten de, TMK. m. 19/1'e göre, "Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir". Söz konusu hükme göre bir yerin iradi yerleşim yeri olabilmesi için, öncelikle kişinin orada fiilen oturması gerekir.
- İtibari yerleşim yeri iki farklı durumda söz konusu olur. Bunlardan biri, iradi bir yerleşim yeri bulunmayan kimseler bakımından ortaya çıkar. Kişi iradi yerleşim yeri edinmemişse onun meskeni yasa gereği yerleşim yeri olarak kabul edilir. Diğer ise kişilerin mutlaka bir yerleşim yeri olması gerektiği kuralına dayanır ve Kanunda düzenlenmiştir. Gerçekten de, TMK. m 20/II'ye göre, "Önceki yerleşim yeri belli olmayan veya yabancı ülkedeki yerleşim yerini bıraktığı halde Türkiye'de henüz bir yerleşim yeri edinmemiş olan kimsenin halen oturduğu yer, yerleşim yeri sayılır.
- Yasal yerleşim yeri, bazı kimseler için kanunun doğrudan belirlediği yerleşim yeridir. Gerçekten de, TMK. m. 21'e göre, "Velayet altında bulunan çocuğun yerleşim yeri, ana ve babasının; ana ve babanın ortak yerleşim yeri yoksa çocuğun kendisine bırakıldığı ana veya babanın yerleşim yeridir. Diğer hallerde çocuğun oturma yeri, onun yerleşim yeri sayılır". Bu hükümden anlaşıldığı üzere, yasal yerleşim yeri,
 - velayet altındaki küçükler ile
 - vesayet altındaki kişiler bakımından söz konusudur. Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir. Velayet altındaki küçüğün yerleşim yeri ise kural olarak ana ve babasının yerleşim yeridir.

Evli kişiler için yerleşim yeri ile ilgili olarak özel bir durum öngörülmemektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

41. Derneklerin Sona ermesi

I. Kendiliğinden Sona Erme: Dernekler, aşağıdaki hâllerde kendiliğinden sona erer:

1. Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksız hâle gelmesi veya sürenin sona ermesi,
2. İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,
3. Borç ödemede acze düşmüş olması,
4. Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hâle gelmesi,
5. Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması.

II. Genel kurul kararı ile: Genel kurul, her zaman derneğin feshine karar verebilir.

III. Mahkeme kararı ile: Derneğin amacı, kanuna veya ahlâka aykırı hâle gelirse; Cumhuriyet savcısının veya bir ilgilinin istemi üzerine mahkeme, derneğin feshine karar verir. Mahkeme, dava sırasında faaliyetten alıkoyma dahil gerekli bütün önlemleri alır.

Genel kurul kararı ile feshedilen veya kendiliğinden sona erdiği tespit edilen derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi, tüzüğünde gösterilen esaslara göre yapılır. Tüzükte tasfiyenin ne şekilde yapılacağına genel kurul kararına bırakıldığı hallerde, genel kurul tarafından bir karar alınmamış veya genel kurul toplanamamışsa yahut dernek mahkeme kararı ile feshedilmişse, derneğin bütün para, mal ve hakları, mahkeme kararıyla derneğin amacına en yakın ve kapatıldığı tarihte en fazla üyeye sahip derneğe devredilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

42. Bir yerin şube sayılması için gerekli olan unsurları şunlardır.

İçişlerinde Merkeze Bağımlı Olma: Şube merkeze bağımlı olmalıdır. Bağımlılık iki anlama gelir. Birinci şubeler merkeze bağımlıdır ve merkezden aldığı emir ve talimatlar doğrultusunda çalışır. İkinci şubenin ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Merkezin nam ve hesabına çalışır. Yani kar ve zararı merkeze aittir.

Dış İlişkilerde Bağımsızlık: Şube merkezden aldığı yetkiye istinaden hareket etmesine rağmen dış ilişkilerinde bağımsızdır. Bu şubenin merkezden emir ve talimat almadığı anlamına gelmeyip şubenin merkezin yaptığı işlem ya da işlemleri ayrı bir izin almaksızın kendi başına yapabileceğidir.

Yer ve yönetim ayrılığı: Şube ile merkez arasında yer ve yönetim bakımından ayrılık vardır. Yer ayrılığı çok kesin anlaşılmamalıdır. Çünkü bir şube merkezden ayrı bir şehirde bulunabileceği gibi merkezle aynı binada dahi bulunabilir. Şubenin merkezden ayrı bir muhasebesi ve ticari defterleri vardır. Her şube, kendi merkezine ait ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak mecburiyetindedir." Buna göre şubenin ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Buna bağlı olarak şubenin kendi ticaret unvanı da yoktur. Şubeler merkezlerinin ticaret unvanlarını şube olduklarını belirterek kullanmak zorundadırlar.

Şube, temsil yetkisi bakımından da Önemlidir. Örnek olarak ticari mümessilin temsil yetkisi şube ilişkileriyle sınırlandırılabilir. Ticari işletmenin devri esas itibarıyla şubelerinde devri sonucunu doğurur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 43.** Kanunda tanzim olunan hususlarla bir ticarethane yahut ticari şekilde işletilen diğer bir müesseseyi ilgilendiren bütün muamele, fiil ve işler ticari işlerdendir. İlk olarak TTK'da düzenlenen tüm hususlar ticari iştir. Bunlara mutlak ticari iş denilir.

İkinci olarak bir ticari işletmeyi ilgilendiren tüm işler de ticari iş sayılır. TTK'da düzenlenmeyen fakat bir ticari işletmeyi ilgilendiren iş ya da işlemler de ticari iş sayılır.

Buna göre tüzel kişi tacirin yaptığı işler mutlaka ticari iş sayılır, yani tüzel kişi tacirin yaptığı işlerin mutlaka ticari işletmesini ilgilendireceği kabul edilir. Bunun aksi ispatlanamaz, kesin bir kuraldır. Gerçek kişi tacirin ise yaptığı her iş ticari işletmesini ilgilendirmeyebilir. Gerçek kişi tacir o işi yaptığı anda karşı tarafa o işin ticari işletmesini ilgili olmadığını açıkça beyan ederse veya işin durumundan onun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını anlaşıyorsa o iş ticari sayılmaz.

Taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğindeki sözleşmeler kanunda aksine hüküm olmadıkça sözleşmenin karşı tarafı için de ticari iş sayılır.

Gerçek kişi tacirin yapmış olduğu işten açıkça ticari faaliyetle bir alakası olmadığı anlaşılabiliyorsa iş ticari iş sayılmayacaktır. Dolayısıyla gerçek kişi tacirin ailesinin oturacağı eve kefil olması durumunda borcun konusunun ticari nitelikte olmadığı açıktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 44.** Bazı istisnai durumlarda ticari işletme mevcut olmasa bile ticari işletme açmış gibi muamelelerde bulunan kişiler iyiniyetli 3. kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur. Bu kişiler sadece tacir olmanın getirdiği yükümlülöklere tabi olurlar. Ticaret sicil memurunun işletmenin tescilini resen yapması mümkün değildir. Tescil talep üzerine yapılır. Tacirler işletmelerini diğer işletmelerden ayırt etmek adına bir işletme adı seçip kullanabilirler.

Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, tescili isteme süresi onbeş gündür. Bu süre, tescili gerekli işlemin veya olgunun gerçekleştiği; tamamlanması bir senet veya belgenin düzenlenmesine bağlı olan durumlarda, bu senet veya belgenin düzenlendiği tarihten başlar. Ticaret sicili müdürlüğünün yetki çevresi dışında oturanlar için bu süre bir aydır.

Sicil memurluğunca, ilgililerin tescil, tadil veya terkin talepleri üzerine verilen kararlara karşı tebliğden itibaren sekiz gün içinde sicilin bulunduğu yerdeki ticari davalara bakmakla görevli Asliye Hukuk Mahkemesine dilekçe ile itiraz edilebilir. Gerçeğe aykırı tescil dolayısıyla zarar görenler tazminat talep edebilirler.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 45.** İcra iflas kanunun 82. Maddesine göre; borçlunun ve ailesinin 2 aylık yiyecek ve yakacakları ve borçlu çiftçi ise gelecek mahsul için lazım olan tohumluğu haczedilemez.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 46. Tam Açıklama Kavramı:** Mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder. Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanmasının yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara yer verilmesi bu kavram gereğidir.

- Bu kavram gereğince mali tablo bilgi ve işlemleri tam açıklayıcı olmalı, bu mümkün değilse dipnotlarla gerekli açıklamalar yapılmalıdır.
- Nazım Hesaplar mali nitelikli olmayan ancak önemli işlemlerin sonuçlarının unutulmaması için ve bilgi vermek amacıyla Tam Açıklama kavramı gereği kullanılır.
- Bu kavram gereği, muhasebe kayıtlarında yardımcı hesaplar (Ak Bank, ABC AŞ, vb.) kullanılır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. DENEME ÇÖZÜMLERİ

47. 600 Yurtiçi Satışlar Hs	8.500
610 Satıştan İadeler Hs	- 400
611 Satış İskontoları	- 600
Net Satışlar	7.500
STMM Hs	- 4.500
Brüt Satış Karı veya Zararı	3.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

48. Vade sonunda faiz tahakkuku: (tahsil edilebilir durumda olan faiz)

----- / -----	
108 Diğer Hazır Değer Hs	X
- Vadesi Gelmiş Kuponlar	
642 Faiz Gelirleri Hs	XX
----- / -----	

Dönem Sonunda Faiz Tahakkuku: (tahsil edilebilir durumda olmayan faiz)

----- / -----	
181 Gelir Tahakkukları Hs	XX
642 Faiz Gelirleri Hs	XX
----- / -----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

49. Brüt Satış Karı = $360.000 \times (20/120) = 60.000$ TL

STMM = $360.000/1,20 = 300.000$ TL

D. Başlı Mal Mevcudu	XX
D. İçi Mal Alımı	+ 280.000
Ticari Mal Hs Borç Kalanı	XX
D. Sonu Mal Mevcudu	- 30.000
STMM	300.000

Ticari Mal Hs Borç Kalanı = $300.000 + 30.000 = 330.000$ TL

D. Başlı Mal Mevcudu = $330.000 - 280.000 = 50.000$ TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

50. ARALIKLI ENVANTER YÖNTEMİNE GÖRE ÇÖZÜM

a) Vadelı mal satılmasında yapılacak kayıt:

----- / -----	
120 Alıcılar Hs	XX
600 Yurt İçi Satışlar Hs	XX
391 Hesaplanan KDV Hs	XX
----- / -----	

b) İade alınan malın iadesi durumunda yapılacak kayıt:

----- / -----	
610 Satıştan İadeler Hs	XX
191 İndirilecek KDV Hs	XX
120 Alıcılar Hs	XX
----- / -----	

DEVAMLI ENVANTER YÖNTEMİNE GÖRE ÇÖZÜM

a) Vadeli mal satılmasında yapılacak kayıt:

120 Alıcılar Hs	XX
600 Yurt İçi Satışlar Hs	XX
391 Hesaplanan KDV Hs	XX
621 STMM Hs	XX
153 Ticari Mal Hs	XX

b) İade alınan malın iadesi durumunda yapılacak kayıt:

610 Satıştan İadeler Hs	XX
191 İndirilecek KDV Hs	XX
120 Alıcılar Hs	XX
153 Ticari Mal Hs	XX
621 STMM Hs	XX

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 51.** Satıcının iskonto yapması durumunda alınan malın maliyeti azalacağından 153 Ticari Mallar Hs iskonto tutarı kadar alacaklandırılır. Bu durumda mal alışında ödenen KDV tutarı (5.000 x %18) 900 TL ters KDV hesabıyla azaltılarak 391 Hesaplanan KDV Hs alacaklandırılır.

Soruda mal alış "peşin yapıldığı" için bu iskonto tutarı tahsil edilene kadar 127 Diğer Ticari Alacaklar Hs borçlandırılır. Eğer mal daha önce vadeli alınmış olsaydı yapılan iskonto sonucunda bu tutar borçtan düşülerek 320 Satıcılar Hs borçlandırılacaktı.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 52. Dönem karı üzerinden hesaplanan verginin kaydı:** Hesaplanan Kurumlar Vergisi 250.000 TL toplam vergi yükümlülüğüdür. Bu vergi kesin ödenecek tutar olmadığından hemen 360 Ödenecek Vergi ve Fon Hesabına kaydedilemez. Çünkü dönem içinde ödenen geçici vergiler ve 4. çeyrek geçici vergini ödendikten sonra toplam vergi yükümlülüğünden indirilmesi gerekir. Dönem boyunca ödenen vergiler dönem sonunda hesaplanan vergiden mahsup edildikten sonra ödenecek vergi tutarı kesinleşir (tahakkuk/beyanname). Bu nedenle kurumlar vergisi hesaplandığında yapılan kayda karşılık kaydı denir. Bunun için vergi öncesi kardan (690) indirilerek net karın tespit edilebilmesi için 691 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı Hs borçlandırılır. Diğer yandan ödenen geçici vergiler mahsup edilene kadar tutulmak üzere 370 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı Hs alacaklandırılır.

691 Dönem Karı Vergi ve Diğer	
Yasal Yükümlülük Karşılığı	250.000
370 Dönem Kârı Vergi ve Diğer	
Yasal Yükümlülük Karşılığı Hs	250.000

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 53. 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hs:** İşletmenin vergi yasaları gereğince, peşin ödediği ve bir yıl içerisinde indirim konusu yapılabilecek vergilerin kaydedildiği hesaptır.

Dönem içinde geçici vergilerin ödenmesi kaydı:

----- / -----		
193 Peş. Öd. Vergi ve Fon Hs	100.000	
360 Öden. Vergi ve Fon Hs		100.000
----- / -----		
360 Öden. Ver. ve Fon Hs	100.000	
100 Kasa Hs		100.000
----- / -----		

Peşin ödenen vergilerin mahsup edilmek üzere kapatılması (sorulan): Görüldüğü gibi dönem içinde ödenen 100.000 TL'lik geçici vergi, aktif 193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hesabının borcunda izlenmektedir. Ancak 250.000 TL'lik toplam kurumlar vergi yükümlülüğü 370 Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılığı Hesabının alacağına izlenmektedir. Ödenen 100.000 TL'lik geçici verginin mahsup edilebilmesi için 371 Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabının (-) borcuna aktarılması gerekir. Burada "neden ödenen vergiler toplam vergi yükümlülüğünden hemen mahsup edilmiyor?" sorusu akla gelebilir. Bunun nedeni henüz 4. çeyrek geçici verginin ödenmemiş olmasıdır. Çünkü o da ödendikten sonra tüm ödenen vergiler toplam vergi yükümlülüğünden (370) indirilecektir.

----- / -----		
371 Dönem Karının Peşin Ödenen		
Vergi Ve Diğer Yükümlülük Hs	100.000	
193 Peşin Öde. Vergi ve Fonlar Hs		100.000
----- / -----		

Beyanname düzenlendiğinde yapılacak kayıt: Beyannamenin verilmesi verginin kesinleşmesi anlamına gelmektedir. İşletmenin dönem karı üzerinden hesapladığı vergi tutarı 250.000 TL ve peşin ödediği vergi ise 100.000 TL.

Kalan vergi borcu = 250.000 – 100.000 = 150.000 TL

----- / -----		
370 Dönem Kârı Vergi ve Diğer		
Yasal Yükümlülük Karşılığı	250.000	
371 Dönem Karının Peşin Ödenen		
Vergi ve Diğer Yükümlülük Hs	100.000	
360 Ödenecek Vergi ve Fon		150.000
----- / -----		

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 54. Bankadan kredi çekilmesi:** İşletmenin borçları için katlandığı her türlü gider (faiz, komisyon, bsmv) borçlanma maliyeti kapsamındadır ve 780 Finansman Giderleri Hesabında izlenir.

----- / -----		
102 Bankalar Hs	XX	
780 Finansman Giderleri Hs	XX	
- Banka komisyonu		
300 Banka Kredileri Hs		XX
----- / -----		

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

55. Dönem sonunda tüm gelirler alacak kalanı verdikleri için borcuna kapatılarak 690 Dönem Karı veya Zararı hesabına aktarılır. Giderler de bunun tersidir. Ancak kayıta verilen 380 Gelecek Aylara Ait Gelir Hs bilanço hesabıdır ve Bilanço hesapları kendi aralarında ters kayıtlı kapatılırlar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

56. **Sabit Maliyetler:** Faaliyet hacmine bağlı olmayan ve sürekli toplam olarak sabit kalan maliyetlerdir.

- Üretim arttıkça birim başına sabit maliyet azalır ancak toplam sabit maliyet değişmez
- Üretim azaldıkça birim başına sabit maliyet artar ancak toplam sabit maliyet değişmez
- Faaliyet hacmi 0 olduğunda sadece sabit maliyetlere katlanılır. Faaliyet hacmi arttığında karma maliyet toplamı da artar.

Sabit Maliyet (FC)	Toplam FC	Birim FC
Üretim Artarsa	Değişmez	Azalır
Üretim Azalırsa	Değişmez	Artar

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

57. **Eksik veya Fazla Yüklenen Genel Üretim Maliyetlerinin Kaydı:** Tahmini yüklenen GÜM dönemsonunda filli GÜM'den fazlaysa, genel üretim maliyetlerinin fazla yüklenmesi söz konusudur. Bu durumda 730 Genel Üretim Giderleri Hesabı ile 731 Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı ters çevrilerek kapatılır, fazlalık kadar 620 Satılan Mamullerin Maliyeti Hesabının alacak tarafına kayıt yapılacaktır. Eksik yüklemede ise eksiklik kadar 620 Satılan Mamullerin Maliyeti Hesabının borç tarafına kayıt yapılacaktır. Dönemsonunda siparişlerin tamamı tamamlanmamış, ya da bir kısmı satılıp bir kısmı halen stoklarda ise, Genel Üretim Maliyetlerinin yüklenmesinden ortaya çıkacak eksik ya da fazla yüklemeler sadece 620 Satılan Mamullerin Maliyetine yansıtılarak değil de, 152 Mamuller, 151 Yarı Mamuller - Üretim ve 620 Satılan Mamullerin Maliyeti hesaplara orantılı olarak dağılması gerekir.

Dağıtılacak Kalemler	Yüklenen Gider	Eksik Yükleme 600 – 570 = 30	
620 SMM Hs	3.500	$(3.500/10.000) \times 30$	10,5
152 Mamul Hs	1.500	$(1.500/10.000) \times 30$	4,5
151 Yarı Mamul Üretim Hs	5.000	$(5.000/10.000) \times 30$	15
Toplam	10.000		30

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

$$58. \text{Oran} = \frac{\text{Hazır Değerler}}{\text{KVYK}} = \frac{\text{Hazır Değer}}{200.000} = 0,9$$

Hazır Değerler = 180.000

Kasa + 100.000

Bankalar + ?

Hazır Değerler 180.000

Bankalar = 80.000

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

$$59. \text{Cani Oran} = \frac{\text{Dönem Varlıklar}}{\text{KVYK}} = \frac{\text{Dönem Varlıklar}}{200.000} = 1,25$$

Dönen Varlıklar = 250.000

Kasa + 100.000

Bankalar + 80.000

Stoklar + ?

Dönen Varlıklar 250.000

Stoklar = 70.000

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

60. Dönen Varlıklar + 250.000

Demirbaşlar + 300.000

Birikmiş Amortisman - 50.000

Aktif Toplamı 500.000

Finansal Kaldıraç Oranı $\frac{\text{Yabancı Kaynak}}{\text{Pasif (Aktif)}}$

$$\text{Finansal Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Yabancı Kaynak}}{500.000} = 0,6$$

Yabancı Kaynaklar = 300.000

Kısa Vadeli Yabancı Kaynak + 200.000

Uzun Vadeli Yabancı Kaynak + ?

Yabancı Kaynaklar 300.000

Uzun Vadeli Yabancı Kaynak = 100.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

1. Amasya Görüşmeleri ardından İstanbul Hükümeti temsilcisi Salih Paşa ile yapılan protokol gereği, Meclis – i Mebusan için seçimlerin yapılarak İstanbul'da toplanması sağlanmıştır.

İstanbul'a gidecek mebuslarla yaptığı görüşmede Temsil Heyeti başkanı Mustafa Kemal Paşa kendisini meclis başkanı olarak seçilmesini isterken; işgal altında bulunan İstanbul'da millet yararına karar almasının mümkün olmayan meclisin – olası bir tehlike sırasında – meclis başkanı olarak, meclisi işgal altındaki İstanbul dışında toplamayı amaçlamıştır. Ancak bu istek yerine getirilmedi.

Temsil Heyeti başkanı Mustafa Kemal Paşa, mecliste Müdafaa – i Hukuk Grubu'nun kurulmasını ve Misak – ı Milli Kararlarının burada kabul edilmesini isterken, işgal altındaki vatanın bütünlüğü ve bağımsızlığı yönünde kararların alınmasını sağlamaya çalışmıştır. Mustafa Kemal Paşa'nın taleplerinden olan Müdafaa – i Hukuk Grubu'nun kurulması gerçekleşme de (Felah – ı Vatan adıyla başka bir meclis grubu oluşturulmuştur.) Misak – ı Milli Kararları kabul edilmiştir. Hatta İstanbul'un 16 Mart 1920'de işgali bu kararların kabul edilmesi nedeniyle gerçekleşecektir.

Bu süreçte henüz TBMM ortada yoktur. TBMM İstanbul'daki Son Osmanlı Meclis – i Mebusanı'nın dağıtılmasının ardından Ankara'da toplanabilecektir. Ayrıca Milli Mücadele sürecinde amaç ülkedeki işgallere son vererek, bağımsızlığın temin edilmesi olduğu için rejim ile ilgili meseleler gündeme gelmemiş, bu mesele bağımsızlığın temin edilmesinden sonraki süreçte gündeme gelmiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

2. Mondros Ateşkesi sonrasındaki işgaller karşısında Anadolu ve Rumeli'deki halk direnişleri konusundaki haklılıklarını duyurabilmek adına mücadele etseler de ellerindeki imkansızlıklar ve işgal kuvvetlerinin kamuoyu gücünden dolayı uzun süre seslerini duyuramamışlardır. Ancak İzmir'in işgali sonrasında bu liman şehrinde yaşanan sorunların Avrupa kamuoyuna ulaşması diğer bölgelerden daha erken gerçekleşmiştir. Bu liman şehrinde ticari faaliyetlerini yürütmekte zorlanan ve Anadolu'nun içlerine kadar ulaşan ticaret ağlarından gelen olumsuz haberler üzerine Amiral Bristol başkanlığında oluşturulan heyet Batı Anadolu'ya gelerek bölgede çalışmalar yürütmüştür. Yapılan çalışmaların sonucunda, Yunan delegasyonunun Paris Barış Konferansı'nda sunduğu raporların aksi içeriği sahip bir rapor sunarak, Anadolu'daki Yunan işgalinin haksızlığını vurgulamış ve bu belge Milli Mücadele'de Türk tarafını destekleyen ilk uluslararası belge olma niteliği taşımıştır.

Milli Mücadele sürecine dair bir diğer uluslararası nitelikte rapor ise Anadolu'nun doğusundaki çalışmalar sonucunda oluşturulan General Harbord Raporudur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. Milli Mücadele sürecindeki işgallere ve azınlıkların faaliyetlerine karşı örgütlenen halk bölgesel nitelikli, direniş örgütleri meydana getirmiştir. (Bilgi: Milli Mücadele'de yararlı cemiyetler Sivas Kongresi'nde Anadolu ve Rumeli Müdafaa – i Hukuk Cemiyeti çatısı altında toplanarak merkezileştirilecektir.)

Bölgesel nitelikli olarak kurulan bu yararlı cemiyetler, sadece kendi bölgeleriyle ilgili meselelere ağırlık vererek faaliyette bulunmuşlardır. Bu cemiyetlerden Kilikyalılar Cemiyeti Çukurova bölgesindeki Fransız işgaline ve bölgedeki Ermeni cemiyeti olan Hınçak'a karşı mücadele etmiştir. (A)

Mavri Mira Cemiyeti Megali İdea hedefi doğrultusunda hareket eden bir Rum cemiyetidir. (Bu hedefe yönelik hareket eden bir diğer Rum cemiyeti ise Etnik – i Etery olmuştur.) Milli Mücadele sürecindeki zararlı cemiyetlerden olan Mavri Mira İstanbul merkezli Bizans İmparatorluğu'nu yeniden kurma hedefinde olmuştur. (B)

İzmir'de kurulan Müdafaa – i Hukuk Cemiyeti, Paris Barış Konferansı'nın toplandığı süreçte İzmir'in Yunanistan tarafından işgali tartışmalarının yapılması sonrasında bu işgalin engellenmesi için oluşturulmuş bir cemiyettir. Ancak bu cemiyet İzmir'in işgalini engelleyememiş ve hedefine ulaşamamıştır. Cemiyeti kuranlar bu kez İzmir'in Yunanistan tarafından ilhak edilmesi (Megali İdea) ihtimaline karşı örgütlenerek İzmir Redd – i İlhak Cemiyeti'ni meydana getirmişler, bölgedeki Kuvayı Milliye oluşumlarını desteklemişlerdir. (C)

Hınçak Cemiyeti 1887'de kurulmuş sosyalist bir Ermeni cemiyetidir. Milli Mücadele döneminde Mondros Ateşkesi'nin uygulanmaya başlamasıyla oluşan Anadolu'daki otorite boşluğundan faydalanarak, Anadolu'da Çukurova'dan başlayarak Karadeniz'in doğusunu da içine alacak bir biçimde bir Ermeni devleti kurmayı hedeflemiş bir örgüttür. (D)

Kürt Teali Cemiyeti faaliyetlerini İstanbul'da sürdürmüş bir cemiyettir. Sevr Antlaşması'nda da yer alacak biçimde Fırat'ın doğusunda, hilafete bağlı bir Kürt devleti meydana getirmek amacıyla kurulmuştur. (E)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

4. Tüketici elindeki bütçe ile sabit fiyatlardan satın alabileceği maksimum mal sepetlerini gösteren noktaların birleştirilmesi ile elde edilen geometrik şekle bütçe kısıtı denir. Şekli negatif eğimli ve doğrusaldır. Denklemi ise;

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$$

Ancak soruda verilen bütçe denklemi

" $Y = 40 - 4bX$ " şeklindedir. Bu denklem orijinal haline çevrildiğinde;

$$Y = 40 - 4bX$$

$$Y + 4bX = 40$$

Ancak verilen bütçe 1000'ti iken denklemde sadeleştirilmiş hali 40'ti olarak çıkmaktadır. Bu nedenle verilen denklem 25 ile genişletildiğinde;

$$Y + 4bX = 40 / 25$$

$$25 \cdot Y + 25 \cdot 4bX = 25 \cdot 40$$

$$25 \cdot Y + 100bX = 1000$$

$$P_y \cdot Y + P_x \cdot X = M$$

Yani ;

$$P_y = 25$$

$$P_x = 100b$$

$M = 1000$ olarak karşımıza çıkar. Soruda X malı fiyatı 5'ti olarak verildiği için;

$$P_x = 100b = 5$$

$$b = 5/100$$

$$b = 0,05\text{'dir.}$$

Sorunun seçenekleri değerlendirilirse;

A seçeneğinde verilen "b parametresinin değeri 0,05'dir." ifadesi doğrudur.

B seçeneğinde verilen "Y malı fiyatı 2,5'tir" ifadesi yanlıştır. Çünkü Y malı fiyatı çözümde 25 olarak bulunmuştur.

C seçeneğinde verilen "Bütçe kısıtının eğimi $-0,2$ 'dir." ifadesi doğrudur. Çünkü;

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -\frac{P_x}{P_y}$$

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -\frac{5}{25}$$

$$\text{Bütçe kısıtının eğimi} = -0,2\text{'dir.}$$

D seçeneğinde verilen "Tüketici bütçesi ile 100 birim X malı, 20 birim Y malı tüketebilir" ifadesi doğrudur. Çünkü;

$$M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$$

$$1000 = 5 \cdot X + 25 \cdot Y$$

$$1000 = 5 \cdot (100) + 25 \cdot (20)$$

$$1000 = 500 + 500$$

$1000 = 1000$ şekliiden gerçekleşmektedir. Yani tüketici tüm gelirinin tamamını D seçeneğindeki tüketimi gerçekleştirerek kullanabilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. Piyasadaki denge düzeyine devlet taban fiyat uyguladığında denge fiyatı %20 oranında artar. Bu durumda talep edilen miktar azalırken, arz edilen miktar ise artmış olur ve ekonomide arz fazlası meydana gelir. Bu üretim ve tüketim düzeyleri için esnekliklerden yararlanıldığında;

$$ed = \frac{\% \Delta Q_d}{\% \Delta P}$$

$$-2 = \frac{\% \Delta Q_d}{+ \% 20}$$

$$\% \Delta Q_d = - \% 40$$

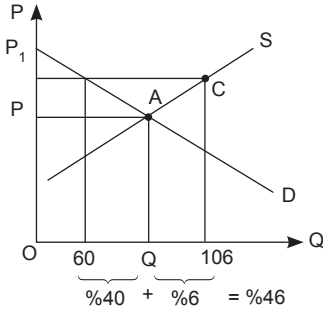
Talep edilen miktardaki azalma %40 olarak bulunur.

$$es = \frac{\Delta Q_s}{\% \Delta P}$$

$$0,3 = \frac{\% \Delta Q_s}{+ \% 20}$$

$$\% \Delta Q_s = + \% 6$$

Arz edilen miktardaki artış %6 olarak bulunur.

Soruda %'lik değer verildiği için denge miktarı 100 kabul edildiğinde talebi kestiği nokta %40 azaltıldığında 60 olacaktır. Arzı kestiği nokta %6 artırıldığında 106 olacaktır. toplamda %46'ya ulaşılacaktır.;

Arz Fazlası = %40 + %6

Arz Fazlası = %46 olur. Bu durum grafikte açıklandığında;

Piyasada taban fiyat sonucu ilk üretim düzeyinin %46'sı kadar arz fazlası oluşur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. Hicks modelinin mallar açısından ortaya çıkardığı sonuçlar özetlenecek olursa;

Normal mallar için;

- İkame etkisi negatiftir
- Gelir etkisi negatiftir
- Toplam (fiyat) etkisi negatiftir
- Fiyatı düştüğünde ikame, gelir ve toplam etki nedeni ile talep edilen miktar artar
- İkame etkisi Hicksgil talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Toplam etki Marshall talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Talep kanununa uygundur
- Marshall talebi Hicks talebine göre daha yatıktır
- Alışılmış talep telafi edilmiş talebe göre daha düşük eğime sahiptir
- Alışılmış talep tanzim edilmiş talebe göre daha yüksek esnekliğe sahiptir

Düşük mallar için;

- İkame etkisi negatiftir
- Gelir etkisi pozitiftir
- Toplam (fiyat) etkisi negatiftir
- Fiyatı düştüğünde ikame ve toplam etki nedeni ile talep edilen miktar artar, gelir etkisi nedeni ile fiyat düştüğünde talep edilen miktar azalır
- İkame etkisi Hicksgil talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Toplam etki Marshall talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Talep kanununa uygundur
- Marshall talebi Hicks talebine göre daha diktir
- Alışılmış talep telafi edilmiş talebe göre daha yüksek eğime sahiptir
- Alışılmış talep tanzim edilmiş talebe göre daha düşük esnekliğe sahiptir

Giffen mallar için;

- İkame etkisi negatiftir
- Gelir etkisi pozitifdir
- Toplam (fiyat) etkisi pozitifdir
- Fiyatı düştüğünde ikame etkisi nedeni ile talep edilen miktar artar, gelir ve toplam etki nedeni ile fiyat düştüğünde talep edilen miktar azalır
- İkame etkisi Hicksgil talebini gösterir ve negatif eğimlidir
- Toplam etki Marshall talebini gösterir ve pozitif eğimlidir
- Talep kanununa uygun değildir (istisnası)
- Marshall talebi Hicks talebi ile çakışıktır
- Alışılmış talep pozitif eğimli iken telafi edilmiş talep negatif eğimlidir
- Gelir etkisi pozitif olduğu için bir düşük maldır.
- Her giffen mal bir düşük maldır, her düşük mal bir giffen mal değildir.

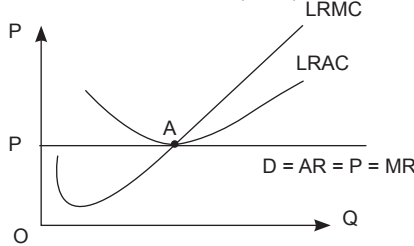
Bu bilgiler ışığında sorunun seçenekleri yorumlandığında;

D seçeneği sorunun cevabını oluşturur. Çünkü D seçeneğindeki "Giffen malı fiyatı düştüğünde ikame etkisi nedeni ile talep edilen miktarı da düşer" ifadesi hatalıdır. Çünkü giffen malının fiyatı düştüğünde;

- İkame etkisi nedeni ile talep edilen miktarı artar
- Gelir etkisi nedeni ile talep edilen miktar azalır
- Toplam (fiyat) etki nedeni ile talep edilen miktar azalır

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. Tam rekabetçi piyasanın uzun döneminde piyasaya giriş-çıkış serbestliği (mobilite) nedeniyle tam rekabet piyasasındaki tüm firmalar daima normal (sıfır) kar elde eder. Bu nedenle;

Denge durumunda olan bir firma için şu yorumlar yapılabilir;

- Uzun dönem ortalama maliyetin minimum olduğu noktada üretim yapmaktadır
- Optimum tesis büyüklüğüne (ölçeğine) kavuşmuştur
- Minimum etkin ölçek üretimi yapmaktadır
- Ölçeğe göre sabit getiri söz konusudur
- Tam kapasite üretimi gerçekleşmektedir
- $D = AR = P = MR = AC = MC$ noktasında kar maksimizasyon üretimini denge fiyatından satmaktadır.

Bu soru için önce verilen denklemden ortalama ve marjinal maliyet denklemleri bulunabilir;

Ortalama maliyet (AC) denklemi için:

$$AC = \frac{TC}{Q}$$

$$AC = \frac{Q^2 - 4Q + 25}{Q}$$

$$AC = Q - 4 + \frac{25}{Q}$$

Marjinal maliyet (MC) denklemi için;

$$MC = \frac{\partial(TC)}{\partial(Q)}$$

$$MC = \frac{\partial(Q^2 - 4Q + 25)}{\partial(Q)}$$

$$MC = 20Q - 4$$

Firmanın kar maksimizasyon üretimini belirlediği miktar "D = AR = P = MR = AC = MC" noktasında gerçekleştiği için;

$$AC = MC$$

$$Q - 4 + \frac{25}{Q} = 2Q - 4$$

$$Q = \frac{25}{Q}$$

$$Q^2 = 25$$

Q = 5 birim uzun dönemde tam rekabetçi bir firmaya ait üretimini ifade eder.

Üretim miktarı (Q) "5" birim olduğunda malın fiyatını bulmak için "P = AC = MC" olduğundan ortalama maliyet ya da marjinal maliyet denkleminde yerine yazılır;

$$AC = Q + \frac{25}{Q}$$

$$AC = (5) - 4 + \frac{25}{(5)}$$

$$AC = 5 - 4 + 5$$

$$AC = 6\text{₺}$$

Ya da

$$MC = 2Q - 4$$

$$MC = 2(5) - 4$$

$$MC = 10 - 4$$

$$MC = 6\text{₺}$$

Hem marjinal maliyet hem de ortalama maliyet 6₺ olarak bulunur yani malın fiyatı, marjinal maliyeti ve ortalama maliyeti 6₺'dir. Bu fiyat piyasada piyasa talebi ile piyasa arzının birbirini kestiği noktada belirlenir. Firmalar bu fiyatı veri olarak kabul eder. Bu veri fiyat piyasa talebinde yerine yazılırsa denge tüketim miktarı, dolayısıyla denge üretim miktarı da bulunabilir;

$$Q_d = 720 - 90P$$

$$Q_d = 720 - 90(6)$$

$$Q_d = 720 - 540$$

$$Q_d = 180 \text{ birim mal ise piyasa tüketim miktarıdır.}$$

Tam rekabetçi piyasada özdeş olan firmalardan bir tanesi 5 birim mal üretirken bu piyasada 180 birim mal tüketilmektedir (üretilmektedir). Dolayısıyla;

$$\text{Firma sayısı} = Q \text{ piyasa} / Q \text{ firma}$$

$$\text{Firma sayısı} = 180/5$$

$$\text{Firma sayısı} = 36$$

Tam rekabet piyasasında 36 adet özdeş firma üretim yapmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

8. Tekel firmaları tam fiyat farklılaştırması yaptığında tüketicinin ödemeye razı olduğu en yüksek değeri talep ederek tüm tüketici rantını ele geçirmektedir. Bu nedenle önce tek el firmasının üretim ve satış fiyatı bulunur;
 $P = 60 - 0,5Q$ olarak fiyat fonksiyonu verildiği için toplam hasılat bulunmalı, daha sonra ise marjinal hasılat elde edilmelidir.

$$TR = P \cdot Q$$

$$TR = (60 - 0,5Q) Q$$

$$TR = 60Q - 0,5Q^2$$

$$MR = \frac{\partial(TR)}{\partial(Q)}$$

$$MR = \frac{\partial(60Q - 0,5Q^2)}{\partial(Q)}$$

$$MR = 60 - 0,5(2)Q$$

$MR = 60 - Q$ elde edilir. $MC = 15$ olarak verildiği için tek el firmasının kar maksimizasyon üretimini bulabilir. Önce marjinal hasılatı, marjinal maliyete eşitleyerek üretim düzeyi daha sonra ise bu üretimi talep denkleminde yerine yazarak malın satış fiyatı bulunur.

$$MR = MC$$

$$60 - Q = 15$$

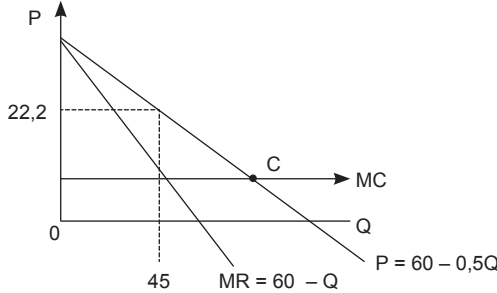
$Q = 45$ birim tek elin kar maksimizasyon üretimi bulunur. Daha sonra;

$$P = 60 - 0,5Q$$

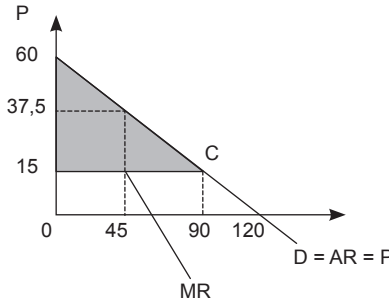
$$P = 60 - 0,5(45)$$

$$P = 60 - 22,5$$

$P = 37,5$ 'den monopol ürettiği malı satmaktadır. Bunları grafiğe gösterdiğimizde;

Firma tam fiyat farklılaştırması yani *birinci derece fiyat farklılaştırması* yaptığı için tüketici rantının tamamını ele geçirir. Bu durumda her fiyat düzeyinde tüketici rantını ele geçirmek için fiyatı her seferinde aşağı düşürdükçe ve her tüketicinin ödemeye razı olduğu en yüksek fiyatı ellerinden aldıkça her birim malın satışının toplam hasılatı katkısı, satın aldığı fiyat kadar olur. Bu nedenle fiyat düşüşü $MC=P$ noktasına yani tam rekabet üretim düzeyine kadar devam eder. Tüm tüketici rantını ele geçirirken piyasa üretimi tam rekabet üretimine kadar arttığı için sosyal refah kaybı da sıfırdır. Yeni üretim düzeyi ve satış fiyatı şekilde incelendiğinde;

C noktasında malını $MC = P$ noktasında 15'ten satmaktadır. Bu noktada üretim de $MC = P$ noktasında belirlendiği için;

$$MC = P$$

$$15 = 60 - 0,5Q$$

$$60 - 15 = 0,5Q$$

$$45 = 0,5Q$$

$Q = 90$ birim tam rekabet üretimidir.

Tekel tam fiyat farklılaştırması yaptığıında darı kaybı oluşmaz bu nedenle toplam rant ise bu taralı bölge;

$$\text{Üretici Rantı} = \frac{(90 - 0) \times (60 - 15)}{2}$$

$$\text{Üretici Rantı} = \frac{90 \times 45}{2}$$

Toplam rant = 2025'tir.

Tüketici rantı = 0

Sosyal refah kaybı = 0

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

9. Dışa açık bir ekonomide c marjinal tüketim eğilimini, t marjinal vergi eğilimini ve m marjinal ithalat eğilimi göstermek üzere harcama çarpanı şeklinde $k = \frac{1}{1 - c(1 - t) + m}$ hesaplanır ve toplam harcama eğrisinin eğimini belirler.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

10. Harcanabilir kişisel geliri elde etmek için uygulanacak yöntem aşağıdaki gibidir.

GSYİH

+

NFG

GSMH

Amortisman

SMH

Dolaylı Vergiler

+

Sübvansiyonlar

MG

Kurumlar Vergisi

-

Dağıtılmayan Kârlar

-

Sosyal Güvenlik Kesintileri

+

Transfer Ödemeleri

+

Kamudan Alınan Faizler

Kişisel Gelir

-

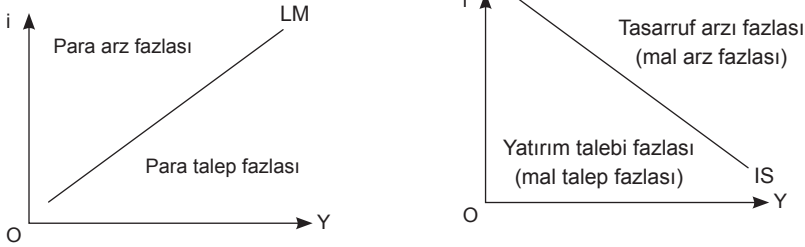
Dolaysız Vergiler

Harcanabilir Kişisel Gelir

Bu bilgiler doğrultusunda transfer ödemeleri bilinmezse kişisel gelir hesaplanamaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

11.

Para ve mal piyasalarının dengede olduğu bir ekonomide IS eğrisinin sağında kalan bölge tasarruf arzı fazlasını yani mal arz fazlasını gösterirken solunda kalan bölge yatırım talebi fazlasını yani mal talep fazlasını göstermektedir. LM eğrisinin sağında kalan bölge ise para talebinin para arzından büyük olduğu para talep fazlasını gösterirken solunda kalan bölge de para arzının para talebinden büyük olduğu para arz fazlasını göstermektedir. Bu nedenle IS eğrisinin sağında mal arz fazlası LM eğrisinin solunda para arz fazlası bulunmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

12. Zamanlararası bütçe kısıtı teoremi F. Modigliani'nin "Yaşam Boyu Gelir Hipotezi" ve M. Friedman'ın "Sürekli Gelir Hipotezi"nin öncüsü kabul edilir. Teorem Amerikalı iktisatçı Irving Fisher tarafından geliştirilmiş ve tüketicinin hayatını gençlik ve yaşlılık dönemleri dikkate alarak incelemektedir. Teoreme göre bütçe kısıtı ile karşı karşıya kalan tüketicinin vereceği kararla bugünkü tüketim, gelecekteki tüketimde belirleyici olmakta ve tüketicinin gençlik ve yaşlılık dönemlerindeki gelir ve tüketimi birbiriyle ilişkilendirilmektedir. Örneğin; gençlik döneminde tasarruf etmeyi tercih eden bir tüketicinin yaşlılık dönemindeki tüketimi, yaşlılık dönemindeki geliri ve gençlik dönemindeki tasarrufları ile faiz gelirinin toplamından oluşmaktadır. Teoreme göre faiz oranlarının pozitif olması (sıfırdan büyük olması) durumunda tüketicinin geliri bugünkünden daha az değerlidir ve tüketicinin bugünkü tüketimi gelecekteki tüketimden daha pahalı olmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

13. TÜİK tanımlarına göre Tüketici fiyat endeksi (TÜFE), hanehalklarının tüketimine yönelik mal ve hizmet fiyatlarının zaman içindeki değişimini ölçmektedir. 2003 temel yıllık TÜFE'nin temel amacı; piyasada tüketime konu olan mal ve hizmetlerin fiyatlarındaki değişimi ölçerek enflasyon oranını hesaplamaktır. Bu amaca yönelik olarak hanehalklarının, yabancı ziyaretçilerin ve kurumsal nüfusun yurt içinde yaptığı tüm nihai parasal tüketim harcamaları dikkate alınmaktadır. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ ÜFE), belirli bir referans döneminde ülke ekonomisinde üretimi yapılan ve yurt içine satışa konu olan ürünlerin üretici fiyatlarını zaman içinde karşılaştırarak fiyat değişimlerini ölçen fiyat endeksidir. Yİ ÜFE'nin sektörel kapsamı Madencilik ve Taşocaklığı, İmalat, Elektrik ve Gaz, Su Temini alanlarından oluşmaktadır.

Özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden olan çekirdek enflasyon ise enflasyonun geleceğine ilişkin tahmin edici gücü yüksek olan, enflasyon eğilimini gösteren ve para politikasının oluşmasına yardımcı olan bir göstergedir. Özel kapsamlı TÜFE göstergeleri, fiyatlarda gözlenen tüm geçici etkilerin arındırılması sonucunda fiyatlar genel düzeyinde meydana gelen artışı ifade etmektedir.

TÜİK'e göre özel kapsamlı TÜFE göstergelerinin kapsamı;

- A. Mevsimlik ürünler hariç TÜFE
- B. İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içecekler ve tütün ile altın hariç TÜFE
- C. Enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE
- D. İşlenmemiş gıda, alkollü içecekler ve tütün ürünleri hariç TÜFE
- E. Alkollü içecekler ve tütün hariç TÜFE
- F. Yönetilen-yönlendirilen fiyatlar hariç TÜFE şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 14. KARŞILIKLI TALEP KANUNU:** İki ülkeli iki mallı modelde bir ülkenin bir birim ihraç malı karşılığında diğer ülkenin malından ne kadar talep edeceğini gösteren kanundur (J.S.MİLL)

Bu teori ile dış ticaret dünya fiyatının oluşumu ve talep değişimine bağlı dünya fiyatının değişimi açıklanmaya çalışılmışsa da teori geometriksel olarak açıklanamadığı için eleştirilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 15.** Bir ekonominin serbest piyasa ekonomisine dönüşebilmesi için belli aşamaları geçmiş olması gerekmektedir. Bu aşamaları ifade eden model ekonomik entegrasyon modelidir. Bu modeldeki aşamalar;

Tercihli Ticaret Anlaşması: En dar kapsamlı birleşme türüdür. En az iki ülkenin bir araya gelerek karşılıklı tarife indirmesi ya da kaldırmasıdır.

Serbest Ticaret Anlaşması: En az iki ülkenin bir araya gelerek aralarındaki ticari ve ekonomik ilişkileri artırmak için ihracatın önündeki engelleri kaldırmasıdır.

Gümrük Birliği: En az iki ülkenin serbest ticarete ek olarak dış ülkelere karşı ortak tarife belirlenmesidir.

Ortak Pazar: En az iki ülkenin gümrük birliğine ek olarak faktörlerin ülkeler arasındaki hareketini serbestleştirmesidir.

Ekonomik (İktisadi) Birlik: En geniş birleşme türüdür. İktisadi birlik olarak da bilinir. Bu birleşme ile iç tarife engelleri kaldırılır, ortak dış tarifeler belirlenir. Bu birleşme türü ile ülkeler arasında faktörlerin tamamen serbest dolaşımının yanında ekonomik ve sosyo kültürel politikaların uyumlaştırılması da hedeflenmektedir.

Soruda bahsedilen "en az iki ülkenin bir araya gelerek karşılıklı ticareti serbestleştirip diğer tüm dış ülkelere karşı ortak tarife uygulayıp, faktör hareketliliğine izin verdiği aşama" ortak pazardır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 16.** Tam olmayan sosyal mallara diğer bir örnek kulüp mallarıdır. Örnek olarak tenis kortları, golf kursları, yüzme havuzları gibi tüketimden mahrum etmenin mümkün olabildiği mallar verilebilir. Bu mallar hem özel hem de kamu sektöründe üretilebilir. Sosyal Güvenlik Kurumu bir kulüp olarak değerlendirilir ve dolayısıyla sunulan sosyal güvenlik hizmeti bir kulüp malı niteliğindedir. Aynı zamanda NATO'nun sunduğu hizmetler, küresel bir kulüp malına örnek olarak gösterilebilir. Kulübe üye olanların sayısı arttıkça, üyelerin kulüp mallarından yararlanma imkânının kısıtlanmasına, kalabalıklaşma veya sıkışıklık maliyeti denir. En çok bilinen kulüp malları teorisi Buchanan'a aittir [1965]. Bu malların pozitif dışsal faydası bulunmaktadır. Ancak, kulüp mallarında bu dışsal fayda yalnızca kulüp üyelerince paylaşılmaktadır. Oysa eğitim ve sağlık gibi yarı kamusal mal ve hizmetlerin faydasından tüm toplum dışsal fayda sağlamaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

6. DENEME ÇÖZÜMLERİ

17. Cari harcamalar – yatırım harcamaları ayrımı, reel harcamaların kendi içindeki ayrımını göstermektedir. Bu ayrıma göre devletin tüketim malları alımına yönelik harcamaları cari; sermaye oluşumu ile ilgili harcamaları ise yatırım harcaması kabul edilmektedir.

Cari harcamalar, ülkenin üretken kapasitesine katkı sağlamayan ve ülkenin sermaye stokuna ilaveler yapmayan harcamalardır. Bu harcamaların faydaları ilgili dönemle sınırlı olmaktadır ve izleyen yıllara taşmamaktadır¹.

- Personel harcamaları
- Personel maaşları
- Tedavi giderleri
- Yolluklar ve harcırahlar
- Sosyal Güvenlik Primleri
- Diğer Cari harcamalar
- Kira giderleri
- Aydınlatma giderleri
- Isınma giderleri
- Hizmet alımları
- Küçük onarım giderleri
- Kırtasiye giderleri
- Demirbaş alımları²

Yatırım harcamaları ise, faydaları izleyen yıllarda da ortaya çıkan, ülkenin üretim kapasitesini geliştirerek sermaye stokuna ilaveler gerçekleştiren harcamalardır.

- Etüt ve proje giderleri
- Makine ve teçhizat alımları
- Yol, köprü, baraj yapımları
- Büyük onarım harcamaları
- Yapı ve tesis giderleri
- Taşıt alımları
- [Yeni] Bina alımları

Yeni bina alımları ile kastedilen, binanın tamamlandığı yıl içinde devlet tarafından satın alınmasıdır. Bu durumda bina alımı için yapılan harcama yatırım harcamasıdır. Eğer, bina önceki yıllarda tamamlanmış ise, bu harcama eski bina alımıdır. Dolayısıyla yapılan harcama yatırım harcaması değil, sermaye teşkil için yapılan transfer harcamasıdır. Geçmiş yıllarda yapılan [eski] binanın kullanılmış ya da kullanılmamış olması transfer niteliğini değiştirmez.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

¹ Klasik maliyeciler, cari harcamaları **adil harcamalar** olarak değerlendirmektedir.

² Demirbaşların faydasının izleyen yıllara da taşmasına rağmen cari harcamalar kapsamında değerlendirilmesinin birkaç nedeni bulunmaktadır. İlki, demirbaşlar ülkenin üretim kapasitesine bir katkı sağlamaz; mevcut hizmetlerin yürütülmesinde yardımcı işlev görürler. İkincisi ise, yıllık yatırım programlarında tutar kısıtı bulunmaktadır. Belirli bir tutarın altındaki dayanıklı tüketim unsurları [masa, sandalye vb.] için yapılan harcamalar cari harcama kapsamında yer almaktadır. Üçüncüsü, kamu sektöründe demirbaşlar, amortismanı tabi iktisadi kıymet niteliğinde değildir. Son olarak, uluslararası kamu mali istatistiklerinde de demirbaşlar genel olarak cari harcama biçiminde nitelendirilmektedir. O nedenle **demirbaşlar genel olarak cari harcama** kabul edilmektedir.

18. Kamu harcamalarının gerçek[te] artışında, kamu harcamalarındaki parasal artışın yanında sunulan hizmetin miktar ve/veya kalitesinde artış meydana gelmektedir. Kamu harcamalarını artıran gerçek nedenleri aşağıdaki biçimde sınıflandırmak mümkündür.

- **Askeri nedenler:** Savaş ya da savaş tehdidi nedeniyle kamu harcamalarındaki artış; bölgesel gerginlikler kamu harcamalarının gerçekte artışına neden olmaktadır. Savaş teknolojisinde meydana gelen gelişmeler, ülkelerin savunmaya daha fazla kaynak ayırmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda savaş sonrası, savaş mağdurlarına, gazi/malul ve şehit yakınlarına yapılan ödemeler de kamu harcamalarını gerçekte artıracaktır.
- **İktisadi nedenler:** Devletin yüklenmiş olduğu fonksiyonları [ekonomik istikrar, bölüşüm, kalkınma/büyüme] gerçekleştirmek amacıyla ekonomiye müdahalesi, kamu harcamalarını artırmaktadır. Ortaya çıkan finansal krizler dolayısıyla, uygulamaya konulan iktisat politikaları kamu harcamalarında gerçekte artışa neden olmaktadır. İktisadi kalkınmayı sağlamak amacıyla banka ve kamu işletmelerinin kurulması; ortaya çıkan yeni hizmetleri sunmak için personel istihdamı da yeni harcamaları beraberinde getirecektir.
- **Sosyal nedenler:** Devletten beklenen işlevlerin çeşitlenmesiyle artan sosyal güvenlik harcamaları, artan sanayileşmeyle birlikte hızlanan kentleşme olgusuna bağlı olarak yeni hizmet taleplerini ortaya çıkarması, kentleşmenin güvenlik ihtiyacını artırması, ülke nüfusunun artışı ve ülke nüfusunun bileşiminde [genç nüfustaki artış eğitim harcamalarını; yaşlı nüfustaki artış sağlık ve sosyal güvenlik harcamalarını artırmaktadır] değişim meydana gelmesi, geleneksel toplum yapısında meydana gelen değişimlerin/çözümlerin³ sosyal güvenlik ihtiyacını artırması, kadınların işgücüne katılımının artması, sanayileşmeye bağlı olarak ortaya çıkan çevre sorunlarının çözülmesi gerekliliği kamu harcamalarında gerçekte artışa neden olmaktadır.
- **Siyasal nedenler:** Oy hakkının yaygınlaşması seçmenlerin taleplerinde meydana gelen artış, kamu harcamalarını gerçekte artıracaktır. Politikacıların geleneksel olarak oy maksimizasyonu hedefiyle kamu harcamalarını artıcı davranışları, politik sistem aracılığı ile seçmenlerin yeni talepler ortaya koyması, müdahaleci devlet anlayışını ya da refah devletini savunan siyasi partilerin iktidara gelmesi kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır. Tersine liberal partilerin iktidara gelişi gerçekte azalış nedenidir. Aynı zamanda küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan organizasyonlar [Birleşmiş Milletler, NATO vb.] ve bu organizasyonların harcamalarına katılmak için ülkelerin yaptıkları ödemeler, aynı şekilde ülkeler arası bağış ve yardımlar, uluslar arası çatışmaların ortaya çıkması ve bunu önlemek için yapılan harcamalar kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır. Aynı şekilde ülkelerde rejim değişikliklerinin ortaya çıkması [diktatörlük ya da otoriter rejimlerden demokrasiye geçilmesi] kamu harcamalarını gerçekte artıracaktır.
- **Teknolojik nedenler:** Kamu hizmet sunum teknolojisinde meydana gelen gelişmeler, kamu harcamalarını gerçekte artırmaktadır. Bilişim altyapısı için yapılan harcamalar, ya da eğitimde ya da savunma endüstrisinde meydana gelen teknolojik dönüşümler kamu harcamalarını artırmaktadır⁴.

Kamu harcamalarının görünüşte ve gerçek artışının yanında; mutlak ve göreceli artışı da söz konusu olabilmektedir. Kamu harcamalarının belirli bir başlangıç [baz] yılına göre artması kamu harcamalarının mutlak artışını; kamu harcamalarının nüfusa oranla artması ise, kamu harcamalarının göreceli artışını ifade etmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

19. Primli tahvil ihracı, mantık olarak başabaşın altında ihraca benzemektedir. Başabaşın altında tahvil alıcısına ayrıcalık, tahvil satılırken [baştan] sağlanmakta; oysa primli tahvil ihracında ayrıcalık tahvil sahibine vade sonunda sağlanmaktadır.

Örnek olarak, 1 yıl vadeli 1000 TL %10 faizli tahvil için vade sonunda 200 TL prim ödemesi yapılması halinde gerçek faiz oranı, $\frac{1000 + 200}{1000} \times 100$ %30 olacaktır.

Bir başka örnek ise, 100 TL, %20 nominal faizli 5 yıl vadeli ve 30 TL primli tahvil ihraç edilmiş ise, gerçek faiz oranı yüzde kaçtır? Bu yatırımcı toplamda yıllık 20 TL faiz geliri elde edecektir. Bu tahvilin

³ Sanayileşmeye bağlı yeni aile formlarının ortaya çıkması, geleneksel aile ilişkilerinin zayıflaması sosyal güvenliğe olan talebi artırmaktadır. Geleneksel toplum yapılarında, huzurevlerine ihtiyaç bulunmaz iken, kentleşme olgusu ile birlikte bu hizmetlere talep ortaya çıkmış bulunmaktadır.

⁴ Temel eğitimde tablet bilgisayar uygulamasına geçilmesi, kamu harcamalarını gerçekte artırır.

yıllık prim geliri [30/5] 6 TL'dir. Yatırımcı yıllık olarak, 20 TL faiz geliri ve primli ihraç dolayısıyla 6 TL elde edecektir. Toplamda yatırımcının yıllık kazancı 26 TL olacaktır. Nominal faiz oranı %20 olan tahvilin gerçek faiz oranı, $[(26/100) \cdot 100]$ %26 olacaktır.

Örnekte, 1000 TL'lik tahvilin faiz getirisi 120 TL'dir. 500 TL'lik prim 5 yıllıktır ve vade sonunda ödenmektedir. Dolayısıyla yıl başına 100 TL prim düşmektedir. Gerçek faiz, $((120+100)/1000)$ %22 olacaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

20. Belirli bir gelirin altındaki nüfusun toplam nüfusa oranı olarak hesaplanmaktadır [Yoksullar/Toplam nüfus]. Bu kavram, kafa sayısı endeksi ya da mutlak yoksulluk oranı olarak da adlandırılmaktadır⁵.

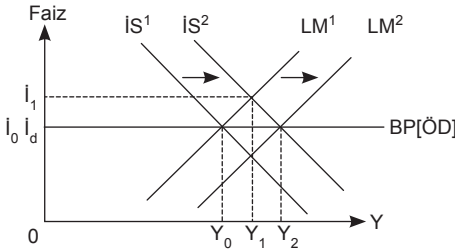
Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

21. Dışa açık ekonomide ise, para ve maliye politikalarının etkinliği uygulanan kur rejimine bağlı olarak değişmektedir. Mundell-Fleming Modeli, IS-LM modelinin sermaye hareketlerinin serbest olduğu bir ekonomiye uygulanmasıdır.

Sabit Kur Rejimi-Sermaye Hareketleri Serbest

Maliye Politikası

Maliye politikası uygulamasında; uygulanan bir genişleyici maliye politikası sonucunda gelir ve faiz düzeyi yükselecektir. Yerel faiz oranlarındaki yükseliş ülkeye yabancı sermaye girişine neden olacaktır.

Sonuçta, ödemeler bilançosu fazla verecek ve ulusal para değer kazanacaktır. Bu durumda kurun değerini korumaya odaklı merkez bankası, piyasadan döviz satın alarak, piyasaya ulusal para verecektir.

Bu şekilde LM eğrisi sağa kaymış olacaktır. Uygulama sonucunda, faiz oranlarındaki artış eski düzeyine inmiş ve milli gelir düzeyi artmıştır.

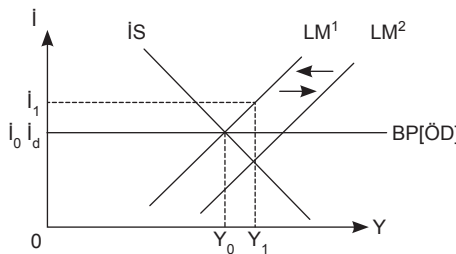
Tam sermaye hareketliliğinde ve sabit kur rejimi

minde maliye politikası etkindir.

Para Politikası

Sabit kur rejiminde, merkez bankasının para arzını artırması durumunda, faiz oranlarında düşüş olacak, denge milli gelir düzeyi yükselecek ve ödemeler dengesinde açık ortaya çıkacaktır.

Bu durumda ülkede faiz oranlarındaki düşüş nedeniyle [tam sermaye hareketliliği altında] ülkeden yabancı para çıkışı gerçekleşecek bu da ulusal paranın değer kaybetmesine neden olacaktır. Ortaya çıkan dış açık ulusal para üzerindeki devalüasyon baskısını artıracaktır.

Sabit kur rejiminde Merkez bankası ulusal paranın değerini koruyabilmek için piyasaya döviz satın, piyasadan ulusal para çekmesiyle LM eğrisi tekrar başlangıç düzeyine gelecektir. Dolayısıyla, tam sermaye hareketliliği ve sabit kur rejiminde para politikası etkisizdir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

⁵ Nispi yoksulluk, yoksulluğu toplumun bütünün gelir düzeyine bağlı olarak ölçmektedir. Nispi yoksulluğun ölçülmesinde, yoksulluk sınırı ortalama [medyan] gelire bağlı olarak ölçülür. Örnek olarak, medyan gelirin yarısının altında kalanların toplam nüfusa oranı olarak hesaplanmaktadır. Ülkede kişi başına düşen milli gelir 30 bir dolar ise, medyan geliri 15 bin doların altında olanların toplam nüfus içindeki payı nispi yoksulluk oranının vermektedir.

22. Borçlanma politikası ile hedef, ekonomideki likidite fazlası ve satın alma gücü fazlalığını ve ekonomideki harcanabilir geliri azaltmaktır. Devlet borçlanmasının, merkez bankası ve mevduat bankalarından yapılması bu dönemde olumsuz etki gösterir. Merkez bankasının karşılıksız para basımı nedeniyle, mevduat [ticaret] bankalarının kaydı para yaratmaları nedeniyle enflasyonu besleyecektir. Bu dönemde;

- Birey ve şirketlerden borçlanılmalıdır.
- Merkez bankasından kısa vadeli avans kullanılmamalı ve devlet tahvilleri birincil piyasada Merkez bankasına satılmamalıdır.
- Mevduat/ticaret bankalarından borçlanmamalıdır. Bankalardan alınan borçlar, özel kesime kullandırılan kredilerin azalmasına neden oluyorsa tercih edilen bir uygulamadır. Aksi halde bankaların atıl fonlarından yapılan borçlanma, kaydı para yaratma süreci nedeniyle enflasyonist etki gösterecektir.
- Ticari bankalar, satın aldıkları tahvilleri, ikincil piyasada ya da Merkez Bankasında nakde çevirerek ekonomide talep artışını desteklememelidir. Ancak bu koşulda enflasyon döneminde ticari bankalardan borçlanılabilir. Enflasyonist bir ortamda, bankacılık kesiminden borçlanılması halinde, bankaların satın aldıkları devlet borçlanma araçlarını portföylerinde saklamaları sağlanmalı ve kaydı para yaratmaları engellenmelidir.
- Bu ortamda tasarruf ve yatırım bankaları ile yardım sandıklarından borçlanılabilmektedir. Çünkü bu sandık ve bankalarının mevduat kabul edememeleri nedeniyle kaydı para yaratma olanakları bulunmamaktadır.
- Birey ve şirketlerin [sadece tasarruflarını kamu kesimine transfer etmek yerine] tüketimlerini kısmalarını sağlayacak biçimde borç [piyasaya göre daha yüksek faiz teklifi ile] alınmalıdır.
- Kısa vadeli borçlanmadan kaçınılmalıdır [Ödeme vadeleri kısıllacağından ekonomiye kısa dönemde tekrar para çıkmasına neden olacaktır]. Borçlanma uzun vadeli olmalıdır.
- Borçlanma faizleri, [tüketim ve yatırımı kısılabilecek düzeyde] piyasa faizlerinin üzerinde olmalıdır.
- Birey ve şirketlerden alınan borcun, talep üzerindeki etkisi aynıdır
- Devletin, borçlanma yoluyla ekonomiden çektiği kaynakları, kamu harcaması yoluyla tekrar ekonomiye kanallama etmemesi [harcamaması] gerekmektedir. **Doğru yanıt "D" seçeneğidir.**

23. Stagflasyon, enflasyonla işsizliğin bir arada bulunması ya da durgunluk içinde yaşanan enflasyon olarak tanımlanmaktadır⁶.

Monetaristler, stagflasyonu doğal işsizlik olgusu ile açıklamaktadır. Friedman ve Phelps'e göre, Phillips eğrisinin geçerli olabilmesi için beklenen enflasyon oranının sabit kalması gerekmektedir. Ancak, enflasyon oranında önemli düzeyde artışlar meydana gelirse, doğal olarak beklenen enflasyon oranı da artış gösterecektir. Bu nedenle de Phillips eğrisi yukarıya doğru hareket edecektir.

Böyle bir durumda, hem işsizlik hem de enflasyon oranı artış göstermiş olacaktır. Monetaristlere göre, böyle bir ortamda uygulanacak genişletici bir maliye politikası, kısa dönemde işsizlik oranını düşürse dahi, uzun dönemde meydana gelecek fiyat artışları, sendikaların yüksek ücret talepleri nedeniyle işsizlik tekrar doğal işsizlik düzeyine geri dönecektir.

Çağdaş Keynesyen yaklaşıma göre ise, stagflasyon; arz⁷ ve talep⁸ yönlü şokların ekonomiyi sürekli olarak etkilemesinden, ekonomideki tekelleri yapıları, ücret ve fiyat yapışkanlıklarından-aşağıya doğru esnek olmamasından kaynaklanmaktadır.

⁶ Bir ekonomide, işsizlik oranı ile enflasyon oranının toplamına **iktisadi hoşnutsuzluk endeksi** adı verilmektedir. Sefalet endeksi [Barro sefalet endeksi] ise, enflasyon oranı, işsizlik oranı ve faiz oranı toplamından büyüme oranının çıkarılmasıyla elde edilmektedir.

⁷ Arz şokları ile dış şoklar-petrol, doğalgaz vb. temel hammadde ya da emtia fiyatlarındaki artışlar kastedilmektedir. Ayrıca işlenmemiş tarım ürünlerinin fiyatlarında ortaya çıkan artışlar da bu kapsamda değerlendirilebilir.

⁸ Ekonomide üretilen mal ve hizmetlere yönelik talepte önemli değişimler meydana gelebilmektedir. Talebin artış gösterdiği sektörde fiyat artışları ve sektör çalışanlarının ücretlerinde artış birlikte görülmekte iken talebin azaldığı sektörlerde hem fiyat düşüşleri hem ücret düşüşleri birlikte görülmektedir.

Ayrıca Çağdaş Keynesyenlere göre, demografik yapıda meydana gelen değişiklikler; toplam nüfus içinde genç nüfusun payının artması ve kadınların işgücüne katılım oranındaki artış stagflasyonun ortaya çıkışında etkili olmaktadır. Yine toplu pazarlık/sözleşme sürecindeki yasal düzenleme değişiklikleri de stagflasyonist eğilimlerin ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir.

Stagflasyonist ortamda, talep yönelimli Keynesyen politikaların da uygulama olanağı ortadan kalkmaktadır. Bu dönemde uygulanacak politikalar genel makro etkiler meydana getirmekten ziyade, mikro etkiler meydana getirebilecek seçici ve politikaların karması biçiminde uygulanmalıdır.

Stagflasyonla mücadelede uygulanabilecek politikaları; gelirler politikası, vergi temelli gelirler politikası, endeksleme ve üretim teşvikleri olarak sıralamak mümkündür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 24.** Taxflasyon: Yüksek vergi yükü ile birlikte yüksek enflasyonist sürecin birlikte bulunduğu iktisadi konjonktörü ifade etmektedir.

Vergi Planlaması: Devletin ve mükelleflerin vergisel amaçlarını en etkin şekilde gerçekleştirebilmek için yaptıkları vergisel çalışmalara vergi planlanması adı verilmektedir. Vergi planlaması makro vergi planlaması ve mikro vergi planlaması olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Mikro vergi planlaması: Kanunlara aykırı olmamak koşuluyla mükellefin ödeyeceği vergiyi asgariye indirme çabasıdır.

Makro vergi planlaması: Devletin vergi uygulamasını en uygun kaynaklardan ve toplumsal gerçekleri dikkate alarak gerçekleştirmesidir.

Vergi Yükü: Kişinin ödemiş olduğu vergi dolayısıyla hissettiği baskıya subjektif vergi yükü ya da vergi tazyiki adı verilmektedir. Bu vergi yükünün hesaplanabilmesi mümkün değildir.

Vergi Kapasitesi: Vergi veya vergileme kapasitesi, bir ülkede vergilerin taban büyüklüğünü yani vergi potansiyelini ifade etmektedir. Vergi kapasitesi, mükellefin kendisi ve ailesinin asgari düzeydeki geçimini sağlamaya yetecek gelirin üzerindeki gelir düzeyinin vergi karşılığını ifade etmektedir [Ülke bazında ise, tüm mükelleflerin ödeme güçleri toplamına karşılık gelen vergi düzeyi olarak dikkate alınabilmektedir].

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 25.** Vergi Usul Kanununun 111. Maddesine göre ödeme süresinin son günü verginin vadesi tarihidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 26.** Türkiye’de bütçe hesapları jestiyon (hesap dönemi) yöntemle kapatılır. Jestiyon yöntemine göre, kamu gelir ve giderleri tahakkuk ettirildikleri mali yıl hesaplarında gösterilirken, kamu gelirleri tahsil edildiği, bütçe giderleri ise ödendiği yılda muhasebeleştirilir. Türk bütçe sisteminde jestiyon usulünün istisnaları mahsup ve emanet işlemleridir.

- Denetim daha güçlü ve etkin yapılır,
- Esnek bir sistem değildir.
- Tasarrufu sağlar,
- Yıllonlarında harcamaların yoğunlaşmasına ve bu nedenle kamu kaynakların etkinsiz kullanımı ve israfına neden olabilecektir.
- Bütçelerin karşılaştırılması güçleşir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

27. Kurumlar vergisi matrahı mali kârdır.

DÖNEM SONU ÖZSERMAYE	250.000
(-) DÖNEM BAŞI ÖZSERMAYE	100.000
(+) DÖNEMİÇİ ÇEKİLEN DEĞERLER	70.000
(-) DÖNEMİÇİ EKLENEN DEĞERLER	25.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

28. Emlak vergisi ile gümrük vergisinde pişmanlık ve ıslah hükümleri uygulanmaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

29. Ödeme emrine karşı itiraz ödeme emrinin tebliğinden itibaren 15 gün içinde yapılmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

30. Vergi alacağıın kanunlarda gösterilen matrah ve oranlar üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak, bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden bir idari işleme tarh adı verilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

31. 1982 Anayasası'nın 4. Maddesine göre değiştirilemeyecek olan hükümler şunlardır:

1. **MADDE;** Devlet Şekli: Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

2. **MADDE;** Cumhuriyetin Nitelikleri: Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

3. **MADDE;** Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Milli marşı "İstiklal Marşı"dır. Başkenti Ankara'dır. Dikkat edilirse değiştirilemeyecek ilk üç madde içinde milli egemenlik ilkesi yer almamaktadır. Bu ilke anayasanın 6. maddesinde yer aldığı için değiştirilmesi ile ilgili yasak bulunmamaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

32. Aktif statü haklar olarak da karşımıza çıkan siyasi haklar şunlardır:

- Türk Vatandaşlığı
- Seçme, Seçilme ve Siyasi Faaliyette Bulunma Hakları
- Siyasi Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Ayrılma,
- Kamu Hizmetine Girme Hakkı,
- Mal Bildirimi
- Vatan Hizmeti
- Vergi Ödevi
- Dilekçe
- Bilgi Edinme Hakkı ve Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı

Düzeltilme ve cevap hakkı anayasamızda kişi hak ve ödevleri arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

33. Anayasaya göre siyasi partilere üye olamayacaklar şunlardır:

- Hâkimler ve savcılar, Sayıştay dâhil yüksek yargı organları mensupları
- Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri
- Yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri
- Silahlı Kuvvetler mensupları
- Yükseköğretim öncesi öğrenciler

18 yaşını doldurmuş olan lise öğrencisi yüksek öğrenim öncesi bir öğrenci olduğu için siyasi partiye üye olması mümkün değildir. Ancak 18 yaşında üniversiteye giden bir kişi yüksek öğrenim öğrencisi olduğu için siyasi partiye üye olabilmektedir.

Ayrıca Anayasanın 68. Maddesine göre; Yükseköğretim elemanlarının siyasi partilere üye olmaları ancak kanunla düzenlenebilir. Kanuna göre bu kişiler, partilerin merkez organlarının dışında görev al-
mamak koşulu ile üye olabilir. Bu nedenle öğretim görevlileri koşullu olarak siyasi partiye üye olabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

34.

HİYERARŞİ	VESAYET
Aynı tüzel kişilik içerisinde kullanılır.	Farklı tüzel kişilikler arasında uygulanır.
Yasal dayanağa gerek yoktur.	Kanuni dayanağa gerek vardır.
Genel ve olağan yetkidir.	İstisnai bir yetkidir.
Hem hukuka uygunluk hem de yerindelik denetimi yapılır.	Hukuka uygunluk denetimi yapılır
Anayasada düzenlenmemiştir	Anayasada düzenlenmiştir.
Yetki devri mümkündür	Yetki devri mümkün değildir
Hiyerarşik amirin yetkisinin kullanılmasına karşı dava açmak mümkün değildir.	Vesayet makamlarının işlemlerine karşı dava açılabilir.
Üst, astın işlemlerini değiştirebilir.	Vesayet makamı yerinden yönetim organ- larının işlemlerini değiştiremez
Geniş bir yetkidir.	Sınırlı bir yetkidir.
Emir ve talimat içerir	Emir ve talimat içermez.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

35. Anayasanın 123. Maddesine göre; Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya cumhurbaşkanlığı ka-
rarnamesiyle kurulur. Diyanet işleri Başkanlığının devlet tüzel kişiliğinin dışında ayrı bir kamu tüzel
kişiliği bulunmamaktadır.

Tüzel Kişiliğini Doğrudan Anayasadan Alan Organlar şunlardır:

- İl Özel İdaresi
- Belediye İdaresi
- Köy İdaresi
- Üniversiteler (Devlet + Vakıf)
- Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları
- TRT

Tüzel Kişiliğini Kanundan Alan Kuruluşlar şunlardır:

- Orman genel müdürlüğü
- **YÖK**
- **RTÜK**
- TODAİE, TSE, TÜBA, TÜBİTAK, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu,
- Ziraat Bankası
- Bağımsız idari otoriteler
- TMSF, TÜBA, GAP, Bölge Kalkınma İdaresi (KHK ile kurulmuştur)
- Kamu Denetçiliği Kurumu,
- SGK,
- Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü v.b

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 36.** İl ve ilçelerin kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il'e bağlanması **kanun** ile gerçekleştirilebilir. İl ve ilçe sınırlarının değiştirilmesi bir köyün veya kasabanın başka bir il ve ilçeye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi cumhurbaşkanı onayı ile gerçekleştirilebilir. İlçe idaresi, il idaresinde olduğu gibi 5442 sayılı İl İdare Kanununda düzenlenmiştir. Ayrıca ilçe idaresi, il idaresinden farklı olarak Anayasal dayanağa sahip değildir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 37.** Birbirine karşılıklı ve aynı cinsten muaccel borçları bulunan iki kişiden birinin diğerine tek taraşı irade açıklamasıyla borçların az olan tutarında sona erdirilmesine takas (ödeşme) denir. Takas, yenilik doğuran bir haktır. Takas, tek taraşı varması gereken bir irade açıklaması ile kullanılmaktadır böylelikle de karşı tarafın kabul ya da reddine bağlı değildir

Takasın Koşulları: Taraflar birbirinden karşılıklı olarak alacaklı olmalıdırlar. Böylelikle her biri diğerinden -başkasından değil- istemeye hak kazandığı takası mümkün alacağını birbirleriyle takas edebilmektedir.

- İki tarafın birbirine borçlarının konusu olan ve birbirinden isteyebileceği aynı tür edim olmalı yani borçlar özdeş olmalıdır. İki tarafın birbirinden alacaklı olduğu para alacakları bakımından özdeşlik her durumda vardır. Paranın dışında diğer özdeş edimler arasında da takas yapılması mümkündür. Bu anlamda tahıl ve tahıl (buğday ve arpa) ya da hayvan ve hayvan (inek ve at) değil, buğday ve buğday, arpa ve arpa, üzüm ve üzüm, inek ve inek, at ve at vb. edimler arasında özdeşlik bulunur.
- Her iki edimde muaccel olmalıdır. Bununla birlikte her ikisinin de aynı anda muaccel olması şart değildir. Bunların takas edilebilecekleri anda muaccel olmaları gerekli ve yeterlidir. İki alacağında muaccel olması kuralının bir istisnası iflasta bulunmaktadır. Bir kişinin iflası hâlinde onun tüm borçları muaccel hâle gelir ve alacaklıları alacaklarını iflas edene olan vadesi gelmemiş borçlarıyla takas edebilirler. Ayrıca zamanaşımına uğramış bir alacağın da takası mümkündür. Bunun için, takas edilen alacağın takas imkânı doğduğu anda henüz zamanaşımına uğramamış olması gerekmektedir

Tek taraflı varması gereken bir hukuksal işlemle takas açıklaması yapılmış olmalıdır. Takasın, böyle bir tek taraflı varması gereken irade açıklamasıyla beklenen hükmünü doğurabilmesi için takastan feragat edilmemiş ve takasın karşı tarafın rızasına bağlı tutulmamış olması gerekmektedir.

Takas, karşılıklı borçları, az olanı kapsamında sona erdirir. Yenilik doğuran hak olan takas açıklaması karşı tarafa varınca derhâl etkisini doğurur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 38.** Kişi topluluğu niteliğinde tüzel kişiler olan dernekler, en az yedi gerçek kişi veya tüzel kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Derneklerin kar paylaşımına yönelik bir ortak amacı yoktur. Hukuka ve ahlaka aykırı amaçlarla dernek kurulamaz. TMK md.57'ye göre, Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir. Dernek kurucularının fiil ehliyetine sahip olması gerekir.

TMK md 58 ve 59'a göre, her derneğin bir tüzüğü bulunur. Dernek tüzüğünde derneğin adı, amacı, yerleşim yeri, kurucuları, gelir kaynakları, üyelik koşulları, organları ve örgütü ile geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur. Dernek tüzüğü, kanunun emredici hükümlerine aykırı olamaz. Dernekler, kuruluş bildirimi, dernek tüzüğünü ve gerekli belgeleri yerleşim yerinin bulunduğu yerin en büyük mülki amirine verdikleri anda tüzel kişilik kazanır.

Onbeş yaşını bitiren ayırt etme gücüne sahip küçükler; toplumsal, ruhsal, ahlakî, bedensel ve zihinsel yetenekleri ile spor, eğitim ve öğretim haklarını, sosyal ve kültürel varlıklarını, aile yapısını ve özel yaşantılarını korumak ve geliştirmek amacıyla yasal temsilcilerinin yazılı izni ile çocuk dernekleri kurabilir veya kurulmuş çocuk derneklerine üye olabilirler. Oniki yaşını bitiren küçükler yasal temsilcilerinin izni ile çocuk derneklerine üye olabilirler ancak yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. Çocuk derneklerine onsekiz yaşından büyükler kurucu veya üye olamazlar.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 39.** Temsil, bir hukuki işlemin bir kişi ad ve hesabına olmak üzere bu kişinin yetkilendirdiği ya da yasa gereği yetkilendirilmiş bir diğer kişi tarafından yapılması olarak açıklanabilir. Olağan olarak temsilde yapılan hukuki işlem temsil edilenin hukuki alanında hukuki sonuç doğurur. Temsil ilişkisinde 3 kişi bulunmaktadır: Temsil edilen, temsilci ve kendisi ile sözleşme yapılan 3. kişi.

Temsil açısından çeşitli ayrımlar yapılır. Bunlardan en önemlileri

- temsilin hukuki temeline göre yapılan yasal ve iradi temsil ayrımı
- temsilcinin nasıl hareket ettiğine ve böylece hukuki işlemin temsil edileni bağlamasının şekline göre yapılan doğrudan ve dolaylı temsil ayrımı
- temsilcinin temsil yetkisine sahip olarak hareket edip etmemesine göre yapılan yetkili ve yetkisiz temsil ayrımıdır.

Doğrudan temsil yetkili bir temsilci tarafından bir başkası adına ve hesabına yapılan hukuki işlemin sonuçlarının, doğrudan doğruya temsil olunanı bağlamasıdır. Doğrudan temsilden bahsetmek için, yetkilendirilmiş temsilcinin bir başkası adına (ve hesabına) hareket etmesi gerekir. Bu şekilde hareket edince hukuki işlem doğrudan temsil edilen ile üçüncü kişi arasında hüküm doğurur. Buna karşılık temsilci kimin adına hareket ettiğini açıklamaksızın kendi adına, ama temsil edilen hesabına hareket etmişse, artık bu durumda hukuki işlem doğrudan temsil edilen ile üçüncü kişi arasında meydana gelmez. Keza temsilci kendi ad ve hesabına hareket etmişse ortada temsil hukukunu ilgilendiren bir durum yoktur.

Temsilci, hukuki işlemi yaparken bu sıfatını bildirmezse, hukuki işlemin sonuçları kendisine ait olur. Bir diğer ifade ile temsilci, bilerek bu sıfatını ifade etmemiş ve temsil edilen hesabına hareket etmişse, hukuki işlem kendisi ile üçüncü kişi arasında doğar. Bu durum dolaylı temsil olarak ifade edilmektedir. Dolaylı temsilde temsil edilen ile üçüncü kişi arasında bir hukuki işlem yapılmış olmaz.

Doğrudan temsilden bahsetmek için temsilcinin temsilci olduğunu karşı tarafa bildirmesine her zaman gerek yoktur. Eğer karşı taraf bir temsil ilişkisinin varlığını durumdan çıkarıyor veya çıkarması gerekiyor ya da üçüncü kişi açısından hukuki işlemi temsilci veya temsil olunan biri ile yapması farksız ise, hukuki işlemin sonuçları doğrudan doğruya temsil olunanı ait olur.

Temsil olunan, temsil yetkisini sınırlandırma ya da geri alma hakkından önceden feragat edemez.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

40. Tam iki taraflı sözleşmelerde taraflar edimlerini aynı anda ifa edilmesi gerekir. Karşılıklı borç yükleyen bir sözleşmenin ifası isteminde bulunan tarafın, sözleşmenin koşullarına ve özelliklerine göre daha sonra ifa etme hakkı olmadıkça, kendi borcunu ifa etmiş ya da ifasını önermiş olması gerekir. Buna *ödemezlik* def'i denilmektedir. Tam iki taraflı sözleşmelerde ifayı talep eden kişinin kendi edimini de teklif etmiş olması gerekir. Aksi hâlde karşı taraf ifa etmekten kaçınabilir. Ödemezlik def'i taraflara karşı edim ifa edilinceye veya hiç değilse ifası teklif edilinceye kadar, borcunu ifa etmekten kaçınma imkânı sağlamaktadır.

Bir borcun birden fazla borçlusu olup ta müteselsil borçluluk söz konusu değilse yani adi (paylı) borçluluk hali söz konusu ise borçlular alacaklıya karşı borcun tamamından değil, paylarına düşen miktardan sorumludur. Alacaklı borçlulardan bu miktardan daha fazla bir talepte bulunursa, borçluların payına düşen miktarı ödeyip kalanlarından kaçınma hakkına taksim defi denir.

Zamanaşımı defi, borcun kanunen talep edilebileceği sürenin dolması halinde borçlunun borcu ödemekten kaçınma imkanını ifade etmektedir.

Adi kefalette alacaklı, borçluya başvurmadıkça, kefilî takip edemez. Alacaklının asıl borçluya başvurmadan doğrudan kefile başvurarak edimi yerine getirmesini talep etmesi halinde kefil tartışma defini ileri sürerek önce asıl borçluya başvurulmasını isteyebilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

41. Geçerlilik şekli, bir hukuki işlemin geçerli olabilmesi için uyması gereken şekli ifade eder. Geçerlilik şekli açısından geçerli olan temel kural *şekil* serbestisidir. Sözleşmelerin geçerliliği, kanunda aksi *öngörülmedikçe*, hiçbir şekle bağlı değildir. Kısacası bir sözleşmenin geçerliliği, belirli bir şekilde yapılmasına bağlı değildir. Bu nedenle taraflar bir hukuki işlemi sadece sözlü olarak yapabilecekleri gibi isterlerse yazılı şekilde ya da notere giderek düzenletme şeklinde yapabilirler. Salt sözlü sözleşme hiçbir sorun olmadan olağan kurala göre geçerlidir.

Geçerlilik Şeklinin Türleri:

A. Sözlü şekil: Bazı hallerde bazı işlemlerin sözlü şekilde yapılması zorunluluğu karşımıza çıkar. Örneğin TMK uyarınca "Evlendirme memuru, evleneceklerden her birine birbiriyle evlenmek isteyip istemediklerini sorar. Evlenme, tarafların olumlu sözlü cevaplarını verdikleri anda oluşur. Memur, evlenmenin tarafların karşılıklı rızası ile kanuna uygun olarak yapılmış olduğunu açıklar." Görüldüğü üzere evlenme açısından sözlü *şekil şartı* bulunmaktadır. İki kişi yazılı olarak iradelerini evlendirme memuruna bildirseler bile evlenme geçerli bir şekilde kurulmaz.

B Yazılı şekil: Yazılı şekilde taraflar sözleşmeyi basit bir şekilde (el yazılı, daktilo, bilgisayar vs.) yazıp imzalamaları söz konusu olur. Hukukumuzda yazılı şekilde yapılması gereken sözleşmelere örnek olarak alacağın devri (temlik), kefalet sözleşmesi, fikir ve sanat eserleri üzerindeki mali hakların devri, Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunda düzenlenen taksitle satış ve tüketici kredi sözleşmeleri verilebilir.

C. Resmî yazılı şekil: Resmî şekilde işin içine resmî makam veya memurun girmesi gerekir. Hukukumuzda resmî şekli gerçekleştirme görevi kural olarak noterlerdedir. Noterleri bu şekilde düzenledikleri belgelere resmî senet denir. Kanunda ayrıca belirtilmemişse, resmî şekli noterler gerçekleştirir. Ancak kanunda istisnai olarak başka makam ya da memurların resmî şekli gerçekleştirmeleri gereği düzenlenmiş olabilir. Örneğin tapuda yapılacak işlemler (satış, sınırlı ayni hakların kurulması vs.) açısından tapu memurluğu görevlidir. Bu açıdan noterde yapılan işlemler istenilen hukuki sonucu doğurmaz. Ancak taşınmaz satış vaadi açısından noterlerin de yetkisi bulunmaktadır.

Paylı mülkiyette bir paydaşın taşınmaz üzerindeki payını tamamen veya kısmen üçüncü kişiye satması hâlinde, diğer paydaşlar önalım hakkını kullanabilirler. Önalım hakkından feragatin resmî şekilde yapılması ve tapu kütüğüne şerh verilmesi gerekir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

42. Komandit Şirketler: Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket komandit şirkettir. Komandit şirketin beş unsura bağlı olarak kurulduğu kabul edilebilir.

1 Ortaklar: Komandit şirket, tıpkı kolektif şirketler gibi, en az iki kişi tarafından kurulabilir. Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin kuruluşunda ise en az beş kişi gerekir. Ancak, hangi tür olursa olsun, ortaklardan en az birinin sınırsız sorumluluk taşıması gerekir. Sınırsız sorumluluk taşıyan ortağa "komandite ortak, sınırlı sorumluluk alanlara ise "komanditer ortak" adı verilir. Komanditer ortağın sorumluluğu, taahhüt ettiği sermaye miktarını aşamaz. Komandite ortaklar ile komanditerler arasındaki farkları şu şekilde özetlemek mümkündür: • Komandite ortakların gerçek kişi olması zorunludur. Tüzel kişiler ancak komanditer ortak olabilirler. • Komandite ortaklar, emek sermayesi getirebilirken, komanditer ortaklar sadece nakit veya aynı sermaye taahhüt edebilirler. • Komandite ortaklara şirketin yönetim ve temsilinde yetki tanındığı hâlde, komanditer ortaklar şirket işlerine müdahale edemezler. • Komandite ortaklar rekabet yasağına tâbi olmasına rağmen, komanditerler bu yasağın dışında kalırlar.

2-Ticari İşletme: Komandit şirketlerin faaliyet konusu, iktisadi nitelik taşıyan ve kanunda yasaklanmamış olan her türlü işten oluşabilir. Kanunda, hangi işle iştigal ederse etsin, komandit şirketin kurduğu işletme, bir ticari işletme olarak kabul edilmiştir.

3-Ticaret Unvanı: Komandit şirketin ticaret unvanında, kolektif şirketlerdeki gibi, ortaklardan birinin adı ve soyadı ile komandit şirket ibaresi bulunmalıdır. Ancak, unvanda adı ve soyadı yer alacak ortağın, komandite ortaklardan biri olması şarttır. Komanditer ortağın ad ve soyadının unvana yazılması, şirket unvanının geçersiz olmasını sağlamaz, sadece bu ortağın komandite ortak gibi sorumlu sayılmasına neden olur.

4 Sorumluluk: Komandit şirketin ortakları, tek tip sorumluluk taşımaz. Ortaklardan bir veya bir kaç, kolektif şirketin ortakları gibi sınırsız sorumluluk taşıırken, diğer ortaklar anonim şirket ortaklarına benzer şekilde sınırlı sorumluluk sahibidir. Böylece, komandit şirketler, sorumluluk açısından adeta kolektif şirket ortakları ile anonim şirket ortaklarının bir araya gelmesinden oluşmuştur. Komandit şirket, en az birer adet olması koşuluyla hem sınırlı sorumlu ortak hem de sınırsız sorumlu ortakları bünyesinde bulundurur.

5 Tüzel Kişilik: Komandit şirkette ortaklar, bir tüzel kişilik çatısı altında iktisadi faaliyette bulunmak üzere bir araya gelmiş olmalıdır. Bunun için, kanunda öngörülen şartların yerine getirilmesi ve şirketin tüzel kişilik kazanmasının sağlanması gerekir. Komandit şirket, ticaret siciline tescil edildiği andan itibaren tüzel kişilik kazanır.

Kuruluşu: Komandit şirketlerin kuruluşu, kolektif şirketler ile büyük benzerlikler gösterir.

1 Şirket Sözleşmesinin Düzenlenmesi: Komandit şirket sözleşmesi yazılı şekilde yapılmak zorundadır. Şirketin komandit olup olmadığı sözleşme hükümlerine göre belirlenir. Komandit şirket sözleşmesi, esas itibarıyla kolektif şirket sözleşmesinde yer alması gereken hususları kapsar. Bir komandit şirket sözleşmesine kolektif şirket sözleşmesinde bulunması gereken hususlardan başka her komanditer ortağın sermayesinin miktarı, cinsi ve ortak sıfatından kaynaklanan ve bir yönetim hakkı niteliğinde olmaması gereken, komanditer ortaklara verilen yönetim görevleri açıkça belirtilir. Ancak, komanditer ortak, kişisel emeğini ve ticari itibarını sermaye olarak koyamaz, komanditer ortaklar sadece nakit veya aynı sermaye getirebilirler. Şirket sözleşmesi incelendiğinde, sözleşme-deki hükümlerden şirketin komandit olduğu anlaşılmıyorsa, o şirket kolektif olarak kabul edilir. Bu yüzden, şirket sözleşmesinin, ortakların komandit şirket kurma iradesini ortaya koyacak açıklıkta olması gerekir. Aksi hâlde, ortakların iradesinden tamamen farklı bir şirket (kolektif) kurulmuş olur.

2 Noter Onayı: Kanunda öngörülen unsurları taşıyan ve şirketin komandit olduğunun anlaşılmasına imkân veren hususları içeren komandit şirket sözleşmesinin, kurucu ortakların tamamı (komandite ve komanditer ortaklar) tarafından imzalanması ve bu imzaların noter tarafından onaylanması gerekir.

3 Ticaret Siciline Tescil ve İlan: Komandit şirket sözleşmesi, noter onayından sonra ticaret sicili müdürlüğüne tevdi edilerek tescil ve ilan ettirilir. Komandit şirket, tescil işlemiyle birlikte tüzel kişilik kazanır ve iktisadi faaliyete başlar.

Komandit Şirket Türleri: Komandit şirketin iki türü vardır: Adi komandit ve sermayesi paylara bölünmüş komandit.

Adi komandit şirketler, şahıs şirketi niteliği taşırlar. Bu bakımdan, komandit şirkete özgü hususlar dışında kolektif şirket hükümlerine tâbi olurlar. Dolayısıyla, adi komandit şirketin hisse senedi çıkarılması veya halka açılması söz konusu olamaz. Adi komandit şirket, az ortaklı ve karşılıklı güvene dayanan bir şahıs şirketidir. Şirketi yönetim ve temsil yetkisi, ortaklarına (komandite ortaklara) aittir. Sözleşmede aksine hüküm yoksa bir ortağın şirketten çıkması mümkün değildir.

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kolektif şirket, diğerleri bir anonim şirket ortağı gibi sorumlu olan şirkettir. Bu şirketler, komandit şirketlerin bir türü olmalarına rağmen, sermaye şirketleri arasında yer alırlar. Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, anonim şirketlerden farklı olarak en az beş kişi tarafından kurulurlar. Hisse senedi çıkarma ve halka açılma imkânları da vardır. Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde anonim şirket hükümlerine tâbi olurlar.

Şirketin İşleyişi: Komandit şirketin işleyişinde, adi komandit şirketler için kolektif şirket kuralları, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket için ise anonim şirket kuralları geçerlidir.

Şirketin Yönetimi: Komandit şirketin yönetimi, bütün ortaklara verilmemiştir. Şirketi yönetme yetkisi, sadece komandite ortaklara aittir. Komandite ortakların yönetim hak ve görevi, şirket sözleşmesi veya ortakların kararıyla belirlenir. Sözleşmede bir düzenleme yoksa ve ortaklarca da bir karar alınmamışsa, komandite ortakların her biri şirketi idareye yetkili sayılır. Komanditer ortaklar, şirket işlerini görmeye yetkili ve görevli olmadıkları gibi, yönetim hakkını haiz olanların yetkileri içinde yaptıkları işlere de engel olamazlar. Ancak, olağanüstü iş ve işlemlerde, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, tür değiştirme, birleşme ve bölünme gibi yapısal değişikliklerde; şirkete ortak alınması, çıkarılması ve payın devri türünden temel işlemlerde komanditerler de oy hakkını haizdirler.

Şirketin Temsili: Komandit şirketi temsil yetkisi, komandite ortaklara aittir. Komandite ortakların tek başına mı yoksa birlikte mi temsil yetkisini kullanacakları, şirket sözleşmesiyle belirlenir. Komanditer ortaklar ise, şirketi temsil yetkisini haiz değildirler.

Ortakların Sorumluluğu: Komandit şirket ortaklarının sorumluluğu, komandite ortaklar ile komanditerler açısından farklı kurallara tâbidir.

1. Komandite Ortakların Sorumluluğu: Komandite ortaklar, şirket borçlarından dolayı sınırsız, müteselsil ve ikinci dereceden sorumluluk taşırlar. Komandite ortaklar, sorumluluk bakımından kolektif şirket ortakları ile aynı şekilde sorumludurlar.

2. Komanditer Ortakların Sorumluluğu: Bir komanditer ortağın sorumluluğu, taahhüt ettiği sermaye miktarını aşamaz. Bu ortaklar, anonim şirket ortakları gibi sınırlı sorumluluk taşırlar. Dolayısıyla, şirket alacaklılarının komanditer ortakları takip etmesi, ödenmemiş sermaye borcuyla sınırlıdır, komanditer, sermaye taahhüdünü yerine getirmişse şirket alacaklılarına karşı sorumlu değildir. Komanditer ortakların sorumluluğu bazı hâllerde genişler:

a Şirket Unvanında Ad ve Soyadının Yer Alması: Komandit şirketin ticaret unvanında komandite ortaklardan birinin adı ve soyadı bulunur. Komanditer ortakların adı ve soyadı unvana yazılmaz. Adı şirket unvanına dâhil olan komanditer, üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu sayılır.

b Şirketi Temsilen İşlem Yapması: Şirketi idare ve temsil yetkisi, komandite ortaklara verilmiştir. Şirketle işlem yapan üçüncü kişiler, kendileriyle muhatap olan ortakların, sınırsız sorumluluk taşıyan kişiler olduğunu düşünür. Ticari mümessil, ticari vekil olarak hareket ettiğini açıkça bildirmeksizin şirket adına işlemlere giren komanditer ortak, bu işlemlerden dolayı iyi niyet sahibi üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu olur.

c Şirketin Tescilinden Önce İşlem Yapılması: Komandit şirket, ticaret siciline tescil edilmeden önce işlemler yapılmışsa, komanditer ortak, bu tür şirket borçları için, üçüncü kişilere karşı, sorumluluğunun sınırlı olduğunu onlar tarafından bilindiğini ispat etmediği takdirde, komandite ortak gibi sorumlu tutulur.

d. Sermayeye Biçilen Değerin Gerçeğe Aykırı Olması: Alacaklı, komanditerin koyduğu sermayeye biçilen değer, bu sermayenin konulduğu andaki değerinin altında olduğunu ispat edecek olursa, komanditer, aradaki fark tutarınca alacaklıya karşı sorumludur.

e .Komanditerin Taahhüt Altına Girmesi: Komanditer ortağın sorumluluğu, şirket sözleşmesinde gösterilen ve taahhüt etmiş olduğu sermaye miktarıyla sınırlıdır. Komanditer ortak, şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri sermayeyi aşan bir miktar ile sorumluluğu üzerine aldığını yazılı şekilde beyan veya ilan etmişse, üçüncü kişilere veya beyanın muhatabına karşı bu meblağ miktarı kadar sorumlu olur.

Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiye: Kolektif şirketlerin sona ermesine, tasfiyesine ve ortakların şirketten çıkma ve çıkarılmasına ilişkin kanun hükümleri komandit şirketlerde de uygulanır. Ancak, şirket sözleşmesinde aksine bir hüküm bulunmadıkça komanditerin ölümü veya kısıtlanması şirketin sona ermesi sonucunu doğurmaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

43. Şirket sözleşmesinde, ortakların şirkete sermaye (payı) koymaları gerekir. Kural olarak ekonomik değer taşıyan her şey (para, taşınır-taşınmaz mal, hak, alacak, kişisel emek, ticari itibar gibi değerler birlikte veya ayrı) sermaye olarak getirilebilir. Ortaklarca getirilecek sermayenin mutlaka eşit değerde ve aynı nitelikte olması gerekmez. Ticaret şirketlerine, ekonomik değer taşıyan her şeyin sermaye olarak konulabileceği kuralının istisnaları da vardır. Gerçekten bazı şirket türlerine konulabilecek sermaye konusunda özel düzenlemeler vardır. Örneğin, halka açık anonim ortaklıklarda, halktan toplanan sermayenin nakit olması zorunludur; bankaların nakit sermaye ile kurulması gerekmektedir. Yine hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar, anonim şirketlere ve limited şirketlere sermaye konulamaz; bir komanditer ortak da kişisel emeğini ve ticari itibarını komandit şirkete sermaye koyamaz.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

44. Bir yerin şube sayılması için gerekli olan unsurları şunlardır.

İçişlerinde Merkeze Bağımlı Olma: Şube merkeze bağımlı olmalıdır. Bağımlılık iki anlama gelir. Birinci şubeler merkeze bağımlıdır ve merkezden aldığı emir ve talimatlar doğrultusunda çalışır. İkincisi şubenin ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Merkezin nam ve hesabına çalışır. Yani kar ve zararı merkeze aittir.

Dış İlişkilerde Bağımsızlık: Şube merkezden aldığı yetkiye istinaden hareket etmesine rağmen dış ilişkilerinde bağımsızdır. Bu şu-benin merkezden emir ve talimat almadığı anlamına gelmeyip şubenin merkezin yaptığı işlem ya da işlemleri ayrı bir izin almaksızın kendi başına yapabileceğidir.

Yer ve yönetim ayrılığı: Şube ile merkez arasında yer ve yönetim bakımından ayrılık vardır. Yer ayrılığı çok kesin anlaşılmamalıdır. Çünkü bir şube merkezden ayrı bir şehirde bulunabileceği gibi merkezle aynı binada dahi bulunabilir. Şubenin merkezden ayrı bir muhasebesi ve ticari defterleri vardır. Her şube, kendi merkezine ait ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak mecburiyetindedir." Buna göre şubenin ayrı bir tüzel kişiliği yoktur. Buna bağlı olarak şubenin kendi ticaret unvanı da yoktur. Şubeler merkezlerinin ticaret unvanlarını şube olduklarını belirterek kullanmak zorundadırlar.

Şube, temsil yetkisi bakımından da Önemlidir. Örnek olarak ticari mümessilin temsil yetkisi şube ilişkileriyle sınırlandırılabilir. Ticari işletmenin devri esas itibarıyla şubelerinde devri sonucunu doğurur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

45. İflâsın açılmasıyla duran hukuk davaları, ikinci alacaklılar toplantısından 10 gün sonra devam edilebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

46. Gelir Tablosu İlkelerinin Amacı: Satışların, gelirlerin, satış maliyetlerinin, giderlerin, kar ve zararlara ait hesapların ve belli dönemlere ait işletme faaliyeti sonuçlarının sınıflandırılmış ve gerçeğe uygun olarak gösterilmesini ve karşılaştırılmasını sağlamaktır.

Bilanço İlkelerinin Amacı: Sermaye koyan veya karı işletmede bırakan sahip ve hissedarlar ile alacaklıların işletmeye sağladıkları kaynaklar ve bunlarla elde edilen varlıkların, muhasebe kayıt, hesap ve tablolarında anlamlı gösterilmesi yoluyla, belli bir tarihte işletmenin mali durumunun açıklıkla ve gerçeğe uygun olarak yansıtılmasıdır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

47. Belge: Mali nitelikli bir işlemin, tarihini, taraflarını, konusunu, miktarını ve tutarını belirleyen temel kayıt araçlarıdır.

Objektif (İspat Edici) Belgeler: Yasayla (TTK/VUK) belirlenmiş ilgili iş ve işlemlerde kullanılması zorunlu olan belgelerdir.

VUK'a Göre Düzenlenmesi Zorunlu Belgeler (Mali Belgeler)
Tasdiki zorunlu olanlar
Fatura (2021- 1.500 TL üzeri satışlar)
Yazar Kasa Fişleri (2021 – 1.500 TL altı satışlar)
Sevk İrsaliyesi
İrsaliyeli Fatura
Perakende Satış Fişi
Dip Koçanlı Perakende Satış Fişi
Adisyon Tipi Perakende Satış Fişi
Ödeme Kaydedici Cihaz Fişi
Adisyon
Reçete
Giriş Biletleri
Gider Pusulası
Müstahsil Makbuzu
Serbest Meslek Makbuzu
Taşıma İrsaliyesi
Ambar Tesellüm Fişi
Döviz Alım ve Satım Belgeleri
Sigorta Komisyon Gider Belgeleri
Yolcu Taşıma Biletleri
Yolcu Listeleri
Günlük Müşteri Listesi
Tasdiki zorunlu olmayanlar
Banka Dekontları
Bankalarca düzenlenen Döviz Alım Satım Belgesi
İşlem Sonuç Formları
Sigorta Poliçeleri
Ücret Bordrosu
Muhabere evrakı

TTK'ya Göre Düzenlenmesi Zorunlu Belgeler (Ticari Belgeler)
Bono (Emre muharrer senet) Hisse senedi (aksiyon, esham) Çek Tahvil (obligasyon, borç senedi) Poliçe Makbuz senedi ve varant

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

48. İşletme, sahibinden ayrı bir tüzel kişiliktir. İşletme ile sahibi (ortakları) arasında yapılan işlemler sanki esas faaliyetle ilgili ise ticari işlem gibi muhasebeleştirilir. İşletme sahibinin işlemeyen mal alması durumunda işletme sahibine mal satması anlamına gelir ve işletme sahibi işletmeye borçlanacaktır. Ancak bu durum işletme açısından esas faaliyetten doğan bir alacak niteliğinde olduğundan 12 Ticari Alacaklar grubunda bulunan 120 Alıcılar Hesabının borcunda izlenecektir. Eğer bu alacak ticari faaliyetten kaynaklanmasaydı bu alacak 13 Diğer Alacaklar grubunda bulunan 131 Ortaklardan Alacaklar Hesabının borcunda izlenecekti.

600 Yurtiçi Satışlar Hs alacaklı = 24.000 TL

391 Hesaplanan KDV Hs alacaklı = $24.000 \times \%10 = 2.400$ TL

120 Alıcılar Hs (alacaklı) = $24.000 + 2.400 = 26.400$ TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

49. **Bankalar Hs:** Bankalar ve Finans kurumlarında işletmeye ait paraların izlendiği hesaptır. Bankaya hesap açtırıldığında ya da para yatırıldığında hesabın borcuna, çekildiğinde ya da hesap kapatıldığında hesabın alacağına kaydedilir. Bankada bulunan paraya faiz tahakkuk edildiğinde 102 Bankalar Hesabının borcuna ve 642 Faiz Gelirleri Hesabının alacağına kaydedilir. Banka hizmetleri karşılığında işletmeye gider tahakkuk ettirdiğinde 102 Bankalar Hesabının alacağına ve ilgili gider hesabının borcuna kaydedilir.

102 BANKALAR HS	
*	*
*	*
75.000	67.500
2.500 (çek tahsili)	1.750 (çek ödemesi)
	250 (hizmet bedeli)
77.500	69.500
8.000	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

50. Maliyet Bedeli: Bir iktisadi kıymetin elde edilmesi ya da değerinin artırılmasıyla ilgili olarak yapılan ödemelerle bunların bağlı olduğu her türlü giderlerin toplamını ifade eder.

Aktifleştirme: Herhangi bir varlığın tedarik edilmesiyle ilgili, alımı sırasında veya alımla ilgili sonrasında katılan harcamaların ilgili varlığın borcuna kaydedilmesi işlemidir.

VUK: Bir varlığın maliyetine dahil edilen harcamalar: (aktifleştirme)	
- Alış (fatura) bedeli / Üretim maliyeti - Alımla ilgili nakliye (taşıma) ve hamaliye giderleri (B seçeneği) - Alımla ilgili komisyon giderleri - Alımla ilgili kredi faizleri ve kur farkları (D seçeneği) - Gümrük vergisi - Sigorta giderleri ve montaj giderleri - Mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsasının tesviyesinden mütevellit giderler - İnşa edilen binalarda ve gemilerde, imal edilen makine ve tesisatta bunların inşa ve imal giderleri, satın alma bedeli yerine geçer - Duran varlığa yapılan büyük bakım onarım gideri (varlığın ömrünü uzatır, değerini yükseltir veya kapasitesini artırır)	
VUK: Bir varlığın maliyetine dahil edilmeyen harcamalar: (giderleştirme):	
- Tüm vergiler (KDV, KV, GV) - Faaliyet Giderleri (Personel ve Pazarlama gideri) - Depolama gideri (A seçeneği) - Malın satışı sırasında katılan giderler - Duran varlığa yapılan normal bakım onarım giderleri (ilgili varlığın düzenli çalışmasını sağlayacak rutin bakım onarımlar)	

Mal alış bedeli	10.000 TL
Alış nakliye gideri	1.000 TL
Alış komisyon gideri	500 TL
Malın Maliyeti	11.500 TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. FIFO yönteminde ilk alınan mal ilk önce satıldığı varsayılır. Bu yüzden envanterde ilk görülen mal önce satılır. 1.Satış = 2.000 birimdir. Bu durumda 2.000 malın 1.000 adedi devirden, kalan 1.000 adedi ise 1.Alıştan satılacaktır.

$$1. \text{ Satışın Maliyeti} = (1.000 \times 200) + (1.000 \times 250) = 450.000 \text{ TL}$$

$$1. \text{ Satış Tutarı} = 2.000 \times 300 = 600.000 \text{ TL}$$

1.Satıştan sonra firmanın elinde 1.Alıştan 3.000 adet mal kalmıştır. 2.Satış = 2.400 birimdir. Firmanın

1.Alıştan elinde kalan 3.000 adet maldan 2.400 adedi satılacaktır.

$$2. \text{ Satışın Maliyeti} = 2.400 \times 250 = 600.000 \text{ TL}$$

$$2. \text{ Satış Tutarı} = 2.400 \times 350 = 840.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

52. İkinci satış sonrasında firmada kalan stok tutarı:

1. Alıştan kalan 600 adet x 250 TL	=	150.000 TL
2. Alıştan kalan 2.000 adet x 300 TL	=	600.000 TL
Dönem sonunda stoktaki malın maliyeti	=	750.000 TL

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

53. İşletme mal veya hizmet satın aldığı KDV öder ve 191 İndirilecek KDV Hs borcuna kaydeder, mal veya hizmet sattığında ise KDV tahsil eder ve 391 Hesaplanan KDV Hs alacağına kaydeder.

191 İndirilecek KDV Hs (borçlu) = $64.000 \times \%10 = 6.400$ TL

Müşteri çeki verilmesi = $(64.000 / 2) + 6.400 = 38.400$ TL (101 Alınan Çek alacaklı)

Çek düzenlenmesi = $(64.000 / 2) = 32.000$ TL (103 VÇÖE Hs (-) alacaklı)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

54.

Hesap	Niteliği
240 Bağlı Menkul Kıymetler Hs	Uzun vadeli yatırım amaçlı alınan Tahviller ve $\%10 >$ ortaklık payı
242 İştirakler Hs	$\%10 \leq$ ortaklık payı $\leq \%50$
245 Bağlı Ortaklıklar Hs	$\%50 <$ ortaklık payı

KLM AŞ ABC AŞ'nin $\%25$ hissesine sahip olduğuna göre bunu İştirakler Hesabında izlemektedir. Ancak bunun 40.000 TL'lik kısmını satması durumunda ABC AŞ'deki payı 10.000 TL'ye dolayısıyla (1/5'i) $\%5$ 'e ineceğinden bu kalan payı İştirakler hesabından alarak Bağlı Menkul Kıymetler Hesabına aktaracaktır. 40.000 TL'lik payını da 50.000 TL'ye sattığı için 10.000 kar elde edecek ve bu kar uzun vadeli yatırım amaçlı menkul kıymetten elde edildiği için Diğer Olağan Gelir ve Karlar Hesabında diğer bu hesap verilmemişse Menkul Kıymet Satış Karları Hesabında izlenecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

55. **Özkaynaklar:** Özkaynaklar ortakların bilanço tarihinde işletmeye yapmış oldukları sermaye yatırımlarının tutarını gösteren ödenmiş sermaye ile sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıllar karları ve geçmiş yıllar zararları ve dönemin net kar veya zararını kapsar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

56. Tahmini maliyet sistemini uygulayan işletmelerde dönem içinde kayda alınan tutarlar ile dönem sonunda ortaya çıkan fiili maliyetler arasında olumlu veya olumsuz farklar ortaya çıkabilmektedir. Bu farklar da önce 7/A Maliyet Hesaplarında bulunan fark hesaplarında izlenerek 6 Gelir Tablosu Hesaplarına yansıtılır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 57. Zaman Akordu:** Bir birimin üretilmesi için geçen zaman yani akort zamanı, hareket ve zaman etütleri ile normal çalışma randımanı dikkate alınarak genellikle dakika cinsinden belirlenir. Her birim için dakika olarak belirlenen akort zamanı, üretim miktarı ve akort faktörü ile çarpılarak hak edilen ücret bulunur.

$$\text{Çalışma süresi} = 25 \text{ br} \times 30 \text{ dk} = 750 \text{ dk} (12,5 \text{ saat})$$

$$\text{Normal ücret} = 12,5 \text{ saat} \times 5 \text{ TL} = 62,5 \text{ TL}$$

$$\text{Akord zammı} = 62,5 \times \%20 = 12,5 \text{ TL}$$

$$\text{Günlük ücret} = 62,5 + 12,5 = 75 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 58.** "Cari Oran" = $\frac{\text{Dönen Varlıklar}}{5} = 2$
Dönen Varlıklar = 10
Asit Test Oranı = $\frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{KVYK}} = \frac{10 - \text{Stoklar}}{5} = 1$
Stoklar = 5

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 59.** Finansal Kaldıraç Oranı = $\frac{\text{Yabancı Kaynaklar}}{\text{Pasif (Aktif)}}$
Finansman Oranı = $\frac{\text{Öz Kaynaklar}}{\text{Yabancı Kaynaklar}}$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 60.** 180 gün = 6 ay

$$F = \frac{A \times n \times t}{1.200}$$

$$F = \frac{460.000 \times 14 \times 6}{1.200}$$

$$F = 32.200 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

1. Misak – ı Milli Kararlarında ulusal sınırların belirlenmesi konusundaki hükme göre; 30 Ekim 1918'de (Mondros'un imzalandığı gün) işgale uğramış Osmanlı Devleti toprakları ulusal sınır olarak kabul edilmekte ve bu sınırlar içerisinde kalan bölgelerin bölünmez bir bütün olduğu ifade edilmektedir.

Ülke sınırlarına dair bu kararın yanında, Arap nüfusun yoğun olduğu vilayetler, Elviye – i Selase (Üç Vilayet: Kars, Ardahan, Batum) ve Batı Trakya'nın durumunun belirlenmesinde referandum (halk oylaması) yapılması istenmektedir. Burada amaç, sınırların tayin edilmesinde bölgede yaşayan halkın iradesine göre hareket edilerek, ileride çıkabilecek bir ihtilafı bölgenin oluşmasını engelleyerek, oluşturulmaya çalışılan devletin sınırlarını ulusal / milli iradeye göre tayin etmek amaçlanmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. Milli Mücadele döneminde toplanan Londra Konferansı ile İtilaf Devletleri İstanbul Hükümeti ile beraber Ankara'daki TBMM Hükümeti'nden de temsilci davet etmiş ve TBMM Hükümeti adına Bekir Sami Bey konferansa katılmıştır. İtilaf Devletleri'nin konferansa İstanbul Hükümeti ile birlikte TBMM Hükümeti'ni de davet ederek, iki hükümet temsilcisi arasında yaşanacak muhtemel fikir ayrılıklarından faydalanarak Türk tarafına Sevr Anlaşması'nda bir takım değişiklikler yaparak kabul ettirmeyi amaçlamıştır.

Londra Konferansı'na kadar (Şubat 1921) Türk milleti adına, Milli Mücadeleyi yürüten TBMM Hükümeti'ni yok sayma politikası güden İtilaf Devletleri'nin TBMM Hükümeti'ni bu tarihten itibaren muhattab almasına neden olan gelişme, TBMM'nin yeni kurmuş olduğu düzenli ordunun I. İnönü Savaşı'nda Yunan işgal kuvvetlerini yenmesi ve TBMM otoritesine karşı çıkmış olan başta Çerkes Ethem gibi isyanları bastırmasıdır. Bu gelişmeler TBMM'ye olan Türk milletinin güvenini artırırken İtilaf devletlerince de muhattab alınmasını sağlayarak diplomatik bir başarıyı da beraberinde getirmiştir.

I. İnönü Zaferi'nin TBMM'ye sağladığı bir diğer başarı ise Rusya ile yapılan Moskova Antlaşması olurken, Sakarya Savaşı'nın kazanılmasıyla Londra Konferansı'nın toplanması arasında bir ilişki yoktur. Çünkü Sakarya Zaferi Eylül 1921'de gerçekleşecektir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

3. Milli Mücadele döneminde Anadolu ve Rumeli topraklarında yapılan işgalleri gerçekleştiren Anlaşma Devletleri menfaatleri doğrultusunda beraber hareket ettikleri gibi menfaatlerinin uyuşmadığı dönemler de birbirlerinden ayrı da hareket etmişlerdir. Bu ifadeyi destekleyen en önemli gelişme, Sakarya Zaferi sonrasında bir Anlaşma Devleti olan Fransa'nın TBMM ile Ankara Antlaşması'nı yaparak bölgeden çekilmesine rağmen diğer Anlaşma Devletleri'nden olan Yunanistan ve İngiltere'nin Anadolu ve İstanbul'daki savaş durumunu sürdürmesi gösterilmektedir. Bu gelişme Anlaşma Devletleri arasında görüş ayrılıklarının olduğunun göstergesidir.

Anadolu'nun batısında Türk ve Yunan birliklerinin geçebileceği son hattı belirleyen Milne Hattı, Yunan ordularının Anadolu'ya yerleşmesi için zaman kazandırmaya yönelik olarak belirlenmiş bir hatır. Mustafa Kemal Paşa bölgedeki birliklere gönderdiği telgraflarda bu hatta kesinlikle uyulmamasını istemiştir.

Londra Konferansı her ne kadar bir anlaşma ile sonuçlanmamış olsa da Anlaşma Devletleri'nin TBMM'yi tanımış olması nedeniyle Milli Mücadele açısından önemli bir gelişmedir.

Tekalifi Milliye Emirleri Eskişehir – Kütahya yenilgisinin ardından ordunun ihtiyaçlarının halk tarafından giderilmesini sağlamak amacıyla Başkomutan Mustafa Kemal Paşa tarafından yürürlüğe konulan olağanüstü vergilerdir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

4. Firmanın emek piyasası tam rekabetçi olan işgücü piyasasından işçi talep edildiği durumda karşı karşıya kaldığı emek arzı yatay eksene paraleldir. İşgücü ücreti veri olarak kabul eder. Bu nedenle; $MICL = AICL = L_s = w = 20\text{₺}$

Firmanın malını sattığı piyasa monopol olduğu için firmanın ürettiği malı sattığı fiyat elde edilen marjinal hasıllardan yüksektir. Bu nedenle $P > MR$ olduğu için;

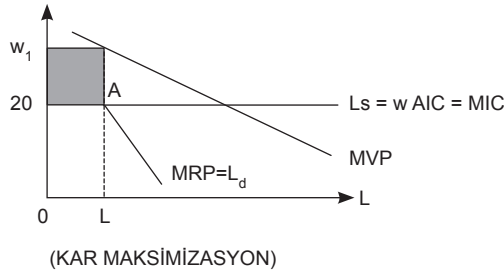
$$MVP > MRP = L_d$$

$$Q = MPL = 0,5L^{-0,5}$$

$$MVP = MPL \cdot P = 0,5L^{-0,5} \cdot 120 = 60L^{-0,5}$$

$$MRP = MPL \cdot MR = 0,5L^{-0,5} \cdot 80 = 40L^{-0,5}$$

Bu durum şekil yardımı ile açıklanırsa;

Denge noktası A noktasındaki " $MRP = MICL$ " eşitliğini sağlayan işçi düzeyinde sağlanmıştır. Firma bu noktada karını maksimize eden işgücü miktarını belirler.

$$MRP = MICL$$

$$40 \cdot L^{-0,5} = 20$$

$$L^{-0,5} = \frac{20}{40}$$

$$\frac{1}{L^{0,5}} = \frac{1}{2}$$

$$L = 4$$

Firma kullandığı 4 işçiye 20₺ ücret ödemektedir. Ancak işçiye hak ettiği ücreti ödemek isteseydi ürün değerine olan katkısını bulabilmek için ;

$$MVP = MPL \cdot P$$

$$MVP = 0,5L^{-0,5} \cdot 120$$

$$MVP = 60L^{-0,5}$$

$$MVP = 60(4)^{-0,5}$$

$MVP = 30\text{₺}$ işgücünün monopol piyasada satılan mala katkısından dolayı hak ettiği (w_1) ücret düzeyini gösterir.

Monopol firması işgücüne 30₺ hak etmesine rağmen 20₺ ücret ödediği için bir işçiden 10₺ sömürü elde etmektedir. Toplamda 4 işçi için aynı şeyi yaptığını göre monopolcü firmanın tam rekabetçi işgücü piyasasından elde ettiği toplam sömürü alanı 40₺'dir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

5. Cournot piyasasında 2 firma olduğu varsayılır ve firmaların marjinal maliyeti sıfır ($MC = 0$) kabul edilir. Piyasada iki üretici olduğu için talep fonksiyonu iki firma üretimine bağlı olduğu için şöyle yazılabilir:
- $$P = 60 - Q$$

$$P = [60 - (Q_1 + Q_2)]$$

Bu nedenle ikinci firmanın tepki fonksiyonu isteniyorsa önce 2. Firmanın toplam hasılatını türeterek marjinal hasılatı ulaşıp marjinal maliyete eşitlemek gerekir.

2. firmanın toplam hasılatı:

$$TR_2 = P \cdot Q_2$$

$$TR_2 = [60 - (Q_1 + Q_2)] \cdot Q_2$$

$$TR_2 = 60 \cdot Q_2 - Q_1 \cdot Q_2 - Q_2^2$$

$$TR_2 = MR_2$$

$$MR_2 = 60 - Q_1 - 2Q_2$$

$$MC = 0$$

Firmanın üretim kararı verdiği noktada $MR = MC$ olmalı:

$$MC = MR_2$$

$$0 = 60 - Q_1 - 2Q_2$$

$$2Q_2 = 60 - Q_1$$

$$Q_2 = 30 - 0,5Q_1 \quad 2. \text{ Firmanın Tepki Fonksiyonu}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

6. Bir firmanın $Q = K + L$ şeklinde doğrusal üretim fonksiyonuna sahip olduğu durumda üretici dengesi için faktör fiyatlarına bakılır. Çünkü bu üretim fonksiyonunda emek ve sermaye faktörleri tam ikame faktördür ve faktör verimleri birbirine eşittir.

Bu durumda aynı verimle çalışan iki faktörden ucuz olanı tüketmek çıktının daha fazla olmasına neden olacaktır. Soru kökünde işçi 4₺ ve sermaye 5₺ ile çalıştığı için firma sadece ucuz olan faktörü kullanır. Yani hiç sermaye almadan 100₺'lik üretim bütçesini sadece emeğe harcayarak çıktıyı maksimize eder.

$$C = wL + rK$$

$$100 = 4L + 5K, \text{ firma hiç sermaye kullanmayacağı için } K = 0 \text{ olarak kabul edilir. Bu durumda}$$

$$100 = 4L + 50$$

$$100 = 4L$$

$$L = 25$$

Yani firmanın çıktısını maksimize eden emek ve sermaye miktarı 25'e 0'dır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

7. Tüketicinin bütçe denklemini yalnızca 2 malın tüketildiği varsayımıyla $M = \text{gelir düzeyini}$, $X = \text{Tüketilen X malı miktarını}$, $P_x = X \text{ malının fiyatını}$, $Y = \text{Tüketilen Y malı miktarını}$, $P_y = Y \text{ malının fiyatını}$ göstermek üzere $M = P_x \cdot X + P_y \cdot Y$ şeklindedir. Bütçe doğrusu için gerekli düzenlemeler yapıldığında;

$$Y = \frac{M}{P_y} - \frac{P_x}{P_y} \cdot X \text{ 'e ulaşılmaktadır ve bütçe doğrusunun eğimi } -\frac{P_x}{P_y} \text{ 'dir.}$$

Soruda verilenleri incelediğimizde;

$$Y = \frac{M}{P_y} = 50 \text{ ve } M = 50P_y$$

$$X = \frac{M}{P_x} = 20 \text{ ve } M = 20P_x$$

$$M = M \text{ ise } 50P_y = 20P_x$$

$$\frac{P_x}{P_y} = \frac{20}{50} = 0,4 \text{ 'tür. Bütçe denkleminde yerine konulduğunda}$$

$$Y = 50 - 0,4X \text{ sonucuna ulaşılacaktır. Eğim } = -0,4 \text{ 'tür.}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. $Y = 12$ için bütçe denklemini çözüldüğünde

$$Y = 50 - 0,4X$$

$$12 = 50 - 0,4X \text{ ve } X = 95 \text{ 'tir.}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. İşsizlik Oranı = $\frac{\text{işsiz sayısı}}{\text{iş gücü}}$ formülü ile hesaplanır. Ekonomideki iş gücü yarım zamanlı çalışanlar

(70br), tam zamanlı işlerde çalışanlar (200br) ve işsizlerin (30 br) toplamına eşittir.

$$\text{İşsizlik Oranı} = \frac{30}{70 + 200 + 30} \cdot 100$$

$$\text{İşsizlik oranı} = \%10$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. Yapısal işsizlik ekonominin yapısından kaynaklanan değişimlere uyum sağlanamaması sonucu oluşan işsizlik türüdür. Strüktürel işsizlik olarak da bilinir. Teknolojik ve endüstriyel değişim, ekonomik büyüme ve hükümetlerin izlediği politikalar yapısal işsizliğin temel nedenlerindendir. Yapısal işsizliği tamamen kaldırmak olası değildir ancak azaltmaya yönelik çalışan iş gücüne hizmet içi eğitimler ve teknolojinin tanıtılması ve kullanılmasına yönelik eğitimlerin verilmesi ile meslek edindirme kurslarının açılması gibi tedbirler azalmasına katkı sağlayacaktır.

Friksiyonel (geçici) işsizlik, iş gücüne yeni katılacaklar (yeni mezunlar) ile çeşitli nedenlerle mevcut işini terk edenlerin yeni iş bulana kadar belirli bir süre işsiz kalmalarını ifade eden işsizlik türüdür. Ekonomi üzerinde en az olumsuz etki yaratan işsizliktir.

Bir ekonomide yapısal işsizlik ile friksiyonel işsizliğin toplamı doğal işsizlik oranını vermektedir.

Devrevi işsizlik toplam talepteki daralmalara bağlı olarak ekonominin daralma dönemlerinde ortaya çıkan işsizliktir. Ekonomideki dalgalanmalardan kaynaklandığı için konjonktürel işsizlik olarak da adlandırılmaktadır. Bu nedenle devrevi işsizliğin durgunluktan kaynaklandığı söylenebilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

7. DENEME ÇÖZÜMLERİ

- 11.** A seçeneğindeki 2023 yılı enflasyon oranı %300'dür ifadesi doğrudur çünkü

$$\text{Enflasyon 2023} = \frac{280 - 70}{70} \cdot 100 = 300 \text{ olarak hesaplanır.}$$

B seçeneğindeki 2022 yılı fiyat endeksi %200'dür ifadesi doğrudur. Çünkü bir ekonomide

$$\text{Fiyat Endeksi} = \frac{\text{Bir mal sepetinin cari yıldaki fiyatı}}{\text{Bir mal sepetinin baz alınan yıldaki fiyatı}} \cdot 100 \text{ formülüyle hesaplanmaktadır.}$$

$$\text{Fiyat Endeksi 2022} = \frac{140}{70} \cdot 100 = 200 \text{ olarak hesaplanır.}$$

C seçeneğindeki 2023 yılı fiyat endeksi %400'dür ifadesi doğrudur çünkü

$$\frac{280}{70} \cdot 100 = 400 \text{ olarak hesaplanır.}$$

D seçeneğindeki "Bu ekonomide dezenflasyon vardır" ifadesi yanlıştır çünkü dezenflasyon fiyat artış hızının yani enflasyonun zaman içinde düşürülmesi anlamına gelmektedir.

$$\text{Enflasyon 2022} = \frac{140 - 70}{70} \cdot 100 \text{ Enflasyon 2022} = \%100 \text{ olarak hesaplanmaktadır.}$$

2022 yılında enflasyon oranı %100 iken 2023 yılında enflasyon oranı %300'dür. Dezenflasyondan söz edilemez.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 12.** GSYİH zımni deflatörü ile Laspeyres endeksi arasındaki temel farklar;

1. GSYİH zımni deflatörü ekonomide üretilen tüm nihai mal ve hizmetleri içerirken Laspeyres endeksi bazı mal ve hizmetleri içerir bu nedenle deflatör Laspeyres endeksine göre daha geniş bir mal grubunun fiyatını ölçer.
2. GSYİH zımni deflatörü sadece ülke içinde üretilen mal ve hizmetleri içerirken Laspeyres endeksi ithal malları da içermektedir.
3. GSYİH zımni deflatöründe sepetin içeriği değişkenlik gösterirken Laspeyres endeksinde sepet sabit kabul edilir.

Bu açıklamalar doğrultusunda yanıt D seçeneğidir. GSYİH deflatörü Laspeyres endeksine göre daha dar bir mal grubunun fiyatını değil daha geniş bir mal grubunun fiyatını ölçer.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 13.** Toplam harcama fonksiyonu $AE = AE_0 + cYd$ şeklindedir. AE_0 otonom toplam harcamaları, c marjinal tüketim eğilimini ve yd gelir düzeyini göstermektedir. Toplam harcama fonksiyonunun eğimini marjinal tüketim eğilimi vermektedir. Bu nedenle marjinal tüketim eğiliminin sıfıra eşit olması durumunda toplam harcama fonksiyonu gelir eksenine (yatay eksene) paralel olacaktır. Bu da gelirdeki değişimlerden etkilenmeyeceği anlamına gelmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 14.** Devletler dış ticarete bir çok amaç ile müdahale edebilir. Bunlar:

- Yerli endüstriyi ithal rakiplerine karşı korumak
- Hazineye gelir sağlamak
- Dış ticaret açıklarını kapatmak
- Ödemeler bilançosu açıklarını kapatmak
- Otarşi (kendi kendine yeterlilik)
- Piyasa aksaklıklarını gidermek
- Ekonomik kalkınma sağlamak
- Liberalleşmek
- Piyasaların monopol gücünden yararlanmak

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 15.** Meksika, Kanada ve ABD arasında imzalanan ve 1 Ocak 1994'te yürürlüğe giren Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması olan NAFTA kapsamında, söz konusu üç ülke arasındaki ticaret ve yatırımların liberalize edilecek, ilk kez yabancı şirketlere, anlaşma ülkelerini uluslararası tahkim kurullarında tek taraflı olarak dava etme hakkı tanınmıştır. NAFTA'nın kuruluş amacı üye devletler arasında serbest ticaret bölgesi oluşturmaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 16.** Regülasyon yöntemleri olarak, gerek Avrupa ve ABD'de ve gerekse Türkiye'de uygulanan üç yöntem bulunmaktadır.

Fiyat regülasyonu

Burada amaç, tekel gücünün asgari düzeyde tutulmasıdır. Uygulamada tavan fiyat konulması suretiyle gerçekleştirilir. O nedenle bu yöntemle tavan fiyat regülasyonu adı da verilmektedir. Bu yöntemde, regüle edilmiş fiyat, tekelci fiyat ile rekabetçi piyasa fiyatı arasında belirlenmektedir. Bu uygulama daha çok Avrupa'da yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yöntem firmaları maliyetlerini düşürmeye teşvik etmektedir. Doğal olarak firmaların maliyetleri düşürmeye yönelik uygulamaları beraberinde hizmet kalitesinde bozulmaları getirecektir. Uygulanması idari açıdan basit ve kolay bir yöntemdir.

Kar regülasyonu

Bu yöntem, getiri oranı regülasyonu olarak da bilinmektedir. Daha çok ABD'de uygulanan bu yöntemle "maliyet-artı fiyatlaması" adı da verilmektedir. Bu yöntemde firmanın elde edebileceği maksimum getiri [kar] belirlenmektedir. Bir başka ifadeyle, firmanın maliyetine ekleyeceği getiri [oran olarak] belirlenmektedir.

Bu yöntemde, firmanın maliyetlerini düşürmesini teşvik eden bir unsur bulunmamakta aksine, firmalar maliyetlerini şişirmeye çalışmaktadır. O nedenle idari açıdan uygulanması zor ve maliyetli bir yöntemdir. Çünkü regülatör kurumun, ilgili firmaların maliyetlerini şişirip şişirmediğini sürekli denetlemesi gerekmektedir.

Görelî [mukayeseli] rekabet regülasyonu

Bu yöntemde, başka bölgelerde faaliyet gösteren diğer monopollerle beraber ortalama maliyetlerin belirlenmesi, referans alınması ve bu ortalama maliyete belirli bir getiri oranının eklenmesi sonucunda tek tip bir fiyatın belirlenerek uygulanması tercih edilmektedir.

Bu yöntemde firmalar, maliyetlerini şişirme çabası içindedir. O nedenle de regülatör kurum açısından, uygulanması zor ve maliyetli bir yöntemdir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 17.** Alman maliyeci Cahn ve Amerikalı maliyeci Plehn tarafından yapılan sınıflandırmaya göre kamu harcamaları sağladıkları faydalara göre dörde ayrılmaktadır:

- Toplumun tüm fertlerine bölünemez ve ölçülemez fayda sağlayan temel devlet faaliyetleri için yapılan harcamalar; milli savunma, asayiş ve altyapı harcamaları gibi,
- Sadece bazı grup ve sınıflara özel fayda sağlayan harcamalar; yoksullara, kimsesizlere yönelik harcamalar gibi,
- Bütün topluma yönelik olmakla birlikte, bazı kişilere özel fayda da sağlayan harcamalar; adalet hizmetleri¹, tapu hizmetleri, trafik hizmetleri, belediye hizmetleri ve haberleşme hizmetleri gibi,
- Bireylere bölünebilir ve ölçülebilir fayda sağlayan mal ve hizmetlere yönelik harcamalar; özel nitelikli mal ya da hizmet üretimi gibi.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

¹ Milli savunma, asayiş ve adalet hizmetleri [hatta diplomasi hizmetleri] tam kamusal maldır. Bu mallarda tüketimde rekabet ve faydadan mahrum bırakma söz konusu değildir. Ancak adalet hizmetlerinde, bedeline katlanılmaması halinde [mahkeme harcı ödenmediği takdirde], adalet hizmetinin faydasından mahrum bırakmak mümkündür. Burada mahrum kalınan, adalet hizmetinin özel faydasıdır. Bu açıdan adalet hizmetinin sosyal faydasından mahrum bırakılmak mümkün değildir. Tazminat, nafaka gibi şahsa bağlı davalarda harç ödemesinin "adli yardım ödeneğinden" karşılanması, bedelinin ödenmediği anlamına gelmemektedir. Asayiş ve milli savunma hizmetlerinde ise böyle bir harç vb. ödeme söz konusu değildir.

7. DENEME ÇÖZÜMLERİ

- 18.** Devlet müdahalesi olmadığı takdirde bazı tercih çarpıklıklarının ortaya çıkacağı mal ve hizmetler erdemli mal ve hizmetlerdir.

Pareto Optimalitesi çerçevesinde bireyler kendilerinin refahlarını en iyi kendileri kollarlar. Ancak, bir mal ya da hizmetten sağladıkları bireysel-özel faydaya gereğinin altında bir değer biçmeleri [erdemini anlayamamaları nedeniyle] durumunda kaynak tahsisinde etkisizlik ortaya çıkmaktadır. Bireyler, gelecekte benim başıma gelmez ihmalkârlığı içinde bu mallara daha az değer atfederler.

Musgrave, halk sağlığı açısından gerekli olan ancak, bilgi ve eğitim eksikliği nedeniyle yeterince tüketilmeyen malları, erdemli [merit] mallar olarak tanımlamaktadır. Devlet paternalist anlayışla erdemli mal ve hizmet üretmektedir.

Erdemli mallara örnek olarak, yaşlı bakımevleri, huzurevleri, çocukların aşılınması, periyodik diş kontrollerinin yapılması, zorunlu eğitim, halk kütüphaneleri, öğrenci kredileri, öğrenci yurtları, öğretmen evleri, devlet tiyatroları, senfoni orkestraları, Milli Eğitim Bakanlığı kitapları ve okulda süt dağıtılması gösterilebilir. Bunun yanında, uyuşturucu, alkol, sigara ve genelevler gibi erdemli olmayan [demerit] mallar da bulunmaktadır. Bu mal ve hizmetlerin sunumunu da devlet kontrol etmek zorundadır. Erdemli malların özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Bu mallardan tek tek bireyler faydalanır, ancak sosyal faydası vardır,
- Bu malların tüketiminden iktisadi olarak mahrum bırakmak mümkündür, ancak sosyal olarak bırakılmamalıdır,
- Erdemli mallar fiyatlanabilir,
- Bu mal ve hizmetler tüketici tercihlerine tamamen uygundur,
- Bu malların “erdemleri” anlaşılabilir ve yeterli talep ortaya çıkmazsa, arzı azaltıcı etkisi vardır,
- Etkinlik bağlamında, erdemli mallarda tüketiciler sübvansiyon edilmiş fiyat öderler,
- Bu mallarda ödeme ve yararlanma ilişkisi kurmak mümkündür,
- Erdemli malların niteliğine göre, üretimine genelde regüle edilmiş piyasalar karar vermektedir,
- Bireyler, risklerini ve geleceklerini hafife alırlar ve bu riskleri azaltmak için hizmetlerin erdemlerini görmeyebilirler. Bu ise, bu tür mallarla ilgili olarak etkin olmayan bir kaynak tahsisine neden olur.

Erdemli mallara yönelik talep yetersizliği ve erdemsiz mallara yönelik aşırı talep kaynak kullanımında etkinliği bozmaktadır. Bu etkisizliği gidermenin yöntemleri;

Eğitim: Özellikle insanlar karşılaşılabilecekleri bireysel riskler konusunda eğitilirler, aydınlatılırlar. Bilinçlendirme programları, seminerler, reklamlar ve kamu spotları gibi.

Zorlama: İnsanlar yukarıda verilen örnekte olduğu gibi hastalık, kaza ve yaşlılığa karşı yasalarla yeterli düzeyde sigorta ettirilir. Emniyet kemeri takılmaması halinde para cezası uygulaması ya da zorunlu deprem sigortası yaptırılmaması nedeniyle elektrik aboneliği yapılmaması gibi.

Sübvansiyonla teşvik: Tüketicilere olan maliyeti [fiyatı] düşürebilmek için sübvansiyon aracılığı ile optimum üretim ve tüketim düzeyinin sağlanması [Bireysel emeklilik sistemine katılımı teşvik etmek gibi]. Aynı zamanda, Milli Eğitim Bakanlığı kitapları, Devlet Tiyatrolarının Devlet tarafından sübvansiyon edilmesi erdemli [merit] mallara yönelik talebi artırmaya amaçlamaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

19. Ekonominin tam istihdam seviyesinde olduğu durumda mevcut olan açık, yapısal açık veya tam istihdam bütçe açığı şeklinde ifade edilmektedir.

Konjonktürel açık [dönemsel bütçe açığı] ise, iktisadi dalgalanmalara bağlı olarak ortaya çıkan bir açık türüdür ve konjonktür dalgalanmaların bütçe açığı üzerindeki etkisini ortaya koymaya yöneliktir. Yapısal açık ve konjonktürel [devresel-dönemsel] açığa ilişkin bir örnekle konunun ayrıntılandırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Kamu harcamaları 600 MTL, Kamu gelirleri 400 MTL, Potansiyel milli gelir $[Y^*]$ 3200 MTL, vergi oranı $[t]$ %10, Otonom vergi geliri $[T_0]$: 150 MTL ise, devresel açık nedir? $[T]$: Mevcut vergi gelirleri; T^* : Tam istihdam denge düzeyindeki vergi geliri]

$$T^* = T_0 + t^*Y^*$$

$$T^* = 150 + 0.10 \cdot 3200$$

$$T^* = 470 \text{ MTL}$$

[Gerçekleşen/mevcut] Bütçe açığı: 600-400

Bütçe açığı: 200 MTL

Tam istihdam Bütçe açığı [Yapısal açık]: 600-470

Tam istihdam Bütçe açığı [Yapısal açık]: 130 MTL

Devresel açık: Bütçe açığı-Tam istihdam bütçe açığı [Yapısal açık]

Devresel açık: 200-130

Devresel açık: 70 MTL

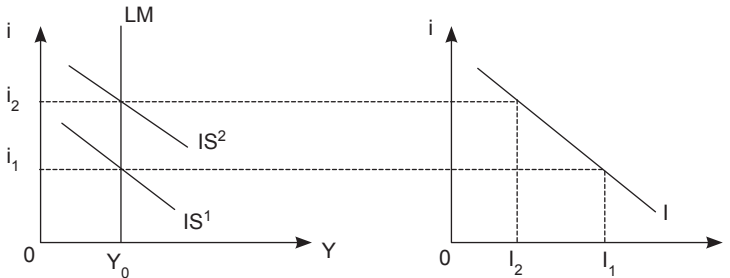
Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

20. Dışlama etkisini finansal ve reel dışlama olarak iki biçimde incelemek mümkündür. Finansal dışlama etkisi, finans piyasası aracılığıyla, kaynak maliyeti ya da kaynak hacmi üzerinde etkili olurken; reel dışlama kaynakların doğrudan kamu ve özel sektör arasında paylaşımı ve yatırım fırsatlarının birbirini dışlaması ile ilgilidir.

Tam, kısmi, sıfır ve aşırı dışlama olmak üzere, finansal dışlamanın dört biçimde ortaya çıkması söz konusudur.

Tam Dışlama

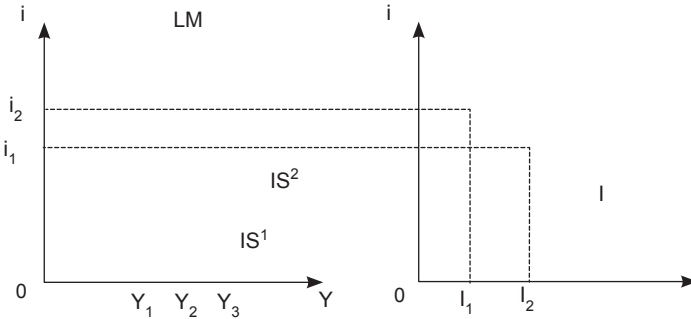
Eğer özel kesim harcamalarındaki azalış, kamu harcamalarındaki artışa eşitse; çarpan katsayısı uzun dönemde sıfıra eşit olacak ve denge milli gelir düzeyinde herhangi bir değişiklik meydana gelmeyecektir. Bu duruma klasik durum adı verilir ve bu durumda [maliye politikası etkisiz] para politikası tam etkindir.

Şekilden de görüleceği üzere, kamu harcamalarında artış ve/veya vergilerde indirim sonucu uygulanan genişleyici bir maliye politikası [IS 'nin sağa kayması], yalnızca faiz oranlarında artışa neden olmaktadır. Faiz oranlarında meydana gelen artış, faize duyarlı özel sektör yatırım/tüketim harcamalarını azaltarak, denge milli gelir düzeyini düşürmektedir. Böylece kamu harcamalarındaki artışın milli geliri artırıcı etkisi, özel harcamalardaki azalış nedeniyle telafi edilmekte ve denge milli gelir düzeyinde değişiklik meydana gelmemektedir. Bu [klasik] durumda, maliye politikası etkisizdir. Milli gelir artışı için para arzının artırılmasına [LM 'in sağa kayması] ihtiyaç bulunmaktadır.

Kısmi Dışlama

Eğer özel kesim harcamalarındaki azalış, kamu harcamalarındaki artıştan daha küçük ise, denge milli gelir düzeyinde az da olsa azalış gerçekleşecektir. Bu durumda, çarpanın değeri 0 ile 1 arasında olacaktır. Şekilden de görüleceği üzere, genişleyici maliye politikası dolayısıyla, denge milli gelir düzeyi Y_1 'den Y_2 'ye yükselmektedir. Aynı zamanda, faiz oranları i_1 'den i_2 'ye yükseldiği için faize duyarlı özel sektör yatırımları, I_1 'den I_2 'ye düşmektedir. Eğer genişleyici maliye politikası dolayısıyla faiz oranları yükselmemiş olsaydı [genişletici para politikası uygulanmış olsaydı], denge milli gelir düzeyi Y_3 olacaktı. Faize duyarlı özel yatırımlardaki azalış nedeniyle denge milli gelir düzeyinde Y_2Y_3 kadar azalış meydana gelmektedir.

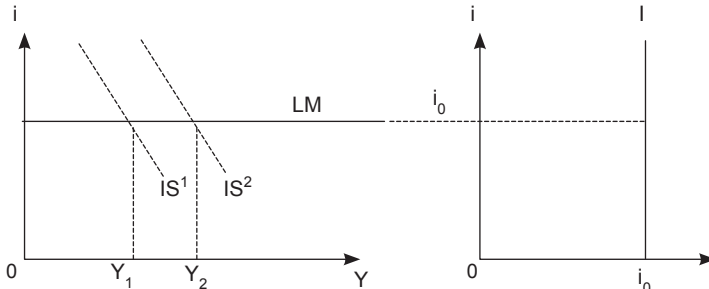

Özel yatırımların faiz esnekliği ne kadar yüksekse [I eğrisi ne kadar yatıksa] ve para talebinin faiz esnekliği ne kadar düşük ise [LM eğrisi ne kadar dik ise], dışlama etkisi [Y_2Y_3] o kadar büyük olacaktır.

Sıfır Dışlama

Likidite tuzağında faiz oranı asgari seviyeye inince, para talebinin faiz esnekliği sonsuz [LM eğrisi yatay eksene paralel] ise, devlet faiz oranlarını yükseltmeden genişleyici maliye politikası uygulayarak denge milli gelir düzeyinde artış meydana getirir ve özel sektör yatırımlarında azalış meydana gelmez. Bu duruma Keynesyen durum adı verilir ve bu durumda maliye politikası tam etkindir.

Girişimcilerin beklentileri nedeniyle, ödünç verilebilir fon arzı yüksek düzeyde olmasına rağmen yatırımcılar, fon talep etmemekte ve yatırımlarını ertelemektedir. Böyle bir ortamda, devletin borçlanmayla finanse ettiği genişleyici maliye politikası faiz oranlarında bir artışa neden olmamaktadır.

Aynı zamanda, likidite tuzağında, şekilden de görüleceği üzere, yatırımların faiz esnekliği sıfıra düşmüştür. Yatırımcılar, yatırım kararlarını, finansman maliyetlerinden bağımsız biçimde almaktadır. Dolayısıyla, genişleyici maliye politikası, özel sektör yatırımlarında herhangi bir azalışa neden olmamaktadır. Bu nedenle de denge milli gelir düzeyi düşmemektedir.

Aşırı Dışlama

Aşırı dışlamanın varlığı daha çok kuramsal olarak ifade edilebilir. Kamu harcamalarındaki artıştan daha büyük tutarda özel sektör harcaması azalışı gerçekleşiyorsa aşırı dışlamadan söz edilebilmektedir. Bu, daha çok girişimcilerin geleceğe ilişkin beklentilerinin kötüleşmesinden kaynaklanabilmektedir. Aşırı dışlamanın varlığı halinde, doğal olarak denge milli gelir düzeyini düşürecek.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 21.** Otomatik stabilizatörlük [otomatik istikrarlandırıcı-otomatik denge faktörü], iktisadi dengesizlikler karşısında herhangi bir ihtiyari [iradi] düzenlemeye ihtiyaç duyulmaksızın ekonominin yapısında bulunan unsurlarla mücadele edilmesidir. Ekonominin yapısında bulunan bu unsurlara da otomatik stabilizatör [dengeleyici/denge faktörü/istikrarlandırıcı] adı verilmektedir. Bu uygulamalar aynı zamanda çevrim kırıcı ya da devre kırıcı olarak da adlandırılmaktadır. Konjonktürün tersine etkiler meydana getirilmesinin sağlanması temel amaçtır. Otomatik stabilizatörleri; artan oranlı gelir vergisi, işsizlik sigortası prim kesintileri ve işsizlik maaşları, tarımsal destekleme alımları/yardımları, kişi kurum ve ailelerin harcama tasarruf alışkanlıkları ve şirketlerin kar dağıtım politikaları, kendiliğinden meydana gelen bütçe açık ya da fazlaları, kurumlar vergisi ve stoklarda meydana gelen artış/azalışlar olarak sıralamak mümkündür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 22.** Artan oranlı kişisel gelir vergisi uygulamasıyla, ekonominin canlanma ve refah dönemlerinde gelirlerdeki artış, mükelleflerin daha yüksek vergi dilimlerinden vergilendirilmesine neden olmakta ve harcanabilir gelir ve toplam talep artışı frenlenmektedir. Tersine, durgunluk dönemlerinde gelirlerdeki azalış dolayısıyla kişiler daha düşük vergi oranlarından vergilendirildiği için satın alma gücü ve toplam talepteki düşüş yavaşlatılmaktadır. Bu şekilde herhangi bir iradi ve ihtiyari düzenlemeye ihtiyaç olmaksızın mükelleflerin harcama eğilimlerine bir istikrar kazandırılmak istenmektedir. Otomatik stabilizatörlük işlevi en yüksek olan unsur artan oranlı kişisel gelir vergisidir.

Artan oranlı kişisel gelir vergisinin otomatik istikrarlandırıcılık işlevini [etkin biçimde] görebilmesi için taşıması gereken özellikler şunlardır:

- Gelir vergisi genel bir vergi olmalıdır. Her türlü gelir ve irat, gelir vergisi kapsamında yer almalıdır. İstisna/muafiyetlerin kapsamı dar-sınırlı tutulmalıdır.
- Tarife dik artan oranlı [dik müterakkî] olmalıdır. Dilim sayısı fazla olmalı ve dilim aralıkları dar tutulmalıdır.
- Gelir vergisinde kayıp ve kaçak fazla olmamalı ve etkin bir denetim sistemi olmalıdır.
- Gelir vergisi önemli ölçüde kaynaktan tevkif suretiyle [stopaj yöntemiyle] tahsil edilmelidir. Gelirin elde edilmesi ile verginin Hazinesin kasasına girmesi arasındaki zaman dilimi uzun olmamalıdır. Bunun temel nedeni, vergi oranlarındaki artış ya da azalışların, izleyen yıla kalmaksızın derhal etki göstermesinin gerekliliğidir.
- Gelir vergisi götürü usulde tarh edilmemelidir.
- Tarifenin ilk dilimi marjinal gelir gruplarından [en az geçimlik düzeyde gelire sahip gelir gruplarından] oluşmamalıdır².
- Gelir vergisinin esnekliği birden büyük olmalıdır.

Toplam vergi gelirleri içinde dolaylı vergilerin payının yüksek olması, vergi sisteminin otomatik stabilizatörlük işlevini azaltır. Bunun nedeni, dolaylı vergilerin tek oranlı olmasıdır. Oysa artan oranlı gelir vergisinin stabilizatörlük işlevi daha yüksektir. **Tek oranlı olarak uygulanan gelir vergisi de otomatik stabilizatördür** ancak, artan oranlı gelir vergisinin otomatik stabilizatörlük işlevi kuşkusuz daha yüksektir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 23.** Bütçe aracılığıyla kamusal kaynakların en etkin şekilde kullanımının gerçekleştirilmesi bütçenin iktisadi ve mali fonksiyonunun bir gereğidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

² Artan oranlı vergi tarifesinde, mükellefler eğer herhangi bir dilime yığılırsa, tarife tek oranlı gibi işlev görecektir. Mükellefler özellikle birinci gelir dilimine yığılırsa, gelir artarken vergi oranları da artacaktır. Ancak, gelir düşerken vergi oranı daha da düşmediği için, durgunluk dönemlerinde artan oranlı gelir vergisinin otomatik dengeleyicilik işlevi azalacaktır.

24. Pigoucu vergiler, birim başına emisyon ya da kirlilik yaratan ürün üzerine uygulanan spesifik esaslı vergilerdir

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

25. Genellik ilkesi, gerçekleştirilen bütün gelir ve harcamaların bütçede ayrı ayrı ve açık bir şekilde gösterilmesini ifade etmektedir. Genellik ilkesi gereği, hiçbir gelir ve harcama birbirinin arkasında gizlenemez. Bunu sağlamak adem-i tahsis ve gayrisafi usulde bütçe tutma ilkesi olmak üzere iki temel ilke bağlamında olmaktadır.

Adem-i tahsis; ilkeye göre, herhangi bir gelir herhangi bir harcamaya doğrudan tahsis edilemez. Bütün gelirler hazineye toplanacak ve bütün harcamalar buradan yapılacaktır.

Gayri safi usul; gayrisafi bütçe usulünde gelir ve giderler eksiksiz olarak, birbirleriyle mahsup edilmeden bütçede açık bir şekilde yer almaktadırlar.

Genellik ilkesi yararları;

- Devletin gelir ve giderleri açık bir şekilde görülür [Şeffaflık],
- Denetim kolaylaşır,
- Savurganlık ve art niyetli harcamalar önlenir,
- Hizmet karşılığında gelir toplama ayrıcalığı olmadığı için hizmetler ve bunları sunan kamu kuruluşları arasında ayırım yapılmayacaktır.
- Genellik ilkesinin sakıncaları;
- Hizmetlerin net maliyetlerinin çıkarılması zorlaşır.
- Kamu birimlerinin yöneticileri yoğun bir denetim altında çalışmaktan dolayı sorumluluk almaktan kaçınırlar.
- Devletin ani ve genel bir sıkıntı içinde olması durumunda tüm hizmetler aksar,
- Mükelleflerin ödedikleri vergi ile kamu harcamaları arasındaki bağı kurmaları zorlaşır.
- 5018 sayılı KMYKK, genellik ilkesini benimsemekle birlikte, kanunda genellik ilkesinden bazı sapmalar da mevcuttur. Buna göre;
- Özel Bütçe
- Döner Sermayeli İşletmelerin Bütçeleri
- Şartlı Bağış ve Yardımlar
- Fonlar, 5018'e göre genellik ilkesinden sapmalardır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

26. Aile gelirinin karı-koca tarafından eşit olarak elde edildiği varsayılarak, aile geliri ikiye bölünerek ayrı vergilendirilmeyi öngören en az geçim indirimi sistemi splitting yöntemidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

27. Daha çok yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen alt yapı yatırımları ve bağımsızlık hizmetleri dolayısıyla gayrimenkullerinin değerinde artış meydana gelenlerden alınan bedellere şerefiye adı verilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

28. Tahakkuk [tarh] zamanaşımını durduran haller;

- Vergi Dairesinin matrah takdiri için Takdir Komisyonuna başvurusu,
- Mücbir sebep hali [Bu durumda, tarh zamanaşımı işlemeyen süreler kadar uzamaktadır.
- Mükellefe vergi/ceza ihbarnamesi tebliği,
- Vergi dairelerinin takdir komisyonu kararlarına karşı dava açmaları [Kanunlarda bu konuda bir hüküm olmayıp, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu, bu durumda zamanaşımının durması gerektiğini kabul etmiştir .]

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda sadece tahakkuk zamanaşımının durmasından ve tahakkuk zamanaşımını durduran hallerden söz edilmiş olup, tahakkuk zamanaşımının kesilmesinden söz edilmemiştir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

29. Vergilemede iktisadi etkinliği yani ikame etkisini en aza indirmek için Ramsey tarafından ortaya atılmış bir öneridir. Vergilemede etkinlik kaybını en aza indirecek vergilerine Ramsey tipi vergiler adı verilmektedir. Bu doğrultuda talep esnekliği düşük mallardan daha fazla vergi alınması gerektiği savunulmaktadır. Frank Ramsey tarafından geliştirilmiş bulunan teori etkinlik kaybını minimize eden vergileri ifade etmektedir. teknik olarak “Ramsey Vergileri” talep ve arz esnekliklerinin tersinin toplamı ile orantılıdır.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

30. Vergiyi doğuran olay vergilendirme sürecinin başıdır. Dolayısıyla: Vergilendirme döneminin tespit edilmesi, vergilendirme sürecinin başlangıcı olması, mükellefe yüklenen ödevlerin sürelerinin belirlenmesi, zamanaşımı sürelerinin belirlenmesi gibi nedenlerden dolayı vergilendirme süreci için önem taşımaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

31. Dokunulmazlığın kaldırılması kararının alındığı tarihten itibaren 7 gün içinde ilgili milletvekili ya da diğer milletvekili, kararın Anayasaya, kanuna veya içtüzüğe aykırılığı iddiası ile iptali için anayasa mahkemesine başvurabilir. Anayasa Mahkemesi, bu itirazı en geç 15 gün içinde kesin karara bağlar.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

32. Temel hak ve hürriyetler kanun ile sınırlanabilir. Ancak bu durumun istisnası olağanüstü dönemlerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleridir. Dolayısıyla sert çekirdek haklar hariç olmak üzere OHAL durumunda çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile temel hak ve hürriyetlerin tamamı sınırlanabilir. Ancak olağan dönemlerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile temel hak ve hürriyetlerde sınırlama yapılamaz sadece sosyal ve ekonomik haklarda **düzenleme yapılabilir**. Konut hakkı, sosyal ve ekonomik haklar içerisinde yer aldığı için olağan dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenleme yapılabilir.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

33. İvedi yargılamaya tabi olan uyuşmazlıklarda dava açma süresi 30 gündür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

34. İdari yargıda genel görevli yargı organı idare mahkemeleridir. Genel dava açma süresi 60 gündür. İdare mahkemeleri, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki davaları çözümler. İdare mahkemelerinin kararlarına karşı temyiz mercii Danıştay'dır.

2014 yılı 6545 sayılı Kanun'la, bölge idare mahkemelerinin yargı çevresindeki idare ve vergi mahkemelerinde tek hâkim tarafından verilen kararlar ile mahkemelerce kurul halinde verilen bazı kararları itiraz üzerine incelemek ve kesin hükme bağlamak görevine son verilmiştir. Değişiklikle bölge idare mahkemeleri **istinaf** mercileri olarak görevlendirilmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

35. İdare ve vergi mahkemeleri, idari yargının görev alanına giren bir davada görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle davanın reddine karar verirse dosyayı Danıştay'a veya görevli ve yetkili idare veya vergi mahkemesine gönderirler. Görevsizlik sebebiyle gönderilen dosyalarda Danıştay, davayı görevi içinde görmezse dosyanın yetkili ve görevli mahkemeye gönderilmesine karar verir. Görevsizlik veya yetkisizlik sebebiyle dosyanın gönderildiği mahkeme kendisini görevsiz veya yetkisiz gördüğü takdirde, söz konusu mahkeme ile ilk görevsizlik veya yetkisizlik kararını veren mahkeme **aynı bölge idare mahkemesinin yargı çevresinde ise, uyuşmazlık bölge idare mahkemesince, aksi halde Danıştay'ca çözümlenir.**

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

36. Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan **taşınmaz malların** tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idari irtifaklar kullanmaya yetkilidir

Yeterli ödenek temin edilmeden kamulaştırma işlemi yapılamaz. Kamulaştırılacak taşınmazın gerçek karşılığı, peşin ödenir. Peşin ödemenin istisnası taksitlendirmedir. Anayasa ve Kamulaştırma Kanuna göre taksitle ödemenin yapılabilecek olduğu kamulaştırma işlemleri şunlardır:

- Tarım reformunun uygulanması
- Büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi
- Yeni ormanların yetiştirilmesi
- Kıyıların korunması
- Turizmin geliştirilmesi

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

37. Zamanaşımı defi'nin özellikleri şunlardır;

Kesin ve tam defiler arasında yer alır. Borçlunun borcu ifadan kaçınmasına belirli bir süre için değil sonsuza kadar imkan tanıdığı için geciktirici defi değildir.

Davalının borçlu olduğu bir borcu, özel bir nedenle yerine getirmekten kaçınmasına olanak veren bir haktır. Burada davalı aslında borçludur; fakat, davalının özel bir nedenle o borcu yerine getirmekten kaçınma hakkı vardır.

Zamanaşımına uğramış bir alacak, borçlunun zamanaşımı definden sonra da alacaklıya bu alacak üzerinde eksik bir alacak hakkı verir

Zamanaşımı savunması, kişisel bir savunmadır. Bütün önceki savunmalarda olduğu gibi ve itirazlardan farklı olarak, savunulmadığı zaman mahkemece doğrudan gözetilemez

Davalılardan biri tarafından ileri sürülen zamanaşımı savunmasından diğer davalılar yararlanamaz

Zamanaşımına uğramış bir borcu, zamanaşımına uğradığını bilmeksizin borçlunun yerine getirmesi, alacaklı için nedensiz zenginleşme oluşturmaz.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

38. HATA: Burada kişi sözleşmenin diğer tarafının etkisi ve kusuru olmaksızın hataya düşmekte ve aslında yapmak istediği sözleşme dışında bir sözleşme yapmaktadır. Hataya düşen temsilcide olabilir.

Sözleşmenin taraflarından birinin iradesi ile beyanı arasındaki uyumsuzluk kişinin ya irade oluşumu aşamasında ya da beyan aşamasında olabilir.

Hata ya iradenin oluşumu aşamasında ya da iradenin beyanı aşamasında gerçekleşir. Kanun koyucunun, irade bozukluğu olarak öngördüğü hata hali, özellikle beyan hatası halidir. Beyan hatası, esaslı hata hali olarak kabul edilir.

Hataya düşen kişi hatasını öğrendiği andan itibaren 1 yıl ve sözleşmenin yapıldığı tarihten itibaren de 10 yıl içinde iptal hakkını kullanabilir.

Esaslı hata: Hataya düşenin hatayı bilseydi bu sözleşmeyi yapmayacağı varsayılan ve sözleşmenin temel niteliklerine yönelik hatadır. Borçlar Kanunu'na göre esaslı hata; ya beyanda hata, ya da temel hatası olarak ortaya çıkar. Beyan hatalarının en tipik görünüşleri şu şekilde sıralanabilir;

1. Sözleşmenin mahiyetinde (niteliğinde); Örn: Bir kişinin satım sözleşmesi yaptığını zannederek aslında bağış akdi yapması
2. Sözleşmenin konusu olan şeyde hata; Örn: Bir kişinin X marka cep telefonu aldığını zannederek Y markayı satın alması
3. Kişide (sözleşmenin karşı tarafında)hata; Bu tür hatada hatanın esaslı olması için, karşı tarafın kimliği önemli olmalı veya bu kişinin şahsı dikkate alınarak böyle bir sözleşmenin yapılmış olması gerekir. Örn: Bir markette yapılan satım sözleşmesinde tarafların şahsı önemli değildir. Bu nedenle bir kişi yanlış marketten alışveriş ettiğini öne sürerek hatasından yararlanamaz. Ancak bir eser sözleşmesinde özellikle eseri meydana getirecek tarafın şahsı önemlidir. Bu nedenle bir kişi A müteahhidiyle anlaştığını düşünürken aslında B ile anlaştıysa durum böyledir ve iptal hakkı doğar.
4. Miktarda hata; En çok rastlanan hata türü budur. Özellikle etiketin satıcı tarafından yanlış yazılması veya alıcı tarafından dikkatsiz okunması durumunda esaslı hata bulunmaktadır. Bir miktar hatası, karşı tarafın sözleşmenin gerçekten bu yanlış miktar üzerinden kurulduğunu düşündürecek türdence veya miktar, gösterilen hatalı rakam olduğu için karşı tarafın bu sözleşmeyi yaptığı anlaşılıyorsa esaslı bir miktar hatası söz konusudur.

Şartları;

1. Sözleşme iptal edilmeli
2. Hataya düşen kusurlu olmalı
3. Diğer taraf hataya düşenin hataya düştüğünü bilmemeli ya da bilmesi gerekmemeli
4. Diğer taraf zarara uğramalı

Hataya düşen taraf her ne kadar iptali öne sürse de karşı taraf, hataya düşen taraf hata olmasa idi hangi şartlarda sözleşmeyi kuracaksa, o şartları yerine getirmeye hazır olduğunu beyan ediyorsa dürüstlük kuralı gereği artık sözleşmenin iptali mümkün olmaz. Yani hataya düşen tarafın yapmak istediği sözleşmeyi diğer taraf yapmaya hazır olduğunu bildirirse hataya düşen artık sözleşmeyi ortadan kaldıramayacaktır.

Saik, bir kimsenin bir sözleşmeyi yaparken hedeflediği amacı ifade eder. Saik, kişiyi ilgilendirir ve sonuçlarına o kişi katlanır. Dolayısıyla saik hatası esaslı hata sayılmaz ve iptal sebebi değildir. Adi hesap yanlışlığı, sözleşmenin geçerliliğini etkilemez. Yanlışlığın düzeltilmesiyle yetinilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

39. Eşya hukuku zilyet yardımcısı ile ilgili şu düzenlemelere yer vermektedir;

Asıl zilyedin emir ve talimatıyla hareket eder ve aralarında altlık-üstlük ilişkisi vardır

Zilyetle arasındaki ilişki dıştan açıkça görülebilir nitelikte olmalıdır

Eşyayı kendisi için değil zilyedin bir hizmetini ifa etmek için kullanır

Eşya üzerinde bir ayni veya şahsi hak iddiasında bulunmamalıdır.

Zilyet yardımcısından iyi niyetli iktisaplar korunmaz

Zilyet yardımcısı zilyetlik davaları da açamaz

Zilyet yardımcısı zilyetliği kuvvet kullanarak koruyabilir

Zilyetlik iradesi taşıması gerekir.

Mala sınırlı veya ayni veya şahsi bir hakka dayanarak zilyet olan kişi, malikin mülkiyet hakkını inkar ederse fiili "görevi kötüye kullanmak" veya "zimmet suçu" sayılır.

Zilyet yardımcısı başkasının, zilyetliğini tanıır ve eşya üzerinde hiçbir ayni veya şahsi hak iddiasında bulunmaz. Zilyedin zilyetliğini inkar veya gasp ederse, kendisi malın asli zilyedi haline gelir. Ama ceza hukuku anlamında "hırsızlık" suçunu işlemiş olur.

Gasp ve tecavüz hâlinde ancak genel meşru müdafaa hükmünden yararlanabilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

40. Hak hukuk düzeni tarafından kişilere tanınmış yetkililerdir. Hukukta hak sahibi olabilen ve borç altına girebilen varlıklara şahıs (kişi) denir. Hakkın kaybının ilk türü nisbi kayıp olup burada hak sahibi tarafından bir başkasına devredilmesi sebebi ile kaybedilmektedir. Mutlak kayıpta ise hakkın tekrar kazanılamayacak şekilde kaybı söz konusudur. Örneğin haktan feragat etmek, hak konusu eşyayı terk etmek, hak sahibinin ölümü, hak konusu eşyanın yok olması, kaybolması gibi

Hakkın hukuki işlemle başkasına devri hak sahibi açısından nisbi kayıptır. B şıkkı bağış sözleşmesi ile bağışlayanın eşya üzerindeki hakkını nisbi olarak kaybına yol açar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

41. Türk hukukunda gerçek kişiler fiil ehliyeti açısından 4 gruba ayrılmaktadır:

- a. Tam ehliyetliler:** Ayırdetme gücü bulunan, ergin olan ve kısıtlı durumda bulunmayan gerçek kişiler bu gruba girer. Her türlü hukuki işlemi tek başlarına yapabilirler ve her türlü hukuka aykırı eylemlerinden de sorumludurlar.
- b. Tam ehliyetsizler:** Fiil ehliyetinin şartlarından olan ayırd etme gücüne sahip olmayanlar, tam ehliyetsiz grubunu oluşturur. Bunlar hiçbir hukuki işlemi tek başlarına yapamazlar. Bunlar adına yasal temsilcileri (vasi) tarafından hukuki işlemler yapılır. Ayrıca işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de kural olarak sorumlu değildirlir.
- c. Sınırlı Ehliyetsizler:** Hukukumuzda 2 grup sınırlı ehliyetsiz bulunmaktadır. Bu 2 grubun ortak özelliği, ayırd etme güçlerinin bulunmasıdır.
 - Ayırd etme gücü olan fakat ergin olmayanlar
 - Ayırd etme gücü olup ergin de olan fakat haklarında, yukarıda açıklanan sebeplerden birisi ile kısıtlama kararı verilmiş olanlar.

Her iki grup için de temel kural, fiil ehliyetlerinin bulunmamasıdır. Bir kere kendilerini borç altına sokan işlemleri tek başlarına yapamazlar. Bu tür hukuki işlemler, ya yasal temsilcileri tarafından (veli- vasi) yapılır veya yasal temsilcileri tarafından onay alarak işlemi yapabilirler. Örn: 16 yaşında ve ayırdetme gücü olan Hasan, kendisine mağazadan bir bisikleti tek başına alamaz çünkü bisikletin parasını ödeme borcu altına girmektedir.

Sınırlı ehliyetsizler, kendilerini borç altına sokmayan, sadece kendilerine kazanım sağlayan işlemleri ise tek başlarına yapabilirler. Örn: Yukarıdaki Hasan, kendisine harcaması için verilen 20 TL' yi kabul edebilir zira burada kendisine bir bağış yapılmaktadır.

Sınırlı ehliyetsizler yine şahıslarına sıkı bir şekilde bağlı olan hakları da tek başlarına kullanabilirler.

Örn: kendisine hakaret eden şahsa tazminat davası açma gibi... Fakat şahsa sıkı sıkıya bağlı olsa da şu hakları kullanmada yasal temsilcinin rızası aranmaktadır:

- evlenme
- tanıma
- ismin değiştirilmesi

Sınırlı ehliyetsizlerin ne kendilerinin ne de bunlar adına yasal temsilcilerinin dahi yapamayacağı yasak işlemler bulunmaktadır. Bu işlemler

- vakıf kurma
- Önemli miktarda bağış yapma
- Kefil olma

Sınırlı ehliyetsizler işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de sorumludurlar.

- d. Sınırlı Ehliyetliler:** Sınırlı ehliyetliler, aslında fiil ehliyetinin her 3 şartına da sahiptirler ve tam ehliyetlilerle aynı statüdedirler. Sadece yasada belirlenen bazı işlemler söz konusu olduğunda bu işlemlerin geçerli olması için belli kişi (danışman) ya da makamların (mahkeme) onayı gerekir.

Hukukumuzda 2 tür sınırlı ehliyetli vardır:

- Evli kişiler
- Kendisine yasal danışman atanmış olanlar

İşte bu 2 grup, sadece yasada sayılan işlemler söz konusu olduğunda ya yasal danışmanlarının ya da mahkemenin onayını almak zorundadırlar. Bunun dışında durumları tam ehliyetlilerle aynıdır.

Soruda 2 yaşında olan Andaç ayırd etme gücü bulunmadığından tam ehliyetsiz grubuna girer. Tam ehliyetsiz olduğu için hiçbir hukuki işlemi tek başına yapamaz. Bu işlemleri velayet hakkına sahip olup yasal temsilci durumunda olan anne ve babası yapabilirler. Bir hakkın sahibi olabilme ya da borcun yükümlüsü olabilme yeteneği anlamına gelen hak ehliyeti ise Andaç da mevcuttur. Çünkü hak ehliyeti açısından genellik ilkesi mevcuttur. Tapuda evin mülkiyet hakkının sahibi olarak Andaç gözükabilir.

Hak ehliyeti ise tam ve sağ doğmak şartı ile doğumdan da önce, ana rahmine düştüğü andan itibaren başlamaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

42. Çeklerin ciro yoluyla başkalarına devri mümkündür. Çekin cirosu arkasını imzalamak suretiyle yapılır. Muhatabın çeki cirolama yetkisi bulunmaz. Eğer çek hamiline yazılmış bir çek ise bu çekin cirolanmış olması o çeki emre yazılı çek haline dönüştürmeyecektir. Çekte muhatap lehine de cirolama yapılabilmek mümkündür. Çekin devri için rehin cirosu değil temlik cirosu yapılmalıdır. Cirolamanın ibraz süresi içinde yapılması gerekir. Karşılığı bulunan çek hesabın bulunduğu muhatap bankanın herhangi bir şubesine ibraz edildiğinde hamilin varsa vergi numarası saptandıktan sonra ödenir. Ancak çek, hesabın bulunduğu şubeden başka bir şubeye ibraz edildiğinde o şubece karşılığı sorulmak suretiyle ödenir. Eğer ibraz süresi geçtikten sonra cirolama yapıldı ise bu cirolamanın anlamı alacağın temlik haline dönüşecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

43. İlli kıymetli evrak içeriğinden düzenleme sebebi yani borcun kaynağının ne olduğu anlaşılabilen türden kıymetli evraktır. Kambiyo senetlerinin içeriğinden ne için hangi borç ilişkisinden dolayı düzenlendikleri anlaşılabilir onun için kambiyo senetleri illiyetten soyut kıymetli evrak türüne girmektedir. Kambiyo senetleri çek, bono ve de poliçe olmak üzere Ticaret Kanunu'nda üç çeşit sayılmaktadır. Özellikleri de şunlardır;

1. Emre Yazılı Olma; Kambiyo senetleri kanun gereği emre yazılı senetlerdir. Buna göre kambiyo senetleri belirli bir kimse ismine düzenlenip de emre kaydını içermeseler bile emre yazılı sayılırlar. Senette menfi emre kaydı varsa, kambiyo senetleri nama yazılı sayılırlar. Kambiyo senetlerinden sadece çekler hamiline düzenlenebilirken kanunda poliçe ve bonolar için böyle bir hüküm öngörülüş değildir. Bu nedenle poliçe ve bonolar ancak emre ve nama yazılı olabilir. (Emre yazılı senetlerde hakkın devri ciro ve teslim yoluyla gerçekleşir)
2. Sıkı sıkıya şekle bağlı olma
3. Müteselsil sorumluluk
4. Para alacağı İhtiva etme
5. Kamu İtimadına Mazhar Olma
6. Kurucu nitelikte olma

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

44. Ticaret unvanı işletmeden ayrı olarak başkasına devredilemez. Bir işletmenin devri, aksi açıkça kabul edilmiş olmadıkça, unvanın da devri sonucunu doğurur. Devir hâlinde devralan, unvanı aynen kullanma hakkına sahiptir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

45. Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu, özel bir ilamsız icra yoludur. Alacaklının bu yola başvurulabilmesi için elinde mutlaka bir kambiyo senedinin bulunması gerekir. Kambiyo senetleri TTK'da **düzenlenmiş olan**; bono, poliçe ve çeklerdir. İcra müdürü senedin kambiyo senedi niteliğinde olduğunu ve vadesinin gelmiş olduğunu görürse borçluya senet sureti ile birlikte hemen ödeme emri gönderir. Borçlu, ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren **5 gün içinde dilekçe ile icra mahkemesine** ödeme emrine itiraz edebilir. İtiraz, satıştan başka icra takip işlemlerini durdurmaz. Bu takip yolunda ödeme süresi, ödeme emrinin tebliğinden itibaren 10 gündür. Ayrıca mal beyanında bulunma süresi de 10 gündür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 46. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı:** Sosyal sorumluluk kavramının tam olarak yerine getirilebilmesi için muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılmasını ifade eder.

Tam Açıklama Kavramı: Mali tabloların, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmasını ifade eder. Mali tablolarda finansal bilgilerin tam olarak açıklanmasının yanında, mali tablo kalemleri kapsamında yer almayan ancak alınacak kararları etkileyebilecek, gerçekleşmesi muhtemel olaylara yer verilmesi bu kavram gereğidir.

Özün Önceliği Kavramı: İşlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade eder. Burada mali nitelikteki işlemin konusu ile öz arasında bir farklılık varsa özünü dikkate alarak kaydetme yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Mali nitelikteki işlemin konusu hukuki açıdan durumunu, özü ise gerçek hayattaki oluşma biçimini ifade eder.

Sosyal Sorumluluk Kavramı: Muhasebenin işlevini yerine getirme hususundaki sorumluluğunu belirtmekte ve muhasebenin kapsamını, anlamını, yerini ve amacını göstermektedir. Bu kavramı muhasebenin organizasyonunda, muhasebe uygulamalarının yürütülmesinde ve mali tabloların düzenlenmesi ve sunulmasında; belirli kişi veya grupların değil, tüm toplumun çıkarlarının gözetilmesi ve dolayısıyla bilgi üretiminde gerçeğe uygun, tarafsız ve dürüst davranılması gerektiğini ifade eder.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 47. Mizan:** Yevmiye defterine kaydedilen işlemlerin Büyük Defterdeki hesaplara doğru aktarılıp aktarılmadığını kontrol etmek için düzenlenen tablodur.

Yevmiye defteri toplamı ile mizan toplamının birbirine eşit olmaması durumunda, yevmiye kayıtlarından bazılarının defterikebire geçirilmemiş veya yanlış geçirilmiş veya defterikebirden mizana hatalı aktarılmış olabilir. Böylece mizanlar yevmiye kayıtlarının doğruluğunu kontrol ettiği gibi yevmiye defterinden defterikebire ve oradan mizana aktarmaların doğru yapılıp yapılmadığını kontrol eder.

MİZAN EŞİTLİKLERİ		
Mizan Borç Tutarı Toplamı	=	Mizan Alacak Tutarı Toplamı
Mizan Borç Tutarı Toplamı	=	Yevmiye Defter Borç Sütunu Toplamı
=	=	=
Mizan Alacak Tutarı Toplamı		Yevmiye Defter Alacak Sütunu Toplamı
Mizan Borç Kalanları Toplamı	=	Mizan Alacak Kalanları Toplamı
Mizan Borç Kalanları Toplamı	=	Büyük Defter Borç Kalanları Toplamı
=	=	=
Mizan Alacak Kalanları Toplamı		Büyük Defter Alacak Kalanları Toplamı

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

48. 63 FAALİYET GİDERLERİ (-)

- 630 Araştırma ve Geliştirme Giderleri
 631 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri
 632 Genel Yönetim Giderleri
 65 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)
 653 Komisyon Giderleri Hs (-)
 654 Karşılık Giderleri Hs (-)
 655 Menkul Kıymet Satış Zararları Hs (-)
 656 Kambiyo Zararları Hs (-)
 657 Reeskont Faiz Giderleri Hs (-)
 658 Enflasyon Düzeltmesi Zararları Hs (-)
 659 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar Hs (-)

*Doğru yanıt "D" seçeneğidir.***49. Pullar satın alındığında:** Kullanıldığında gider yazılacaksa kullanılacağı zamana kadar aktifte izlenir.

----- / -----	
108 Diğer Hazır Değer Hs	3.000
- Posta Pulu	
100 Kasa Hs	3.000
----- / -----	

*Doğru yanıt "C" seçeneğidir.***50. Pul kullanıldığında yapılacak kayıt (7/A):** Pullar kullanıldığında faydası tükendiği için gidere dönüştürülür.

----- 31.12.2012 -----	
770 Genel Yönetim Gid.	1.000
- Posta Pulu	
108 Diğer Hazır Değer Hs	1.000
----- / -----	

Pul kullanıldığında yapılacak kayıt (7/B):

----- 31.12.2012 -----	
793 Dışar. Sağl. Fayda ve Hiz.	1.000
- Posta Pulu	
108 Diğer Hazır Değer Hs	1.000
----- / -----	

*Doğru yanıt "A" seçeneğidir.***51. Çek karşılığı mal satışında yapılması gereken kayıt:**

----- / -----	
101 Alınan Çekler	5.900
600 Yurtiçi Satışlar	5.000
391 Hesaplanan KDV	900
----- / -----	

Ancak yapılan kayıta hatalı olarak çek yerine 121 Alacak Senetleri Hs borçlandırılmış, satış hasılatı yerine 153 Ticari Mallar Hs ise alacaklandırılmıştır. Bu durumda yanlış yazılan tutar kadar 121 Alacak Senetleri Hs alacaklandırılır – yerine 101 Alınan Çekler Hs borçlandırılır ve 153 Ticari Mallar Hs borçlandırılır - yerine 600 Yurtiçi Satışlar Hs alacaklandırılır.

Yani yapılacak düzeltme kaydı:

----- / -----	
Alınan Çekler	5.900
Ticari Mallar	5.000
Yurtiçi Satışlar	5.000
Alacak Senetleri	5.900
----- / -----	

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 52.** Bilanço günü faiz tahakkuk kaydı: İşletme aylık finansal tablo düzenlediği için her ay sonunda işleyen faiz tahakkuk ettirilecektir.

$$\text{DS kadar işleyen faiz} = \frac{400.000 \times 18 \times 1 \text{ ay}}{1.200} = 6.000 \text{ TL}$$

----- / -----	
Gelir Tahakkukları	6.000
Faiz Gelirleri Hesabı	6.000
----- / -----	

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 53.** Amortisman Oranı = $1 / 4 \times 2 = \%50$

Binek otomobilde KDV indirim konusu yapılamaz ve maliyete dahil edilir ve kıst amortisman yöntemi uygulanır.

$$\text{Otomobilin Maliyeti} = 100.000 + 20.000 = 120.000 \text{ TL}$$

Yıl	Yıllık Amortisman	Birikmiş Amortisman	Net Aktif Değer
2017	$120.000 \times \%50 = 60.000$	15.000 (*)	105.000
2018	$60.000 \times \%50 = 30.000$	45.000	75.000
2019	$30.000 \times \%50 = 15.000$	60.000	60.000
2020	$15.000 + 45.000 (*) = 60.000$	120.000	0

(*) Binek otomobilde kıst amortisman = $60.000 \times (3/12) = 15.000$

(**) İlk yıldan kalan tutar son yılda itfa edilir = $60.000 - 15.000 = 45.000 \text{ TL}$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

54. Tekdüzen Hesap Planında Özkaynaklar:

- 50 Ödenmiş Sermaye
- 52 Sermaye Yedekleri
- 54 Kâr Yedekleri
- 57 Geçmiş Yıllar Kârları
- 58 Geçmiş Yıllar Zararları
- 59 Dönem Net Kârı (Zararı)

Sermaye	+ 1.200.000
Ödenmemiş Sermaye	- 200.000
Yasal Yedekler	+ 320.000
Olağanüstü Yedekler	+ 110.000
Hisse Senedi İptal Karları	+ 80.000
Geçmiş Yıllar Zararları	- 40.000
Dönem Net Karı	+ 190.000
Özkaynak	1.660.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir

- 55.** İşletmenin cari dönemde ödeyip de cari döneme ait olmayan giderleri Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabında izlenirken, İşletmenin cari döneme ait olsa bile gelecek dönemde ödeyeceği giderler cari dönemde Gider Tahakkukları Hesabında izlenir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir

- 56.** Yıllık Ücretli İzin ve İkramiyeler: Endirekt işçilik kapsamında olduğu için genel üretim maliyeti unsuru olarak kabul edilen ücretlerdir. Bu maliyetlerin yıl içinde ödendikleri dönemde genel üretim maliyetlerini arttırdıklarından, ödenecek yıllık izin ve ikramiyeler önceden tahmin edilerek, belirlenen tutar 12 aya bölünerek her aya eşit dağıtılır.

$$\text{Aya denk gelen kısmı} = 564 / 12 = 47$$

-----/-----	
730 Genel Üretim Gideri	47
-Yıllık İzin Ücretleri	
373 Maliyet Gideri Karşılığı	47
-İzin Ücretleri Karşılığı	
-----/-----	

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

57. Planlama Açısından Sabit Maliyetler İkiye Ayrılır:

Yönetilemeyen sabit maliyetler

Kısa dönemde vazgeçilemeyen, uzun dönemli maliyetlerdir. İşletmenin karlılığı ya da uzun dönemli amaçlarını etkilemeksizin kısa dönemde 0 yapılamazlar.

Örnek: Tesislere yapılan yatırımlar, duran varlıkların amortismanı, sigorta, bina vergileri, üretim personelinin maaşları.

Yönetilebilen sabit maliyetler

İşletmenin uzun dönemli amaçları üzerinde olumsuz etkisi az olan ve bu nedenle yönetimin kısa dönemde vazgeçebileceği maliyetlerdir. Planlama düzeyi kısa dönemlidir. (1 yıl)

Örnek: Reklam gideri

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

58. Likidite Oranları:

- A. Cari Oran
- B. Asit - Test (Likidite Oranı)
- C. Nakit Oran (Hazır Değer Oranı)
- D. Stok Bağımlılık Oranı
- E. Stokların Net Çalışma Sermayesine Oranı

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

59. Binalar 2.000 TL artmıştır aktiflerdeki artış fon kullanımıdır. Borçlar 3.000 TL artmıştır pasiflerdeki artış fon kaynağıdır.

Aşağıdaki Gelir Kalemleri Fon Kaynağı Değildir:

- Konusu kalmayan karşılıklar,
- Reeskont Faiz gelirleri,
- Gelecek aylara ait gelirlerin döneme ilişkin kısımları,
- Gelir tahakkukları hesabındaki artışlar,

Aşağıdaki Gider Kalemleri Fon Kullanımı Değildir:

- Amortismanlar,
- Karşılık giderleri,
- Reeskont Faiz giderleri,
- Gelecek aylara ait giderlerin döneme ilişkin kısmı
- Gider tahakkukları hesabındaki artışlar

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

60. Ürünün maliyeti M TL olsun.

$$\begin{aligned} a &= M - M \times \frac{10}{100} = \frac{90M}{100} \\ a + 54.000 &= M + M \times \frac{20}{100} = \frac{120M}{100} \\ M &= 180.000 \text{ TL} \\ a &= \frac{90}{100} \times 180.000 = 162.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Milli Mücadele döneminde ortaya konulan ve Son Osmanlı Meclis – i Mebusan’ında kabul edilerek Milli Mücadele’nin programı haline gelen Misak – ı Milli Kararları, Türk devletinin bağımsızlığını gerçekleştiren program olmuştur. Lozan Barış Görüşmelerinin kesintiye uğradığı dönemde (Şubat – Nisan 1923) toplanan İzmir İktisat Kongresi’nde, Misak – ı Milli ile bağımsızlığına kavuşmuş Türk milletinin bu siyasi bağımsızlığını sürdürülebilmesi için gerekli olan ekonomik bağımsızlık için yeni bir program ortaya konulmuştur. Yeni Türk devletinin ihtiyaç duyduğu ekonomik bağımsızlığının programına Misak-ı İktisadi denilmiştir.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

2. İzmir’de gerçekleşen Atatürk’e suikast girişimi sonucunda olaya karışanlar, kurulan İstiklal Mahkemelerinde yargılanmış ancak konunun Takrir – i Sükun Kanunu ile bir ilişkisi yoktur. (A)

Lozan Barış Antlaşması’nda Türkiye ve Yunanistan karşılıklı olarak Türkiye’de kalan Rumlar ile Yunanistan’da kalan Türkleri yer değiştirmesi (mübadele) kararını almıştır. Bu kararın uygulanması sürecinde iki ülke arasında ilişkiler gerilmiş ancak 1930’da Ankara’da imzalana mübadele anlaşmasıyla mesele barışçı yollarla çözüme kavuşturulmuştur. (B)

1925’te Güneydoğu ve Doğu Anadolu illerinde yaşanan Şeyh Said İsyanı Cumhuriyet döneminde rejime karşı çıkan ilk isyan hareketidir. 1925’in Mart ayında başlayan ve bölgeye yayılan isyan hareketi ile mücadele için İsmet İnönü Hükümeti Takrir – i Sükun Kanunu ile geniş yetkiler alarak bu isyanı ve isyan ile ilgili kişileri, kurulan İstiklal Mahkemelerinde yargılanmasını sağlamıştır. (C)

Bursa’da 1933’te Türkçe ezan okunmasına karşı Bursa Ulucami’de bazı rejim ve inkılap karşıtlarının gerçekleştirdiği protesto girişimine karşı Bursa’daki gençlerin tepki göstermesi ile yaşanan olaylardır. Bu olay İstiklal Mahkemeleri ya da Takrir – i Sükun Kanunu ile ilgili değildir. (D)

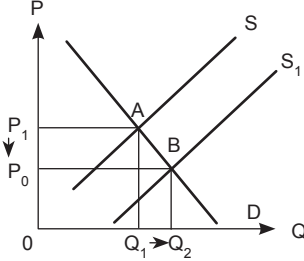
1930 Aralık ayında İzmir’in Menemen ilçesinde yedek subay olarak görev yapan Mustafa Fehmi Kubilay şeriat isteği ile kalkışma girişiminde bulunanlarca öldürülmesi sonrasında bölgede Divan – ı Harp (Savaş Mahkemesi) kurularak olaya karışanlar idam edilmiştir. Bu olayda İstiklal Mahkemeleri görev yapmamıştır. (E)

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

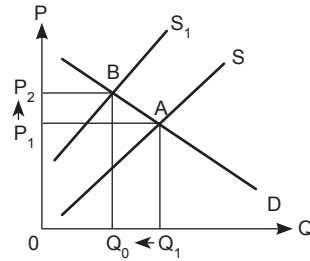
3. Atatürk ilke ve inkılapları (Atatürkçülük) Türk milletinin muasır medeniyetler seviyesine ulaşmasını hedef edinen, Türk milletinin bu hedef doğrultusundaki ihtiyaçlarına göre şekillenmiş, birbiri ile bütünlük içerisindeki, durağan ve dogmatikliği değil aklı ve bilimin gereklerine uygun ilke ve bu ilkeler çerçevesindeki inkılaplardır. Bu inkılaplara halkın öncülüğü ya da talebi söz konusu değil, halkın yönlendirilmesi söz konusudur.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

4. Arz fonksiyonunda yer alan; teknoloji, diğer malların fiyatları, üretim faktörlerinin maliyeti, firma sayısı, sübvansiyonlar ve vergiler ile beklentiler arz eğrisini kaydırıcı etkiler yaratmaktadır. Beklenen piyasa koşullarında talep sabitken arz eğrisinin sağa kayması fiyat düzeyinin düşmesine miktarın artmasına neden olacaktır (Grafik1). Beklenen piyasa koşullarında talep sabitken arz eğrisinin sola kayması miktar düzeyinin düşmesine fiyatların artmasına neden olacaktır (Grafik2).

Grafik 1

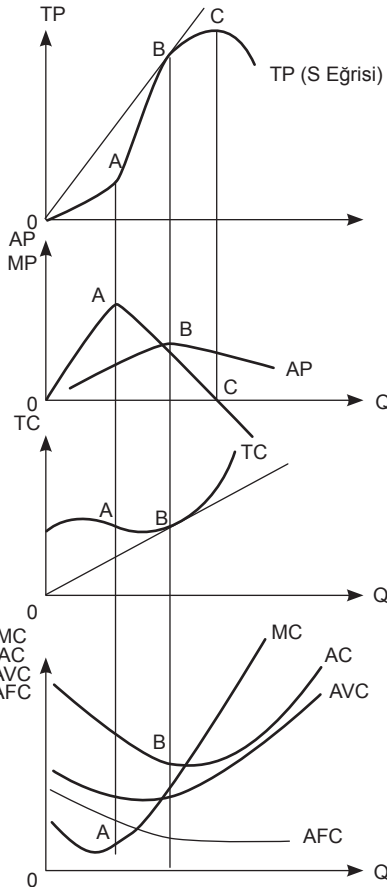

Grafik 2

Maliyet azalışı ile firma sayısının artması yani rekabetin artması ve sübvansiyonların artması arz eğrisinin sağa kaymasına neden olacaktır bu durum grafik 2'deki durumu işaret etmektedir.

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

5.

Ortalama değişken maliyet eğrisinin (AVC) negatif eğimli olduğu durumda;

Grafikten de görüldüğü gibi marjinal ürün miktarı önce artan sonra azalan biçimdedir. A seçeneği yanlıştır. İlgili bölgede MC, ATC'nin altındadır. B seçeneği doğrudur.

İlgili bölgede S eğrisi (toplam fiziki ürün, TP) artarak artmaktadır. C seçeneği yanlıştır.

İlgili bölgede ortalama toplam maliyet eğrisi (ATC) azalandır. D seçeneği yanlıştır.

İlgili bölgede ortalama toplam ürün eğrisi (AP) sürekli artandır. E seçeneği yanlıştır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

6. Talep esnekliğinin sıfır olduğu durumda tüketiciler malın niteliği zorunlu mal olduğu için fiyattaki değişimlere karşı duyarsız davranırlar. Tüketicinin bu mala olan zorunluluğunu gören üretici vergiyi ileri yansıtarak tüketicinin ödemesini sağlar.

Talep esnekliğinin sonsuz olduğu durumda ise tüketiciler malın fiyatındaki bir birimlik değişime bile ani tepki verip malı kullanmaktan vazgeçecekleri için üretici vergiyi kendisi öder.

Talep esnekliğini yorumlayacak olursak talep esnekliği arttıkça üreticinin ödeyeceği kısım artar, talep esnekliği azaldıkça tüketicinin ödeyeceği kısım artar.

Arz esnekliğinin sıfır olması durumunda ise üretici ürettiği maldan daha fazla üretemeyecek demektir. Bu nedenle birde vergiyi malın fiyatına eklerse elindeki malı satması da zor olacaktır. Bu sebeple arz esnekliğinin sıfır olması durumunda verginin tamamını üretici öder. Soruda da $Q_s=187$ arz esnekliğinin sıfır olduğu durumu göstermektedir. bu nedenle doğru cevap C seçeneğidir.

Arz esnekliğinin sonsuz olması durumunda üretici maldan istenildiği kadar üretebilecektir. Bu yüzden malın vergisini tüketici öder.

Arz esnekliği arttıkça tüketicinin ödeyeceği kısım artar, arz esnekliği azaldıkça üreticinin ödeyeceği kısım artar.

Arz ve talep esnekliği birbirine eşitse vergi üretici ile tüketici arasında eşit paylaşılır.

Esneklik	Üretici	Tüketici
Talep esnekliği sonsuz ise	Tamamını üretici öder.	Tüketici ödemez.
Talep esnekliği sıfır ise	Üretici ödemez.	Tamamını tüketici öder.
Arz esnekliği sonsuz ise	Üretici ödemez.	Tamamını tüketici öder.
Arz esnekliği sıfır ise	Tamamını üretici öder.	Tüketici ödemez.
Talep esnekliği arz esnekliğinden büyükse	Büyük kısmını üretici öder.	Küçük kısmını tüketici öder.
Talep esnekliği arz esnekliğinden küçükse	Küçük kısmını üretici öder.	Büyük kısmını tüketici öder.
Talep esnekliği arz esnekliğine eşitse	Eşit paylaşır.	Eşit paylaşır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

7. Optimal üretim düzeyi $Q^* \cong 6,6br$ için MR hesaplanır.

$$MR^* = 30 - Q^*$$

$$MR^* = 23,4$$

Pareto optimum üretim düzeyini gerçekleştirecek birim başına sübvansiyon $S = P^* - MR^*$

$$S = 26,7 - 23,4$$

$$S = 3,3br$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

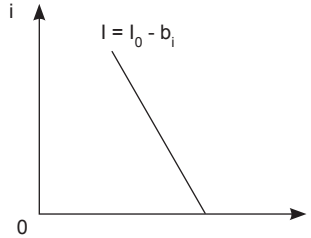
8. $Q = f(K, L) = (L^P + K^P)^{E/P}$ şeklindeki CES tipi üretim fonksiyonunda ikame esnekliği katsayısı $k =$

$\frac{1}{1-P}$ formülü ile hesaplanır. $P=1/2$ ise

$$k = \frac{1}{1-\frac{1}{2}} = \frac{1}{\frac{1}{2}} = 2 \text{ olarak hesaplanır.}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9.

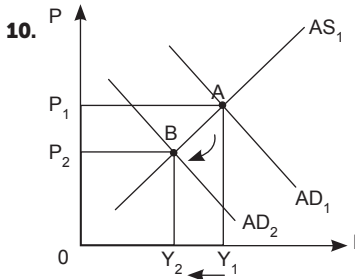

Yatırım talep doğrusu negatif eğimli doğrusal bir grafikdir. I_0 otonom yatırımları, b yatırımın faiz duyarlılığını ve i faiz oranını göstermek üzere $I = I_0 - bi$ şeklinde ifade edilir.

$$\text{Soruda verilenlere göre } I = 1500 - 10 \frac{200}{100}$$

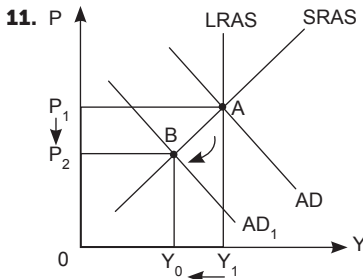
$$I = 1480$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

Toplam arz toplam talep modeline göre başlangıçta ekonomi A noktasında dengededir. Soruda pozitif eğimli toplam arz eğrisi üzerindeki aşağı yönlü hareketlenme sorulmaktadır. Bu nedenle ya fiyatlar genel seviyesindeki düşüş toplam arz eğrisi üzerinden aşağı yönlü bir hareketlenmeye sebep olacaktır ya da toplam talep eğrisinin (AD) sola kayması aşağı yönlü hareketlenmeye sebep olacaktır. Bu nedenle C seçeneğindeki fiyatlar genel düzeyin sabit olduğu durumda nominal para arzındaki düşüşler daraltıcı para politikası olup, AD eğrisini sola kaydıracaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

Monetarist ekonomide kısa dönemde toplam arz eğrisi pozitif eğimli çizilirken, uzun dönemde yatay eksene dik çizilmektedir. Başlangıçta ekonomideki denge noktası A noktasıdır. Daraltıcı maliye politikası sonucu AD eğrisi sola kayarak kısa dönem arz eğrisi üzerinde B noktasında yeni denge noktası oluşmuştur. Bu noktada hem fiyatlar hem de gelir düzeyi azalmıştır. Toplam arz eğrisinde bir değişme olmamış, toplam talep eğrisi paralel olarak sola kayarak konum değiştirmiştir ve toplam arz eğrisi üzerinde aşağı doğru bir hareketlenme olmuştur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

12. Enflasyon hedeflemesi rejimi; Merkez bankasının nihai hedefi olan fiyat istikrarının sağlanması ve sürdürülmesi amacıyla yönelik para politikasının belirli bir dönem için belirlenen bir enflasyon hedefi/ hedef aralığına dayandırılarak kamuoyuna duyurulması işlemidir. Enflasyon hedeflemesi için temel ön koşullar; para politikasının nihai hedefi fiyat istikrarı olması, Merkez bankasının bağımsız olması ve ekonomide gelişmiş mali piyasalar bulunmasıdır. Rejimin uygulanabilmesi için gerekli olan esnek döviz kuru rejiminin mali istikrarsızlık yaratması bir ön koşul değil enflasyon hedeflemesinin yarattığı dezavantajlardan biridir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

13. Keynesyen ekonomide faiz oranları para arzı ile para talebinin kesiştiği yerde oluşur. Keynesyenlere göre faiz elde para tutmanın fırsat maliyeti ya da likiditeden vazgeçmenin karşılığıdır. Keynesyenlere göre işlem amaçlı para talebinin belirleyicileri fiyatlar genel düzeyi ve gelir düzeyidir. Klasik ekonomide ise tasarruf arzı ile yatırım talebinin kesiştiği yerde faizler oluşur. Bu açıklamalar doğrultusunda I ve II. Öncüller Keynesyen yaklaşıma aittir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

14. Dış ticarete en çok kullanılan uygulamalar arasında tarife ve kotalar sayılabilir. Ancak bu iki uygulama birbirlerinden farklı sonuçlar doğurur:

- Kotalar tarifelere göre çok daha katı uygulamalardır.
- Kota uygulaması karaborsa ve kaçakçılığa neden olur.
- Kota uygulaması fiyat mekanizmasını devre dışı bırakmaktadır.
- Kota uygulaması şeffaf değildir, belirlenmesi, denetimi, uygulanması zordur.
- Kota rüşvet ve yolsuzluk yaratabilir.
- **Talep esnekliği düşük mallarda kota daha başarılıdır.**
- Kota bir tarife olmadığı için hazineye gelir yaratamaz. Bu nedenle tarifelerin mikro etkileri içinde sayılan gelir etkisi kota rantına dönüşür.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

15. Türkiye ile IMF arasında ilk stand-by anlaşması 1 ocak 1961 yılında imzalanırken son stand-by anlaşması (19.) 11 mayıs 2005 yılında imzalanmıştır. Son imzalanan stand-by (19.) 36 ay vade ile 2008 yılının sonunda bitmesi planlansa da IMF'e olan son borç 14 Mayıs 2013 tarihinde ödenmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

16. Mali kural: Mali performans göstergelerine kalıcı olarak getirilen oran ya da sınırlamalardır. Bir başka ifadeyle, kamu kesiminin; gider, gelir, vergi oranları, borçlanma ve finansal anlamda yükümlülük doğuracak konulara ilişkin olarak orta ve uzun vadede izleyeceği politikaların esneklik limitlerini belirleyen kurallara mali kural adı verilir.

Mali kuralların uygulanma gerekçelerini

- Makroekonomik istikrarın sağlanması,
- Mali sürdürülebilirliğin sağlanması,

- Hükümet politikalarının ex-ante [başlangıç] krebilitesinin artırılması,
 - Borç ödenebilirliğinin garanti altına alınması [negatif finansal dışsallıkların elimine edilmesi].
- olarak sıralamak mümkündür¹.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 17.** Bu yaklaşımda gelecekteki vergiler mali yanılısama altındaki seçmenlerce hafife alınmaktadır. Santa Claus Sendromu adı verilen ve kamusal harcamaların bir alternatif maliyeti olduğunu idrak edememe sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu da kamu hizmetlerine olan talebi ve beraberinde de kamu harcamalarını artırmaktadır. Literatürde buna mali yanılısama da denmektedir. Model, aynı zamanda mükelleflerin mali yanılısama nedeniyle ödedikleri vergilerin büyüklüğünü tam olarak algılayamadığını ileri sürer².

Mali yanılısamaya yol açan faktörler;

- Vergi sisteminin, fiyatın içine yedirilmiş yani daha az gözlenebilir [KDV ve ÖTV gibi] vergilere doğru kayması [Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payının artması],
- Vergi sisteminin giderek karmaşık bir hale gelmesi. Böylece çok az insan gelirleri ile tasarruf, yatırım ve harcamaları üzerinden ne kadar toplam vergi ödediğinin farkındadır,
- Kaynakta vergi kesintisinin [stopaj] yaygın biçimde uygulanması,
- Vergi ve diğer mali yükümlülüklerde yapılan otomatik artışlar [her yıl yeniden değerlendirme oranında artış yapılması, sessiz sedasız gerçekleştiğinden vatandaşlarca hissedilmemektedir],
- Bütçe açıklarının giderek borçlanma yoluyla karşılanması,
- Enflasyon nedeniyle ortaya çıkan mali sürüklenme olgusu[nominal vergi çengeli-gelir dilimi sürüklenmesi]³.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 18.** Dolaylı-dolaysız transfer harcaması ayrımında üç temel ilkeye dikkat etmek gerekir. **Birincisi**, dolaysız transfer harcamasında ilgisinin cebine giren bir para vardır. Oysa dolaylı transfer harcamasında, ilgisinin cebine giren bir para bulunmamakta ancak cebinden çıkması gereken para ya hiç çıkmamakta ya da çıkan para azaltılmaktadır. Yaşlılık aylıkları dolaysız transfer harcaması iken altmış beş yaş üzeri yaşlılara ücretsiz otobüs hizmeti dolaylı transfer harcamasıdır. **İkincisi**, dolaylı transfer harcamasında transferden yararlanabilmek için ilgisinin yerine getirmesi gereken bir şart/koşul bulunmaktadır. Altmış beş yaş üzeri yaşlının bu transferden yararlanabilmesi için otobüse binmesi gerekir. **Üçüncüsü** ise, şart/koşul değiştikçe transfer ödemesinin tutarı da değişmektedir. Bir yaşlı günde bir defa otobüse biniyorsa [örnek olarak] 2 TL'lik transferden yararlanırken beş defa otobüse biniyorsa [aynı örnekle] 10 TL'lik transferden yararlanmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 19.** Küresel kamusal malların üretim düzeyini gösteren toplam sunum teknolojilerini dört kategoride ifade etmek mümkündür:

Toplama: Her bir ülkenin uluslararası kamu kötüsünün ortaya çıkmasını engellemeye yönelik katkılarının [küresel kamusal hizmet] toplanması suretiyle bulunur.

En iyi vuruş: Toplam küresel kamu malının düzeyi, en yüksek katkıyı yapan birim [ülke] tarafından belirlenir⁴.

¹ Genel olarak, mali kuralların olumlu etkilerini; makroekonomik istikrarı sağlaması ve borç ödenebilirliğine ilişkin endişeleri azaltması; olumsuz etkilerini ise, dışsal şoklar karşısında ekonomideki kırılganlıkları artırması ve iktisat politikaları [siyasal düşüncüler] arasındaki farklılıkları ortadan kaldırması olarak sıralamak mümkündür.

² Mali yanılısama [aldanma] yaklaşımı, **Puviani** ve **Buchanan** tarafından geliştirilmiştir.

³ Vatandaşlar, vergi oranları yükselmesine rağmen, enflasyon nedeniyle artan gelirlerinin gerçekte arttığını düşünerek vergisel yükümlülüklerinin yükseldiğinin farkına varmamaktadır.

⁴ Tüm ülkeler, AIDS ile mücadele konusunda çaba göstermektedir. Ancak, bu hastalığa karşı aşı geliştiren [en iyi vuruş yapan] ülkenin katkısı, toplam sunum düzeyi olarak kabul edilmektedir.

En zayıf halka: Küresel kamu malının düzeyi, en az düzeyde katkı yapan ve bu nedenle de en zayıf halka olarak nitelenen birimin [ülkenin] sağladığı düzeye eşit olmaktadır⁵.

Ağırlıklı toplam: Küresel kamu kötüsünden etkilenenlerin toplamı, toplam küresel kamu malı düzeyini vermektedir. Sonuçta, bir olumsuzluk herkesi derecesi azalarak da olsa etkilemiş olmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 20. Başabaşın altında yapılan konversiyon:** 100 TL nominal bedelli ve %10 faizli tahvil ihraç edilmiş olsun. Piyasa faiz oranları %5'e düşüncü devlet 100 TL nominal bedelli ve %6 faizle tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirebilir. Fakat devlet faizlerin daha da düşmesini hedefliyor- sa [anapara ödemeleri bütçede yer almazken, faiz ödemeleri bütçede yer almaktadır ve vergi gelirlerinden karşılanmaktadır. Nitekim, borç yönetiminin amaçları arasında borç anapara ve borç faiz ödemelerinin, kamu gelirleri üzerindeki baskısını azaltmak yer almaktadır]; 93 TL ve %3 faizli tahvil ihraç ederek konversiyon işlemi gerçekleştirilmektedir. Bu durumda devlet, tahvil sahiplerine 100 TL'lik tahvil yerine daha fazla miktarda 93 TL'lik tahvil vermektedir [Tahvil sahiplerine sağla- nan yan çıkarlar arasında, çıkarılabilecek daha yüksek getirili tahvillerin alımında eski tahvillerin kullanılabilmesi yer almaktadır]. Tahvil sahibi elindeki 100 TL ve %10 faizli tahvili devlete vererek, karşılığında [100/93] 1,075 adet tahvil almaktadır. Vade sonunda devlet 93 TL'den sattığı tahvilleri yatırımcıdan 100 TL'den geri almakta ve 100 TL üzerinden %3 faiz ödemesi yapmaktadır. Bu uygu- lamada devletin borç [stoku/anaparası] miktarı artarken, faiz yükünde azalış meydana gelmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 21. İç [dış] borç servisi:** İç [dış] borç anapara ödemeleri + iç [dış] borç faiz ödemeleri

İç borç çevirme [roll-over] oranı: Toplam iç borçlanma / İç borç servisi

İç borç çevirme oranının 1'den (%100'den) büyük olması, Devletin piyasaya yaptığı ödmeden daha fazlasını borçlandığı anlamına gelmektedir. Bu da doğal olarak piyasa faiz oranlarında yükselişe neden olacaktır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 22. Maliye politikasının doğuşu,** 1929 büyük bunalımı izleyen Keynesyen iktisatla birlikte gerçekleşmek- tedir. 1929 bunalımı temelde toplam talep yetersizliği nedeniyle ortaya çıkmış bir bunalımdır. Bu nedenle krizle birlikte maliye politikasına yüklenmiş olan işlev toplam talep yetersizliğini gidermektir. Aynı zamanda bu dönemde maliye politikasının temel ilgi alanlarından biri de işsizlikle mücadeledir. Maliye politikasının kuramsal çatısı Keynes'e aittir.

Mali politikası amaçları;

- Ekonomik istikrarın sağlanması,
- Fiyat istikrarının sağlanması⁶,
- Tam istihdamın sağlanması,

⁵ Tüm ülkelerin domuz gribi ile mücadelede aynı düzeyde çaba göstermelerine rağmen, komşu ülkelerden birinin gösterdiği yetersiz çaba, hastalığın yayılmasına neden olacaktır. Dolayısıyla kamusal hizmet üretiminin düzeyi, en az çaba gösteren ülkenin düzeyi olacaktır.

⁶ Fiyat istikrarının sağlanması, para politikası amaçları arasında da yer almaktadır. Nitekim, TCMB'nin sitesinde de Merkez Bankası'nın amacının sadece fiyat istikrarını sağlamak olduğu yer almaktadır. Ancak, bu durum fiyat istikrarının sağlanmasının maliye politikası amaçları arasında yer almasına engel teşkil etmemektedir. O nedenle; enflasyon, deflasyon ve stagflasyonla mücadele edilmesi, maliye politikasının amaçları arasında yer almaktadır.

- Ekonomik kalkınmanın sağlanması⁷,
- Gelir dağılımında adaletin sağlanması, olarak sıralanmaktadır⁸.

Bütçenin denkleştirilmesi, araçlara ilişkindir. Ayrıca, enflasyonla mücadelede bütçenin denk olması halinde genişletici etkiler ortaya çıkacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 23.** Kahn [1931] tarafından ortaya atılan ve Keynes tarafından geliştirilen çoğaltan mekanizması, Keynesyen analizin, makroekonomiye yaptığı en önemli katkılardan biri, çarpan [çoğaltan] analizidir. Otonom harcama kalemlerinde meydana gelen değişikliğin denge milli gelir düzeyinde değişiklik meydana getirmesine çoğaltan mekanizması; değişikliğin düzeyini gösteren katsayıya çoğaltan katsayısı adı verilir.

Dışa kapalı ve vergilerin otonom [gelirden bağımsız] olduğu bir ekonomide kamu [reel] harcamalarında meydana gelen 100 MTL'lik artışın denge milli gelir düzeyi üzerindeki etkisi kaç MTL'dir? [Marjinal tüketim eğilimi [c]: 0,20; Marjinal tasarruf eğilimi [s]: 0,80]

$$\Delta Y = [1 / [1 - c]] * \Delta G$$

$$\Delta Y = [1 / [1 - 0,20]] * 100$$

$$\Delta Y = 125 \text{ MTL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 24.** Heterodoks istikrar programlarında ise, Ortodoks politikalara göre, daha şok ya da yarı şok unsurlar yer almakta ve ekonomide fiyat oluşum sürecine doğrudan müdahaleler yer almaktadır. Bu anlamda gelirler politikası daha etkin olarak kullanılmaktadır. Ayrıca bu programlar daha çok hiperenflasyonist süreçlerle mücadele etmek amacıyla uygulanmaktadır. Ortodoks programlarda amaç, enflasyon oranlarını düşürmek iken heterodoks programlarda amaç, enflasyon beklentisini düşürmektir. 1980'lerde Arjantin, Brezilya ve İsrail'de uygulanan heterodoks programlarda;

- Döviz kuru sabitlenmekte ya da önceden ilan edilen bir bant içinde sınırlı biçimde dalgalanmaktadır.
- Kamu dengelerinin düzeltilmesi ve kamu açıklarının azaltılması hedeflenmektedir. Faiz dışı fazla uygulaması ile borçların sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.
- Ücretler, dondurulmakta, endekslenmekte ya da doğrudan ya da dolaylı bir uzlaşma ile kontrol edilmektedir.
- Fiyatlar doldurulmakta, endekslenmekte ya da doğrudan ya da dolaylı bir uzlaşma ile kontrol edilmektedir.

⁷ İktisadi büyümenin sağlanması, büyümenin hızlandırılması da maliye politikasının amaçları arasında yer almaktadır.

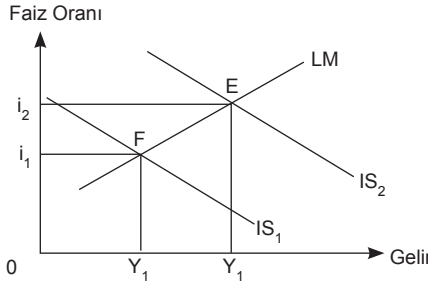
⁸ Kamu harcamalarının artırılması, vergilerin düşürülmesi, bütçenin denkleştirilmesi, faiz yükünün düşürülmesi gibi, araçlara yönelik hedefler, kesinlikle maliye politikasının amaçları arasında yer almamaktadır.

- Üretim faktörlerinin milli gelirden aldıkları paylar, doğrudan ya da dolaylı uzlaşma ile kontrol edilmektedir.

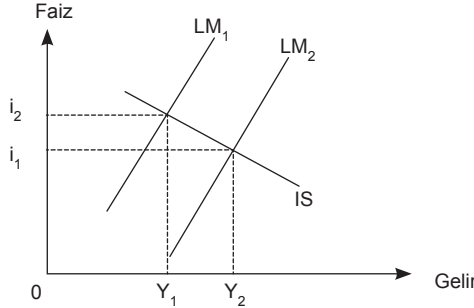
Türkiye’de uygulamaya konulmuş bulunan 2000 Dezenflasyon programı, heterodoks niteliği ağır basan bir istikrar programıdır. Çünkü döviz kuru belirli bir bant içinde dalgalanmakta; fiyat ve ücret artışları toplumsal uzlaşa ile sınırlandırılmaya çalışılmış ve kira artışları yasa ile sınırlandırılmıştır. Yüksek faiz dışı fazla vermeye yönelik sıkı maliye politikası uygulanmıştır. Ayrıca kamunun sattığı ürünlerin fiyatlarının artışı sınırlandırılmıştır. Devalüasyon yapılması ise, Ortodoks istikrar programı uygulamaları arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt “C” seçeneğidir.

- 25.** Dışa kapalı bir ekonomide, genişleyici bir maliye politikası [kamu harcamalarında artış ve/veya vergilerde indirim] faiz oranların da yükseliş ve denge milli gelir düzeyinde artışa neden olacaktır.

Şekilden de görüleceği üzere, genişleyici maliye politikası, IS'in sağa kaymasıyla gösterilmektedir.

Aynı şekilde dışa kapalı bir ekonomide para politikası uygulamasında ise, para arzında [mevduat munzam karşılıkları, reeskont politikası ya da açık piyasa işlemleri ile] meydana gelen artış, faiz oranlarında düşüşe neden olmakta ve gelir düzeyini artırmaktadır.

Genişleyici para ve maliye politikalarının birlikte uygulanmasında halinde hasıla artar, faiz ise belirsiz olacaktır. Ancak, genişleyici para ve maliye politikalarının aynı düzeyde uygulanması halinde, hasıla artarken faizler sabit kalacaktır.

Yukarıdaki genişletici politikalara paralel biçimde değerlendirilmesi halinde; daraltıcı para ve maliye politikalarının birlikte uygulanmasında halinde gelir azalır, faiz ise belirsiz olacaktır. Ancak, daraltıcı para ve maliye politikalarının aynı düzeyde uygulanması halinde, gelir azalırken faizler sabit kalacaktır.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

26. Vergi Gayreti

Tahmin edilen vergi kapasitesi ile fiili vergi hasılatı arasındaki oransal ilişki olarak tanımlanabilmektedir. Vergi gayreti: [Fiili vergi hasılatı / Potansiyel Vergi Hasılatı]

Eğer vergi gayreti 1'den küçük ise, mali idare vergi kapasitesinin altında vergi topluyor demektir. Vergi gayreti 1'den büyük ise, mali idare vergi kapasitesini aşırı zorluyor demektir ve istisnai olarak [savaş gibi] olağanüstü durumlarda ülkenin vergi gayreti 1'den büyük olabilecektir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 27.** Genel olarak gelir ve servet üzerinden alınan vergiler dolaysız nitelikte iken, harcamalar üzerinden alınan vergiler dolaylı niteliktedir. Vergilerin bu şekilde sınıflandırılmasında iki kriter kullanılmaktadır.

1. Vergi Konusunun Sürekliliği ve vergiyi Doğuran Olay Kriteri: Konusu sürekli, vergi mükellefi önceden belirlenmiş ve devamlı matrahlara dayanan vergiler dolaysız vergilerdir. Konuları süresiz, mükellefi belli olmayan ve tahsili vergiyi doğuran olaya bağlı olan vergiler ise dolaylı vergilerdir.

2. Yansıma Kriteri: Ödenmiş olan bir vergi fiyat mekanizması ya da piyasa yapısından yararlanarak başkalarına aktarılamıyorsa dolaysız vergi; ödenmiş olan vergi başkalarına aktarılıyorsa dolaylı vergi söz konusu olmaktadır. Dolaylı vergilerde vergi yansıması nedeniyle kanuni mükellef ile fiili vergi mükellefi farklı kişiler olmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 28.** Vergi mahsubu: Bir verginin daha önceden ödenmiş olan kısmının daha sonra ödenmesi gereken vergiden indirilmesidir. Mahsup işlemi, tarh aşamasına yönelik bir işlemdir. Tevkif suretiyle daha önceden ödenmiş vergilerin ya da geçici verginin ödenecek vergi miktarından düşürülmesi örnek olarak gösterilebilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 29. Resim:** Bir iş ya da faaliyetin yapılmasına izin veya yetki verilmesi nedeniyle yapılan ödemelerdir. Daha çok yerel yönetimler tarafından pul ya da bandrol yapıştırılması ve makbuz kesilmesi suretiyle tahsil edilmektedir. Vergi karşılıksız iken, resimde karşılık bulunmaktadır.

Harç: Bazı kamu kuruluşlarınca sunulan hizmetler karşılığı yapılan ödemelerdir. Harçlarda resimler gibi pul veya bandrol yapıştırılması usulü ile tahsil edilebilmektedirler.

Harç uygulamasının söz konusu olabilmesi için, yararlanılan hizmetin ticari, sınai ve mali nitelikte olmaması gerekmektedir.

Harçlar, vergi gibi cebri nitelik taşıırken, bir karşılığının bulunması nedeniyle vergilerden ayrılmaktadır. Bu haliyle harçların özellikler;

- Harçlar bazen yararlanılan hizmetin parasal değerinin üzerinde veya altında olabilirler,
- Ödenen harç yararlanılan hizmetin değerinin üzerinde ise aradaki fark vergi sayılabilir,
- Yapılan ödemelerin gerçek anlamda harç sayılabilmesi için yararlanılan hizmetle ödenen bedel

arasında bir orantı olması gerekir,

- Harca tabi kamu hizmetleri genellikle devlet tekelinde olduğundan harç ödemekten kaçınmak her zaman mümkün olamamaktadır.

Şerefiye: Daha çok yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen alt yapı yatırımları ve bayındırlık hizmetleri dolayısıyla gayrimenkullerinin değerinde artış meydana gelenlerden alınan bedellerdir.

Devletin para basması fiiliyatına emisyon adı verilmektedir. Devletin merkez bankasından para basmak suretiyle elde etmiş olduğu reel gelirine ise, Senyoraj geliri adı verilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

30. Vergi Harcaması

Devletin; sosyal, siyasi ya da ekonomik birtakım nedenlerle bazı bölgelere, çeşitli sektörler ya da birtakım kimselere yönelik olarak uygulamış olduğu indirim, istisna ve muafiyetler nedeniyle almaktan vazgeçtiği gelir kısmına vergi harcaması adı verilmektedir. Bazı mükelleflerin vergi yükünü azaltmak, çeşitli sektörleri teşvik etmek, vergi idaresinin idari maliyetlerini azaltmak vb. amaçlarla tanınmış olan muafiyet, istisna ve indirimlerin yol açtığı vergi kaybını ifade etmektedir. Vergi harcaması tutarı üç biçimde belirlenebilmektedir:

- **Vazgeçilen gelir yöntemi:** Bu yöntemde, vergi istisna, muafiyet ve indirimlerine [vergisel ayrıcalıklar] yer verilmesiyle vazgeçilen vergi geliri ya da kamu geliri tahmin edilmektedir.
- **Kazanılan gelir yöntemi:** Bu yöntemde, vergisel ayrıcalıkların kaldırılması halinde vergi ya da kamu gelirlerinde meydana gelecek artış tahmin edilmektedir.
- **Harcama dengesi yöntemi:** Bu yöntemde, vergisel ayrıcalıklara yer verilmesi suretiyle, gerçek ve tüzel kişilere yaratılan fayda düzeyinin kamu harcaması yoluyla gerçekleştirilebilmesi için yapılması gerekli kamu harcama tutarı hesaplanmaya çalışılmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

31. Anayasanın değiştirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri tarafından yazıyla teklif edilebilir. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür. Değiştirme teklifinin kabulü Meclisin üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, bu maddedeki kayıtlar dışında, kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabidir.

Cumhurbaşkanı Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları, bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderebilir. Meclis, geri gönderilen Kanunu, üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile aynen kabul ederse Cumhurbaşkanı bu Kanunu halkoyuna sunabilir. Meclisçe üye tamsayısının beşte üç ile veya üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır. Doğrudan veya Cumhurbaşkanının iadesi üzerine, Meclis üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile kabul edilen Anayasa değişikliğine ilişkin kanun veya gerekli görülen maddeleri Cumhurbaşkanı tarafından halkoyuna sunulabilir. Halkoyulamasına sunulmayan Anayasa değişikliğine ilişkin Kanun veya ilgili maddeler Resmî Gazetede yayımlanır. Halkoyuna sunulan Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların yürürlüğe girmesi için, halkoyulamasında kullanılan geçerli oyların yarısından çoğunun kabul oyu olması gerekir.

Son olarak, anayasa değişikliği teklifi, TBMM Genel Kurulunda iki defa görüşülür ve değişiklik teklifleri **ivedilikle görüşülemez**. Ancak **öncelikle görüşülebilir**.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

32. Anayasanın 83. maddesine göre, seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili, Meclisin kararı olmadıkça tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılamaz. Ağır ceza-yı gerektiren suçüstü hali ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14. maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır. Ancak, bu halde yetkili makam durumu hemen ve doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmek zorundadır. Dokunulmazlık, TBMM tarafından kaldırılabilir. Anayasada dokunulmazlığın kaldırılması için yapılacak oylamalarda özel bir çoğunluk öngörülmemiştir. Bu nedenle dokunulmazlık, **toplantıya katılanların salt çoğunluğunun** oyu ile kaldırılabilir. Ancak bu çoğunluk TBMM üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

33. Uyarma, “kınama” ve “aylıktan kesme” cezaları **disiplin amirleri tarafından**; Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler, il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde Valiler tarafından verilir. Devlet memurluğundan çıkarma cezası, amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun **yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir**.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

34. Anayasanın 126. Maddesine göre, “Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi **yetki genişliği esasına** dayanır” hükmüne yer verilmiştir. Genel yönetimin taşra kuruluşlarında bulunan yüksek kamu görevlilerine, belli konularda kendiliğinden karar alma ve uygulama yetkisi tanınır. Bu durumda kararlar merkezi yönetim adına, merkezi yönetimin taşradaki bir görevlisi tarafından alınır.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

35. İYUK M.38’ e göre; aynı maddi veya hukuki sebepten doğan ya da biri hakkında verilecek hüküm, diğerini etkileyecek nitelikte olan davalar bağlantılı davalardır. İdari yargıda birden çok idari işleme karşı tek dilekçe ile dava açılmasının temel koşulu; dava konusu işlemler arasında maddi veya hukuki bağıllığın bulunması gerekir.

Doğru yanıt “B” seçeneğidir.

36. Kamulaştırma işleminin iptaline ilişkin olarak açılacak olan İptal davasında görevli yetkili mahkeme, taşınmazın bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir. İstanbul büyükşehir belediyesi kamulaştırma kararlarını İstanbul il sınırları içinde alabileceği için davanın açılacağı görevli ve yetkili mahkeme İstanbul idare mahkemesidir.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

37. Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

38. Zamanaşımının kesilmesi, kesilmeye yol açan bir faktörün ortaya çıkışıyla beraber o ana kadar işleyen sürenin sıfırlanarak yeniden işlemeye başlamasına yol açar.

Zamanaşımının kesilmesine yol açan faktörler şöyle sıralanabilir;

- Borçlu borcu ikrar etmişse,
- Özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa
- Rehin vermiş veya kefil göstermişse.
- Alacaklı, dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa,
- İcra takibinde bulunmuşsa
- İflas masasına başvurmuşsa.

Alacaklının borçluya ihtar çekmesi zamanaşımını kesen faktörler arasında yer almamaktadır.

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

39. Gerçek kişiliğin sona ermesi şu 3 yoldan birisi ile olur:

a. Ölüm

b. **Ölüm karinesi:** Bir kimse, ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolursa, cesedi bulunamamış olsa bile gerçekten ölmüş sayılır.

c. **Gaiplik:** Gaiplik 2 farklı yolla gerçekleşir. Bunlardan ilki, Ölüm tehlikesi içinde kaybolan bir kimse-
nin ölümü hakkında kuvvetli olasılık bulunması halidir. Bu halde gaiplik kararının istenebilmesi için, ölüm tehlikesinin üzerinden en az bir yıl geçmiş olması gerekir.

İkinci durum ise, Kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık bulunması halidir. Bu halde Gaiplik kararının istenebilmesi için, son haber tarihinin üzerinden en az beş yıl geçmiş olması gerekir.

Hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir. Yetkili mahkeme, kişinin Türkiye'deki son yerleşim yeri; eğer Türkiye'de hiç yerleşmemişse nüfus sicilinde kayıtlı olduğu yer; böyle bir kayıt da yoksa anasının veya babasının kayıtlı bulunduğu yer mahkemesidir.

Mahkeme, gaipliğine karar verilecek kişi hakkında bilgisi bulunan kimseleri, belirli bir sürede bilgi vermeleri için usulüne göre yapılan ilânla çağırır. Bu süre, ilk ilânın yapıldığı günden başlayarak en az altı aydır. İlândan sonuç alınamazsa, mahkeme gaipliğe karar verir ve ölüme bağlı haklar, aynen gaibin ölümü ispatlanmış gibi kullanılır. Gaiplik kararı ölüm tehlikesinin gerçekleştiği veya son haberin alındığı günden başlayarak hüküm doğurur.

Olayda Ali'nin işyerinin olduğu bina çökmüş olsa da 70 tane yaralının bulunması ve Ali'nin de patlama esnasında işyerinde bulunuyor olma ihtimali dikkate alındığında, ölümüne kesin gözle bakılamayacaktır. Ancak Ali, ölüm tehlikesi içinde kaybolmuş ve ölümüne de kuvvetle muhtemel gözle bakılabilecek bir durumda olduğundan hakkında gaiplik yoluna başvurulabilecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

40. Kişilerin gerek maddi varlıkları gerekse manevi değerleri üzerinde sahip oldukları haklar vardır ki bunlara kişilik hakları denir. Kişiler maddi, manevi ve ekonomik değerleri ile bir bütündür.

Örn: vücut bütünlüğümüz, onurumuz, resmimiz, ismimiz, özel hayatımız üzerinde sahip olduğumuz haklar. Kişilik hakları:

- Mutlak niteliktedir. Yani herkese karşı ileri sürülebilir, herkes bu haklarımıza uymak zorundadır.
- Kişilik haklarından vazgeçilmesi ya da başkalarına devri mümkün değildir. Kişilik haklarını ihlal eden sözleşmeler, mutlak butlan yaptırımına tabidir. Örn: organını satmak isteyen kişinin yaptığı satış sözleşmesi
- Bu haklar, kişinin ölümü ile birlikte sona erer, mirasçılara geçmez. Ayrıca kişilik hakları zamanaşımına da uğramaz.

Kişilik haklarının korunması için birtakım yollar öngörülmüştür:

1. **Sona Erdirme Davası (Men):** Kişilik haklarına yönelik ve halen devam etmekte olan bir saldırının sonlandırılması için açılan davadır. Örn: gazetede ünlü bir şarkıcının eşini aldattığına yönelik olarak halen devam eden yazı dizisi için açılan dava
2. **Tespit Davası:** Sona eren bir saldırının etkisinin devam etmesi haline, hukuka aykırılığının tespiti için açılan davadır. Örn: yazı dizisi bittikten sonra aldatma haberleri sebebi ile konserleri iptal edilen şarkıcının açtığı dava
3. **Önleme Davası:** Henüz başlamamış ama birtakım emarelerden yakın bir gelecekte başlaması beklenen haksız bir saldırının henüz başlamadan önlenmesi amacı ile açılan davadır. Örn: Gazetede yazı dizisi başlamadan önce, 3 gün sonra yazı dizisinin başlayacağına yönelik haberleri gören şarkıcının açtığı dava
4. **Tazminat Davası:** Kişilik haklarına yönelik saldırı sonucu maddi ve manevi zarara uğrayan kişinin, uğradığı zararın tazmini için açtığı davadır. Tazminat davasında, haksız saldırıda bulunan kişinin kusurlu olması gerekir.

Olayda kişilik haklarına yönelik henüz başlamış bir saldırı bulunmamaktadır. Dolayısıyla sona erdirmeye, tespit ve tazminat davaları açılmaz. Açılacak tek dava saldırının başlamadan önlenmesi amacı ile açılan önleme davasıdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 41.** Eklenti kavramı, TMK 686.maddede tanımlanmıştır. Buna göre; Bir şeye ilişkin tasarruflar, aksi belirtilmedikçe onun eklentisini de kapsar. Eklenti, asıl şey malikinin anlaşılabilen arzusuna veya yerel âdetlere göre, işletilmesi, korunması veya yarar sağlaması için asıl şeye sürekli olarak özgülünen ve kullanılmasında birleştirme, takma veya başka bir biçimde asıl şeye bağlı kılınan taşınır maldır. Eklenti, asıl şeyden geçici olarak ayrılmakla bu niteliğini kaybetmez.

Dolayısıyla TMK 686. maddeden çıkan sonuca göre eklentinin özellikleri:

1. Taşınır mallarda eklenti söz konusudur.
2. Asıl şeyle az ya da çok bir bağlılığı olması gerekir.
3. Asıl şeyle bir özgülmesinin olması gerekir.

Sorumuza geldiğimizde ise;

A seçeneği, Televizyonun uzaktan kumanda aleti bir eklentidir. Çünkü Televizyon bir taşınırdır. Uzaktan kumanda aleti televizyondan yarar sağlamak amacıyla televizyona özgülünen ve bağlı kılınan kalınan bir alettir ve televizyondan geçici olarak ayrılrsa bile uzaktan kumanda aletini niteliğini kaybetmez.

B seçeneği, Elbisenin yakasına takılan çiçek ile elbise arasında herhangi bir bağımlılık ya da özgülleme yoktur. Çiçek elbisenin yakasına değil de saça da takılsa bir bağımlılık olmayacaktır.

C seçeneği, Satılmak üzere vitrine konan gömlek bir eklenti değildir. Bu durum TMK 687. Maddede eklenti sayılmayanlar şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre; "Asıl şeye zilyet olan kimsenin sadece geçici olarak kullanması veya tüketmesi için özgülünen ya da asıl şeyin özel niteliği ile herhangi bir ilişkisi bulunmadan sadece korunmak, satılmak veya kiraya verilmek üzere onunla birleştirilen şeyler eklenti sayılmaz."

D seçeneği, Puro için bir kimseye verilen kül tablası puro ile beraber satılmaz ya da puro alırken kül tablası verilmez. Yani eklenti değildir. Çünkü kül tablası ile puro arasında nitelik bakımından herhangi bir ilişki yoktur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 42.** Anonim, limited ve kooperatif şirketler, işletme konusu gösterilmek şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler. Fakat ticaret unvanlarında, "anonim şirket", "limited şirket" ve "kooperatif" kelimelerinin bulunması şarttır. Bu şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı veya soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 43.** Anonim şirketin işletme konusunun değiştirilmesi için sermayenin en az yüzde 75'ini oluşturan payların sahiplerinin onayı gerekir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 44.** AŞ yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

45. • Engelin kalktığı günden itibaren 3 gün içinde, İcra dairesinin bulunduğu yerdeki **icra mahkemesine** başvurulur.
- Gecikmiş itiraz takibi kendiliğinden durdurmaz.
 - Gecikmiş itirazda, normal İtirazdan farklı olarak engelin ne olduğunun ve itiraz sebepleri ile birlikte, icra mahkemesine bildirilmesi gerekir.
 - Gecikmiş itiraz en geç, haczedilmiş malların paraya çevirme işlemi bitinceye kadar yapılabilir.
 - Borçlu mazeretinin haklı olduğunu her türlü delil ile ispat edebilir, icra mahkemesi borçluya resen yemin teklif edebilir. Tanık dinletebilir.
 - İcra mahkemesi borçlunun mazeretini kabul ederse bununla gecikmiş itiraz sürecinde yapılmış itiraz hükmünde olur ve icra takibi durur.
 - İtiraz edilmediği için takip kesinleşmiş, borçlunun mallarına haciz konmuş, bundan sonra borçlu gecikmiş itiraza başvurmuş ve talebi kabul edilmiş ise; alacaklı icra mahkemesinin kararının kendisine tefhim veya tebliğinden itibaren 7 gün içinde itirazın kaldırılması yoluna başvuramaz veya itirazın iptali davası açmaz ise konulmuş olan hacizler kalkar.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

46. **Envanter İşlemleri:** İşletmeye dahil mevcut, alacak ve borçların miktarlarını ve değerlerini kesin bir şekilde ayrıntılı olarak tespit ve elde edilen sonuçlara göre gerekli ayarlama ve düzeltme kayıtlarını yapmak suretiyle gerçek değerlerini vermesini sağlamaktır.

Envanter İşlemleri İkiye Ayrılır:

1. **Muhasebe Dışı Envanter:** Dönem sonundaki fiili durumu saptamak amacıyla işletmenin varlıkları ve borçları kesin ve ayrıntılı bir biçimde saptanmasıdır.
2. **Muhasebe İçi Envanter:** Dönem içinde tutulan hesapların kalanlarıyla Muhasebe Dışı Envanter sırasında ortaya çıkan (gerçek sonuçlar) farkların nedenlerine göre düzeltme, ayarlama ve değerlendirme kayıtlarıyla hesapların muhasebe dışı envanter bilgilerini yansıtır duruma getirilmesidir.

Değerleme: Bir işletmenin varlık ve borçlarının bilanço günündeki gerçek değerlerinin tek tek ele alınarak tespit ve takdirdir. Muhasebe dışı envanterin en önemli aşamasıdır. Değerleme işlemleri muhasebe dışı envanterin sayımdan sonraki aşamasıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

47.

Borç	Aktif (Varlıklar) Hesaplar	Alacak
Artış (+)		Azalış (-)
Borç Kalanı		

Borç	Aktif (Varlıklar) Hesaplar	Alacak
Artış (+)		Azalış (-)
Borç Kalanı		

Borç	Pasifi (Kaynak) Hesaplar	Alacak
Azalış (-)		Artış (+)
		Alacak Kalanı

Borç	Giderler Hs	Alacak
Artış (+)		Azalış (-)
Yapılan Giderler		
Kalan		

Borç	Gelirler Hs	Alacak
Azalış (-)	Artış (+) Elde Edilen Gelirler	
	Kalan	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

48. Bilanço günü itibariyle Kasa Hesabını kalanı 500 TL'lik dövizdir. Ancak bu dövizin alış kuru verilmediğinden kayıtlı döviz tutarı da 400 dolar kabul edilir. Bu yüzden bu soruda sayım farkı ortaya çıkmaz. Yani:

$$\text{Kayıtlı değeri} = \$400 = 500 \text{ TL}$$

$$\text{Dönem sonu değeri} = \$400 \times 1,4 = 560 \text{ TL}$$

$$\text{Kur Farkı (kar)} = 60 \text{ TL}$$

----- / -----

$$100 \text{ Kasa Hs} \quad 60$$

- Döviz Kasa

$$646 \text{ Kambiyo Karları Hs} \quad 60$$

----- / -----

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

49. Bilançonun aktifinde yer alan dönen varlıklar, işletmenin nakit olarak elde tuttuğu paralarla, vadesiz veya 1 yıla kadar vadeli olarak bankaya yatırdığı paralar ve 1 yıl içinde paraya çevrilmesi veya tüketilmesi öngörülen varlıklardan oluşur.

Dönen Varlıklar Hesap Grupları

10 Hazır Değerler

11 Menkul Kıymetler

12 Ticari Alacaklar

13 Diğer Alacaklar

15 Stoklar

17 Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri

18 Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

19 Diğer Dönen Varlıklar

110 Hisse Senetleri Hs ve 112 Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bono Hs, 11 Menkul Kıymetler grubunda bulunan hesaplardır. 191 İndirilecek KDV Hs ise 19 Diğer Dönen Varlıklar grubunda bulunan hesaptır. Ancak 240 Bağlı Menkul Kıymetler Hs Duran Varlıklarda, 24 Mali Duran Varlık grubunda bulunan hesaptır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

50. Mal alış kaydı:

$$\text{Alış bedeli} = 250.000 \text{ TL}$$

$$\text{İndirilecek KDV} = 250.000 \times \%18 = 45.000 \text{ TL}$$

$$\text{Toplam tutar} = 250.000 + 45.000 = 295.000 \text{ TL}$$

$$\text{Düzenlenen Çek} = 2 \times 60.000 = 120.000 \text{ TL}$$

$$\text{Ciro edilen Senet} = 20.000 \text{ TL}$$

$$\text{Ciro edilen Çek} = 40.000 \text{ TL}$$

Düzenlenen Senet = 295.000 – (120.000 + 20.000 + 40.000) = 115.000

-----12.11.2019-----	
153 Ticari Mallar	250.000
191 İndirilecek KDV	45.000
103 Verilen Çek ve Öd. Emri	120.000
121 Alacak Senetleri	20.000
101 Alınan Çekler	40.000
321 Borç Senetleri	115.000
-----/------	

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

- 51. Verilen çekin ödeme kaydı:** Verilen çekin tahsil edilmesi durumunda işletmenin bankadaki hesabından ödeme yapılmış olur.

-----29.12.2019-----	
103 Verilen Çek ve Öd. Emirleri	60.000
102 Bankalar	60.000
-----/------	

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

- 52. a) Vadeli Çeklerin Borç Senetleri Hesabına aktarılması:** TTK'ya göre çekte vade olmaz. Eğer dönem sonunda daha önce keşide edilmiş vadeli çek tespit edilirse Özün Önceliği Kavramı gereği keşide edilen çekler 321 Borç Senetleri Hesabında veya 329 Diğer Ticari Borçlar Hesabında izlenir ve reeskont işlemi uygulanır. Bu işlem, vadeli çek düzenlendiğinde/alındığında yapılabileceği gibi dönem sonunda da yapılabilir.

-----31.12.2009-----	
103 Verilen Çek ve Ödeme Emri Hs	60.000
321 Borç Senetleri Hs	60.000
-----/------	

Doğru yanıt “D” seçeneğidir.

- 53. Cari dönem ihtiyacı hammadde = (100 x 3 ton) = 300 ton**
Cari dönem ihtiyacı hammadde = 300 x 500 = 150.000 TL
Fazla hammadde= 400 – 300 = 100 ton
Fazla hammadde= 100 x 500 = 50.000 TL
İndirilecek KDV = (150.000 + 50.000) x %18 = 36.000 TL

-----/------	
150 İlk Madde ve Malzeme	150.000
293 Gelecek Yıllar İhtiyacı Stok Hs	50.000
191 İndirilecek KDV Hs	36.000
100 Kasa Hs	236.000
-----/------	

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

54. Ücret Tahakkuk Kaydı:

770 GENEL YÖNETİM GİDERİ HS	XX
770.01 Brüt Personel Ücretleri	
770.02 Sosyal Sigorta İşveren Payı	
770.03 İşsizlik Sigorta İşveren Payı	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FON HS	XX
360.01 Gelir Vergisi	
360.03 Damga Vergisi	
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HS	XX
361.01 Sosyal Sigorta İşçi Payı	
361.02 Sosyal Sigorta İşveren Payı	
361.03 İşsizlik Sigorta İşçi Payı	
361.04 İşsizlik Sigorta İşveren Payı	
335 PERSONELE BORÇLAR HS	XX
335.01 Ödenecek Net Ücretler	

360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hs: Vergi, resim ve harçlar tahakkuk ettiğinde bu hesabın alacağına kaydedilir. Tahakkuk eden vergi, resim ve harçlar ödendiğinde ise hesabın borcuna kaydedilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

55. 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hs: İş Kanunu uyarınca, işletmede çalışan personel, emekli olduğunda, hastalık veya askerlik hizmeti nedeniyle ayrıldığında ya da iş akdi işveren tarafından sebebsiz olarak sona erdirildiğinde ödenmek üzere çalıştığı her yıla karşılık, 1 aylık kıdem tazminatını hak eder. 1 yıldan daha uzun süreli kıdem tazminatları 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabında izlenir. Dönem sonunda, hesaplanan kıdem tazminatı tutarı, ilgili gider hesabının borcuna kaydedilirken, 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının alacağına kaydedilir. İzleyen dönemde işten ayrılacağı tahmin edilen ya da ayrılması konusunda karar alınan işçilerin kıdem tazminatı, 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabından 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabına aktarılır.

2013 Yılına ilişkin kıdem tazminatının yüklenmesi: Kıdem tazminatı ileriki bir tarihte ödeneceği için uzun vadeli hesapta izlenir.

770 Genel Yönetim Gideri	78.000
472 Kıdem Tazminat Karşılığı Hs	78.000

2014 yılında ödenecek kıdem tazminatının kaydı: Önümüzdeki dönem ödenecek tazminat uzun vadeli hesaptan kısa vadeliye alınır.

472 Kıdem Tazminat Karşılığı Hs	56.000
372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hs	56.000

472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hs	372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hs
56.000	56.000
259.000	
78.000	
281.000	56.000

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

56. $Y = a + b X = 175.000 + 90 \times 5.000 = 625.000$ TL

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

57. Başabaş Noktası: işletmenin toplam gelirlerinin toplam giderlerine eşit olduğu faaliyet hacmidir. Kara geçiş noktası olarak da ifade edilen başabaş noktası, gelirlerin giderleri karşıladığı satış miktarı veya tutarıdır. Faaliyet karı, başabaş noktasında sıfıra eşit olmaktadır.

Kar = Satış Geliri - Değişken Maliyet - Sabit Maliyet

Kar = (Birim Satış Fiyatı x Satış Miktarı) - (Birim Değişken Maliyet x Satış Miktarı) - Sabit Maliyetler

$$0 = (1.000 \times Q) - (500 \times Q) - 10.000$$

$$500 \times Q = 10.000$$

$$\text{BBN Satış Miktarı} = 10.000 / 500 = 20 \text{ birim}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

58. Finansal Kaldıraç Oranı: Varlıkların yüzde kaçının borçlarla finanse edildiğini gösteren oran, aynı zamanda kaynak toplamı içerisinde yabancı kaynakların payını da gösterir.

- İşletmeye kredi verenler bu oranın küçük olmasını, ortaklar ise bu oranın belli bir düzeye kadar büyük olmasını isterler.
- Firma değerinin maksimum olduğu borç seviyesine optimal borç seviyesi denir. Bu seviyeden sonra borçlanmaya devam etmek işletmenin karlılığını etkiler ve iflasa doğru işletmeyi sürükleyebilir.
- Oranın 0,50 olması kabul edilebilir. Bu düzeyden sonra borcunu artırmak riski artırarak işletmenin finansal sıkıntıya girmesine neden olabilir.

$$\text{Finansal Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Yabancı Kaynaklar}}{\text{Pasif (Aktif)}}$$

Oranın %85 olması, işletme varlıklarının finansmanında öz kaynaktan ziyade yabancı kaynakları tercih ettiğini gösterir. Yabancı kaynaklar özkaynaklardan fazla olduğu için işletmeye kredi veren tarafların emniyet payı dardır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

59. Gelir tablosunun yüzde yöntemi ile analizinde dönemin NET SATIŞLAR büyüklüğü 100 kabul edilir ve gelir tablosunda yer alan her kalemin net satış tutarına olan oranı bulunur. Bu şekilde her kalemin gelir tablosu içinde net satışlara kıyasla göreceli önemi ifade edilmiş olur. Çünkü bir işletmenin karlılığında en önemli kalem dönemin satışlarıdır.

$$\text{Gelir Tablosu Dikey Yüzde} = \frac{\text{Gelir Tablo Kalemi}}{\text{Net Satışlar}} \times 100$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

60. 9 adet karpuzun toplam maliyeti 100 TL olsun.

9 karpuzdan 1 adedi çürüdüğünde 8 adet karpuzun toplam maliyeti 100 TL olur. Buna göre, maliyet

$$\frac{100}{8} = 12,5 \text{ (\%)} \text{ artar}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Ulusal irade, milli irade, milli egemenlik, ulusal egemenlik gibi kavramların birbirinden farkları yoktur. Bu kavramların her biri, ülke yönetiminde halkın, ulusun, milletin belirlediği kişiler aracılığıyla, belirli bir süre için yönetime katılması anlamını taşımaktadır. Osmanlı Devleti'nde irade Osmanlı hanedanına mensup kişilere aittir. Hanedan mensupları, liyakatlı olduğu için bu görevi üstlenmez, sırf mensubu olduğu aileden kaynaklı olarak ülkenin ve milletin kaderini tayin ederlerdi. Üstelik bu konuda hata bile yapsalar hiç kimseye hesap vermek zorunda olmaksızın, ölene kadar yine milletin kaderini tayin etmeye muktedir olmuşlardır. Bütün sorunlara ve sıkıntılara ise millet katlanmak mecburiyetinde kalmıştır. 1 Kasım 1922'de, günün koşullarından yararlanılarak, saltanata son verilmesi ile millet iradesinin tecelli etmesinin önündeki en büyük engeli ortadan kaldırmıştır. (II)

Millet iradesinin bir yansıması durumundaki yasama organı, yürütme organının denetleme mekanizmasına da sahiptir. Yürütme faaliyetini icra eden hükümet içerisindeki Şerriye ve Evkaf Vekaleti (Din İşleri ve Vakıflar Bakanlığı) sadece bir tek dinin emir ve yasaklarını uygun olarak icra faaliyetini gerçekleştirirken, bu durum devlet idaresinde milli iradenin tecellisine de zarar vermektedir. Bu makamın yürütme organı olan hükümetteki faaliyetlerine son vererek hükümete bağlı bir başkanlık kurumuna getirilmesi (Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü) yasamanın dolayısıyla millet iradesinin ülke yönetimine tam anlamıyla yansımaya olanak tanımıştır. (III)

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

2. Atatürkçülüğün ilkelerinden olan laiklik devlet idaresinde herhangi bir dinin emir ve yasaklarına göre değil, aklın ve bilimin gerekliliklerine göre hareket edilmesi ve devletin bu aklın ve bilimin rehberliğinde idare edilmesi gereğini ifade eder. Bu doğrultuda; Tevhid – i Tedrisat Kanunu ile Osmanlı Devleti'nde dinin şekillendirdiği eğitim sistemine son verilerek, çağın gereği olan bir nitelikte eğitim sisteminin uygulanmasına çalışılmıştır. (B) Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması ile vatandaşların hayatını şekillendirmede ölmüş olan kişilerden medet umarak şekillendirmesi yerine, çalışıp çablayan bireyler olması amaçlanmış ve insana faydası dokunmayan bir takım uluların yerine akla ve bilime göre yaşayan bireylerin yetiştirilmesi istenmiştir. (C) Medeni Kanunu ile Osmanlı Devleti'nde uygulana gelen Mecelle'ye son verilerek, toplumun temel taşı olan aile kurumunun modern ilkelere göre şekillendirmek, bireyleri kadın – erkek arasında fark gözetmeksizin eşit yurttaş sayarak aynı hakları tanımak amaçlanmıştır. (D) Osmanlı hanedanına mensup olan kişiler arasından verasete göre belirlenen ve İslam dünyasının sünni mezhebinin anlayışına göre lider kabul edilen bu makamın kaldırılması ile devlet idaresinde ve toplum hayatında din referanslı bir uygulamaya son verilerek yine aklı ve bilimi rehber edinen, çağın ihtiyaçlarına cevap veren bir anlayışa göre hareket edilmiştir. (E) Aşar vergisinin 1925'te kaldırılması ile ülke nüfusunun büyük bölümünü oluşturan, kırsal kesimde tarımla uğraşan çiftçilerin üzerindeki büyük bir vergi yükü kaldırılarak halkın eşitliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu nedenle bu ilke Laiklik ilkesi ile değil Halkçılık ilkesi ile ilişkilidir. Atatürk ilkelerinden Halkçılık ilkesi "eşitlik" kavramı ile doğrudan ilgilidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

3. 1923'te Lozan Barış Antlaşması'nın imzalandığında boğazlarla ilgili hüküm Türkiye'nin egemenlik haklarına aykırılık teşkil etmekteydi. Türkiye bu durumu, bir an önce bir barış antlaşması yapılmasını istediğinden, kabul etmiştir.

Lozan'ın imzalandığı dönemde dünya bir savaştan yeni çıktığından, boğazların silahsızlığı durumu – Türkiye hariç – hemen hiçbir devlet için sorun teşkil etmemekteydi. Ancak 1930'lar itibarıyla İtalya'nın ve Almanya'nın yayılması söylem ve eylemler içerisine girmesi üzerine dünyada yavaş yavaş yeni bir savaş tehdidini ortaya çıkarmıştır. 1930'lar sonrası Türkiye değişen konjonktürden faydalanmış ve batılı devletlerin de desteğini temin ederek, boğazların silahsızlığı durumunu yeniden gündeme getirmeyi başarmış ve 1936'da İsviçre'nin Montrö kentinde Lozan Barış Antlaşması'na imza koyan devletlerin katılımı ile bir konferans düzenlenmesini ve ardından bir sözleşme ile boğazların Türk devletinin tam idaresi altına alınmasını sağlamıştır. Bu sözleşme ile Akdeniz'den Karadeniz'e giriş ve çıkışların rejimi Türkiye'nin lehine olacak şekilde yeniden belirlenmiştir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. q_1 malını fiyatı $P_1 = 10$ TL'den q_1 malının fiyatının 8 TL'ye düştüğündeki Marshall'cı talepleri bulunarak talepteki değişme belirlenebilir.

$$q_1 \frac{250 + 4(10) - 10}{2(10)} = \frac{280}{20} = 14 \quad q_1 = 14$$

$$q_1 = \frac{250 + 4(10) - 8}{2(8)} = \frac{282}{16} \cong 17,6$$

Bu bulgular doğrultusunda tüketicinin q_1 malı talebinin $\Delta q_1 = 3,6$ br artış gösterdiği söylenebilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

5. q_1 malının fiyatının değişmeden önceki değerleri Hicks talep fonksiyonunda yerine konulduğunda

$$q_1 = \left[\frac{P_2(U^0 + 10)}{P_1} \right]^{0,5} - 1 \Rightarrow 14 = \left[\frac{(10)U^0 + 10}{10} \right]^{0,5} - 1. \text{ Denklem düzenlendiğinde}$$

$15 = U^{0,5/2} + 10^{1/2}$ 'dir. Çözüm için denklemin her iki tarafının kareleri alınır.

$$152 = U^{0,5/2} \cdot 2 + 10^{1/2} \cdot 2$$

$$225 = U^0 + 10$$

$$U^0 = 215$$

Soruda P_1 fiyatının 8TL'ye düştüğü söylenmektedir. Bu durumda P_1 fiyatının düşmesinin yarattığı ikame etkisinin bulunabilmesi için $U_0 = 215$ fayda düzeyi sabit kalmak koşuluyla fiyat düşüşü sonrası q_1 malı için Hicksgil talebi bulunur.

$$q_1 = \left[\frac{P_2(U^0 + 10)}{P_1} \right]^{0,5} - 1 \Rightarrow q_1 \left[\frac{(10)215 + 10}{8} \right]^{0,5} - 1 \quad q_1 \cong 15,7 \text{'dir.}$$

q_1 malı talebi 14 br bulunmuştu. Fiyat değişimi sonucu q_1 malı talebindeki 3,6 br'lik değişimin $15,7 - 14 = 1,7$ birimi Hicks ikame etkisinden geri kalan $3,6 - 1,7 = 1,9$ br ise Hicks gelir etkisinden kaynaklanmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

6. Tüketicinin başlangıçta q_2 malından tükettiği birim bulunur.

$$C = P_1 \cdot q_1 + P_2 \cdot q_2$$

$$250 = 10(14) + 10 \cdot q_2$$

$$110 = 10q_2$$

$$q_2 = 11 \text{ br}$$

Tüketicinin Slutsky ikame etkisiyle fiyat düşüşü sonrası her iki mal için yaptığı toplam harcama bulunur.

$$C = P_1 \cdot q_1 + P_2 \cdot q_2$$

$$C = 8(14) + 10(11)$$

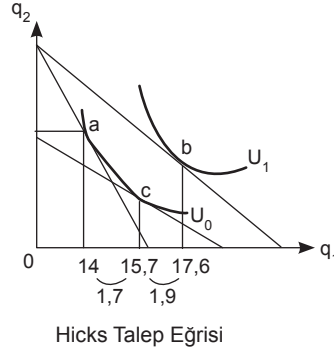
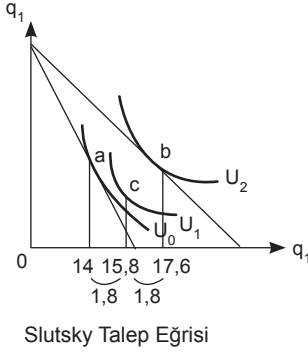
$$C = 112 + 110$$

$$C = 222 \text{ TL}$$

Daha sonra tüketicinin $C = 222$ TL bütçesi ile talep edeceği q_1 malı miktarı bulunur.

$$q_1 = \frac{C + 4P_2 - P_1}{2P_1} = \frac{222 + 4(10) - 8}{2(8)} = \frac{254}{16} = 15,8 \quad q_1 \cong 15,8 \text{ br}$$

q_1 malı talebi 14 br bulunmuştu. Bu bulgular doğrultusunda $15,8 - 14 = 1,8$ br ikame etkisiyken Fiyat değişimi sonucu q_1 malı talebindeki 3,6br'lik değişimin $3,6 - 1,8 = 1,8$ 'i de Slutsky gelir etkisinden kaynaklanmaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

7. İlk olarak ters talep fonksiyonu oluşturularak piyasa fiyatı mal miktarı ile ilişkilendirilir.

$$Q_d = 100 - P \text{ ise } P = 100 - Q_d$$

$$Q_s = Q_d = q_1 + q_2$$

$$P = 100 - (q_1 + q_2)$$

Birinci işletmenin kar fonksiyonu

$$\pi_1 = TR_1 - TC_1 \text{ ise } \pi_1 = P \cdot q_1 - TC_1$$

$$\pi_1 = [100 - (q_1 + q_2)] \cdot q_1 - 40q_1$$

$$\pi_1 = 100q_1 - q_1^2 - q_1 \cdot q_2 - 40q_1$$

$$\pi_1 = 80q_1 - q_1 \cdot q_2 - q_1^2$$

İkinci işletme uydur görevini üstlendiği için birinci işletme kendine ait kar fonksiyonunda ikinci firmanın tepki fonksiyonunu kullanacaktır.

$$\pi_1 = 80q_1 - q_1 \cdot q_2 - q_1^2$$

$$q_2 = 30 - 0,5q_1$$

$$\pi_1 = 80q_1 - q_1 \cdot (30 - 0,5q_1) - q_1^2$$

$$\pi_1 = 50q_1 - 0,5q_1^2$$

Yukarıdaki eşitlikten görüldüğü gibi lider firmanın karı yalnızca kendi üretiminin bir fonksiyonudur. Bu nedenle lider firmanın karının maksimum olduğu üretim miktarı için fonksiyonun türevi alınıp sıfıra eşitlenir.

$$\frac{\partial \pi_1}{\partial q_1} = 50 - q_1 = 0$$

$$q_1 = 50 \text{ br}$$

$$q_2 = 30 - 0,5q_1$$

Uydur firma olan ikinci firma kendi tepki fonksiyonundan yararlanarak kendi üretimini belirler.

$$q_2 = 30 - 0,5(50)$$

$$q_2 = 5 \text{ br}$$

Düopolist firmaların piyasadaki toplam mal miktarı $q_s = q_1 + q_2 = 50 + 5$

$$q_s = 55 \text{ br}$$

$$\text{Denge fiyatı } P = 100 - Q_d$$

$$P = 100 - (q_1 + q_2)$$

$$P = 100 - 55$$

$$P_0 = 45 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. $\pi_1 = TR_1 - TC_1$ ise $\pi_1 = P \cdot q_1 - TC_1$

$$\pi_1 = 45 (50) - 40 (50)$$

$$\pi_1 = 2250 - 2000$$

$$\pi_1 = 250 \text{ br}$$

Doğru yanıt "E" seçeneğidir.

9. Nominal faiz oranı tahvillerin üzerinde yazılı olan faiz oranıdır. Tahvilin nominal faiz oranını etkileyen etmenler; borçlanma süresi (vade), geri ödenmeme riski, ekonomik konjonktür (dalgalanma), hükümete duyulan güven, vatandaşların psikolojisi ve aktifin sahip olduğu ayrıcalıklardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

10. $\text{Reel GSYH}_{2021} = P_1 \cdot Q_1$

$$P_1 = 20$$

$$Q_1 = 50$$

$$\text{Reel GSYH}_{2021} = 20 \cdot 50 = 1000$$

$$\text{Reel GSYH}_{2022} = P_1 \cdot Q_2$$

$$P_1 = 20$$

$$Q_2 = 30$$

$$\text{Reel GSYH}_{2022} = 20 \cdot 30 = 600$$

$$\text{Büyüme Hızı} = \frac{\text{Reel GSYH}_{2022} - \text{Reel GSYH}_{2021}}{\text{Reel GSYH}_{2021}} \cdot 100$$

$$\text{Büyüme Hızı} = \frac{600 - 1000}{1000} \cdot 100 = \frac{-40}{1000} \cdot 100 = -\%40$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

11. $\text{Reel Kişi Başına Gelir 2021} = \frac{\text{Reel GSYH}}{\text{Nüfus}}$

$$\text{Reel Kişi Başına Gelir 2021} = \frac{1000}{50} = 20$$

$$\text{Reel Kişi Başına Gelir 2022} = \frac{\text{Reel GSYH}}{\text{Nüfus}}$$

$$\text{Reel Kişi Başına Gelir 2022} = \frac{600}{60} = 10$$

Kişi Başına Düşen Reel Gelir Büyüme Hızı =

$$\frac{\text{Reel Kişi Başına Gelir 2022} - \text{Reel Kişi Başına Gelir 2021}}{\text{Reel Kişi Başına Gelir 2021}} \cdot 100$$

$$\text{Kişi Başına Düşen Reel Gelir Büyüme Hızı} = \frac{10 - 20}{20} \cdot 100 = \frac{-10}{20} \cdot 100 = -\%50$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

12. Reel GSYH₂₀₂₁ = 20.50 = 1000br

Reel GSYH₂₀₂₂ = 20.30 = 600br

Reel Kişi Başına Gelir 2021 = $\frac{1000}{50} = 20$

Reel Kişi Başına Gelir 2022 = $\frac{600}{60} = 10$

Nominal GSYH₂₀₂₁ = 20 · 50 = 1000br

Nominal GSYH₂₀₂₂ = 40 · 30 = 1200br

Nominal Gelir Artış Hızı 2022 = $\frac{\text{Nominal GSYH}_{2022} - \text{Nominal GSYH}_{2021}}{\text{Nominal GSYH}_{2021}} \cdot 100$

Nominal Gelir Artış Hızı 2022 = $\frac{1200 - 1000}{1000} \cdot 100 = \%20$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

13. Net yatırımlar = Brüt yatırım – Amortismanlar formülü ile hesaplanmaktadır. Soruda verilenler yerine yazıldığıında

400 = Brüt yatırım – 50

Brüt yatırım = 450br

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

14. Bu piyasada verilen denklemleri grafiğe aktarmak için önce eksenleri kestiği noktalar bulunur.

Talep

$P = 100 - Q$

$P = 0$ için $Q = 100$ ve $Q = 0$ için $P = 100$

Arz

$P = 10 + 2Q$

$P = 0$ için $Q = -5$ ve $Q = 0$ için $P = 10$

Piyasa dengesini bulabilmek için ise arz ve talep denklemleri birbirine eşitlenir:

$S = D$

$10 + 2Q = 100 - Q$

$3Q = 90$

$Q = 30$ (denge miktarı)

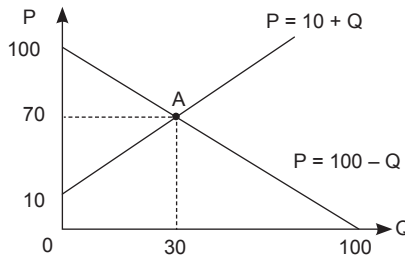
Bu miktar ister arz ister talep denkleminde yerine yazılsın piyasa denge fiyatını gösterir.

$P = 100 - Q$, $Q = 30$ için

$P = 100 - (30)$

$P = 100 - 30$

$P = 70$ (denge fiyatı)

Devlet bu piyasayı serbest dış ticarete açarsa dünya fiyatı ($P_w = 20$) veri olarak kabul edilir ve yatay eksenle paralel bir görüntü ortaya çıkar. Belirlenen dünya fiyatı hem arzda hem de talepte yerine konularak serbest dış ticarete üretilen ve tüketilen miktarlar bulunur:

$$P = 100 - Q, P_w = 20 \text{ için:}$$

$$20 = 100 - Q_d$$

$$Q_d = 100 - 20$$

$$Q_d = 80 (\text{tüketim})$$

$$P = 10 + 2Q, P_w = 20 \text{ için:}$$

$$20 = 10 + 2Q_s$$

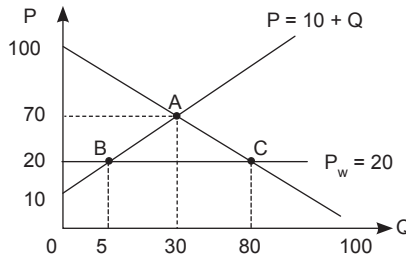
$$20 - 10 = 2Q_s$$

$$2Q_s = 10$$

$$Q_s = 5 (\text{yerli üretim})$$

$$Q_d - Q_s = 75$$

Serbest dış ticaret fiyatından 40 adet tüketim ancak 10 adet yerli üretim yapılmaktadır. Yani 30 adet ithal mal tüketilmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

15. Avrupa birliğine 1963 yılında tarafları **Avrupa Ekonomik Topluluğu** ile **Türkiye** olan ortaklık antlaşması Ankara Antlaşması'dır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

16. Abba Lerner tarafından geliştirilen fonksiyonel maliye yaklaşımı, mali araçların mali amaçlarla, değil, mali olmayan amaçlarla kullanılarak, konjunktür karşıtı etkiler meydana getirmesini beklemektedir. Lerner'in fonksiyonel [dinamik] maliye anlayışına göre devlet, mali araçları ekonomik istikrarı sağlayacak biçimde kullanılmalıdır. Devletin en temel işlevi budur. Bu bağlamda Lerner, üç politika çiftinin, mali olmayan amaçlarla kullanılması gerektiğini savunmaktadır.

Satma-Satılma: Devlet konjunktürün yükselme döneminde, piyasadaki nakit fazlasını çekmek için, piyasaya mal ve hizmet sunarak, bir yandan nakit fazlasını ekonomiden çekmeli; diğer yandan toplam sunumu artırarak enflasyonist baskıları hafifletmelidir. Ekonominin daralma dönemlerinde ise, piyasadaki talep yetersizliğini gidermek için piyasadan mal ve hizmet satın alarak ekonomiye nakit para kanallama etmelidir.

Vergi artırımı-vergi indirimi: Ekonominin canlanma döneminde, devlet vergileri artırarak, harcanabilir geliri azaltmalı; ekonominin daralma döneminde ise, vergilerde indirimle giderek, toplam talepteki düşüş telafi edilmelidir. Lerner'e göre, para basma tekeline sahip bir devlet tüzel kişiliğin vergi almasının gerekçesi, kamu harcamalarının finansmanı olmamalıdır. Lerner'e göre, vergi politikası, fiyat istikrarını ve tam istihdamı sağlamaya yönelik olarak kullanılmalıdır.

Borç alma-borç [erken] ödeme: Devlet ekonominin canlanma döneminde, piyasadaki nakit fazlasını

çekmek için ihtiyaç duymasa da piyasadan borçlanmalı ve hatta toplam talebi düşürebilmek için piyasa faizlerinin üzerinde bir faiz oranı ile borçlanmalı; ekonominin daralma döneminde ise, borçlarını erken ödemeye tabi tutarak, harcanabilir gelirdeki düşüşün etkilerini hafifletmeli ve ekonomide nakit sıkışıklığını gidermelidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 17.** Kalkınma cari harcamaları, nitelik itibarıyla, cari harcama iken, ülkenin üretken kapasitesini artırması, faydalarının izleyen yıllara taşması ve maddi sermaye malı üretimine yönelik olmaması nedeniyle, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik harcamaları [burada emekli maaşları ya da sağlık harcamaları değil, mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi, beceri kazandırma kursları gibi istihdam programları için yapılan harcamalar kastedilmektedir] gibi harcamalar kalkınma carileri ya da yatırım carileri olarak nitelendirilir. Seçeneklerden sadece bir tane cari harcama bulunmaktadır. O nedenle soruda "gösterilebilir" ifadesi öncelikle cari harcamayı tespit etmeye yöneliktir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 18.** İç borçlanmanın kaynaklarını aşağıdaki biçimiyle sınıflandırmak mümkündür.

Bireyler – Şirketler: Gerek gerçek kişiler gerekse şirketler, geçici nakit fazlalarını, Hazine kâğıtlarına yatırarak risksiz ve yüksek getiri sağlayan yatırım imkanı elde etmektedirler.

Bankacılık kesimi [Mevduat/Ticaret bankaları]: Bu kapsamda, mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları yer almaktadır. Özellikle mevduat bankaları [ticari bankalar], aktifinde önemli ölçüde DİBS bulundurmaktadır. Mevduat bankaları, Hazine'ye borç vermenin cazibesi nedeniyle, kredi kullanırmak yerine, topladıkları fonları Devlet İç Borçlanma Senetlerine plase etmektedirler..

Sosyal Güvenlik Kuruluşları ve Diğer Ekonomik kuruluşlar: Gerek Sosyal Güvenlik Kurumu ve gerekse İşsizlik Sigortası Fonunda biriken fonların önemli ölçüde DİBS'lerde değerlendirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. İşte kısmen gönüllülük [yüksek ve risksiz getiri nedeniyle] nispeten de zorunluluk esasına göre Sosyal Güvenlik Kurumları, iç borçlanmanın kaynakları arasında yer almaktadır [İşsizlik Sigortası Fonu, TL ve döviz mevduatı ile hazine kâğıtları dışında bir yere yatırım yapamamaktadır].

Ayrıca, ticaret odaları, sanayi odaları, sendikalar, meslek odaları ve bunların birlikleri gibi kuruluşlar da aidat gelirlerinden oluşan büyük tutardaki fonlarını gönüllü olarak risksiz ve yüksek getirili DİBS'lere yatırabilmektedirler.

Merkez Bankası: Merkez Bankasının karşılıksız para basarak Hazineye borç vermesine nominal borçlanma adı verilir. Hazine'nin geçici harcama-gelir dengesizliklerini giderebilmek amacıyla, yıl içinde Merkez Bankası tarafından Hazine'ye kısa vadeli avans kullanılmaktadır. Kullanılan bu kısa vadeli avansın ilgili yılsonuna kadar Merkez bankasına geri ödenmesi gerekmekte iken, uygulamada bunların gelecek yıllara sarkması söz konusu olmuştur. Ayrıca, Merkez Bankası, ihraç edilen Hazine kâğıtlarına birincil piyasadan alıcı olabilmekte idi. Bir başka ifadeyle Hazine Merkez Bankasına tahvil-bono satabilmekteydi. İşte bu nedenlerle Merkez Bankası, iç borçlanmanın kaynakları arasında yer almaktadır. 5 Mayıs 2001 tarihinde yürürlüğe giren yasa ile Hazine'ye kısa vadeli avans kullanabilme ile TCMB'nin birincil piyasadan DİBS satın alabilme olanakları ortadan kaldırılmıştır. Sonuç olarak, Merkez Bankası, normalde iç borçların kaynakları arasında yer almaktadır. Türkiye'de [geçerli mevzuata göre] TCMB, iç borcun kaynakları arasında yer almaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 19.** Tahvil sahiplerine sağlanan çıkarları dört kategoride incelemek mümkündür. Bunlar; ana çıkar, faizi dolaylı olarak yükselten uygulamalar [başabaşın altında ihraç, primli ihraç, piyangolu ihraç ve vergisel ayrıcalıkların sağlanması], yan çıkarlar ve sağlanan garanti-güvencelerdir.

Ana çıkar: DİBS sahiplerinin ana çıkarı faizdir. Tahvillerin yüksek nominal faizle ihracı, tahvillere yönelik talebi artıracaktır. Faiz oranlarının tespiti, bütçe kanunu ile Hazine'nin bağlı olduğu Bakan/ Hazine Müsteşarlığına verilen yetki çerçevesinde belirlenir.

Faiz oranlarının belirlenmesinde; borçlanılmak istenen vade, devletin paraya duyduğu ihtiyaç, vatandaşların psikolojik durumları, vatandaşların devlete duydukları güven ve konjonktür dalgalanmaları etkili olabilmektedir. Önemli nokta; faiz ve faizi dolaylı olarak yükselten dört uygulamanın tümü ana çıkarlar arasında yer almaktadır.

Faiz oranının dolaylı olarak yükseltilmesi: Tahvillerin faiz oranları dolaylı olarak dört biçimde yükseltilebilmektedir.

Başabaşın altında ihraç: Devlet, tahvilleri satarken üzerinde yazılı [nominal] değerden daha düşük bir değere satış yapmayı ve vade sonunda nominal değerden geri almayı kabul-taahhüt etmektedir.

Tahvilin başa başın altında ihraç edilmesi halinde nominal faiz ile gerçek faiz arasında farklılaşma ortaya çıkacaktır.

Örnek olarak; 100 nominal değerli ve %15 faizli bir tahvilin başa başın altında 75 TL'den satılması halinde gerçek faiz oranını tespiti; nominal faiz getirisinin başa başın altında satış fiyatına oranlanması suretiyle $[(15/75)*100]$ %20 olarak bulunur.

Primli tahvil ihracı: Mantık olarak başabaşın altında ihraca benzemektedir. Başabaşın altında tahvil alıcısına ayrıcalık, tahvil satılırken [baştan] sağlanmakta; oysa primli tahvil ihracında ayrıcalık tahvil sahibine vade sonunda sağlanmaktadır.

Örnek olarak, 1 yıl vadeli 1000 TL %10 faizli tahvil için vade sonunda 200 TL prim ödemesi yapılması halinde gerçek faiz oranı, $[(100+200)/1000]*100$ %30 olacaktır.

Bir başka örnek ise, 1000 TL, %20 nominal faizli 5 yıl vadeli ve 300 TL primli tahvil ihraç edilmiş ise, gerçek faiz oranı yüzde kaçtır? Bu yatırımcı toplamda yıllık 200 TL faiz geliri elde edecektir. Bu tahvilin yıllık prim geliri $[300/5]$ 60 TL'dir. Yatırımcı yıllık olarak, 200 TL faiz geliri ve primli ihraç dolayısıyla 60 TL elde edecektir. Toplamda yatırımcının yıllık kazancı 260 TL olacaktır. Nominal faiz oranı %20 olan tahvilin gerçek faiz oranı, $[(260/1000)*100]$ %26 olacaktır.

Piyangolu [ikramiyeli] tahvil ihracı: Tahvil alanlardan yapılacak çekilişle çeşitli ikramiyelerin dağıtılması söz konusu olabilmektedir. İkramiye isabet eden yatırımcıların getirileri dolaylı da olsa artış gösterecektir.

Vergisel ayrıcalık: Tahvil talebini artırmak amacıyla, devlet tahvili ve hazine bonosu faiz gelirlerine vergisel ayrıcalıklar getirilmesi söz konusu olabilmektedir. Menkul sermaye iratları arasında yer alan tahvil faiz gelirlerinin vergi dışı bırakılması halinde yatırımcının kazancı dolaylı olarak artış gösterecektir.

Örnek olarak, 1000 TL 1 yıl vadeli %10 faizli tahvil ihraç edilmiş ve faiz gelirlerinden %20 vergi kesintisi yapılıyor olsun. Tahvilin faiz getirisi 100 TL olacaktır. Yüzde 20 vergi kesintisi sonrası kazanç 80 TL'ye düşecektir. Bu durumda nominal faizi %10 olan tahvilin gerçek faizi $[(80/1000)*100]$ %8'e düşecektir. Ancak, vergi kesinti oranının %20'den %5'e düşürülmesi halinde, yatırımcının vergi sonrası kazancı 95 TL olacak ve gerçek faiz oranı %9,5'e çıkacaktır. Böyle bir uygulama, gerçek faiz oranını artırdığı için ana çıkarlar arasında yer almaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

20. Maliye politikasının açıklanmış olan amaçları kuşkusuz aynı anda gerçekleştirilebilecek amaçlar olamamaktadır. Bu durumda devlet açısından bir önceliklendirme kaçınılmaz olacaktır.

A. Fiyat İstikrarı İle Tam Çalışma Arasındaki Çatışma

Ekonomi, tam istihdam dengesine yaklaştıkça görece marjinal verimliliği düşük üretim faktörleri kullanmaktadır. Dolayısıyla üretim sürecine her yeni katılan üretim faktörünün getirisinde bir azalış söz konusu olacaktır. Ayrıca, tam istihdam düzeyine yaklaştıkça üretimin yapısına bağlı olarak bazı sektörlerde tam istihdam öncesi enflasyonist eğilimler ortaya çıkacaktır. Bu bağlamda, tam istihdamın sağlanması hedefinde ısrar, ekonomide enflasyonist baskıyı da beraberinde getirecek keza aynı şekilde, enflasyonist eğilimleri önlemeye yönelik [talebi daraltmak amacıyla] mali uygulamalar ekonomiyi tam istihdam dengesinden uzaklaştıracaktır.

B. Gelir Dağılımında Adalet [Belirli Bir Tüketim/Refah Düzeyine Ulaşılması] İle İktisadi Kalkınmanın Sağlanması Arasındaki Çatışma

Gelir dağılımında adalet sağlandıkça, bireylerin tüketim ve refah düzeyleri de artış gösterecektir. Ancak, özellikle gelişmekte olan ülkelerde tasarruf ve birikim yetersizliği nedeniyle, devletin bu alanda iktisadi kalkınmanın finansmanı için toplum kesimlerine çeşitli fedakarlıklar yüklemesi söz konusu olabilmektedir. Gerek zorunlu kamusal tasarrufları artırabilmek gerekse özel tüketimi kısıp özel tasarrufları artırabilmek için tüketim mallarının yüksek oranlı vergilendirilmesi ya da zorunlu tasarruf kesintileri gibi bazı önlemler alabilmektedir. Bu durumda da doğal olarak, iktisadi kalkınma hedefinin gelir dağılımında adalet hedefini ikincil plana atması ya da tersinin geçerli olması söz konusu olacaktır.

Diğer taraftan, iktisadi kalkınmanın sağlanmasına yönelik olarak, yüksek gelirle kesimlere ya da şirketlere sağlanacak vergisel ayrıcalıklar ya da kamu harcamaları aracılığıyla yapılacak transferler gelir dağılımında adaleti bozucu işlev görecektir.

C. Maliye Politikasının Amaçları İle Ekonomik ve Sosyal Haklar Arasındaki Çatışma

Özel mülkiyet hakkı, teşebbüs özgürlüğü, kazanılmış hakların korunması, hukuki güvenlik ilkesi gereğince düzenlemelerin geriye yürütülmemesi gibi temel hak ve özgürlükler, devlet tarafından kamu yararı nedeniyle kısıtlanabilmekte ve hatta ortadan kaldırılabilir. Kamulaştırma ya da devletleştirme uygulamaları, bu anlamda temel hak ve özgürlere müdahale anlamına gelmektedir. Aynı zamanda verginin kanunla konulması, ödeme gücüne göre alınması anayasal temel hükümleri arasında yer almaktadır. Ancak devlet zaman zaman toplumsal çıkarların daha baskın olması nedeniyle düşük gelirlilerden daha fazla vergi almak gibi uygulamalara girişebilmektedir.

D. Maliye Politikasının Amaçları İle Maliye Politikası Araçlarının Amaçları Arasındaki Çatışma

Maliye politikasının; gelir dağılımını düzenlemek, iktisadi kalkınma gibi amaçları bulunmakla birlikte maliye politikası araçlarının da [borçlanma politikasının; düşük maliyetli borçlanma, borçlanma alanlarını geliştirici ve uzun vadeli borçlanma gibi amaçları; vergi politikasının en yüksek gelir hedefini yakalaması, belirli sektörleri teşvik etmek gibi amaçları; kamu harcamalarının toplumsal ihtiyaçları karşılaması, gelir dağılımında adaleti sağlama gibi] amaçları bulunmaktadır.

Örnek olarak, borçlanma maliyetlerini minimize etme hedefi taşıyan borçlanma politikasının konjontüre bağlı olarak piyasadan likidite çekebilmesi için piyasa faiz oranlarından daha yüksek getiri sağlaması gerekmektedir. Bu durumda borçlanma politikasının amacı ile maliye politikasının amacı çatışmaktadır. Devlet tahvillerini daha çok yüksek gelirli satın aldıkları için, borçlanma politikasının amacı [uzun vadeli borçlanmak, istenilen ölçüde borçlanmak] ile gelir dağılımında adaletin sağlanması [maliye politikası amacı] çatışabilmektedir. Bir başka örnek ise, borçlanma ile iktisadi kalkınma arasında çatışmadır. Borçlanma politikasının amacı, borçları ve borçlanma ihtiyacının azaltılmasıdır. Oysa iktisadi kalkınmayı finanse edebilmek için devlet çoğu zaman borçlanmaya başvurmaktadır. Borçlarını azaltma yönünde bir politika uygularsa kalkınma hedefinden uzaklaşmakta; kalkınmaya yönelik yatırımlar için devletin yeni borçlanmalara gitmesi halinde ise borçlanma politikasının amacı ile çatışma ortaya çıkmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 21.** Vergilemede ödeme gücü ilkesini esas alan iktidar teorisinde, bireylerin kamu hizmetlerinden elde ettikleri fayda ile kamusal hizmetlerin finansmanına katılım amacıyla ödemiş oldukları vergi arasında herhangi bir ilişki kurulmamakta ve vatandaşların kamusal finansmana, ödeme güçleri oranında katılımı esas alınmaktadır.

İktidar teorisinin ilk ve en açık biçimde savunucusu, A. Smith'tir. Bunun dışında, J. S. Mill, Pigou ve Dalton gibi yazarlar da ödeme gücüne göre vergilemenin gereğine vurgu yapmışlardır. Bu çerçevede Mill, düz oranlı bir vergilemeden yana iken, Pigou artan oranlı vergileme yoluyla ödeme gücünün kavranması gerektiğini ifade etmiştir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 22.** Konut kira geliri elde eden kişilerin, yıllık olarak tespit edilen istisna tutarının [2024 yılı için istisna tutarı 33.000 TL.] altında kira geliri elde etmesi halinde beyanname vermesine gerek bulunmamaktadır.

İstisna tutarının üzerinde mesken kira geliri elde edilmesi halinde, yıllık beyanname ile beyan edilen kira gelirinden istisna tutarının düşülmesi gerekmektedir. Ancak kira gelirinin yanında ticari, zirai veya mesleki kazancını beyan etmek zorunda olanlar istisnadan yararlanamazlar. Dolayısıyla ev sahibi ticari kazanç elde ediyorsa her durumda kiranın beyanı gerekir.

Bir konuta birden fazla kişinin ortak olması halinde, bu konuttan elde edilen kira gelirlerinin vergilendirilmesinde, her bir ortak için istisna ayrı ayrı uygulanacaktır.

Mirasın paylaşılmamış olması halinde, her bir mirasçı istisnadan ayrı ayrı yararlanacaktır.

Bir mükellefin birden fazla konuttan kira geliri elde etmesi halinde, istisna kira gelirleri toplamına bir defa uygulanacaktır.

Gayrimenkul sermaye iratlarında tahsil esası geçerlidir. Bu nedenle kira tahsil edilemediği takdirde beyanı gerekmez.

Mükellefin beyan yükümlülüğü tam olarak yerine getirilmediği takdirde istisna haddinden yararlanılamaz.

Gayrimenkul sermaye iratlarında konut kira gelirlerinde tevkifat uygulaması söz konusu değildir. Bu nedenle kiracının istisna tutarını aşan kısım üzerinden vergi kesintisi yapması gerekmemektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 23.** Vergi ziya-ı suçu, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi nedeniyle, verginin zamanında tahakkuk ettirmemesi veya eksik tahakkuk ettirmesi ile oluşmaktadır. Şahsi, medeni haller veya aile durumu hakkında gerçeğe aykırı beyanlar ile diğer şekillerde verginin noksan tahakkuk ettirilmesine veya haksız yere geri verilmesine neden olunması da vergi ziya-ı suçu oluşturmaktadır.

Vergi ziya-ı suçunun cezası ziyaa uğratılan verginin bir katı kadar idari para cezasıdır.

Kaçakçılık fiillerinden biri ile vergi ziya-ına sebebiyet verilmesi durumunda ziyaa uğratılan verginin üç katı kadar idari para cezası uygulanacaktır.

Vergi incelemesine başlanılmasından veya takdir komisyonuna sevk edilmesinden sonra verilenler hariç olmak üzere, kanuni süresi geçtikten sonra verilen vergi beyannameleri için kesilecek ceza, ziyaa uğratılan verginin yüzde ellisi oranında uygulanacaktır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 24.** Mükellefle vergi idaresi arasındaki anlaşmazlıkların çözüm mercii bağımsız yargı organlarıdır. Yargı organlarından çıkacak karara göre işlem tahsis edilecektir. Ancak idare, kamu alacağının tahsilini hızlandırmak gibi bazı nedenlerle anlaşmazlığı dava konusu haline getirmeden çözümüne yönelik bir takım uygulamalar geliştirmiştir. Uyuşmazlıkların idari aşamada çözümüne yönelik bu müesseseler; İzaha davet, Hataların düzeltilmesi, uzlaşma, cezalarda indirim ve pişmanlıktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 25.** 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359'uncu maddesinde yazılı fiillerle verginin ziyaa uğratıldığına tespit edilmesine bağlı olarak tarh edilen verginin, gecikme faizi ve gecikme zammının tamamı ile kesilen cezaların yarısı ve buna isabet eden gecikme zammının; soruşturma evresinde ödenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında, kovuşturma evresinde hüküm verilinceye kadar ödenmesi halinde ise verilecek ceza üçte bir oranında indirilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 26. Müessese:** Sermayesinin tamamı bir kamu iktisadi teşebbüsüne (İDT) veya (KİK)'e ait olan ve teşebbüs yönetim kurulunun kararı ile kurulan işletme veya işletmeler topluluğudur.

Bağlı Ortaklık: Sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketlerdir.

İştirak: Kamu iktisadi teşebbüslerinin veya bağlı ortaklıklarının, sermayelerinin en az yüzde on beşine en çok yüzde ellisine sahip bulundukları anonim şirketlerdir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

27. Matrah Belirleme Usulleri

i. Beyan usulü

Beyan usulü matrah belirleme yönteminin mantığı, vergilendirilecek unsurun en iyi mükellefin kendisi tarafından bilinebileceği gerçeğine dayanmaktadır. Vergi mükellefi ya da vergi sorumlusu tarafından vergi matrahının, kanunda belirtilen esaslara göre saptanarak vergi idaresine bildirilmesidir.

Modern vergi sistemleri tarafından uygulanan yöntem beyan usulü matrah belirleme yöntemidir. Ancak etkin bir vergi denetimi ile desteklenmesi gerekmektedir.

ii. Karineler usulü (Dış Göstergeler usulü)

Karineler usulüne dış göstergeler usulü de denilmektedir. Vergi matrahı dışında bir takım ölçütlere bakılarak vergi matrahının tespit edilmesi şeklinde uygulanmaktadır. Örneğin mükellefin gelirinin ya da servetinin ölçüsü olduğu kabul edilen kapı, pencere, kira, oda sayısı gibi çeşitli göstergelerden yararlanarak matrah belirlenmektedir.

iii. Götürü usul

Vergiye esas olacak değer ya da miktar tek tek bireyler bazında değil de aynı durumdaki tüm konu ve mükellefler için genel ve objektif olarak belirlenmesi şeklindeki matrah belirleme yöntemidir.

iv. İdarece takdir usulü

Bu usulde takdir hakkı, mükelleflerle ilgili bazı göstergelere bakarak "kişisel vergi ve vergileme unsurları" idare tarafından takdir edilir. Bu yöntemin karineler usulünden farkı, ilkinde genel ve objektif bir tespit söz konusu iken, idarece takdir usulünde şahsi ve ailevi unsurlar dikkate alınabilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 28.** [Haldun] Laffer eğrisi vergi oranları ile vergi hasılatı arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

29. Tobin vergisi uluslararası sermaye hareketleri üzerinden vergi alınmasını ön gören kavramdır. Ramsey Vergisi: Vergilemede iktisadi etkinliği yani ikame etkisini en aza indirmek için Ramsey tarafından ortaya atılmış bir öneridir. Vergilemede etkinlik kaybını en aza indirecek vergilerine Ramsey tipi vergiler adı verilmektedir. En az geçim indirimi uygulaması: Kişinin kendisinin ve ailesinin asgari düzeyde yaşamını sürdürmeye yetecek gelirinin vergi dışı bırakılmasını öngörmektedir. Belirlenen fakirlik çizgisi altında gelir elde edenlerden vergi alınmamakla birlikte bu kimselere devlet tarafından ödeme yapılmasını da öngören sosyal transfer niteliğindeki uygulama negatif gelir vergisidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

30. BÜTÇE SİSTEMLERİ [BÜTÇELEME TEKNİKLERİ]

- Torba [Lump-Sum] Bütçe
- Geleneksel [Klasik - Örgüt] Bütçe Sistemi
- Performans Bütçe [İcraat Bütçesi] Sistemi
- Program Bütçe Sistemi
- Planlama Programlama Bütçeleme Sistemi,
- Sıfır Tabanlı Bütçeleme Sistemi
- Stratejik Planlara Bağlı Performans Esaslı Bütçe Sistemi

A. TORBA [LUMP - SUM] BÜTÇE

Bilinen en basit bütçe sistemidir. Harcamacı birimlere yapacakları hizmetlerle ilgili yeterli ödenek aktarılmasından ibarettir. Bu ödeneklerin alt kalemlerine inilmez ve harcama inisiyatifi tamamıyla harcamacı birime bırakılır.

Torba bütçe sisteminin basit olması, uygulamasının kolay olması gibi avantajlarının yanında harcamaların nereye yapıldığının bilinmemesi, etkilerinin ölçülememesi ve takdir yetkisinin çok geniş olduğu gibi eleştirilere de sahiptir.

B. GELENEKSEL [KLASİK - ÖRGÜT] BÜTÇE SİSTEMİ

Geleneksel bütçe sistemi, klasik maliye anlayışının bir neticesi olarak oluşturulmuş bütçe sistemidir. Ödenekler hizmetleri gerçekleştirecek idari birimlerin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmektedir.

- Bütçe girdi esaslıdır,
- Bütçe katı kurallar içermektedir.
- Bütçe merkezi bir planlamaya tabidir.
- İsrar ve suistimallerin önlenmesi amaçlanmaktadır,
- Kaynak tahsisinde etkinlik amacı taşımamaktadır,
- Ödenek tahsisi devletin örgüt yapısına dayalı olarak gerçekleşir,
- Yeni tekniklere açık değildir.
- Bütçe siyasi anlayış doğrultusunda şekillenmektedir,
- Bütçe hazırlama maliyetleri düşüktür,
- Sadece mali denetim söz konusudur, hesap denetimi esastır, performans denetimi yapılamaz,
- Plan – bütçe ilişkisi kuramaz, bir yıllık tahminlerde bulunulmaktadır,
- Harcama artışı otomatik bir hale getirilmiştir, ödenekler her yıl belirli oranlarda artırılarak bir sonraki yıl bütçesine yazılır.

C. PERFORMANS BÜTÇE [İCRAAT BÜTÇESİ] SİSTEMİ

Performans bütçe sistemi, klasik bütçede olduğu gibi kamu birimlerine ihtiyaç duydukları ödeneklerin aktarılmasından ziyade, kamu kurumlarının faaliyetleri ile bunları başarı düzeyleri üzerinde durmaktadır. Performans bütçe sisteminin amacı, mali yıl için kamu yönetimlerine ayrılan ödeneklerin amaçları gerçekleştirme derecelerini ortaya koymaktır. Bu nedenle hizmet etkinliği ve fayda maliyet analizlerini esas alan bir yapıya sahiptir.

Performans bütçeleme, faaliyetlerin birim maliyetlerini tahmin etmeye çalışmakta ve daha düşük maliyetle daha iyi hizmet üretimine zemin hazırlamaktadır.

Performans bütçe sisteminin yoğunlaştığı nokta girdilerin, kaynakların faaliyetlerinde nasıl kullanıldığına kaymaktadır. Bunun doğal sonucu olarak hesap verme sorumluluğu doğmaktadır.

Performans bütçe sistemi üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama sınıflandırma aşaması, ikinci aşama ölçüm ve son aşama ise değerlendirme aşamasıdır. Elde edilen sonuçlar raporlanacaktır.

D. PROGRAM BÜTÇE SİSTEMİ

Program bütçe kavramı ilk defa ABD de 1913-1915 yıllarında ortaya atılmıştır. Ülkemizde 1973 yılında uygulamaya konulmuştur. Kamu harcamacı birimlerince yapılması gereken hizmetlerin fonksiyonel bir sınıflandırmaya tabi tutulmasıdır. Program bütçe mevcut kaynaklarla en yüksek sosyal faydanın hangi hizmetlerle sağlanabileceği üzerine yoğunlaşmaktadır. Program bütçe ile planlama programlama ve bütçeleme sisteminin[PPBS] aynı başlık altında anlatan kaynaklarda mevcut ise de PPBS, planlama bütçe sisteminin daha kapsamlı ve gelişmiş bir versiyonu olarak farklılıklar arz etmektedir.

E. PLANLAMA PROGRAMLAMA BÜTÇELEME SİSTEMİ [PPBS]

Program bütçeleme sisteminde, devletin öncelikli amaçları belirlenerek bu amaçlara yönelik tüm faaliyetleri ve programları koordine etmek amaçlanmaktadır. Amaçlara yönelik faaliyetleri ya da programları hangi kamu kurumunun yerine getirmekte olduğuna önem verilmemektedir. PPBS, planlama, programlama, bütçeleme ve sistem analizi olmak üzere dört bileşenden oluşmaktadır.

Planlama; belirlenen amaçlara ulaşmak için gelecekte yapılması gereken faaliyetlerin saptanması anlamına gelmektedir. Amaçların belirlenmesi, fiziksel analiz, tahmini maliyet hesabının yapılması ve modelleştirme aşamaları planlama içerisinde değerlendirilmektedir.

Programlama; planlamanın ileriki aşamasıdır. Amaçlar ve bu amaçlara ulaşmak için gerekli kaynaklar arasından bir ilişki kurulmasıdır.

Bütçeleme; Plan ve programların yıllık bütçeler haline getirilmesi işlemidir.

Sistem analizi; Bütçe uygulama sonuçlarının fayda maliyet-analizi ve maliyet-etkinlik gibi çeşitli analiz yöntemlerine tabi tutulmasıdır. Sistem analizi aşaması belirlenen amaçların, eldeki mevcut araçlarla gerçekleştirilebilirliğinin test edilmesi aşamasıdır.

- PPBS çikti odaklıdır.
- PPBS'de hükümetin amaçları açıkça ortaya koyulmaktadır.
- PPBS Esnek bir şekilde düzenlenmektedir.
- PPBS' de fayda – maliyet analizi gibi yöntemlerden yararlanılmaktadır.
- PPBS' de hizmetlerin dağılımında fonksiyonel sınıflandırma esastır,
- PPBS sonuç odaklıdır ve faydayı esas alır.
- PPBS kalifiye eleman istihdamını gerekli kılmasının yanı sıra uygulanması zor ve masraflı bir sistemdir.
- Uzun vadeli hesapların yapılabilmesine imkan sağlayan bir yapıdadır.
- PPBS' de hukuki denetimin yanı sıra performans denetimi de mevcuttur.

F. SIFIR TABANLI BÜTÇELEME SİSTEMİ

Sıfır tabanlı bütçe, her yıl bütçenin geçmişi yokmuş gibi yapılmasıdır. Sil baştan her yıl yeni bir bütçenin yapılması anlamına gelen sistemde yıllar kendi içinde değerlendirilmektedir. Geçmişle geleceğin bağlantısız bir şekilde bütçe yapılması denetim zafiyeti, kaynak israfı gibi sorunlar oluşturacaktır.

G. STRATEJİK PLANLARA BAĞLI PERFORMANS ESASLI BÜTÇE SİSTEMİ

1993 yılında ilk kez ABD'de uygulanmış bir bütçe sistemidir. Sistem, parasal kaynak sağlamaya ve diğer kararların gerçekleştirilmesine dayanan hedef yönetimli ve sonuç odaklı olarak çalışmaktadır. Bu bütçeleme sistemi, stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu olmak üzere 3 temel unsur üzerine kurulmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 31.** Anayasanın 105. Maddesine göre; Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç 1 ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir. Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak 15 kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu 2 ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona 1 aylık yeni ve kesin bir süre verilir. Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren 10 gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren 10 gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması 3 ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır. Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı, seçim kararı alamaz. Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanının görevi sona erer. Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 32. Yasama Dönemi:** İki genel seçim arasındaki kural olarak beş yıllık süreye yasama dönemi denir. Yasama dönemi bir genel seçimle başlar ve bir sonraki genel seçime kadar sürer.

Yasama Yılı: Yasama döneminin birbirine eşit her bir yıllık parçasına yasama yılı denir. Yasama yılı 1 Ekim'de başlar 30 Eylül'de sona erer. Bir yasama dönemi kural olarak beş tane yasama yılından oluşur. 1 Ekimde yasama yılı başladığı için bütün milletvekilleri kural olarak kendiliğinden, davetsiz olarak toplanmak zorundadır.

TBMM bir yasama yılında 1 Temmuz'dan- 1 Ekim'e kadar en çok üç ay tatil yapabilir. Ayrıca TBMM normal çalışma dönemlerinde 15 günü geçmemek üzere ve genel kurulun kararıyla dilediği zaman çalışmalarına ara verebilir. Ara verme süresi bir seferde 15 günü geçemez.

Meclisin Toplanması: TBMM her yıl 1 Ekim günü davete gerek olmadan kendiliğinden toplanır.

Olağanüstü Toplantı: TBMM'nin ara verme veya tatil sırasında olağanüstü sebeplerle toplantıya çağırılmasına olağanüstü toplantı denir. TBMM 2 şekilde olağanüstü toplantıya çağırılabilir:

1. Cumhurbaşkanı tarafından doğrudan doğruya

2. TBMM Başkanı tarafından ise

-Ya doğrudan doğruya

-Ya da TBMM üye tamsayısının 1/5'nin (120 mv.) yazılı talebi üzerine

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 33.** Devlet Denetleme Kurulu: Doğrudan cumhurbaşkanına bağlı olan ve idarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla Anayasa ile öngörülmüş bir kuruldur.

Devlet Denetleme Kurulunun (DDK) özellikleri şunlardır:

- DDK Cumhurbaşkanlığına bağlıdır ve Cumhurbaşkanının talimatı üzerine harekete geçer.
- DDK;

tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta,

kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında,

her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında,

kamuya yararlı derneklerle vakıflarda,

her türlü idari soruşturma (2017), inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar

- 2017 Anayasa değişikliği ile Silahlı Kuvvetler de DDK'nın görev alanına sokulmuş olup şu an sadece yargı organları ile ilgili denetleme yapamaz.
- Devlet Denetleme Kurulunun Başkanı ve üyeleri, Cumhurbaşkanınca atanır.

Kurul kararları gizlidir. Yapılan denetim, inceleme sonucunda alınan kararlar bir rapor halinde Cumhurbaşkanına sunulur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 34. 1. İdari Sözleşmeler:** İdari sözleşmeler, idarenin bir kamu hizmetinin görülmesi amacı ile yaptığı ya da idarenin üstün ayrıcalık ve yetkilerle donatıldığı, idare hukukuna tabi olan ve sözleşmeden doğan uyumsuzlukların idari yargıda görüldüğü sözleşmelerdir.

Bazı sözleşmeler doğrudan doğruya kanunda idari sözleşme olarak nitelendirilmiştir. Bunlar:

- İltizam sözleşmeleri
- İstikraz (Borçlanma) sözleşmeleri
- İmtiyaz sözleşmeleri
- Yeraltı ve yerüstü servetlerin işletilmesi sözleşmeleri
- İdari hizmet sözleşmeleri
- Orman işletme sözleşmeleri

Kanunda doğrudan doğruya kanunda idari sözleşme olarak nitelendirilmemiş olan bir sözleşmenin idari sözleşme olarak kabul edilmesi için şu ölçütlerin var olması gerekir:

1. Sözleşmenin taraflarından biri idare olmalıdır. İdari sözleşmelerde, sözleşmenin en az bir tarafı idaredir. İdari sözleşmelerin diğer tarafında özel hukuk tüzel kişisi yer alabileceği gibi, başka bir idare de yer alabilir. Yani iki idare de kendi aralarında bir idari sözleşme yapabilirler.
2. Sözleşmenin konusu bir kamu hizmetinin yürütülmesini sağlamak olmalı ya da sözleşmeyle idareye üstün yetki ve ayrıcalıklar verilmelidir. İdareye özel hukuk sözleşmelerindekileri aşan bazı üstünlük ve ayrıcalıkların tanınmış olması da o sözleşmelerin idari sözleşme olmasını sağlar. Örneğin, İdare idari sözleşmelerde tek yanlı fesih, tek yanlı değiştirme, ceza verme, işletmeye el koyma gibi yetkilerle donatılabilir.

- 2. İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri:** İdare de tıpkı özel hukuk kişileri gibi özel hukuk kuralları uyarınca satım, kira gibi sözleşmeler kurabilir.

İdarenin özel hukuk sözleşmelerinde, taraflar arası hukuksal eşitlik söz konusudur.

Kural olarak, idarenin özel hukuk sözleşmelerinden kaynaklanan uyumsuzlukların çözüm yeri adli yargıdır. Ancak özel hukuk sözleşmelerinde, sözleşme akdedilinceye kadar çıkan uyumsuzluklar idari yargıya tabidir.

İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri Örnekleri

- Yap-işlet sözleşmeleri
- Yap-işlet-devret sözleşmeleri
- Abonelik sözleşmeleri
- Öğrenci burs-kredi sözleşmeleri
- Özel hukuk kişileri ile yapılan mal alım, satım sözleşmeleri

İdare bünyesinde işçi olarak çalışan personel ile yapılan iş (hizmet) sözleşmeleri

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

35. İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır.

2. Dilekçelerde;

- a) Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları veya unvanları ve adresleri ile gerçek kişilere ait Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası,
- b) Davanın konu ve sebepleri ile dayandığı deliller,
- c) Davaya konu olan idari işlemin yazılı bildirim tarihi,
- d) Vergi, resim, harç, benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarına ilişkin davalarla tam yargı davalarında uyumsuzluk konusu miktar,
- e) Vergi davalarında davanın ilgili bulunduğu verginin veya vergi cezasının nevi ve yılı, tebliğ edilen ihbarnamenin tarihi ve numarası ve varsa mükellef hesap numarası,

gösterilir.

3. Dava konusu kararın ve belgelerin asılları veya örnekleri dava dilekçesine eklenir. Dilekçeler ile bunlara ekli evrakın örnekleri karşı taraf sayısından bir fazla olur.

Dilekçelerin harç ve posta ücretleri alındıktan sonra deftere derhal kayıtları yapılarak kayıt tarih ve sayısı dilekçenin üzerine yazılır. Dava bu kaydın yapıldığı tarihte açılmış sayılır. Herhangi bir sebeple harcı veya posta ücreti verilmeden veya eksik harç veya posta ücreti ile dava açılmış olması halinde, otuz gün içinde harcın ve posta ücretinin verilmesi ve tamamlanması hususu daire başkanı veya görevlendireceği tetkik hakimi, mahkeme başkanı veya hakim tarafından ilgiliye tebliğ olunur. Tebligata rağmen gereği yerine getirilmediği takdirde bildirim aynı şekilde bir daha tekrarlanır. Harç veya posta ücreti süresi içinde verilmez veya tamamlanmazsa davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve davacıya tebliğ olunur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

36. İlk Derece Mahkemesi Olarak Görevleri (Danıştay K. m.24)

- Cumhurbaşkanlığı kararları,
- Cumhurbaşkanınca çıkarılan **Cumhurbaşkanlığı kararnameleri dışındaki** düzenleyici işlemler
- Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemler
- Danıştay İdari Dairesince veya idari İşler Kurulunca verilen kararlar üzerine uygulanan eylem ve işlemler
- Birden çok idare veya vergi mahkemesinin yetki alanına giren işler
- Danıştay Yüksek Disiplin Kurulu kararları
- Tahkim yolu öngörülmeleyen kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan idari davalar
- Belediyeler ile il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatlarını kaybetmeleri hakkındaki davalar

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

37. Borçlar Hukukuna göre icap, sözleşmeyi kuracak olan taraflarca irade beyanlarının ilk yapılmasına denir. İcap, sözleşme konusu şeyin tüm unsurlarını içerek şekilde yapılmalıdır. Aksi halde icap değil icaba davet söz konusu olur.

Örneğin 2020 model aracımı 120.000 TL'ye satıyorum demek icaptır. Ödeme şartları ve benzeri konular sözleşmenin tali unsurları olduğundan icapta dillendirilmesine gerek yoktur. İcap karşı tarafa ulaştığında karşı taraf kabul beyanını icabı yapana iletir iletmez de sözleşme kurulmuş olur. Bu durumda her iki taraf da hallerinin gerektirdiği üzere borç altına girerler.

Sorumuzda A, B D ve seçenekleri yapılan bir icabın kabulünü ifade eder. D seçeneğinde galerici aracın satışı konusunda araç sahibi ile anlaşmıştır. Bu anlamda satış ilanı vermesi aracın satışı konusunda araç sahibinin icabının kabulü anlamına gelir. Ancak C seçeneğinde icap vardır ve henüz kimse içeri girip bu malı alıyorum dememiştir. Bir müşterinin mağazadan içeri girip bu malı alıyorum demesi icabın kabulü sonucunu doğuracaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 38.** Birbirine karşılıklı ve aynı cinsten muaccel borçları bulunan iki kişiden birinin diğerine tek taraşı irade açıklamasıyla borçların az olan tutarında sona erdirilmesine takas (ödeşme) denir. Takas, yenilik doğuran bir haktır. Takas, tek taraşı varması gereken bir irade açıklaması ile kullanılmaktadır böylelikle de karşı tarafın kabul ya da reddine bağlı değildir

Takasın Koşulları:-Taraflar birbirinden karşılıklı olarak alacaklı olmalıdırlar. Böylelikle her biri diğerinden -başkasından değil- istemeye hak kazandığı takası mümkün alacağını birbiriyle takas edebilmektedir.

- İki tarafın birbirine borçlarının konusu olan ve birbirinden isteyebileceği aynı tür edim olmalı yani borçlar özdeş olmalıdır. İki tarafın birbirinden alacaklı olduğu para alacakları bakımından özdeşlik her durumda vardır. Paranın dışında diğer özdeş edimler arasında da takas yapılması mümkündür. Bu anlamda tahıl ve tahıl (buğday ve arpa) ya da hayvan ve hayvan (inek ve at) değil, buğday ve buğday, arpa ve arpa, üzüm ve üzüm, inek ve inek, at ve at vb. edimler arasında özdeşlik bulunur.
- Her iki edimde muaccel olmalıdır. Bununla birlikte her ikisinin de aynı anda muaccel olması şart değildir. Bunların takas edilebilecekleri anda muaccel olmaları gerekli ve yeterlidir. İki alacağında muaccel olması kuralının bir istisnası iflasta bulunmaktadır. Bir kişinin iflası hâlinde onun tüm borçları muaccel hâle gelir ve alacaklıları alacaklarını iflas edene olan vadesi gelmemiş borçlarıyla takas edebilirler. Ayrıca zamanaşımına uğramış bir alacağın da takası mümkündür. Bunun için, takas edilen alacağın takas imkânı doğduğu anda henüz zamanaşımına uğramamış olması gerekmektedir

Tek taraflı varması gereken bir hukuksal işlemle takas açıklaması yapılmış olmalıdır. Takasın, böyle bir tek taraflı varması gereken irade açıklamasıyla beklenen hükmünü doğurabilmesi için takastan feragat edilmemiş ve takasın karşı tarafın rızasına bağlı tutulmamış olması gerekmektedir.

Takas, karşılıklı borçları, az olanı kapsamında sona erdirir. Yenilik doğuran hak olan takas açıklaması karşı tarafa varınca derhâl etkisini doğurur.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 39.** Türk hukukunda, kural olan paylı borçluluktur. Yani, açık bir anlaşma yok ve borcun niteliği de engellemiyorsa birden çok borçlunun her biri kendisine düşen payı ifa etmekle borçtan kurtulur. O hâlde alacaklı A, 1000 TL alacağını, kendisine karşı borcu eşit paylarla üstlenmiş olan B, C, D ve E'den her birinden 250 TL isteyerek/alarak elde edebilecektir. Borç bölünemez nitelikte ise borcun bu niteliği paylı borçluluğun ortaya çıkmasına engeldir. Bölünemez borç, yasaya veya tarafların iradelerine göre ya da niteliği gereği bölümlere ayrılarak ifası mümkün olmayan borcu ifade eder. Borç bu nitelikte ve borçlu sayısı birden çok ise borçlulardan her biri borcun tamamından sorumludur. Böylelikle borçlulardan her biri ancak tüm borcu ifa etmekle borçtan kurtulabilirler.

Paylı borçluluk kuralının istisnası olan müteselsil borçluluk, bölünebilir edimin konu edildiği bir ve aynı borçtan dolayı birden fazla borçlunun bulunduğu, alacaklının bu borçlulardan dilediğince seçtiği birinden ya da tümünden birden alacağın tamamen ya da kısmen ifasını isteyebileceği birlikte borçluluk ilişkisidir. Müteselsil borcun kaynağı kanun, taraf iradeleri ya da yargı kararı olabilir. Müteselsil borçluluk, daha çok sözleşmesel kaynaklı olarak doğmaktadır. Müteselsil borçluluğun sözleşmeden doğabilmesi, bütün borçlular tarafından açıkça anlaşılabilir müteselsil borçluluk iradesi açıklanmış olmasına bağlıdır. Birden çok borçludan her biri, alacaklıya karşı borcun tamamından sorumlu olmayı kabul ettiğini bildirirse, müteselsil borçluluk doğar.

Böyle bir bildirim yoksa, müteselsil borçluluk ancak kanunda öngörülen hâllerde doğar.

Yasal teselsül olarak da adlandırılan yasada açıkça müteselsil borç ilişkisi doğduğu öngörülen durumlar da bulunmaktadır. Örneğin sözleşme dışı sorumluluk doğuran bir olayda zarardan birden fazla kişinin sorumlu tutulduğu durumlarda müteselsil borçluluk söz konusu olur

Yargısal teselsül ise bir mahkeme kararı ile yaratılan teselsüllü borçluluk hâlidir. Gerçekten birden fazla davalının bulunduğu bir dava sonucunda yargılama giderlerinin ilgililere teselsüllü olarak yüklenmesine ilişkin bir karar verilerek de müteselsil borç yaratılabilmektedir.

Her borçlu müteselsil borcun sebep ve konusuna ilişkin ortak savunmaları yapmaya yetkili ve yükümlüdür. Örneğin; borcun doğmadığı çünkü muvazaalı işlem bulunduğu ya da zamanaşımının dolduğu ileri sürülebilir. Ortak savunma olanağını kullanmayan borçlu, diğer borçluların durumunu ağırlaştırdığı oranda onlara karşı sorumludur. Her biri kişisel savunma olanaklarından da yararlanabilir; örneğin kendisinin alacaklıdan olan alacağı ile bu borcunu takas edebilir. Bir borçlu için kişisel nitelikte olan savunma olanağı diğer borçlu tarafından kullanılamaz fakat ilgili borçlu kişisel savunma olanağını bir kez kullanınca bu diğerleri açısından da etkili olur. Müteselsil borçlulardan biri, alacaklıya karşı, ancak onunla kendi arasındaki kişisel ilişkilerden veya müteselsil borcun sebep ya da konusundan doğan def'i ve itirazları ileri sürer. Müteselsil borçlulardan biri ortak def'i ve itirazları ileri sürmezse, diğerlerine karşı sorumlu olur.

Alacaklı alacağını bir ya da birkaç borçludan tamamen almış ise tüm borçluların alacaklıya karşı borçları sona erer. A'nın, B ve C'ye 100 TL ödünç verdiği düşünülün. B ve C, A'ya müteselsil borçluluk açıklaması yapmış iseler A, alacağın tümünü onlardan herhangi birinden, örneğin B'den isteyebilir. Kendisinden istemde bulunulan borçlu B borcun tümünü ifayla yükümlüdür. İstemle karşılaşan borçlu B, alacaklıdan, diğer borçlu C ile yaptıkları anlaşmaya göre kendisine düşen payı (kısmen) ifa ile borçtan kurtarılmasını isteyemez. İfade bulunan borçlu ya da borçlular alacaklıya halef olur ve her biri kendi payını aşan kısmı diğer borçlulara payları oranında rücu edebilir. Alacaklı, borcun tamamının veya bir kısmının ifasını, dilerse borçluların hepsinden, dilerse yalnız birinden isteyebilir. Borçluların sorumluluğu, borcun tamamı ödeninceye kadar devam eder. Borçlulardan biri, ifa veya takasla borcun tamamını veya bir kısmını sona erdirmişse, bu oranda diğer borçluları da borçtan kurtarmış olur.

Zamanaşımından önceden feragat edilemez. Müteselsil borçlulardan birinin feragat etmiş olması, diğerlerine karşı ileri sürülemez.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 40.** Elbirliği mülkiyeti MK 701 maddede tanımlanmıştır. Buna göre; Kanun veya kanunda öngörülen sözleşmeler uyarınca oluşan topluluk dolayısıyla mallara birlikte malik olanların mülkiyeti, elbirliği mülkiyetidir. Elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır.

Elbirliği mülkiyetinin ortaya çıkardığı hükümler ise yine MK 702'de düzenlenmiş ve şu şekilde sayılmıştır:

1. Ortakların hakları ve yükümlülükleri, topluluğu doğuran kanun veya sözleşme hükümleri ile belirlenir.
2. Kanunda veya sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça gerek yönetim, gerek tasarruf işlemleri için ortakların oybirliğiyle karar vermeleri gerekir.
3. Sözleşmeden doğan topluluk devam ettiği sürece, paylaşma yapılamaz ve bir pay üzerinde tasarrufta bulunulamaz.
4. Ortaklardan her biri, topluluğa giren hakların korunmasını sağlayabilir. Bu korumadan bütün ortaklar yararlanır.

MK 703'e göre, elbirliği mülkiyeti, malın devri, topluluğun dağılması veya paylı mülkiyete geçmesiyle sona erer.

A seçeneği, Mal ortaklığı rejimi, ortaklık malları ile eşlerin kişisel mallarını kapsar. MK 257/3'e göre hiçbir eş, ortaklık payı üzerinde tek başına tasarruf hakkına sahip değildir. Dolayısıyla mal ortaklığında elbirliği mülkiyeti söz konusudur.

B seçeneği, Adi ortaklık sözleşmesi, iki ya da daha fazla kişinin emeklerini ve mallarını ortak bir amaca erişmek üzere birleştirmeyi üstlendikleri sözleşmedir (BK 620).

Ortaklık için edinilen veya ortaklığa devredilen şeyler, alacaklar ve aynı haklar, ortaklık sözleşmesi çerçevesinde elbirliği hâlinde bütün ortaklara ait olur (BK 638). Dolayısıyla elbirliği ortaklığı söz konusudur.

C seçeneği, TTK 124. Madde de komandit şirket şahıs şirketi olarak sayılmıştır. Şahıs şirketlerinde ortaklık payı konulan sermaye kadardır. Elbirliği ortaklığı değil sermaye ortaklığı söz konusudur ve bu nedenle elbirliği mülkiyeti söz konusu değildir.

D seçeneği, Aile malları ortaklığında elbirliği mülkiyeti söz konusudur.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. DENEME ÇÖZÜMLERİ

41. Hukukumuzda 2 grup sınırlı ehliyetli bulunmaktadır. Bu 2 grubun ortak özelliği, ayırd etme gücünün bulunmasıdır.

- Ayırd etme gücü olan fakat ergin olmayanlar
- Ayırd etme gücü olup ergin de olan fakat haklarında kısıtlama kararı verilmiş olanlar.

Her iki grup için de temel kural, fiil ehliyetlerinin bulunmamasıdır. Bir kere kendilerini borç altına sokan işlemleri tek başlarına yapamazlar. Bu tür hukuki işlemler, ya yasal temsilcileri tarafından (veli-vasi) yapılır veya yasal temsilcileri tarafından onay alarak işlemi yapabilirler. Örn: 16 yaşında ve ayırd etme gücü olan Hasan, kendisine mağazadan bir bisikleti tek başına alamaz çünkü bisikletin parasını ödeme borcu altına girmektedir. Şayet bu işlemi tek başına yaparsa, bu işlem tek tarafı bağlamazlık yaptırımına tabi olur ve işlem Hasan'ı bağlamazken, mağaza sahibini bağlar.

Sınırlı ehliyetliler, kendilerini borç altına sokmayan, sadece kendilerine kazanım sağlayan işlemleri ise tek başlarına yapabilirler. Örn: Yukarıdaki Hasan, kendisine harcaması için verilen 20 TL'yi kabul edebilir zira burada kendisine bir bağış yapılmaktadır.

Sınırlı ehliyetliler yine şahıslarına sıkı bir şekilde bağlı olan hakları da tek başlarına kullanabilirler. Örn: kendisine hakaret eden şahsa tazminat davası açma gibi

Önemli: Sınırlı ehliyetlilerin ne kendilerinin ne de bunlar adına yasal temsilcilerinin dahi yapamayaacağı yasak işlemler bulunmaktadır. Bu işlemler

- vakıf kurma
- Önemli miktarda bağış yapma
- Kefil olma

Sınırlı ehliyetliler işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de sorumludurlar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

42. Gerçek kişiler arasında ya kan bağı yolu ile doğal veya yapay yollarla kurulan yakınlık ilişkisine hısımlık denir. Hısımlık 3 temel şekilde görülür:

- Kan Hısımlığı:** Kişiler arasında kan bağına dayanan hısımlıktır. İki tür kan hısımlığı vardır:

- Alt soy-üstsoy hısımlığı:** Biri diğerinden gelenler arasındaki kan hısımlığı türüdür. Kişiden gelen çocuklarından itibaren torunları, torun çocukları vs. şeklinde düz çizgi olarak aşağıya doğru ve kişinin kendilerinden geldiği ana babası, dede, anneanne ve babaannesi vs. şeklinde düz çizgi olarak yukarıya doğru bir hısımlık söz konusudur.

İki kişi arasında hısımlığın derecesini hesaplamak için çizgilerin sayısı sayılır. İki kişi arasında yer alan yatay çizgiler, evlilik durumunu göstermek için kullanılır. Yukarıdaki şekilde A ve B arasındaki hısımlığı belirlemek istersek 1. Dereceden altsoy-üstsoy kan hısımlığı olduğu görülecektir. C ile B arasında ise 4. Dereceden altsoy-üstsoy kan hısımlığı vardır.

- Yansoy hısımlığı:** Ortak bir soydan, kökten gelenler arasındaki hısımlıktır. Kardeşler ve kardeş çocukları arasında, amca-yeğen, dayı-yeğen, hala-yeğen ve teyze-yeğen arasında görülen hısımlık yansoy hısımlığıdır.

- Kayın hısımlığı:** Evlenme yolu ile kurulan hısımlıktır. Buna göre eşlerden birisi ile diğer eşin kan hısımları arasında aynı türden ve dereceden kayın hısımlığı ortaya çıkar. Yapılması gereken şey, kişinin kendisine göre hısımlığın türünü ve derecesini belirlemek, eşi için ise kan hısımlığı yerine kayın hısımlığı kelimesini koymaktır. Örneğin, kişi ile teyzesi arasında 3. Dereceden yansoy kan hısımlığı varken, bu kişinin eşi ile teyzesi arasında yine 3. Dereceden ve yine yansoy türünde ama kayın hısımlığı söz konusu olacaktır.

Evlenme ile oluşan kayın hısımlığı, evlilik sona erse bile ortadan kalkmaz. Yine her bir eşin kendi hısımlarının birbirlerine karşı hiçbir hısımlığı da yoktur. Toplumumuzda bu durum dünlük olarak adlandırılabilir da hukuken hısımlık değildir.

- Evlat edinme:** Hukukumuzda hakim kararı ile kurulan evlatlık ilişkisi sonucu, sadece evlat edinen ile evlatlık ve evlatlığın altsoy arasında yapay tarzda bir altsoy-üstsoy hısımlığı kurulur. Evlatlık ile evlat edinenin diğer hısımları arasında ya da evlat edinen ile evlatlığın hısımları arasında herhangi bir hısımlık ilişkisi ortaya çıkmaz.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 43.** Çek emre yazılı olmakla birlikte nama ya da hamiline de olabilir. Çek hamiline ise ya da belirli bir kişinin ismi ile birlikte hamiline kaydını içeriyorsa (bu çeklerde hamiline yazılı çek sayılır.) teslim yolu (ziyettiliğin devri) ile devredilir. Hamiline yazılı bir çek ciro ile devredilmişse bu durum çekin hamiline olma niteliğini değiştirmez. Sadece ciranta müracaat borçlusu olarak sorumlu olur.

Nama yazılı bir çek alacağın temlik ve teslim yolu ile devredilir. Emre yazılı çek ise ciro ve teslim yolu ile devredilir. Çekte temlik ve tahsil cirosu yapılabilir. Bono ve poliçeden farklı olarak çeklerde rehin cirosu yapılamaz. Çek muhataba ciro edilemez. Çekin muhatap bankaya cirosu makbuz hükmündedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 44.** Ticaret unvanı, tacirin ticari iş ve eylemlerinde kullandığı adıdır. Her tacir ticari işletmesiyle ilgili işlemlerinde bu adı kullanır. Unvan taciri tanıtmaya ve diğer tacirlerden ayırd etmeye yarar. Oysa işletme adı taciri değil işletmenin kendisini gösterir ve o işletmenin benzer işletmelerden ayırd edilmesine hizmet eder. Marka ise, işletmenin ürettiği mal ve hizmetleri tanıtmaya ve benzer ürünlerden ayırd etmeye yarar. Kısaca formüle edersek ticaret unvanı tacir için, işletme adı işletmenin kendisi için, marka ise işletmenin ürettiği mal ve hizmetler için seçilir ve kullanılır.

Ticaret Unvanının Oluşturulmasındaki Sistemler: Bu konuda, serbestlik, gerçeklik ve karma olmak üzere üç farklı sistem kullanılmaktadır. Gerçeklik sisteminde, seçilen bir unvanın gerçeğe tam uygun olması gerekir. Serbestlik sisteminde, bir tacir, istediği şekilde ticaret unvanını oluşturabilir. Karma sisteminde ise, kural olarak seçilecek unvan gerçeğe uygun olmalıdır. Fakat unvanın değişikliklerden etkilenmediği hâller ile unvana eklenti yapılan hâllerde bu kuralın istisnalarının ortaya çıktığı söylenebilir. Türk Hukukunda karma sistem uygulanır.

Ticaret unvanı, çekirdek kısım + ihtiyari veya zorunlu eklerden meydana gelir.

Gerçek Kişi tacirde çekirdek kısımda kişinin kısaltılmadan yazılacak ad ve soyadı bulunur.

Bir adi şirket ticari işletme işletir ise şirketin tüzel kişiliği olmadığı için adi şirketin ortaklarının her biri tacir sayıldığından, ayrı ayrı birer ticaret unvanı seçmeleri ve yanına, yanılmayı önlemek için "ortakları" ibaresini koymaları gerekir. Örneğin, "Ali Kaya ve Ortakları" gibi.

Ticaret Şirketleri - Kolektif Şirket: Ticaret unvanında tüm ortakların veya hiç olmazsa birisinin kısaltılmaksızın ad ve soyadı ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Örneğin, Ali Taş ve Veli Kaya Kolektif Şirketi ya da Ali Taş Kolektif Şirketi gibi.

- Komandit Şirket: Gerek adi gerek paylı komandit şirketlerde iki tür ortak vardır. Ortaklardan bir kısmı komandite (sınırsız sorumlu), diğer bir kısmı ise komanditer (sınırlı sorumlu) ortaktır. Ticaret unvanında komandite ortaklardan en az birisinin kısaltılmaksızın ad ve soyadı ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Komanditer ortağın ismi unvanda bulunamaz. Buna rağmen ismine unvanda yer verilen komanditer ortak, komandite ortak gibi sorumlu olur; ayrıca cezai yaptırım uygulanır.
- Anonim ve Limited Şirket ile Kooperatif: Bunların unvanlarında mutlaka işletme konusu ile şirket ve türünü gösteren ibare bulunmalıdır. Örneğin, "İnşaat ve Ticaret Anonim Şirketi" (veya AŞ), "Turizm ve Seyahat Limited Şirketi", "Yapı Kooperatifi" gibi. Fakat unvana bir gerçek kişinin ad ve soyadı eklenirse, şirket ve türünü gösteren ibareler kısaltılamaz.
- Dernek, Vakıf ve Diğer Tüzel Kişiler: Bunların ticaret unvanları adlarından oluşur.
- Donatma İştiraki: Ticaret unvanı, müşterek donatanlardan birinin ad-soyadı veya gemi adı ile donatma iştirakini gösteren ibareden oluşur. "Temel Ofli Donatma İştiraki" veya "Karadeniz Gemi Donatma İştiraki" gibi.

Ek Kısmı: Ek seçmek kural olarak ihtiyari, istisnaen zorunludur. Ek seçmenin zorunlu olduğu istisnai hâller şunlardır: 1. Bir ticaret unvanına, Türkiye'nin herhangi bir yerinde daha önce tescil edilmiş bir ticaret unvanından ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapmak zorunludur. 2. Her şube, merkezinin unvanına şube olduğunu belirten ek yapmak zorundadır. "Türkiye İş Bankası Hereke Şubesi" gibi. Ayrıca merkezi yurt dışında olan bir işletmenin Türkiye'deki şubesinin unvanında, merkezin ve şubenin bulunduğu yer ile şube ibaresinin yer alması gerekir. 3. Bir şirket sona ermiş ve malvarlığının tasfiyesine başlanmış ise, unvanının sonuna "tasfiye hâlinde" ibaresinin eklenmesi gerekir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

45. Alacaklı veya borçlu, hacizden itibaren bir yıl içinde haczolunan malın satışını isteyebilir. Bir malın satılması kanuni müddet içinde istenmez veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

46. **İhtiyatlılık Kavramı:** Muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşılabileceği risklerin, muhtemel gider ve zararların göz önüne alınmasını ifade eder. (tedbirli olmak, dikkatli olmak)

- Bu kavram gereği ileride doğabilecek gider ve zararlar için varlıklarda karşılık ayrılır. Ancak muhtemel gelir ve karlar için ise herhangi bir işlem yapılmaz. Bu nedenle Gelir Tablosuna Gerçekleşmiş Hasılat ilkesi konmuştur.
- Bu kavram gereği şüpheli alacaklar ve değeri düşen varlıklar için karşılık ayrılır.
- İşletmeler bu kavram gereği ileride karşılaşılabilecek risklere karşı önlem almak ve özkaynak yapısını güçlendirmek için elde ettiği dönem karından yedek ayrırırlar.
- İhtiyatlılık kavramı fazla karşılık ve gizli yedek ayrılmasına gerekçe oluşturamaz.

A seçeneği: Kişilik kavramına aykırıdır çünkü ortağın kendisi için yaptığı harcamalar ortaklardan geri tahsil edilmeli ve 131 Ortaklardan Alacaklar Hesabında izlenmelidir.

B seçeneği: **İhtiyatlılık** kavramına aykırıdır çünkü vadesi geldiğinde yazılı olarak istenmesine rağmen tahsil edilemeyen alacak için karşılık ayrılması gerekir.

C seçeneği: **İhtiyatlılık** kavramına uygundur **çünkü** satış henüz gerçekleşmemiştir, muhtemel gelir ve karlar için ise herhangi bir işlem yapılmaz.

D seçeneği: Kişilik maliyet kavramına uygundur **çünkü** malların alış bedeline alış giderleri de eklenerek Ticari Mallar hesabında izlenmelidir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

47. 391 Hesaplanan KDV (tahsil edilen) > 191 İndirilecek KDV (ödenen) → Fark 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabının alacağında izlenir. Tahsil ettiğimiz KDV ödediğimiz KDV den büyük olduğundan devlete KDV borcumuz doğar.

391 Hesaplanan KDV (tahsil edilen) < 191 İndirilecek KDV (ödenen) → Fark 190 Devreden KDV Hesabının borcunda izlenir. Bu durumda da ödediğimiz KDV tahsil ettiğimiz KDV'den daha büyük olduğu için devletten alacağımız doğar. Ancak devlet KDV iadesi yapmadığı için bu farkı ilerdeki KDV borcundan mahsup etmek amacıyla 190 devreden KDV hesabında izlenir.

193 İndirilecek KDV Hesabı aktif bir hesap olduğundan borç kalanı, 391 Hesaplanan KDV Hesabı pasif bir hesap olduğundan alacak kalanı verir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

48. **Senedin teminat olarak verilmesi:**

----- / -----	
121 Alacak Senetleri	XX
- Teminatdaki Senetler	
121 Alacak Senetleri	XX
- Cüzdandaki Senetler	
----- / -----	

Senedin bankaca tahsili:

----- / -----	
102 Bankalar	XX
770 Genel Yönetim Gideri (*)	XX
121 Alacak Senetleri	XX
- Tahsildeki Senetler	
----- / -----	

(*) Yapılan kesinti banka komisyonudur. Bu hesap yerine 653 Komisyon Gideri Hs da kullanılabilir.

Senedin takibe verilmesi:

128 Şüpheli Ticari Alacak	XX	
121 Alacak Senetleri		XX
- Protestolu Senetler		

Senedin iskontosu (kırdırılması)

100 Kasa	XX	
780 Finansman Giderleri	XX	
121 Alacak Senetleri		XX
Cüzdandaki Senetler		

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 49. 197 Sayım ve Tesellüm Noksanları Hs:** Varlıkların fiziki sayımları sırasında ortaya çıkan eksiklikler, nedeni bulununcaya kadar bu hesabın borcuna kaydedilir. Eksikliğin nedeni bulununca hesap alacaklandırılır.

397 Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hs: Varlıkların fiziki sayımları sırasında çıkan fazlalıklar, nedeni bulununcaya kadar bu hesabın alacağına kaydedilir. Fazlalığın nedeni bulununca hesap borçlandırılır.

Bu iki hesap için de envanter değeri (muasebe dışı envanter) esas alınır. Yani, fiili sayım esas alınır:

Muhasebe Dışı Envanter > Muhasebe İçi Envanter → Fazla

Muhasebe Dışı Envanter < Muhasebe İçi Envanter → Noksan

153 TİCARİ MALLAR HS	
250.000	180.000
70.000	

Stoklarını devamlı envanter yöntemiyle izleyen işletmelerde 153 Ticari Mallar Hesabının kalanı kayıtlı stok tutarını verir. Sayım sonucu ise fiili stok tutarını verecektir. İkisi arasında fark varsa fazla veya noksanı ifade eder.

Sayım sonucu = 80.000 TL

Fark = Sayım Sonucu – Hesabın Kalanı

Fark = 80.000 – 70.000 = 10.000 (Fazla)

Eğer işletme stoklarını aralıklı envanter yöntemiyle izliyor olsaydı 153 Ticari Mallar Hesabının kalanı toplam satılabilir mal mevcudunu verir. Sayım sonucu ise fiili stok tutarını verecektir. İkisi arasında fark 621 STMM Hesabını ifade eder.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 50. Satılan mal için tahsil edilen 2.500 Avronun değeri:**

Tahsilat = 2.500 € x 1,83 TL = 4.575 TL (100 Kasa Hs borçlu)

Satış Bedeli = 4.130/1,18=3.500 TL (600 Yurtiçi Satışlar Hs alacaklı)

KDV = 4.130 – 3.500 = 630 TL (391 Hesaplanan KDV Hs alacaklı)

KDV dahil satılan malın toplam değeri = 4.130 TL

Fazla tahsilât için çek cirosu = 4.575 – 4.130 = 445 TL (101 Alınan Çekler Hs alacaklı)

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesaplar: Aktif kalemleri düzenlemek için, aktifte indirim olarak yer alan hesaplardır.

Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesaplar: Pasif kalemleri düzenlemek için, pasifte indirim olarak yer alan hesaplardır.

Pasifi Düzenleyici Aktif Karakterli Hesaplar:

Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hs

Menkul Kıymet İhraç Farkı Hs

Borç Senetleri Reeskontu Hs

Diğer Borç Senetleri Reeskontu Hs

Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülük Hs

Ödenmemiş Sermaye Hs

Geçmiş Yıllar Zararları Hs

Dönem Net Zararı Hs

Aktifi Düzenleyici Pasif Karakterli Hesaplar:

Verilen Çekler Ve Ödeme Emirleri Hs

Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs

Alacak Senetleri Reeskontu Hs

Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri Hs

Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hs

Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hs

Diğer Alacak Senetleri Reeskontu Hs

Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs

Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı Hs

Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs

İştirakler Sermaye Taahhütleri Hs

İştirakler Sermaye Payı Değer Düşük Karşılığı Hs

Bağlı Ortaklıklar Sermaye Taahhütleri Hs

Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payı Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs

Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı Hs

Birikmiş Amortismanlar Hs

Birikmiş Tükenme Payları Hs

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

52. Karşılık kaydı: Önceki dönemde ihtiyatlılık kavramı gereği 4.000 TL'lik karşılık ayrılmıştır.

----- / -----	
654 Karşılık Giderleri Hs	4.000
119 Me.I Kıymet Değ. Düş. Karş. Hs	4.000
----- / -----	

Hisse senedi satış kaydı: Hisse senedi (35.000 - 40.000) 5.000 TL zararla satılmıştır ve bu zararın 4.000 TL'lik kısmı için daha önceden ayrılan karşılık dikkate alınır, kalan 1.000 TL için de 655 Menkul Kıymetler Satış Zararları Hs borçlandırılır.

Satılan hisse senedinin alış bedeli	45.000 TL (110 Hisse Senetleri Hs alacaklı)
Satış tutarı	35.000 TL (101 Alınan Çekler Hs borçlu)
Satış zararı	10.000 TL
Önce ayrılan karşılık (beklenen zarar)	4.000 TL (119 Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılığı Hs borçlu)
Beklenenin üzerinde zarar	6.000 TL (655 Menkul Kıymet Satış Zararı Hs borçlu)

Dikkat: Burada 681 Önceki Dönem Gider ve Zararları Hs kullanılmamışının nedeni menkul kıymetlerde satıştan doğan kar veya zarar satışın yapıldığı döneme aittir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

53. Azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman oranı:

Yıl	Ayrılan Amortisman	Birikmiş Amort	Net Değer
2004	$100.000 \times 0,20 = 20.000$	20.000	80.000
2005	$80.000 \times 0,20 = 16.000$	36.000	64.000
2006	$64.000 \times 0,20 = 12.800$	48.800	51.200
2007	$51.200 \times 0,20 = 10.240$	59.040	40.960

Makine 2008 yılında satıldığı için 2008 yılında amortisman ayrılmayacaktır. Çünkü amortisman dönemsellik kavramı gereği dönem sonunda ayrılır.

Makinenin Maliyeti	100.000
Birikmiş Amortisman	- 59.040
Net Aktif Değer	40.960
Makine Satış Tutarı	50.000
Kar	9.040

Satılan makinenin kaydı:

257 Birikmiş Amortisman Hs	59.040
100 Kasa Hs	50.000
679 Olağandışı Gelir ve Kâr Hs	9.040
253 Tesis, Mak. ve Cih. Hs	100.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

54. 405 Çıkarılmış Tahviller Hs uzun vadeli mali borçtur. Vadeleri bir yılın altına düştüğünde kısa vadeli mali borç hesabı olan 304 Tahvil Anapara Borç Taksit ve Faizleri Hesabına aktarılır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

55. Soruda görüldüğü gibi iki kayıt yapılmıştır. Bunların ilkinde işletmenin portföyünden senet alınarak teminata verilmiş. İkinci kayıta ise bankadan kredi çekilmiştir. Bu durumda işletmenin maddi teminat karşılığında kredi kullandığını söylemek mümkündür.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. DENEME ÇÖZÜMLERİ

56. Üretimde Kullanılan Direkt İlk Madde Malzeme	20.000
Üretimde Kullanılan Direkt İşçilik	+45.000
Üretimde Kullanılan Genel Üretim Maliyeti	+0
Toplam Üretim Maliyeti	65.000
Dönem Başı Yarı Mamul Stok	+10.000
Dönemin Üretim Maliyeti	75.000
Dönem Sonu Yarı Mamul Stok	-1.000
Üretilen Mamullerin Maliyeti	74.000
Dönem Başı Mamul Stok	+12.000
Satılabilir Mamullerin Maliyeti	86.000
Dönem Sonu Mamul Stok	- X
Satılan Mamullerin Maliyeti (SMM)	65.000
SMM= Satılabilir Mamul Maliyeti - Dönem Sonu Mamul Stoku	
65.000 = 86.000 - Dönem Sonu Mamul Stoku	
Dönem Sonu Mamul Stoku = 21.000 TL	

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

57. **Doğrudan (Basit) Dağıtım Yöntemi:** Bu yöntemde yardımcı gider yerlerinin giderleri kendilerine sundukları hizmetler göz önüne alınmadan doğrudan doğruya esas üretim gider yerine dağıtılır. Bu yöntemde yardımcı gider yerlerinin birbirleriyle olan hizmet alış verişi dikkate alınmaz.

YGY	EÜGY1	EÜGY2
YGY1	$(45/75) \times 200.000 = 120.000$	$(30/75) \times 200.000 = 80.000$
YGY2	$(25/80) \times 300.000 = 93.750$	$(55/80) \times 300.000 = 206.250$
Toplam	213.750	286.250

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

58.

Borsa Performans Oranlar	
A. Hisse Başına Kar Oranı	E. Hisse Başına Defter Değeri Oranı
B. Hisse Başına Temettü Oranı	F. Piyasa Değeri /Defter Değeri Oranı
C. Hisse Başına Verim Oranı	G. Kar Dağıtım Oranı
D. Fiyat/Kazanç Oranı	H. Yatırım Kârlılığı Oranı

İç kaynak oranı, mali yapı oranlarından biridir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

59. Nakit Oranı (Hazır Değer / Disponibilite /Hassas oran): Bu oran, para ve benzeri değerlerin (bazı kaynaklarda buna ek olarak menkul kıymetlerin) kısa vadeli yabancı kaynaklara oranıdır. İşletmenin elindeki mevcut hazır değerler ile kısa vadeli borçların ne ölçüde karşılandığını gösterir.

- Oran faaliyetlerden sağlanan fon girişlerinin durması ve alacakların tahsil edilememesi durumunda, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü yansıtmaktadır.
- Nakit Oranının 0.20'nin altına düşmemesi arzu edilir. Oranın çok yüksek olması da arzulanmaz çünkü nakit fazlasının iyi kullanılmadığı ve atıl bırakıldığı anlamını taşır.

$$\text{Nakit Oranı} = \frac{\text{Hazır Değerler}}{\text{KVYK}} \text{ veya } \frac{\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler}}{\text{KVYK}}$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

60. $F = \frac{A \times 60 \times 3 \text{ ay}}{1.200} = \frac{A \times 3}{20} = 1.500 \text{ TL}$
 $3A = 30.000$
 $A = 30.000 / 3 = 10.000 \text{ TL}$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

1. Milli Mücadele döneminde Batı Cephesi'nde Yunan işgal kuvvetlerine karşı yapılan Sakarya Savaşı özellikle Eskişehir – Kütahya yenilgisinin ardından yaşanan moral bozukluğu içindeki Türk kuvvetlerince yürütülmüştür. Eskişehir – Kütahya Savaşı'nda yenilgiye uğrayan düzenli Türk ordusunun tamamen dağılıp yok olmasını engellemek isteyen Mustafa Kemal Paşa aldığı inisiyatifle orduyu Sakarya Nehri'nin doğusuna çekmiş ve böylece Türk ordusu dağılmaktan kurtarılırken Yunan ordusu da tahkimat merkezinden uzaklaştırılmıştır. (A)

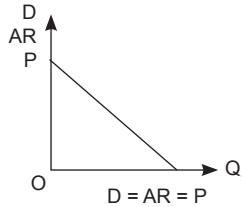
TBMM tarafından yeni kurulmuş olan düzenli ordu hem asker eksikliği hem de bu askeri tahkim edecek teçhizat eksikliği içinde bulunmaktaydı. Bu eksikliği gidermek ve halkın milli mücadeleye daha yoğun katılımını sağlamak amacıyla Mustafa Kemal Paşa tarafından 10 maddeden oluşan ve uygulanmasında İstiklal Mahkemelerinin de yetkilendirildiği Tekalif – i Milliye Emirleri yürürlüğe konulmuştur. (B)

Eskişehir – Kütahya Savaşı'nda düzenli ordunun aldığı yenilgi sonrasında Mustafa Kemal Paşa'ya "Başkomutanlık" yetkisi verilere hızlı bir şekilde kararlar alma ve alınan bu kararların hızlıca uygulanması sağlandı. İlk kez Sakarya Savaşı öncesinde (5 Ağustos 1921) üç ay süreyle verilen yetki daha soran üç kez daha 3er aylık şekilde uzatılrsa da Büyük Taarruz öncesinde (20 Temmuz 1922) süresiz olarak verilmiştir. Mustafa Kemal Paşa Erzurum Kongresi öncesinde istifa ettiği askerlik görevine bu kanun ile yeniden dönerken Cumhurbaşkanı olana kadar bu yetkiyi kullanacaktır. (D) Milli Mücadele sürecinin en önemli maddi sorunlarından biri silah ve para bulunması konusunda olmuştur. Bu amaçla iç imkanlar sonuna kadar zorlanırken dış imkanların aranması da söz konusudur. Rusya ile I. İnönü Savaşı sonrasında yapılan Moskova Antlaşması (16 Mart 1921) sonrasında iki taraf arasında diplomatik ve siyasi ilişkiler kurulurken, Rusya Ankara Hükümeti'ne ihtiyaç duyduğu maddi kaynakları ve askeri teçhizatı göndermiştir. Bu yardımların gelebilmesi ancak Karadeniz ve Kafkaslar üzerinden mümkün olacak durumdadır. Bölgede İngiliz kuvvetlerinin ve donanmasının varlığı sebebiyle bu yardımlar gecikse de Sakarya Savaşı öncesinde yardımlar Ankara Hükümeti'ne ulaşmaya başlamıştır. (E)

Mustafa Kemal Paşa'ya Gazilik ve Mareşallik unvanlarının verilmesi Sakarya Savaşı'nın kazanılmasının ardından 19 Eylül 1921'de gerçekleşmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

2. Bir piyasada endüstri talebi ile firma talebi birbiri ile özdeş ise o piyasada tek satıcı vardır. Bu nedenle endüstrinin talebi aslında o malı üreten tek firmanın malına olan talebe eşittir.

Bu talep doğrusu üzerindeki her noktada tüketicilerin bu malı hangi fiyattan ne kadar almak istediğini gösteren miktarlar temsil edilmektedir. Aynı zamanda bu malın tek üretici olduğundan piyasa talebi firma talebi ile özdeşdir. Firma bu talep doğrusu üzerinde fiyat belirleme özgürlüğüne sahiptir.

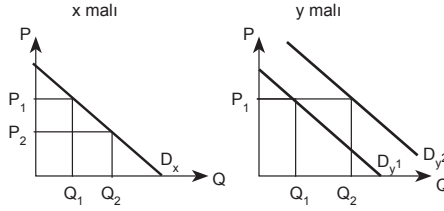
Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

3. Ekonominin bir biriminde ya da bölümünde denge oluşumunu analiz eden iktisadi analiz Kısmi Denge Analizidir. Bu analiz *ceteris-paribus* varsayımını kullanarak inceleme yapar.

Örneğin bir talep konusunu ele alıp, malın fiyatı, tüketici geliri, ikame ve tamamlayıcı mal fiyatı, zevk ve tercih vb. gibi bir çok değişkene bağlı olan ve karmaşık hale gelen bir durumda *ceteris paribus* varsayımı ile temel koşullardan birisi olan fiyat dışındaki tüm değişkenlerin sabit olduğunu varsayarak malın sadece fiyatına bağlı olduğunu varsayarak inceleme yapmaktadır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

4. Bir malın piyasasında oluşan değişim diğer malın talebini etkilemiyorsa ilişkizsiz mal, etkiliyor ise ilişkili (ikame veya tamamlayıcı) mal olarak adlandırılır.
Bu durumu incelersek eğer:

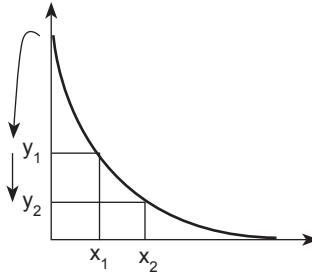

X malı fiyatındaki azalma sonucu (P_1 'den P_2 'ye) talep doğrusu üzerinde hareket ederek sadece X malının talep edilen miktarı artar.

X malının fiyatı P_1 iken Q_1 kadar mal tüketip Y malından da Q_1 kadar tüketilmektedir. Ancak X malı fiyatındaki düşme sonucu Y malının talebi paralel olarak sağa doğru kayar ve D_{y2} 'de y malı fiyatı aynı olmasına rağmen talebi arttığı için Q_2 kadar Y malı tüketilmektedir. Yani X ve Y malları beraber tüketimi artan mallar olduğu için tamamlayıcı maldır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

5. Bir ülkeye ait üretim imkanları eğrisi dışbükey ise;

Bu ülkede y malından hep daha az vazgeçerek y malı üretiminden x malı üretimine daha az kaynak aktararak aynı miktarda x malı üretilebilmektedir. Bu nedenle ülkede **azalan fırsat maliyeti** ve **artan verim** söz konusudur.

Ülkede veri teknoloji ve kaynak ile x malı üretimini birer birim artırdığında y malı üretiminden hep daha az vazgeçildiği için **marjinal dönüşüm oranı(MRT) ise giderek azalır.**

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

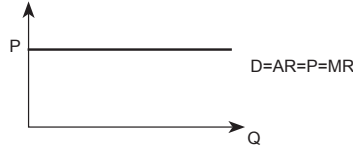
6. Tam rekabet piyasasının oluşması için bazı varsayımların beraber çalışması gerekir. Bu varsayımlar atomisite, mobilite, şeffaflık ve homojenliktir.

- **Atomisite:** Piyasaya ki hiçbir firma fiyatı etkileyebilecek kadar güçlü olamaz.
- **Mobilite:** Piyasaya giriş – çıkış önünde hiçbir engel yoktur.
- **Şeffaflık:** Piyasadaki üretici ve tüketiciler mal ile ilgili tam bilgiye sahiptir.
- **Homojenlik:** Piyasada üretilen tüm mallar birbirinin aynısıdır.

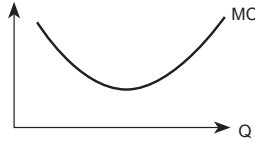
Bu dört varsayım bir araya geldiğinde artık bu mal sadece tek fiyattan üretilir ve satılır. Bu fiyatı etkilemek imkansız olduğu için buna **tek fiyat kanunu** da denir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

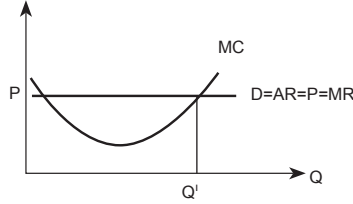
7. Tam rekabet firmaları fiyat kabul edici olduğundan marjinal hasılatı firma talebi ile özdeş ve yatay eksene paraleldir;

Firmanın marjinal maliyeti ise;

Bu durumda firmaların kâr maksimizasyon koşulu;

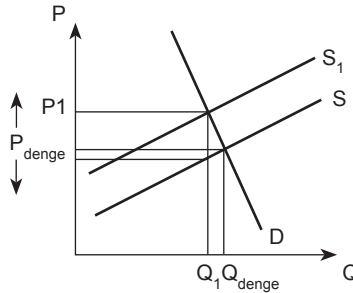

Tam rekabet piyasasında; Toplam Hasılatın (TR) Toplam maliyeti (TC) en çok geçtiği üretim düzeyinde kar maksimumdur ve aynı zamanda TR ve TC'nin eğimleri eşitlenir. Marjinal maliyetin artan ve marjinal hasılatla eşit olduğu ve noktada kar maksimizasyon üretimi gerçekleştirilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

8. Bir piyasada talebin fiyat esnekliğinin (e_d) mutlak değer içinde arz esnekliğinden (e_s) küçük olması;
 $|e_d| < e_s$

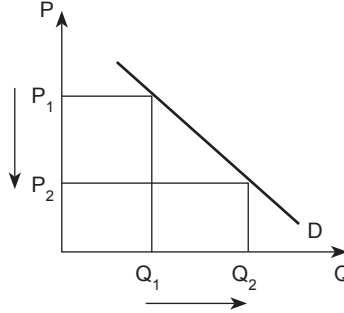
(talep daha dik, arz daha yatık)

Görüldüğü üzere vergi sonrası arz eğrisi sola doğru kayarak S_1 arz eğrisine dönüştüğünde malın fiyatı P_1 'e yükselirken miktarda Q_1 'e düşer. Malın fiyatındaki artış verginin tüketiciye yansıyan kısmını ifade ederken aşağıdaki küçük kısımda üreticinin ödediği vergiyi göstermektedir. Bu durumda esnekliği küçük olan tüketici verginin çoğunu ödemektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

9. Bir piyasada malın fiyatındaki değişime talep edilen miktarı etkilerken, malın fiyatı dışında ceteris paribus ile sabit kabul edilen gelir, ikame ya da tamamlayıcı mal fiyatı, zevk ve tercihler gibi değişkenler değişir ise talep paralel olarak sola yada sağa doğru hareket eder. Bu durumda soruda fiyat değişiminden bahsedildiğine göre;

Bir piyasada malın fiyatı P1'den P2'ye düşer ise talep edilen miktar Q1'den Q2'ye yükselir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

10. Tüketicie ait talep fonksiyonları incelenirken üretici dikkate alınmaz. *Bir talep fonksiyonu oluşturulmak istendiğinde;*

$Q_d = f$ (malın fiyatı, ikame malın fiyatı, tamamlayıcı malın fiyatı, zevk ve tercihler, gelir yada fiyat beklentisi, nüfus vb.) bir çok değişken tarafından etkilenmektedir.

Üreticiye ait arz fonksiyonları incelenirken tüketici dikkate alınmaz. *Bir arz fonksiyonu oluşturmak istediğimizde;*

$Q_s = f$ (malın fiyatı, maliyet bütçesi, ücret, faiz, olumlu hava koşulları, hammadde fiyatı, teknoloji, vergi ve sübvansiyonlar vb.) bir çok değişken tarafından etkilenmektedir.

Ancak üretici ve tüketiciler bir araya geldiklerinde arz ve talep kesiştiğinde üretici ve tüketici için sonuç doğurmaya başlar. Bu nedenle sadece talep incelendiğinde; teknoloji arzı etkileyen bir unsurdur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

11. Gayrisafi Yurtiçi Hasıla; Coğrafya esasına dayanır. Genellikle bir yıl içinde ülke sınırları içinde üretilen nihai mal ve hizmetlerin parasal değeri iken Gayrisafi Milli Hasıla vatandaşlık esasına dayanır. Yani gayrisafi milli hasıla ülke vatandaşlarının bir yıl içinde üretmiş olduğu nihai mal ve hizmetlerin parasal değeridir.

$GSYH$ (Gayrisafi Yurtiçi Hasıla) + NFG (Net Faktör Gelirleri) = $GSMH$

$GSMH$ - Amortisman = SMH (Safi Milli Hasıla = Net Milli Hasıla)

SMH - Dolaylı Vergiler + Sübvansiyon = Milli Hasıla

Gayrisafi milli hasıla hesaplanırken 3 yöntem kullanılır;

1. Üretim yöntemine göre GSMH: Üretim yöntemine göre Nominal $GSMH = P_T \cdot Q_T$

Örneğin; $GSMH_{2014} = (P_x \times Q_x)_{2014} + (P_y \times Q_y)_{2014}$

$GSMH_{2015} = (P_x \times Q_x)_{2015} + (P_y \times Q_y)_{2015}$

Reel GSMH ise enflasyondan arındırılmış baz yılı fiyatlarına göre hesaplanan GSMH değeridir. Örneğin; 2015 yılı Reel GSMH değeri için 2014 yılı fiyatlarıyla 2015 yılında üretilen mal ve hizmetlerin miktarı çarpılır.

Reel $GSMH_{2015} = (P_{x2014} \times Q_{x2015}) + (P_{y2014} \times Q_{y2015})$

Ayrıca Nominal GSMH ve Reel GSMH değerlerini elde ettiğimizde düzenlenmiş enflasyon anlamına gelen GSYH deflatorünü de hesaplayabiliriz.

GSYH Deflatörü:

2. Gelir yöntemine göre GSMH: Üretim faktörleri emek, sermaye, doğal kaynak ve girişimciliktir. Emeyi kullandırmanın karşılığı elde edilen gelir ücrettir. Sermayeyi kullandırmanın karşılığı elde edilen gelir faizdir. Doğal kaynağı (toprak) kullandırmanın karşılığı elde edilen gelir ranttır. Girişimcinin de amacı kar elde etmektir. Bu koşullar altında GSMH'yı hesaplayabilmek için ilk olarak üretim faktörlerinin gelirleri toplanır. Böylelikle milli gelire ulaşılır. Milli gelire de amortisman ve dolaylı vergiler eklenir sübvansiyonlar çıkarılarak GSMH değerine ulaşılır.

$$MH = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kar}$$

$$GSYH + NFG = \text{GSMH}$$

$$\text{GSMH} - \text{Amortisman} = \text{SMH}$$

$$\text{SMH} - \text{Dolaylı Vergiler} + \text{Sübvansiyon} = \text{Milli Hasıla}$$

$$MH = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kar}$$

Gelir Yöntemine Göre $\text{GSMH} = \text{Ücret} + \text{Faiz} + \text{Rant} + \text{Kar} + \text{Amortisman} + \text{Dolaylı Vergi} - \text{Sübvansiyonlar}$

3. Harcama yöntemine göre GSMH: Harcama yöntemine göre GSMH; kapalı ekonomide, tüketim harcamaları, kamu harcamaları ve yatırım harcamalarının toplamına eşitken; açık ekonomide GSMH değeri, tüketim harcamaları, yatırım harcamaları, kamu harcamaları ve net ihracatın toplamına eşittir.

Kapalı ekonomide harcama yöntemine göre GSMH: $C + I + G$

Açık ekonomide harcama yöntemine göre GSMH: $C + I + G + NX$

$C = \text{Tüketim harcamaları}$

$I = \text{Yatırım harcamaları}$

$G = \text{Kamu harcamaları}$

$NX (X - M) = \text{Net ihracat}$

Yukarıdaki açıklamalardan da görüldüğü gibi milli gelir üretim, gelir ve harcama yöntemiyle hesaplanmaktadır. C seçeneği harcama yöntemine göre gayrisafi milli hasıla hesaplama yöntemini göstermektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 12.** Yüksek enflasyon oranlarını kontrol altına alabilmek amacıyla bir defaya mahsus olmak üzere fiyatların aniden düşürülmesini içeren politika Soğuk Hindi politikası iken Yüksek enflasyon oranlarını kontrol altına alabilmek amacıyla fiyatların yavaş yavaş düşürülmesini içeren politikalar Tedrici politiklardır.

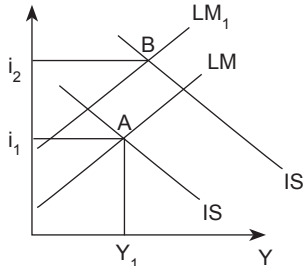
Ekonominin geçici bir şokla denge durumundan ayrılmasını ancak şokun etkisinin geçmesine rağmen ekonominin eski seviyesine gelememe durumunu açıklayan hipotez Hysteresis hipotezidir.

Arz yönlü iktisat politikasında ekonomiye vergiler ile müdahale edilmesi savunulmaktadır. Laffer ve Evans yaklaşımın önemli savunucularındandır.

Açıklamalar doğrultusunda yanıt B seçeneğidir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 13.** IS-LM modelinde bir ekonomide uygulanan genişletici maliye politikası sonucu IS eğrisi paralel olarak sağa kayacaktır. Aynı anda uygulanan daraltıcı para politikası sonucu da LM eğrisi paralel olarak sola kayacaktır. Başlangıçta ekonomi i_1 faiz düzeyinde ve Y_1 gelir düzeyinde A noktasında dengededir. Genişletici maliye politikası ile IS eğrisi sağa kayacak, daraltıcı para politikası ile de LM eğrisi sola kayacaktır. Yeni denge IS ve LM eğrilerinin kesiştiği B noktasında oluşacaktır. Yeni denge noktasında hem faiz düzeyi hem de gelir düzeyi artmıştır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 14.** Laffer Eğrisi vergi hasılat ile vergi oranları arasındaki ters u şeklindeki ilişkiyi inceleyen eğridir.

Hoş olmayan monetarist aritmetik ise Sargent ve Wallace tarafından literatüre kazandırılmıştır. Başlangıçta bütçe açığının söz konusu olduğu durumda hükümetin borçlanma yerine para basarak bütçe açığını kapatmasının daha az enflasyonist etki yaratacağını belirten yaklaşımdır.

Parasal aldanma; para aldanması Yeni Klasik İktisatçılara göre iktisadi birimlerin kararlarını parasal ve nominal faktörlerin değil reel faktörlerin etkilemesi durumudur. İktisadi birimlerin nominal ve reel ayırımı yapamamalarından kaynaklanan durumu ifade etmek için kullanılmaktadır.

Olivera-Tanzi Etkisi ise verginin tarhı ile tahsil edilmesi arasındaki sürenin gecikmesinden kaynaklanan ve bu dönemde oluşan enflasyon nedeniyle devletin reel vergi kaybına uğrayacağını öne süren yaklaşımdır.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

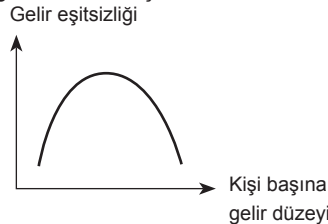
- 15.** Toplam harcama fonksiyonu $AE = AE_0 + c(Y - T + TR)$ şeklindedir. Dikey ekseninde toplam harcama yatay ekseninde reel gelir bulunmaktadır. Toplam harcama eğrisinin eğimi 0 ile 1 arasında yer alırken otonom harcamalar da toplam harcama eğrisinin konumunu değiştirir.

Otonom sızıntılar (T_0 , S_0 , M_0) azalırsa ya/ya da otonom enjeksiyonlar (I_0 , C_0 , G , Tr , X) artarsa toplam harcama eğrisi paralel olarak yukarı kayar.

Vergilerin tamamen otonom olduğu yani marjinal vergi eğiliminin sıfır olduğu ya da marjinal vergi oranının bulunmadığı durumda marjinal tüketim eğilimi toplam harcama eğrisinin eğimini belirler. Marjinal tüketim eğilimi arttıkça AE eğrisi dikleşir, marjinal tüketim eğilimi azaldıkça AE eğrisi yatıklaşacaktır. Vergilerin tamamen otonom olmadığı bir kısmının gelire bağlı durumda marjinal vergi eğilimi de AE eğrisinin eğimini etkileyecektir. Marjinal tüketim eğilimi arttıkça ve marjinal vergi oranı azaldıkça AE eğrisi dikleşecektir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

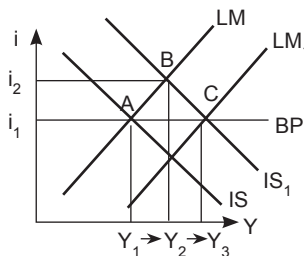
- 16.** Kuznets ters u eğrisi; Yatay ekseninde kişi başına düşen gelir, dikey ekseninde gelir eşitsizliğinin yer aldığı bir eğridir. Ekonomik büyüme sürecinde ülkenin gelir düzeyi arttıkça gelir dağılımında eşitsizliğin önce arttığı sonra azaldığını gösteren ters u şeklindedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

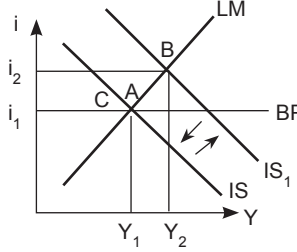
- 17.** 1. Durum, Başlangıçta i_1 faiz düzeyi ve Y_1 gelir düzeyinde A noktasında ekonomi dengededir. Sabit kurda genişletici maliye politikası uygulandığında; ilk olarak IS eğrisi paralel olarak sağa kayar. Faiz yükselir (i_2), gelir düzeyi artar (Y_2) ve yeni denge B noktasında oluşur. Bu nokta BP eğrisinin üstünde kalan dış fazla verilen noktadır. Bu noktada ekonomide döviz fazladır ve sabit kurda Merkez Bankası piyasadan döviz çeker, TL sunar. Bu da para arzının artması anlamına gelir ve LM eğrisi paralel olarak sağa kayar. Yeni denge IS, LM ve BP eğrilerinin kesiştiği C noktasında gerçekleşir. Bu noktada faiz sabitken gelir düzeyi artmıştır. Sabit kurda genişletici maliye politikası etkindir.

1. Durum

2. Durum, Başlangıçta i_1 faiz düzeyi ve Y_1 gelir düzeyinde A noktasında ekonomi dengededir. Esnek kurda genişletici maliye politikası uygulandığında; ilk olarak IS eğrisi paralel olarak sağa kayar. Faiz (i_2) ve gelir düzeyi artar (Y_2) yeni denge B noktasında oluşur. Bu nokta BP eğrisinin üstünde kalan dış fazla verilen noktadır. Bu noktada ekonomide döviz fazladır ve esnek kurda çok olan döviz kıymetsiz, kur düşük ve TL değerlidir. Bu da ihracatı azaltır ve ithalatı artırır (X-M) NX yani net ihracat azalır. Açık ekonomide net ihracatın azalması IS eğrisini sola kaydırır, IS eğrisi eski yerine geri döner. Hem faiz hem de gelir düzeyi başlangıç noktasındadır. Esnek kurda genişletici maliye politikası etkisizdir.

2. Durum

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

18. Yapısal açık; ekonominin tam istihdam durumundayken oluşan açık türüdür.

İkiz açık; bir ekonomide bütçe açığı ve dış ticaret açığının bir arada bulunması durumudur.

Üçüz açık; bir ekonomide bütçe açığı, dış ticaret açığı ve tasarruf açığının bir arada bulunması durumudur.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

19. $\frac{\text{İhraç malı fiyat endeksi}}{\text{İthal malı fiyat endeksi}} \cdot 100$ formülü ile hesaplanan dış ticaret haddi bir ülkenin dış ticaretten

hangi yönde etkilendiği hakkında bilgi vermektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

20. Yirmi yedi bağımsız devletten oluşan Avrupa Birliği üyelerini Almanya, Avusturya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, Romanya, Slovakya, Slovenya, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, ve Hırvatistan oluşturmaktadır. 2013 yılında Avrupa Birliğine üye olan son ülke Hırvatistan'dır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

21. Orijinal Phillips eğrisi Philips tarafından çizilen, dikey ekseninde nominal ücret düzeyi yatay ekseninde enflasyon oranı arasındaki, kısa dönemde negatif yönlü ilişkiyi gösteren eğridir. Daha sonra Solow ve Samuelson tarafından geliştirilerek kısa dönemde işsizlik oranı ile enflasyon oranı arasındaki negatif yönlü ilişkiyi gösteren eğriye dönüşmüştür.

Uzun dönemde: Dikey ekseninde enflasyon oranı, yatay ekseninde işsizlik oranının bulunduğu uzun dönem Phillips eğrisi dikey eksene paraleldir. Bunun anlamı enflasyon oranı sıfır bile olsa ekonomide doğal işsizliğin ortaya çıkacağıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

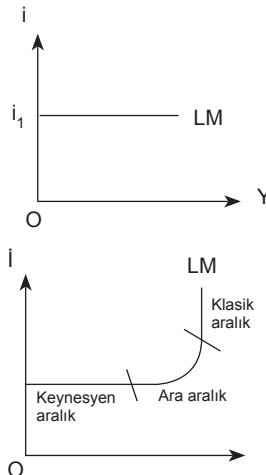
- 22.** Türkiye'nin üye olduğu temel uluslararası ekonomik kuruluşlar aşağıdaki gibidir.

Suudi Arabistan, İran, Kuveyt, Irak ve Venezuela'nın üye olduğu Petrol İhraç Eden Ülkeler Birliği olan OPEC'e Türkiye üye değildir.

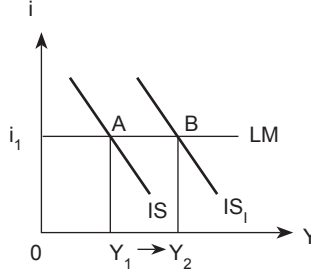
Dünya Ticaret Örgütü (WTO)	Üye	26 Mart 1995
G-20 (G-20)	Kurucu üye	1976
D-8 (D-8)	Kurucu üye	1997
Birleşmiş Milletler Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu (ECLAC)	Üye	26 Temmuz 2017
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO)	Kurucu üye	1985
Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)	Kurucu Üye	14 Aralık 1960
Karadeniz Ülkeleri Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (BSEC)	Kurucu üye	25 Haziran 1992
Uluslararası Para Fonu (IMF)	Üye	11 Kasım 1947
Dünya Bankası (WB)	Üye	1947
İslam Kalkınma Bankası (İKB)	Kurucu üye	Ağustos 1974

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 23. Likidite tuzağı;** Keynesyenlerin portföy sepetinde para ve tahvil bulunmaktadır. Ekonomide faizler düşebileceği minimum noktaya düştüğünde bireyler paralarını faizde değerlendirmek istemezler. Bu durumda tahvilin getirisi maksimumdur. Ancak paralarını tahvile de yatırmazlar çünkü faizlerin bu noktada kalmayacağını tekrardan yükseleceğini beklerler. Faizlerin artacağı beklentisi tahvilin getirisinin düşeceği beklentisini doğurur. Sonuç olarak faizler minimum seviyede olduğu için paralarını faize yatırmazlar ancak tahvilin getirisinin de düşeceğini bekledikleri için paralarını tahvilde de değerlendirmezler. Parayı hiçbir finansal varlığın getirisinde değerlendirememesi durumuna likidite tuzağı denir. Para talebinin faize duyarlılığı sonsuzdur ve LM eğrisi yatay eksene paraleldir. Keynesyen ekonomide LM yatay eksene paraleldir ve ekonomi likidite tuzağındadır.

Yatay ekseninde gelir düzeyi, dikey ekseninde de faizin bulunduğu LM eğrisinin yatay eksene paralel olduğu (para talebinin faize duyarlılığının sonsuz olduğu) durum likidite tuzağının geçerli olduğu Keynesyen aralığı gösterirken, LM eğrisinin faiz eksenine paralel olduğu durum Klasik aralığı gösterir.

Bu durumda likidite tuzağında uygulanacak para politikası LM eğrisi yatay eksene paralel (para talebinin faiz esnekliği sonsuz) olduğu için LM eğrisini sağa veya sola kaydıramayacak milli gelir düzeyinde bir değişime sebep olmayacak ve etkisiz olacaktır. Ancak ekonomi likidite tuzağında uygulanacak maliye politikası etkindir çünkü; genişletici bir maliye politikası IS eğrisini paralel olarak sağa kaydırır. Genişletici maliye politikası başlangıçta A noktasında olan dengeyi B noktasına taşır. Sonuç olarak genişletici maliye politikası likidite tuzağında faiz oranlarını değiştirmeyecek ancak gelir düzeyini artıracaktır. Uygulanan politika etkin olacaktır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

24. Wagner, devlet sosyalizminin kurucusu olarak kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, ekonomik büyüme arttıkça kamu sektörünün ekonomi içindeki payının arttığını ileri sürer. Buna göre kamu sektörü kaçınılmaz olarak ekonominin bütününden daha hızlı büyür. Wagner, 1883 yılında yaptığı çalışma ile bu tezini ortaya koymuştur. Ekonomi büyüdükçe, kişi başına gelir düzeyi arttıkça kişiler artan ölçüde kamusal mal ve hizmet talep edeceklerdir. Buna bağlı olarak devletin daha önceden sunmadığı mal ve hizmetleri sunmaya başlaması ve/veya sunduğu mal ve hizmetlerin kalitesini iyileştirmeye yönelik harcamalar, kamu harcamalarının artmasına neden olacaktır. **Devlet sanayileşme çabaları** [ve buna bağlı ortaya çıkan kentleşme] ve vatandaşların sosyal gelişme taleplerini karşılamaya yönelik olarak kamu harcamalarını artırmaktadır. Wagner'e göre, kentleşme ile birlikte **yerel yönetimlerin bir zorunluluk olarak ortaya çıkması** ve faaliyet alanlarındaki genişleme, kamu harcamalarında artışa neden olmaktadır.

Wagner'e göre, **eğitim ve sağlık** harcamalarına olan talep, gelir artışından daha fazla artar. Wagner'e göre bu mal ve hizmetler **lüks mal** niteliği taşımaktadır. Aynı şekilde, devletin iktisadi kalkınma için uygun ortam hazırlamak amacıyla, güvenlik ve adalet gibi **genel yönetim harcamalarını** artırması gerekmektedir. Ayrıca, Wagner'e göre, büyüme ve kalkınma ile birlikte **altyapı harcamalarına** ve **tekel niteliği olan hizmetlere** ihtiyaç ortaya çıkmaktadır.

Wagner'e göre, dar anlamda kamusal hizmetlerine olan talebin gelir esnekliğinin 1'den büyüktür. Bu durum, kamu hizmetlerine talebin milli gelirden daha hızlı büyüdüğü anlamına gelir $[\Delta G/G] / \Delta Y/Y > 1$. O nedenle Wagner, kamunun ekonomideki göreceli payının sürekli artış gösterdiğini ileri sürmektedir. Kamu harcamaları ile milli gelir arasındaki nedensellik ilişkisi, milli gelirden kamu harcamalarına doğrudur. Oysa, Keynesyen yaklaşımda, nedensellik ilişkisinin yönü, kamu harcamalarından milli gelire doğrudur. Wagner kanunu, **kamu harcamalarının sürekli artışı kanunu** ya da **devlet faaliyetlerinin sürekli genişlemesi kanunu** şeklinde de adlandırılabilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

25. **Pareto optimumu**; bir kişinin durumunu iyileştirebilmek için en az bir kişinin durumundan fedakârlık yapılması gerektiğini gösteren kaynak dağılım dengesidir. **Pareto iyileştirme** ise, bir kişinin durumunu iyileştirebilmek için herhangi bir kimsenin durumundan fedakârlık yapılmaması gerektiğini gösteren kaynak dağılım dengesidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

26. Maliye politikasının uygulanmasında temel sorunlardan bir tanesi **zamanlama** sorunudur. Ekonominin hangi konjonktür evresinde [canlanma, tepe, daralma, dip] bulunduğu tahmini her zaman kolay olamayabilmektedir [**tanıma gecikmesi**]. Buna bağlı olarak ikinci sorun, ekonomik yapıya ilişkin tahminler sağlıklı olsa dahi, mali önlemlere ihtiyaç duyulan dönem ile bu önlemlerin yürürlüğe girdiği dönem arasında bir zaman gecikmesi söz konusu olabilmektedir [**uygulama gecikmesi**]. Aynı zamanda, tüm bu teşhis ve zamanlama sorunu çözümlenebilmiş olsa dahi, uygulanan politikaların iktisadi yapıda beklenen etkileri göstermesi belirli bir süre sonra ya da zamana yayılarak gerçekleşebilmektedir [**tepki gecikmesi**]. İşlemsel sınırlamalarla ilgili bir **diğer sorun ise**, uygulanacak mali politikaların **büyüklik sorunudur**. İktisadi istikrarsızlığın konjonktür evresine göre ihtiyaç duyulandan daha büyük hacimde yürürlüğe sokulan politikalar ekonominin enflasyon ya da deflasyona sürüklenmesine neden olabilmektedir. O nedenle enflasyon ya da deflasyonla mücadelede yapılması gereken ilk uygulama, enflasyon/deflasyon boşluğunun hesaplanmasıdır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

27. Kamu giderlerinin kamu gelirlerinden büyük olması halinde ortaya çıkan finansman açığının Merkez Bankası tarafından para basılarak kapatılmasına *monetizasyon* adı verilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

28. Kamu harcamalarının görünüşte artış nedenlerinin temel ortak noktası; **kamu hizmet miktar ve/veya kalitesinde bir artış söz konusu olmamakla birlikte**, kamu harcamaları sadece parasal olarak artmaktadır. Kamu giderlerinin görünüşte artış nedenlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- **Ekonominin parasallaşması:** Geçmişte para karşılığı gör[dür]ülmeyen kamu hizmetlerin artık günümüzde para karşılığı yapılmaya başlanmasıdır.
- **Bütçe usullerinin değişmesi [Safi usulden gayri safi usule geçiş]:** Safi bütçe usulünde, kamu gelir ve giderleri netleştirilerek bütçeye kaydedilmektedir. Bu yöntemde, giderin yapılması sürecinde tahsil olunan gelirler, bu giderin yapılmasında kullanılabilir. Oysa, gayrisafi bütçe usulünde kamu gelir ve giderleri gayri safi olarak bütçeye kayıtlıdır ve hiçbir gelir hiçbir gidere tahsis edilemez. Bu durumda, sunulan hizmet miktar ve kalitesinde değişim meydana gelmeksizin kamu giderleri görünüşte artış gösterir¹.
- **Paranın satın alma gücünün düşmesi:** Enflasyon ya da devalüasyon nedeniyle paranın satın alma gücünün düşmesine bağlı olarak, geçtiğimiz dönemde sunulan kamu hizmet miktar ve kalitesi değişmemekle birlikte aynı hizmet sunumu daha maliyetli olarak gerçekleştirilmektedir.
- **Nüfus artışı ve ülke sınırlarının büyümesi [Ülke nüfusu ve ülke topraklarının kamu harcaması artışından daha fazla artması]:** Bu neden, en fazla karıştırılmaya müsait bir görünüşte artış nedenidir. Burada, kamu harcamaları geçtiğimiz döneme göre artış göstermektedir. Fakat ülke nüfusunun kamu harcamalarının artışından daha fazla artışı nedeniyle, kişi başına düşen harcama tutarı ve kamu hizmetlerinin kalitesinde düşüş meydana gelmiş olabilir. Bu nedenle kamu harcamalarındaki bu artış görünüşte artıştır. Aynı şekilde, ülke sınırlarının genişlemesi nedeniyle kamu harcamaları artış göstermiş olmakla birlikte; ülke sınırlarındaki genişlemenin kamu harcamalarındaki artıştan daha fazla olması nedeniyle, birim ülke toprağı başına kamu harcama tutarı azalmış olabilir. **Kamu harcamalarının nüfus artışından daha hızlı artması halinde kişi başına düşen hizmet miktar ve/veya kalitesi artacağı için kamu harcamaları gerçekte artış gösterecektir.** Nüfus artışı, kamu harcamalarını hem görünüşte hem de gerçekte artırmaktadır. **Nüfus artışının kamu harcamalarını görünüşte ya da gerçekte artırmaması, kamu harcamaları ve nüfusun artış hızlarına bağlı olmaktadır.** Kamu harcamaları, ülke yüzölçümü genişlemesi oranında artıyorsa görünüşte; kamu harcamaları ülke yüzölçümünün genişlemesinden daha yüksek oranda artıyorsa gerçek artış söz konusu olmaktadır. O nedenle, ülke sınırlarının genişlemesi de nüfus artışı gibi, kamu harcamalarının hem görünüşte hem de gerçek artış nedenidir. Artışın görünüşte ya da gerçek artış olduğuna karar verebilmek için kamu harcamaları ve ülke sınırlarının genişleme oranına bakmak gerekmektedir.

¹ Aynı şekilde ülkelerin gelir ve gider paylaşım yapılarında meydana gelen değişiklikler de kamu harcamalarının görünüşte artmasına neden olabilmektedir. **Daha önceden yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetlerin, merkezi yönetim tarafından sunulmaya başlanması merkezi yönetim harcamalarını görünüşte artıracak ya da yerel yönetim harcamalarını görünüşte azaltacaktır.**

- **Devletleştirme:** Özel sektör mülkiyetinde bulunan bir işletmenin mülkiyetinin kamu sektörüne geçmesine rağmen ürün/hizmet kalitesinde bir değişim olmaması halinde söz konusu olmaktadır. Ancak, bir işletmenin devletleştirilmesi sonucunda sunulan hizmetin miktar ve/veya kalitesi **artıyorsa** o zaman gerçek artıştan söz edilebilmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

29. Devletin belirli bir tarih itibarıyla birikmiş olan borç miktarına borç stoku adı verilmektedir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

30. Bireylerin tüketim ve yatırım tercihlerini etkilemeyen, iktisadi faaliyetler karşısında yansız olan vergi tarafsız vergidir. Aynı zamanda tarafsız vergi nispi fiyat yapısını değiştirmemektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

31. Enflasyonun vergi gelirlerin reel değerini düşürmesine Tanzi ya da Olivera Tanzi etkisi adı verilir. Tanzi etkisinin ortaya çıkabilmesi için, yüksek enflasyonun bulunması; gelirin elde edilmesi ile verginin tahsili arasında uzun bir zaman gecikmesine ve **vergi esnekliğinin birden küçük olmasına** ihtiyaç vardır. Bu bağlamda Tanzi etkisi, kamu açıklarını artırıcı işlev görmektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

32. Üretim faktörlerinin üretim sürecinde yer almaları karşılığı milli gelirden aldığı payı ifade etmektedir. Emek, sermaye, toprak ve girişimci olarak ifade edilen dört üretim faktörünün milli gelirden aldıkları paylar olan sırasıyla; ücret, faiz, kira ve kar milli gelirin fonksiyonel dağılımını ifade etmektedir. Buna aynı zamanda gelirin birincil [faktörel gelir] dağılımı adı verilmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

33. [Tam][Saf][Pür] Sosyal/kamusal mallar kamusal alanda üretilip arz edilirler, herkesin tüketimine açıktır, potansiyel olarak herkesi etkilerler. Yani sosyal mallar, tüketimlerinde birbirine rakip olmayan, faydaları ise tek tek kullanıcılarıyla sınırlı olmayan yani faydaları özelleştirilmeyen böylece de tüketim ve faydasından diğer bireylerin mahrum bırakılmadıkları için fiyatlandırılması da mümkün olmayan, doğrulukla da piyasa başarısızlığı olarak karşımıza çıkarak piyasalarca tam ve etkin bir biçimde üretilip, sunulamayan mallardır.

Kamusal mal kavramını ilk olarak 1954 yılında Samuelson ortaya koymuştur. Musgrave [1959] çalışmasıyla sosyal mal ve daha sonraki çalışmaları ile Buchanan kolektif mal terimini tercih etmişlerdir. Samuelson'a göre geleneksel sosyal malın iki temel özelliği bulunmaktadır.

Tüketimde Rakip Olmama: Sosyal bir malın bir kişi ya da kişiler tarafından tüketilmesi, diğer kişi ya da kişilerce tüketilmesine engel değildir. Buna aynı zamanda bağlı tüketim adı verilmektedir.

Tüketimden Mahrum Edilmeme: Bu, sosyal hizmetin finansmanına katılmayanların ya da katılmak istemeyenlerin bu hizmetin faydalanmalarının önlemeyeceği ya da bunu önlemenin çok maliyetli olduğunu anlatır. Yani ortaya bir bedavacılık [free-rider] problemi çıkacaktır.

Bu iki temel özelliğin zorunlu sonuçları olarak, kamusal mal ve hizmetler; faydaları bölünemez, faydaları ölçülemez, pazarlanamaz, fiyatlandırılmaz, faydası kişiye özel hale getirilemez ve dolayısıyla özel sektörde üretilemez. Tam-mutlak-saf-pür kamusal mallara milli savunma, adalet, iç güvenlik ve diplomasi hizmetleri örnek olarak gösterilebilmektedir.

Bu mal ve hizmetten yararlananların sayısındaki artış, bu hizmetler için yapılacak parasal harcama tutarını etkilemez. Kısa dönemde bu mal ve hizmetlerin marjinal maliyeti sıfırdır. Bu nedenle bu mal ve hizmetlerde sıklıkla/kalabalıklaşma maliyeti söz konusu olmamaktadır. Aynı zamanda bu mal ve hizmetlerin gelir dağılımındaki etkisi nötrdür. Çünkü bu mal ve hizmetleri tüm bireyler birlikte tüketir.

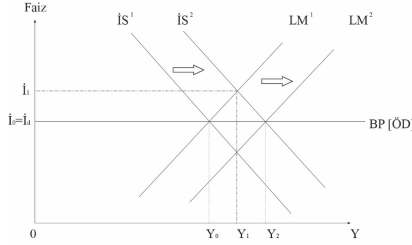
Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 34.** Dışa açık ekonomide ise, para ve maliye politikalarının etkinliği uygulanan kur rejimine bağlı olarak değişmektedir. **Mundell-Fleming Modeli**, IS-LM modelinin sermaye hareketlerinin serbest olduğu bir ekonomiye uygulanmasıdır.

1. Sabit Kur Rejimi-Sermaye Hareketleri Serbest

Maliye Politikası

Maliye politikası uygulamasında; uygulanan bir genişleyici maliye politikası sonucunda gelir ve faiz düzeyi yükselecektir. Yerel faiz oranlarındaki yükseliş ülkeye yabancı sermaye girişine neden olacaktır.

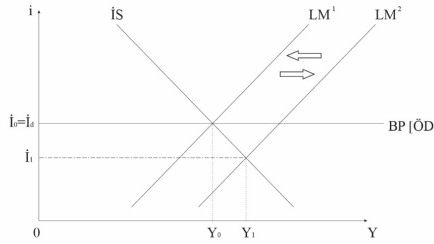
Sonuçta, ödemeler bilançosu fazla verecek ve ulusal para değer kazanacaktır. Bu durumda kurun değerini korumaya odaklı merkez bankası, piyasadan döviz satın alarak, piyasaya ulusal para verecektir. Bu şekilde LM eğrisi sağa kaymış olacaktır. Uygulama sonucunda, faiz oranlarındaki artış eski düzeyine inmiş ve milli gelir düzeyi artmıştır.

Tam sermaye hareketliliğinde ve sabit kur rejiminde maliye politikası etkindir.

Para Politikası

Sabit kur rejiminde, merkez bankasının para arzını artırması durumunda, faiz oranlarında düşüş olacak, denge milli gelir düzeyi yükselecek ve ödemeler dengesinde açık ortaya çıkacaktır.

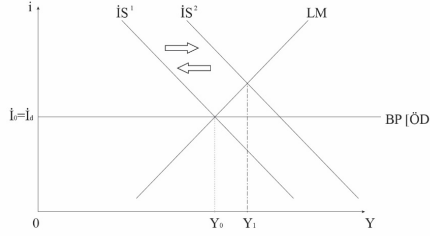
Bu durumda ülkede faiz oranlarındaki düşüş nedeniyle [tam sermaye hareketliliği altında] ülkeden yabancı para çıkışı gerçekleşecek bu da ulusal paranın değer kaybetmesine neden olacaktır. Ortaya çıkan dış açık ulusal para üzerindeki devalüasyon baskısını artıracaktır.

Sabit kur rejiminde Merkez bankası ulusal paranın değerini koruyabilmek için piyasaya döviz satıp, piyasadan ulusal para çekmesiyle LM eğrisi tekrar başlangıç düzeyine gelecektir. **Dolayısıyla, tam sermaye hareketliliği ve sabit kur rejiminde para politikası etkinsizdir.**

2. Esnek Kur Rejimi-Sermaye Hareketleri Serbest Maliye Politikası

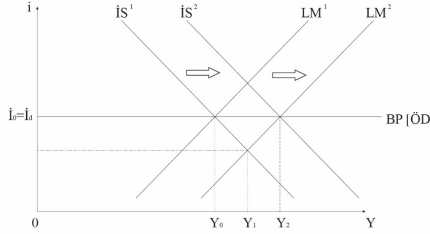
Maliye politikasında genişleyici uygulamalar sonucunda, gelir düzeyi artarken faiz oranları da artış göstermektedir. O nedenle ülkeye yabancı sermaye girişi gerçekleşmektedir.

Ülkeye giren yabancı sermaye yerel parayı değerlendirmekte ve ihracatı caydırırken, ithalatı teşvik etmektedir. Dış dengede meydana gelen açık IS eğrisinin başlangıç düzeyine dönmeye neden olmaktadır. **Tam sermaye hareketliliğinde ve esnek kur rejiminde maliye politikası etkin değildir.**

Para Politikası

Para arzında meydana gelen artış, faiz oranlarını düşürecek ve ülkeden yabancı sermaye çıkışına neden olacaktır. Bu durum ülke parasının değerini düşürecek ve ihracatı artırırken, ithalatı caydıracaktır.

Bu ise genişleyici etkiler meydana getirecektir [ihracat gelirlerinin ülke içinde harcanacak olması nedeniyle]. İhracattaki artış, IS eğrisini sağa kaydıracaktır. Sonuç olarak genişleyici para politikası ile denge milli gelir düzeyi yükselmiş olmaktadır. **Tam sermaye hareketliliği ve esnek kur rejiminde para politikası etkindir.**

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 35.** Likidite tuzağında faiz oranı asgari seviyeye inince, para talebinin faiz esnekliği sonsuz [LM eğrisi yatay eksene paralel] ise, devlet faiz oranlarını yükseltmeden genişleyici maliye politikası uygulayarak denge milli gelir düzeyinde artış meydana getirir ve özel sektör yatırımlarında azalış meydana gelmez. **Bu duruma Keynesyen durum adı verilir ve bu durumda maliye politikası tam etkindir. Çarpan mekanizması açısından düşünüldüğünde; kamu harcamalarındaki artışın vergilerdeki indirimlere göre, milli gelirdeki genişletici etkisi daha büyüktür.**

Girişimcilerin beklentileri nedeniyle, ödünç verilebilir fon arzı yüksek düzeyde olmasına rağmen yatırımcılar, fon talep etmemekte ve yatırımlarını ertelemektedir. Böyle bir ortamda, devletin borçlanmayla finanse ettiği genişleyici maliye politikası faiz oranlarında bir artışa neden olmamaktadır. Aynı zamanda, likidite tuzağında, şekilden de görüleceği üzere, yatırımların faiz esnekliği sıfıra düşmüştür. Yatırımcılar, yatırım kararlarını, finansman maliyetlerinden bağımsız biçimde almaktadır. Dolayısıyla, genişleyici maliye politikası, özel sektör yatırımlarında herhangi bir azalışa neden olmamaktadır. Bu nedenle de denge milli gelir düzeyi düşmemektedir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 36.** Ticari, zirai ve mesleki faaliyetleri nedeniyle gerçek usulde vergilendirilen Gelir Vergisi mükellefleri ile Kurumlar Vergisi mükelleflerinin 1.1.2016 tarihinden itibaren elektronik ortamda tebligat yapmaları zorunludur. Tebligat sistemi ile gönderilen belgeler, mükellefin elektronik ortamdaki adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebliğ edilmiş sayılır ve ayrıca posta yoluyla tebligat yapılmaz.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 37.** 5018 sayılı KMYKK'na ek cetveller;
I SAYILI CETVEL (Genel Bütçeli Kuruluşlar)
1) Türkiye Büyük Millet Meclisi
2) Cumhurbaşkanlığı
3) Anayasa Mahkemesi
4) Yargıtay
5) Danıştay
6) Hâkimler ve Savcılar Kurulu
7) Sayıştay
8) Adalet Bakanlığı
9) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
10) Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
11) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
12) Dışişleri Bakanlığı
13) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
14) Gençlik ve Spor Bakanlığı
15) Hazine ve Maliye Bakanlığı
16) İçişleri Bakanlığı
17) Kültür ve Turizm Bakanlığı
18) Milli Eğitim Bakanlığı
19) Milli Savunma Bakanlığı
20) Sağlık Bakanlığı
21) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
22) Tarım ve Orman Bakanlığı
23) Ticaret Bakanlığı
24) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
25) Devlet Arşivleri Başkanlığı
26) Diyanet İşleri Başkanlığı
27) İletişim Başkanlığı
28) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
29) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
30) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
31) Strateji ve Bütçe Başkanlığı
32) Jandarma Genel Komutanlığı
33) Sahil Güvenlik Komutanlığı
34) Emniyet Genel Müdürlüğü
35) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
36) Gelir İdaresi Başkanlığı
37) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü
38) Meteoroloji Genel Müdürlüğü
39) Göç İdaresi Başkanlığı
40) Avrupa Birliği Başkanlığı
41) İklim Değişikliği Başkanlığı
II. SAYILI CETVEL
1) Yükseköğretim Kurulu,
2) Üniversiteler ve Teknoloji Enstitüleri

II. SAYILI CETVEL (Özel Bütçeli Diğer İdareler- Kamu Tüzel Kişiliğine Sahip Kuruluşlar)

- 1) Savunma Sanayi Başkanlığı
 - 2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
 - 3) Atatürk Araştırma Merkezi
 - 4) Atatürk Kültür Merkezi
 - 5) Türk Dil Kurumu
 - 6) Türk Tarih Kurumu
 - 7) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
 - 8) Türkiye Bilimler Akademisi
 - 9) Karayolları Genel Müdürlüğü
 - 10) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
 - 11) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
 - 12) Orman Genel Müdürlüğü
 - 13) Vakıflar Genel Müdürlüğü
 - 14) Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
 - 15) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
 - 16) Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
 - 17) Türk Akreditasyon Kurumu
 - 18) Türk Standardları Enstitüsü
 - 19) Türk Patent ve Marka Kurumu
 - 20) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
 - 21) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
 - 22) GAP Bölge Kalkınma İdaresi
 - 23) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
 - 24) Kamu Denetçiliği Kurumu
 - 25) Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu
 - 26) Meslekî Yeterlilik Kurumu
 - 27) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
 - 28) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı
 - 29) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
 - 30) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
 - 31) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
 - 32) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
 - 33) Türkiye Su Enstitüsü
 - 34) Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu
 - 35) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
 - 36) Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı
 - 37) Helal Akreditasyon Kurumu
 - 38) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
 - 39) Türkiye Uzay Ajansı
 - 40) Türkiye Adalet Akademisi
 - 41) Kapadokya Alan Başkanlığı
 - 42) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu
 - 43) Türkiye İstatistik Kurumu
- III. SAYILI CETVEL (Düzenleyici - Denetleyici Kuruluşlar)
- 1) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
 - 2) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
 - 3) Sermaye Piyasası Kurulu
 - 4) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
 - 5) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
 - 6) Kamu İhale Kurumu
 - 7) Rekabet Kurumu

- 8) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
- 9) Kişisel Verileri Koruma Kurumu
- 10) Nükleer Düzenleme Kurumu
- 11) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu
- IV SAYILI CETVEL (Sosyal Güvenlik Kurumları)

1) Sosyal Güvenlik Kurumu

2) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü

Mahallî idare bütçesi, mahallî idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesidir.

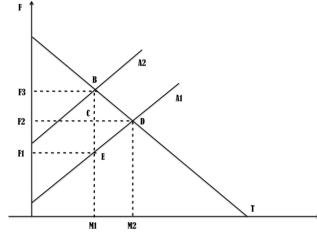
Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 38.** Verginin tarafsızlığı ilkesi vergiler yoluyla ekonominin işleyişine müdahale edilmemesini öngörmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

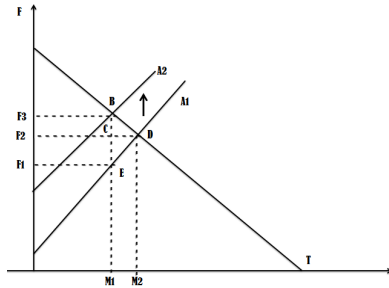
- 39.** Vergi yansıması etkileyen faktörler olarak; vergilendirilen malın arz ve talep esnekliklerini, uygulanan verginin değer ya da miktar esaslı olmasını, vergilendirilen mal ya da üretim faktörü olması, vergilendirmenin mal ya da emek piyasasına yönelik olmasını, verginin uygulandığı piyasadaki rekabet koşullarını, uygulanan verginin sınırlı mal grubunu kapsamı ya da genel bir vergi olmasını, ekonominin dışı açık ya da kapalı olmasını saymak mümkündür.

- Vergilendirilen malın arz ve talep esnekliği eşit ise, vergi üretici ve tüketici arasında eşit olarak paylaşılır,

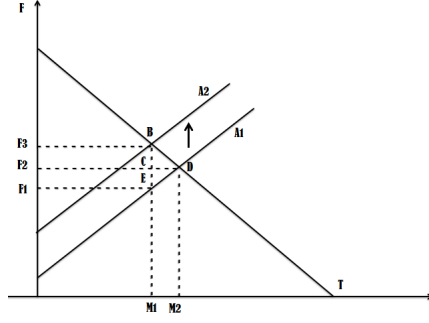
Üzerine vergi konulan malın arz ve talep esnekliklerinin eşit olması halinde; vergi alıcı ve satıcı arasında eşit olarak paylaşılacaktır. Şekilde; malın üzerine $F1F3$ [BE] büyüklüğü kadar bir vergi uygulaması söz konusudur. Vergi öncesi denge D noktasında gerçekleşmekte; $F2$ denge fiyatı ve $M1$ denge miktarı ortaya çıkmaktadır. Vergi sonrası firmanın maliyetlerinin artması nedeniyle arz eğrisi sola kaymakta ve yeni denge noktası E olmaktadır. Bu yeni dengede; üreticinin eline geçen $F1$ iken tüketicinin cebinden çıkan fiyat $F3$ olmaktadır. Uygulamaya konulan $F1F3$ büyüklüğü kadar verginin $F1F2$ bölümü üretici üzerinde kalmakta; $F2F3$ büyüklüğü kadar kısım ise tüketiciye yansımaktadır. Bu durumda, alıcı ve satıcı yarı yarıya vergi artışını paylaşmaktadır.

- Vergilendirilen malın talep esnekliği arz esnekliğinden büyük ise, verginin üreticiye yansıyan kısmı tüketiciye yansıyan kısmından daha büyüktür,

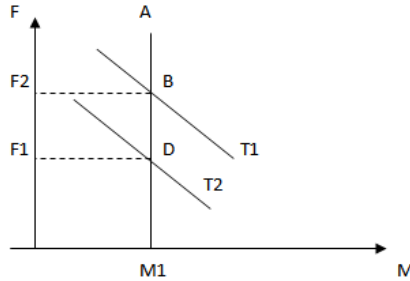
Vergilendirilen Bu durumda, üzerine vergi konulan malın talep esnekliğinin, arz esnekliğinden daha büyük olması durumunda, üreticinin malın üzerine verginin tamamını yüklemesi, tüketicinin talebinde önemli ölçüde değişiklik meydana geleceği için verginin daha büyük kısmını üretici yüklenmektedir. Şekilden de görüleceği üzere, vergi sonrası arz eğrisi A_2 'ye kaymaktadır. Uygulamaya konulan F_1F_3 kadar vergi, tüketicinin fiyatını F_2 'den F_3 'e çıkarmaktadır. Aynı zamanda üreticinin eline geçen fiyatı da F_2 'den F_3 'e düşürmektedir. Ancak, talep esnekliğinin arz esnekliğinden büyük olması halinde; F_1F_2 , F_2F_3 'ten daha büyük olmaktadır. Tüketicinin başka mallara kaymasını ya da ürünü almaktan vazgeçmesini önlemek için üreticinin verginin daha büyük kısmını üstlendiği görülmektedir.

- Vergilendirilen malın arz esnekliği talep esnekliğinden büyük ise, verginin tüketiciye yansıyan kısmı üreticiye yansıyan kısmından daha büyüktür,

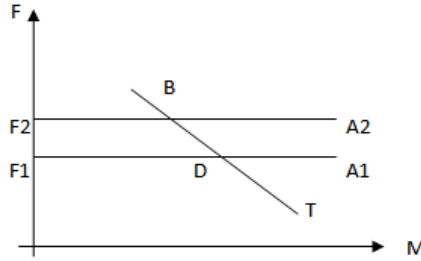
Vergilendirilen malın arz esnekliğinin talep esnekliğinden büyük olması halinde; şekilden de görüleceği üzere, malın üzerine vergi konulması dolayısıyla arz eğrisi sola kaymakta ve firmanın maliyetleri artarak üretimi azalmaktadır. Böyle bir durumda, üzerine vergi konulan malın ikame olanaklarının görece düşük olması nedeniyle, firma tüketici talebinde bir azalış endişesi taşımamaktadır. Bu nedenle konulan verginin daha büyük bir kısmını tüketiciye yansıtırken daha azını kendisi üstlenmektedir. Şekilden de görüleceği üzere, F_2F_3 , F_1F_2 'den daha büyüktür ve verginin ileriye yansıyan kısmı daha büyüktür.

- Vergilendirilen malın arz esnekliği sıfır ise, vergi tamamen üretici üzerinde kalmaktadır,

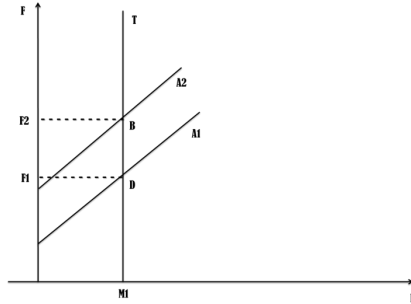
Vergilendirilen malın esnekliğinin sıfır olması, üreticinin vergi sonrası üretim kalıbını değiştirmesi ya da vergilendirilmeyen bir malı üretmesinin mümkün olmaması halinde söz konusu olmaktadır. Böyle bir durumda, üretici üzerine vergi konulan malı üretmeye devam etmek zorunda olduğu için verginin tümü üretici üzerinde kalmakta ve tüketiciye yansıyan kısmı bulunmamaktadır. Şekilden de görüleceği üzere, vergi öncesi üreticinin satış fiyatı F_2 iken F_1F_2 kadar vergi uygulaması nedeniyle üreticinin vergi sonrası satış fiyatı F_1 'e düşmekte ve vergi tümüyle üretici tarafından üstlenilmektedir.

- Vergilendirilen malın arz esnekliği sonsuz ise, vergi tamamen tüketici üzerinde kalmaktadır,

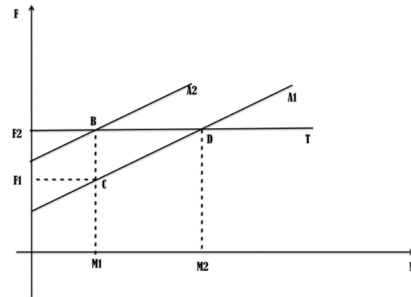
Vergilendirilen malın sonsuz esnekliğe sahip olması, üreticinin vergi uygulaması sonucunda, ürettiği malın üretiminden kolaylıkla vazgeçebilmesini ifade etmektedir. Bu nedenle uygulamaya konulan verginin tümü tüketici tarafından üstlenilmektedir. Şekilden de görüleceği üzere, vergi öncesi malın tüketiciler açısından fiyatı F_1 iken F_1F_2 kadar vergi uygulaması sonucunda fiyat F_2 'ye çıkmaktadır. Böyle bir durumda uygulamaya konulan vergi tümüyle fiyat artışı olarak karşımıza çıkmaktadır.

- Vergilendirilen malın talep esnekliği sıfır ise, vergi tamamen tüketici üzerinde kalmaktadır,

Tam Vergilendirilen malın talep esnekliğinin sıfır olması, tüketiciler açısından bu malın ikamesinin bulunmamasını ifade etmektedir. Yaygın örnek bir tedavide hayati işlevi olan ilaçlardır. Böyle bir durumda, üretici uygulamaya konulan verginin tümünü tüketiciye yansıtmaktadır. Şekilden de görüleceği üzere, vergi öncesi tüketicinin cebinden çıkan bedel F_1 iken vergi sonrası F_2 olmaktadır. F_1F_2 büyüklüğü kadar vergi tamamıyla fiyat artışına dönüşmüştür.

- Vergilendirilen malın talep esnekliği sonsuz ise, vergi tamamen üretici üzerinde kalmaktadır,

Vergilendirilen malın talep esnekliğinin sonsuz olması, tüketicilerin küçük bir fiyat artışında dahi ürünü almaktan vazgeçecekleri anlamına gelmektedir. Böyle bir durumda konulan verginin tümünü üretici üstlenmektedir. Şekilden de görüleceği üzere, vergi öncesi üreticinin satış fiyatı F_2 iken vergi sonrası satış fiyatı değişmemekte ancak vergi dolayısıyla üreticinin kazancı F_1 'e düşmektedir. Konulan vergi tamamıyla üretici tarafından üstlenilmekte ve üreticinin karını azaltmaktadır.

2. Diğer Faktörler Açısından

- Tam rekabet piyasasında uygulanan verginin değer ya da miktar esaslı olması yansıma açısından farklılık arz etmemektedir,
- Tekelci piyasada advalorem vergi uygulamasında, spesifik vergiye oranla üretim azalışı daha az gerçekleşmektedir,
- Tekelci piyasada vergi, firmanın ürettiği mal üzerine konuluyorsa fiyatlar aracılığıyla kısmen tüketiciye yansıtılabilirken, firma karı üzerine konulan vergi tamamen firmanın üzerinde kalmaktadır,
- Emek piyasasında da yansımanın yönü ve derecesini, emek arz ve talep eğrilerinin esneklikleri belirlemektedir, Doğal kaynaklar üzerine konulan vergi, arazi ya da doğal kaynak sahibi üzerinde kalmaktadır,
- Özellikle tasarruf yetersizliği çekilen ülkelerde, sermayeye yönelik uygulanan vergi, finansman maliyetlerini artırarak ileriye doğru yansıyacaktır,
- Ekonomide uygulanan verginin kapsamına göre, vergi yansımasının şiddeti farklı olacaktır. Motorlu taşıtlar vergisindeki vergi artışı ile KDV gibi bir genel satış vergisindeki vergi artışlarının yansıması tüm ekonomiye yayılacaktır,
- Vergi yansıması, kısa ve uzun dönemde farklılık arz eder ve uzun dönemde fiyatlama davranışları vergiden bağımsız faktörler tarafından şekillendirilebilir,
- Ekonominin dışı açık ya da kapalı olması vergi yansıması üzerinde etkilidir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 40.** Vergi alacağıının kanunlarda gösterilen matrah ve oranlar üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak, bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idari işlem tarhtır. Tarh edilen verginin mükellefe bildirilmesi tebliğ, verginin ödenecek aşamaya geldiği durum tahakkuk ve verginin ödenmesi tahsildir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 41.** Gelir Vergisi Kanunu'na göre yıllık beyanname, muhtasar beyanname ve münferit beyanname olmak üzere 3 çeşit beyanname bulunmaktadır.

	GELİR VERGİSİ	
	Beyan Zamanı	Ödeme
Yıllık Beyan	İzleyen yıl Mart 1-25 ²	Mart ve Temmuz
Muhtasar	İzleyen ay 23. günü sonuna kadar ³	İzleyen ay 26. günü sonuna kadar
Münferit Beyanname	İktisaptan sonra 15 gün içinde	Beyan verme süresi içinde
Geçici Vergi	Üç aylık dönemi takip eden ikinci ayın 14. gününe kadar ⁴ yılda 3 kez	Üç aylık dönemi takip eden ikinci ayın 17. gününe kadar yılda 3 kez

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 42.** 213 sayılı Vergi usul Kanunun 2'nci, maddesi "Gümrük idareleri tarafından alınan vergi ve resimler bu Kanuna tabi değildir. Bu vergi ve resimlerle ilgili olarak 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 242 nci maddesi hükümleri uygulanır." Şeklinde düzenlenmiştir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

² 29.03.2019 tarihli Vergi Usul Kanunu Sirküleri/115 ile beyannamelerin beyan zamanları ile ödeme zamanları ödeme tarihinde birleştirilmiş ve mart sonu yapılmıştır. Ancak söz konusu düzenleme kanunda yapılmamıştır. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre beyan ve ödeme süreleri tabloda verildiği gibidir.

³ 29.03.2019 tarihli Vergi Usul Kanunu Sirküleri/115 ile beyannamelerin beyan zamanları ile ödeme zamanları ödeme tarihinde birleştirilmiş ve 26. günü sonu yapılmıştır. Ancak söz konusu düzenleme kanunda yapılmamıştır. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre beyan ve ödeme süreleri tabloda verildiği gibidir.

⁴ 29.03.2019 tarihli Vergi Usul Kanunu Sirküleri/115 ile beyannamelerin beyan zamanları ile ödeme zamanları ödeme tarihinde birleştirilmiş ve 17. günü sonu yapılmıştır. Ancak söz konusu düzenleme kanunda yapılmamıştır. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre beyan ve ödeme süreleri tabloda verildiği gibidir.

- 43.** Gelir Vergisi Kanunu'na göre yıllık beyanname, muhtasar beyanname ve münferit beyanname olmak üzere 3 çeşit beyanname bulunmaktadır.

GELİR VERGİSİ		
	Beyan Zamanı	Ödeme
Yıllık Beyan	İzleyen yıl Mart 1-25 ⁵	Mart ve Temmuz
Muhtasar	İzleyen ay 23. günü sonuna kadar ⁶	İzleyen ay 26. günü sonuna kadar
Münferit Beyanname	İktisaptan sonra 15 gün içinde	Beyan verme süresi içinde
Geçici Vergi	Üç aylık dönemi takip eden ikinci ayın 14. gününe kadar ⁷ yılda 3 kez	Üç aylık dönemi takip eden ikinci ayın 17. gününe kadar yılda 3 kez

Münferit beyannamenin kurumlar vergisinde uygulananına yani kurumlar vergisinde dar mükellefler tarafından verilecek beyannameye özel beyanname adı verilmektedir. Yabancı kurumların kendisi veya Türkiye'de dar mükellef kurum adına hareket eden kişi tarafından, bu kazançların elde edilme tarihinden itibaren 15 gün içinde verilmektedir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 44.** Serbest meslek faaliyeti; sermayeden çok şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari niteliği olma-yan işlerin işverene bağlı olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Doktor, Avukat, Mühendis, Mimar, Rehber, Sanatçı, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler örnek olarak gösterilebileceklerdir. Dış protezciliğinden elde edilen kazançlar ticari kazanç unsuru içinde vergilendirilmektedir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 45.** Kurumlar Arası Ödenek Aktarımı; merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçeleri arasındaki ödenek aktarımı kanunla yapılabilir. Ancak, harcamalarda tasarrufu sağlamak, dengeli ve etkili bir bütçe politikasını gerçekleştirmek üzere genel bütçe ödeneklerinin yüzde onunu geçmemek kaydıyla, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçeleri arasındaki ödenek aktarmalarına ilişkin yetki ve işlemler ile usul ve esaslar merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenir. Dolayısıyla istisna hüküm olmakla birlikte harcamacı birimler arasında ödenek aktarması yapma yetkisi TBMM'ne aittir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 46.** Vergi gelirlerinin kaynaktan kesinti yoluyla tahsil edilemediği durumlarda vergi gelirlerinin reel değerinde meydana gelen azalışa Olivera – tanzi etkisi adı verilmektedir. Patinkin etkisi, Ters Tanzi etkisinin, Tanzi etkisinden büyük olmasını ifade etmektedir. Bir başka ifadeyle; enflasyonun kamu harcamalarını aşındırıcı etkisi enflasyonun vergileri aşındırıcı etkisinden daha yüksektir. Bu nedenle patinkin etkisinde yüksek enflasyon, kamu açıklarını azaltıcı işlev görmektedir. Aynı zamanda, yüksek enflasyonun hüküm sürdüğü ekonomilerde neden hiperenflasyonist süreçlerin ortaya çıkmadığını da açıklamaktadır. Kamu harcamalarındaki artışın faiz oranlarında yükselişe neden olarak özel sektör yatırımlarını azaltmasına dışlama [crowding-out] etkisi adı verilir. Ülke tasarrufları ile yapılabilecek yatırımlar için dış kaynak kullanılmaması, alınan dış borçların, alt yapı yatırımları dışında döviz ka-

⁵ 29.03.2019 tarihli Vergi Usul Kanunu Sirküleri/115 ile beyannamelerin beyan zamanları ile ödeme zamanları ödeme tarihinde birleştirilmiş ve mart sonu yapılmıştır. Ancak söz konusu düzenleme kanunda yapılmamıştır. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre beyan ve ödeme süreleri tabloda verildiği gibidir.

⁶ 29.03.2019 tarihli Vergi Usul Kanunu Sirküleri/115 ile beyannamelerin beyan zamanları ile ödeme zamanları ödeme tarihinde birleştirilmiş ve 26. günü sonu yapılmıştır. Ancak söz konusu düzenleme kanunda yapılmamıştır. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre beyan ve ödeme süreleri tabloda verildiği gibidir.

⁷ 29.03.2019 tarihli Vergi Usul Kanunu Sirküleri/115 ile beyannamelerin beyan zamanları ile ödeme zamanları ödeme tarihinde birleştirilmiş ve 17. günü sonu yapılmıştır. Ancak söz konusu düzenleme kanunda yapılmamıştır. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre beyan ve ödeme süreleri tabloda verildiği gibidir.

zandırıcı yatırımlarda kullanılması ve iç borçlanmanın özel kesim fon kullanım imkanlarında azalışa [dışlama etkisi] neden olmamasıdır. Sinek kağıdı etkisi: Merkezden yapılan yardımlar, gelirdeki bir artışın sonucu olarak, yerel harcamalarda artış meydana getirecektir. Merkezden yapılan yardımlar, daha çok yerelde harcanacaktır. Merkezi yönetim bazı vergilerde indirimde gitmesi halinde, bireylerin gelirlerindeki artış yerelde harcamaları artıracaktır. Ancak, vergi kesintisine göre, merkezi yönetimin yardımlarındaki artış, yerel harcamaları daha fazla artıracaktır. Merkezi yönetim tarafından yerel yönetimlere yapılan yardımların süreklilik arz etmesi, yerel yönetimleri gelir açısından Merkezi yönetime bağımlı kılmaktadır. Bu açıdan yerel yönetimler, öz gelir yaratma konusunda yeterli çaba göstermeyecektir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

47. Anayasanın 89. Maddesine göre; Cumhurbaşkanı yayımlanmasını KISMEN veya TAMAMEN uygun bulmadığı kanunları, bir daha görüşülme üzere, bu hususta gösterdiği gerekçe ile birlikte 15 gün içerisinde, Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir. Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmama durumunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir. Bütçe kanunları bu hükme tabi değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu ÜYE TAMSAYISININ SALT ÇOĞUNLUĞUYLA aynen kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanınca yayımlanır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

48. Anayasanın 124. maddesine göre; Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

49. Anayasanın 66. ve 74. Maddeleri arasında düzenlenmiş olan siyasi hak ve ödevler şunlardır;

- Türk Vatandaşlığı
- Seçme, Seçilme ve Siyasi Faaliyette Bulunma Hakları
- Siyasi Parti Kurma, Partilere Girme ve Partilerden Ayrılma
- Kamu Hizmetine Girme Hakkı
- Mal Bildirimi
- Vatan Hizmeti
- Vergi Ödevi
- Dilekçe
- Bilgi Edinme Hakkı
- Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

50. Anayasa mahkemesinin yüce divan sıfatı ile yargılayabilecek olduğu kişiler şunlardır:

- Cumhurbaşkanı
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı
- Cumhurbaşkanı Yardımcıları
- Bakanlar
- Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Başkan ve üyelerini, Başsavcılar
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı vekili
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu başkan ve üyeleri
- Sayıştay Başkan ve üyeleri
- Genel Kurmay Başkanı
- Kara, Hava ve Deniz Kuvvet Komutanları

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

51. İvedi yargılamanın konusuna giren uyuşmazlıklar kanunumuzda şu şekilde belirtilmiştir:

- İhaleden yasaklanma hariç ihale işlemleri
- Acele kamulaştırma işlemleri
- Özelleştirme yüksek kurulu kararları
- Turizm teşvik kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri
- Çevre kanunu uyarınca idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar
- Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkında uyarınca alınan Cumhurbaşkanlığı kararları

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

52. Hiyerarşi tek bir kamu tüzel kişinin kendi içindeki bütünlüğü sağlamaya yöneliktir. Hiyerarşi gücüne dayanan yetkilerin kullanılabilmesi için yasal bir izne gerek yoktur. Bu yetkiler genel-olağan yetkililerdir. Üst astın işlemini; onama, onamama, geri alma, kaldırma, değiştirme, düzeltme, iptal etme, durdurma, erteleme kaldırma yetkilerine sahiptir. Ancak üst, astın yerine geçip işlem yapamaz. Aksi takdirde yetki tecavüzü söz konusu olur. Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz. Askeri hizmetlerin görülmesi ve acele hallerde kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması için kanunla gösterilen istisnalar saklıdır. Bu denetleme hem hukukilik hem yerindelik denetimi olabilir

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

53. Genel olarak bir idari karar alınırken ilgilinin savunmasının alınması şart değildir. Ancak bazı durumlarda ilgilinin savunmasının alınması şart koşulmuştur. Anayasanın 129. maddesi ve 657 sayılı DMK'ya göre memurlara disiplin cezası verilirken savunmalarının alınması gerekmektedir. Savunma alınmadan verilecek disiplin cezası şekli yönünden hukuka aykırılık teşkil eder.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

54. Ruhsat Usulü: Kamu hizmeti olarak kabul edilen bir faaliyet, eğer idare lehine tekel konusu yapılmamış ise, bu faaliyet idarenin vereceği bir izin ile özel kişilere de görürülebilir. (eğitim, sağlık vb) Tek taraflı idari işlem aracılığı ile verilir. Görüldüğü üzere ruhsat usulü sözleşmeye göre değil, tek taraflı izin karşılığında verilen işlem olduğu için kamu hizmetinin özel hukuk kişilerine sözleşmeyle görürülmesi usulleri arasında yer almamaktadır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

55. Belediye idareleri adına imtiyaz verme yetkisi Belediye Meclisine aittir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

56. Anayasanın 175. Maddesine göre; anayasa değişikliği teklifi TBMM üye tam sayısının 1/3'ü (200 vekil) tarafından yazılı olarak teklif verilir. Değişiklik teklifinin kabulü ise Meclis üye tam sayısının en az 3/5'nin (360) gizli oyu ile mümkündür.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

57. Dernekler, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Dernekler, aşağıdaki hallerde kendiliğinden sona erer (infisah):

1. Amacın gerçekleşmesi. gerçekleşmesinin olanaksız hale gelmesi veya sürenin sona ermesi,
2. İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,
3. Borç ödemede acze düşmüş olması,
4. Tüzek gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi.
5. Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması

Derneğin genel kurulu, her zaman derneğin feshine karar verebilir. Derneğin amacı, kanuna veya ahlaka aykırı hale gelirse; Cumhuriyet savcısının veya bir ilgilinin istemi üzerine mahkeme, derneğin feshine karar verir. Mahkeme, dava sırasında faaliyetten alıkoyma dahil gerekli bütün önlemleri alır. Örneğin, Kanarya Sevenler Derneğinin amacına uygun olan faaliyetleri dışında dernek merkezinde kumar oynatmaya başlaması ve bunun tespiti halinde derneğin amacı dışında faaliyet göstermesi nedeniyle Cumhuriyet savcısının talebi üzerine ilgili mahkeme kararı ile derneğin feshine karar verilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

58. Borç ilişkileri alanında bir borcun muaccel olduğu tarihten itibaren yasada öngörülen belirli bir sürenin geçmiş olması durumuna dayanan, alacaklının alacağı talep, dava ve icra yoluyla takip hakkını sürekli olarak engelleyen savunmaya zamanaşımı denilmektedir. Zamanaşımı gerçekte borcu kendiliğinden sona erdirmez fakat savunma olarak ileri sürüldüğünde alacağın istenebilirliğini ve dava ve icra yoluyla takip edilebilirliğini sürekli olarak ortadan kaldıran bir olaydır. Yasada öngörülmüş süreler geçmiş olmadıkça zamanaşımı ortaya çıkmaz. Yasada öngörülen süreler kesindir. Bu anlamda, zamanaşımına ilişkin hükümler emredici niteliktedir. O nedenle, yasal sürelerin değiştirilmesi hususunda yapılacak anlaşmalar kesin hükümsüzdür. Yasada farklı bir zamanaşımı süresi öngören hüküm bulunmadıkça her alacak on (10) yıllık zamanaşımı süresine tabidir. Beş (5) yıllık süre öngörülmüş olan hâller bulunmaktadır. Bunlar; Kira paraları, anapara faizleri ve ücret gibi dönemsel edimler, Otel, motel, pansiyon ve tatil köyü gibi yerlerdeki konaklama bedelleri ile lokanta ve benzeri yerlerdeki yeme içme bedelleri, Küçük sanat işlerinden ve küçük çapta perakende satışlardan doğan alacaklar, Bir ortaklıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar, Vekâlet, komisyon ve acentalık sözleşmelerinden, ticari simsarlık ücreti alacağı dışında, simsarlık sözleşmesinden doğan alacaklar, Yüklenicinin yükümlülüklerini ağır kusuruyla hiç ya da gereği gibi ifa etmemesi dışında, eser sözleşmesinden doğan alacaklardır. Ayrıca, haksız fiil ve sebepsiz zenginleşmeden doğan alacaklarda 2 ve 10 yıllık olmak üzere iki süre mevcuttur.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

59. Zamanaşımın kesilme sebepleri varsa, o ana değin işlemiş olan zamanaşımı süresi ortadan kalkar (yanar) ve yerine aynı süre baştan işlemeye başlar. Zamanaşımının kesilmesine yol açan haller şunlardır:

- Borçlu borcu ikrar etmiş ya da ikrarı gösterir faiz ödemesinde ya da kısmen ifada bulunmuş ise zamanaşımı kesilir. Bunlar gibi, borçlunun rehin vermiş ya da kefil göstermiş olması hâllerinde de durum bu yöndedir.
- Alacaklı "dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa" zamanaşımı kesilir.

Kesilme, esas itibarıyla tüm borçlarda ve tüm borçlulara etkilidir. Bu anlamda bölünemez borçlarda ve müteselsil borçlarda borçlulardan birine karşı zamanaşımının kesilmiş olması diğerlerine karşı da etkilidir. Keza zamanaşımı asıl borçluya karşı kesilmiş olunca onun kefiline karşı da kesilmiş olur. Fakat bunun tersi, yani kefile karşı kesilince asıl borcun borçlusuna karşı da kesilmiş olmaz. Zamanaşımının kesilmesiyle, yeni bir süre işlemeye başlar. Borç bir senetle ikrar edilmiş veya bir mahkeme ya da hakem kararına bağlanmış ise, yeni süre her zaman on yıldır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

60. Fiil ehliyeti, kişinin bizzat yapacağı hukuki işlemler ve eylemlerle yeni bir hak kazanabilme ya da borç yükümlüsü olabilme yeteneğini ifade eder. Bu yönüyle fiil ehliyeti aktif bir ehliyettir ve kişinin hukuki işlem ve eylemde bulunabilmesini sağlar. Örn: evin satılması gibi.

Fiil ehliyetinin bir görünümü, yukarıda izah edildiği gibi hukuki işlemler yapmayı sağlayan hukuki işlem ehliyeti iken, bir diğer görünümü ise, kişilerin işledikleri hukuka aykırı eylemlerden sorumlu olmalarını sağlayan haksız fiil ehliyetidir.

Fiil Ehliyetine Göre Gerçek Kişilerin Sınıflandırılması:

1. **Tam Ehliyetliler:** Fiil ehliyetinin her 3 şartını da taşıyan kişiler olup, her türlü hukuki işlemi tek başlarına yapabilirler ve her türlü hukuka aykırı eylemlerinden de sorumludurlar.
2. **Tam Ehliyetsizler:** Fiil ehliyetinin şartlarından olan ayırd etme gücüne sahip olmayanlar, tam ehliyetsiz grubunu oluşturur. Bunlar hiçbir hukuki işlemi tek başlarına yapamazlar. Bunlar adına yasal temsilcileri (vasi) tarafından hukuki işlemler yapılır. Ayrıca işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de kural olarak sorumlu değildirler.
3. **Sınırlı Ehliyetsizler:** Hukukumuzda 2 grup sınırlı ehliyetsiz bulunmaktadır. Bu 2 grubun ortak özelliği, ayırd etme güçlerinin bulunmasıdır.
 - a. Ayırd etme gücü olan fakat ergin olmayanlar
 - b. Ayırd etme gücü olup ergin de olan fakat haklarında, yukarıda açıklanan sebeplerden birisi ile kısıtlama kararı verilmiş olanlar.

Her iki grup için de temel kural, fiil ehliyetlerinin bulunmamasıdır. Bir kere kendilerini borç altına sokan işlemleri tek başlarına yapamazlar. Bu tür hukuki işlemler, ya yasal temsilcileri tarafından (veli-vasi) yapılır veya yasal temsilcileri tarafından onay alarak işlemi yapabilirler. Örn: 16 yaşında ve ayırd etme gücü olan Hasan, kendisine mağazadan bir bisikleti tek başına alamaz çünkü bisikletin parasını ödeme borcu altına girmektedir. Şayet bu işlemi tek başına yaparsa, bu işlem tek tarafı bağlamazlık yaptırımına tabi olur ve işlem Hasan'ı bağlamazken, mağaza sahibini bağlar.

Sınırlı ehliyetsizler, kendilerini borç altına sokmayan, sadece kendilerine kazanım sağlayan işlemleri ise tek başlarına yapabilirler. Örn: Yukarıdaki Hasan, kendisine harcaması için verilen 20 TL'yi kabul edebilir zira burada kendisine bir bağış yapılmaktadır.

Sınırlı ehliyetsizler yine şahıslarına sıkı bir şekilde bağlı olan hakları da tek başlarına kullanabilirler. Örn: kendisine hakaret eden şahsa tazminat davası açma gibi

Önemli: Sınırlı ehliyetsizlerin ne kendilerinin ne de bunlar adına yasal temsilcilerinin dahi yapamayacağı yasak işlemler bulunmaktadır. Bu işlemler

- Vakıf kurma
- Önemli miktarda bağış yapma
- Kefil olma

Sınırlı ehliyetsizler işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de sorumludurlar.

4. **Sınırlı Ehliyetliler:** Sınırlı ehliyetliler, aslında fiil ehliyetinin her 3 şartına da sahiptirler ve tam ehliyetlilerle aynı statüdedirler. Sadece yasada belirlenen bazı işlemler söz konusu olduğunda bu işlemlerin geçerli olması için belli kişi (danışman) ya da makamların (mahkeme) onayı gerekir. Hukukumuzda 2 tür sınırlı ehliyetli vardır:

- a. Evli kişiler
- b. Kendisine yasal danışman atanmış olanlar

İşte bu 2 grup, sadece yasada sayılan işlemler söz konusu olduğunda ya yasal danışmanlarının ya da mahkemenin onayını almak zorundadırlar. Bunun dışında durumları tam ehliyetlilerle aynıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

61. Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin, devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir. Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır, Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenir.

Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir. Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır. Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kimse, iyniyetli üçüncü kişilere karşı tacir gibi sorumlu olur.

Tacir, her türlü borcu için iflasa tabidir; ayrıca kanuna uygun bir ticaret unvanı seçmek, ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirmek ve bu Kanun hükümleri uyarınca gerekli ticari defterleri tutmakla da yükümlüdür.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından il merkezindeki ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odalarında faaliyet gösterecek şekilde ticaret sicili müdürlükleri kurulur. Bakanlık il merkezleri dışındaki odalarda ticaret sicili müdürlükleri kurabileceği gibi müdürlüklere bağlı şubeler de kurulabilir. Ticaret sicili, Bakanlığın gözetim ve denetiminde ticaret sicili müdürlükleri ve şubeleri tarafından tutulur. Ticaret sicili elektronik ortamda da tutulabilir.

Her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren onbeş gün içinde, ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

62. Her tacir, ticari defterleri tutmak ve defterlerinde, ticari işlemleriyle ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri, bu Kanuna göre açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koymak zorundadır. Tacir, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin, fotokopi, karbonlu kopya, mikrofiş, bilgisayar kaydı veya benzer şekildeki bir kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamakla yükümlüdür. Ticari defterler en başta yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteridir. Ayrıca Pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri gibi işletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan defterler de ticari defterlerdir.

Defterler ve gerekli diğer kayıtlar Türkçe tutulur. Kısaltmalar, rakamlar, harfler ve semboller kullanıldığı takdirde bunların anlamları açıkça belirtilmelidir. Defterlere yazımlar ve diğer gerekli kayıtlar, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılır. Bir yazım veya kayıt, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilemez ve değiştirilemez. Kayıt sırasında mı yoksa daha sonra mı yapıldığı anlaşılmayan değiştirmeler yasaktır.

Her tacir; ticari defterlerini 10 yıl süre ile saklamakla yükümlüdür. Bu süre ticari defterlere son kaydın yapıldığı takvim yılının bitişiyle başlar. Gerçek kişi olan tacirin ölümü hâlinde mirasçıları ve ticareti terk etmesi hâlinde kendisi defter ve kâğıtları birinci fıkra gereğince saklamakla yükümlüdür. Mirasın resmî tasfiyesi hâlinde veya tüzel kişi sona ermişse defter ve kâğıtlar birinci fıkra gereğince on yıl süreyle sulh mahkemesi tarafından saklanır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

63. Bir borç ilişkisinden doğan münferit bir alacak hakkının borçlunun rızası aranmaksızın üçüncü bir kişiye kazandırılmasına alacağın devri denilmektedir. Diğer anlatımla, alacağın devri, bir borç ilişkisinde borçlu ve alacak değişmeksizin, sadece alacaklının değişmesidir. Sözleşmesel (iradi), yasal ve yargısal olmak üzere üç tür alacağın devri vardır. Yasal devir örnekleri olarak mirasın mirasçılara kendiliğinden geçişi, Yargısal devir için de aile hukukunda evlilik birliğinin korunması amacıyla eşin borçlularına ifayı davacı eşe yapmalarının yargıç tarafından emredilmiş olması gibi örneklerden sözü edilebilmektedir. Alacağın sözleşmesel devriyle yasal ya da yargısal devri farklılıklar arz eder. Alacağın sözleşmesel devrinde, borçlunun rızası aranmazken yasal ya da yargısal devirde alacaklının da rızası aranmaz. Keza, alacağın sözleşmesel devrinin geçerliliği şekle bağlanmış iken yasal ya da yargısal devirde herhangi bir şekil gerekmez.

Alacağın Sözleşmesel Devrinin Koşulları: Alacağın bu yolla devri için devredilebilir bir alacak, devir sözleşmesi, alacakta tasarruf yetkisi bulunması şarttır. Alacağın devri için herşeyden önce devredilebilir bir alacağa ihtiyaç vardır. Kural olarak her türlü alacak -yasaklanmış olmadıkça- devredilebilir. Mevcut ya da müstakbel bir alacak olması arasında fark yoktur.

Alacağın devrinin hüküm doğurabilmesi için devre engel bir durumun bulunmaması gerekmektedir. Devre engel durumlara devir yasakları da denilmektedir. Devir yasakları, yasadın, sözleşmeden ya da alacağın niteliğinden kaynaklanabilir. Yasayla bir alacağın devrinin hükümsüz olduğu kabul edilebilir. Bu gibi durumlarda yasal devir (temlik) yasağından söz edilir. Örneğin manevi tazminat istemi, zarar gören tarafından ileri sürülmüş olmadıkça üçüncü kişilere devredilemez. Sözleşmesel istisnalar (sözleşmesel devir yasağı) da bulunabilir. Alacaklı ve borçlu, olağan hâlde devredilebilir nitelikteki bir alacağın devrini yasaklayan bir anlaşma yapabilirler.

Bir alacağın niteliği de o alacağın devre elverişliliğini ortadan kaldırmış olabilir. Söz gelişi bizzat alacaklıya ifası gereken alacaklar temlik edilemez. Örneğin, nafaka alacakları böyledir.

Alacağın devri için devir sözleşmesi yapılmış olmalıdır. Sözleşmenin tarafları, mevcut borç ilişkisindeki alacaklı (devreden) ile devralan (üçüncü kişi yeni alacaklı) dır. Borçlunun devir anlaşmasında taraf sıfatı ya da diğer herhangi bir rolü yoktur. Bu nedenle, devreden ve devralanın karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının varlığı yeterlidir. Bir de borçlunun devre rıza göstermesi aranmaz. Alacak yasal ya da yargısal olarak devredilmiş ise devreden alacaklının da rızası aranmaz. Sözleşmenin geçerliliği şekle bağlıdır. Alacağın devri sözleşmesi, adi yazılı şekilde yapılmadıkça geçerli olmaz. Yasal veya yargısal devir için geçerlilik şekli aranmayacağı yasanın hükmüdür.

Alacağın devrinde devreden tasarruf yetkisinin varlığı zorunludur. Kural olarak her alacaklı alacağı üzerinde tasarruf yetkisine sahiptir. Fakat bu kuralın da istisnası yok değildir. Gerçekten kimi durumlarda alacaklı alacağı üzerinde tasarruf yetkisinden yoksundur. Örneğin iflasta iflas masasına dahil olan malların üzerinde iflas etmiş olan alacaklının tasarruf yetkisi bulunmaz.

Alacağın Devrinin Hükümleri: Devredenle borçlu arasındaki ilişkiye bakılacak olursa; yineleyelim ki alacağın devri, borçlunun rızasını, herhangi bir diğer tarzda katılımını ya da hatta bilgilendirilmesini gerektirmez. Yalnız kendisine devir hakkında bildirimde bulunulmamış, böylelikle devirden haberdar olmayan borçlu iyi niyetli kabul edilir. Kendisine devir bildirilmiş olmasına rağmen borcu eski alacaklısına ifa etmiş olan borçlu, bu ifayla borcundan kurtulmaz. Diğer bir deyişle bu ifa, gereği gibi ifa sayılmaz. O, bir kez de alacağı devralan yeni alacaklıya ifada bulunmak zorunda kalır. Alacağı devreden ile devralan arasında devir sözleşmesinin tamamlanmasıyla alacak devreden malvarlığından devralanın malvarlığına geçer. Alacağa bağlı fer'i haklar da bununla birlikte devralana geçer. Devir için bir karşılık (ivaz) belirlenmişse devreden, devralana karşı alacağın varlığını ve borçlunun ödeme gücünü garanti etmiş sayılır. Fakat, devir karşılıksız yapılmış ise devreden ne borcun varlığından ne de borçlunun ödeme gücünden dolayı sorumluluk altına girer.

Borçlu ile alacağı devralan arasındaki ilişkide ise borçlu, alacakla ilgili itiraz ve def'ileri ileri sürebilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

64. Erginlik ya da diğer bir deyişle rüşet, normal erginlik, evlenme yolu ile kazanılan erginlik ve yargısal erginlik olarak 3 türdür.

a. Normal Erginlik: 18 yaşını tamamlanması ile elde edilen erginliktir.

b. Evlenme Erginliği: Kadın ve erkeğin evlenerek ergin olmalarını ifade eder. Hukukumuzda 2 tür evlenme yaşı vardır. Normal evlenme yaşı hem kadın hem erkeklerde 17 yaşının tamamlanmasıdır. Olağanüstü durumlarda ise evlenme yaşı hem kadın hem erkeklerde 16 yaşının tamamlanmasıdır. Gerek normal, gerekse olağanüstü evlenme yaşında evlenen kişiler ergin olur ve sonradan evlilik sona erse bile bu erginliklerini kaybetmezler.

c. Yargısal Erginlik: Şartları:

- 15 yaşının tamamlanmış olması
- Küçüğün isteği
- Yasal temsilcinin onayı
- Ergin kılınmasının küçüğün yararına olması
- Hakim kararı

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

65. İcra İflas Kanunu gereği ticareti terk eden bir tacir 15 gün içinde durumu kayıtlı bulunduğu ticaret siciline bildirmek zorundadır. Durum ticaret sicili memurluğunca ilan olunur. Bu ilan tarihinden itibaren bir sene içinde, ticareti terk eden tacir hakkında iflas yolu ile takip yapılabilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

66. Gerçek kişiler arasında ya kan bağı yolu ile doğal veya yapay yollarla kurulan yakınlık ilişkisine hısımlık denir.

1. **Kan Hısımlığı:** Kişiler arasında kan bağına dayanan hısımlıktır. İki tür kan hısımlığı vardır:
 - a. **Alt soy-üstsoy hısımlığı:** Biri diğerinden gelenler arasındaki kan hısımlığı türüdür. Kişiden gelen çocuklarından itibaren torunları, torun çocukları vs. şeklinde düz çizgi olarak aşağıya doğru ve kişinin kendilerinden geldiği ana babası, dede, anneanne ve babaannesi vs. şeklinde düz çizgi olarak yukarıya doğru bir hısımlık söz konusudur.
 - b. **Yansoy hısımlığı:** Ortak bir soydan, kökten gelenler arasındaki hısımlıktır. Kardeşler ve kardeş çocukları arasında, amca-yeğen, dayı-yeğen, hala-yeğen ve teyze-yeğen arasında görülen hısımlık yansoy hısımlığıdır.
2. **Kayın hısımlığı:** Evlenme yolu ile kurulan hısımlıktır. Buna göre eşlerden birisi ile diğer eşin kan hısımları arasında aynı türden ve dereceden kayın hısımlığı ortaya çıkar. Yapılması gereken şey, kişinin kendisine göre hısımlığın türünü ve derecesini belirlemek, eşi için ise kan hısımlığı yerine kayın hısımlığı kelimesini koymaktır. Örneğin, kişi ile teyzesi arasında 3. Dereceden yansoy kan hısımlığı varken, bu kişinin eşi ile teyzesi arasında yine 3. Dereceden ve yine yansoy türünde ama kayın hısımlığı söz konusu olacaktır.

Evlenme ile oluşan kayın hısımlığı evlilik sona erse bile ortadan kalkmaz. Yine her bir eşin kendi hısımlarının birbirlerine karşı hiçbir hısımlığı da yoktur. A ile babası arasında altsoy kan hısımlığı olduğundan A'nın eşi B ile A'nın babası arasında da aynı türden kayın hısımlığı bulunmaktadır.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

67. Bir kimsenin mal varlığının haklı bir sebep olmaksızın diğer bir kimsenin mal varlığı aleyhine çoğalmasına sebepsiz zenginleşme denir. Şartları:

- Zenginleşme (çoğalma) meydana gelmiş olmalıdır. Zenginleşme mal varlığının eksilmemesi yani mal varlığından çıkması gereken bir kıymetin çıkmaması şeklinde de olabilir
- **Fakirleşme:** Bir tarafın mal varlığındaki zenginleşme, diğer tarafın malvarlığının aleyhine olarak gerçekleşmelidir.
- **İliyet Bağı:** Bir tarafın malvarlığında ki çoğalma diğer tarafın malvarlığındaki eksilmeden meydana gelmiş olmalıdır
- **Haklı Bir Nedenin Bulunmaması:** Sebepsiz zenginleşmenin söz konusu olabilmesi için gerekli olan son şart, bir malvarlığında diğerinin aleyhine olarak gerçekleşmiş olan zenginleşmenin haklı bir sebebe dayanmamasıdır. Zenginleşme haklı bir sebebe dayanıyorsa burada sebepsiz zenginleşmeden söz edemeyiz.

Sebepsiz zenginleşen malvarlığında oluşan haksız artışı iade etme borcu altına girer. Geriverme borcunun kapsamı, sebepsiz zenginleşen kimsenin iyi niyetli olup olmamasına göre değişir. Zenginleşen kimse iyi niyetli ise, yani malvarlığında gerçekleşen zenginleşmeyi geri vereceğini bilmiyor veya bilmesi gerekmiyorsa, geri verme anında elinde kalmış olan miktarı vermekle borcunda kurtulur, daha önce elinden çıkmış olan kısmı geri vermekle yükümlü değildir. Buna karşılık iyi niyetli değil ise malvarlığında gerçekleşen çoğalmayı tamamen geri vermekle yükümlüdür. Aynen geri vermenin mümkün olmadığı durumlarda, zenginleşme para olarak geri verilir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 68.** Hukuki işlem, bir veya birden çok kimsenin hukuki bir sonuç elde etmek maksadıyla iradelerini açıklaması sonucunda meydana gelen borç kaynağıdır. Hukuki işlemler için yapılan pek çok sınıflandırma olmakla beraber bizim için en önemli ayırım tek taraflı hukuki işlem ve iki taraflı hukuki işlemler olarak nitelendirilebileceğimiz sözleşmeler ayırımıdır. Belirli bir hukuki sonucu elde etmek üzere tek bir tarafın irade açıklamasının yeterli olduğu, bu irade beyanının kabulünün ve ulaşmasının gerektiği bir karşı tarafın olmadığı hukuki işlemler tek taraflı hukuki işlemlerdir. Örn. Vasiyetname, vakıf kurma

Sözleşme: Belirli bir hukuki sonucu elde etmek amacı ile iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun iradelerini açıklamaları ile meydana getirilen işlemlerdir. Sözleşmeyi kuran taraf iradelerine icap (teklif) ve kabul denir. Açıklanan iradelerden zaman itibarı ile önce olana icap (teklif), bu teklife uyumlu olan, onu değiştirmeyen irade beyanına ise kabul denilir. Sözleşmelerin çoğu her iki tarafa da borç yükler ancak bazı sözleşmeler sadece bir tarafa borç yüklemektedir. Örn: bağış sözleşmesi iki taraflı bir hukuki işlem yani sözleşmedir ama sadece bağışlayan borç altına girmektedir.

Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, her iki taraf hem borçlu ve hem de alacaklıdır. Satış, mal değişimi (trampa), kira, hizmet, eser gibi sözleşmeler bu niteliktedir. Bu sözleşmelerde taraflar birbirleri ile edimlerini değiştirmektedirler yani birisinin edimi diğerinin ediminin karşılığı oluşturur. Eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde ise karşılıklı olarak borç doğurmalarına karşın, bu sözleşmelerde tarafların edimlerinin değiştirilmesi söz konusu değildir. Taraflardan birinin edimi diğer tarafın edimi karşılığında bulunmamaktadır. Tüketim ödücü sözleşmesi, ivazsız vekalet sözleşmesi bunlara örnek verilebilir.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 69.** Seçimlik borç, araba ya da at, ev ya da para gibi seçenek edimlerin belirlenmiş olduğu borcu ifade etmektedir. Seçim hakkı kullanıldığında ifa edilecek somut edim belli olur. Seçimlik borçta seçim hakkı taraflardan birine ya da üçüncü kişiye verilmiş olabilir. Bu konuda sözleşmede açıklık yok ve işin niteliği de aksini düşünmeyi gerektirmiyorsa seçim hakkının borçluda bulunduğu kabul edilir.

Bir ya da daha fazla seçenek edim, taraflara yüklenemeyen bir sebeple sonradan imkânsızlaşmışsa imkânsızlaşan her edim seçenek ve böylece borcun konusu olmaktan çıkar. Tarafların sorumlu olmadığı böyle bir imkânsızlıkta, borcun konusu, imkânsızlaşmış olmayan diğer seçenek edimler olur. Böylelikle ikiden çok seçenek edim varsa seçim hakkının kapsamı daralır; diğer seçenek edimlerle sınırlı kalır. Imkânsızlaşma sonucunda seçenek edimlerden sadece biri geriye kalmışsa borç artık seçeneksiz hâle gelmiş olur; yani artık kalan edim borcun konusudur.

Seçim hakkı taraflardan birine ait ve imkânsızlığın sebebi kendisine yüklenebiliyor ve kusurluysa o, imkânsızlıktan sorumlu tutulur. Seçim hakkı borçluya ait olup bunun sebebi kendisine yüklenebiliyorsa o, ifa için, imkânsızlaşan edimi seçemez; o, seçim hakkını diğer edimlerde kullanmak zorundadır. Seçeneklerin tümü imkânsızlaşmışsa alacaklı, borçludan zararının tazminini isteyebilir. Seçim hakkı alacaklıda olup seçenek edimin imkânsızlaşmasının sebebi kendisine yüklenebiliyorsa alacaklı, seçimini imkânsızlaşan edimde kullanmaya zorlanabilecek; borçlu da karşı edimin ifasını isteyebilecektir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 70.** Bir sözleşmede karşılıklı edimler arasında açık bir oransızlık varsa, bu oransızlık, zarar görenin zor durumda kalmasından veya düşüncesizliğinden ya da deneyimsizliğinden yararlanılmak suretiyle gerçekleştirildiği takdirde, zarar gören, durumun özelliğine göre ya sözleşme ile bağlı olmadığını diğer tarafa bildirerek ediminin geri verilmesini ya da sözleşmeye bağlı kalarak edimler arasındaki oransızlığın giderilmesini isteyebilir.

Zarar gören bu hakkını, düşüncesizlik veya deneyimsizliğini öğrendiği; zor durumda kalmada ise, bu durumun ortadan kalktığı tarihten başlayarak bir yıl ve her hâlde sözleşmenin kurulduğu tarihten başlayarak beş yıl içinde kullanabilir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 71.** Türk Medeni Kanunu 973. maddesine göre, “Bir şey üzerinde fiili hakimiyeti bulunan kimse o şeyin zilyedidir” Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere, mülkiyet hakkı, kişiye eşya üzerinde hukuki bir hakimiyet sağlarken, zilyetlik eşya üzerinde, fiili bir hakimiyet sağlamaktadır. Bir nesnenin zilyetliğinin kazanılması için, o şey üzerinde iradi olarak elde edilmiş bir fiili hakimiyet” yeterlidir. Zilyetliğin Konusu: Zilyetlik; taşınır ve taşınmazlar üzerinde olabileceği gibi, bütünlüğü parçalar, eklenti ve haklar üzerinde de olabilir. Zilyetlik, eşyanın tamamı veya bir kısmı üzerinde kurulabilir. Örn: Bir evin duvarının reklam amacıyla kiraya verilmesi, bütünlüğü parça üzerinde zilyetliğe örnek olarak verilebilir
- Zilyetlik Çeşitleri:**

- 1. Hakka dayanan- hakka dayanmayan zilyetlik:** Bir kimse aynı veya şahsi bir hakka dayalı olarak bir şeye zilyet ise hakka dayanan zilyetlik, hiçbir hakka dayanmıyor ise hakka dayanmayan zilyetlik söz konusu olur. Örn: M, K'nin kendisine ödünç olarak verdiği kitaba haklı olarak zilyet iken A, B'nin çaldığı bir malı, iyiniyetle satın almışsa bu mala bir hakka dayanmayan zilyettir.
- 2. Yalın zilyetlik - Dereceli zilyetlik:** Aynı eşya üzerinde tek bir zilyetlik hali varsa yalın zilyetlik, birden fazla zilyetlik türü varsa dereceli zilyetlik söz konusu olur. Derece zilyetlik Asli ve fer'i zilyetlik olarak 2'ye ayrılır. Bir şeye malik sıfatıyla, veya malik olmasa bile malik olmak iradesiyle zilyet olan kimsenin zilyetliği asli zilyetlik; sınırlı bir aynı hakka veya kişisel bir hakka dayanan kişinin zilyetliği fer'i bir zilyetliktir. Örnekler:
 - H, bir malın maliki ise, o malın asli zilyetliğidir
 - Kadir, Selma'nın evinde kiracı ise; Kadir fer'i zilyettir
 - Ayşe, yüzüğünü Betül'e rehin olarak vermişse, Betül fer'i zilyet, Ayşe ise asli zilyettir.
 - Kıymetli evrakı malik Levent, bankaya bunların yönetilmesi için bırakmışsa, Levent asli, banka fer'i zilyettir.
- 3. Dolaylı- dolaysız zilyetlik:** Bir şeyde fiili hakimiyetini doğrudan doğruya, bir aracı olmaksızın sürdüren kimse dolaysız zilyet, başka bir kişi aracılığı ile sürdüren kimse dolaylı zilyettir. Örn: Eşyasını kiraya veren kişi eşya üzerinde kiracı aracılığı ile zilyet olmaya devam eder buna vasıtalı veya dolaylı zilyet denir. Aynı eşya üzerinde kiracı ise fiilen elinde bulundurduğu eşya üzerinde vasıtasız veya dolaysız zilyettir. Örn: A, kıymetli evrakını muhafaza için bankaya kasaya koymuştur. Banka bunda dolaysız zilyet, malik A dolaylı zilyettir

Soruda kiracı kira sözleşmesinden kaynaklanan şahsi bir hakkına dayalı olarak ancak bir başkasının aracılığı olmaksızın doğrudan ev üzerinde fiili hakimiyete sahiptir.

Doğru yanıt “A” seçeneğidir.

- 72. Sınırlı Ehliyetsizler:** Hukukumuzda 2 grup sınırlı ehliyetsiz bulunmaktadır. Bu 2 grubun ortak özelliği, ayırd etme güçlerinin bulunmasıdır.

- a.** Ayırd etme gücü olan fakat ergin olmayanlar
- b.** Ayırd etme gücü olup ergin de olan fakat haklarında, yukarıda açıklanan sebeplerden birisi ile kısıtlama kararı verilmiş olanlar.

Her iki grup için de temel kural, fiil ehliyetlerinin bulunmamasıdır. Bir kere kendilerini borç altına sokan işlemleri tek başlarına yapamazlar. Bu tür hukuki işlemler, ya yasal temsilcileri tarafından (veli-vasi) yapılır veya yasal temsilcileri tarafından onay alarak işlemi yapabilirler. Örn: 16 yaşında ve ayırd etme gücü olan Hasan, kendisine mağazadan bir bisikleti tek başına alamaz çünkü bisikletin parasını ödeme borcu altına girmektedir. Şayet bu işlemi tek başına yaparsa, bu işlem tek taraflı bağlamazlık yaptırımına tabi olur ve işlem Hasan'ı bağlamazken, mağaza sahibini bağlar.

Sınırlı ehliyetsizler, kendilerini borç altına sokmayan, sadece kendilerine kazanım sağlayan işlemleri ise tek başlarına yapabilirler. Örn: Yukarıdaki Hasan, kendisine harcaması için verilen 20 TL'yi kabul edebilir zira burada kendisine bir bağış yapılmaktadır.

Sınırlı ehliyetsizler yine şahıslarına sıkı bir şekilde bağlı olan hakları da tek başlarına kullanabilirler. Örn: kendisine hakaret eden şahsa tazminat davası açma gibi

Önemli: Sınırlı ehliyetsizlerin ne kendilerinin ne de bunlar adına yasal temsilcilerinin dahi yapamayacağı yasak işlemler bulunmaktadır. Bu işlemler

- Vakıf kurma
- Önemli miktarda bağış yapma
- Kefil olma

Sınırlı ehliyetsizler işledikleri hukuka aykırı eylemlerden de sorumludurlar.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

- 73.** İlamsız icra sadece para ve teminat alacakları için mümkün olan bir icra takip yoludur. Para (ve teminat) alacakları dışında kalan alacaklar için, ilamlı icra yoluna başvurulur. Alacağın konusu paradan başka bir şey ise o zaman ilamsız icra yoluna gidilemez, bu halde önce mahkemede dava açılması ve davanın kazanılarak mahkemeden alınacak ilam ile icra takibi yapılması gerekir. İlamsız icra takiplerinde, görevli bulunan tek merci icra dairesidir, bütün takipler icra dairesinde başlar, icra dairesi aracılığı ile yürütülür ve sona erer. İlamsız icra alacağının icra dairesine yapacağı bir takip talebi ile başlar. Takip talebi üzerine icra dairesi borçluya bir ödeme emri gönderir. Ödeme emrini alan borçlunun icra dairesine itiraz ederek başlamış olan icra takibini durdurma imkanı bulunmaktadır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

- 74.** Tanım olarak bir kişinin sürekli olarak oturma niyetiyle bulunduğu yere ikametgâh denir. Bir kişinin aynı zamanda birden fazla yerleşim yeri olamayacağı şeklinde teklik ilkesi benimsenmiştir. Memur, asker veya öğrencilerin işleri eğitimleri gereği bulundukları yerler geçici yerleşim yeri olarak kabul edilir. Bu ilkenin istisnası ise tüzel kişiler için öngörülmüştür. Örneğin ticari şirketlerin hem genel merkezlerinin bulunduğu yer hem de işlem merkezlerinin bulunduğu yer yerleşim yeri olarak kabul edilebilir. Herkesin bir ikametgahının bulunması zorunludur. Bir yerleşim yerinin değiştirilmesi yenisinin edinilmesine bağlıdır. Önceki yerleşim yeri belli olamayan veya Türkiye de yerleşim yeri bulunmayan kişinin halen oturduğu yer yerleşim yeri olarak kabul edilir. Bu durum kesin karine teşkil eder. Kanuna göre;
- Velayet altındaki küçüklerin yerleşim yeri anne ve babasının, anne ve babanın ortak yerleşim yeri yoksa küçüğün velayetine sahip olan anne veya babanın yerleşim yeridir.
 - Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri vesayet makamlarının bulunduğu yerdir.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 75.** Geçersizlik: Kişiler tarafından yapılan hukuki işlemlerin, geçerli olabilmeleri için, yine hukuk tarafından belirlenmiş olan bazı şartları taşımaları gerekmektedir. Öncelikle hukuki işlem den biraz bahsetmek gerekir. Hukuki işlem: Kişilerin, hukuki bir sonuç doğurmaya yönelik olarak yaptıkları irade açıklamalarına hukuki işlem denilmektedir. Hukuki işlemlerin geçerli olarak kurulabilmeleri için bazı unsurların bulunması gerekir. İşte bu unsurların önemine göre 4 temel geçersizlik hali vardır.
- a. Yokluk:** Hukuk düzeni, hukukî işlemlerin varlık kazanabilmesi için bazı unsurları kurucu unsur olarak kabul eder. Bu unsurların yokluğunda ise söz konusu hukukî işlem hiç doğmamıştır, yok hükmündedir. Örn: Resmî memurun varlığı, evlilik sözleşmesi için kurucu bir unsurdur ve resmi memur önünde yapılmayan evlenme, yok hükmündedir. Yine resmi memurun evlenme isteğine yönelik sorusuna henüz yanıt verilmeden nikahın kıyılması halinde de, henüz evlenmeye yönelik irade açıklanmamış olduğu için ortada bir evlilik sözleşmesi yoktur.
- b. Mutlak Butlan:** Kurucu unsurlar bulunmakla birlikte, işlemin içeriği ile ilgili önemli sakatlıkların bulunması halidir. İşlemin konusunun emredici kurallara, ahlaka, kişilik haklarına aykırı olması halinde mutlak butlan söz konusudur. Örn: kişinin böbreğini satmak için sözleşme yapması, akıl hastası olan kişinin evlenmesi, fuhuş amaçlı kira sözleşmesi yapılması gibi. Yine işlemin konusunun imkansız olması da mutlak butlan sebebidir. Örn: turistleri güneşe götürme amaçlı yapılan taşıma sözleşmesi (bu taşımanın yapılması imkansız olduğu için) Mutlak butlanda, hukuki işlem doğmuştur ancak ölü olarak dünyaya gelmiştir. Baştan itibaren geçersiz oldukları kabul edilir. Tarafların anlaşması veya üzerinden zaman geçmesiyle işlem geçerli hâle gelmez. Bir dava sırasında işlemin bu niteliği fark edilirse, hakim kendiliğinden bu sakatlığı dikkate alır.

- c. **Nisbi Butlan:** Kanunun aradığı temel unsurlara sahip olan ve emredici kurallara da uygun olan bir hukuki işlemde irade sakatlığı bulunması halinde söz konusu olan geçersizlik halidir. Daha hafif hukuka aykırılık hali olan nisbi butlanda hukukî işlem varlık kazanmış ve hukukî sonuç doğurmaya başlamıştır. Ancak taraflardan birisinin talebi sonucunda geçersiz kılınabilir. Ancak talep edilebilecek sürenin dolması ile işlemin geçersizliği artık ileri sürülemez ve bu süreyi hakim kendiliğinden dikkate alamaz.
- d. **Tek Taraflı Bağlamazlık:** Bir hukuki işlemin, taraflardan sadece birisi için geçerli olarak doğmasını, diğer taraf için ise herhangi bir bağlayıcılığının olmamasını ifade eden geçersizlik halidir. Örn: 15 yaşında ve ayırd etme gücü olan bir kişi, kendisini borç altına sokan bir hukuki işlem yaptığında, kendisi için bu hukuki işlem bağlayıcı olmayacaktır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

76. Acente ticari işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kişidir. Unsurları:

- Bağlı olmayan hukuki statü
- Bir ticari işletme ile ilgili olma, Tacirin işletmesine ilişkin sözleşmelerde acente ya aracılık yapar veya doğrudan doğruya tacir adına sözleşme yapar. Tacir için göstereceği faaliyet aracılık değil de başka bir faaliyet ise acente değildir. Örneğin, ilaç tanıtımı ile sınırlı olarak görev yapan elemanlar.
- Belirli alan tahsis
- Süreklilik ve Meslek Edinme
- Faaliyetin Bir Sözleşmeye Dayanması: Acentelik ilişkisi acente ile işletme sahibi arasında yapılan bir sözleşme ile doğar. Bu sözleşme kural olarak bir şekle bağlı değildir.
- Aracılık veya Sözleşme Yapma Yetkisi

Acentenin Hakları

1. Ücret Hakkı-Acentenin hak kazandığı ücretin, doğumu tarihinden itibaren en geç üç ay içinde ve herhâlde sözleşmenin sona erdiği tarihte ödenmesi gerekir.
2. Hapis hakkı, Acente, tacirden olan alacaklarının tamamı ödeneceye kadar, acentelikten dolayı zilyet olduğu taşınır mal ve kıymetli evrak üzerinde hapis hakkına sahiptir.
3. İnhisar (Tekel) hakkı
4. Olağanüstü giderlerini ve bu giderler ile ücret alacağı için faiz isteme hakkı

Acentenin Yetkileri

1. Beyanda bulunma ve beyanları kabul
2. Mal Bedellerini Kabul, Alacağı Yenileme ve Miktarını indirme-Acente, bizzat teslim ettiği mal bedellerini ve bedelini ödediği malları teslim alabilir. Özel yetkisi olmadıkça acente yaptığı işlemlerden doğan alacağı yenileyemez veya miktarını indiremez.
3. Sözleşme Yapma: Acentenin müvekkili adına sözleşme yapabilmesi için özel ve yazılı bir izin belgesinin bulunması ve bu belgenin acente tarafından ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi zorunludur. Acente, yetkisi olmaksızın veya yetki sınırlarını aşarak müvekkili adına bir sözleşme yaparsa müvekkili bunu haber alır almaz, işleme icazet verebilir; vermediği takdirde acente sözleşmeden dolayı bizzat sorumlu olur.
4. Bir acente, aracılık yaptığı veya bizzat yaptığı sözleşmeden dolayı tacire karşı açılacak davalarda taciri temsil edebilir veya tacir adına dava açabilir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

77. Gerçek kişiden kasıt insanlardır. Gerçek kişilik çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar. Sağ olarak doğmaktan kasıt, çocuğun bir anlığına dahi olsa nefes alıp vermesi iken; tam olarak doğmak ise çocuğun bütün organları ile birlikte ana rahminden tamamen ayrılmasını ifade eder. Gerçek kişilik en başta ölümle sona erer. Ayrıca ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektirecek bir olay içinde kaybolmuş ve cesedi de bulunamayan bir kimse ölmüş kabul edilir. Hukukta bu olaya ölüm karinesi adı verilmektedir. Örn: okyanusa düşen yolcu uçağında cesedi bulunmayan kişi. Ancak ölüm karinesinin aksi ispat edilebilir. Yani kişinin aslında ölmediğinin ispatı mümkündür. Ölüm karinesi ile birlikte kişinin yakınları, nüfusa kayıtlı olduğu yerdeki en büyük mülki amire başvururlar ve mülki amirin emri ile kişinin nüfus siciline ölü kaydı düşülür. Yani ölüm karinesinde mahkeme kararına gerek yoktur. Birlikte ölüm karinesi: birden fazla kişinin hangisinin önce, hangisinin sonra öldüğü belirlenemezse, aynı anda ölmüş sayılacaklardır. Bu karine miras hukuku ile ilgili olup, mesela bir baba oğul, trafik kazasında ölmüş ve hangisinin önce öldüğü belirlenememişse, aynı anda ölmüş sayılacak ve birbirlerine mirasçı olamayacaklardır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

78. Bonoda düzenleyen(borçlu) ve lehtar (alacaklı) vardır. Muhatap yoktur. Bonoyu düzenleyen kişi aynı zamanda onu ödeyecek olan kişidir. Bononun unsurları;

1. Bono ya da emre muharrer senet sözcüğü
2. Belirli bir bedelin kayıtsız şartsız ödenmesi vaadi
3. Vade:
4. Ödeme yeri: Ayrıca ve açıkça ödeme yeri yazılmamış ise düzenleme yeri ödeme yeri sayılır
5. Lehtar: Bono bedelinin ödeneceği kişinin gösterilmesi şarttır. Hamiline bono düzenlenemez.
6. Düzenleme günü ve yeri: Tarih mutlaka yer almalıdır. Düzenleme yeri ise ayrıca belirtilmemişse düzenleyenin isminin yanında yazılı yer düzenleme yeri sayılır.
8. Düzenleyenin el yazısı ile atacağı imzası

Mutlaka bulunması gereken şartların bonoda yer almaması bonoyu geçersiz kılar.

Çekte aynı poliçe gibi düzenleyen, lehtar ve muhatapın olduğu üçlü birliktir ancak çekte muhatap mutlaka bir bankadır. Keza çekte muhatap bankanın çeki kabulü mümkün değildir. Çek bono ve poliçenin aksine kredi değil bir ödeme aracıdır.

Önşartlar:

- Muhatapın banka olması
- Banka ile düzenleyen arasında çek anlaşmasının bulunması
- Çekin ödenmesi için ibraz edildiği anda muhatap banka nezdinde karşılığının bulunması

Unsuruları

1. Çek kelimesi
 2. Belirli bir bedelin ödenmesi için kayıtsız şartsız havale
 3. Muhatap: Mutlaka banka olmalıdır
 4. Ödeme yeri: Ayrıca ve açıkça gösterilmemişse muhatapın unvanı yanında yazılı olan yer ödeme yeri sayılır.
 5. Düzenleme tarihi ve yeri: Çekin düzenlendiği tarih mutlaka yer almalıdır. Çekte vade olmaz. Düzenleme yeri ayrıca belirtilmemişse düzenleyenin isminin yanında yazılı yer düzenleme yeri sayılır.
 6. Düzenleyenin imzası: Mutlaka el yazısı ile atılmış olmalıdır.
- Mutlaka yer alması gereken unsurlardaki eksiklik çeki geçersiz kılar.
- Çekte lehtarın gösterilmesi zorunlu değildir zira çek hamiline yazılı olarak düzenlenebilir. Keza çekte vadede yoktur ve ibraz edildikleri zaman ödenir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

79. Örnekte işletme bir duran varlığa Azalan Bakiyeler Yöntemine göre amortisman ayırmaya başladıktan sonra Normal Amortisman Yöntemine geçmiştir. Bunu teresinin mümkün olmadığı unutulmamalıdır. Normal Amortisman Oranı = $1/8 = 0,125 = \%12,50$
Azalan Bakiyeler Amortisman Oran = $\%12,50 \times 2 = \%25$
Makine için 1 yıl azalan bakiyeler yöntemi uygulanmış ve 2. yıldan itibaren normal amortisman yöntemine geçilmiştir. Bu durumda 2. yıldan itibaren makinenin net değeri kalan ekonomik ömrüne ($8 - 1 = 7$ yıl) bölünerek hesaplanır. (normal amortisman oranı $\%12,50$ uygulanmaz)

Yıl	Ayrılan Amortisman	Birikmiş Amortisman	Net Aktif Değer
2016	$400.000 \times \%25 = 50.000$	50.000	350.000
Azalan bakiyeler yönteminden normal amortisman yöntemine geçilmiştir			
2017	$350.000 / 7 = 50.000$	$50.000 + 50.000 = 100.000$	300.000
2018	$350.000 / 7 = 50.000$	$100.000 + 50.000 = 150.000$	250.000
2019	$350.000 / 7 = 50.000$	$150.000 + 50.000 = 200.000$	200.000
2020	$350.000 / 7 = 50.000$	$200.000 + 50.000 = 250.000$	150.000
2021	$350.000 / 7 = 50.000$	$250.000 + 50.000 = 300.000$	100.000
2022	$350.000 / 7 = 50.000$	$300.000 + 50.000 = 350.000$	50.000
2023	$350.000 / 7 = 50.000$	$350.000 + 50.000 = 400.000$	0

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

80. Yasal Yedekler **+5.000 TL**
 Olağanüstü Yedekler **+2.000 TL**
 54 Kar Yedekleri **7.000 TL**

 Maliyet artış fonu **+ 4.000 TL**
 Hisse Senedi İptal Kârları **+ 1.000 TL**
 52 Sermaye Yedekleri **5.000 TL**

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

81.

Hesap	Niteliği
240 Bağlı Menkul Kıymet Hs	Bir yıldan uzun vadeli yatırım amaçlı alınan tahviller (borçlanma senetleri) $\%10 >$ ortaklık payı
242 İştirakler Hs	$\%10 \leq$ ortaklık payı $\leq \%50$
245 Bağlı Ortaklıklar Hs	$\%50 <$ ortaklık payı

İşletmenin **uzun vadeli yatırım kaydı**: Uzun vadeli yatırım amacıyla alındığı için 11 Menkul Kıymetler grubu yerine 24 Mali Duran Varlıklar grubunda izlenecektir.

Sermayedeki Payı = $375.000/1.500.000 = \%25$

242 İştirakler Hs	375.000
102 Bankalar Hs	375.000

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

82. 250 Arazi Ve Arsalar Hs: İşletmeye ait kullanılmayan her türlü arazi ve arsaların izlendiği hesaptır. İşletmeye satın alma yoluyla gelen arazi ve arsalar bu hesapta izlenir. Bilançonun 2 Duran Varlıklarda, 25 Maddi Duran Varlıklar grubunda bulunan aktif bir hesaptır.

264 Özel Maliyetler Hs: Kira ile tutulan gayrimenkullere (GM) normal bakım, tamir ve temizleme giderleri dışında, gayrimenkul işletmenin amaçlarına uygun hale getirmek maksadıyla yapılan değer arttırıcı giderler bu hesapta izlenir. Bilançonun 2 Duran Varlıklarda, 26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar grubunda bulunan aktif bir hesaptır.

251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hs: Bir işin gerçekleşmesini sağlamak ya da kolaylaştırmak için yer altında ya da yer üstünde inşa edilmiş her türlü yol, park, köprü, tünel, bölme, baca, sarnıç, kuyu, havuz, iskele, rıhtım, park, bahçe, duvar, çit, spor sahaları, kanalizasyon gibi yapılarıdır. Bilançonun 2 Duran Varlıklarda, 25 Maddi Duran Varlıklar grubunda bulunan aktif bir hesaptır.

770 Genel Yönetim Giderleri Hs: İdari ve yönetim faaliyetlerine ilişkin gider mahiyetinde harcamaların izlendiği bir hesaptır.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

MUHASEBE SÜRECİ	
Dönem Başı İşlemleri (01 Ocak)	
1. Dönem Başı/Kuruluş Envanterinin Yapılması	İşe Yeni Başlayanlar
2. Dönem Başı/Kuruluş Bilançosunun Düzenlenmesi	
3. Açılış Kaydının Yevmiye Defterine Yapılması	
4. Açılış Kaydının Büyük Deftere Aktarılması	
Dönem İçi İşlemleri (01 Ocak – 31 Aralık)	
1. Günlük işlemlerin Belgelendirilmesi	
2. Yevmiye Defterine Kaydedilmesi	
3. Büyük Deftere Kaydedilmesi	
4. Aylık / Geçici / Ara / Muvakkat Mizanın Düzenlenmesi	
Dönem Sonu İşlemleri (31 Aralık)	
1. Genel Geçici (Aralık Ayı) Mizanın Düzenlenmesi	
2. Dönem sonu Envanter İşlemleri	
a) Muhasebe Dışı Envanter İşlemleri	
b) Muhasebe İçi Envanter Kayıtları	
3. Kesin/Kat-i Mizanın Düzenlenmesi	
4. Mali Tabloların Düzenlenmesi	
5. Kapanış Kayıtlarının Yapılması	

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

84. Muhasebenin İşlevleri (Fonksiyonları)

Muhasebenin 1. İşlevi (Defter Tutma İşlevi/ Kayıt İşlevi):

Kaydetme (yazmak): Mali işlemlere ait bilgilerin sunulması ve yorumlanması için belli kurallara göre yevmiye defterlerine yazılması işlemidir.

Sınıflandırma (düzenlemek, gruplandırma): İşlemlerin sınıf ve gruplara göre düzenlenmesi işlemidir. Burada bilgiler Yevmiye defterinden Büyük Deftere aktarılır.

Özetleme (kısaltmak / mali tablolar): Yukarıda yapılan işlemler sonucunda elde edilmiş bilgilerin kısaltılarak ve özetlenerek mali tabloların hazırlanması işlemidir.

Muhasebenin 2. İşlevi:

Analiz ve Yorumlama (incelemek): Rapor ve tablolarda açıklanan bilgilerin anlamlandırılması ve faaliyetler arası ilişkiler incelenerek sonuçların yorumlanması işlemidir.

Parayla ölçülme muhasebenin temel kavramlarından biridir.

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 85. Tarafsızlık ve Belgelendirme Kavramı** (Verilerin Güvenilir Olması Kavramı / Objektif Belge Kavramı): Sosyal sorumluluk kavramının tam olarak yerine getirilebilmesi için muhasebe kayıtlarının gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş objektif belgelere dayandırılmasını ifade eder.
- Bu kavramı, finansal bilginin kanıtlanabilirlik özelliğini sağlamaya çalışır.
 - Bu kavrama göre bir mal alımında ambar memurunun ifadesi yerine, satıcının faturasına dayanılarak muhasebeleştirilmelidir.
 - Bu kavrama göre muhasebe kayıtlarının dayanağı beyan, tahmin gibi öznel (sübjektif) öğeler yerine, VUK Gereği Belgeler (Mali Belgeler), TTK Gereği Belgeler (Ticari Belgeler) gibi nesnel (objektif) belgeler olmalıdır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 86. Faturanın genel merkeze ait olduğunu varsayarsak:**

770 Genel Yönetim Gideri Hs (*)	XX
191 İndirilecek KDV Hs	XX
381 Gider Tahakkukları Hs (**)	XX

- (*) Muhasebe birimi genel merkezi yönetime ait gider olduğu için 770 Genel Yönetim Gideri Hs kullanılmıştır.
- (**) Fatura dönem sonunda (yıllık finansal raporlama yapan şirkette aralık ayı) geldiği için ocak ayında ödenene kadar 381 Gider Tahakkukları Hesabında izlenecektir..
- Faturalardan doğan borçlar, ticari borç olmadığı için dönem içinde gelen faturalardan doğan borçlar için 336 Diğer Çeşitli Borçlar hesabı kullanılacaktır.
- Eğer soruda daha önce tahmini olarak kayda alınan fatura deseydi 373 Maliyet Gider Karşılığı Hs da doğru olacaktı, ancak soruda böyle bir ifade yok (her işletme aylık yükümlülüklerini tahmini olarak kaydetmek zorunda değil bu bir tercihtir)

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

- 87. Gelir Tablosu hesaplarının işleyişi ve sonucunun Bilanço'ya aktarılması:**

6 Giderler Hs		6 Gelirler Hs	
B	A	B	A
Artış (+)	Azalış (-)	Azalış (-)	Artış (+)
Yapılan Giderler			Elde Edilen Gelirler
Kalan			Kalan
	B 690 Dönem Karı veya Zararı Hs	A	
	Giderler	Gelirler	
	Zarar	Kar	
		(vergi öncesi)	
	B 692 Dönem Net Karı veya Zararı Hs	A	
	Net Zarar	Net Kar	
		(vergi sonrası)	
B 591 Dönem Net Zararı Hs	A	B 590 Dönem Net Karı Hs	A
Net Zarar			Net Kar

Görüldüğü gibi tüm gelir ve giderler önce 690 Dönem Kârı veya Zararı Hesabına aktarılır. Bu hesap bir gelir tablosu hesabıdır ve alacak kalanı verirse şirketin kar borç kalanı verirse zarar ettiği anlamına gelir. Ancak bu hesabın kalanı yine bir Gelir Tablosu hesabı olan 692 Dönem Net Kârı veya Zararı Hesabına, oradan da Bilanço'ya aktarılır (590 Dönem Net Kârı Hesabı veya 591 Dönem Net Zararı Hesabı). Yani net kar Gelir Tablosunda tespit edilerek (692 Dönem Net Kârı veya Zararı Hs) Bilanço'ya aktarıldığından (590 Dönem Net Kârı Hs) her iki tabloda da bulunur. Ancak dikkat edilmesi gereken husus aynı şeyi temsil etmesine karşın dönem net karı, bu tablolarda farklı hesap adlarıyla bulunur. Soruda hesap adı olarak sorulmamış.

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

88. Makinenin Maliyeti	10.000
Birikmiş Amortisman	- 4.000
Net Aktif Değer	6.000
Satış Tutarı	5.000
Satış zararı	- 1.000

Satış Tutarı	5.000
Hesaplanan KDV (5.000 x %18)	+ 900
Tahsilat	5.900

İşletmenin duran varlığını yenilemek amacıyla karlı satması durumunda ortaya çıkan kar 3 yıl boyunca vergiden muaf olacağından sonuç hesaplarındaki 679 Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar Hesabında değil, 5 Özkaynaklarda bulunan 549 Özel Fonlar Hesabının alacağına kaydedilir. Duran varlık zararına satılmıştır.

100 Kasa Hs	5.900
257 Birikmiş Amortisman Hs	4.000
689 Diğer Olağandışı	
Gider ve Zarar Hs	1.000
253 Tesis Makine ve	
Cihaz Hs	10.000
391 Hesaplanan KDV Hs	900

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

89.

İŞLETME AYRINTILI GELİR TABLOSU (MSUGT)	
60 BRÜT SATIŞLAR (+)	600 Yurtiçi Satışlar Hs (+) 601 Yurtdışı Satışlar Hs (+) 602 Diğer Gelirler Hs (+)
61 SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	610 Satıştan İadeler Hs (-) 611 Satış İskontoları Hs (-) 612 Diğer İndirimler Hs (-)
NET SATIŞLAR	
62 SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	620 Satılan Mamuller Maliyeti Hs (-) 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hs (-) 622 Satılan Hizmet Maliyeti Hs (-) 623 Diğer Satışların Maliyeti Hs (-)
A- BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	
63 FAALİYET GIDERLERİ (-)	630 Araştırma ve Geliştirme Gideri Hs (-) 631 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Hs (-) 632 Genel Yönetim Giderleri Hs (-)
B- FAALİYET KARI VEYA ZARARI	
64 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR (+)	640 İştiraklerden Temettü Gelirleri Hs (+) 641 Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri Hs (+) 642 Faiz Gelirleri Hs (+) 643 Komisyon Gelirleri Hs (+) (B seçeneği) 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hs (+) 645 Menkul Kıymet Satış Karları Hs (+) 646 Kambiyo Karları Hs (+) 647 Reeskont Faiz Gelirleri Hs (+) (C seçeneği) 648 Enflasyon Düzeltmesi Karları Hs (+) 649 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar Hs (+)

65 DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	653 Komisyon Giderleri Hs (-) 654 Karşılık Giderleri Hs (-) 655 Menkul Kıymet Satış Zararları Hs (-) 656 Kambiyo Zararları Hs (-) 657 Reeskont Faiz Giderleri Hs (-) 658 Enflasyon Düzeltmesi Zararları Hs (-) 659 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zarar Hs (-)
66 FİNANSMAN GİDERLERİ (-)	660 Kısa Vadeli Borçlanma Gideri Hs (-) (A seçeneği) 661 Uzun Vadeli Borçlanma Gideri Hs (-)
C- OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	
67 OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR (+)	671 Önceki Dönem Gelir ve Karları Hs (+) 679 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar Hs (+)
68 OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARAR- LAR (-)	680 Çalışmayan Kısım Gider ve Zarar Hs (-) (D seçeneği) 681 Önceki Dönem Gider ve Zararı Hs (-) 689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar Hs (-)
D- DONEM KARI VEYA ZARARI	690 Dönem Kârı Veya Zararı Hs (Vergi Öncesi Kar)
69 DONEM NET KARI VEYA ZARARI (Net Karın veya Zararın Tespiti)	691 Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları Hs (-) 697 Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hs 698 Enflasyon Düzeltme Hs
E- DONEM NET KARI VEYA ZARARI	692 Dönem Net Kârı Veya Zararı Hs

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

90. 259 Verilen Avanslar Hs: Yurt içinden ya da yurt dışından satın alınmak üzere siparişe bağlanan maddi duran varlık alımları ile ilgili olarak verilen avans niteliğindeki ödemelerin takibinin yapıldığı, geçici mahiyette bir hesaptır.

15 Stoklar için verilen avanslar 159 Verilen Sipariş Avansları Hesabına, 2 Duran Varlık alımı için verilen avanslar Verilen Avanslar Hesabına kaydedilir.

İşletmenin inşa ettirdiği bina maddi duran varlıktır. Ancak inşaat henüz başlamadığı için inşaat başlanıyana kadar ödenen tutarlar mal ve hizmet teslimi sayılmadığından 259 Verilen Avanslar Hesabında izlenir ve inşaat başlayınca 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına alınır. Burada dikkat edilecek husus henüz alım satım işlemi gerçekleşmemiş ve fatura düzenlenmemiş olduğundan ön ödeme aşamasında KDV dikkate alınmaz.

a) Makine için bankaya ödeme talimatı vererek ön ödeme (avans) yapılması:

Ödenen peşinat = 1.000.000 x %20 = 200.000

259 Verilen Avanslar Hs	200.000	
100 Kasa Hs		200.000

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

91. Ticari kâr: Dönem kârının ait olduğu dönemde şirket varlıkları ve kaynakları VUK değerlendirme ölçülerinden farklı ölçülere göre (TTK ve SPK) değerlendirilmiş ise buna ticari (yıllık) kâr denir. (690 Dönem Kârı veya Zararı Hs)

Mali kâr (Vergi Matrahı): Vergi yasalarına uygun olarak hesaplanan kârdır. Anonim şirketlerin kurumlar vergisi mükellefi olarak ödeyecekleri kurumlar vergisi, şirketin ilgili hesap dönemi içinde elde ettiği safı kazanç üzerinden hesaplanır.

Ticari Kardan Mali Kara Geçişte Yapılacak İşlemler: Dönem kayıtları TTK'ya göre yapılmakta ve Gelir Tablosunun sonucunda ticari kar ortaya çıkmaktadır. Mali Karın hesaplanabilmesi için vergi beyannamesinde, ticari kara vergi kanunları hükümlerine göre kanunen kabul edilmeyen giderler ilave edilmeli ve vergiden istisna gelirler indirilmelidir. Bu işlemler yapıldıktan sonra dönem kârı, vergi yasaları doğrultusunda düzeltilmiş mali kâra yani safı kurum kazancına dönüşmüş olur.

Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler (KKEG): Dönem kârından indirilmesine rağmen vergi yasalarının indirimine izin vermediği giderlerdir ve dönem kârına ilave edilir, zarar varsa zarardan düşülür.

Vergiye Tabi Olmayan Gelirler: Dönem kârına eklenmiş olması rağmen vergi yasalarınca vergiden muaf tutulan unsurlardır (istisna ve indirimler). Bunlar ticari kardan düşülür, zarar halinde zarara eklenir.

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

92.

Genel Olarak Mali Nitelikli İşlemler		Mali Nitelikli İşlemlerin Bilanço Etkisi
Yapılan işlem bilançonun sadece bir tarafında değişikliğe neden oluyorsa:	=>	Bilanço toplamı değişmez
İşletme karlı bir iş yapar veya borçlanırsa: (kaynaklar artarsa)	=>	Bilançonun hem aktif hem pasifi aynı büyüklükte artar
İşletme zararına bir iş yapar veya borç öderse: (kaynaklar azalırsa)	=>	Bilançonun hem aktif hem pasifi aynı büyüklükte azalır

Karlı Satışın Gelir Tablosuna Etkisi: (Kurumlar vergisi dikkate alınmamıştır)

Yurt İçi Satışlar Hs	+ 50.000
STMM Hs	- 25.000
Brüt Satış Karı	+ 25.000
Başka gelir veya gider olmadığından	+/- 0
Dönem Karı veya Zararı Hs	+ 25.000
Dönem Net Karı veya Zararı	+ 25.000

Karlı Satışın Bilançonun Aktifine Etkisi:	Karlı Satışın Bilançonun Pasifine Etkisi:
Kasa Hs (peşin satış) + 25.000	Dönem Net Karı Hs + 25.000
Ticari Mallar Hs (satılan mal) - 25.000	
Alıcılar Hs (vadeli satış) + 25.000	
Aktif Toplamındaki Değişim + 25.000	Pasif Toplamındaki Değişim + 25.000

Karlı satış sonucunda bilançonun hem aktif hem de pasifi 25.000 TL artmıştır.

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.

93.

TTK GEREĞİ TUTULMASI ZORUNLU TİCARİ DEFTERLER:	
Tacir Tüzel Kişi: (I. Sınıf Tüccar- Bilanço esasına göre)	
İşletmenin Muhasebesiyle İlgili Defterler	- Yevmiye Defteri - Defteri Kebir - Envanter Defteri
İşletmenin Muhasebesiyle İlgili Olmayan Defterler	- Pay Defteri - Yönetim Kurulu Karar Defteri - Genel Kurul Toplantı ve Müzakere Defteri
Özel hukuka göre veya kamu tüzel kişileri tarafından kurulan ve tüzel kişiliği olmayan ticari işletmeler, derneklerin kurduğu ticari işletmeler:	
- Yevmiye Defteri - Defteri Kebir - Envanter Defteri	
VUK GEREĞİ TUTULMASI ZORUNLU TİCARİ DEFTERLER:	
Bütün kurumlar vergi mükellefleri ile birinci sınıf tüccarın tutmak zorunda oldukları defterler: (Bilanço esasına göre)	
- Yevmiye defteri - Defterikebir - Envanter defteri (Mevcutat ve muvazene defteri)	
Temel defterler dışında mükelleflerin yaptıkları iş türüne göre tutmak zorunda oldukları defterler: (Bilanço esasına göre)	
- İmalat defteri - Kombine imalatla imalat defteri - Bitim işleri defteri	- Yabancı nakliyat kurumlarının hâsılat defteri - Ambar defteri - Çiftçi işletme defteri

İşletme hesabı esasında tutulan defterler
• İşletme hesabı defteri
Serbest Meslek Erbabınca tutulan defterler
• Serbest meslek erbabı (Kazanç defteri) defteri,

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

94. Kalemelerin toplam maliyeti = $50 \times 100 = 5.000$ TL
 Kalemelerin satış hasılatı = $(50 - 10) \times 200 = 8.000$ TL
 Kâr tutarı = $8.000 - 5.000 = 3.000$ TL
 Kâr marjı = $3.000/5.000 = 0,60$ (%60)

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

95. Malın indirimli satış fiyatı 100 kabul edelim. %20 indirim sonrası 80 kalır.
 80'e %60 indirim yapılırken $(80 \times \%40)$ 32 kalır. Bu da 168.000 TL'ye denk gelir.

$$\begin{array}{ccc} 32 & \begin{array}{c} \swarrow \searrow \\ \nwarrow \nearrow \end{array} & 168.000 \\ 100 & & \text{Satış Fiyatı (?)} \end{array}$$

$$\text{Satış Fiyatı} = (168.000 \times 100) / 32 = 525.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "B" seçeneğidir.

96. **Cari Oran:** Dönen Varlıklar ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösteren bir orandır. Cari oran, işletmenin genel likidite durumunu ortaya koyarak işletmenin net çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığını ortaya koyar. Bu nedenle orana çalışma sermayesi oranı da denilmektedir. Bu oranın sonucu işletmenin her bir liralık kısa vadeli borca karşılık kaç liralık dönen varlığa sahip olduğunu gösterir.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{KVYK}}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

97. Gelir Uzman Yrd-12.2013

Finansman oranı: İşletmenin özkaynakların ile yabancı kaynakları arasında uygun bir oran olup olmadığını analize imkân veren bir orandır. Özkaynakların toplam kaynaklar içindeki yüzdesini gösterir.

$$\text{Finansman Oranı} = \frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Yabancı Kaynaklar}}$$

İç Kaynaklar (Oto Finansman) Oranı: İşletmenin otofinansman yoluyla elde ettiği kaynakların ölçülmesinde kullanılan orandır. Oranın ne kadar büyük çıkarsa işletme için o kadar iyidir.

$$\text{Oran} = \frac{\text{Kar Yedekleri} - \text{Geçmiş Yıllar Zararı}}{\text{Ödenmiş Sermaye}}$$

Finansal Kaldıraç Oranı: Bu oran, işletme varlıklarının ne kadarının yabancı kaynaklardan karşılandığını gösteren Mali Yapı oranlarından biridir.

$$\text{Finansal Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Yabancı Kaynaklar}}{\text{Pasif (Aktif)}}$$

Aktif (Varlık) Karlılığı Oranı: Bu oran, varlıkların ne ölçüde verimli kullanılıp kullanılmadığının ölçülmesinde kullanılır.

$$\text{Oran} = \frac{\text{Net Kar}}{\text{Ortalama Aktif}}$$

Doğru yanıt "C" seçeneğidir.

98.

MALİ ANALİZ TÜRLERİ		
Mali Tablolar Analiz Yapılma Amacına Göre	Mali Analizde Kullanılacak Tabloların Kapsamına Göre	Analizi Yapacak Olan Şahıslara Göre
a) Yönetim Analizi b) Kredi Analizi c) Yatırım Analizi	a) Statik Analiz b) Dinamik Analiz	a) İç Analiz b) Dış Analiz

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 99. Başabaş Noktası (BBN):** işletmenin toplam gelirlerinin toplam giderlerine eşit olduğu faaliyet hacmidir. Kara geçiş noktası olarak da ifade edilen başabaş noktası, gelirlerin giderleri karşıladığı satış miktarı veya tutarıdır. Kar, başabaş noktasında sifıra eşit olmaktadır. İşletmenin hedeflediği bir kar olması durumunda sıfır (0) yerine hedeflenen kar tutarı yazılır ve ona göre satış miktarı ve tutarı tespit edilir.

Satış Hâsılatı = Satış Miktarı (Q) x Satış Fiyatı (P)

Değişken Maliyet = Birim Değ Maliyet (b) x Satış Miktarı (Q)

Kar = Satış Hâsılatı – Değişken Maliyet – Sabit Maliyet

$$0 = 17,5 Q - 12,5 \times Q - 150.000$$

$$5 Q = 150.000$$

$$BBN_Q = 150.000 / 5 = 30.000 \text{ Adet}$$

Satış Hâsılatı (TR) = Satış Miktarı (Q) x Satış Fiyatı (P)

$$BBN_{TR} = 30.000 \times 17,50 = 525.000 \text{ TL}$$

Doğru yanıt "D" seçeneğidir.

- 100.** Yeni sabit maliyet = $150.000 \times \%110 = 165.000 \text{ TL}$

$$0 = 17,5 Q - 12,5 \times Q - 165.000$$

$$5 Q = 165.000$$

$$\text{Yeni } BBN_Q = 165.000 / 5 = 33.000 \text{ Adet}$$

$$\text{Fark} = 33.000 - 30.000 = 3.000 \text{ adet}$$

$$\text{Değişim oranı} = 3.000 / 30.000 = 0,10 (\%10)$$

Doğru yanıt "A" seçeneğidir.